

اللہ کے لفظ

لغات و معانی پریم قرآن کریم

(شامل لغات و معانی پریم جلد ۱ تا ۱۰ تفسیر نوجوان)

تألیف: داکٹر محمد بیستونی

جلد ۱-۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لغات و مفاهیم قرآن کریم

نویسنده:

محمد بیستونی

ناشر چاپی:

بیان جوان

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۱	لغات و مفاهیم قرآن کریم
۱۱	مشخصات کتاب
۱۱	جلد ۱ : شامل لغات و مفاهیم جلد ۱ تا ۱۰
۱۲	مشخصات کتاب
۱۲	اشاره
۱۴	فهرست مطالب
۱۶	تقدیم به
۱۷	متن تأییدیه مرجع عالیقدر «حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی»
۱۹	زندگی‌نامه مؤلف
۲۵	مقدمه
۲۹	«سوره حمد»
۳۲	«سوره بقره»
۱۲۲	«سوره آل عمران»
۱۹۳	«سوره نساء»
۲۶۶	«سوره مائده»
۲۹۵	«سوره انعام»
۳۷۵	«سوره اعراف»
۴۵۵	«سوره انفال»
۴۸۳	«سوره توبه»
۵۱۱	جلد ۲ : شامل لغات و مفاهیم جلد ۱۱ تا ۲۰ تفسیر نوجوان
۵۱۱	مشخصات کتاب
۵۱۲	فهرست مطالب
۵۱۶	تقدیم به

۵۱۷	متن تأییدیه مرجع عالیقدر «حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی»
۵۱۹	سوره توبه
۵۲۷	«سوره یونس»
۵۸۷	«سوره هود»
۶۵۹	«سوره یوسف»
۶۷۴	«سوره رعد»
۶۹۱	«سوره ابراهیم»
۷۰۷	«سوره حجر»
۷۱۷	«سوره نحل»
۷۶۸	«سوره اِسراء»
۸۱۵	«سوره كهف»
۸۶۴	«سوره مریم»
۹۰۷	«سوره طه»
۹۱۵	«سوره انبیاء»
۹۴۴	«سوره حج»
۹۵۸	«سوره مؤمنون»
۹۷۰	«سوره نور»
۱۰۰۷	«سوره فرقان»
۱۰۳۲	«سوره شعراء»
۱۰۴۹	«سوره نمل»
۱۰۹۳	«سوره قصص»
۱۱۷۰	«سوره عنكبوت»
۱۱۹۷	جلد ۳ : شامل لغات ومفاهیم جلد ۲۱ تا ۳۰
۱۱۹۷	مشخصات کتاب
۱۱۹۷	تقدیم به
۱۲۰۲	متن تأییدیه مرجع عالیقدر «حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی»

١٢٠٤	سوره عنكبوت
١٢١٠	«سوره روم»
١٢٤١	«سوره لقمان»
١٢٤٢	«سوره سجده»
١٢٤٥	«سوره احزاب»
١٢٧٧	«سوره سبأ»
١٣٠٠	«سوره فاطر»
١٣١٩	«سوره يس»
١٣٣٢	«سوره صافات»
١٣٤٤	«سوره ص»
١٣٥٩	«سوره زمر»
١٣٧٨	«سوره غافر»
١٣٩٢	«سوره فصلت»
١٤٠٨	«سوره شوری»
١٤٢٨	«سوره زخرف»
١٤٤٠	«سوره دخان»
١٤٤٣	«سوره جائیه»
١٤٥٣	«سوره احقاف»
١٤٤٤	«سوره محمّد»
١٤٧٤	«سوره فتح»
١٤٩١	«سوره حجرات»
١٥٠٢	«سوره ق»
١٥٠٩	«سوره ذاریات»
١٥١٤	«سوره طور»
١٥٢٢	«سوره نجم»
١٥٢٧	«سوره قمر»

١٥٣٦	«سوره الزّحمن»
١٥٤٧	«سوره واقعه»
١٥٥٤	«سوره حدید»
١٥٤٧	«سوره مجادله»
١٥٧٣	«سوره حشر»
١٥٨٠	«سوره ممتحنه»
١٥٨٨	«سوره صف»
١٥٩٥	«سوره جمعه»
١٦٠٥	«سوره منافقون»
١٦٠٧	«سوره تغابن»
١٦١٤	«سوره طلاق»
١٦٢٠	«سوره تحریم»
١٦٢٦	«سوره ملک»
١٦٣٢	«سوره قلم»
١٦٣٧	«سوره حاقه»
١٦٤٢	«سوره معارج»
١٦٤٨	«سوره نوح»
١٦٥٦	«سوره جن»
١٦٦٨	«سوره مزمل»
١٦٧٢	«سوره مدثر»
١٦٧٤	«سوره قیامت»
١٦٧٥	«سوره انسان»
١٦٧٩	«سوره مرسلات»
١٦٨٤	«سوره نبأ»
١٦٩٨	«سوره نازعات»
١٧٠٩	«سوره عبس»

۱۷۱۲	«سوره تکویر»
۱۷۱۳	«سوره بروج»
۱۷۱۹	«سوره طارق»
۱۷۲۰	«سوره اعلیٰ»
۱۷۲۳	«سوره غاشیہ»
۱۷۲۹	«سوره فجر»
۱۷۳۳	«سوره بلد»
۱۷۳۵	«سوره شمس»
۱۷۳۸	«سوره لیل»
۱۷۴۱	«سوره ضحیٰ»
۱۷۴۳	«سوره انشراح»
۱۷۴۶	«سوره تین»
۱۷۴۹	«سوره علق»
۱۷۵۱	«سوره قدر»
۱۷۵۴	«سوره بینه»
۱۷۵۹	«سوره زلزله»
۱۷۶۲	«سوره عادیات»
۱۷۶۴	«سوره القارعه»
۱۷۶۸	«سوره تکاثر»
۱۷۶۹	«سوره عصر»
۱۷۷۱	«سوره همزه»
۱۷۷۲	«سوره فیل»
۱۷۷۴	«سوره قریش»
۱۷۷۶	«سوره ماعون»
۱۷۷۹	«سوره کوثر»
۱۷۸۲	«سوره نصر»

۱۷۸۴ ..... «سوره تبت»

۱۷۸۶ ..... «سوره اخلاص»

۱۷۸۸ ..... «سوره فلق»

۱۷۹۰ ..... «سوره ناس»

۱۷۹۲ ..... فه-رس-ت مطالب

۱۸۱۰ ..... درباره مرکز

سرشناسه: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷ -

عنوان و نام پدیدآور: لغات و مفاهیم قرآن کریم / تالیف محمد بیستونی.

مشخصات نشر: قم: بیان جوان، ۱۳۸۷.

مشخصات ظاهری: ۳ ج. ۱۱ × ۱۷ س م.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۶۴۰-۶۲-۳؛ ج. ۱ ۹۷۸-۹۶۴-۵۶۴۰-۶۲-۸؛ ج. ۲ ۹۷۸-۹۶۴-۵۶۴۰-۶۳-۵؛ ج. ۳ ۹۷۸-۹۶۴-۵۶۴۰-۶۴-۲-۵۶۴۰-۶۴-۲:

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتاب حاضر لغات و مفاهیم کتاب "تفسیر نوجوان" برگرفته از "تفسیر نمونه" اثر ناصر مکارم شیرازی است.

مندرجات: ج. ۱. شامل لغات و مفاهیم جلد ۱ تا ۱۰ تفسیر نوجوان. ج. ۲. شامل لغات و مفاهیم جلد ۱۱ تا ۲۰ تفسیر نوجوان. ج. ۳. شامل لغات و مفاهیم جلد ۲۱ تا ۳۰ تفسیر نوجوان. --

عنوان دیگر: تفسیر نمونه.

عنوان دیگر: تفسیر نوجوان.

موضوع: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷ - تفسیر نوجوان -- واژه نامه ها .

موضوع: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷ - تفسیر نوجوان -- فهرست مطالب .

شناسه افزوده: مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۰۵ - تفسیر نمونه

رده بندی کنگره: BP۹۸ / ب۵۹ت۶۰۴۷ ۶۰۴۷ ۷۸۳۱

رده بندی دیویی: [ج] ۹۷۱/۷۹۲

شماره کتابشناسی ملی: ۱۲۰۲۶۱۸

سرشناسه: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷

عنوان و نام پدیدآور: لغات و مفاهیم قرآن کریم/تالیف محمد بیستونی.

مشخصات نشر: قم: بیان جوان، ۱۳۸۷.

مشخصات ظاهری: ج. ۳. ۱۱ × ۱۷ س. م.

شابک: ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۲۳؛ ج. ۱. ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۲۸؛ ج. ۲. ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۳۵؛ ج. ۳. ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۴۲

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتاب حاضر لغات و مفاهیم کتاب "تفسیر نوجوان" برگرفته از "تفسیر نمونه" اثر ناصر مکارم شیرازی است.

مندرجات: ج. ۱. شامل لغات و مفاهیم جلد ۱ تا ۱۰ تفسیر نوجوان. ج. ۲. شامل لغات و مفاهیم جلد ۱۱ تا ۲۰ تفسیر نوجوان. ج. ۳. شامل لغات و مفاهیم جلد ۲۱ تا ۳۰ تفسیر نوجوان.

عنوان دیگر: تفسیر نمونه.

عنوان دیگر: تفسیر نوجوان.

موضوع: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷. تفسیر نوجوان واژه نامه ها.

موضوع: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷. تفسیر نوجوان فهرست مطالب.

شناسه افزوده: مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۰۵. تفسیر نمونه

رده بندی کنگره: BP۹۸/ب۹۵ت۷۴۰۶/۱۳۸۷

رده بندی دیویی: [ج] ۲۹۷/۱۷۹

شماره کتابشناسی ملی: ۱۲۰۲۶۱۸

ص: ۱

موضوع صفحه

«سوره حمد» ●●● ۱۷

«سوره بقره» ●●● ۲۰

«سوره آل عمران» ●●● ۱۱۰

«سوره نساء» ●●● ۱۸۱

«سوره مائده» ●●● ۲۵۴

«سوره انعام» ●●● ۲۸۳

«سوره اعراف» ●●● ۳۶۳

«سوره انفال» ●●● ۴۴۳

«سوره توبه» ●●● ۴۷۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۲ ویژگی منحصر بفرد در آثار مکتوب مؤسسه

قرآنی تفسیر جوان

۱ اعراب گذاری کامل «همه» آیات، روایات و کلمه های عربی .

۲ طرح جلد ابداعی و گرافیکی جدید متناسب با «جمعیت هدف هر کتاب».

۳ صفحه آرایشی شعرگونه و چشم نواز تا خواننده به دلیل پرش مرتب چشم «خسته» نشود.

۴ آزاد بودن «هرگونه نسخه برداری» و چاپ از روی آثار مکتوب و کپی رایت نرم افزارها.

۵ همه محصولات مؤسسه پس از فروش و استفاده، حتی اگر آسیب دیده باشد، «پس گرفته می شود».

۶ فروش اقساطی به قیمت نقد و با تعیین اقساط

«توسط خریدار».

۷ امضای «حداقل یک مجتهد جامع الشرایط» به نشانه تأیید محتوا قبل از چاپ اخذ می شود.

۸ آثار مؤسسه به افراد بی بضاعت به طور «رایگان» تقدیم می گردد.

۹ همه «آموزش های تخصصی قرآنی» گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان «رایگان» است.

۱۰ برای هیچ یک از آثار، حق التألیف دریافت نمی شود.

۱۱ تنوع تخصصی محصولات متناسب «با جامعه هدف یعنی کودک، نوجوان، جوان، زنان، خانواده و مساجد».

۱۲ نشر نهایی آثار پس از نشر آزمایشی و موفقیت در طرح پایلوت (Pilot Plan) در «جمعیت مخاطب هدف» صورت می گیرد.

در صورتی که هر کس از صدراسلام تا سال ۱۴۲۰ هجری قمری

(سال تأسیس مؤسسه قرآنی تفسیر جوان) یک نمونه کتاب قرآنی را با جمع «۱۲ ویژگی» مذکور، به این مؤسسه ارائه دهد، برای هموطنان داخل کشور مبلغ «۱۰/۰۰۰/۰۰۰ تومان» و برای افراد مقیم خارج از کشور مبلغ «۱۰/۰۰۰ دلار» جایزه به عنوان حق الکشف تعلق می گیرد.

(قیمت گذاری کل محصولات مؤسسه بر مبنای ۱۲ ویژگی اشاره شده،

انجام می شود)

دکتر محمد بیستونی

رئیس هیئت مدیره گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان شامل:

[مؤسسه قرآنی قصص (تخصصی کودکان)، مؤسسه قرآنی نورپیامبران (تخصصی نوجوانان)، مؤسسه قرآنی تفسیر جوان (تخصصی جوانان)، مؤسسه قرآنی رضوان (تخصصی زنان)، مؤسسه قرآنی شعیب نبی الله (تخصصی خانواده)، مؤسسه قرآنی مساجد جوان (تخصصی مساجد)، مؤسسه قرآنی انعام الهی (تخصصی تغذیه، گلها و گیاهان دارویی)، مؤسسه طب قرآنی مائده طلایی (تخصصی طب سنتی با آموزه های قرآنی) مؤسسه قرآنی و علم زندگی (تخصصی

اعجاز علمی قرآن)، مؤسسه خیریه عاطفه (تخصصی احداث کتابخانه، مراکز ورزشی و غسلخانه در روستاها و مناطق محروم)]

سَيِّدِنَا وَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ وَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ إِلَى مَوْلَانَا وَ مَوْلَى الْمُؤَحِّدِينَ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِلَى بَضْعِهِ الْمُضِيَّطَفَى وَ بِهِجِهِ
قَلْبِهِ سَيِّدِهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ إِلَى سَيِّدَى شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، السَّبْطِيِّينَ، الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ إِلَى الْأَيْمَةِ التَّسْعَةِ الْمُعْصُومِينَ الْمُكَرَّمِينَ مِنْ
وَلَدِ الْحُسَيْنِ لِأَسَيِّمَاتِ بَقِيَّةِ اللَّهِ فِي الْأَرْضِينَ وَ وَارِثِ عُلُومِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ، الْمَعْدَّ لِقَطْعِ دَابِرِ الظَّلَمَةِ وَ الْمُدْخِرِ لِأَحْيَاءِ الْفَرَائِضِ وَ
مَعَالِمِ الدِّينِ ، الْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ صَاحِبِ الْعَصْرِ وَ الزَّمَانِ عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى فَرَجَهُ الشَّرِيفَ فَيَا مُعَزَّ الْأَوْلِيَاءِ وَ يَا مُبْدِلَ الْأَعْيَادِ أَيُّهَا
السَّبَبُ الْمُتَّصِلُ بَيْنَ الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ قَدْ مَسَّنَا وَ أَهْلَنَا الضَّرَّ فِي غَيْبَتِكَ وَ فِرَاقِكَ وَ جِنْنَا بِبِضَاعِهِ مُرْجَاهِ مِنْ وِلَائِكَ وَ مَحَبَّتِكَ
فَاؤْفِ لَنَا الْكَيْلَ مِنْ مَنِّكَ وَ فَضْلِكَ وَ تَصَدَّقْ عَلَيْنَا بِنَظَرِهِ رَحْمَةً مِنْكَ إِنَّا نَرِيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

درباره تفسیر نوجوان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قرآن کریم بهترین هدیه خداوند منان به همه انسان ها در طول قرون و اعصار می باشد. بدون شک استفاده صحیح از این کتاب آسمانی و بکارگیری محتوای آن در زندگی، مستلزم تفکیک و موضوع بندی آیات، متناسب با مخاطبین مختلف خصوصا گروه های سنی کودک، نوجوان و جوان می باشد زیرا سراسر این کتاب به استناد آیات ۴۴ سوره فصلت و ۸۲ اسراء و ۵۷ یونس برای شفا و درمان بیماری های جسمی و روحی انسان ها نازل شده و مانند داروخانه ای است که گرچه همه داروهای آن برای شفاست

ولی طبعا «هر دارویی برای بیمار خاصی شفابخش تر است».

در همین راستا جناب آقای دکتر محمد بیستونی مسئول

ص: ۵

محترم مؤسسه قرآنی تفسیر جوان که اینجانب مدت ۱۰ سال در جریان فعالیتهای خوب ایشان در عرصه پژوهش های موضوعی قرآنی می باشم و قبلاً تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر جوان» خلاصه، ساده سازی و منتشر نموده است، اخیراً مطالب تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر نوجوان» با تکیه بر آیات متناسب با گروه سنی یادشده، گزینش و ساده سازی نموده است که در نوع خود بسیار جالب می باشد.

امیدوارم نوجوانان عزیز و خانواده محترم آنها از این سفره معنوی و پربرکت که خوشبختی و سعادت دنیا و آخرت آنها را به همراه دارد، حداکثر استفاده را بنمایند. ناصر مکارم شیرازی

۱/۱۲/۸۵

ص: ۶

در بسیاری از کتابهای خارجی زندگی نامه و عکس چهره نویسنده در اولین صفحه یا پشت جلد آن کتاب درج می شود تا خواننده متوجه باشد که نوشته چه کسی را می خواند و از طریق دنیای نامرئی اندیشه و تفکر و نیز صفحات کتاب با نویسنده ارتباط برقرار کند. بنابراین به استناد آیه شریفه «وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ» (۱۱ / ضحی) که دستور می دهد «نعمت های پروردگار مهربان را بیان کنید» و نه از یاب خودنمایی و ریاکاری (که گناه کبیره و موجب دخول در آتش است) خود را معرفی می نمایم.

من در ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۳۷ شمسی در شهر آبادان متولد شدم. پدرم کارگر شرکت نفت و اهل

بیستون کرمانشاه و مادرم شیرازی بود (خدا آنها را بیامرزد).

سال اول دبستان را بدون حضور در مدرسه و به صورت جهشی گذراندم. از سن ۱۴ سالگی با خانواده

به شیراز مهاجرت کرده و لطف الهی شامل حال بنده شد و در کنار بیت معظم حضرت آیه الله شهید سید عبدالحسین دستغیب «قُدَّسَ سِرُّهُ» در شیراز مقیم شدیم. هیچگاه چهره ملکوتی و اخلاص در گفتار و رفتار وی را در طول سالیانی که تا زمان شهادت در محضرشان بودم فراموش نخواهم کرد.

پس از مدتی وضع مالی پدر بهتر شد و به منطقه قصرالدشت شیراز نقل مکان کردیم. عنایت ویژه الهی دوباره نصیب من شد و در همسایگی منزل روحانی برجسته و انقلابی و مجاهد و مخلص

حضرت آیه الله سیدعلی اصغر دستغیب ساکن گردیده و به مسجدالرضا علیه السلام که معظم له امام جماعت آنجا بودند راه یافتیم و در این هنگام ۱۴ ساله بودم. ضمن مشورت با ایشان در آغاز سن تکلیف، امام خمینی «قُدَّسَ سِرُّهُ» را به عنوان مرجع تقلید برگزیده و مسئولیت فعالیت های فرهنگی و سیاسی مسجدالرضا علیه السلام را عهده دار شده و همراه با استاد و مراد و والد معنوی ام حضرت آیه الله سید علی اصغر

دستغیب در مبارزه علیه رژیم شب زده پهلوی حضور داشته و در سن ۱۹ سالگی به جرم «اقدام علیه امنیت شاهنشاهی» دستگیر و روانه شکنجه گاه ساواک و زندان عادل آباد شیراز شدم.

با پیروزی انقلاب اسلامی در فعالیت های متعدد اجتماعی و مردمی نظیر احداث کتابخانه، مراکز

ورزشی، ساخت غسلخانه و مسجد در روستاهای محروم و حضور در جبهه های جنگ تحمیلی شرکت نموده و با پایان جنگ نور علیه ظلمت، فعالیت های متفرقه خود را تعطیل کرده و بر روی پژوهش، تألیف یا تلخیص و نشر کتابهای موضوعی و کاربردی با محوریت قرآن، حدیث و علوم روز برای گروه های سنی «کودک، نوجوان، جوان، زنان، مردان و خانواده» متمرکز شده و تاکنون حدود ۵۰۰ کتاب را به محضر امام زمان «عجل الله تعالی فرجه الشریف» و اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام و جامعه هدف آثار خود اهداء و منتشر نموده ام که بحمدالله با استقبال کم نظیر مخاطبین عزیز مواجه گردیده و به دفعات

ص: ۹

مکرر چاپ و منتشر شده است.

مدارک تحصیلی این حقیر بدین ترتیب می باشد:

دیپلم: ریاضی در شیراز

لیسانس: الهیات (دانشجوی ممتاز در تهران)

فوق لیسانس: جامعه شناسی از دانشگاه پونای هند (تحت لیسانس دانشگاه آکسفورد لندن)

دکتر: جامعه شناسی از دانشگاه پونای هند (تحت لیسانس دانشگاه آکسفورد لندن)

مدیریت استراتژیک: سازمان مدیریت صنعتی.

آثار اینجانب صرفاً در حوزه تفسیر و تحقیقات تخصصی و کاربردی بر اساس قرآن، حدیث و علوم روز می باشد. تاکنون بیش از ۵۰۰/۰۰ نفر که ۹۰٪ آنها جوان بوده اند را به صورت حضوری و چهره به چهره از طریق کارگاههای آموزشی «قرآن و مهارت های زندگی» به طور رایگان آموزش داده ام و از بین آنها بیش از ۳۰۰۰ نفر را به عنوان

گروه های تحقیق موضوعی جذب، سازماندهی و بکارگیری نموده ام. همه آثار پژوهشی افراد مذکور

ص: ۱۰

حسب موضوع توسط یکی از اعضای هیئت علمی ۱۰۰ نفره عضو «گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان» بازبینی، نظارت و کنترل شده و پس از تأیید حداقل یک مجتهد جامع الشرایط با نظارت نهایی بنده چاپ و منتشر می شود و هر هفته حداقل یک اثر قرآنی جدید به همین سبک در اختیار علاقمندان قرار داده می شود.

ترجمه آثار این حقیر توسط ناشرین بین المللی خارج از کشور به زبانهای عربی، انگلیسی، فرانسه، آلمانی و اردو در حال انجام است. هر یک از ده مؤسسه قرآنی که توسط بنده راه اندازی و تأسیس شده است برای یک «جامعه هدف» یا در یک موضوع

تخصصی نظیر تغذیه، گل ها و گیاهان دارویی و مسائل ماورائی فعالیت می نمایند.

راه طی شده قطره ناچیزی از اقیانوس بیکران فرهنگ و معارف زندگی ساز و نشاط آفرین قرآن کریم می باشد.

لذا از همه صاحب نظران و اساتید حوزه و دانشگاه

ص: ۱۱

در سراسر جهان تقاضا می‌کنم با ارائه نظرات اصلاحی و حمایت‌های فکری و طرح موضوعات و روش‌های جدید و جوان‌پسند، گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان را در رسالتی که به عهده گرفته است یاری نمایند.

امید است این قبیل تلاش‌های قرآنی ما و شما برای روزی ذخیره شود که به جز اعمال و نیت خالصانه هیچ چیز دیگری کارساز نخواهد بود.

دکتر محمد بیستونی

تهران ۸/۸/۸۸

سالروز ولادت سلطان قلب‌ها

علی بن موسی الرضا علیه السلام

ص: ۱۲

بعد از انتشار «تفسیر نوجوان» که در بردارنده حدود ۲۰۰۰ آیه کاربردی از مجموع ۶۲۳۶ آیه قرآن کریم برای گروه سنی مقطع راهنمایی و دبیرستان و برگرفته از متن تفسیر نمونه می باشد، مراجعات فراوانی از سوی دانش آموزان عزیز صورت گرفت که متقاضی حفظ آیات، لغات ترجمه و تفسیر کل مجموعه ۳۰ جلدی اشاره شده بودند. تنها مشکلی که برای اجرای چنین اقدام خداپسندانه ای وجود داشت گزینشی بودن لغات مندرج در تفسیر یاد شده و عدم درج تمامی لغات و مفاهیم آیات بود. لذا تصمیم گرفتیم کل لغات و مفاهیم آیات تفسیر نوجوان را در ۳ جلد با قطع جیبی تألیف و منتشر نماییم که هر جلد در بردارنده لغات ۱۰ جلد از مجموعه ۳۰ جلدی تفسیر نوجوان می باشد. در جریان

کتابشناسی برای این اقدام با کتاب «پیام نور» تألیف ارزنده سرکار خانم طاهره لاجوردی مواجه شدم که کل لغات قرآن کریم را در یک مجموعه ۱۰ جلدی با قطع وزیری شامل می شود. بنابراین برای پرهیز از دوباره

کاری کتاب مذکور را اساس کار قرار دادم و آن را براساس آیات مندرج در تفسیر نوجوان خلاصه کرده و با استفاده از کتاب یک جلدی لغت شناسی و مفاهیم قرآن کریم که از تألیفات قبلی بنده می باشد و نیز ترجمه استاد بهرامپور بر قرآن کریم اضافات ضروری را لحاظ نموده و بالاخره کتاب «لغات و مفاهیم تفسیر نوجوان» برای چاپ آماده شد.

مؤسسه قرآنی تفسیر جوان برای فرهنگ سازی آیات قرآن کریم در زندگی نوجوانان و جوانان عزیز مسابقه ای را با استفاده از متن تفسیر ۳۰ جلدی نوجوان و

مجموعه سه جلدی لغات و مفاهیم این تفسیر تدارک دیده است که روش شرکت در مسابقه و مراحل اجرای آن به شرح زیر می باشد:

۱ ارسال نامه تقاضای برگزاری مسابقه: با امضای بالاترین مسئول مراکز متقاضی یا نماینده نفرات علاقمند برای شرکت در مسابقه.

۲ حد نصاب برای برگزاری مسابقه: ۵۰۰ نفر.

۳ زمان و مکان برگزاری مسابقه: به انتخاب مرکز

ص: ۱۴

متقاضی یا نماینده نفرات شرکت کننده می باشد.

۴ نوع مسابقه: سئوالات به صورت کتبی و پاسخ ها ترکیبی از تشریحی و گزینه ای می باشد.

۵ جایزه مسابقه:

۱/۵: تشریف حافظین تفسیر نوجوان به سفر عمره به صورت گروهی یا پرداخت معادل هزینه ریالی

رسمی آن تا زمان حیات بنده.

۲/۵: عضویت رایگان در «گروه های پژوهشی تحقیق موضوعی از قرآن، حدیث و علوم روز» و چاپ آثار بادرچ نام گروه تحقیق بر روی جلد کتاب همراه با پرداخت حق التألیف به آن ها.

۳/۵: اعطای فرم اشتراک برای دریافت «رایگان» آثار برگزیده گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان در صورت ادامه همکاری با مؤسسه .

۴/۵: عضویت در خانواده بزرگ گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان و ارائه خدمات حمایتی نظیر مشاوره حقوقی رایگان، شغل یابی، سفرهای علمی، تفریحی، زیارتی و...

به امید روزی که از «لایه های سطحی» دریای

ص: ۱۵

زیبای قرآن کریم عبور کرده و «گوهرهای عمق این دریا» را از درون آن بیرون آورده و به عنوان «سرمایه ماندگار» برای خوشبختی و رفاه و آسایش دنیا و آخرت خود در زندگی بکار گیریم.

دکتر محمد بیستونی

رئیس هیئت مدیره گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان

شامل:

۱ مؤسسه قرآنی قصص (تخصصی کودکان)

۲ مؤسسه قرآنی نورپیامبران (تخصصی نوجوانان)

۳ مؤسسه قرآنی تفسیر جوان (تخصصی جوانان)

۴ مؤسسه قرآنی رضوان (تخصصی زنان)

۵ مؤسسه قرآنی شعیب نبی الله (تخصصی خانواده)

۶ مؤسسه قرآنی مساجد جوان (تخصصی مساجد)

۷ مؤسسه قرآنی انعام الهی (تخصصی تغذیه، گلها و گیاهان دارویی)

۸ مؤسسه قرآنی و علم زندگی (تخصصی اعجاز علمی قرآن)

۹ مؤسسه خیریه عاطفه (تخصصی احداث کتابخانه، مراکز ورزشی و غسلخانه در روستاها و مناطق محروم)

۱۰ مؤسسه انتشاراتی بیان جوان (ناشر تخصصی گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان)

ص: ۱۶

۱ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ: به نام

اللّٰهِ: خداوند

الرَّحْمٰنِ: بخشنده

الرَّحِیْمِ: مهربان.

۲ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ

اَلْحَمْدُ: حمد و ستایش

لِلّٰهِ: برای خداوندی است که

رَبُّ: پرورش دهنده

الْعَالَمِیْنَ: جهانیان است.

۳ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سوره حمد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳)

الرَّحْمٰنِ: بخشنده و

الرَّحِیْمِ: مهربان است.

ص: ۱۷

۴ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

مَالِكِ: صاحب

يَوْمِ الدِّينِ: روز جزاست.

۵ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

اِيَّاكَ: فقط تو را

نَعْبُدُ: عبادت می کنیم

وَاِيَّاكَ: و فقط از تو

نَسْتَعِينُ: یاری می جوئیم.

۶ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

اهْدِنَا: هدایت نما ما را

(۲۴) جلد ۱ سوره حمد

الصِّرَاطَ: به راه

الْمُسْتَقِيمَ: راست.

ص: ۱۸

۷ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

صِرَاطَ الَّذِينَ: راه کسانی که

أَنْعَمْتَ: نعمت دادی

عَلَيْهِمْ: به ایشان

غَيْرِ: نه (راه)

الْمَغْضُوبِ: غضب شدگان

عَلَيْهِمْ: برایشان

وَلَا الضَّالِّينَ: و نه (راه) گمراهان.

سوره حمد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵)

(۲۶) جلد ۱ سوره حمد

ص: ۱۹

۲۱ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

یا ایُّهَا النَّاسُ: ای مردم

اعْبُدُوا: پرستش کنید

رَبَّكُمُ الَّذِي: پروردگارتان را که

خَلَقَكُمْ: خلق کرد شما را

وَالَّذِينَ: و کسانی را که

مِنْ قَبْلِكُمْ: قبل از شما (بودند)،

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَتَّقُونَ: پرهیزگار شوید.

۲۲ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷)

لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

الَّذِي: آن که

جَعَلَ: قرارداد

لَكُمْ: برای شما

الأَرْضَ: زمین را

فِرَاشًا: فرش

وَالسَّمَاءَ: و آسمان را

بِنَاءً: سرپناهی (چون سقف)

وَأَنْزَلَ: و فرو فرستاد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی را

فَأَخْرَجَ: پس خارج کرد

بِهِ: بوسیله آن

مِنَ الثَّمَرَاتِ: از میوه ها

(۲۸) جلد ۱ سوره بقره

رِزْقًا: روزی ای

لَكُمْ: برای شما

فَلَا تَجْعَلُوا: پس قرار ندهید

لِلَّهِ: برای خداوند

ص: ۲۱

أَنذَادَا: شریکانی

وَ أَنتُمْ: در حالی که شما

تَعَلَّمُونَ: می دانید.

۲۳ وَ إِن كُنتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَ ادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ

وَ إِن كُنتُمْ: و اگر بودید

فِي رَيْبٍ: در شکی

مِمَّا: از آنچه

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹)

نَزَّلْنَا: فرستادیم

عَلَىٰ عَبْدِنَا: بر بنده مان

فَأْتُوا: پس بیاورید

بِسُورَةٍ: سوره ای

مِّن مِّثْلِهِ: مثل آن

وَ ادْعُوا: و دعوت کنید، بخوانید

ص: ۲۲

شُهَدَاءُكُمْ: گواهانتان را

مِنْ دُونِ: از غیر

اللَّهِ: خدا

إِنْ كُنْتُمْ: اگر هستید

صَادِقِينَ: از راستگویان.

۲۵ وَ بَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا

(۳۰) جلد ۱ سوره بقره

مِنْهَا مِنْ ثَمَرِهِ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأَتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

وَ بَشِّرِ: و بشارت بده

الَّذِينَ: کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و عمل کردند

الصَّالِحَاتِ: به کارهای خوب

ص: ۲۳

أَنَّ: این که

لَهُمْ: برای ایشان

جَنَّاتٍ: باغ‌هایی است

تَجْرِي: که جاری می‌شود

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرها

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱)

كَلَّمَا: هر زمان

رُزِقُوا: روزی یابند

مِنْهَا: از آن

مِنْ ثَمَرِهِ: از میوه‌ای

رِزْقًا: روزی‌ای

قَالُوا: گفتند (گویند):

هَذَا الَّذِي: این (همان) است که

رُزِقْنَا: روزی داده شده بودیم

مِنْ قَبْلُ: از قبل.

وَآتُوا: و داده شوند

به: به آن

مُتَشَابِهًا: همانند آن.

وَ لَهُمْ: و برای ایشان است

فِيهَا: در آن

(۳۲) جلد ۱ سوره بقره

أَزْوَاجٍ: همسرانی

مُطَهَّرَةً: پاکیزه و پاک.

وَ هُمْ: و ایشان

فِيهَا: در آن

خَالِدُونَ: جاودانند.

۲۶ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةٌ فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ
مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ

إِنَّ: همانا

اللَّهُ: خدا

ص: ۲۵

لَا يَسْتَحْيِي: حیا نمی کنند

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳)

أَنْ يَضْرِبَ: این که بزند

مَثَلًا: مثلی

مَا بَعُوضَةً: به پشه

فَمَا فَوْقَهَا: پس بالاتر از آن،

فَأَمَّا: پس اما

الَّذِينَ: کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

فَيَعْلَمُونَ: پس می دانند

أَنَّهُ: همانا آن

الْحَقُّ: حق است

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان.

وَ أَمَّا: و اما

الَّذِينَ: کسانی که

(۳۴) جلد ۱ سوره بقره

كَفَرُوا: کافر شدند

ص: ۲۶

فَيَقُولُونَ: پس می گویند:

ماذا أرادَ: چه اراده کرده

اللَّهُ: خدا

بهذا: به این

مثلاً: مثل؟

يُضِلُّ: گمراه می کند

به: به آن

كثيراً: بسیاری را

و يَهْدِي: و هدایت می کند

به: به آن

كثيراً: بسیاری را.

و ما يُضِلُّ: و گمراه نمی کند

به: به آن

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵)

إِلَّا الْفَاسِقِينَ: مگر فاسقان را.

ص: ۲۷

۲۷ الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

الَّذِينَ: کسانی که

يَنْقُضُونَ: می شکنند

عَهْدَ: پیمان

اللَّهُ: خدا را

مِنْ بَعْدِ: از بعد

ميثاقه: پیمانش،

وَيَقْطَعُونَ: و قطع می کنند

ما أَمَرَ: آن چه امر کرده

(۳۶) جلد ۱ سوره بقره

اللَّهُ بِهِ: خدا به آن

أَنْ: این که

يُوصَلَ: وصل کنند،

وَيُفْسِدُونَ: و فساد می کنند

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

ص: ۲۸

أُولَئِكَ: آنان

هُم: ایشانند

الْخَاسِرُونَ: زیانکاران.

۳۵ وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ

وَقُلْنَا يَا آدَمُ: و گفتیم: ما ای آدم!

اسْكُنْ أَنْتَ: سکونت کن تو

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷)

وَزَوْجُكَ: و همسرت

الْجَنَّةَ: در بهشت

وَكُلَا مِنْهَا: و بخورید از آن

رَغَدًا: فراوان

حَيْثُ شِئْتُمَا: هر جا می خواهید

وَلَا تَقْرَبَا: و نزدیک نشوید

هَذِهِ الشَّجَرَةَ: به این درخت

ص: ۲۹

فَتَكُونَا مِنْ: پس می شوید از

الظَّالِمِينَ: ستمکاران.

۳۶ فَازَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ

فَازَلَهُمَا: پس به لغزش کشانید آن دو را

(۳۸) جلد ۱ سوره بقره

الشَّيْطَانُ: شیطان

عَنْهَا: از آن،

فَأَخْرَجَهُمَا: پس خارج کرد آن دو را

مِمَّا كَانَا فِيهِ: از آن چه بودند در آن.

وَقُلْنَا اهْبِطُوا: و گفتیم فرود آید

بَعْضُكُمْ: بعضی از شما

لِبَعْضٍ: بر بعضی دیگر

عَدُوٌّ: دشمنید.

وَلَكُمْ: و برای شماست

ص: ۳۰

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

مُسْتَقَرًّا: قرار گاهی

وَمَتَاعًا: و بهره مندی است.

إِلَى حِينٍ: تا وقت معین.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹)

۴۳ وَ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ آتُوا الزَّكَاةَ وَ ارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ

وَ أَقِيمُوا: و به پا دارید

الصَّلَاةَ: نماز را

وَ آتُوا: و بدهید، ادا کنید

الزَّكَاةَ: زکات را

وَ ارْكَعُوا: و رکوع کنید

مَعَ الرَّاكِعِينَ: با رکوع کنندگان.

۴۵ وَ اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلَاةِ وَ إِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ

وَ اسْتَعِينُوا: و یاری جوئید

ص: ۳۱

بِالصَّبْرِ: (به وسیله) صبر

وَ الصَّلَاةِ: و نماز

(۴۰) جلد ۱ سوره بقره

وَ أَنهَا: و به درستی که آن

لَكَبِيرَةٌ: هر آینه گران و سنگین و بزرگ است

إِلَّا: مگر

عَلَى الْخَاشِعِينَ: بر خاشعان.

۶۲ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَالَّذِينَ: و کسانی که

هادُوا: یهودی (گشتند)

وَالنَّصَارَى: و نصاری

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱)

ص: ۳۲

وَ الصَّابِئِينَ: و صابئین

مَنْ: همان ها که

أَمَنَ: ایمان آوردند

بِاللَّهِ: به خداوند

وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ: و روز قیامت

وَ عَمِلَ صَالِحًا: و عمل صالح انجام دادند،

فَلَهُمْ: پس برایشان است

أَجْرُهُمْ: پاداششان

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پرورگارشان

وَ لَا خَوْفٌ: و نه ترسی

عَلَيْهِمْ: برایشان است

وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ: و نه غمگین می شوند.

۶۷ وَ إِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ

(۴۲) جلد ۱ سوره بقره

تَذْبَحُوا بقره قَالُوا اتَّخَذْنَا هُزُؤًا قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

وَ إِذْ قَالَ: و هنگامی که که گفت:

ص: ۳۳

مُوسَى لِقَوْمِهِ: موسى به قومش

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

يَأْمُرُكُمْ: فرمان می دهد شما را

أَنْ تَذَبْحُوا: این که بکشید

بَقْرَةً: گاوی را،

قَالُوا: گفتند:

اتَّخَذْنَا: آیا گرفتی ما را

هَزُوا: به مسخرگی؟

قَالَ: گفت:

أَعُوذُ بِاللَّهِ: پناه می برم به خدا

أَنْ أَكُونَ: این که باشم

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳)

مِنَ الْجَاهِلِينَ: از نادانان.

۶۸ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنُ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ

قَالُوا: گفتند:

ص: ۳۴

ادْعُ لَنَا: بخوان برای ما

رَبِّكَ: از پروردگارتان

يُبَيِّنُ لَنَا: تا بیان کند برای ما

ما هِيَ: چیست آن؟

قال: گفت:

إِنَّهُ يَقُولُ: همانا او می گوید:

إِنَّهَا: به درستی که آن

بَقْرَةٌ: گاوی است

(۴۴) جلد ۱ سوره بقره

لا فَاْرِضُ: که پیر نباشد

وَ لا بَكْرٌ: و جوان هم نباشد

عَوَانٌ يَبِينُ: بین این دو باشد

ذَلِكَ:

فَأَفْعَلُوا: پس انجام دهید

ما تُؤْمَرُونَ: آنچه را که به آن امر شده اید.

۶۹ قالوا ادْعُ لَنَا رَبِّكَ يُبَيِّنُ لَنَا ما لَوْنُهَا قال إِنَّهُ

ص: ۳۵

يَقُولُ إِنَّهَا بَقْرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقْعِ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاطِرِينَ

قَالُوا: كَفْتَنَد:

ادْع لَنَا: بخوان برای ما

رَبِّكَ: از پروردگارت

مُبَيِّنٌ لَنَا: تا بیان کند برای ما

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵)

ما لَوْنُهَا: رنگش چگونه باشد؟

قال: گفت:

إِنَّهُ يَقُولُ: همانا او می گوید:

إِنَّهَا: به درستی که آن

بَقْرَةٌ: گاوی است

صَفْرَاءُ: زرد،

فَاقْعِ: خالص و یکدست

لَوْنُهَا: که رنگ آن

تَسُرُّ: شاد می کند

النَّاطِرِينَ: بینندگان را.

ص: ۳۶

۷۰ قَالُوا اذْعُ لَنَا رَبِّكَ يُبَيِّنُ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ

قَالُوا اذْعُ لَنَا: گفتند: بخوان برای ما

(۴۶) جلد ۱ سوره بقره

رَبِّكَ: از پروردگارت

يُبَيِّنُ لَنَا: که بیان کند برای ما

مَا هِيَ: چیست آن؟

إِنَّ الْبَقَرَ: به درستی که گاو

تَشَابَهَ: مشبه است

عَلَيْنَا: بر ما.

وَإِنَّا: و به درستی که ما

إِن شَاءَ اللَّهُ: اگر بخواهد خدا

لَمُهْتَدُونَ: هر آینه هدایت خواهیم شد.

۷۱ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلِّمَةٌ لَا سِيَةَ فِيهَا قَالُوا الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ فَمَذَبِجُهَا وَ مَا كَادُوا
يَفْعَلُونَ

قَالَ إِنَّهُ: گفت: همانا او (خدا)

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷)

ص: ۳۷

يَقُولُ: می گوید:

إِنَّهَا بَقْرَةٌ: همانا آن گاوی است

لَا ذُلُولٌ: رام نشده باشد

تُثِيرُ: که شخم بزند

الْأَرْضَ: زمین را،

وَلَا تَسْقِي: و آبیاری نکند

الْحَرْثَ: زراعت را،

مُسَلَّمَةٌ: از هر عیبی برکنار باشد،

لَا شَيْءَ فِيهَا: هیچ گونه رنگ دیگری در آن نباشد، (شئی به معنای لکه و رنگ مخالف عمومی بدن حیوان می باشد)،

قَالُوا الْآنَ: گفتند: الان

جِئْتُ بِالْحَقِّ: آوردمی حق را،

فَذَبَحُوهَا: پس ذبح کردند آن را،

وَمَا كَادُوا: و نزدیک بود که

(۴۸) جلد ۱ سوره بقره

يَفْعَلُونَ: انجام ندهند.

۷۲ وَإِذْ قَاتَلْتُمْ نَفْسًا فَاذَارَاتُكُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ

ص: ۳۸

وَإِذْ: و هنگامی که

قَتَلْتُمْ: به قتل رساندید

نَفْسًا: فردی را،

فَأَذَارَاتُمْ: پس به نزاع پرداختید

فیهَا: در آن،

وَ اللَّهُ: و خداوند

مُخْرِجٌ: خارج کننده است

مَا: آن چه را که

كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ: کتمان می کردید.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹)

۷۳ فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بَعْضِهَا كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَىٰ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

فَقُلْنَا: پس گفتیم ما

اضْرِبُوهُ: بزنید او را

بَعْضِهَا: به بعض آن.

كَذَلِكَ: این چنین

يُحْيِي اللَّهُ: زنده می کند خدا

ص: ۳۹

الموتى: مردگان را،

و يُرِيكُمْ: و نشان می دهد به شما

آياته: نشانه هایش را،

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَعْمَلُونَ: اندیشه کنید.

۷۴ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ

(۵۰) جلد ۱ سوره بقره

كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَقَّقُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَتِهِ
اللَّهُ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

ثُمَّ قَسَتْ: سپس سخت شد

قُلُوبُكُمْ: دلهایتان

مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ: از بعد آن،

فَهِيَ: پس آن

كَالْحِجَارَةِ: مانند سنگ شد

أَوْ أَشَدُّ: یا سخت تر

ص: ۴۰

قَسْوَةً: در قساوت،

وَإِنَّ: و همانا

مِنَ الْحِجَارَةِ: از سنگ ها

لَمَّا يَتَفَجَّرُ: هر آینه می شکافد

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱)

مِنْهُ الْأَنْهَارُ: از آن نهرها،

وَإِنَّ مِنْهَا: و همانا بعضی از آن

لَمَّا يَشَقُّقُ: شکاف برمی دارد

فَيَخْرُجُ: پس خارج می شود

مِنْهُ الْمَاءُ: از آن آب،

وَإِنَّ مِنْهَا: و همانا بعضی از آن

لَمَّا يَهْبِطُ: هر آینه (از کوه) فرود می آید

مِنْ خَشْيَتِهِ: از ترس

اللَّهُ: خدا.

وَمَا اللَّهُ: و نیست خداوند

بِغَافِلٍ: غافل

عَمَّا: از آن چه

ص: ۴۱

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید.

(۵۲) جلد ۱ سوره بقره

۱۰۲ وَ اتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكِكَ سَيُؤْمِنُونَ وَ مَا كَفَرَ سَيُؤْمِنُونَ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَ مَا أُنزِلَ عَلَىٰ الْمَلَائِكَةِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَ مَارُوتَ وَ مَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ زَوْجِهِ وَ مَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَ يَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَ لَا يَنْفَعُهُمْ وَ لَقَدْ عَلَّمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ وَ لَبِئْسَ مَا شَرُّوا بِهِ أَنفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

وَ اتَّبَعُوا: و پیروی کردند

ما تَتْلُوا: آن چه می خوانند

الشَّيَاطِينُ: شیطان ها

عَلَىٰ مُلْكِكَ: بر فرمانروائی، عصر

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳)

ص: ۴۲

سُلَيْمَانَ: سليمان،

وَمَا كَفَرُوا: و کافر نشد

سُلَيْمَانُ: سليمان

وَلَكِنَّ: وليکن

الشَّيَاطِينِ: شیطان ها

كَفَرُوا: کافر شدند.

يُعَلِّمُونَ: تعلیم می دهند

النَّاسِ: مردم را

السِّحْرِ: سحر و جادو

وَمَا: و آن چه

أُنزِلَ: نازل شد

عَلَى الْمَلَائِكَةِ: بر دو فرشته

بَابِلَ: در بابل

هَارُوتَ: هاروت

(۵۴) جلد ۱ سوره بقره

وَمَارُوتَ: و ماروت

وَمَا يُعَلِّمَانِ: و نمی آموختند، یاد نمی دادند

ص: ۴۳

مِنْ أَحَدٍ: هیچ کسی را

حَتَّى يَقُولَا: تا می گویند، می گفتند

إِنَّمَا: جز این نیست

نَحْنُ: که ما

فِتْنَةً: (وسیله) آزمایشیم

فَلَا تَكْفُرُوا: پس کافر نشو.

فَيَتَعَلَّمُونَ: پس یاد می گرفتند

مِنْهُمَا: از آن دو

مَا يُفَرِّقُونَ: آن چه را که جدائی می افکنند

بِهِ بَيْنَ: بوسیله آن بین

الْمَرْءِ: مرد

وَزَوْجِهِ: و همسرش.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵)

وَمَا هُمْ: و نمی توانند ایشان

بِضَارِبِينَ: ضرر برسانند

بِهِ: به وسیله آن

مِنْ أَحَدٍ: هیچ کسی را

إِلَّا: مَكْرٌ

بِإِذْنِ: به اجازه

اللَّهُ: خداوند.

وَيَتَعَلَّمُونَ: و می آموختند

مَا يَضُرُّهُمْ: آنچه را که ضرر می رساند ایشان را

وَلَا يَنْفَعُهُمْ: و نفعی نداشت برایشان،

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

عَلِمُوا: دانستند

لَمَنْ: کسی که

اشْتَرِيَهُ: بخرد آن را،

(۵۶) جلد ۱ سوره بقره

مَا لَهُ: نیست برای او

فِي الْآخِرَةِ: در آخرت

مِنْ خَلْقٍ: هیچ بهره ای،

وَلَيْسَ: و چه بد است

مَا شَرَوْا: آن چه فروختند

بِهِ: به وسیله آن

ص: ۴۵

أَنْفُسَهُمْ: خودشان را

لَوْ: اگر

كَانُوا يَعْلَمُونَ: می دانستند.

۱۲۱ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

الَّذِينَ: کسانی که

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷)

آتَيْنَاهُمْ: دادیم ما به آنها

الْكِتَابَ: کتاب را

يَتْلُونَهُ: تلاوت می کنند آن را

حَقَّ: (به جا می آورند) حق

تِلَاوَتِهِ: تلاوتش را

أُولَئِكَ: آنان

يُؤْمِنُونَ بِهِ: ایمان می آورند به آن.

وَمَنْ يَكْفُرْ: و کسی که کفر بورزد

ص: ۴۶

به: به آن،

فَاُولَئِكَ: پس آنان

هُمُ الْخَاسِرُونَ: ایشانند زیانکاران،

۱۳۰ وَ مَنْ يَزْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ

(۵۸) جلد ۱ سوره بقره

لَمِنَ الصَّالِحِينَ

وَ مَنْ: و چه کسی

يَزْغَبُ: روی گردان خواهد شد

عَنْ مِلَّةٍ: از آئین

إِبْرَاهِيمَ: ابراهیم

إِلَّا مَنْ: مگر کسی که

سَفِهَهُ: نادان شد

نَفْسَهُ: خودش؟

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

اصْطَفَيْنَاهُ: برگزیدیم ما او را

ص: ۴۷

فِي الدُّنْيَا: در دنیا،

وَإِنَّهُ: و همانا او

فِي الآخِرَةِ: در آخرت

لَمِنَ: هر آینه از

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹)

الصَّالِحِينَ: صالحان است.

«پایان جزء ۱»

(۶۰) جلد ۱ سوره بقره

ص: ۴۸

۱۴۳ وَ كَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسِيًّا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَ مَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنُعَلِّمَ مَنْ يَتَّبِعِ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ وَ إِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُضَيِّعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرُؤُوفٌ رَحِيمٌ

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

جَعَلْنَاكُمْ: قرار دادیم ما شما را

أُمَّةً: اُمّتی

وَسِيًّا: میانہ،

لِتَكُونُوا: تا باشید

شُهَدَاءَ: گواهان

عَلَى النَّاسِ: بر مردم.

وَيَكُونُ: و می باشد

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱)

الرَّسُولُ: رسول

عَلَيْكُمْ: بر شما

ص: ۴۹

شَهِيدًا: گواه.

وَمَا جَعَلْنَا: و قرار ندادیم

الْقِبْلَةَ: قبله ای را

الَّتِي: که

كُنْتُ: بودی تو

عَلَيْهَا: بر آن

إِلَّا لِنَعْلَمَ: مگر تا بدانیم (معلوم کنیم)

مَنْ: چه کسی

يَتَّبِعُ: پیروی می کند

الرَّسُولَ: رسول را

مِمَّنْ: از کسی که

يَنْقَلِبُ: برمی گردد

(۶۲) جلد ۲ سوره بقره

عَلَى عَقْبَتَيْهِ: بر عقبش.

وَإِنْ: و اگر چه

كَانَتْ: بود، باشد

لَكَبِيرَةً: هر آینه بزرگ و گران

إِلَّا عَلَيَّ: مگر بر

الَّذِينَ: کسانی که

هَدَى اللَّهُ: هدایت کرد خدا.

وَمَا كَانَ: و نبود

اللَّهُ: خداوند

لِيُضَيِّحَ: تا ضایع کند

إِيمَانَكُمْ: ایمانتان را

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خداوند

بِالنَّاسِ: به مردم

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳)

لَرَوْوُفٌ: هر آینه رحیم (دلسوز)

رَحِيمٌ: مهربان است.

۱۴۴ قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ

ص: ۵۱

أَوْتُوا الْكِتَابَ لِيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ

قَدْ: گاهی

نَرَى: می بینیم

تَقَلُّبُ: گرداندن

وَجْهَكَ: رویت را

فِي السَّمَاءِ: در آسمان،

فَلَنَوَلِّيَنَّكَ: پس برمی گردانیم تو را

(۶۴) جلد ۲ سوره بقره

قَبْلَهُ: به قبله ای که

تَرْضِيهَا: خوشنودی تو در آن است

قَوْلٌ وَجْهَكَ: پس بگردان رویت را

شَطْرَ: به سمت

الْمَسْجِدِ: مسجد

الْحَرَامِ: الحرام

وَ حَيْثُ مَا: و هر کجا

كُنْتُمْ: باشید

ص: ۵۲

فَوَلَّوْا: پس بگردانید

وَجُوهَكُمْ: رویه‌ایتان را

شَطْرَهُ: به سمت آن

وَإِنَّ الَّذِينَ: و همانا کسانی که

أَوْتُوا الْكِتَابَ: داده شدند کتاب

لَيَعْلَمُونَ: هر آینه می دانند

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵)

أَنَّهُ الْحَقُّ: همانا او حق است

مِنْ: از

رَبِّهِمْ: (جانب) پروردگارشان.

وَمَا اللَّهُ: و نیست خداوند

بِغَافِلٍ: غافل

عَمَّا: از آن چه

يَعْمَلُونَ: انجام می دهند.

۱۵۱ کَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

ص: ۵۳

وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

کَمَا: چنان که

أَرْسَلْنَا: فرو فرستادیم

فِيكُمْ: در (میان) شما

(۶۶) جلد ۲ سوره بقره

رَسُولًا: رسولی

مِنْكُمْ: از شما، از خودتان

يَتْلُوا: بخوانند، می خوانند

عَلَيْكُمْ: برای شما

آيَاتِنَا: آیات ما را

وَيُزَكِّيْكُمْ: و پاک می گرداند شما را

وَيُعَلِّمُكُم: و می آموزد به شما

الْكِتَابَ: کتاب را

وَالْحِكْمَةَ: و حکمت را

وَيُعَلِّمُكُم: و یاد می دهد به شما

ما: آن چه را

ص: ۵۴

لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ: که نمی دانستید.

۱۵۲ فَادْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷)

فَادْكُرُونِي: پس یاد کنید مرا

اَذْكُرْكُمْ: تا یاد کنم شما را

وَاشْكُرُوا لِي: و شکر کنید مرا

و لَا تَكْفُرُونِ: و کفران نکنید مرا، ناسپاسی ام نکنید.

۱۵۳ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اید!

اسْتَعِينُوا: طلب کمک کنید

بِالصَّبْرِ: از صبر

وَالصَّلَاةِ: و نماز،

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

مَعَ الصَّابِرِينَ: با صبرکنندگانست.

(۶۸) جلد ۲ سوره بقره

ص: ۵۵

۱۶۴ اِنَّ فِى خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ الْفُلُكِ الَّتِى تَجْرِى فِى الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَع النَّاسَ وَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ بَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَ تَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَ السَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

اِنَّ فِى: همانا در

خَلَقَ: خلقت

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمين

وَ اخْتِلَافِ: و اختلاف

اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ: شب و روز

وَ الْفُلُكِ الَّتِى: و كشتى هاى كه

تَجْرِى: جريان دارد

سوره بقره لغات و مفاهيم قرآن كريم (۶۹)

فِى الْبَحْرِ: در دريا

بِمَا يَنْفَع النَّاسَ: به آن چه كه نفع مى رساند به مردم

ص: ۵۶

وَمَا أَنْزَلْنَا: و آن چه نازل کرد

اللَّهُ: خداوند

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مِنْ مَاءٍ: از آبی،

فَأَحْيَا بِهِ: پس زنده کرد به آن

الْأَرْضَ: زمین را

بَعْدَ مَوْتِهَا: بعد از مردنش

وَبَثَّ فِيهَا: و گسترد در آن

مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ: از هر جنبنده ای

وَتَصْرِيفٍ: و حرکت دادن

الرِّيَّاحِ: بادها

وَالسَّحَابِ: و ابرهایی که

(۷۰) جلد ۲ سوره بقره

الْمُسَخَّرِ: معلق

بَيْنَ السَّمَاءِ: بین آسمان

وَالْأَرْضِ: و زمین است

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

ص: ۵۷

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَعْقِلُونَ: می اندیشند.

۱۶۸ يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلالًا طَيِّبًا وَ لَا تَتَّبِعُوا خُطُواتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

يا أَيُّهَا النَّاسُ: ای مردم

كُلُوا: بخورید

مِمَّا: از آن چه

فِي الْأَرْضِ: در زمین است

حَلالًا: که حلال و

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱)

طَيِّبًا: پاکیزه است

وَ لَا تَتَّبِعُوا: و پیروی نکنید

خُطُواتِ: گام ها، خط های

الشَّيْطَانِ: شیطان را،

إِنَّهُ: همانا او

لَكُمْ: برای شما

ص: ۵۸

عَدُوٌّ دَشْمَنِي

مُبِينٌ: آشکار است.

۱۶۹ إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

انما: جز این نیست که

يَأْمُرُكُمْ: امر می کند به شما

بِالسُّوءِ: به بدی

(۷۲) جلد ۲ سوره بقره

وَالْفَحْشَاءِ: و زشتی

وَأَنْ تَقُولُوا: و این که بگوئید

عَلَى اللَّهِ: بر خداوند

مَا لَا تَعْلَمُونَ: آنچه را که نمی دانید.

۱۷۲ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

يا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

ص: ۵۹

اٰمَنُوْا: ايمان آورديد!

كُلُوْا مِنْ: بخوريد از

طَيِّبَاتٍ: پاكيته ها

مَا رَزَقْنَاكُمْ: آن چه روزي داديم به شما

وَاشْكُرُوْا: و شكر كنيد

لِلّٰهِ: خدا را

سوره بقره لغات و مفاهيم قرآن كريم (۷۳)

اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ: اگر فقط او را

تَعْبُدُوْنَ: پرستش مي كنيد.

۱۷۳ اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَ مَا اُحِلَّ بِهِ لِغَيْرِ اللّٰهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَ لَا عَادٍ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ

اِنَّمَا: جز اين نيست كه

حَرَّمَ: حرام است

عَلَيْكُمْ: بر شما

الْمَيْتَةَ: گوشت مردار

ص: ۶۰

وَ الدَّمِّ: و خون

وَ لَحْمِ الْخِنْزِيرِ: و گوشت خوک

وَ مَا أُحِلَّ بِهِ: و آن چه به آن بانگ زده شده

لِغَيْرِ اللَّهِ: به غیر خدا،

(۷۴) جلد ۲ سوره بقره

فَمَنْ: پس کسی که

اضْطُرَّ: ناچار شود

غَيْرِ بَاطِلٍ: غیر از ستمگر

وَ لَا عَادٍ: و نه متجاوز

فَلَا إِثْمَ: پس گناهی نیست

عَلَيْهِ: بر او.

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

غَفُورٌ رَحِيمٌ: آمرزنده مهربان است.

۱۸۳ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

یا ایُّهَا: ای

ص: ۶۱

الَّذِينَ: کسانی که

امُّنُوا: ایمان آوردید!

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵)

كُتِبَ: نوشته شد

عَلَيْكُمْ: بر شما

الصَّيَامُ: روزه

كَمَا كُتِبَ: همچنان که نوشته شد

عَلَى الَّذِينَ: بر کسانی که

مِنْ قَبْلِكُمْ: قبل از شما بودند

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَتَّقُونَ: پرهیزگار شوید.

۱۸۴ آیاتاً مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

آیاتاً: روزهایی

(۷۶) جلد ۲ سوره بقره

ص: ۶۲

مَعْدُودَاتٍ: معین و معدود

فَمَنْ كَانَ: پس کسی که باشد

مِنْكُمْ: از شما

مَرِيضًا: مریض

أَوْ عَلَى سَفَرٍ: یا بر سفری،

فَعِدَّةٌ: پس تعدادی

مِنْ أَيَّامٍ: از روزهای

أُخَرَ: دیگر را (روزه بگیرد).

وَعَلَى الَّذِينَ: و بر کسانی که

يُطِيقُونَهُ: روزه برای آنها طاقت فرسا می باشد

فَدْيَةٌ: کفاره، (عوض بدهند)

طَعَامٌ: خوراندن

مِشْكِينٍ: بینوائی.

فَمَنْ: پس کسی که

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۷)

تَطَوَّعَ: فرمانبرداری کند

خَيْرًا: بهتر است

فَهُوَ: پس آن

ص: ۶۳

خَيْرٌ: بهتر است

لَهُ: برای او.

وَ أَنْ: و این که

تَصُومُوا: روزه بگیرید

خَيْرٌ: بهتر است

لَكُمْ: برای شما

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: می دانستید.

۱۸۵ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَ الْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ

(۷۸) جلد ۲ سوره بقره

مِنْكُمْ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَ مَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَ لَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَ لَتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَ لَتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَيْكُمْ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

شَهْرُ رَمَضَانَ: ماه رمضان

الَّذِي: (ماهی است) که

ص: ۶۴

أُنزِلَ: نازل شده

فِيهِ الْقُرْآنُ: در آن قرآن

هُدًى: هدایتی است

لِلنَّاسِ: برای مردم

وَيَبِّئَاتٍ: و روشنگری هایی است

مِنَ الْهُدَىٰ: از هدایت

وَالْفُرْقَانَ: و جدایی حق از باطل،

فَمَنْ: پس کسی که

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۹)

شَهِدَ: حضور داشت (در وطن)

مِنْكُمْ الشَّهْرُ: از شما ماه را

فَلْيُصِمُّهُ: پس باید روزه بگیرد آن را.

وَمَنْ كَانَ: و کسی که باشد

مَرِيضًا: مریض

أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ: یا بر سفری

فَعِدَّةٌ: پس تعدادی

مِنْ أَيَّامٍ: از روزهای

أُخْرَى: دیگر را.

يُرِيدُ: می خواهد

اللَّهُ: خداوند

بِكُمْ: برای شما

الْيُسْرَ: راحتی را

وَلَا يُرِيدُ: و نمی خواهد

(۸۰) جلد ۲ سوره بقره

بِكُمْ: برای شما

الْعُسْرَ: سختی را،

وَلِتُكْمَلُوا: و باید کامل کنید

الْعِدَّةَ: تعداد (روزه ها را)

وَلِتُكَبَّرُوا: و باید به بزرگی یاد کنید

اللَّهُ: خدا را

عَلَى مَا هَدَيْكُمُ: بر آن چه هدایت کرد شما را

وَلَعَلَّكُمْ: و شاید شما

تَشْكُرُونَ: شکرگزاری کنید.

۱۸۶ وَ إِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَ لِيُؤْمِنُوا

ص: ۶۶

بِی لَعَلَّهُمْ یَرْشُدُونَ

وَ إِذَا: و هنگامی که

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۱)

سَأَلَك: سؤال کردند از تو

عِبَادِي: بندگانم

عَنِّي: از من (درباره من)،

فَأِنِّي: پس همانا من

قَرِيبٌ: نزدیکم

أَجِيبُ: اجابت می کنم

دَعْوَةَ: خواندن، دعای

الدَّاعِ: خواننده را، دعا کننده را

إِذَا دَعَانِ: هنگامی که بخواند مرا.

فَلْيَسْتَجِيبُوا: پس باید اجابت کنند، بپذیرند

لِي: مرا (دعوت مرا)

وَ لِيُؤْمِنُوا: و باید ایمان بیاورند

بِي: به من

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

(۸۲) جلد ۲ سوره بقره

یَرْشُدُونَ: به رشد برسند.

۲۰۱ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا اتِّنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

وَ مِنْهُمْ: و از ایشان

مَنْ: کسی است که

يَقُولُ: می گوید

رَبَّنَا: پروردگار ما

اتِّنَا: عطا کن به ما

فِي الدُّنْيَا: در دنیا

حَسَنَةً: خوبی و خیر و نیکی

وَ فِي الْآخِرَةِ: و در آخرت

حَسَنَةً: خوبی و خیر و نیکی

وَ قِنَا: و نگه دار ما را

عَذَابَ: از عذاب

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۳)

النَّارِ: آتش.

۲۰۷ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَ اللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ

ص: ۶۸

وَمِنَ النَّاسِ: و از مردم

مَنْ: کسی است که

يَشْرِي: می فروشد

نَفْسَهُ: خودش را، جانش را

اِيْتِنَاءً: (برای) طلب کردن

مَرْضَاتِ اللَّهِ: رضای خدا.

وَاللَّهُ: و خداوند

رَوْؤُفٌ: مهربان است

بِالْعِبَادِ: به بندگان.

(۸۴) جلد ۲ سوره بقره

۲۰۸ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ

یا ایُّها الذّین: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

ادْخُلُوا: داخل شوید

فِي السَّلْمِ: در صلح و آشتی

كَافَّةً: همگی،

ص: ۶۹

وَلَا تَتَّبِعُوا: و پیروی نکنید

خُطُواتٍ: از گام های

الشَّيْطَانِ: شیطان،

إِنَّهُ لَكُمْ: همانا او برای شما

عَدُوٌّ: دشمنی

مُبِينٌ: آشکار است.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۵)

۲۱۱ سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمْ آتَيْنَاهُم مِّنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ وَ مَن يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

سَلْ: بپرس

بَنِي إِسْرَائِيلَ: از بنی اسرائیل

كَمْ آتَيْنَاهُمْ: چه بسیار دادیم ما به ایشان

مِّنْ آيَةٍ: از نشانه ای

بَيِّنَةٍ: روشن.

وَ مَن يُبَدِّلْ: و کسی که تبدیل کند

نِعْمَةَ اللَّهِ: نعمت خدا را

ص: ۷۰

مِنْ بَعْدِ: از بعد

ما جَاءَتْهُ: آن چه آمد آن،

فَإِنَّ اللَّهَ: پس همانا خدا

شَدِيدٌ: سخت

(۸۶) جلد ۲ سوره بقره

الْعِقَابِ: عقوبت (می کند).

۲۱۵ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ فَلِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

يَسْأَلُونَكَ: سؤال می کنند از تو

مَاذَا يُنْفِقُونَ: چه چیز انفاق کنند؟

قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ: بگو: آن چه انفاق کنید

مِنْ خَيْرٍ: از خیری

فَلِلْوَالِدَيْنِ: پس برای پدر و مادر

وَالْأَقْرَبِينَ: و نزدیکان

وَالْيَتَامَىٰ: و یتیمان

وَالْمَسَاكِينِ: و مستمندان

ص: ۷۱

وَ ابْنِ السَّيْلِ: و در راه ماندگان.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۷)

وَمَا تَفْعَلُوا: و آن چه انجام می دهید

مِنْ خَيْرٍ: از هر خیری

فَإِنَّ اللَّهَ: پس همانا خداوند

بِهِ عَلِيمٌ: به آن آگاه است.

۲۲۴ وَ لَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِإِيمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَ تَتَّقُوا وَ تُصَلِّحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

وَ لَا تَجْعَلُوا: و قرار ندهید

اللَّهُ: خدا را

عُرْضَةً: در معرض، دستاویز

لِإِيمَانِكُمْ: سوگندهایتان،

أَنْ تَبَرُّوا: این که نیکی کنید

وَ تَتَّقُوا: و تقوا پیشه کنید

وَ تُصَلِّحُوا: و اصلاح کنید

(۸۸) جلد ۲ سوره بقره

بَيْنَ النَّاسِ: بین مردم.

وَ اللَّهُ: و خداوند

ص: ۷۲

سَمِعَ: شنوای

عَلِيمٌ: دانا، آگاه است.

۲۲۵ لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَ لَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَ اللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ

لَا يُؤَاخِذُكُمْ: بازخواست نمی کند شما را

اللَّهُ: خدا

بِاللَّغْوِ: به سبب لغو (بدون توجه)

فِي أَيْمَانِكُمْ: در سوگندهایتان،

وَ لَكِنْ: ولیکن

يُؤَاخِذُكُمْ: بازخواست می کند شما را

بِمَا كَسَبَتْ: به آن چه کسب که کسب کرده

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۹)

قُلُوبُكُمْ: دل های شما.

وَ اللَّهُ: و خداوند

غَفُورٌ: آمرزنده

حَلِيمٌ: بردبار است.

ص: ۷۳

۲۳۸ حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ

حافظوا: محافظت کنید

عَلَى الصَّلَوَاتِ: بر نمازها

وَالصَّلَاةِ: و نماز

الْوَسْطَىٰ: میانه (ظهر)

وَقُومُوا لِلَّهِ: و بپاخیزید برای خدا

قَانِتِينَ: از روی خضوع و اطاعت.

(۹۰) جلد ۲ سوره بقره

«پایان جزء ۲»

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۱)

ص: ۷۴

۲۵۵ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

اللَّهُ لَا إِلَهَ: خداست که نیست خدایی

إِلَّا هُوَ: مگر او

الْحَيُّ: که زنده و پاینده و

الْقَيُّومُ: قائم به ذات است.

لَا تَأْخُذُهُ: نمی گیرد او را

سِنَّةٌ: خواب سبک، چرت

وَلَا نَوْمٌ: و نه خواب سنگین.

لَهُ مَا: برای اوست آن چه

(۹۲) جلد ۳ سوره بقره

فِي السَّمَاوَاتِ: در آسمان ها

وَمَا: و آن چه

فِي الْأَرْضِ: در زمین است.

ص: ۷۵

مَنْ ذَا الَّذِي: کیست آن که

يَشْفَعُ: شفاعت کند

عِنْدَهُ: نزد او

إِلَّا بِإِذْنِهِ: مگر به اذن او.

يَعْلَمُ: می داند

مَا بَيِّنَ أَيْدِيهِمْ: آن چه پیش رویشان

وَمَا خَلْفَهُمْ: و آن چه پشت سرشان است.

وَلَا يُحِيطُونَ: و احاطه ندارند

بِشَيْءٍ: به چیزی

مِنْ عِلْمِهِ: از علمش،

إِلَّا بِمَاشَاءَ: مگر به آن چه که بخواهد.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۳)

وَسِعَ: در بر گرفته، فرا گرفته

كُرْسِيِّهٖ: تخت حکومت او

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را.

وَلَا يُؤُدُّهٗ: و خسته نمی کند او را

حِفْظُهُمَا: نگهداری آن دو.

وَهُوَ الْعَلِيُّ: و او بلند مرتبه

الْعَظِيمُ: بزرگ است.

۲۵۶ لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

لَا إِكْرَاهَ: اِکراهی نیست، اجباری نیست

فِي الدِّينِ: در دین.

(۹۴) جلد ۳ سوره بقره

قَدْ تَبَيَّنَ: به تحقیق روشن شده است

الرُّشْدُ: راه درست و راه کمال

مِنَ الْغَيِّ: از راه انحرافی و بی هدف.

فَمَنْ: پس کسی که

يَكْفُرُ: کفر بورزد

بِالطَّاغُوتِ: به طاغوت،

وَيُؤْمِنُ: و ایمان بیاورد

بِاللَّهِ: به خداوند

فَقَدِ اسْتَمْسَكَ: پس به تحقیق چنگ زده است

ص: ۷۷

بِالْعُرْوَةِ: به دستگیره

الْوُثْقَى: محکمی

لَا انْفِصَامَ: که گسستن نیست

لَهَا: برای آن.

وَ اللّهُ: و خداوند

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۵)

سَمِيعٌ: شنوای

عَلِيمٌ: داناست.

۲۵۷ اللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُخْرِجُهُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَوْلِيَآءُهُمُ الطَّاغُوْتُ يُخْرِجُوْنَهُمْ مِّنَ النُّوْرِ اِلَى الظُّلُمٰتِ
اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ

اللّٰهُ: خداوند

وَلِيُّ: سرپرست

الَّذِيْنَ: کسانی است که

اٰمَنُوْا: ایمان آوردند.

يُخْرِجُهُمْ: خارج می کند آن ها را

ص: ۷۸

مِنَ الظُّلُمَاتِ: از تاریکی ها

إِلَى النُّورِ: به سوی نور.

(۹۶) جلد ۳ سوره بقره

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

أَوْلِيَائِهِمْ: سرپرست هایشان

الطَّاغُوتُ: طاغوت است

يُخْرِجُونَهُمْ: خارج می کنند آن ها را

مِنَ النُّورِ: از نور

إِلَى: به سوی

الظُّلُمَاتِ: تاریکی ها.

أَوْلِيَّكَ: آنان

أَصْحَابُ: یاران

النَّارِ: آتشند.

هُمُ فِيهَا: آن ها در آن (آتش)

خَالِدُونَ: جاودانند.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۷)

۲۵۸ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ

اتيه الله المُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

آلم تَر: آيا نديدي، ننگريستی

إلى الذي: به کسی که

حاج: محاجه کرد، گفتگو کرد

إبراهيم: با ابراهيم

في رَبِّي: بالابراهيم

أَنْ اتِيَهُ اللَّهُ: اين که داده بود به او خدا

المُلْك: حكومت را

إِذْ قَالَ: هنگامي که گفت:

إبراهيم: ابراهيم

(۹۸) جلد ۳ سوره بقره

رَبِّيَ الَّذِي: پروردگار من کسی است که

يُحْيِي: زنده می کند

وَيُمِيتُ: و می میراند.

قال أنا: گفت: (نمرود) من

ص: ۸۰

أُحْيَى: زنده می کنم

وَأُمِيتُ: و می میرانم.

قَالَ إِبْرَاهِيمُ: گفت: ابراهیم

فَإِنَّ اللَّهَ: پس همانا خداوند

يَأْتِي: برمی آورد

بِالشَّمْسِ: خورشید را

مِنَ الْمَشْرِقِ: از مشرق

فَأْتِ بِهَا: پس بیاور آن را

مِنَ الْمَغْرِبِ: از مغرب.

فَبُهتَ: پس مبهوت شد

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۹)

الَّذِي: آن که

كَفَرَ: کفر ورزید

وَاللَّهُ: و خداوند

لَا يَهْدِي: هدایت نمی کند

الْقَوْمَ: گروه

الظَّالِمِينَ: ستمگر را.

۲۵۹ اَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَ هِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ اَنَّى يُحْيِي هَذِهِ اللّٰهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَاَمَاتَهُ اللّٰهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ
قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ فَانظُرْ اِلَى طَعَامِكَ وَ شَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَ انظُرْ اِلَى حِمَارِكَ وَ لِنَجْعَلَكَ اِيَةً لِلنّٰسِ
وَ انظُرْ اِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوها لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ

(۱۰۰) جلد ۳ سوره بقره

لَهُ قَالَ اَعْلَمُ اَنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

اَوْ كَالَّذِي: يا مانند آن کسی که

مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ: عبور کرد بر دهکده ای

وَ هِيَ خَاوِيَةٌ: و آن (دهکده) فروریخته بود

عَلَى عُرُوشِهَا: گفت: چگونه

قَالَ اَنَّى: زنده می کند

يُحْيِي: این را خدا

هَذِهِ اللّٰهُ: این را خدا

بَعْدَ مَوْتِهَا: بعد از مرگش؟

فَاَمَاتَهُ: پس میراند او را

ص: ۸۲

اللَّهُ: خداوند

مِائَةٌ عَامٍ: یکصد سال،

ثُمَّ بَعَثَهُ: سپس برانگیخت

قَالَ: گفت:

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۱)

كَمْ لَيْتَ: چقدر درنگ کردی؟

قَالَ: گفت:

لَيْتُ: درنگ کردم

يَوْمًا: یک روز

أَوْ بَعْضَ: یا قسمتی از

يَوْمٍ: یک روز.

قَالَ: گفت:

بَلْ: بلکه

لَيْتَ: درنگ کردی

مِائَةٌ عَامٍ: یکصد سال.

فَانظُرْ: پس نگاه کن

إِلَى طَعَامِكَ: به غذایت

وَشَرَابِكَ: و نوشیدنت

لَمْ يَتَسَنَّهَ: که تغییر نیافته،

(۱۰۲) جلد ۳ سوره بقره

وَأَنْظُرْ: و نگاه کن

إِلَى حِمَارِكَ: به الاغت،

وَلِنَجْعَلَكَ: و برای این که قرار دهیم تو را

آیة: نشانه ای

لِلنَّاسِ: برای مردم.

وَأَنْظُرْ: و نگاه کن

إِلَى الْعِظَامِ: به استخوان ها

كَيْفَ: چگونه

نُنَشِّرُهَا: پیوند می دهیم آن را،

ثُمَّ: سپس

نَكْشُوها: می پوشانیم آن را

لَحْمًا: گوشت،

فَلَمَّا: پس وقتی که

تَبَيَّنَ لَهُ: آشکار شد برای او

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۳)

قَالَ أَعْلَمُ: گفت: می دانم

أَنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

علیٰ کُلِّ شَیْءٍ: بر هر چیزی

قدیر: قادر است.

۲۶۰ وَ اِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّ اَرِنِیْ کَیْفَ تُحِیِّی الْمَوْتِی قَالَ اَوْ لَمْ تُؤْمِنُ قَالَ بَلٰی وَ لٰکِن لِّیَطْمِئِنَّ قَلْبِیْ قَالَ فَخُذْ اَرْبَعَةً مِّنَ الطَّیْرِ فَصُرْهُنَّ اِلَیْکَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰی کُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ یَا تَیْنٰکَ سَعِیًا وَ اعْلَمَنَّ اَنَّ اللّٰهَ عَزِیْزٌ حَکِیْمٌ

وَ اِذْ: و هنگامی که

قال: گفت:

ابراهیم: ابراهیم

رَبِّ: پروردگار من

(۱۰۴) جلد ۳ سوره بقره

اَرِنِی: نشان بده به من

کَیْفَ: چگونه

تُحِیِّی: زنده می کنی

المَوْتِی: مردگان را؟

قال: گفت:

ص: ۸۵

أَو لَمْ تُؤْمِنُ: آیا ایمان نیاورده ای؟

قَالَ بَلَى: گفت: بله

وَلَكِنْ: ولیکن

لِيُطْمَئِنُّ: (می خواهیم) تا مطمئن شود

قَلْبِي: قلبم.

قَالَ: گفت:

فَاخُذْ: پس بگیر

أَرْبَعَةً: چهار (نوع)

مِنَ الطَّيْرِ: پرنده را

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۵)

فَصُرُّهُنَّ: پس قطعه قطعه کن آن ها را

إِلَيْكَ: به سوی خودت،

ثُمَّ اجْعَلْ: سپس قرار بده

عَلَى كُلِّ: بر هر

جَبَلٍ: کوهی

مِنْهُنَّ: از آن ها

جُزْءًا: قسمتی،

ثُمَّ ادْعُهُنَّ: سپس بخوان آن ها را،

يَأْتِيَنَّكَ: می آیند به سوی تو

سَعِيًا: به سرعت

وَاعْلَمَ: و بدان

أَنَّ اللَّهَ: که همانا خداوند

عَزِيزٌ: با عزت

حَكِيمٌ: حکمت دان است.

(۱۰۶) جلد ۳ سوره بقره

۲۶۱ مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
وَاسِعٌ عَلِيمٌ

مَثَلُ الَّذِينَ: و مثل کسانی که

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند

أَمْوَالَهُمْ: مال هایشان را

فِي سَبِيلِ: در راه

اللَّهُ: خدا

كَمَثَلِ: مانند مثل

حَبَّةٍ: دانه ای است که

ص: ۸۷

أَبْتَتْ: برویاند

سَع: هفت

سَنَابِل: خوشه (خوشه ها)

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۷)

فِي كُلِّ: در هر

سُئِلَ: خوشه

مِائَةٌ: صد

حَيَّة: دانه.

وَاللَّهُ: و خداوند

يُضَاعِفُ: اضافه می کند، چند برابر می کند

لِمَنْ: برای هر که

يَشَاءُ: بخواهد.

وَاللَّهُ: و خداوند

وَاسِعٌ: وسعت دهنده

عَلِيمٌ: داناست.

۲۶۲ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتَّبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنَّا وَلَا أَدَىٰ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ

(۱۰۸) جلد ۳ سوره بقره

ص: ۸۸

رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

الَّذِينَ: کسانی که

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند

أَمْوَالَهُمْ:

فِي سَبِيلِ اللَّهِ: در راه خدا،

ثُمَّ: سپس

لَا يُتَّبَعُونَ: سرکوفتی نیاورند

مَا: در پی آن چه

انْفَقُوا: انفاق کردند

مِنَّا: منتهی

وَلَا: و نه

أَذَى: آزاری،

لَهُمْ: برای ایشان است

أَجْرُهُمْ: پاداششان

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۹)

عِنْدَ: نزد

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

وَلَا: و نه

ص: ۸۹

خَوْفٌ: ترسی

عَلَيْهِمْ: برایشان است

وَلَا هُمْ: و نه ایشان

يَحْزَنُونَ: غمگین می شوند.

۲۶۳ قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَ مَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتَّبِعُهَا أَذَىٰ وَ اللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ

قَوْلٌ: گفتار

مَعْرُوفٌ: پسندیده

وَ مَغْفِرَةٌ: و آمرزش و گذشت

خَيْرٌ مِّنْ: بهتر است از

(۱۱۰) جلد ۳ سوره بقره

صَدَقَةٍ: صدقه ای که

يَتَّبِعُهَا: آزاری به دنبال آن باشد

أَذَىٰ: آزار و اذیتی

وَ اللَّهُ: و خداوند

غَنِيٌّ: بی نیاز

ص: ۹۰

حَلِيمٌ: بردبار است.

۲۶۴ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صِدْقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِثَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

يا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۱)

آمَنُوا: ایمان آورده اید!

لَا تُبْطِلُوا: باطل نکنید

صِدْقَاتِكُمْ: صدقه هایتان را

بِالْمَنِّ: با منت

وَالْأَذَى: و آزار

كَالَّذِي: مانند کسی که

يُنْفِقُ: انفاق می کند

ص: ۹۱

مَالَهُ: مالش را

رِثَاءً: (برای) نمایش دادن

النَّاسِ: به مردم

وَلَا يُؤْمِنُ: و ایمان نمی آورد

بِاللَّهِ: به خداوند

وَالْيَوْمِ: و روز

الْآخِرِ: قیامت.

(۱۱۲) جلد ۳ سوره بقره

فَمَثَلُهُ: پس مثل آن

كَمَثَلِ: مانند مثل

صَفْوَانٍ: تخته سنگی است که

عَلَيْهِ: بر آن

تُرَابٌ: خاکی باشد

فَأَصَابَهُ: پس برسد به آن

وَابِلٌ: باران درشتی، رگباری،

فَتَرَكَهُ: پس رها کند آن را

صَلْدًا: صاف.

لَا يَقْدِرُونَ: قادر نیستند

عَلَى شَيْءٍ: بر چیزی

مِمَّا: از آن چه

كَسَبُوا: کسب کرده اند.

وَاللَّهُ: و خداوند

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۳)

لَا يَهْدِي: هدایت نمی کند

الْقَوْمَ: گروه

الْكَافِرِينَ: کافران را.

۲۶۵ وَ مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَ تَثْبِيتًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ فَإِنْ لَمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

وَ مَثَلُ الَّذِينَ: و مثل کسانی که

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند

أَمْوَالَهُمْ: مال هایشان را

ص: ۹۳

اِئْتِغَاءً: برای (طلب کردن)

مَرْضَاتٍ: خشنودی و رضای

اللَّهِ: خدا

(۱۱۴) جلد ۳ سوره بقره

وَتَثْبِيتًا: و تثبیت (ملکات انسان)

مِنْ أَنْفُسِهِمْ: از خودشان،

كَمَثَلِ جَنَّةٍ: مانند مَثَلِ باغی است

بِرُؤُوسِهِ: در نقطه بلندی که

أَصَابَهَا: برسد به آن

وَأَبْلُ: باران های درشت.

فَأَتَتْ: پس بیاورد

أَكْلَهَا: میوه اش را

ضِعْفَيْنِ: دو چندان.

فَإِنْ لَمْ يُصِيبْهَا: پس اگر نرسد به آن

وَأَبْلُ: باران درشت و سنگین،

فَطَلَّ: پس شبنمی.

وَاللَّهُ: و خداوند

ص: ۹۴

بِمَا تَعْمَلُونَ: به آن چه انجام می دهید

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۵)

بصیر: بیناست.

۲۶۶ أَيَوَّدُ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَةٌ ضَعْفَاءٌ فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ

أَيَوَّدُ: آیا دوست دارد

أَحَدُكُمْ: یکی از شما

أَنْ تَكُونَ لَهُ: این که باشد برای او

جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ: باغی از خرماها

وَأَعْنَابٍ: انگورها

تَجْرِي مِنْ: که جاری شود از

تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ: زیر آن نهرها

(۱۱۶) جلد ۳ سوره بقره

لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ: برای او در آن از هر

ص: ۹۵

الثَّمَرَاتِ: میوه ای

وَ أَصَابَهُ الْكِبَرُ: و در حالی که او به سن پیری رسیده

وَ لَهُ ذُرِّيَّةٌ: و برای او فرزندان

ضَعْفَاءٌ: ناتوان (باشد)

فَأَصَابَهَا: پس برسد به آن

إِعْصَارًا: گردبادی

فِيهِ نَارٌ: که در آن آتشی است

فَاخْتَرَقَتْ: پس شعله ور شود بسوزد.

كَذَلِكَ: این چنین

يُبَيِّنُ: آشکار می سازد

اللَّهُ: خداوند

لَكُمْ الْآيَاتِ: برای شما نشانه ها را،

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۷)

تَتَفَكَّرُونَ: بیندیشید.

۲۶۷ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا

ص: ۹۶

كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

أَنْفَقُوا: انفاق کنید

مِنْ طَيِّبَاتٍ: از (اموال) پاکیزه ها را،

مَا كَسَبْتُمْ: آن چه کسب کردید.

وَمِمَّا أَخْرَجْنَا: و از آن چه خارج کردیم ما

لَكُمْ: برای شما

مِنَ الْأَرْضِ: از زمین

(۱۱۸) جلد ۳ سوره بقره

وَلَا تَيَمَّمُوا: و قصد نکنید، روی نیاورید

الْخَبِيثَ: (به چیزهای) پست و بی ارزش

مِنْهُ تُنْفِقُونَ: که از آن انفاق کنید

وَلَسْتُمْ: و نیستید شما (حاضر نیستید)

بِآخِذِيهِ: به گرفتن آن

ص: ۹۷

إِلَّا أَنْ تُعْمِضُوا: مگر این که از روی کراهت

فیه: در آن.

وَاعْلَمُوا: و بدانید

أَنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

عَزِيٌّ حَمِيدٌ: بیندیشید.

۲۶۸ الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

الشَّيْطَانُ: شیطان

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۹)

يَعِدُكُمْ: وعده می دهد شما را

الْفَقْرَ: به فقر

وَيَأْمُرُكُمْ: و امر می کند شما را

بِالْفَحْشَاءِ: به زشتی ها.

وَاللَّهُ: و خداوند

يَعِدُكُمْ: وعده می دهد شما را

مَغْفِرَةً مِنْهُ: به آمرزشی از خود

ص: ۹۸

وَ فَضْلًا: و فزونى و برترى.

وَ اللّهُ: و خداوند

وَ اسِعٌ: وسعت دهنده

عَلِيمٌ: داناست.

۲۷۱ إِنْ تُبَدُّوا الصَّدَقَاتِ فَنِعْمًا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَ يَكْفُرُ عَنْكُمْ

(۱۲۰) جلد ۳ سوره بقره

مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَ اللّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

إِنْ تُبَدُّوا: اگر آشکار کنید

الصَّدَقَاتِ: صدقه ها را

فَنِعْمًا هِيَ: پس خوب است آن.

وَ إِنْ تُخْفُوهَا: و اگر مخفی کنید آن را

وَ تُؤْتُوهُا: و بدهید آن را

الْفُقَرَاءَ: به بینوایان

فَهُوَ خَيْرٌ: پس آن بهتر است

لَكُمْ: برای شما.

ص: ۹۹

وَ يُكْفَرُ: و می پوشاند

عَنْكُمْ: از شما

مِنْ: بعضی از

سَيِّئَاتِكُمْ: گناهانتان را.

وَ اللَّهُ: و خداوند

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۱)

بِمَا تَعْمَلُونَ: به آن چه انجام می دهید

خَيْرٌ: آگاه است.

۲۷۲ لَيْسَ عَلَيْكَ هُدْيُهُمْ وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَ مَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا تُنْفِسْكُمْ وَ مَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَ مَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُؤَفَّفَ إِلَيْكُمْ وَ أَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ

لَيْسَ عَلَيْكَ: نیست برای تو

هُدْيُهُمْ: هدایتشان

وَ لَكِنَّ اللَّهَ: ولیکن خداوند

يَهْدِي: هدایت می کند

ص: ۱۰۰

مَنْ يَشَاءُ: کسی را که بخواهد.

وَ مَا تُنْفِقُوا: و آن چه انفاق می کنید

مِنْ خَيْرٍ: از خیری ،

(۱۲۲) جلد ۳ سوره بقره

فَلَا تُفْسِدُوا: پس برای خودتان است.

وَ مَا تُنْفِقُونَ: و انفاق نمی کنید

إِلَّا ابْتِغَاءَ: مگر برای طلب

وَجْهِ اللَّهِ: روی خدا.

وَ مَا تُنْفِقُوا: و آن چه انفاق کنید

مِنْ خَيْرٍ: از خیری، خوبی ای

يُوفَّ: یکسر داده می شود

إِلَيْكُمْ: به شما

وَ أَنْتُمْ: و شما

لَا تُظَلِّمُونَ: ستم نمی شوید.

۲۷۳ لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ

ص: ۱۰۱

أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۳)

النَّاسَ الْإِحْفَافَ وَ مَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ: برای بینوایانی که

أُحْصِرُوا: در تنگنا قرار گرفته

فِي سَبِيلِ اللَّهِ: در راه خدا،

لَا يَسْتَطِيعُونَ: نمی توانند

ضَرْبًا: زدن

فِي الْأَرْضِ: در زمین را،

يَحْسَبُهُمْ: می پندارند ایشان را

الْجَاهِلُ: افراد ناآگاه

أَغْنِيَاءَ: بی نیاز،

مِنْ: از

التَّعَفُّفِ: شدت خویشنداری،

تَعْرِفُهُمْ: می شناسی آن ها را

بَسِيمَاهُمْ: به چهره هایشان.

(۱۲۴) جلد ۳ سوره بقره

لَا يَسْأَلُونَ: سؤال نمی کنند

ص: ۱۰۲

النَّاسِ الْخَافَا: از مردم با اصرار

وَ مَا تُنْفِقُوا: و آن چه انفاق کنید

مِنْ خَيْرٍ: از خیری، خوبی

فَإِنَّ: پس به درستی که

اللَّهُ: خداوند

بِهِ عَلِيمٌ: به آن داناست.

۲۷۴ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

الَّذِينَ: کسانی که

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند

أَمْوَالَهُمْ: مال هایشان را

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۵)

بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ: در شب و روز

سِرًّا: پنهانی

وَعَلَانِيَةً: و آشکارا،

ص: ۱۰۳

فَلَهُمْ: پس برای ایشان است

أَجْرُهُمْ: پاداششان

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان.

وَلَا خَوْفٌ: و نه ترسی

عَلَيْهِمْ: برایشان است

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ: و نه غمگین می شوند.

۲۷۷ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

(۱۲۶) جلد ۳ سوره بقره

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و عمل

الصَّالِحَاتِ: صالح انجام دادند

وَأَقَامُوا: و به پا داشتند

الصَّلَاةَ: نماز را

ص: ۱۰۴

وَ اتُّوا الزَّكوةَ: و دادند زکوت را

لَهُمْ: برای ایشان است

أَجْرُهُمْ: اجرشان

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان

وَ لَا خَوْفٌ: و نه ترسی

عَلَيْهِمْ: بر آنهاست

وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ: و نه ایشان غمگین می شوند.

۲۸۵ اَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۷)

وَ الْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ وَ رُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَ قَالُوا سَمِعْنَا وَ اطَّعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ

اَمَّنَ الرَّسُولُ: ایمان آورده رسول

بِمَا أُنزِلَ: به آن چه نازل شده

إِلَيْهِ: به سویش

مِنْ رَبِّهِ: از جانب پروردگارش

ص: ۱۰۵

وَالْمُؤْمِنُونَ: و مؤمنین.

كُلُّ: همگی

أَمَّنَ بِاللَّهِ: ایمان آورده اند به خدا

وَمَلَائِكَتِهِ: و فرشتگان او

وَكُتُبِهِ: و کتاب های او

وَرُسُلِهِ: و رسولان او،

لَا نُفَرِّقُ: فرقی نمی گذاریم

(۱۲۸) جلد ۳ سوره بقره

بَيْنَ أَحَدٍ: بین هیچ یک

مِنْ رُسُلِهِ: از رسولانش.

وَقَالُوا: و گفتند:

سَمِعْنَا: شنیدیم ما

وَأَطَعْنَا: و اطاعت کردیم ما.

غُفْرَانَكَ: آمرزشت را (خواهیم)

رَبَّنَا: پروردگار ما!

وَإِلَيْكَ: و به سوی توست

الْمَصِيرُ: باز گشت.

ص: ۱۰۶

۲۸۶ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا
كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۹)

لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ: تکلیف نمی کند خدا

نَفْسًا: کسی را

إِلَّا وُسْعَهَا: مگر به اندازه توانش.

لَهَا مَا كَسَبَتْ: برای اوست آن چه به دست آورده

وَعَلَيْهَا: و به ضرر اوست

مَا اكْتَسَبَتْ: آن چه به (بدی) به دست آورده.

رَبَّنَا: پروردگار ما!

لَا تُؤَاخِذْنَا: مؤاخذه مکن ما را

إِنْ نَسِينَا: اگر فراموش کردیم

أَوْ أَخْطَأْنَا: یا خطا نمودیم.

ص: ۱۰۷

رَبَّنَا: پروردگار ما!

وَلَا تَحْمِلْ: و تحمیل مکن

(۱۳۰) جلد ۳ سوره بقره

عَلَيْنَا: بر ما

إِضْرًا: بار سنگینی را

كَمَا حَمَلْتُهُ: هم چنان که حمل کردی آن را

عَلَى الَّذِينَ: بر کسانی که

مِنْ قَبْلِنَا: قبل از ما (بودند).

رَبَّنَا: پروردگار ما!

وَلَا تُحْمَلْنَا: و قرار مده ما را

مَا لَا طَاقَةَ: آن چه را که طاقتی نیست

لَنَا: بر ما

بِهِ: به آن.

وَاعْفُ: و عفو کن

عَنَّا: ما را

وَاعْفِرْ لَنَا: و ببخش و بیامرز ما را

وَارْحَمْنَا: و رحم کن بر ما.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۱)

ص: ۱۰۸

أَنْتَ: تویی

مَوْلِينَا: سرپرست ما،

فَأَنْصُرْنَا: پس یاری کن ما را

عَلَى: بر

الْقَوْمِ: گروه

الْكَافِرِينَ: کافرین.

(۱۳۲) جلد ۳ سوره بقره

ص: ۱۰۹

«سوره آل عمران»

۶ هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

يُصَوِّرُكُمْ: تصویر می کند شما را

فِي الْأَرْحَامِ: در رَحِمِ ها

كَيْفَ: هر طور که

يَشَاءُ: بخواهد.

لَا إِلَهَ: نیست معبودی

إِلَّا هُوَ: مگر او که

الْعَزِيزُ: توانا و

الْحَكِيمُ: حکیم است.

۸ رَبَّنَا لَا تُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۳)

مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

رَبَّنَا لَا تُرِغْ: پروردگارا! منحرف مگردان

ص: ۱۱۰

قُلُوبِنَا: دل های ما را

بَعْدَ إِذْ: بعد از آن که

هَدَيْتَنَا: هدایت کردی ما را،

وَهَبْ: و ببخش

لَنَا: بر ما

مِنْ لَدُنْكَ: از نزد خودت

رَحْمَةً: رحمتی،

إِنَّكَ أَنْتَ: همانا تو، توئی

الْوَهَّابُ: بسیار بخشنده.

۹ رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَّا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ

(۱۳۴) جلد ۳ سوره آل عمران

رَبَّنَا إِنَّكَ: پروردگارا! همانا تو

جَامِعُ النَّاسِ: جمع کننده مردم هستی

لِيَوْمٍ: برای روزی که

لَا رَيْبَ فِيهِ: نیست شکی در آن،

ص: ۱۱۱

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

لَا يُخْلِفُ: تخلف نمی کند

الْمِيعَادَ: از وعده خود.

۱۸ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

شَهِدَ: گواهی داده

اللَّهُ: خداوند

أَنَّهُ: همانا او

لَا إِلَهَ: نیست معبودی

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۵)

إِلَّا هُوَ: مگر او

وَالْمَلَائِكَةُ: و فرشتگان

وَأُولُوا: و صاحبان

الْعِلْمِ: دانش

قَائِمًا: که قیام کننده

بِالْقِسْطِ: به عدالت (است).

ص: ۱۱۲

لا إِلَهَ: نیست معبودی

إِلَّا هُوَ: مگر او

الْعَزِيزُ: که توانا

الْحَكِيمُ: و حکیم است.

۱۹ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوْتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْيَا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

(۱۳۶) جلد ۳ سوره آل عمران

إِنَّ: به درستی که

الدِّينَ: دین

عِنْدَ: نزد

اللَّهُ: خدا

الْإِسْلَامُ: اسلام است.

وَمَا اخْتَلَفَ: و اختلاف نکردند

الَّذِينَ: کسانی که

أُوْتُوا: داده شدند

ص: ۱۱۳

الْكِتَابَ: كِتَاب

إِلَّا مِنْ بَعْدِ: مَكْر بَعْدِ اَز

مَا جَاءَهُمْ: اَن كِه اَمَد ايشان را

الْعِلْمُ: عِلْم

بَغِيَا: (بِه سَبَب) ظَلَم

بَيْنَهُمْ: دَر مِيان خُودشان.

سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ لُغَاتٍ وَ مَفَاهِيمِ قُرْآنِ كَرِيمِ (۱۳۷)

وَمَنْ: وَ كَسِي كِه

يَكْفُرُ: كَاْفِر شُود

بِآيَاتِ: بِه آيَات

اللَّهُ: خُدا

فَإِنَّ: پَس هِمَانَا

اللَّهُ: خُداوَنَد

سَرِيعُ الْحِسَابِ: سَرِيعُ الْحِسَابِ اسْت.

۲۷ تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَ تُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَ تُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ تُخْرِجُ الْمَيِّتَ

ص: ۱۱۴

مِنَ الْحَيِّ وَ تَزُوقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

تُولِجُ: داخل می کنی

اللَّيْلِ: شب را

فِي النَّهَارِ: در روز

(۱۳۸) جلد ۳ سوره آل عمران

وَ تُولِجُ: و داخل می کنی

النَّهَارَ: روز را

فِي اللَّيْلِ: در شب.

وَ تُخْرِجُ: و خارج می کنی

الْحَيِّ: زنده را

مِنَ الْمَيِّتِ: از مرده

وَ تُخْرِجُ: و خارج می کنی

الْمَيِّتَ: مرده را

مِنَ الْحَيِّ: از زنده.

وَ تَزُوقُ: و روزی می دهی

مَنْ تَشَاءُ: به هر که بخواهی

بِغَيْرِ حِسَابٍ: بدون حساب.

۲۸ لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ

سوره آل عمران لغات و مفاهيم قرآن كريم (۱۳۹)

الْمُؤْمِنِينَ وَ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقْيَةً وَ يُحَذِّرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَ إِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ

لا يَتَّخِذِ: (نبايد) بگيرند

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

الْكَافِرِينَ: كافران را

أَوْلِيَاءَ: دوست

مِنْ دُونِ: غير از

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان،

وَ مَنْ: و هر كه

يَفْعَلْ ذَلِكَ: چنين كند

فَلَيْسَ: پس نيست

مِنَ اللَّهِ: از خدا

فِي شَيْءٍ: در چيزي

(۱۴۰) جلد ۳ سوره آل عمران

إِلَّا أَنْ: مگر اين كه

ص: ۱۱۶

تَتَّقُوا: پرهیزید

مِنْهُمْ تَقِيَةً: از آنان (نوعی پرهیز کردن).

وَ يُحَذِّرُكُمْ: و بر حذر می دارد

اللَّهُ: خدا

نَفْسَهُ: از خودش.

وَ إِلَى اللَّهِ: و به سوی خداست.

الْمَصِيرُ: بازگشت.

۳۱ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

قُلْ إِنْ: بگو: اگر

كُنْتُمْ تُحِبُّونَ: دوست می دارید

اللَّهُ: خدا را،

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۱)

فَاتَّبِعُونِي: پس پیروی کنید مرا

يُحِبِّكُمْ: (تا) دوست بدارد شما را

اللَّهُ: خدا،

ص: ۱۱۷

وَيَغْفِرْ لَكُمْ: و می آمرزد بر شما

ذُنُوبِكُمْ: گناهانتان را.

وَ اللَّهُ: و خداوند

غَفُورٌ رَحِيمٌ: آمرزنده مهربانست.

۳۲ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِينَ

قُلْ أَطِيعُوا: بگو: اطاعت کنید

اللَّهُ: خدا

وَ الرَّسُولَ: و رسول را

فَإِنْ تَوَلَّوْا: پس اگر سرپیچی کنید،

(۱۴۲) جلد ۳ سوره آل عمران

فَإِنَّ: پس همانا

اللَّهُ: خداوند

لَا يُحِبُّ: دوست نمی دارد

الْكَافِرِينَ: کافران را.

ص: ۱۱۸

۵۱ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

اِنَّ: به درستی که

اللّٰه: خداوند

رَبِّي: پروردگار من

وَ رُبُّكُمْ: و پروردگار شماست

فَاعْبُدُوهُ: پس بپرستید او را.

هذا: این است

صِرَاطٌ: راه

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۳)

مُسْتَقِيمٌ: راست.

۵۳ رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

رَبَّنَا: پروردگارا!

آمَنَّا: ایمان آوردیم

بِما: به آن چه

ص: ۱۱۹

أَنْزَلَتْ: نازل کردی تو

وَ اتَّبَعْنَا: و پیروی نمودیم

الرَّسُولَ: فرستاده را،

فَاكْتُبْنَا: پس بنویس ما را

مَعَ الشَّاهِدِينَ: با گواهان.

۵۵ اِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ قُمْ فَاذْعَبْ وَارْفَعْكَ

(۱۴۴) جلد ۳ سوره آل عمران

إِلَىٰ وَ مَطَهَّرَكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ جَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا
كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

اِذْ قَالَ: زمانی که گفت:

اللَّهُ: خداوند

يَا عِيسَى: ای عیسی!

إِنِّي: همانا من

مُتَوَفِّيكَ: می گیرم (جان) تو را

وَ رَافِعَكَ: و بالا می برم تو را

ص: ۱۲۰

إِلَى: به سوی خود

و مُطَهَّرُكَ: و پاک می کنم تو را

مِنَ الَّذِينَ: از کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

و جَاعِلُ و قرار دهنده ام

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۵)

الَّذِينَ: کسانی را که

اتَّبَعُوكَ: پیروی کردند تو را

فَوْقَ: بالاتر از

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

إِلَى يَوْمٍ: تا روز

الْقِيَامَةِ: قیامت،

ثُمَّ إِلَى: سپس به سوی من است

مَرْجِعُكُمْ: بازگشت شما.

فَأَحْكُمُ: سپس حکم می کنم

بَيْنَكُمْ: بین شما

ص: ۱۲۱

فِي مَا كُنْتُمْ فِيهِ: در آن چه که در آن

تَخْتَلِفُونَ: اختلاف می کردید.

(۱۴۶) جلد ۳ سوره آل عمران

۶۱ فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَابْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ
فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ

فَمَنْ: پس کسی که

حَاجَّكَ: ستیزه کند با تو

فِيهِ مِنْ بَعْدِ: در آن از بعد

مَا جَاءَكَ: آن چه آمد تو را

مِنَ الْعِلْمِ: از علم

فَقُلْ: پس بگو:

تَعَالَوْا: بیایید،

نَدْعُ: می خوانیم ما

أَبْنَاءَنَا: فرزندانمان را، پسرانمان را

ص: ۱۲۲

وَ اَبْنَاءُكُمْ: و شما هم فرزندانتان را،

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۷)

وَ نِسَاءَنَا: و ما زنانمان را،

وَ نِسَاءُكُمْ: و شما زنانتان را،

وَ اَنْفُسَنَا: و خود ما، و جان های ما،

وَ اَنْفُسَكُمْ: و خود شما، و جان های شما،

ثُمَّ نَبْتَهِلُ: سپس مباحله کنیم

فَنَجْعَلُ: پس قرار دهیم

لَعْنَتَ اللّٰهِ: لعنت خداوند را

عَلَى الْكَافِرِينَ: بر دروغگویان.

۶۴ قُلْ يَا اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ اِلَّا نَعْبُدَ اِلَّا اللّٰهَ وَ لَا نُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَ لَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوْا بِاَنَّا مُسْلِمُونَ

قُلْ: بگو:

(۱۴۸) جلد ۳ سوره آل عمران

يا اهل: ای اهل

ص: ۱۲۳

الْكِتَابِ: كِتَاب!

تَعَالَوْا: بِيَأْتِد

إِلَى كَلِمَةٍ: به سوی کلمه ای

سَوَاءٍ: که یکسان است

بَيْنَنَا وَ: بین ما و

بَيْنَكُمْ: بین شما،

أَلَّا نَعْبُدَ: این که نپرستیم

إِلَّا اللَّهَ: مگر خدا را،

وَلَا نُشْرِكْ: و شریک نسازیم

بِهِ شَيْئًا: با او چیزی را،

وَلَا يَتَّخِذَ: و نگیرد، نپذیرد

بَعْضُنَا: بعضی از ما

بَعْضًا: بعض دیگر را

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۹)

أَرْبَابًا: به خدائی

مِنْ دُونِ: به غیر از

اللَّهِ: خداوند.

ص: ۱۲۴

فَإِنْ: پس اگر

تَوَلَّوْا: روی گردانند

فَقُولُوا: پس بگوئید:

اشْهَدُوا: گواه باشید

يَا أَيُّهَا: به این که ما

مُسْلِمُونَ: تسلیم شدگانیم.

۸۳ أَفَغَيْرِ دِينِ اللَّهِ يَبْتَغُونَ وَ لَهُ اسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ طَوْعًا وَ كَرْهًا وَ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

أَفَغَيْرِ: آیا پس غیر

(۱۵۰) جلد ۳ سوره آل عمران

دینِ اللّهِ: دین خدا

يَبْتَغُونَ: طلب می کنند

وَ لَهُ اسْلَمَ: و برای او تسلیم اند؟

مَنْ: آن چه (آن که)

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

ص: ۱۲۵

وَ الْأَرْضِ: و زمین هستند

طَوْعًا: از روی اختیار

وَ كَرْهًا: یا اجبار

وَ إِلَيْهِ: و به سوی او

يُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوند.

۸۵ وَ مَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَ هُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

وَ مَنْ يَبْتَغِ: و هر کس طلب کند

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۱)

غَيْرَ الْإِسْلَامِ: غیر از اسلام

دینا: دینی را،

فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ: پس پذیرفته نخواهد شد از او

وَ هُوَ فِي: و او

فِي الْآخِرَةِ: در آخرت

مِنَ الْخَاسِرِينَ: از زیان کاران است.

ص: ۱۲۶

۹۱ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ مَا تَوْا وَ هُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلُّ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَ لَوْ افْتَدَى بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَ مَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

إِنَّ: همانا

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

وَ مَا تَوْا: و مردند

(۱۵۲) جلد ۳ سوره آل عمران

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

كُفَّارٌ: کافر بودند

فَلَنْ: هرگز

يُقْبَلَ: قبول نشود

مِنْ: از هیچ

أَحَدِهِمْ: کدامشان

مِلُّ: (به اندازه) پُری

الْأَرْضِ: زمین

ذَهَبًا: از طلا.

ص: ۱۲۷

وَلَوْ: و اگر

أَفْتَدَى: فدیة بپردازد

بِهِ: آن را

أَوْلَيْكَ: آنان

لَهُمْ: برایشان

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۳)

عَذَابٌ: عذابی

أَلِيمٌ: دردناک است

وَمَا: و نیست

لَهُمْ: برایشان

مِنْ: هیچ

نَاصِرِينَ: یاورى.

۹۲ لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَ مَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

لَنْ تَنَالُوا: هرگز نمی رسید

الْبِرِّ: به نیکی

ص: ۱۲۸

حَتَّى تُنْفِقُوا: تا انفاق کنید

مِمَّا: از آن چه

تُحِبُّونَ: دوست می دارید.

(۱۵۴) جلد ۳ سوره آل عمران

وَمَا تُنْفِقُوا: و آن چه انفاق می کنید

مِنْ شَيْءٍ: از چیزی،

فَإِنَّ اللَّهَ: پس همانا خداوند

بِهِ عَلِيمٌ: به آن آگاه است.

«پایان جزء ۳»

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۵)

ص: ۱۲۹

۱۰۴ وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

وَلْتَكُنْ: و باید باشد

مِنْكُمْ: از شما

أُمَّةٌ: گروهی، امتی

يَدْعُونَ: که دعوت کنند

إِلَى الْخَيْرِ: به خیر و نیکی،

وَيَأْمُرُونَ: و امر کنند

بِالْمَعْرُوفِ: به معروف (خوبی)

وَيَنْهَوْنَ: و نهی کنند

عَنِ الْمُنْكَرِ: از منکر (بدی)

وَأُولَئِكَ: و آنان

هُمُ الْمُفْلِحُونَ: ایشانند رستگاران

(۱۵۶) جلد ۴ سوره آل عمران

۱۱۰ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ

ص: ۱۳۰

بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ لَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ

كُنتُمْ: بودید

خَيْرًا: بهترین

أُمَّةٍ: امتی که

أُخْرِجَتْ: خارج کرده شد

لِلنَّاسِ: برای مردم،

تَأْمُرُونَ: امر می کنید

بِالْمَعْرُوفِ: به نیکی ها، خوبی ها

و تَنْهَوْنَ: و نهی می کنید

عَنِ الْمُنْكَرِ: از بدی ها

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۷)

و تُؤْمِنُونَ: و ایمان می آورید

بِاللَّهِ: به خدا.

و لَوْ: و اگر

آمَنَ: ایمان آورند

ص: ۱۳۱

أَهْلُ: اهل

الْكِتَابِ: كتاب

لَكَانَ: هر آينه باشد

خَيْرًا: خيري

لَهُمْ: برايشان.

مِنْهُمْ: عده ای از آن ها

الْمُؤْمِنُونَ: با ايمانند

وَ أَكْثَرُهُمْ: و بيشرشان

الْفَاسِقُونَ: فاسقند.

(۱۵۸) جلد ۴ سوره آل عمران

۱۱۳ لَيْسُوا سَوَاءً مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَ هُمْ يَسْجُدُونَ

لَيْسُوا: نيستند

سَوَاءً: يكسان .

مِنْ: از

أَهْلِ الْكِتَابِ: اهل كتاب

ص: ۱۳۲

أُمَّهُ: جمعیتی، گروهی

قَائِمَةٌ: به پا خواسته اند

يَتْلُونَ: که می خوانند

آیات: آیات

اللَّهُ: خدا را

انَاءَ اللَّيْلِ: در اثناء (اوقات) شب،

وَهُمْ يَسْجُدُونَ: در حالی که آن ها سجده می کنند.

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۹)

۱۱۴ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ يُؤْمِنُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند

بِاللَّهِ: به خدا

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ: و روز

الْآخِرِ: قیامت،

وَيُؤْمِنُونَ: و امر می کنند

ص: ۱۳۳

بِالْمَعْرُوفِ: به خوبی ها

وَيَنْهَوْنَ: و نهی می کنند

عَنِ الْمُنْكَرِ: از بدی ها،

و يُسَارِعُونَ: و سبقت می گیرند

فِي الْخَيْرَاتِ: در کارهای خیر،

وَأُولَئِكَ: و آنان

(۱۶۰) جلد ۴ سوره آل عمران

مِنَ الصَّالِحِينَ: از صالحانند.

۱۳۳ وَ سَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ

وَ سَارِعُوا: و سرعت گیرید

إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ: به سوی آمرزش

مِنْ: از جانب

رَبِّكُمْ: پروردگارتان،

وَ جَنَّةٍ: و بهشتی که

عَرْضُهَا: وسعت آن

ص: ۱۳۴

السَّمَوَاتُ: آسمان ها

وَالْأَرْضُ: و زمین است

أُعِدَّتْ: آماده شده است

لِلْمُتَّقِينَ: برای پرهیزگاران

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۱)

۱۳۴ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

الَّذِينَ: کسانی که

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند

فِي السَّرَّاءِ: در توانگری

وَالضَّرَّاءِ: و سختی،

وَالْكَاطِمِينَ: و فروبرندگان

الْغَيْظَ: خشم،

وَالْعَافِينَ: و در گذرندگان

عَنِ النَّاسِ: از مردمند.

ص: ۱۳۵

وَ اللَّهُ: و خداوند

يُحِبُّ: دوست می دارد

(۱۶۲) جلد ۴ سوره آل عمران

الْمُحْسِنِينَ: نیکوکاران را.

۱۳۵ وَ الَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَتَعَفَرُوا لِدُنُوبِهِمْ وَ مَنْ يَعْفِرِ الدُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَ لَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَ هُمْ يَعْلَمُونَ

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

إِذَا فَعَلُوا: وقتی انجام دادند

فَاحِشَةً: کار زشتی را،

أَوْ ظَلَمُوا: یا ظلم کردند

أَنْفُسَهُمْ: به خودشان،

ذَكَرُوا: یاد کنند

اللَّهُ: خدا را

فَاسْتَتَعَفَرُوا: پس طلب آمرزش کنند

لِدُنُوبِهِمْ: برای گناهانشان.

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۳)

ص: ۱۳۶

وَمَنْ: و چه کسی

يَعْفِرُ: می آمرزد

الدُّنُوبَ: گناهان را

إِلَّا اللَّهَ: به جز خداوند؟

وَلَمْ يُصِرُّوا: و اصرار نمی ورزند

عَلَى مَا: بر آن چه

فَعَلُوا: انجام دادند.

وَهُمْ: در حالی که ایشان

يَعْلَمُونَ: می دانند

۱۳۶ أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَ نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ

أُولَئِكَ: آنان

(۱۶۴) جلد ۴ سوره آل عمران

جَزَاؤُهُمْ: پاداششان

مَغْفِرَةٌ: آمرزشی است

ص: ۱۳۷

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان،

وَجَنَّاتٌ: و بهشت هایی که

تَجْرِي: جاری می شود

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارُ: رودها.

خَالِدِينَ فِيهَا: جاودانند در آن.

وَنِعَمٌ: و چه نیکوست

أَجْرٌ: پاداش

الْعَامِلِينَ: عمل کنندگان، اهل عمل

۱۳۷ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۵)

فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ

قَدْ: به تحقیق

خَلَتْ: گذشته

مِنْ قَبْلِكُمْ: پیش از شما

ص: ۱۳۸

سُنُّن: روش های،

فَسِيرُوا: پس سیر کنید

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

فَانظُرُوا: پس نظر کنید، ببینید

كَيْفَ: چگونه

كَانَ: بود

عَاقِبَةُ: سرانجام

الْمُكَذِّبِينَ: تکذیب کنندگان؟

۱۳۸ هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَ مَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ

(۱۶۶) جلد ۴ سوره آل عمران

هذا: این

بَيَانٌ: بیانی است

لِلنَّاسِ: برای مردم

وَ هُدًى: و هدایتی

وَ مَوْعِظَةٌ: و پندی است

لِّلْمُتَّقِينَ: برای پرهیزگاران

ص: ۱۳۹

۱۳۹ وَ لَا تَهْنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَ أَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

وَ لَا تَهْنُوا: و سست نشوید

وَ لَا تَحْزَنُوا: و غمگین نباشید.

وَ أَنْتُمْ: و شما

الْأَعْلَوْنَ: برتر هستید

إِنْ: اگر

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۷)

كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ: مؤمن باشید

۱۵۹ فِيمَا رَحِمَهُ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَ لَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ شَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ
فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

فِيمَا رَحِمَهُ: پس به سبب لطف و رحمت

مِنَ اللَّهِ: از جانب خدا

لِنْتَ لَهُمْ: نرم خو (و خوش اخلاق) شدی برایشان.

ص: ۱۴۰

وَلَوْ كُنْتَ: و اگر بودی

فَظًا: تند و خشن

غَلِيظَ الْقَلْبِ: سنگدل،

لَأَنْفَضُوا: هر آینه پراکنده می شدند

مِنْ حَوْلِكَ: از اطرافت.

(۱۶۸) جلد ۴ سوره آل عمران

فَاعْفُ عَنْهُمْ: پس عفو کن ایشان را.

وَاسْتَغْفِرْ: و طلب آمرزش کن

لَهُمْ: برای آن ها

وَ شاورُهُمْ: و مشورت کن با آن ها

فِي الْأَمْرِ: در کار.

فَإِذَا: پس هنگامی که

عَزَمْتَ: تصمیم گرفتی

فَتَوَكَّلْ: پس توکل کن

عَلَى اللَّهِ: بر خدا.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

يُحِبُّ: دوست می دارد

ص: ۱۴۱

الْمُتَوَكِّلِينَ: توکل کنندگان را

۱۶۰ اِنْ يَنْصُرْكُمُ اللّٰهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَاِنْ يَخْذُلْكُمْ

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۹)

فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

اِنْ يَنْصُرْكُمْ: اگر یاری کند شما را

اللّٰهُ: خداوند،

فَلَا غَالِبَ: پس پیروز نخواهد شد

لَكُمْ: بر شما (هیچ کس)

وَاِنْ: و اگر

يَخْذُلْكُمْ: دست بردارد از شما،

فَمَنْ ذَا الَّذِي: پس کیست، چه کسی است آن که

يَنْصُرْكُمْ: یاری کند شما را

مِنْ بَعْدِهِ: از بعد آن؟

وَعَلَى اللّٰهِ: و بر خداوند

فَلْيَتَوَكَّلِ: پس باید توکل کند

ص: ۱۴۲

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

(۱۷۰) جلد ۴ سوره آل عمران

۱۶۱ وَمَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يَعْلَلَّ مَنْ يَعْلَلُ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

وَمَا كَانَ لِنَبِيِّ: و نباشد بر پیامبری

أَنْ يَعْلَلَّ: این که خیانت کند.

وَمَنْ: و کسی که

يَعْلَلُ: خیانت کند،

يَأْتِ بِمَا: می آورد آن چه را که

غَلَّ يَوْمَ: خیانت کرده روز

الْقِيَامَةِ: قیامت.

ثُمَّ تُوَفَّى: سپس داده می شود

كُلُّ نَفْسٍ: هر نفسی

مَا كَسَبَتْ: آن چه را کسب کرده.

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۱)

وَهُمْ: و ایشان

ص: ۱۴۳

لا يُظَلَّمُونَ: ستم نخواهند شد.

۱۶۲ أَفَمَنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ وَ مَاوَيْهُ جَهَنَّمُ وَ بُئْسَ الْمَصِيرُ

أَفَمَنْ: آیا پس کسی که

اتَّبَعَ: پیروی کرده

رِضْوَانَ: رضای

اللَّهِ: خدا را،

كَمَنْ: مانند کسی است که

بَاءَ: گرفتار شده

بِسَخَطٍ: به خشم و غضب

مِنَ اللَّهِ: از جانب خدا؟

وَ مَاوَيْهُ: و جایگاهش

(۱۷۲) جلد ۴ سوره آل عمران

جَهَنَّمُ: جهنم است.

وَ بُئْسَ: و چه بد

الْمَصِيرُ: باز گشتگاهی است

ص: ۱۴۴

۱۶۳ هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَ اللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا يَعْمَلُونَ

هُم: ایشان را

دَرَجَاتٌ: درجاتی است

عِنْدَ اللَّهِ: نزد خدا.

وَ اللَّهُ: و خداوند

بَصِيرٌ: بیناست

بِمَا: به آن چه

يَعْمَلُونَ: انجام می دهند.

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۳)

۱۶۴ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَ يُزَكِّيهِمْ وَ يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ إِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

مَنَّ: منت نهاد

ص: ۱۴۵

اللَّهُ: خداوند

عَلَى الْمُؤْمِنِينَ: بر مؤمنان،

إِذْ بَعَثَ: هنگامی که برانگیخت

فِيهِمْ رَسُولًا: در میانشان رسولی

مِنْ أَنْفُسِهِمْ: از خودشان،

يَتْلُوا عَلَيْهِمْ: بخواند بر آن ها

آيَاتِهِ: آیاتش را.

وَيُزَكِّيهِمْ: و پاک گرداند آن ها را

(۱۷۴) جلد ۴ سوره آل عمران

وَيُعَلِّمُهُمُ: و بیاموزد آن ها را

الْكِتَابَ: کتاب (آسمانی)

وَالْحِكْمَةَ: و حکمت.

وَإِنْ كَانُوا: و اگر (چه) بودند

مِنْ قَبْلُ: از قبل

لَفِي ضَلَالٍ: هر آینه در گمراهی

مُبِينٍ: آشکاری

ص: ۱۴۶

۱۶۵ أَوْ لَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبُهُ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

أَوْ لَمَّا: آیا و هنگامی که

أَصَابَتْكُمْ: رسید به شما

مُصِيبُهُ: مصیبتی

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۵)

قَدْ أَصَبْتُمْ: به تحقیق رساندید

مِثْلَيْهَا: دو برابر آن را

قُلْتُمْ: گفتید:

أَنَّى هَذَا: از کجاست این؟

قُلْ هُوَ: بگو: آن

مِنْ عِنْدِ: از نزد

أَنْفُسِكُمْ: خود شماست.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

عَلَى كُلِّ: بر هر

شَيْءٍ: چیزی

ص: ۱۴۷

قدیر: قادر است

۱۶۶ وَ مَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ التَّقَى الْجَمْعَانِ فَيَاذَنِ اللَّهُ وَ لِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ

(۱۷۶) جلد ۴ سوره آل عمران

وَ مَا أَصَابَكُمْ: و آن چه رسید به شما

يَوْمَ التَّقَى: در روز روبه رو شدن

الْجَمْعَانِ: دو جمعیت، دو گروه

فَيَاذَنِ: پس به اجازه

اللَّهُ: خدا (بود)،

وَ لِيَعْلَمَ: و تا شناخته شوند

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنین

۱۶۷ وَ لِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوِ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَا تَبْعُنَاكُمْ هُمْ لِّلْكَفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ
لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ

ص: ۱۴۸

بِمَا يَكْتُمُونَ

وَ لِيَعْلَمَ: و تا شناخته شوند

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۷)

الَّذِينَ: کسانی که

نَافِقُوا: منافق بودند، نفاق کردند

وَ قِيلَ لَهُمْ: و گفته شد به ایشان

تَعَالَوْا قَاتِلُوا: بیایید نبرد کنید

فِي سَبِيلِ اللَّهِ: در راه خدا

أَوْ اذْفَعُوا: یا دفع کنید، دفاع نمایید

قَالُوا: گفتند:

لَوْ نَعْلَمُ: اگر می دانستیم

قِتَالًا: جنگی است

لَا تَبْغُنَاكُمْ: هر آینه پیروی می کردیم شما را.

هُمْ لِلْكَفْرِ: آن ها به کفر

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

أَقْرَبُ: نزدیک تر بودند

مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ: از ایشان به ایمان،

(۱۷۸) جلد ۴ سوره آل عمران

ص: ۱۴۹

يَقُولُونَ: می گویند:

بِأَفْوَاهِهِمْ: با دهان هایشان

مَا لَيْسَ: آن چه را که نیست

فِي قُلُوبِهِمْ: در دل هایشان.

وَ اللَّهُ أَعْلَمُ: و خداوند داناتر است

بِما: به آن چه که

يَكْتُمُونَ: کتمان می کنند

۱۶۸ الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قَاتَلُوا قُلُوبًا فَادْرُؤْا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

الَّذِينَ قَالُوا: کسانی که گفتند:

لِإِخْوَانِهِمْ: به برادرانشان

وَقَعَدُوا: و نشستند، کناره گیری کردند،

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۹)

لَوْ: اگر

أَطَاعُونَا: پیروی می کردند ما را

ص: ۱۵۰

مَا قُتِلُوا: کشته نمی شدند.

قُلْ: بگو:

فَادْرُؤْا: پس دور کنید

عَنْ أَنْفُسِكُمْ: از خودتان

الْمُوتَ: مرگ را

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ: اگر راست می گوئید.

۱۶۹ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْواتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

وَلَا تَحْسَبَنَّ: و به حساب نیاور، گمان مبر

الَّذِينَ: کسانی که

قُتِلُوا: کشته شدند

(۱۸۰) جلد ۴ سوره آل عمران

فِي سَبِيلِ اللَّهِ: در راه خدا

أَمْواتًا: مردگانند،

بَلْ أَحْيَاءٌ: بلکه زنده اند،

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان

ص: ۱۵۱

يُزْزِقُونَ: روزی داده می شوند

۱۷۰ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

فَرِحِينَ: خوشحالند

بِما: به آن چه که

آتاهم الله: داده به ایشان خداوند

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

وَيَسْتَبْشِرُونَ: و بشارت می دهند

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۱)

بِالَّذِينَ: به کسانی که

لَمْ يَلْحَقُوا: هنوز ملحق نشدند

بِهِمْ: به ایشان

مِنْ خَلْفِهِمْ: از پشتشان،

أَلَّا خَوْفٌ: این که نه ترسی

عَلَيْهِمْ: بر آن هاست

ص: ۱۵۲

وَلَا هُمْ: و نه ایشان

يَحْزَنُونَ: غمگین می شوند.

۱۷۱ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَ فَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ

يَسْتَبْشِرُونَ: بشارت می دهند

بِنِعْمَةٍ: به نعمتی

مِنَ اللَّهِ: از جانب خداوند

(۱۸۲) جلد ۴ سوره آل عمران

وَ فَضْلٍ: و فضلی.

وَأَنَّ اللَّهَ: و همانا خداوند

لَا يُضِيعُ: ضایع نمی کند

أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ: پاداش مؤمنان را

۱۷۲ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَ اتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيمٌ

ص: ۱۵۳

الَّذِينَ: کسانی که

اسْتَجَابُوا: اجابت کردند

لِلَّهِ: (دعوت) خدا

وَالرَّسُولِ: و رسول را،

مِنْ بَعْدِ: از بعد

مَا أَصَابَهُمْ: آن چه رسید به ایشان

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۳)

الْقَرْحُ: زخم کاری، جراحات

لِلَّذِينَ: برای کسانی که

أَحْسَنُوا: نیکی کردند

مِنْهُمْ: از ایشان،

وَاتَّقَوْا: و تقوا پیش گرفتند

أَجْرٌ عَظِيمٌ: پاداشی بزرگ است.

۱۷۳ الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

ص: ۱۵۴

الَّذِينَ: آن کسانی که

قَالَ لَهُمْ: گفتند به ایشان

النَّاسُ: مردم

إِنَّ النَّاسَ: همانا مردم (منظور دشمنان)

(۱۸۴) جلد ۴ سوره آل عمران

قَدْ: به تحقیق

جَمَعُوا: اجتماع کردند

لَكُمْ: بر شما

فَاخْشَوْهُمْ: پس بترسید از آن ها،

فَزَادَهُمْ: پس زیاد شد

ایمانا: ایمانشان

وَقَالُوا: و گفتند:

حَسْبُنَا: کافی است ما را

اللَّهُ: خداوند

وَنِعْمَ الْوَكِيلُ: و بهترین حامی است.

۱۷۴ فَأَنْقَلَبُوا بِنِعْمِهِ مِنَ اللَّهِ وَفَضِّلْ لَمْ يَمَسَّهُمْ

ص: ۱۵۵

سُوَاءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ

فَانْقَلَبُوا: پس زیر و رو کردند، باز گشتند

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۵)

بِنِعْمَةٍ: با نعمتی

مِنَ اللَّهِ: از جانت خدا

وَ فَضْلٍ: و فضلی،

لَمْ يَمَسُّهُمْ: نرسید به ایشان

سُوَاءٌ: بدی ای، ناراحتی ای،

وَ اتَّبَعُوا: و پیروی کردند

رِضْوَانَ: خشنودی

اللَّهُ: خدا را.

وَ اللَّهُ: و خداوند

ذُو فَضْلٍ: دارای فضلی

عَظِيمٍ: بزرگ است

۱۷۵ اِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ اَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَ خَافُوْنَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ

(۱۸۶) جلد ۴ سوره آل عمران

ص: ۱۵۶

إِنَّمَا: جز این نیست که

ذَلِكُمْ: این برای شما،

الشَّيْطَانُ: شیطان است

يُخَوِّفُ: که می ترساند

أَوْلِيَاءَهُ: دوستانش را،

فَلَا تَخَافُوهُمْ: پس نترسید از آن ها،

وَ خَافُونَ: و بترسید از من

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ: مؤمن هستید

۱۷۶ وَ لَا يَحْزُنُكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي الْآخِرَةِ وَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

وَ لَا يَحْزُنُكَ: و غمگین نکنند تو را

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۷)

الَّذِينَ: کسانی که

يُسَارِعُونَ: شتاب می کنند

ص: ۱۵۷

فِي الْكُفْرِ: در کفر

إِنَّهُمْ: در کفر

لَنْ يَضُرُّوْا: هرگز ضرر نمی رسانند

اللَّهُ: خدا را

شَيْئًا: چیزی.

يُرِيدُ: می خواهد

اللَّهُ: خداوند

أَلَّا يَجْعَلَ: این که قرار ندهد

لَهُمْ حَظًّا: برای ایشان بهره ای

فِي الْآخِرَةِ: در آخرت.

وَلَهُمْ عَذَابٌ: و برای ایشان عذابی

عَظِيمٌ: بزرگ است

(۱۸۸) جلد ۴ سوره آل عمران

۱۷۷ إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

ص: ۱۵۸

اشْتَرَوْا: خریدند

الْكُفْرُ: کفر را

بِالْإِيمَانِ: به ایمان،

لَنْ يَضُرُّوا: هرگز ضرر نمی رسانند

اللَّهُ: خدا را

شَيْئًا: چیزی،

وَلَهُمْ عَذَابٌ: و برای ایشان عذابی

أَلِيمٌ: دردناک است.

۱۷۸ وَ لَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُثَمِّلِي لَهُمْ

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۹)

خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ إِنَّمَا نُثَمِّلِي لَهُمْ لِيُزِدُوا إِثْمًا وَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

وَ لَا يَحْسَبَنَّ: و گمان نکنند، خیال نکنند

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

أَنَّمَا: فقط، حتما

ص: ۱۵۹

نُملی: مهلت می دهیم

لَهُمْ: به ایشان

خَيْرٌ: بهتر است

لِأَنْفُسِهِمْ: برای خودشان،

إِنَّمَا: جز این نیست که

نُملی: مهلت می دهیم

لَهُمْ: به ایشان

لِيَزِدُّوْا: تا زیاد کنند، بیفزایند

(۱۹۰) جلد ۴ سوره آل عمران

إِنَّمَا: گناه را،

وَلَهُمْ عَذَابٌ: و برای ایشان عذابی

مُهَيَّنٌّ: خوارکننده است

۱۷۹ ما كَانَ اللَّهُ لِيُذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَ لَكِنَّ اللَّهَ
يَجْتَبِي مَنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَ رُسُلِهِ وَ إِنْ تَوَمَّنُوا

ص: ۱۶۰

وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ

ما كَانَ اللَّهُ: چنین نباشد که خدا

لِيَذَرَ: واگذار

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان را

عَلَى مَا أَنْتُمْ: بر آن چه شما

عَلَيْهِ حَتَّى: بر آن (هستید) تا

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۱)

يَمَيِّزَ: جدا سازد

الْخَيْثَ: ناپاک را

مِنَ الطَّيِّبِ: از پاک.

وَمَا كَانَ اللَّهُ: و چنین نباشد که خدا

لِيُطَّلِعَكُمْ: مطلع کند شما را

عَلَى الْغَيْبِ: بر اسرار، غیب،

وَلَكِنَّ: ولیکن

اللَّهُ: خداوند

يَجْتَبِي: انتخاب می کند

مِنْ رُسُلِهِ: از فرستادگانش

ص: ۱۶۱

مَنْ يَشَاءُ: هر که را بخواهد.

فَأْمِنُوا: پس ایمان بیاورید

بِاللَّهِ: به خداوند

وَأَرْسَلِهِ: و فرستادگانش.

(۱۹۲) جلد ۴ سوره آل عمران

وَإِنْ تُوْمِنُوا: و اگر ایمان بیاورید

وَتَتَّقُوا: و تقوا پیشه کنید

فَلَكُمْ: پس برای شما

أَجْرٌ عَظِيمٌ: پاداشی بزرگ است

۱۸۰ وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَاللَّهُ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

وَلَا يَحْسِبَنَّ: و گمان نکنند، خیال نکنند

الَّذِينَ: کسانی که

يَبْخُلُونَ: بخل می ورزند

ص: ۱۶۲

بِمَا آتَيْتَهُمْ: به آن چه داده به ایشان

اللَّهُ: خداوند

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۳)

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

هُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ: او بهتر است برایشان،

بَلْ هُوَ شَرٌّ: بلکه او بد است

لَهُمْ: برایشان

سَيُطَوَّقُونَ: به زودی (به گردنشان) طوق می افکنند

مَا بَخِلُوا: آن چه را بخل ورزیدند

بِهِ: به آن

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت.

وَلِلَّهِ: و برای خداست

مِيرَاثٌ: میراث

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین.

وَاللَّهُ بِمَا: و خداوند به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

(۱۹۴) جلد ۴ سوره آل عمران

ص: ۱۶۳

خَبِيرٌ: آگاه است

۱۸۵ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ زُحْرِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْعُرُورِ

كُلُّ نَفْسٍ: هر کسی، هر نفسی

ذَائِقَةُ: چشنده

الْمَوْتِ: مرگ است.

وَإِنَّمَا: و جز این نیست که

تُوَفَّقُونَ: دریافت می کنید

أُجُورَكُمْ: پاداشتان را

يَوْمَ: روز

الْقِيَامَةِ: قیامت.

فَمَنْ: پس هر کس

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۵)

زُحْرِحَ: دور شد

عَنِ النَّارِ: از آتش

ص: ۱۶۴

وَأُدْخِلَ: و داخل

الْجَنَّةَ: بهشت شد

فَقَدْ: پس به تحقیق

فَازَ: رستگار شد.

وَمَا الْحَيَوَةُ: و نیست زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا

الْأَمْوَالِ: مگر

مَتَاعٍ: سرمایه، کالای

الْغُرُورِ: فریب.

۱۸۶ لَتَبْلُوَنَّ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَ لَتَسْمَعَنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَ مِنَ الَّذِينَ

(۱۹۶) جلد ۴ سوره آل عمران

أَشْرَكُوا أَدَى كَثِيرًا وَ إِنْ تَصَبَّرُوا وَ تَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ

لَتَبْلُوَنَّ: قطعاً آزمایش می شوید

فِي أَمْوَالِكُمْ: در مال هایتان

ص: ۱۶۵

وَ أَنْفُسِكُمْ: و جان هایتان

وَ لَتَسْمَعَنَّ: و حتما می شنوید

مِنَ الَّذِينَ: از کسانی که

أوتُوا: داده شدند

الْكِتَابِ: کتاب (آسمانی)

مِنْ قَبْلِكُمْ: قبل از شما،

وَ مِنْ: و از

الَّذِينَ: کسانی که

أَشْرَكُوا: شرک ورزیدند

أَذَى: اذیت و آزار

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۷)

كثيرا: بسیاری.

وَ إِنْ: و اگر

تَصْبِرُوا: صبر کنید

وَ تَتَّقُوا: و تقوا پیشه کنید

فَإِنَّ: پس همانا

ذَلِكَ: آن

ص: ۱۶۶

مِنْ عَزْمٍ: از تصمیم قاطع

الْأُمُورِ: کارهاست

۱۸۸ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازِهِ مِنَ الْعَذَابِ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

لَا تَحْسَبَنَّ: گمان مبر

الَّذِينَ: کسانی که

(۱۹۸) جلد ۴ سوره آل عمران

يَفْرَحُونَ: خوشحال می شوند

بِمَا: به آن چه

آتَوْا: آورند (از اعمال خود)،

و يُحِبُّونَ: و دوست می دارند

أَنْ يُحْمَدُوا: که ستایش شوند

بِمَا: به آن چه

لَمْ يَفْعَلُوا: انجام ندادند،

فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ: پس گمان مبر که ایشان

ص: ۱۶۷

بِمَفَازِهِ: به نجاتی

مِنَ الْعَذَابِ: از عذاب هستند.

وَ لَهُمْ عَذَابٌ: و برای ایشان عذابی

أَلِيمٌ: دردناک است.

۱۸۹ وَ لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ اللَّهُ

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۹)

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

وَ لِلَّهِ: و برای خداست

مُلْكٌ: پادشاهی، حکومت

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین.

وَ اللَّهُ: و خداوند

عَلَى كُلِّ: بر همه

شَيْءٍ قَدِيرٌ: چیز قادر است

۱۹۰ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ

ص: ۱۶۸

وَ اِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ لآيَاتٍ لِأُولَى الْأَبَابِ

إِنَّ فِي خَلْقِ: هَمَانَا در خلقت

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین

(۲۰۰) جلد ۴ سوره آل عمران

وَ اِخْتِلَافِ: و آمد و رفت

اللَّيْلِ: شب

وَ النَّهَارِ: و روز

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه های

لأُولَى: برای صاحبان

الْأَبَابِ: خرد است.

۱۹۱ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَ قُعُودًا وَ عَلَى جُنُوبِهِمْ وَ يَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ
فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

الَّذِينَ: کسانی که

يَذْكُرُونَ: یاد می کنند

ص: ۱۶۹

اللَّهُ: خدا را

قیاما: در حال ایستاده

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۱)

وَقُودًا: و در حال نشسته

وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ: و بر پهلوهایشان

وَيَتَفَكَّرُونَ: و می اندیشند

فِي خَلْقٍ: در خلقت

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین

رَبَّنَا: (و می گویند:) پروردگارا!

مَا خَلَقْتَ: خلق نکردی

هَذَا بَاطِلًا: این ها را بیهوده؟

سُبْحَانَكَ: منزهی تو.

فَقِنَا: پس نگه دار ما را

عَذَابِ النَّارِ: از عذاب آتش

۱۹۲ رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ

(۲۰۲) جلد ۴ سوره آل عمران

ص: ۱۷۰

وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

رَبَّنَا: پروردگارا

إِنَّكَ: همانا تو

مَنْ تُدْخِلِ: هر که در داخل

النَّارِ: آتش کنی

فَقَدْ: پس به تحقیق

أَخْزَيْتُهُ: خوار کرده ای او را.

وَمَا لِلظَّالِمِينَ: و نیست برای ستمگران

مِنْ أَنْصَارٍ: هیچ یابوری

۱۹۳ رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ

رَبَّنَا: پروردگارا!

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۳)

إِنَّا: همانا ما

سَمِعْنَا: شنیدیم

ص: ۱۷۱

مُنَادِيَا: ندا دهنده ای را

يُنَادِي: که ندا می دهد

لِلْإِيمَانِ: برای ایمان

أَنْ آمِنُوا: این که ایمان بیاورید

بِرَبِّكُمْ: به پروردگارتان

فَأَمَّا: پس ایمان آوردیم

رَبَّنَا: پروردگارا!

فَاغْفِرْ لَنَا: پس بیا مرز بر ما

ذُنُوبَنَا: گناهانمان را

وَ كَفِّرْ عَنَّا: و بپوشان از ما

سَيِّئَاتِنَا: بدی های ما را

وَ تَوَفَّنَا: و بمیران ما را

(۲۰۴) جلد ۴ سوره آل عمران

مَعَ الْأَبْرَارِ: با نیکان

۱۹۴ رَبَّنَا وَ آتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ

ص: ۱۷۲

رَبَّنَا: پروردگارا!

و آتِنَا: و عطا کن به ما

ما: آن چه را

وَعَدْتَنَا: وعده کردی به ما

عَلَى رُسُلِكَ: به وسیله پیامبران،

وَلَا تُخْزِنَا: و خوار مکن ما را

يَوْمَ: روز

الْقِيَامَةِ: قیامت.

إِنَّكَ: به درستی که تو

لَا تُخْلِفُ: تخلف نمی کنی

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۵)

الميعاد: از وعده .

۱۹۵ فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُودُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ

ص: ۱۷۳

لَا دَخْلَ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ

فَأَسْتَجَابَ: پس اجابت کرد

لَهُمْ رَبُّهُمْ: برایشان پروردگارشان

أَنِّي: (و فرمود:) همانا من

لَا أُضِيعُ: ضایع نمی کنم

عَمَلٍ عَامِلٍ: عمل عمل کننده ای

مِنْكُمْ مِنْ: از شما را از

(۲۰۶) جلد ۴ سوره آل عمران

ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى: مرد یا زن.

بَعْضُكُمْ: بعضی از شما

مِنْ بَعْضٍ: از بعض دیگرید.

فَالَّذِينَ: پس کسانی که

هَاجَرُوا: مهاجرت کردند

وَأُخْرِجُوا: و بیرون رانده شدند

مِنْ دِيَارِهِمْ: از سرزمین شان

وَأُذِيَّتْ: و اذیت شدند

فِي سَبِيلِي: در راه من

وَقَاتَلُوا: و جنگ کردند

وَقُتِلُوا: و کشته شدند

لَا كُفْرَانَ: حتما می پوشانم

عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ: از آن ها بدی هایشان را

وَلَا دُخْلَنَّهُمْ: و قطعاً وارد می کنم آن ها را

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۷)

جَنَّاتٍ: (در) باغ هایی

تَجْرِي مِنْ: که جاری می شود از

تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ: زیر آن نهرها،

ثَوَابًا: پاداشی است

مِنْ عِنْدِ: از نزد

اللَّهِ: پروردگار.

وَاللَّهُ: و خداوند

عِنْدَهُ: نزد اوست

حُسْنُ الثَّوَابِ: بهترین پاداش

ص: ۱۷۵

۱۹۶ لَا يُغْرِنُكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ

لا یغرنک: نفربد تو را

تقلب: زیر و رو گردیدن، تسلط

الذین: کسانی که

(۲۰۸) جلد ۴ سوره آل عمران

کفرؤا: کافر شدند

فی البلاد: در شهرها

۱۹۷ مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوِيَهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ

متاع: بهره ای

قلیل: اندک است،

ثم مأویهم: سپس جایگاهشان

جهنم: جهنم است.

و بیس: و چه بد

المهاد: جایگاهی است.

۱۹۸ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ

ص: ۱۷۶

تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُنزَلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ

سوره آل عمران لغات و مفاهيم قرآن كريم (۲۰۹)

لَكِنَّ الَّذِينَ: وليكن كسانی كه

اتَّقَوْا: ترسيدند

رَبَّهُمْ: از پروردگارشان

لَهُمْ: برای ایشان است

جَنَّاتٍ: باغ هايی

تَجْرِي: كه جاری می شود

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرها

خَالِدِينَ: جاودانند

فِيهَا: در آن

نُنزَلًا: پذيرایی ای است

مِنْ عِنْدِ: از نزد

اللَّهِ: پروردگار.

وَ مَا عِنْدَ: و آن چه نزد

(۲۱۰) جلد ۴ سوره آل عمران

ص: ۱۷۷

اللّٰهُ: خداست

حَيِّرٌ: بهتر است

لِلْأَبْرَارِ: برای نیکان

۱۹۹ وَ إِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَ مَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

وَ إِنَّ مِنْ: و همانا از

أَهْلِ الْكِتَابِ: اهل کتاب

لَمَنْ: هر آینه کسانی هستند که

يُؤْمِنُ: ایمان می آورند

بِاللَّهِ: به خدا

وَ مَا أُنزِلَ: و آن چه نازل شده

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۱)

إِلَيْكُمْ: به سوی شما

وَ مَا أُنزِلَ: و آن چه نازل شده

ص: ۱۷۸

إِلَيْهِمْ: به خودشان

خَاشِعِينَ: فروتنانه،

لِلَّهِ: برای خدا.

لَا يَشْتَرُونَ: نمی فروشند

بِآيَاتِ اللَّهِ: آیات خدا را

ثَمَنًا: به بهای

قَلِيلًا: کمی.

أَوْلَادِكَ: آنان

لَهُمْ: برای ایشان است

أَجْرُهُمْ: پاداششان

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

(۲۱۲) جلد ۴ سوره آل عمران

سَرِيعٌ: سریع است

الْحِسَابِ: (در رسیدگی) به حساب

۲۰۰ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا

ص: ۱۷۹

وَ رَابُطُوا وَ اتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

یا ایُّهَا: ای

الَّذِينَ: کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید

اصْبِرُوا: صبر کنید

وَ صَابِرُوا: و صابر باشید

وَ رَابُطُوا: و رابطه داشته باشید (با یکدیگر)

وَ اتَّقُوا: و تقوا پیشه کنید

اللَّهُ: خدا را

لَعَلَّكُمْ: تا شاید شما

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۳)

تُفْلِحُونَ: رستگار شوید

(۲۱۴) جلد ۴ سوره آل عمران

ص: ۱۸۰

۱ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

یا ایُّهَا النَّاسُ: ای مردم

اتَّقُوا: بترسید از

رَبِّكُمْ: پروردگارتان

الَّذِي خَلَقَكُمْ: که خلق کرد شما را

مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ: از یک تن

وَ خَلَقَ: و خلق کرد

مِنْهَا: از آن

زَوْجَهَا: همسرش را،

وَ بَثَّ: و پراکنده ساخت

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۵)

مِنْهُمَا: از آن دو

رِجَالًا كَثِيرًا: مردان بسیاری

وَنِسَاءً: و زنانی.

وَ اتَّقُوا: و تقوا پیشه کنید

اللَّهُ الَّذِي: خدایی را که

تَسْأَلُونَ بِهِ: درخواست می کنید از یکدیگر به نام او

وَ الْأَرْحَامَ: و خویشاوندان.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

كَانَ عَلَيْكُمْ: باشد بر شما

رَقِيبًا: مراقب.

۱۰ إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَ سَيَصْلُونَ سَعِيرًا

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

(۲۱۶) جلد ۴ سوره نساء

يَأْكُلُونَ: می خورند

أَمْوَالَ: مال های

الْيَتَامَىٰ: یتیمان را

ظُلْمًا: به ظلم و ستم،

ص: ۱۸۲

إِنَّمَا: جز این نیست که

يَأْكُلُونَ: می خورند

فِي بُطُونِهِمْ: در شکم هایشان

نارا: آتشی را.

و سَيَصْلُونَ: و به زودی وارد می شوند

سَعِيرًا: در شعله های آتش

۱۷ إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوَاءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَٰئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۷)

إِنَّمَا: جز این نیست که

التَّوْبَةُ: توبه

عَلَى اللَّهِ: بر خدا (نزد خدا)

لِلَّذِينَ: برای کسانی است که

يَعْمَلُونَ: انجام می دهند

السُّوَاءَ: کار بدی را

ص: ۱۸۳

بِجَهَالِهِ: از روی نادانی.

ثُمَّ: سپس

يَتُوبُونَ: توبه می کنند

مِنْ قَرِيبٍ: زود

فَأُولَآئِكَ: پس از آنان

يَتُوبُ: می پذیرد توبه را

اللَّهُ: خداوند

عَلَيْهِمْ: برایشان.

(۲۱۸) جلد ۴ سوره نساء

وَ كَانَ: و باشد

اللَّهُ: خدا

عَلَيْمًا: دانای

حَكِيمًا: با حکمت

۱۸ وَ لَيْسَ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ وَالَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارًا أُولَآئِكَ
أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

ص: ۱۸۴

وَلَيْسَتْ: و نیست

التَّوْبَةُ: توبه

لِلَّذِينَ: برای کسانی که

يَعْمَلُونَ: انجام می دهند

السَّيِّئَاتِ: بدی را

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۹)

حَتَّىٰ إِذَا: تا هنگامی که

حَضَرَ: حاضر شود، فرارسد

أَحَدَهُمْ: یکی از آن ها را

الْمَوْتُ: مرگ،

قَالَ: بگوید

إِنِّي: به درستی که من

تُبْتُ: توبه کردم

الآن: حالا

وَالَّذِينَ: و نه آنان که

يَمُوتُونَ: می میرند

ص: ۱۸۵

وَهُمْ: در حالی که ایشان

كُفَّارًا: کافرنند.

أُولَئِكَ: آنان را

أَعْتَدْنَا: فراهم کردیم

(۲۲۰) جلد ۴ سوره نساء

لَهُمْ: برایشان

عَذَابًا: عذابی

أَلِيمًا: دردناک

«پایان جزء ۴»

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۱)

ص: ۱۸۶

۲۹ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا: ای کسانی که ایمان آورده اید

آمَنُوا: ایمان آوردید

لَا تَأْكُلُوا: نخورید

أَمْوَالَكُمْ: مال هایتان را

بَيْنَكُمْ: بین خودتان

بِالْبَاطِلِ: به باطل،

إِلَّا أَنْ: مگر این که

تَكُونَ: باشد

تِجَارَةً: تجارتی

عَنْ تَرَاضٍ: از روی رضایت

مِنْكُمْ: از شما،

(۲۲۲) جلد ۵ سوره نساء

وَلَا تَقْتُلُوا: و نکشید

أَنْفُسَكُمْ: خودتان را.

ص: ۱۸۷

إِنَّ: همانا

اللَّهُ: خداوند

كَانَ بِكُمْ: باشد به شما

رَحِيمًا: مهربان.

۳۰ وَ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عَدُوًّا وَ ظُلْمًا فَسَوْفَ نُصَلِّيهِ نَارًا وَ كَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا

وَ مَنْ: و هر کس

يَفْعَلْ: انجام دهد

ذَلِكَ: آن (کار) را

عَدُوًّا: از روی دشمنی

وَ ظُلْمًا: و ظلم و ستم،

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۳)

فَسَوْفَ: پس به زودی

نُصَلِّيهِ: می کشانیم او را

نَارًا: به آتشی،

وَ كَانَ: و باشد

ص: ۱۸۸

ذَلِكَ: آن

عَلَى اللَّهِ: بر خداوند

يَسِيرًا: آسان.

۳۱ إِنَّ تَجْتَبُوا كَبَاآئِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكْفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا

إِنَّ تَجْتَبُوا: اگر اجتناب کنید

كَبَاآئِرَ: از گناهان بزرگی

مَا تُنْهَوْنَ: که نهی می شوید

عَنْهُ: از آن،

(۲۲۴) جلد ۵ سوره نساء

نُكْفِّرْ: می پوشانیم

عَنْكُمْ: از شما

سَيِّئَاتِكُمْ: بدی های شما را،

وَنُدْخِلْكُمْ: و وارد می کنیم شما را

مُدْخَلًا: جایگاه

كَرِيمًا: نیکویی،

ص: ۱۸۹

۳۲ وَ لَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَتَبُوا وَ لِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَتَبْنَ وَ اسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

وَ لَا تَتَمَنَّوْا: و آرزو نکنید

ما: آن چه را

فَضَّلَ: برتری بخشیده

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۵)

اللَّهُ بِهِ: خداوند به آن

بَعْضَكُمْ: بعضی از شما را

عَلَى بَعْضٍ: بر بعض دیگر.

لِلرِّجَالِ: برای مردان

نَصِيبٌ: سهمی است

مِمَّا: از آن چه

اُكْتُبُوا: به دست آورند،

وَ لِلنِّسَاءِ: و برای زنان

نَصِيبٌ: سهمی است

ص: ۱۹۰

مِمَّا: از آن چه

اَكْتَسَبْنَ: به دست آورند،

وَ اسْتَلُّوا: و خواستار شوید

اللَّهُ: خدا را

مِنْ فَضْلِهَا: از فضلش.

(۲۲۶) جلد ۵ سوره نساء

إِنَّ: همانا

اللَّهُ: خداوند

كَانَ بِكُلِّ: باشد بر هر

شَيْءٍ: چیزی

عَلِيمًا: دانا.

۳۶ وَ اعْبُدُوا اللَّهَ وَ لَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَ بِذِي الْقُرْبَىٰ وَ الْيَتَامَىٰ وَ الْمَسَاكِينِ وَ الْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَ الْجَارِ الْجُنُبِ وَ الصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَ ابْنِ السَّبِيلِ وَ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَلًا فَخُورًا

ص: ۱۹۱

وَاعْبُدُوا: و عبادت كنيد

اللَّهِ: خدا را

وَلَا تُشْرِكُوا: و شريك قرار ندهيد

سوره نساء لغات و مفاهيم قرآن كريم (۲۲۷)

بِهَ شَيْئًا: با او چيزی را،

وَالْوَالِدَيْنِ: و به پدر و مادر

إِحْسَانًا: نيکی کردن،

وَبِذِي الْقُرْبَىٰ: و به نزديکان

وَالْيَتَامَىٰ: و یتیمان

وَالْمَسَاكِينِ: و بینوایان

وَالْجَارِ: و همسایه

ذِي الْقُرْبَىٰ: نزديک

وَالْجَارِ: و همسایه

الْجُنُبِ: دور

وَالصَّاحِبِ: و معاشر، دوست

بِالْجُنُبِ: نزديک

وَابْنِ السَّبِيلِ: و در راه ماندگان

ص: ۱۹۲

وَمَا مَلَكَتْ: و آن چه مالک شد

(۲۲۸) جلد ۵ سوره نساء

أَيْمَانُكُمْ: دست های شما.

إِنَّ: همانا

اللَّهُ: خداوند

لَا يُحِبُّ: دوست ندارد

مَنْ: کسی را که

كَانَ: باشد

مُخْتَالًا: متکبر

فَخُورًا: فخر فروش.

۳۷ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا

الَّذِينَ: کسانی که

يَبْخُلُونَ: بخل می ورزند

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۹)

وَيَأْمُرُونَ: و امر می کنند

ص: ۱۹۳

النَّاسَ: مردم را

بِالْبُخْلِ: به بخل ورزیدن،

وَيَكْتُمُونَ: و می پوشانند

ما اتيهم: آن چه داده به ایشان

اللَّهُ: خداوند

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش.

وَأَعْتَدْنَا: و آماده کردیم ما

لِلْكَافِرِينَ: برای کافران

عَذَابًا: عذابی

مُهَيَّنًا: خوارکننده.

۴۰ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكَ حَسَنَةً يُمْضِئْهَا وَ يُؤْتِ مِنْ لَدُنْهِ أَجْرًا عَظِيمًا

(۲۳۰) جلد ۵ سوره نساء

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

لَا يَظْلِمُ: ظلم نمی کند

مِثْقَالَ: به اندازه وزن

ذَرَّةٍ: ذره ای،

ص: ۱۹۴

وَإِنْ تَكَ: و اگر باشد

حَسَنَةً: کار نیکی

يُضَاعَفُهَا: اضافه می کند آن را

و يُؤْتِ: و می دهد

مِنْ لَدُنْهُ: از نزد خودش

أَجْرًا عَظِيمًا: پاداشی بزرگ.

۴۸ إِنْ اللَّهُ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۱)

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

لَا يَغْفِرُ: نمی آمرزد

أَنْ يُشْرَكَ بِهِ: که شرک بورزند به او،

و يَغْفِرُ: و می آمرزد

مَا دُونَ ذَلِكَ: آن چه فروتر از آن است

لِمَنْ يَشَاءُ: برای هر که بخواهد.

ص: ۱۹۵

وَمَنْ يُشْرِكْ: و کسی که شرک بورزد

بِاللَّهِ: به خداوند

فَقَدْ: پس به تحقیق

اَفْتَرَى: دروغ بافته

اِنَّمَا: گناه

عَظِيمًا: بزرگی (انجام داده).

۵۸ اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ اَنْ تُؤَدُّوا الْاَمَانَاتِ اِلٰى اَهْلِهَا

(۲۳۲) جلد ۵ سوره نساء

وَ اِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ اَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ اِنَّ اللّٰهَ نِعَمًا يَعْظُمُكُمْ بِهِ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا

اِنَّ اللّٰهَ: همانا خداوند

يَأْمُرُكُمْ: امر می کند شما را

اَنْ تُؤَدُّوا: به این که برگردانید

الْاَمَانَاتِ: امانت ها را

اِلٰى اَهْلِهَا: به صاحبش،

وَ اِذَا: و وقتی که

ص: ۱۹۶

حَكْمْتُمْ: حکم کردید

بَيْنَ النَّاسِ: بین مردم

أَنْ تَحْكُمُوا: داوری کنید

بِالْعَدْلِ: به عدالت.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

نَعِمًا: چه خوب است آن چه

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۳)

يَعْظُمُكُمْ بِهِ: پند می دهد شما را به آن.

إِنَّ اللَّهَ كَانَ: همانا خداوند باشد

سَمِيعًا بَصِيرًا: شنوای بینا.

۵۹ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اید

ص: ۱۹۷

أَطِيعُوا اللَّهَ: اطاعت کنید خدا را

وَ أَطِيعُوا: و اطاعت کنید

الرَّسُولَ: رسول را

وَ أُولَى الْأَمْرِ: و صاحبان امر

(۲۳۴) جلد ۵ سوره نساء

مِنْكُمْ: از خودتان را،

فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ: پس اگر نزاع داشتید

فِي شَيْءٍ: در چیزی

فَرُدُّوهُ: پس بازگردانید آن را

إِلَى اللَّهِ: به خدا

وَ الرَّسُولِ: و رسول

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ: ایمان آورده اید

بِاللَّهِ: به خدا

وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ: و روز قیامت.

ذَلِكَ خَيْرٌ: این، آن بهتر است

وَ أَحْسَنُ: و نیکوتر است

ص: ۱۹۸

تأویلاً: عاقبت و پایانش.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۵)

۶۰ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ
يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

إِلَى الَّذِينَ: کسانی را که

يَزْعُمُونَ: گمان می کنند

أَنَّهُمْ: همانا ایشان

آمَنُوا: ایمان آورده اند

بِمَا أُنزِلَ: به آن چه نازل شد

إِلَيْكَ: به سوی تو؟

وَمَا أُنزِلَ: و آن چه نازل شد

مِنْ قَبْلِكَ: از قبل از تو؟

يُرِيدُونَ: می خواهند

(۲۳۶) جلد ۵ سوره نساء

ص: ۱۹۹

أَنْ يَتَّحَاكُمُوهَا: که به داوری بروند

إِلَى الطَّاغُوتِ: به سوی طاغوت

وَقَدْ: در حالی که به تحقیق

أُمِرُوا: امر کرده شدند

أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ: که کافر شوند به آن،

وَيُرِيدُ: و می خواهد

الشَّيْطَانَ: شیطان

أَنْ يُضِلَّهُمْ: که گمراه کند ایشان را

ضَلَالًا بَعِيدًا: گمراهی دوری

۶۴ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا آ أَنفُسِهِمْ جَاءُواكَ فَاسْتِغْفَرُوا اللَّهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا
اللَّهُ تَوَّابًا رَحِيمًا

وَمَا أَرْسَلْنَا: و نفرستادیم

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۷)

مِنْ رَسُولٍ: هیچ رسولی را

إِلَّا: مگر

ص: ۲۰۰

لِيُطَاعَ: برای آن که اطاعت

بِإِذْنٍ: به اجازه

اللَّهُ: خدا.

وَلَوْ أَنَّهُمْ: و اگر همانا ایشان

إِذْ: در آن هنگام که

ظَلَمُوا آ: ستم کردند

أَنْفُسَهُمْ: به خودشان

جَاءُوكَ: می آمدند نزد تو،

فَاسْتَغْفَرُوا: پس طلب آمرزش می کردند

اللَّهُ: از خدا،

وَاسْتَغْفَرَ: و آمرزش می طلبید

لَهُمُ الرَّسُولُ: برایشان پیامبر

(۲۳۸) جلد ۵ سوره نساء

لَوْجَدُوا: هر آینه می یافتند

اللَّهُ: خداوند را

تَوَابًا: توبه پذیر

رَحِيمًا: مهربان.

ص: ۲۰۱

۶۵ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

فَلَا وَرَبِّكَ: پس نه چنین است سو گند به پروردگارت

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند

حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ: تا داور سازند تو را

فِيمَا شَجَرَ: در آن چه اختلاف دارند

بَيْنَهُمْ: بینشان،

ثُمَّ لَا يَجِدُوا: سپس نیابند

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۹)

فِي أَنفُسِهِمْ: در خودشان

حَرَجًا: تنگی، ناراحتی، شکی

مِمَّا: از آن چه

قَضَيْتَ: قضاوت نمودی،

وَيُسَلِّمُوا: و تسلیم می شوند

تَسْلِيمًا: تسلیم شدنی.

ص: ۲۰۲

۶۶ وَ لَوْ أَنَا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ اخْرُجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَ لَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا

وَ لَوْ أَنَا: و اگر همانا ما

كَتَبْنَا: می نوشتیم

عَلَيْهِمْ: برایشان

(۲۴۰) جلد ۵ سوره نساء

أَنْ اقْتُلُوا: که بکشید

أَنْفُسَكُمْ: خودتان را

أَوْ اخْرُجُوا: یا خارج شوید

مِنْ دِيَارِكُمْ: از وطن تان

مَا فَعَلُوهُ: انجام نمی دادند آن را

إِلَّا قَلِيلٌ: مگر عده کمی

مِنْهُمْ: از آن ها.

وَ لَوْ أَنَّهُمْ: و اگر همانا ایشان

فَعَلُوا: انجام می دادند

مَا: آن چه

ص: ۲۰۳

يُوَعِّظُونَ بِهِ: اندرز شدند به آن

لَكَانَ: هر آینه بود

خَيْرًا لَهُمْ: بهتر برایشان

وَ أَشَدَّ: و محکم تر، استوارتر

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۱)

تَثْبِيتًا: از نظر تثبیت و تقویت (ایمان).

۶۷ وَ إِذَا لَأَتَيْنَاهُم مِّن لَّدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا

وَ إِذَا: و در آن وقت

لَأَتَيْنَاهُم: هر آینه می دادیم به آن ها

مِّن لَّدُنَّا: از نزد خودمان

أَجْرًا عَظِيمًا: پاداشی بزرگ.

۶۸ وَ لَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

وَ لَهَدَيْنَاهُمْ: و هر آینه هدایت می کردیم آن ها را

صِرَاطًا: به راهی

مُسْتَقِيمًا: راست.

ص: ۲۰۴

۶۹ وَ مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَ الرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ

(۲۴۲) جلد ۵ سوره نساء

أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصَّادِقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا

وَ مَنْ يُطِيعِ: و هر کس اطاعت کند

اللَّهُ: خدا

وَ الرَّسُولَ: و رسول را

فَأُولَئِكَ: پس آنان

مَعَ الَّذِينَ: با کسانی هستند

أَنْعَمَ اللَّهُ: که نعمت داد خدا

عَلَيْهِمْ: به ایشان

مِنَ النَّبِيِّينَ: از پیامبران،

وَ الصَّادِقِينَ: و راست گویان،

وَ الشُّهَدَاءِ: و شهیدان

وَ الصَّالِحِينَ: و نیکوکاران، صالحان،

وَ حَسُنَ: و چه نیکو هستند

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۳)

أُولَئِكَ: آن ها

ص: ۲۰۵

رَفِيقًا: از نظر رفاقت!

۷۰ ذَلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَ كَفَى بِاللَّهِ عَلِيمًا

ذَلِكَ الْفَضْلُ: این فضل و امتیاز

مِنَ اللَّهِ: از جانب خداست.

وَ كَفَى بِاللَّهِ: و کافی است خدا

عَلِيمًا: که آگاه است.

۷۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانفِرُوا تَبَاتٍ أَوْانْفِرُوا جَمِيعًا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اید

خُذُوا: بگیرید

(۲۴۴) جلد ۵ سوره نساء

حِذْرَكُمْ: اسلحه تان را

فَانْفِرُوا: پس حرکت نمایید

تَبَاتٍ: دسته دسته

ص: ۲۰۶

أَوَانْفِرُوا: یا حرکت کنید

جَمِيعًا: سپاه مانند.

۷۲ وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبْتَئِنُ فَاِنْ أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْنَا إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا

وَإِنَّ مِنْكُمْ: و به درستی که از شما

لَمَنْ: هر آینه کسانی هستند

لَيُبْتَئِنُ: که سستی می کنند

فَاِنْ: پس اگر

أَصَابَتْكُمْ: برسد به شما

مُصِيبَةٌ: مصیبتی،

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۵)

قَالَ قَدْ: گویند: به تحقیق

أَنْعَمَ اللَّهُ: انعام کرد خدا

عَلَيْنَا إِذْ: بر من در آن هنگام،

لَمْ أَكُنْ: که نبودم

مَعَهُمْ: با آن ها

ص: ۲۰۷

شَهِيدًا: گواه، شاهد.

۷۳ وَ لَئِنْ أَصَابَكُمْ فُضْلٌ مِّنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَافُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا

وَ لَئِنْ: و هر آینه اگر

أَصَابَكُمْ: برسد به شما

فُضْلٌ مِّنَ: فزونی ای از جانب

اللَّهِ: خداوند،

(۲۴۶) جلد ۵ سوره نساء

لَيَقُولَنَّ: هر آینه می گویند:

كَأَن: مانند این که

لَّمْ تَكُنْ: نبوده است

بَيْنَكُمْ: بین شما

وَ بَيْنَهُ: بین شما

مَوَدَّةٌ: دوست و مودتی

يَا لَيْتَنِي: ای کاش، من

ص: ۲۰۸

كُنْتُ مَعَهُمْ: بودم با ایشان

فَأَفُوزَ: پس می رسیدم، پیروز می شدم

فَوُزَا عَظِيمًا: به پیروزی بزرگی.

۷۴ فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۷)

فَلْيُقَاتِلْ: پس باید بیکار کنند

فِي سَبِيلِ اللَّهِ: در راه خدا

الَّذِينَ: کسانی که

يَشْرُونَ: می فروشند

الْحَيَاةَ الدُّنْيَا: زندگی دنیا را

بِالْآخِرَةِ: به آخرت.

وَمَنْ يُقَاتِلْ: و هر کس بیکار کند

فِي سَبِيلِ اللَّهِ: در راه خدا

فَيُقْتَلْ: پس کشته شود

أَوْ يَغْلِبْ: یا پیروز شود،

ص: ۲۰۹

فَسَوْفَ: پس به زودی

تُوْتِيهِ: می دهیم به او

أَجْرًا: پاداشی

عَظِيمًا: بزرگ.

(۲۴۸) جلد ۵ سوره نساء

۷۵ وَ مَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ الْوِلْدَانَ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَ اجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَ اجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا

وَ مَا لَكُمْ: چه شده شما را که

لَا تُقَاتِلُونَ: پیکار نمی کنید

فِي سَبِيلِ اللَّهِ: در راه خدا

وَ الْمُسْتَضْعَفِينَ: و ناتوانان

مِنَ الرِّجَالِ: از مردان

وَ النِّسَاءِ: و زنان

ص: ۲۱۰

وَالْوَالِدَانَ: وَ كودکانی؟

الَّذِينَ يَقُولُونَ: كه می گویند:

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۹)

رَبَّنَا: پروردگارا

أَخْرِجْنَا: خارج کن ما را

مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ: از این شهر

الظَّالِمِ أَهْلِهَا: كه ظالمند اهلیش.

وَ اجْعَلْ لَنَا مِنْ: و قرار بده برای ما از

لَدُنْكَ وَلِيًّا: نزد خودت سرپرستی.

وَ اجْعَلْ لَنَا مِنْ: و قرار بده برای ما از

لَدُنْكَ نَصِيرًا: نزد خودت یوری.

۷۶ الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا

الَّذِينَ: کسانی كه

آمَنُوا: ایمان آوردند

(۲۵۰) جلد ۵ سوره نساء

ص: ۲۱۱

يُقَاتِلُونَ: پیکار می کنند

فِي سَبِيلِ: در راه

اللَّهِ: خدا.

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

يُقَاتِلُونَ: پیکار می کنند

فِي سَبِيلِ: در راه

الطَّاغُوتِ: طاغوت.

فَقَاتِلُوا: پس پیکار کنید

أَوْلِيَاءَ: با دوستان

الشَّيْطَانِ: شیطان.

إِنَّ كَيْدَ: همانا فریب

الشَّيْطَانِ: شیطان

كَانَ ضَعِيفًا: باشد ضعیف.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۱)

۷۸ آيِنَ مَا تَكُونُوا يُدْرِكُكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ

ص: ۲۱۲

فِي بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ وَإِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا

اَيْنَ مَا تَكُونُوا: هر كجا باشید

يُدْرِكُكُمْ: در می یابد شما را

الْمَوْتُ: مرگ

وَلَوْ كُنْتُمْ: و اگر چه باشید

فِي بُرُوجٍ: در برج های

مُشَيَّدَةٍ: محکم

وَإِنْ تُصِبْهُمْ: و اگر برسد به آن ها

حَسَنَةٌ: حسنه ای، پیروزی

(۲۵۲) جلد ۵ سوره نساء

يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ: می گویند این از

عِنْدِ اللَّهِ: نزد خداست.

وَإِنْ تُصِبْهُمْ: و اگر برسد به آن ها

سَيِّئَةٌ: بدی ای، شکستی

ص: ۲۱۳

يَقُولُوا: می گویند:

هَذِهِ مِنْ: این از

عِنْدِكَ: نزد توست.

قُلْ كُلُّ مَنْ: بگو همه از

عِنْدِ اللَّهِ: نزد خداست.

فَمَا لِي: پس چرا

هُؤُلَاءِ: آن

الْقَوْمِ: قوم، جمعیت

لَا يَكَادُونَ: نزدیک نیست، حاضر نیستند

يَفْقَهُونَ: که درک کنند

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۳)

حدیثا: سخنان را، سخنی را؟

۸۰ مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا

مَنْ يُطِيعُ: هر کس پیروی کند

الرَّسُولَ: رسول را

ص: ۲۱۴

فَقَدْ: پس به تحقیق

أَطَاعَ: پیروی کرده

اللَّهُ: خدا را،

وَمَنْ: و هر کس

تَوَلَّى: روی گردان شود

فَمَا آرَسُولْنَاكَ: پس نفرستادیم تو را

عَلَيْهِمْ: برایشان

حَفِيظًا: حافظ و نگهبان.

(۲۵۴) جلد ۵ سوره نساء

۸۲ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَ لَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

أَفَلَا: آیا پس (چرا)

يَتَذَكَّرُونَ: تدبّر نمی کنند

الْقُرْآنَ: در قرآن؟

وَ لَوْ كَانَ: و اگر بود

مِنْ عِنْدِ: از نزد

ص: ۲۱۵

غَيْرِ اللَّهِ: غير خدا

لَوْجَدُوا: هر آینه می یافتند

فِيهِ: در آن

اِخْتِلَافًا: اختلاف

كَثِيرًا: بسیاری.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۵)

۸۳ وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَدَّعَوْا بِهِ وَلُورَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَ لَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا

وَإِذَا: و وقتی که

جَاءَهُمْ: آمد ایشان را

أَمْرٌ: کاری، مطلبی، خبری

مِنَ الْأَمْنِ: از ایمنی

أَوْ الْخَوْفِ: با ترس (بدون تحقیق)

أَدَّعَوْا بِهِ: فاش کنند آن را

ص: ۲۱۶

وَلَوْ: در حالی که اگر

رَدُّوهُ: رد می کردند آن را

إِلَى الرَّسُولِ: به رسول

وَإِلَى: و به

(۲۵۶) جلد ۵ سوره نساء

أُولَى الْأَمْرِ: زمامداران

مِنْهُمْ: از خودشان

لَعَلَّهُمْ: هر آینه می دانستند

الَّذِينَ: کسانی که

يَسْتَنْبِطُونَهُ: استنباط می کنند آن را

مِنْهُمْ: از خودشان.

وَلَوْ لَا فَضْلُ: و اگر نبود فضل

اللَّهِ: خداوند

عَلَيْكُمْ: بر شما

وَرَحْمَتُهُ: و رحمتش،

لَا تَبِعْتُمْ: هر آینه پیروی می کردند

الشَّيْطَانَ: شیطان را

ص: ۲۱۷

إِلَّا قَلِيلًا: مگر عدّه کمی.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۷)

۸۵ مَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا وَمَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا

مَنْ يَشْفَعُ: هر کس شفاعت کند

شَفَاعَةً حَسَنَةً: شفاعتی نیکو

يَكُنْ لَهُ: می باشد برای او

نَصِيبٌ مِنْهَا: بهره ای از آن،

وَمَنْ يَشْفَعُ: و هر کس شفاعت کند

شَفَاعَةً سَيِّئَةً: شفاعتی بد

يَكُنْ لَهُ: می باشد برای او

كِفْلٌ مِنْهَا: سهمی از آن،

وَكَانَ اللَّهُ: و باشد خداوند

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

مُقْتَدِرًا: حسابگر دقیق.

(۲۵۸) جلد ۵ سوره نساء

ص: ۲۱۸

۸۶ وَ إِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّهِ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا

وَ إِذَا: و هنگامی که

حُيِّتُمْ: تحیت گفته شدید

بِتَحِيَّهِ: به تحیتی،

فَحَيُّوا: پس تحیت گوید

بِأَحْسَنَ مِنْهَا: به بهتر از آن

أَوْ رُدُّوها: یا رد کنید آن را (همان طور).

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

كَانَ عَلَىٰ: باشد بر

كُلِّ شَيْءٍ: همه چیز

حَسِيبًا: حسابگر.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۹)

۸۷ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَ مَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا

اللَّهُ: خدا که

ص: ۲۱۹

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ: نیست خدایی

إِلَّا هُوَ: مگر او

لَيَجْمَعَنَّكُمْ: حتما جمع می کند شما را

إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ: در روز قیامت

لَا رَيْبَ فِيهِ: که نیست شکی در آن.

وَمَنْ أَضْدَقُ: و چه کسی راستگوتر

مِنَ اللَّهِ: از خداست

حدیثا: در سخن گفتن؟

۹۴ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ

(۲۶۰) جلد ۵ سوره نساء

لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمٌ كَثِيرَةٌ كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اید

ص: ۲۲۰

إِذَا: هنگامی که

ضَرَبْتُمْ: زدید

فِي سَبِيلِ اللَّهِ: در راه خدا.

فَتَبَيَّنُوا: پس فرق بگذارید (بین مؤمن و کافر)

وَلَا تَقُولُوا: و نگویید

لِمَنْ: به کسی که

الْقَى: اظهار کرد

إِلَيْكُمْ: به شما

السَّلَامَ: صلح و اسلام را

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۱)

لَسْتَ: نیستی

مُؤْمِنًا: مؤمن.

تَبْتَغُونَ: می جوئید

عَرَضَ: مال و منال

الْحَيَوِهَ: زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا را،

فَعِنْدَ: پس نزد

ص: ۲۲۱

اللّٰهُ: خداست

مَغَانِمٌ: غنیمت های

كَثِيرَةٌ: بسیاری.

كَذَلِكَ: این چنین

كُنْتُمْ: بودید

مِنْ قَبْلُ: از قبل

فَمَنْ: پس منت گذارد

(۲۶۲) جلد ۵ سوره نساء

اللّٰهُ: خداوند

عَلَيْكُمْ: بر شما

فَتَبَيَّنُوا: پس فرق بگذارید.

إِنَّ: همانا

اللّٰهُ: خداوند

كَانَ: باشد

بِمَا: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

خَيْرًا: آگاه.

ص: ۲۲۲

۹۵- لا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولَى الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا

سوره نساء لغات و مفاهيم قرآن کریم (۲۶۳)

وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا

لا يَسْتَوِي: برابر نیستند

الْقَاعِدُونَ: نشستگان

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ: از مؤمنان

غَيْرُ: بدون این که

أُولَى الضَّرَرِ: دارای نقصی باشند،

وَالْمُجَاهِدُونَ: و جهاد کنندگان

فِي سَبِيلِ اللَّهِ: در راه خدا

بِأَمْوَالِهِمْ: با مال هایشان

وَأَنْفُسِهِمْ: و جان هایشان

فَضَّلَ اللَّهُ: برتری داده خداوند

ص: ۲۲۳

الْمُجَاهِدِينَ: جهاد کنندگان را

بِأَمْوَالِهِمْ: با مال هایشان

(۲۶۴) جلد ۵ سوره نساء

وَأَنْفُسِهِمْ: و جان هایشان.

عَلَى الْقَاعِدِينَ: بر نشستگان

دَرَجَةً: از نظر درجه و منزلت

وَكُلًّا وَعَدَ: و همگی را وعده داد

اللَّهُ: خداوند

الْحُسْنَى: به (پاداش) نیکوتر.

وَفَضَّلَ اللَّهُ: و برتری داده خداوند

الْمُجَاهِدِينَ: جهاد کنندگان را

عَلَى الْقَاعِدِينَ: بر نشستگان

أَجْرًا عَظِيمًا: به اجری بزرگ.

۹۶ دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

دَرَجَاتٍ مِنْهُ: درجاتی از اوست

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۵)

ص: ۲۲۴

وَ مَغْفِرَةً: و آمرزشی

وَ رَحْمَةً: و رحمتی

وَ كَانَ اللَّهُ: و باشد خداوند

غَفُورًا: آمرزنده

رَحِيمًا: مهربان.

۱۰۴ و لا- تَهْنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَ تَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لا- يَرْجُونَ وَ كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

وَ لا تَهْنُوا: و سست نشوید

فِي ابْتِغَاءِ: در رسیدن، تعقیب

الْقَوْمِ: آن قوم (دشمن)

إِنْ تَكُونُوا: اگر هستید

تَأْلَمُونَ: در رنج

(۲۶۶) جلد ۵ سوره نساء

فَإِنَّهُمْ: پس به درستی که آن ها

يَأْلَمُونَ: رنج می برند

ص: ۲۲۵

کَمَا: همچنان که

تَأْتُمُونَ: شما رنج می برید.

وَتَرْجُونَ: در حالی که شما امید دارید

مِنَ اللَّهِ: (چیزهایی) از خدا

ما لَا يَرْجُونَ: (و آن ها) امید ندارند.

وَ كَانَ اللَّهُ: و باشد خداوند

عَلِيمًا: دانای

حَكِيمًا: با حکمت.

۱۱۰ وَ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا

وَ مَنْ يَعْمَلْ: و هر کس انجام دهد

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۷)

سُوءًا: (کار) بدی را

أَوْ يَظْلِمْ: یا ستم روا دارد

نَفْسَهُ: به خودش

ثُمَّ: سپس

يَسْتَغْفِرِ: طلب آمرزش کند

ص: ۲۲۶

اللَّهُ: از خدا

يَجِدُ اللَّهُ: می یابد خدا را.

عَفُورًا رَحِيمًا: آمرزنده مهربان.

۱۱۱ وَ مَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَ كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

وَ مَنْ يَكْسِبْ: و هر کس کسب کند

إِثْمًا: گناهی را

فَإِنَّمَا: پس جز این نیست که

(۲۶۸) جلد ۵ سوره نساء

يَكْسِبُهُ: کسب کرده آن را

عَلَى نَفْسِهِ: بر خودش.

وَ كَانَ اللَّهُ: و باشد خداوند

عَلِيمًا: دانای

حَكِيمًا: حکیم.

۱۱۲ وَ مَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَ إِثْمًا مُبِينًا

ص: ۲۲۷

وَمَنْ يَكْسِبْ: و هر کس انجام دهد

خَطِيئَتَهُ: خطای

أَوْ إِثْمًا: یا گناهی.

ثُمَّ: سپس،

يَزِمُ: پرتاب کند، نسبت دهد

بِهَ بَرِيئًا: آن را به دیگری.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۹)

فَقَدِ: پس به تحقیق

اِحْتَمَلَ: بر دوش دارد

بُهْتَانًا: تهمت

وَ إِثْمًا: و گناه

مُبِينًا: آشکاری را.

۱۱۳ وَ لَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَ رَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضِيعُواكَ وَ مَا يُضِيعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَ مَا يَصُدُّوكَ مِنْ شَيْءٍ وَ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ عَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَ كَانَ

ص: ۲۲۸

فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا

وَ لَوْلَا: و اگر نبود

فَضْلُ اللَّهِ: احسان و رحمت خداوند

عَلَيْكَ: بر تو

(۲۷۰) جلد ۵ سوره نساء

وَ رَحْمَتُهُ: و لطف و مهربانی او ،

لَهَمَّتْ: هر آینه تصمیم داشتند

طَائِفَةً: گروهی

مِنْهُمْ: از ایشان

أَنْ يُضِلُّوكَ: که گمراه کنند تو را

وَ مَا يُضِلُّونَ: و گمراه نمی کنند

إِلَّا أَنْفُسَهُمْ: مگر خودشان را.

وَ مَا يَضُرُّونَكَ: و زیان و ضرر نمی رسانند به تو

مِنْ شَيْءٍ: از چیزی.

وَ أَنْزَلَ: و فر فرستاد

اللَّهُ: خداوند

عَلَيْكَ الْكِتَابَ: بر تو کتاب را

ص: ۲۲۹

وَ الْحِكْمَةَ: و حکمت را

وَ عَلَّمَكَ: و آموخت به تو

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۱)

ما: آن چه را

لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ: نمی دانستی.

وَ كَانَ: و باشد

فَضَّلَ اللَّهُ: لطف و احسان خدا

عَلَيْكَ عَظِيمًا: بر تو بزرگ.

۱۱۴ لا-خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا- مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ أَصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

لا خَيْرَ: نیست خبری

فِي كَثِيرٍ: در بسیاری

مِنْ نَجْوَاهُمْ: از سخنان درگوشی آن ها

إِلَّا مَنْ أَمَرَ: مگر آن که امر کنند

بِصَدَقَةٍ: به صدقه

(۲۷۲) جلد ۵ سوره نساء

ص: ۲۳۰

أَوْ مَعْرُوفٍ: یا نیکی

أَوْ إِصْلَاحٍ: یا اصلاح

بَيْنَ النَّاسِ: بین مردم

وَمَنْ: و هر کس

يَفْعَلُ: انجام دهد

ذَلِكَ: آن را (برای)

اِئْتِغَاءً: طلب، رسیدن

مَرْضَاتٍ: به خشنودی

اللَّهُ: خدا،

فَسَوْفَ: پس به زودی

نُؤْتِيهِ: می دهیم به او

أَجْرًا: پاداشی

عَظِيمًا: بزرگ.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۳)

۱۱۶ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا

ص: ۲۳۱

بَعِيدًا

إِنَّ اللَّهَ: هَمَانَا خَدَاوَنَد

لَا يَغْفِرُ: نَمِي آمَرَزَد

أَنْ يُشْرِكَ بِهِ: كَه شَرَكْ بَه اُو آوَرَنَد

وَيَغْفِرُ: و مِي آمَرَزَد

مَا دُونَ ذَلِكَ: گَنَاهَان پَایین تَرَاز آن رَا

لِمَنْ: بَرَای هَر کَس کَه

يَشَاءُ: بَخَوَاهَد.

وَمَنْ: و هَر کَس

يُشْرِكُ: شَرِيك قَرَار دَهَد

بِاللَّهِ: بَرَای خَدَا،

فَقَدْ: پَس بَه تَحْقِيق

(۲۷۴) جلد ۵ سوره نساء

ضَلَّ: گَمَرَاه شَدَه

ضَلَالًا: گَمَرَاهِي اِي

بَعِيدًا: دَوَر.

ص: ۲۳۲

۱۱۸ لَعْنَةُ اللَّهِ وَ قَالَ لَا تَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيْبًا مَفْرُوضًا

لَعْنَةُ: لعنت کرد او را

اللَّهُ: خداوند

وَ قَالَ: (و شیطان به خدا) گفته

لَا تَتَّخِذَنَّ: حتما می گیرم

مِنْ عِبَادِكَ: از بندگانت

نَصِيْبًا: بهره ای، سهمی

مَفْرُوضًا: وافی، معین.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۵)

۱۱۹ وَ لَا ضَلَّٰلَةٌ لَهُمْ وَ لَا مَنِيَّةٌ لَهُمْ وَ لَا مَرْئِيَّةٌ لَهُمْ فَلْيَتَّخِذُوا لِيَوْمٍ هَٰذَا سَبِيْلًا مَّسْرُوعًا
وَ لَا ضَلَّٰلَةٌ لَهُمْ: و قطعاً گمراهشان می کنم
وَ لَا مَنِيَّةٌ لَهُمْ: و به آرزوهای باطلشان می فریبم

ص: ۲۳۳

وَلَا مَرْتَبَهُمْ: و حتما دستورشان می دهم

فَلْيَبْتِكُنَّ: پس بپزند، بشکافند

اذان: گوش های

الأنعام: چهارپایان را،

وَلَا مَرْتَبَهُمْ: و دستورشان خواهم داد

فَلْيَغَيِّرُنَّ: پس تغییر دهند

خَلَقَ اللَّهُ: خلقت خدا را.

وَمَنْ: و هر کس

(۲۷۶) جلد ۵ سوره نساء

يَتَّخِذُ: بگیرد، انتخاب کند

الشَّيْطَانَ: شیطان را

وَلِيًّا: دوست، ولی

مِنْ دُونِ اللَّهِ: به جای خدا،

فَقَدْ: پس به تحقیق

خَسِرَ: زیان کرده

خُسْرَانًا: زیانی، ضرری

مُبِينًا: آشکار.

ص: ۲۳۴

۱۲۳ لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا آمَانِيَّ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَى بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

لَيْسَ: (فضیلت و برتری) نیست

بِأَمَانِيكُمْ: به آرزوهای شما

وَلَا آمَانِيَّ: و نه آرزوهای

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۷)

أَهْلِ الْكِتَابِ: اهل کتاب.

مَنْ يَعْمَلْ: کسی که عمل می کند

سُوءًا: به بدی

يُجْزَى: جزا داده می شود

بِهِ: به آن،

وَلَا يَجِدْ لَهُ: و نمی یابد او

مِنْ دُونِ: غیر از

اللَّهِ: خدا

وَلِيًّا: سرپرست، سرپرستی

وَلَا نَصِيرًا: و نه یاور.

ص: ۲۳۵

۱۲۴ وَ مَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أُوْاْنَتْهُ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَأُوْاْنَيْكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا

وَ مَنْ يَعْمَلْ: و هر کس انجام دهد

مِنَ الصَّالِحَاتِ: از کارهای خوب

(۲۷۸) جلد ۵ سوره نساء

مِنْ ذَكَرٍ: از مرد

أُوْاْنَتْهُ: یا زن

وَ هُوَ مُؤْمِنٌ: و او مؤمن باشد

فَأُوْاْنَيْكَ: پس آنان

يَدْخُلُونَ: داخل می شوند

الْجَنَّةَ: به بهشت

وَ لَا يُظْلَمُونَ: و ظلم کرده نمی شوند

نَقِيرًا: به اندازه سوراخ کوچک پشت هسته خرما.

۱۲۵ وَ مَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَ هُوَ مُحْسِنٌ وَ اتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَ اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا

ص: ۲۳۶

وَمَنْ: و چه کسی

أَحْسَنُ: بهتر است

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۹)

دینا: (از نظر) دین

مِمَّنْ: از کسی که

أَسْلَمَ: تسلیم کند

وَجْهَهُ: رویش را

لِلَّهِ: به خدا؟

وَهُوَ مُحْسِنٌ: و او نیکوکار باشد

وَ اتَّبَعَ: و پیروی کند

مِلَّةً: از آیین

إِبْرَاهِيمَ: ابراهیم

حَنِيفًا: که خالص و پاک است.

وَ اتَّخَذَ: و گرفت

اللَّهُ: خداوند

إِبْرَاهِيمَ: ابراهیم را

خَلِيلًا: دوست (خود).

(۲۸۰) جلد ۵ سوره نساء

ص: ۲۳۷

۱۲۶ وَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ وَ كَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا

وَ لِلّٰهِ: و برای خداوند است

ما فِي: آن چه در

السَّمٰوٰتِ: آسمان ها

وَ مَا فِي: و آن چه در

الْاَرْضِ: زمین است

وَ كَانَ: و باشد

اللّٰهُ: خداوند

بِكُلِّ شَيْءٍ: به هر چیزی

مُحِيطًا: محیط.

۱۳۵ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۱)

شُهَدَاءَ لِلّٰهِ وَلَوْ عَلَيٰكُمْ اَوْ اَلْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِينَ اِنْ يَكُنْ غَنِيًّا اَوْ فَقِيْرًا فَاللّٰهُ اَوْلٰى بِهٖمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوٰى اِنْ تَعَدِلُوْا وَاِنْ تَلُوْا اَوْ تُعْرَضُوْا فَانَّ اللّٰهَ

ص: ۲۳۸

كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرًا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید

كُونُوا قَوَّامِينَ: باشید قیام کنندگان

بِالْقِسْطِ: به عدالت

شُهَدَاءَ: گواهان

لِلَّهِ: برای خدا

وَلَوْ عَلَى: و اگر چه بر

أَنْفُسِكُمْ: خودتان باشد

أَوْ الْوَالِدَيْنِ: یا پدر و مادر

وَالْأَقْرَبِينَ: و نزدیکان،

(۲۸۲) جلد ۵ سوره نساء

إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا: اگر باشند بی نیاز

أَوْ فَاقِرًا: یا فقیر،

فَاللَّهُ: پس خداوند

أَوْلَىٰ بِهِمَا: سزاوارتر است به آن ها.

فَلَا تَتَّبِعُوا: پس پیروی نکنید

ص: ۲۳۹

الهُوَ آي: هوى (نفس) را

أَنْ تَعْدِلُوا: كه (نتوانید) به عدالت رفتار كنید.

وَإِنْ تَلُّوْا آ: و اگر تحریف كنید

أَوْ تُعْرِضُوا: یا اعراض نماید

فَإِنَّ اللَّهَ: پس همانا خداوند

كَانَ بِمَا: باشد به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

خَيْرًا: آگاه.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۳)

۱۴۰ وَ قَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَعْدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ
إِنَّكُمْ إِذَا مِثْلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا

وَ قَدْ: و به تحقیق

نَزَّلَ عَلَيْكُمْ: نازل کرده بر شما

فِي الْكِتَابِ: در کتاب

ص: ۲۴۰

أَنْ إِذَا: هنگامی که

سَمِعْتُمْ: بشنوید، شنیدید

آیات: آیه های

اللَّهِ: خدا را

يُكْفَرُ: کفر آورده می شود

بِهَا: به آن،

وَيُسْتَهْزَأُ: و استهزاء می شود

(۲۸۴) جلد ۵ سوره نساء

بِهَا: به آن،

فَلَا تَقْعُدُوا: پس ننشینید

مَعَهُمْ: با ایشان

حَتَّى يَخُوضُوا: تا فرو روند

فِي حَدِيثٍ: در سخنی، داستانی

غَيْرِهِ: دیگر، به غیر آن،

أَنْتُمْ: همانا شما

إِذَا: در آن هنگام

مِثْلُهُمْ: مثل آن ها هستید.

ص: ۲۴۱

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

جامع: جمع کننده است

الْمُنَافِقِينَ: منافقین

وَ الْكَافِرِينَ: و کافرین را

فِي جَهَنَّمَ: در جهنم

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۵)

جميعا: همگی را.

۱۴۱ الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ قَالُوا آءَأَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا آءَأَلَمْ نَشِءَ تَحِودُ عَلَيْكُمْ وَ
نَمْنَعُكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَ لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا

الَّذِينَ: کسانی که

يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ: انتظار می کشند شما را

فَإِنْ كَانَ: پس اگر باشد

لَكُمْ: برای شما

ص: ۲۴۲

فَتَحَّ: فتحي

مِنَ اللَّهِ: از جانب خدا

قَالُوا: گویند

(۲۸۶) جلد ۵ سوره نساء

أَلَمْ نَكُنْ: آیا نبودیم

مَعَكُمْ: ما با شما؟

وَإِنْ كَانَ: و اگر باشد

لِلْكَافِرِينَ: برای کافران

نَصِيبٌ: بهره ای، نصیبی

قَالُوا: گویند

أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ: آیا ما به غلبه و نداشتیم

عَلَيْكُمْ: شما را؟

وَ نَمْنَعُكُمْ: و منع نکردیم شما را

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ: از مؤمنین؟

فَاللَّهُ: پس خداوند

يَحْكُمُ: حکم می کند

بَيْنَكُمْ: بین شما

ص: ۲۴۳

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۷)

وَلَنْ: و هرگز

يَجْعَلُ: قرار نداده است

اللَّهُ: خداوند

لِلْكَافِرِينَ: برای کافرین

عَلَى الْمُؤْمِنِينَ: بر مؤمنین، علیه مؤمنین

سَبِيلًا: راهی.

۱۴۲ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَى يُرَآؤُنَ النَّاسَ وَلا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ: همانا منافقین

يُخَادِعُونَ: خدعه می کنند

اللَّهُ: با خدا

وَ هُوَ خَادِعُهُمْ: در حالی که او خدعه می کند با آنها، فریب

(۲۸۸) جلد ۵ سوره نساء

می دهد آن ها را

ص: ۲۴۴

وَ إِذَا قَامُوا: و هنگامی که بایستند

إِلَى الصَّلَاةِ: به نماز

قَامُوا: می ایستند

كُسَالَى: از روی کسالت.

يُرَاؤُنَ: ریا می کنند

النَّاسَ: در برابر مردم.

و لَا يَذْكُرُونَ: و یاد نمی کنند

اللَّهَ: خدا را

إِلَّا قَلِيلًا: مگر کمی.

۱۴۳ مُذَبِّدِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَىٰ هَٰؤُلَاءِ وَلَا إِلَىٰ هَٰؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا

مُذَبِّدِينَ: تردیدکنندگانند

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۹)

بَيْنَ ذَلِكَ: بین آن

لَا إِلَىٰ هَٰؤُلَاءِ: نه بسوی آنان (این دسته)

و لَا إِلَىٰ آ: و نه بسوی

ص: ۲۴۵

هَأْوُلَاءِ: آنان (آن دسته).

وَمَنْ: و هر کس را

يُضِلُّلِ: گمراه کند

اللَّهُ: خداوند

فَلَنْ تَجِدَ: پس هرگز نمی یابی

لَهُ سَبِيلًا: برای او راهی.

«پایان جزء ۵»

(۲۹۰) جلد ۵ سوره نساء

ص: ۲۴۶

۱۴۸ لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوَاءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا

لا يُحِبُّ: دوست ندارد

اللَّهُ: خداوند

الْجَهْرَ: بلند کردن

بِالسُّوَاءِ: به بدی

مِنَ الْقَوْلِ: از گفتار را،

إِلَّا مَنْ: مگر به کسی که

ظَلَمَ: ظلم شده باشد.

وَ كَانَ اللَّهُ: و باشد خداوند

سَمِيعًا: شنوای

عَلِيمًا: دانا

۱۴۹ إِنْ تُبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۱)

فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا قَدِيرًا

إِنْ تُبْدُوا: اگر ظاهر سازید

ص: ۲۴۷

خَيْرًا: خوبی را

أَوْ تُخْفُوهُ: یا مخفی کنید آن را

أَوْ تَغْفُوا: یا گذشت کنید

عَنْ سُوءٍ: از بدی ای،

فَإِنَّ اللَّهَ: پس همانا خدا

كَانَ عَفْوًا: باشد عفوکننده

قَدِيرًا: توانا.

۱۷۱ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقِيهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً انْتَهَوْا

(۲۹۲) جلد ۶ سوره نساء

خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهُ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ: ای اهل کتاب

ص: ۲۴۸

لَا تَغْلُوا: غلو نکنید، زیاده روی نکنید

فِي دِينِكُمْ: در دینتان،

وَلَا تَقُولُوا: و نگویید

عَلَى اللَّهِ: بر خدا

إِلَّا الْحَقَّ: غیر از حق،

إِنَّمَا: جز این نیست که

الْمَسِيحُ: مسیح

عِيسَى: عیسی

بْنُ مَرْيَمَ: پسر مریم

رَسُولُ اللَّهِ: فرستاده خدا

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۳)

وَ كَلِمَتُهُ: و کلمه اوست.

الْقِيَاهَا: القا نمود آن را

إِلَى مَرْيَمَ: به مریم

و رُوحٌ: و روحی

مِنْهُ: از طرف خودش،

فَأْمِنُوا: پس ایمان بیاورید

ص: ۲۴۹

بِاللَّهِ: به خداوند

وَرُسُلِهِ: و پیامبرانش،

وَلَا تَقُولُوا: و نگویید

ثَلَاثَةً: سه تاست (خدا).

انْتَهُوا: دست بردارید

خَيْرًا لَّكُمْ: بهتر است برای شما.

إِنَّمَا: جز این نیست که

اللَّهُ: خدا

(۲۹۴) جلد ۶ سوره نساء

إِلَهُ وَاحِدٌ: معبودی یگانه است.

سُبْحَانَهُ: منزّه است او

أَنْ يَكُونَ لَهُ: از این که باشد برای او

وَلَدٌ: فرزندی.

لَهُ مَا فِي: برای اوست آن چه در

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي: و آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است.

ص: ۲۵۰

وَ كَفَى بِاللَّهِ: و کافی است خدا

وَ كَيْلًا: (برای) و کالت

۱۷۲ لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيعًا

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۵)

لَنْ يَسْتَنْكِفَ: هرگز سرپیچی نکرد، سرباز نزد

الْمَسِيحُ: مسیح

أَنْ يَكُونَ: از این که باشد

عَبْدًا لِلَّهِ: بنده ای برای خدا،

وَلَا الْمَلَائِكَةُ: و نه ملائکه

الْمُقَرَّبُونَ: مقرب (نزدیک).

وَمَنْ يَسْتَنْكِفَ: و هر کس سرباز زند

عَنْ عِبَادَتِهِ: از پرستش او

وَيَسْتَكْبِرْ: و تکبر ورزد،

فَسَيَحْشُرُهُمْ: پس به زودی محشور خواهد کرد ایشان را

ص: ۲۵۱

إِلَيْهِ: به سوی خود

جَمِيعًا: همگی را

۱۷۳ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

(۲۹۶) جلد ۶ سوره نساء

فَيُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمْ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

فَأَمَّا الَّذِينَ: پس اما کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

فَيُؤْتِيهِمْ: پس به طور کامل خواهد داد ایشان را

أَجْرَهُمْ: پاداشش هایشان را،

وَيَزِيدُهُمْ: و زیاد می کند برای آن ها

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

وَأَمَّا: و اما

ص: ۲۵۲

الَّذِينَ: کسانی را که

اسْتَكْبَرُوا: سرباز زنند

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۷)

وَاسْتَكْبَرُوا: و تکبر ورزند

فَيَعَذِّبُهُمْ: پس عذابشان می کند

عَذَابًا: عذابی

أَلِيمًا: دردناک.

وَلَا يَجِدُونَ: و نخواهند یافت

لَهُمْ: برای خودشان

مِنْ دُونِ: غیر از

اللَّهِ: خدا

وَلِيًّا: سرپرستی

وَلَا نَصِيرًا: و نه یاوری

(۲۹۸) جلد ۶ سوره نساء

ص: ۲۵۳

۱ یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُجَلَّى الصَّيْدِ وَ أَنْتُمْ حُرْمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ

یا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید

أَوْفُوا: وفا کنید

بِالْعُقُودِ: به پیمان ها

أُحِلَّتْ لَكُمْ: حلال شده برای شما

بَهِيمَةُ: جنبندها

الْأَنْعَامِ: چهارپا

إِلَّا مَا: مگر آن چه

يُتْلَى: خوانده می شود

عَلَيْكُمْ: بر شما،

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۹)

غَيْرَ مُجَلَّى: (جز آن که) حلال نیست

الصَّيْدِ: صید،

ص: ۲۵۴

وَ أَنْتُمْ: در حالی که شما

حُرْمٌ: مُحْرَمٌ هستید.

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

يَحْكُمُ: حکم می کند

ما يُرِيدُ: آن چه بخواهد .

۲ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْلُوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ
وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نُ قَوْمٍ أَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَ
لَا تَعَاوَنُوا

(۳۰۰) جلد ۶ سوره مائده

عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید

ص: ۲۵۵

لَا تُحِلُّوْا: حلال ندانید

شَعَائِر: شعائر

اللَّهِ: الهی را،

وَلَا الشَّهْرَ: و نه ماه

الْحَرَامَ: حرام،

وَلَا الْهُدَى: و نه قربانی که برای حج برده می شود،

وَلَا الْقَلَائِدَ: و نه قربانی که قلاده دارد و برای حج مشخص شده،

وَلَا آآمِينَ: و نه قاصدین

الْبَيْتَ: بیت الله

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۱)

الْحَرَامَ: حرام را (که)

يَبْتَغُونَ: طلب می کنند

فَضْلًا: فضلی را

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

وَرِضْوَانًا: و خشنودی (او را).

ص: ۲۵۶

وَإِذَا: و هنگامی که از

حَلَلْتُمْ: احرام خارج شدید

فَاصْطَادُوا: پس صید کنید، شکار کنید.

وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ: و وادار نکند شما را

شَتَائِنُ قَوْمٍ: دشمنی با قومی

أَنْ صَدُّوكُمْ: که شما را بازداشتند

عَنِ الْمَسْجِدِ: از مسجد

الْحَرَامِ: الحرام،

(۳۰۲) جلد ۶ سوره مائده

أَنْ تَعْتَدُوا: این که تجاوز کنید.

وَتَعَاوَنُوا: و همکاری کنید

عَلَى الْبِرِّ: بر نیکی

وَالْتَّقْوَى: و پرهیزکاری،

وَلَا تَعَاوَنُوا: و همکاری نکنید

عَلَى الْإِثْمِ: بر گناه

وَالْعُدْوَانِ: و دشمنی.

وَاتَّقُوا اللَّهَ: و بترسید که خدا

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

شَدِيدٌ: سخت

الْعِقَابِ: عقوبت (می کند)

۳ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهَلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۳)

وَالْمُتَرَدِّدَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَلِكُمْ فِسْقٌ يَوْمَ يَسْأَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصِهِ غَيْرَ مَتَّجِنِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

حُرِّمَتْ: حرام است

عَلَيْكُمْ: بر شما

الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ: مردار و خون

ص: ۲۵۸

وَلَحْمِ الْخِزْبِرِ: و گوشت خوگ

وَمَا: و آن چه

أَهْلَ لِعَيْرٍ: بانگ زده شده به غیر

اللَّهِ بِهِ: از (نام) خدا به آن

(۳۰۴) جلد ۶ سوره مائده

وَالْمُنْخِنِقَةُ: و حیوان خفه شده

وَالْمُوقُودَةُ: و حیوان به زجر کشته شده

وَالْمُتَرَدِّيَةُ: و حیوان پرت شده از بلندی

وَالنَّطِيحَةُ: و حیوان شاخ زده شده

وَمَا أَكَلَ: و باقیمانده آن چه که

السَّيِّعُ: خورده باشد حیوان درنده

إِلَّا مَا: مگر آن چه که

ذَكَّيْتُمْ: ترکیه کنید

وَمَا: و آن چه که

ذُبِحَ عَلَى: ذبح شده باشد روی

النُّصَبِ: سنگ های مقدس

وَأَنَّ: و این که

ص: ۲۵۹

تَشْتَقِسُمُوا: قسمت کنید (گوشت آن را)

بِالْأَزْلَامِ: به وسیله تیرهای قمار،

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۵)

ذَلِكُمْ فَسُقُ: این ها همه فسق است.

الْيَوْمَ يَيْسُ: امروز ناامید شدند

الَّذِينَ كَفَرُوا: کسانی که کافر شدند

مِنْ دِينِكُمْ: از دین شما،

فَلَا تَخْشَوْهُمْ: پس نترسید از آن ها

وَ اَخْشَوْنِ: و بترسید از من.

الْيَوْمَ اكْمَلْتُ: امروز کامل کردم

لَكُمْ: برای شما

دِينَكُمْ: دین شما را،

وَ اَتَمَمْتُ: و تمام نمودم

عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي: بر شما نعمتم را

وَ رَضِيْتُ: و راضی و خوشنود شدم، پسندیدم

لَكُمْ الْاِسْلَامَ: برای شما اسلام را

دینا: از جهت دین.

(۳۰۶) جلد ۶ سوره مائده

ص: ۲۶۰

فَمَنْ: پس کسی که

اضْطُرَّ: ناچار باشد

فِي مَخْمَصِهِ: در گرسنگی.

غَيْرَ مُتَّجَانِفٍ: متمایل نباشد

لَا تُمْ فَإِنَّ: به گناه، پس همانا

اللَّهُ: خداوند

غَفُورٌ: آمرزنده

رَحِيمٌ: مهربان است.

۶ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضِيًا وَعَلَيْسَ فَرْحًا أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءِ فَلَمْ تَجِدُوا

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۷)

مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ

ص: ۲۶۱

وَ لَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَ لِيَتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

يا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید

إِذَا: هنگامی که

قُمْتُمْ: برخاستید

إِلَى الصَّلَاةِ: برای نماز

فَاغْسِلُوا: بشوید

وَأُجُوهَكُمْ: صورت هایتان

وَ أَيْدِيَكُمْ: و دست هایتان را

إِلَى الْمَرَافِقِ: تا آرنج ها،

وَأَمْسَحُوا: و مسح کنید

(۳۰۸) جلد ۶ سوره مائده

بِرُؤُوسِكُمْ: سر هایتان

وَ أَرْجُلَكُمْ: و پاهایتان را

إِلَى الْكَعْبَيْنِ: تا دو برجستگی پا.

وَ إِنْ كُنْتُمْ: و اگر بودید

ص: ۲۶۲

جُنُبًا: جنب

فَاطَهُرُوا: پس پاک کنید.

وَإِنْ كُنْتُمْ: و اگر بودید

مَرَضَى: مریض

أَوْ عَلَى سَفَرٍ: یا مسافر

أَوْ جَاءَ أَحَدٌ: یا آمد یکی

مِنْكُمْ: از شما

مِنَ الْغَائِطِ: از مستراح، توالت

أَوْ لَمَسْتُمْ: یا لمس کردید

النِّسَاءَ: زنان را

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۹)

فَلَمْ تَجِدُوا: پس نیافتید

مَاءً: آبی،

فَتَيَمَّمُوا: پس تیمم کنید

صَعِيدًا: (با) خاک، غبار

طَيِّبًا: پاک،

فَامْسَحُوا: پس مسح کنید

ص: ۲۶۳

بُوجُوهِكُمْ: صورت هایتان

وَ أَيْدِيكُمْ: و دست هایتان را

مِنْهُ: با آن.

مَا يُرِيدُ: نمی خواهد

اللَّهُ: خداوند

لِيَجْعَلَ: تا قرار دهد

عَلَيْكُمْ: بر شما

مِنْ حَرْجٍ: هیچ سختی ای،

(۳۱۰) جلد ۶ سوره مائده

وَ لَكِنْ يُرِيدُ: و لیکن می خواهد

لِيَطَهَّرَكُمْ: تا پاکیزه گرداند شما را،

وَ لِيَتِمَّ: و تمام کند

نِعْمَتَهُ: نعمتش را

عَلَيْكُمْ: بر شما،

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَشْكُرُونَ: سپاسگزاری کنید

ص: ۲۶۴

۵۵ اِنَّمَا وَلِيَّكُمْ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهُ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا الَّذِيْنَ يُّقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَ يُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَ هُمْ رٰكِعُوْنَ

اِنَّمَا: جز این نیست که

وَلِيَّكُمْ: سرپرست شما

اللَّهُ: خداست

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۱)

وَ رَسُوْلُهُ: و فرستاده او

وَ الَّذِيْنَ: و آنان که

اٰمَنُوْا الَّذِيْنَ: ایمان آوردند همان ها که

يُّقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ: برپا می دارند نماز را

وَ يُؤْتُوْنَ: و می پردازند

الزَّكٰوةَ: زکات را

وَ هُمْ رٰكِعُوْنَ: در حالی که آن ها رکوع کننده اند

۵۶ وَ مَنْ يَتَّوَلَّ اللّٰهُ وَ رَسُوْلَهُ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَاِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغٰلِبُوْنَ

ص: ۲۶۵

وَمَنْ: و هر کس

يَتَوَلَّ اللّٰهَ: دوست بدارد خدا را

وَرَسُولَهُ: و رسولش را

وَالَّذِينَ: و کسانی را که

(۳۱۲) جلد ۶ سوره مائده

امَنُوا: ایمان آوردند

فَإِنَّ حِزْبَ: پس همانا (در) حزب

اللّٰهِ: خداست.

هُمُ الْغَالِبُونَ: ایشانند پیروز شدگان.

۵۸ وَ إِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوعًا وَ لَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ

وَ إِذَا: و هنگامی که

نَادَيْتُمْ: ندا کردید

إِلَى الصَّلَاةِ: به سوی نماز

اتَّخَذُوهَا: گرفتید آن را

هُزُوعًا وَ لَعِبًا: به مسخره و بازی.

ص: ۲۶۶

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ: این به جهت آن است که آن ها

قَوْمٌ: قومی هستند که

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۳)

لا يَعْقِلُونَ: بی خردند.

۶۷ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ: ای رسول!

بَلِّغْ: برسان

ما أُنزِلَ: آن چه نازل شده

إِلَيْكَ: به سوی تو

مِنْ رَبِّكَ: از جانب پروردگارت

وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ: و اگر انجام ندهی

فَمَا بَلَّغْتَ: پس نرساندی

رِسَالَتَهُ: رسالتش را.

وَاللَّهُ: و خداوند

(۳۱۴) جلد ۶ سوره مائده

ص: ۲۶۷

يَعِصْمُكَ: نگه می دارد تو را

مِنَ النَّاسِ: از (خطر) مردم.

إِنَّ: همانا

اللَّهُ: خدا

لَا يَهْدِي: هدایت نمی کند

الْقَوْمَ: قوم

الْكَافِرِينَ: کافر را.

«پایان جزء ۶»

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۵)

ص: ۲۶۸

۸۹ لا- يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَ لَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَرْتُمْ أَطْعَامَ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كَسَوْتُمْهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَّةً يَوْمَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفْرُهُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

لا يُؤَاخِذُكُمْ: " و مؤاخذه نمی کند شما را

اللَّهُ: خداوند

بِاللَّغْوِ: به بیهوده

فِي أَيْمَانِكُمْ: در قسم هایتان،

وَ لَكِنْ: ولیکن

يُؤَاخِذُكُمْ: مؤاخذه می کند شما را

بِمَا: به آن چه

عَقَّدْتُمْ: پیمان بسته اید

(۳۱۶) جلد ۷ سوره مائده

الْأَيْمَانَ: از قسم ها،

فَكَفَرْتُمْ: پس کفارہ آن

ص: ۲۶۹

إِطْعَامٌ: اطعام کردن

عَشْرَةٌ: ده نفر

مَسْكِينٌ: مستمند است

مِنْ أَوْسَطٍ: از (غذاهای) متوسط

ما: آن چه را که

تُطْعَمُونَ: اطعام می کنید

أَهْلِيكُمْ: به خانواده تان،

أَوْ كِسْوَتُهُمْ: یا لباسی که به آن ها می پوشانید،

أَوْ تَحْرِيرٌ: یا آزاد کردن

رَقَبَةٍ: بنده ای (گردن).

فَمَنْ: پس کسی که

لَمْ يَجِدْ: نمی یابد (نمی تواند)

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۷)

فَصِيَامٌ: پس روزه گرفتن

ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ: سه روز،

ذَلِكَ كَفَّارَةٌ: این کفاره

أَيِّمِنِكُمْ: سوگندهای شماست

ص: ۲۷۰

أُذًا: هنگامی که

حَلَفْتُمْ: قسم خوردید.

وَاحْفَظُوا: حفظ کنید

أَيْمَنُكُمْ: سوگندهایتان را

كَذَلِكَ: این چنین

يُبَيِّنُ اللَّهُ: بیان می کند خدا

لَكُمْ: برای شما

آيَاتِهِ: نشانه هایش را،

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَشْكُرُونَ: تشکر کنید

(۳۱۸) جلد ۷ سوره مائده

۹۳ لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَعَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَعَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَعَآمَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

لَيْسَ عَلَى: نیست بر

ص: ۲۷۱

الَّذِينَ: کسانی که

ءَأْمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحِ: عمل صالح

جُنَاحٌ فِيمَا: گناهی در آن چه

طَعِمُوا إِذَا: خورده اند هنگامی که

مَاتُوا: تقوا پیشه کنند

وَأَمَّنُوا: و ایمان آورند

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۹)

وَعَمِلُوا: و انجام دهند

الصَّالِحِ: عمل صالح

ثُمَّ: سپس

اتَّقُوا: تقوا پیشه کنند

وَأَمَّنُوا: و ایمان آورند

ثُمَّ: سپس

اتَّقُوا: تقوا پیشه کنند.

وَأَحْسَنُوا: و نیکی کنند.

ص: ۲۷۲

وَ اللَّهُ: و خداوند

يُحِبُّ: دوست می دارد

الْمُحْسِنِينَ: نیک...J...Ø...را.

۱۰۰ قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ

(۳۲۰) جلد ۷ سوره مائده

لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ

قُلْ: بگو:

لَا يَسْتَوِي: مساوی نیستند

الْخَبِيثُ: ناپاک، پلید

وَ الطَّيِّبُ: و پاک،

وَ لَوْ: و گر چه به

أَعْجَبَكَ: شگفت آورد تو را

كَثْرُهُ: بسیاری

الْخَبِيثِ: ناپاکان،

فَاتَّقُوا: پس بترسید

ص: ۲۷۳

اللَّهِ: از خدا

يَاؤُلِي: ای صاحبان

الْأَلْبِ: خِرَد!

لَعَلَّكُمْ: باشد که شما

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۱)

تُفْلِحُونَ: رستگار شوید.

۱۰۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنَ أَشْيَاءَ إِن تَبَدَّلَ لَكُمْ تَسْوُكُمْ وَ إِن تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْءَانُ تُبَدِّلُكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَ اللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آورده اید!

لَا تَسْأَلُوا: سؤال نکنید

عَنَ أَشْيَاءَ: از چیزهایی که

إِن تَبَدَّلَ: اگر آشکار شود

لَكُمْ: برایتان

تَسْوُكُمْ: ناراحت می کند شما را

ص: ۲۷۴

وَإِنْ تَسْأَلُوا: و اگر سؤال کنید

عَنْهَا حِينَ: از آن به هنگام

(۳۲۲) جلد ۷ سوره مائده

يُنزَّلُ: نازل شدن

الْقُرْآنُ: قرآن،

تُبَدِّلُكُمْ: آشکار شود برایتان.

عَفَا: بخشیده

اللَّهُ عَنْهَا: خدا آن ها را.

وَاللَّهُ: و خداوند

عَفُورٌ حَلِيمٌ: آمرزنده حلیم است.

۱۰۵ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسُكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَىٰ ثُمَّ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آورده اید!

عَلَيْكُمْ: بر شما باد

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۳)

ص: ۲۷۵

أَنْفُسَكُمْ: خودتان،

لَا يَضُرُّكُمْ: ضرر نمی رساند به شما

مَنْ ضَلَّ: کسی که گمراه شد

إِذَا: هنگامی که

اهْتَدَى يَتَمُّ: هدایت یافتید شما.

إِلَى اللَّهِ: به سوی خداست

مَرْجِعُكُمْ: بازگشت شما

جَمِيعًا: همگی،

فَيُنَبِّئُكُمْ: پس خبر می دهد به شما

بِمَا: به آن چه که

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: عمل می کردید.

۱۱۶ وَ إِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَاَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَاُمِّي الْهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ

(۳۲۴) جلد ۷ سوره مائده

سُبْحٰنَكَ مَا يَكُوْنُ لِيَا اَنْ اَقُوْلَ مَا لَيْسَ لِيْ بِحَقٍّ اِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعَلَّمَ مَا فِيْ نَفْسِيْ وَاَلَا اَعْلَمُ

ص: ۲۷۶

مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَٰلِمُ الْغُيُوبِ

وَ إِذْ قَالَ: وَ هِنكَامِي كِه كُفْت:

اللَّهُ: خدَاوند

يَعِيسَى: اِي عيسي

ابْن مَرْيَمَ: پسر مريم!

ءَأَنْتَ: آيا تو

قُلْتُ: كُفْتِي

لِلنَّاسِ: به مردم

اتَّخِذُونِي: انتخاب كنيد مرا، بگيريد مرا

وَ أُمِّي: و مادر را

الْهَيْنِ: دو معبود

مِنْ دُونِ: غير از

سوره مائده لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۲۵)

اللَّهُ: خدا؟

قالَ: كُفْت:

سُبْحَانَكَ: منزهي تو

مَا يَكُونُ لِيَا: نمي باشد بر من، شايسته من نيست

ص: ۲۷۷

أَنْ أَقُولَ: كَه بَكْوِيم

مَا لَيْسَ: أَنْ چَه رَا كَه نِيَسْت

لِي بِحَقِّ: بَر مَن بَه حَق.

إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ: اِگَر گَفْتَه بَاشَم أَنْ رَا

فَقَدْ: پَس بَه تَحْقِيق

عَلِمْتُهُ: تُو مِي دَانِي أَنْ رَا،

تَعَلَّمُ مَا فِي: مِي دَانِي أَنْ چَه دَر

نَفْسِي: جَان (رُوح) مَن اسْت،

وَلَا آءَأَعْلَمُ: وَ نَمِي دَانِم

مَا فِي: أَنْ چَه دَر

(۳۲۶) جلد ۷ سوره مائده

نَفْسِكَ: ذَات تُوَسْت.

أَنَّكَ: بَه دَرَسْتِي كَه تُو،

أَنْتَ عَلَّمُ: تُوِيِي دَانِنْدَه

الْغُيُوبِ: غِيَبِ هَا.

۱۱۷ مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ

ص: ۲۷۸

رَبِّي وَ رَبِّكُمْ وَ كُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَ أَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

ما قُلْتُ: نكفتم

لَهُمْ إِلَّا: به آن ها مگر

ما أَمَرْتَنِي بِهِ: امر کردی مرا به آن

أَنْ اعْبُدُوا: که پرستید

اللَّهُ: خدا را که

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۷)

رَبِّي: پروردگار من

وَ رَبِّكُمْ: و پروردگار شماست.

وَ كُنْتُ: و بودم

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

شَهِيدًا: گواه

مَا دُمْتُ: مادامی که بودم

فِيهِمْ: در میانشان،

فَلَمَّا: پس وقتی که

ص: ۲۷۹

تَوَفَّيْتَنِي: برگرفتی مرا،

كُنْتُ أَنْتَ: بودی تو

الرَّقِيبَ: مراقب

عَلَيْهِمْ: بر آن ها.

وَ أَنْتَ: و تو

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

(۳۲۸) جلد ۷ سوره مائده

شَهِيدٌ: گواهی.

۱۱۸ إِنْ تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبْدُكَ وَإِنْ تَغْفِرَ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

إِنْ: اگر

تُعَذِّبُهُمْ: عذاب کنی آن ها را

فَأِنَّهُمْ: پس به درستی که آن ها

عَبْدُكَ: بندگان تو هستند،

وَ إِنْ: و اگر

تَغْفِرَ لَهُمْ: ببخشی آن ها را

ص: ۲۸۰

فَأَنَّكَ: پس همانا تو،

أَنْتَ الْعَزِيزُ: تویی توانا

الْحَكِيمُ: و با حکمت.

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۹)

۱۱۹ قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَيْدَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

قَالَ: گفتم:

اللَّهُ: خداوند

هَذَا يَوْمُ: امروز روزی است

يَنْفَعُ: که نفع می دهد

الصَّادِقِينَ: راستگویان را

صِدْقُهُمْ: راستی شان.

لَهُمْ: برای آن ها.

جَنَّاتٌ: باغ هایی است

تَجْرِي: که جاری می شود

ص: ۲۸۱

مِنْ تَحْتِهَا: که زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرها

(۳۳۰) جلد ۷ سوره مائده

خَلْدِينَ: که جاودانند

فِيهَا: در آن

أَبَدًا: تا ابد.

رَضِيَ اللَّهُ: خشنود است خدا

عَنْهُمْ: از آن ها

وَرَضُوا: و خشنودند (آن ها)

عَنْهُ: از او،

ذَلِكَ الْفَوْزُ: این رستگاری

الْعَظِيمُ: بزرگ است.

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۱)

ص: ۲۸۲

۶ أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّهِمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ

أَلَمْ يَرَوْا: آیا ندیدند

كَمْ: چه بسیار

أَهْلَكْنَا: هلاک نمودیم

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از آن ها

مِنْ قَرْنٍ: از اقوامی

مَكَّنَّهِمْ: که قدرت دادیم به آن ها

فِي الْأَرْضِ: در زمین

ما: آن چه را که

لَمْ نُمَكِّنْ: قدرت ندادیم

(۳۳۲) جلد ۷ سوره انعام

لَكُمْ وَ أَرْسَلْنَا: به شما و فرستادیم

السَّمَاءَ: آسمان را، باران را

عَلَيْهِمْ: برایشان

مُدْرَارًا: پی در پی، فراوان

وَجَعَلْنَا: و قرار دادیم

الْأَنْهَارَ: نهرها

تَجْرِي: که جاری می شود

مِنْ تَحْتِهِمْ: از زیر آن ها،

فَأَهْلَكْنَاهُمْ: پس هلاک نمودیم آن ها را

بِدُنُوبِهِمْ: به خاطر گناهانشان

وَأَنْشَأْنَا: و به وجود آوردیم

مِنْ بَعْدِهِمْ: از بعد آن ها

قَوْمًا: اقوامی

ءآخِرِينَ: دیگر.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۳)

۱۱ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ أَنْظِرُوا كَيْفَ كَانَ عَقِبُهُ الْمُكَذِّبِينَ

قُلْ سِيرُوا: بگو سیر کنید

ص: ۲۸۴

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

ثُمَّ أَنْظِرُوا: پس بنگرید

كَيْفَ: چگونه

كَانَ عَقِبَهُ: بود سرانجام

الْمُكَذِّبِينَ: تکذیب کنندگان.

۱۴ قُلْ أَعْيَرَ اللَّهُ اتَّخَذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ

قُلْ أَعْيَرَ: بگو: آیا غیر

(۳۳۴) جلد ۷ سوره انعام

اللَّهُ: خدا را

اتَّخَذُ: بگیرم

ولِيًّا: ولی،

فَاطِرِ: که آفریننده

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین است؟

ص: ۲۸۵

وَهُوَ: در حالی که او

يُطْعِمُ: روزی می دهد

وَلَا يُطْعِمُ: و روزی نمی گیرد.

قُلْ اِنِّي: بگو: به درستی که من

اُمِرْتُ: امر شده ام

اَنْ اَكُونَ: که باشم

اَوَّلَ مَنْ: اولین کسی که

اَسْلَمَ: اسلام آورد

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۵)

وَلَا تُكُونَنَّ: و (گفته است) نباش

مِنَ الْمُشْرِكِينَ: از مشرکان.

۳۶ اِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِيْنَ يَسْمَعُوْنَ وَ الْمَوْتٰى يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ ثُمَّ اِلَيْهِ يُرْجَعُوْنَ

اِنَّمَا: جز این نیست که

يَسْتَجِيبُ: اجابت می کنند

الَّذِيْنَ: کسانی که

ص: ۲۸۶

يَسْمَعُونَ: می شنوند،

وَالْمَوْتَى: و (اما) مردگان،

يَبْعَثُهُمْ: برمی انگیزد آن ها را

اللَّهُ: خدا،

ثُمَّ: سپس

إِلَيْهِ: به سوی او

(۳۳۶) جلد ۷ سوره انعام

يُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوند.

۳۸ وَ مَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُمْ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ

و ما: و نیست

مِنْ: هیچ

دَابَّةٍ: جنبنده ای

فِي الْأَرْضِ: در زمین

و لَا طَائِرٍ: و نه پرنده ای

ص: ۲۸۷

يَطِيرُ: که پرواز می کند

بِجَنَاحَيْهِ: با دو بالش،

إِلَّا أُمَّمٌ: مگر امت هایی، گروه هایی

أَمْثَالِكُمْ: مانند شما هستند.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۷)

ما فَرَطْنَا: ما فروگذار نکردیم، کوتاهی نکردیم

فِي الْكِتَابِ: در کتاب

مِنْ شَيْءٍ: هیچ چیزی را،

ثُمَّ: سپس

إِلَى: به سوی

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

يُحْشَرُونَ: محشور می گردند.

۳۹ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُومًا وَبُكْمًا فِي الظُّلْمِ مَنْ يَشَاءِ اللَّهُ يُضِلِّهِ وَمَنْ يَشَاءُ يَجْعَلْهُ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

ص: ۲۸۸

كَذَّبُوا: تكذیب کردند

بِآيَاتِنَا: آیات ما را

(۳۳۸) جلد ۷ سوره انعام

صُمُّ وَ بُكْمٌ: کر و لالند

فِي الظُّلْمِ: در تاریکی ها

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد

اللَّهُ: خدا،

يُضِلُّهُ: گمراه می کند او را

وَمَنْ: و هر کس را

يَشَاءُ: بخواهد،

يَجْعَلُهُ: قرار می دهد او را

عَلَى صِرَاطٍ: بر راهی

مُسْتَقِيمٍ: راست.

۴۶ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَ أَبْصَرَكُمْ وَ خَتَمَ عَلَى قُلُوبِكُمْ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَا أَيُّكُمْ بِهِ أَنْظَرُ كَيْفَ نَصِرَفُ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۹)

ص: ۲۸۹

قُلْ أَرَأَيْتُمْ: بگو آیا دیدید، بگو آیا فکر کرده اید

إِنْ أَخَذَ اللَّهُ: اگر بگیرد خداوند

سَمِعَكُمْ: گوش شما

وَ أَبْصَرَكُمْ: و چشم های شما را

وَ خَتَمَ عَلَيَّ: و مهر نهاد بر

قُلُوبِكُمْ: دل هایتان

مَنْ إِلَهٌ: کیست معبودی

غَيْرِ اللَّهِ: غیر از خدا

يَأْتِيكُمْ بِهِ: که بدهد به شما آن را؟

أَنْظُرُ: نگاه کن، ببین

كَيْفَ: چگونه

نُصَرِّفُ: شرح می دهیم

الْآيَاتِ: آیات را

ثُمَّ هُمْ: سپس ایشان

(۳۴۰) جلد ۷ سوره انعام

يَصْدِفُونَ: روی می گردانند.

ص: ۲۹۰

۵۰ قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا آقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِن آتَّبِعِ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَىٰ قُلُوبِ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ

قُلْ لَا أَقُولُ: بگو: نمی گویم

لَكُمْ: به شما

عِنْدِي: نزد من است

خَزَائِنُ اللَّهِ: خزائن خدا،

وَلَا أَعْلَمُ: و آگاه نیستم

الْغَيْبَ: به غیب

وَلَا أَقُولُ: و نمی گویم

لَكُمْ إِنِّي: به شما که همانا من

مَلَكٌ: فرشته ای هستم،

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۱)

إِن آتَّبِعِ: که پیروی می کنم

إِلَّا مَا: مگر آن چه را که

يُوحَىٰ: وحی می شود

إِلَىٰ: به من.

ص: ۲۹۱

قُلْ هَلْ يَكْفُرُونَ: آيا

يَسْتَوِي: مساوی هستند

الْأَعْمَى: نابینا

وَالْبَصِيرُ: و بینا؟

أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ: آیا پس فکر نمی کنید؟

۵۲ وَ لَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَ مَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ

(۳۴۲) جلد ۷ سوره انعام

وَ لَا تَطْرُدِ: و طرد مکن

الَّذِينَ: کسانی را که

يَدْعُونَ: می خوانند

رَبَّهُمْ: پروردگارشان

بِالْغَدَاةِ: صبح

وَالْعَشِيِّ: و شام،

ص: ۲۹۲

يُرِيدُونَ: می خواهند، اراده می کنند

وَجْهَهُ: ذات او را.

مَا عَلَيْكَ: نیست بر تو

مِنْ حِسَابِهِمْ: از حساب آن ها

مِنْ شَيْءٍ: هیچ چیزی،

وَمَا مِنْ: و نیست از

حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ: حساب تو بر ایشان

مِنْ شَيْءٍ: هیچ چیزی،

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۳)

فَتَطْرَدَهُمْ: پس دور می کنی آن ها را

فَتَكُونُ: پس می شوی

مِنَ الظَّالِمِينَ: از ستمکاران.

۵۳ وَ كَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّكِرِينَ

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

ص: ۲۹۳

فَتَنَّا: آزموديم

بَعْضُهُمْ: بعضی از آن ها را

بِبَعْضٍ: به بعض دیگر

لِيَقُولُوا: تا بگویند:

أَهُؤْلَاءِ: آیا اینان بودند

مَنْ أَلَّهَ: که منت گزارده خدا

(۳۴۴) جلد ۷ سوره انعام

عَلَيْهِمْ: بر ایشان

مِنْ بَيْنِنَا: از بین ما؟

أَلَيْسَ: آیا نیست

اللَّهُ: خداوند

بِأَعْلَمَ: داناتر

بِالشَّاكِرِينَ: به شاکران؟

۵۵ وَ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ أَعْيُنٌ لَمْ يُبْصِرُوا سُبُلَ الْمُجْرِمِينَ

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

ص: ۲۹۴

نُفَصِّلُ: تفصیل می دهیم، برمی شمردیم

الْأَيَاتِ: آیات را،

وَلِتَسْتَبِينَ: و تا روشن گردد

سَبِيلُ: راه

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۵)

الْمُجْرِمِينَ: گنهگاران.

۵۹ وَ عِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبُرِّ وَالْبَحْرِ وَ مَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقِهِ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَ لَا حَبَّةٌ فِي ظُلْمَتِ الْأَرْضِ وَ لَا رَطْبٌ وَ لَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

وَ عِنْدَهُ: و نزد اوست

مَفَاتِحُ: کلیدهای

الْغَيْبِ: غیب،

لَا يَعْلَمُهَا: نمی داند آن را

إِلَّا هُوَ: مگر او.

وَيَعْلَمُ مَا: و می داند آن چه را که

ص: ۲۹۵

فِي الْبَرِّ: در خشکی، بیابان

وَالْبَحْرِ: و دریاست.

(۳۴۶) جلد ۷ سوره انعام

وَمَا تَسْقُطُ: و ساقط نمی شود، نمی افتد

مِنْ وَرَقِهِ: هیچ برگگی

إِلَّا يَعْلَمُهَا: مگر می داند او.

وَلَا حَبَّةٍ: و نیست دانه ای

فِي ظُلْمَتٍ: در تاریکی های

الْأَرْضِ: زمین

وَلَا رَطْبٍ: و هیچ تری

وَلَا يَابِسٍ: و هیچ خشکی ای،

إِلَّا فِي: مگر در

كِتَابٍ: کتاب (خدا)

مُبِينٍ: آشکار است.

۶۰ وَ هُوَ الَّذِي يَتَوَفَّكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۷)

ص: ۲۹۶

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

وَ هُوَ: و او

الَّذِي: کسی است که

يَتَوَفَّكُمْ: می میراند شما را

بِالْإِيلِ: در شب،

وَيُعَلِّمُ: و می داند

مَا جَزَّحْتُمْ: آن چه انجام دادید

بِالنَّهَارِ: در روز،

ثُمَّ: سپس

يُنَبِّئُكُمْ: برمی انگیزد شما را

فِيهِ: در آن،

لِيُقْضَى: تا بگذرد

أَجَلٌ: موعدی که

مُسَمًّى: معین نموده،

(۳۴۸) جلد ۷ سوره انعام

ثُمَّ إِلَيْهِ: سپس به سوی اوست

مَرْجِعُكُمْ: بازگشت شما،

ص: ۲۹۷

ثُمَّ: سپس

يُنَبِّئُكُمْ: آگاه می سازد شما را

بِمَا: به آن چه

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید.

۶۳ قُلْ مَنْ يُجِيبُكَ مِنَ ظُلْمِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُوهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً لَّئِنْ أَنْجَا مِنْ هَذِهِ لَنُكَوِّنَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ

قُلْ مَنْ: بگو: چه کسی

يُجِيبُكَ: نجات می دهد شما را

مِنْ ظُلْمِ: از تاریکی های

الْبَرِّ: خشکی

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۹)

وَالْبَحْرِ: و دریا؟

تَدْعُوهُ: می خوانید او را

تَضَرُّعًا: با حالت تضرع

وَ خُفْيَةً: و پنهانی (می گوید:)

ص: ۲۹۸

لَيْسَ: هر آینه اگر

أُنَجِّنَا: نجات دهد ما را

مِنْ هَذِهِ: از این (خطرات)،

لَنَكُونَنَّ: البته می باشیم

مِنَ الشَّاكِرِينَ: از شکر گزاران.

۶۴ قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُمْ مِنْهَا وَ مِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ تُشْرِكُونَ

قُلِ اللَّهُ: بگو: خدا

يُنَجِّيكُمْ: نجات می دهد شما را

(۳۵۰) جلد ۷ سوره انعام

مِنْهَا: از آن،

وَ مِنْ كُلِّ: و از هر

كَرْبٍ: سختی (دیگری)،

ثُمَّ أَنْتُمْ: سپس شما

تُشْرِكُونَ: شرک می آورید.

ص: ۲۹۹

۶۵ قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَيَّا أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْضِكُمْ أَوْ يَلْبَسَكُمْ شِيعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ أَنْظُرْ
كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ

قُلْ هُوَ: بگو: او

الْقَادِرُ: قادر است

عَلَيَّا أَنْ: بر این که

يَبْعَثُ: برانگیزد، بفرستد

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۱)

عَلَيْكُمْ عَذَابًا: بر شما عذابی را

مِنْ فَوْقِكُمْ: از بالای سرتان،

أَوْ مِنْ تَحْتِ: یا از زیر

أَرْضِكُمْ: پاهایتان،

أَوْ يَلْبَسُكُمْ: یا بپوشاند، بیامیزد شما را

شِيعًا: گروه، گروه

و يُذِيقُ: و بچشاند

بَعْضَكُمْ: بعضی از شما را

ص: ۳۰۰

بَأْسٍ: به آزار

بَعْضٍ: بعضی دیگر،

أَنْظُرُ: ببین، نگاه کن

كَيْفَ: چگونه

نُصِرْتُ: می گردانیم، بیان می کنیم

الآيَاتِ: آیات را،

(۳۵۲) جلد ۷ سوره انعام

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَفْقَهُونَ: بفهمند.

۶۶ وَ كَذَّبَ بِهٖ قَوْمُكَ وَ هُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ

وَ كَذَّبَ: و تکذیب نمودند

به: آن را

قَوْمُكَ: قوم تو

وَ هُوَ: در حالی که او

الْحَقُّ: حق است.

ص: ۳۰۱

قُلْ لَسْتُ: بگو: نیستم

عَلَيْكُمْ: بر شما

بِوَكِيلٍ: وکیل.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۳)

۶۷ لِكُلِّ نَبَأٍ مُّشْتَقٍّ وَ سَوْفَ تَعْلَمُونَ

لِكُلِّ نَبَأٍ: برای هر خبری

مُشْتَقٍّ: قرار گاهی است

وَ سَوْفَ: و به زودی

تَعْلَمُونَ: خواهید دانست.

۶۸ وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِيآءِ آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَدِيثِي يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنسِئَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذُّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

وَ إِذَا رَأَيْتَ: و هنگامی که دیدید

الَّذِينَ: کسانی را که

ص: ۳۰۲

يُخَوِّضُونَ: سخریه می کنند، استهزاء می کنند، یاوه می گویند

(۳۵۴) جلد ۷ سوره انعام

فی آءِآئِنَا: آیات ما را،

فَأَعْرِضْ: پس روی گردان

عَنْهُمْ حَتَّى: از ایشان تا

يُخَوِّضُوا: فرو روند، بپردازند

فی حَدِيثٍ: در سخنی

غَيْرِهِ: غیر از آن.

وَإِمَّا: و اگر، یا

يُنْسِيَنَّكَ: از یاد بُرد

الشَّيْطَانُ: شیطان،

فَلَا تَقْعُدْ: پس منشین

بَعْدَ الذُّكْرِی: بعد از یاد آمدن،

مَعَ الْقَوْمِ: با گروه

الظَّالِمِينَ: ستمکار.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۵)

ص: ۳۰۳

۶۹ وَ مَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَ لَكِنْ ذِكْرٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

وَ مَا عَلَى: و نیست بر

الَّذِينَ: کسانی که

يَتَّقُونَ: پرهیزگارند

مِنْ حِسَابِهِمْ: از حساب آن ها

مِنْ شَيْءٍ: هیچ چیزی،

وَ لَكِنْ: ولیکن

ذِكْرٌ: یادآوری (لازم است)

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَتَّقُونَ: پرهیزگاری پیشه کنند.

۷۰ وَ ذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَ لَهْوًا وَ غَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَ ذَكَّرْ بِهِ أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا

(۳۵۶) جلد ۷ سوره انعام

كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَ لَا شَفِيعٌ وَ إِنْ تَعَدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا

ص: ۳۰۴

بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ

وَذَرِ: و رها کن

الَّذِينَ: کسانی را که

اتَّخَذُوا: گرفتند

دِينَهُمْ: دینشان را

لَعِبًا وَ لَهْوًا: به بازی و سرگرمی

وَ غَرَّتَّهُمْ: و مغرور ساخته آن ها را

الْحَيَاةَ: زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا،

وَ ذَكَرَ: و یادآوری کن

به: به آن (قرآن)

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۷)

أَنْ تُبْسَلَ: که (مبادا) گرفتار شود

نَفْسٌ: نفسی، شخصی

بِمَا: به آن چه که

كَسَبَتْ: کسب کرد،

ص: ۳۰۵

لَيْسَ لَهَا: نیست برای او

مِنْ دُونِ: غیر از

اللَّهِ: خدا

وَلِيِّ: دوستی

وَلَا شَفِيعٌ: و نه شفیع،

وَإِنْ: و اگر

تَعْدِلُ: عوض دهد، رشوه دهد،

كُلَّ عَدْلٍ: هر عوضی، هر فرضی

لَا يُؤْخَذُ: پذیرفته نخواهد شد

مِنْهَا: از او.

(۳۵۸) جلد ۷ سوره انعام

أَوْلَائِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی که

أُبْسِلُوا: گرفتار شدند

بِمَا: به آن چه

كَسَبُوا: کسب کردند.

لَهُمْ: برای ایشان است

ص: ۳۰۶

شَرَابٌ: شرابی

مِنْ حَمِيمٍ: از آب سوزان

وَعَذَابٌ: و عذابی

أَلِيمٌ بِمَا: دردناک به خاطر

كَانُوا يَكْفُرُونَ: کفری که می ورزیدند.

٧١ قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَيَّا أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنا اللَّهُ

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (٣٥٩)

كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيْطَانُ فِي الْأَرْضِ خَيْرَانَ لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى ائْتِنَا قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَى وَ أُمِرْنَا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ
الْعَالَمِينَ

قُلْ: بگو:

أَدْعُوا: آيا بخوانيم، پرستيم

مِنْ دُونِ: غير از

اللَّهُ: خدا را

مَا لَا يَنْفَعُنَا: که نه نفع می دهد به ما

ص: ٣٠٧

وَلَا يَضُرُّنَا: و نه ضرر می رساند به ما

و نُرُدُّ عَلَيَّ: و برگردیم بر

أَعْقَابِنَا: عقبمان، (کفر قبلی)

بَعْدَ إِذْ: بعد از آن که

هَدَيْنَا: هدایت نمود ما را

اللَّهُ: خدا؟

(۳۶۰) جلد ۷ سوره انعام

كَالَّذِي: مانند کسی که

اسْتَهْوَتْهُ: برده باشند او را، به هوا و هوس انداخته باشند او را

الشَّيَاطِينُ: شیاطین

فِي الْأَرْضِ: در زمین

حَيْرَانَ: حیران.

لَهُ: برای اوست

أَصْحَابُ: یارانی که

يَدْعُونَهُ: دعوت می کنند او را

إِلَى الْهُدَى: به سوی هدایت

ص: ۳۰۸

أَتَيْنَا: که به سوی ما بیا.

قُلْ إِنَّ: بگو: به درستی که

هُدَى: هدایت

اللَّهِ: خداوند

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۱)

هُوَ: آن است

الْهُدَى: هدایت.

وَأْمُرْنَا: و امر شده ایم ما

لِنُسَلِّمَ: تا تسلیم شویم

لِرَبِّ: به پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان.

۷۲ وَ أَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ اتَّقُوا وَ هُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

وَ أَنْ أَقِيمُوا: و این که به پا دارید

الصَّلَاةَ: نماز را

وَ اتَّقُوا: و بترسید از او،

ص: ۳۰۹

وَ هُوَ الَّذِي: و اوست آن که

إِلَيْهِ: به سويش

(۳۶۲) جلد ۷ سوره انعام

تُحْشَرُونَ: محشور می شوید.

۷۳ وَ هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَ يَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَ لَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ عِلْمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ

وَ هُوَ الَّذِي: و اوست آن که

خَلَقَ: خلق کرد

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضَ: و زمین را

بِالْحَقِّ: به حق.

وَ يَوْمَ يَقُولُ: و روزی که می گوید:

كُنْ: موجود باش

فَيَكُونُ: پس می شود.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۳)

ص: ۳۱۰

قَوْلُهُ الْحَقُّ: سخن او حق است.

وَلَهُ: و برای اوست

الْمُلْكُ: حکومت

يَوْمَ: آن روز که

يُنْفَخُ: دمیده شود

فِي الصُّورِ: در صور.

عِلْمٌ: داناست

الْغَيْبِ: به پنهان

وَالشَّهَدَةِ: و آشکار.

وَهُوَ الْحَكِيمُ: و اوست حکیم

الْخَيْرِ: آگاه.

۷۴ وَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ ءَازَرَ اتَّخِذْ أَصْنَامًا ءَالِهَةً إِنِّي أَرَىكَ وَ قَوْمَكَ فِضَلًا مُبِينًا

(۳۶۴) جلد ۷ سوره انعام

وَ إِذْ قَالَ: و هنگامی که گفت:

إِبْرَاهِيمُ: ابراهیم

ص: ۳۱۱

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ: به پدرش

عَازِرًا: آذر

اتَّخَذُوا: آیا می گیری

أَصْنَامًا: بت ها را

ءَالِهَةً: خدایان؟

إِنِّي: به درستی که من

أَرِيكَ: می بینم تو را

وَقَوْمَكَ: و قومت را

فِي ضَلَالٍ: در گمراهی

مُبِينٍ: آشکاری.

۷۵ وَ كَذَلِكَ نُرِيَّا إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۵)

وَالْأَرْضِ وَ لِيُكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

نُرِيَّا: نشان می دهیم

إِبْرَاهِيمَ: به ابراهیم

ص: ۳۱۲

مَلَكَوتَ: ملکوت

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را،

وَلِيُكُونَ: و برای (این که) باشد

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ: از یقین کنندگان

۷۶ فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْإِفْلِينَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

جَنَّ عَلَيْهِ: پوشانید او را

(۳۶۶) جلد ۷ سوره انعام

اللَّيْلُ: شب،

رَأَى كَوْكَبًا: دید ستاره ای را،

قَالَ هَذَا: گفت: این

رَبِّي: خدای من است

فَلَمَّا: پس وقتی که

أَفَلَ قَالَ: غروب کرد، گفت:

ص: ۳۱۳

لا أُحِبُّ: دوست ندارم

الْأَفْلِينَ: غروب کنندگان را.

۷۷ فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَئِن لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

رَأَى الْقَمَرَ: دید ماه را

بَازِغًا: طلوع کننده،

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۷)

قَالَ هَذَا: گفت: این

رَبِّي: خدای من است.

فَلَمَّا: پس وقتی که

أَفَلَ: غروب کرد،

قَالَ: گفت:

لَئِن: هر آینه اگر

لَّمْ يَهْدِنِي: هدایت نکند مرا

رَبِّي: پروردگارم

ص: ۳۱۴

لَا كُونَنَّ: مسلماً

مِنَ الْقَوْمِ: از گروه

الضَّالِّينَ: گمراهان.

۷۸ فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسُ بِازِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

(۳۶۸) جلد ۷ سوره انعام

فَلَمَّا: پس وقتی که

رَأَى الشَّمْسُ: دید خورشید را

بِازِعَةً: طلوع کننده،

قَالَ هَذَا: گفت: این

رَبِّي: خدای من است

هَذَا: این

أَكْبَرُ: بزرگ تر است.

فَلَمَّا: پس وقتی که

أَفَلَتْ: غروب کرد،

قَالَ يَقَوْمِ: گفت: ای قوم!

ص: ۳۱۵

إِنِّي: همانا من

بَرِي آء: بیزارم

مِمَّا: از آن چه که

تُشْرِكُونَ: شریک قرار می دهید.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۹)

۷۹ إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

إِنِّي: به درستی که من

وَجَّهْتُ: روی نمودم

وَجْهِيَ: روی خودم را

لِلَّذِي: به سوی کسی که

فَطَرَ السَّمَوَاتِ: آفرید آسمان ها

وَالْأَرْضَ: و زمین را،

حَنِيفًا: میانه رو هستم، حق گرا و خالصم.

وَمَا أَنَا: و نیستم من

مِنَ الْمُشْرِكِينَ: از مشرکان.

ص: ۳۱۶

۸۰ وَ حَاجَّهُ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ

(۳۷۰) جلد ۷ سوره انعام

هَدِينَ وَلَا آخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ

وَ حَاجَّهُ: و به گفتگو پرداختند با او، و به جدال برخاستند با او

قَوْمُهُ: قومش،

قَالَ: گفت:

أَتُحَاجُّونِي: آیا جدل می کنید با من

فِي اللَّهِ: درباره خدا

وَقَدْ: در حالی که به تحقیق

هَدِينَ: هدایت کرده مرا؟

وَلَا آخَافُ: و نمی ترسم

مَا تُشْرِكُونَ: از آن چه

بِه: او را،

إِلَّا أَنْ: مگر این که

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۱)

يَشَاءَ: بخواهد

ص: ۳۱۷

رَبِّي: پروردگارم

شَيْئًا: چیزی را.

وَسِعَ: وسعت دارد

رَبِّي: پروردگارم

كُلٌّ: به هر

شَيْءٍ: چیزی

عِلْمًا: از نظر علم و آگاهی.

أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ: آیا پس متذکر نمی شوید؟

۸۱ وَ كَيْفَ أَخَافُ مَا آسَرْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ آسَرْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

وَ كَيْفَ: و چگونه

(۳۷۲) جلد ۷ سوره انعام

أَخَافُ: بترسم

مَا: از آن چه

آسَرْتُمْ: شریک (خدا) قرار داده اید

ص: ۳۱۸

وَلَا تَخَافُونَ: در حالی که نمی ترسند؟

أَنْكُمْ: به درستی که شما

أَشْرَكْتُمْ: شریک قرار داده اید

بِاللَّهِ: برای خدا

ما: چیزی را که

لَمْ يُنَزَّلْ: نازل نکرده

بِهِ: درباره آن

عَلَيْكُمْ: بر شما

سُلْطَنَا: دلیلی، حجّتی.

فَأَيُّ: پس کدام یک

الْفَرِيقَيْنِ: از دو گروه، دو طایفه

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۳)

أَحَقُّ: شایسته تر است

بِالْأَمْنِ: به امنیت

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: شما می دانید؟

ص: ۳۱۹

۸۲ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ

الَّذِينَ: کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

وَلَمْ يَلْبِسُوا: و نپوشانید

إِيمَانَهُمْ: ایمانشان را

بِظُلْمٍ: با ظلم،

أُولَئِكَ: آنان

لَهُمْ: برای ایشان است

(۳۷۴) جلد ۷ سوره انعام

الْأَمْنُ: امتیت.

وَهُمْ: و آن ها

مُهْتَدُونَ: هدایت یافتگانند.

۸۳ وَ تِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

وَ تِلْكَ: و این است

ص: ۳۲۰

حُجَّتُنَا: دلایل ما

ءَاتَيْنَاهَا: که دادیم آن را

إِبْرَاهِيمَ: به ابراهیم

عَلَى قَوْمِهِ: در برابر قومش.

نَرْفَعُ: بالا می بریم

دَرَجَاتٍ: درجات

مَنْ نَشَاءُ: هر که را بخواهیم.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۵)

إِنَّ: به درستی که

رَبِّكَ: پروردگار تو

حَكِيمٌ: حکیم

عَلِيمٌ: داناست.

۸۴ وَ هَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَ نُوْحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَ سُلَيْمَانَ وَ أَيُّوبَ وَ يُوسُفَ وَ مُوسَى وَ هَارُونَ وَ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

ص: ۳۲۱

وَ وَهَبْنَا لَهُ: و بخشیدیم ما به او

إِسْحَاقَ: اسحاق

وَ يَعْقُوبَ: و یعقوب را.

كُلًّا: همه را

هَدَيْنَا: هدایت نمودیم.

(۳۷۶) جلد ۷ سوره انعام

وَ نُوحًا: و نوح را

هَدَيْنَا: هدایت کردیم

مِنْ قَبْلُ: از قبل.

وَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ: و از فرزندان او

دَاوُدَ: داود

وَ سُلَيْمَانَ: و سلیمان

وَ أَيُّوبَ: و ایوب

وَ يُوسُفَ: و یوسف

وَ مُوسَى: و موسی

وَ هَارُونَ: و هارون را.

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

ص: ۳۲۲

نَجْزِي: جزا می دهیم

الْمُحْسِنِينَ: نیکوکاران را.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۷)

۸۵ وَ زَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ

وَ زَكَرِيَّا: و زکریا

وَ يَحْيَى: و یحیی

وَ عِيسَى: و عیسی

وَ اِلْيَاسَ: و الیاس ،

كُلٌّ مِّنَ: که همگی از

الصَّالِحِينَ: صالحان بودند.

۸۶ وَ اِسْمَاعِيلَ وَ الْيَسَعَ وَ يُونُسَ وَ لُوطًا وَ كُلاًّ فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ

وَ اِسْمَاعِيلَ: و اسماعیل

وَ الْيَسَعَ: و یسع

ص: ۳۲۳

وَ يُؤْنَسُ: و یونس

(۳۷۸) جلد ۷ سوره انعام

وَ لُوطًا: و لوط را

وَ كُلاًّ: و همگی را

فَضَّلْنَا: برتری دادیم

عَلَى الْعَلَمِينَ: بر جهانیان (بر اهل زمانه).

۸۷ وَ مِنْ ءَابَائِهِمْ وَ ذُرِّيَّتِهِمْ وَ إِخْوَانِهِمْ وَ اجْتَبَيْنَاهُمْ وَ هَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

وَ مِنْ ءَابَائِهِمْ: و از پدرانشان

وَ ذُرِّيَّتِهِمْ: و فرزندانشان

وَ إِخْوَانِهِمْ: و برادرانشان،

وَ اجْتَبَيْنَاهُمْ: و برگزیدیم ما آن ها را

وَ هَدَيْنَاهُمْ: و هدایت کردیم ما آن ها را

إِلَى صِرَاطٍ: به سوی راه

مُسْتَقِيمٍ: راست.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۹)

ص: ۳۲۴

۸۸ ذَلِكْ هُدَى اللّٰهِ يَهْدِيْ بِهٖ مَنْ يَّشَاءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَ لَوْ اَشْرَكُوْا لَحِطَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ

ذَلِكْ: آن

هُدَى اللّٰهِ: هدايت خداست.

يَهْدِيْ: هدايت مى كند

بِهٖ مَنْ: به آن هر كه را

يَشَاءُ: بخواهد

مِنْ عِبَادِهٖ: از بندگانش.

وَ لَوْ اَشْرَكُوْا: و اگر مشرك شوند

لَحِطَّ: هر آينه نابود شود

عَنْهُمْ مَا: از آن ها آن چه

كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ: عمل مى كردند.

(۳۸۰) جلد ۷ سوره انعام

۸۹ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اَتَيْنَهُمُ الْكِتٰبَ وَ الْحُكْمَ وَ النُّبُوَّةَ فَاِنْ يَّكْفُرْ بِهَا هُوْلَا آءٍ فَقَدْ وَّكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكٰفِرِيْنَ

ص: ۳۲۵

أُولَٰئِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی هستند

ءَاتَيْنَهُمْ: که دادیم ما به آن ها

الْكِتَابَ: کتاب

وَالْحُكْمَ: و حکم

وَالنُّبُوَّةَ: و نبوت را.

فَإِنْ يَكْفُرْ: پس اگر کفر بورزند

بِهَا: به آن (مهم نیست زیرا)

هُؤُلَاءِ: آنان

فَقَدْ: پس به تحقیق

وَكَلْنَا: گماشته ایم

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۱)

بِهَا قَوْمًا: به آن گروهی را

لَيَسُوا بِهَا: که نیستند به آن

بِكُفْرَيْنَ: کافر.

۹۰ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبْهَدِيهِمْ أَقْتَدِهِ

ص: ۳۲۶

قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

أَوْلَائِكُمْ: آنان

الَّذِينَ: کسانی

هَدَى: که هدایت کرده

اللَّهُ: خدا (آن ها را)،

فَبِهْدْيِهِمْ: پس به هدایتشان

اِقْتَدَا: اقتدا کن.

قُلْ: بگو:

لَا أَسْأَلُكُمْ: سؤال نمی کنم، طلب نمی کنم

(۳۸۲) جلد ۷ سوره انعام

عَلَيْهِ: در برابر آن

أَجْرًا: اجری را.

إِنْ هُوَ: نیست او، آن

إِلَّا ذِكْرٌ: مگر یاد آوری

لِلْعَالَمِينَ: برای جهانیان.

۹۲ وَ هَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقٌ الَّذِي

ص: ۳۲۷

بَيْنَ يَدَيْهِ وَ لِيُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

وَ هَذَا كِتَابٌ: و این کتابی که

أَنْزَلْنَاهُ: نازل کردیم ما آن را

مُبَارَكٌ: پر برکت

مُصَدِّقٌ: و تصدیق کننده (کتاب هایی است)

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۳)

الَّذِي بَيْنَ: که بین

يَدَيْهِ وَ: دو دستش است و

لِيُنذِرَ: تا بترسانی

أُمَّ الْقُرَىٰ: (مردم) مکه

وَمَنْ حَوْلَهَا: و اطرافش را.

وَالَّذِينَ: و کسانی که

يُؤْمِنُونَ: ایمان آورند

بِالْآخِرَةِ: به آخرت

يُؤْمِنُونَ بِهِ: ایمان می آورند به آن.

ص: ۳۲۸

وَهُمْ عَلَى: وایشان بر

صَلَاتِهِمْ: نمازشان

يُحَافِظُونَ: محافظت می کنند.

۹۵ إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَيَّ

(۳۸۴) جلد ۷ سوره انعام

مِنَ الْمَيِّتِ وَ مُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ذَلِكُمُ اللَّهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

فَالِقُ الْحَبِّ: شکافنده دانه

وَالنَّوَى: و هسته است.

يُخْرِجُ: خارج می سازد

الْحَيِّ مِنَ: زنده را از

الْمَيِّتِ: مرده،

و مُخْرِجُ: و خارج کننده

الْمَيِّتِ: مرده

مِنَ الْحَيِّ: از زنده است.

ص: ۳۲۹

ذَلِكُمْ اللَّهُ: این است خدای شما

فَأَنَّى: پس کجا

تُؤَفِّكُونَ: سرگردان می شوید، منحرف می شوید؟

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۵)

۹۶ فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَ جَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَ الشَّمْسُ وَ الْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

فالِقُ: شکافنده

الْإِصْبَاحِ: صبحدم است

وَ جَعَلَ اللَّيْلَ: و قرار داد شب را

سَكَنًا: مایه آرامش

وَ الشَّمْسِ: و خورشید

وَ الْقَمَرَ: و ماه را

حُسْبَانًا: (وسیله) حساب.

ذَلِكَ: این

تَقْدِيرُ: نظم و تدبیر

الْعَزِيزِ: (خدای) توانای

ص: ۳۳۰

الْعَلِيمِ: داناست.

(۳۸۶) جلد ۷ سوره انعام

۹۷ وَ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

وَ هُوَ الَّذِي: و او کسی است که

جَعَلَ لَكُمْ: قرار داد برای شما

النُّجُومَ: ستارگان را،

لِتَهْتَدُوا: تا هدایت شوید

بِهَا فِي ظُلُمَاتِ: به آن تاریکی های

الْبَرِّ وَالْبَحْرِ: خشکی و دریا.

قَدْ فَصَّلْنَا: به تحقیق شرح دادیم

الْآيَاتِ: آیات را

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَعْلَمُونَ: می دانند.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۷)

ص: ۳۳۱

۹۸ وَ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَ مُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ

وَ هُوَ الَّذِي: و او کسی است که

أَنْشَأَكُمْ: بوجود آورد شما را

مِنْ نَفْسٍ: از نفسی، از یک نفس

وَاحِدَةٍ: یکتا، از یک تن

فَمُسْتَقَرٌّ: پس بعضی پایدارند

وَ مُسْتَوْدَعٌ: و بعضی ناپایدار و در ودیعتگاه.

قَدْ فَصَّلْنَا: به تحقیق شرح دادیم

الآيَاتِ: آیات را

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَفْقَهُونَ: می فهمند.

(۳۸۸) جلد ۷ سوره انعام

۹۹ وَ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتٍ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَ مِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا

قِنْوَانٌ دَابِئُهُ وَ

ص: ۳۳۲

جَنَّتْ مِنْ أَعْنَابٍ وَ الزَّيْتُونِ وَ الرُّمَّانِ مُشْتَبِهًا وَ غَيْرَ مُتَشَبِهٍ انظُرُوا آآ اِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَ يَنْعِهِ أَنْ فِي ذَلِكُمْ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

وَ هُوَ الَّذِي: و او کسی است که

أَنْزَلَ: نازل کرد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی،

فَأَخْرَجْنَا: پس خارج نمودیم

بِهِ نَبَاتٌ: بوسیله آن گیاه،

كُلُّ شَيْءٍ: هر چیز را،

فَأَخْرَجْنَا: پس خارج نمودیم

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۹)

مِنْهُ خَضِرًا: از آن سبزه ای،

نُخْرِجُ مِنْهُ: خارج می کنیم از آن

حَبًّا: دانه ای

مُتْرَاكِبًا: روی هم چیده،

وَ مِنَ النَّخْلِ: و از نخل

ص: ۳۳۳

مِنْ طَلْعِهَا: از شکوفه آن

قَتْوَانٌ: خوشه هایی

دَائِيَّةٌ: پایین آمده،

وَجَنَّاتٍ: و باغ هایی

مِنْ أَعْنَابٍ: از انگورها

وَالزَّيْتُونِ: و زیتون

وَالرُّمَّانِ: و انار

مُشْتَبِهًا: شبیه به هم

وَاغْيَرَ مُشْبِهٍ: و بی شباهت.

(۳۹۰) جلد ۷ سوره انعام

انظُرُواآ: نظر کنید، بنگرید

إِلَى ثَمَرِهِ: به میوه اش

إِذَا أَثْمَرَ: هنگامی که میوه داد

وَيُنْعِهِ: و رسیدنش.

إِنَّ فِي: به درستی که در

ذَلِكُمْ: آن برای شما

لَايَةٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُؤْمِنُونَ: ایمان دارند.

۱۰۱ بَدِيعِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَحِيبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

بَدِيعُ: ابداع کننده

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۱)

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین است.

أَنَّى يَكُونُ: چگونه می باشد

لَهُ وَلَدٌ: برای او فرزندی

وَلَمْ تَكُنْ: در حالی که نبوده است

لَهُ صَحِيبَةٌ: برای او همسری.

وَخَلَقَ كُلَّ: و خلق کرد هر

شَيْءٍ: چیزی را.

وَهُوَ بِكُلِّ: و او به هر

ص: ۳۳۵

شَيْءٍ عَلِيمٌ: چیزی داناست.

۱۰۲ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

ذَلِكُمُ اللَّهُ: این است خدا

(۳۹۲) جلد ۷ سوره انعام

رَبُّكُمْ: پروردگار شما

لَا إِلَهَ: نیست معبودی

إِلَّا: مگر

هُوَ: او،

خَلَقَ كُلُّ: آفریدگار همه

شَيْءٍ: چیز است

فَاعْبُدُوهُ: پس بپرستید او را،

وَ هُوَ عَلَىٰ: و او بر

كُلِّ شَيْءٍ: هر چیزی

وَ كِيلٌ: وکیل است.

ص: ۳۳۶

۱۰۳ لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصُرُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَرَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ

لا تُدْرِكُهُ: درک نمی کند او را

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۳)

الْأَبْصُرُ: چشم ها،

وَ هُوَ: در حالی که او

يُدْرِكُ: درک می کند

الْأَبْصَرَ: چشم ها را،

وَ هُوَ اللَّطِيفُ: و او لطیف

الْخَبِيرُ: و آگاه است

۱۰۴ قَدْ جَاءَكُمْ بِصَائِرٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَ مَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَ مَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ

قَدْ به تحقیق

جَاءَكُمْ: آمد برای شما

بِصَائِرٍ: بصیرت ها

مِّن: از جانب

ص: ۳۳۷

رَبِّكُمْ: پروردگارتان،

(۳۹۴) جلد ۷ سوره انعام

فَمَنْ أَبْصَرَ: پس کسی که ببیند

فَلِنَفْسِهِ: پس برای خودش است.

وَمَنْ عَمِيَ: و کسی که کوری کند

فَعَلَيْهَا: پس به ضرر خودش است.

وَمَا أَنَا: و نیستم من

عَلَيْكُمْ: بر شما

بِحَفِيظٍ: حافظ و نگهبان.

۱۰۵ وَ كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِيُقُولُوا دَرَسَتْ وَ لِيُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

نُصَرِّفُ: گوناگون می گردانیم

الْآيَاتِ: آیات را

وَلِيُقُولُوا: و (بگذار) بگویند

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۵)

دَرَسَتْ: درس گرفته ای،

ص: ۳۳۸

وَلْتَبَيِّنْهُ: و ما بیان می کنیم آن را

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَعْلَمُونَ: می دانند.

۱۰۶ اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَاعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ

اتَّبِعْ: پیروی کن

ما أُوحِيَ: از آن چه وحی شده

إِلَيْكَ: به سوی تو

مِنْ: از جانب

رَبِّكَ: پروردگارت،

لَا إِلَهَ إِلَّا: نیست معبودی مگر

هُوَ: او.

(۳۹۶) جلد ۷ سوره انعام

وَاعْرِضْ: و روی بگردان

عَنِ الْمُشْرِكِينَ: از مشرکان.

ص: ۳۳۹

۱۰۷ وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا آشْرَكُوا وَ مَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا وَ مَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

وَ لَوْ شَاءَ: و اگر می خواست

اللَّهُ: خدا

مَا آشْرَكُوا: مشرک نمی شدند.

وَ مَا جَعَلْنَاكَ: و قرار ندادیم ما تو را

عَلَيْهِمْ: برایشان

حَفِيظًا: نگهبان.

وَ مَا أَنْتَ: و نیستی تو

عَلَيْهِمْ: برایشان

بِوَكِيلٍ: وکیل.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۷)

۱۰۸ وَ لَا تَسْتَبُؤْا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسْتَبُؤْا اللَّهَ عَدُوًّا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

ص: ۳۴۰

وَلَا تَسُبُّوا: و دشنام ندهید

الَّذِينَ: کسانی را که

يَدْعُونَ: می خوانند

مِنْ دُونِ: غیر از

اللَّهِ: خدا را،

فَيَسُبُّوا: پس دشنام دهند

اللَّهِ: خدا را،

عَدُّوا: از روی دشمنی،

بِغَيْرِ: بدون

(۳۹۸) جلد ۷ سوره انعام

عِلْمٍ: علم و دانایی.

كَذَلِكَ: این چنین

زَيْنًا: زینت دادیم ما

لِكُلِّ أُمَّةٍ: برای هر امتی

عَمَلَهُمْ: عملشان را،

ثُمَّ إِلَى: سپس به سوی

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

ص: ۳۴۱

مَرْجِعُهُمْ: بازگشتشان است.

فَيَسْبِغُهُمْ: پس خبر می دهد آن ها را

بِما: به آن چه که

كَانُوا يَعْمَلُونَ: عمل می کردند.

«پایان جزء ۷»

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۹)

ص: ۳۴۲

۱۱۶ وَإِنْ تُطْعَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ

وَإِنْ تُطْعَ: و اگر پیروی کنی

أَكْثَرُ: بیشتر

مَنْ: کسانی را که

فِي الْأَرْضِ: در زمین هستند،

يُضِلُّوكَ: گمراه می کنند تو را

عَنْ سَبِيلِ: از راه

اللَّهِ: خدا،

إِنْ يَتَّبِعُونَ: پیروی نمی کنند

إِلَّا الظَّنَّ: مگر (از) گمان

وَإِنْ: و نیستند

هُمْ إِلَّا: ایشان مگر

يَخْرُصُونَ: (این که) تخمین می زنند، حدس می زنند.

(۴۰۰) جلد ۸ سوره انعام

۱۲۲ أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأُحْيِيْنَهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا

ص: ۳۴۳

يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلْمِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

أَوْ مَنْ كَانَ: آیا کسی که بود

مَثَلًا: مرده،

فَأَخْيَبْنَاهُ: پس زنده کردیم او را

وَجَعَلْنَا: و قرار دادیم

لَهُ نُورًا: برای او نوری

يَمْشِي بِهِ: که راه برود با آن

فِي النَّاسِ: در میان مردم،

كَمَنْ: مانند کسی است

مَثَلُهُ: مثل او

فِي الظُّلْمِ: در تاریکی ها؟

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۱)

لَيْسَ: نیست

بِخَارِجٍ: خارج شدنی

مِنْهَا: از آن.

كَذَلِكَ: این چنین

ص: ۳۴۴

زُيِّنَ: تزئین شده

لِلْكَافِرِينَ: برای کافران

ما: آن چه

كَانُوا يَعْمَلُونَ: انجام می دادند.

۱۲۴ وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ

وَإِذَا: و هنگامی که

(۴۰۲) جلد ۸ سوره انعام

جَاءَتْهُمْ: بیاید برایشان

آيَةٌ: آیه ای،

قَالُوا: گویند:

لَنْ نُؤْمِنَ: هرگز ایمان نمی آوریم

حَتَّى نُؤْتَىٰ: تا داده شویم

مِثْلَ مَا: مانند آن چه

ص: ۳۴۵

أُوتِيَ: داده شد

رُسِّلُ اللّٰهَ: به پیامبرانِ خدا،

اللّٰهُ: خداوند

أَعْلَمُ: آگاه تر است

حَيْثُ: که کجا

يَجْعَلُ: قرار بدهد

رِسَالَتَهُ: رسالتش را.

سَيُصِيبُ: به زودی می رسد

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۳)

الَّذِينَ: به کسانی که

أَجْرُمُوا: جرم کردند

صَغَارًا: ذلت، خواری

عِنْدَ اللّٰهِ: نزد خدا

وَعَذَابٌ: و عذابی

شَدِيدٌ: شدید

بِمَا: به خاطر

كَأَنَّا يَمْكُرُونَ: مکاری که می کردند.

ص: ۳۴۶

۱۲۵ فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

فَمَنْ: پس هر کس را

(۴۰۴) جلد ۸ سوره انعام

يُرِدُ: اراده کند

اللَّهُ: خدا

أَنْ يَهْدِيَهُ: که هدایت کند او را،

يَشْرَحُ: گشاده می سازد

صَدْرَهُ: سینه اش را

لِلْإِسْلَامِ: برای اسلام

وَمَنْ: و هر کس را

يُرِدُ: اراده کند

أَنْ يُضِلَّهُ: که گمراه سازد او را،

يَجْعَلُ: قرار می دهد

صَدْرَهُ: سینه اش را

ص: ۳۴۷

ضَيِّقًا: سخت، تنگ

حَرَجًا: تنگی فشار گناه

كَأَنَّمَا: گویی

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۵)

يَصْعَدُ: بالا می رود

فِي السَّمَاءِ: در آسمان.

كَذَلِكَ: این چنین

يَجْعَلُ: قرار می دهد

اللَّهُ: خداوند

الرَّجَسَ: پلیدی را

عَلَى الَّذِينَ: بر کسانی که

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۱۲۶ وَ هَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ

وَ هَذَا: و این

صِرَاطُ: راه

ص: ۳۴۸

رَبِّكَ: پروردگار توست

(۴۰۶) جلد ۸ سوره انعام

مُشْتَقِيمًا: که مستقیم است.

قَدْ: به تحقیق

فَصَلُّنَا: شرح دادیم

الآيَاتِ: آیات را

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَذَكَّرُونَ: پند می گیرند.

۱۴۱ وَ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَ غَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا نُكْلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَ غَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا
مِنْ ثَمَرِهَا إِذَا آثَمَرَ وَ اتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَ لَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

وَ هُوَ الَّذِي: و اوست که

أَنْشَأَ: آفرید، پدید آورد

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۷)

جَنَّاتٍ: باغ هایی را که

ص: ۳۴۹

مَعْرُوشَاتٍ: معروش است

وَ غَيْرٍ: و باغ های غیر معروش

مَعْرُوشَاتٍ: را

وَ النَّخْلَ: و نخل

وَ الزَّرْعَ: و زراعت را

مُخْتَلِفًا: که مختلف است از نظر

أَكْلُهُ: خوردنش

وَ الزَّيْتُونَ: و زیتون

وَ الرُّمَانَ: و انار،

مُتَشَابِهًا: که از جهتی با هم شبیه نیستند،

وَ غَيْرِ مُتَشَابِهٍ: بخورید از میوه اش

كُلُوا مِنْ ثَمَرِهَا: بخورید از میوه اش

إِذَا: هنگامی که

(۴۰۸) جلد ۸ سوره انعام

أَثْمَرَ: به ثمر نشست

وَ اتُّوا حَقَّهُ: و بدهید حَقِّش را

يَوْمَ حَصَادِهِ: روز درو کردنش .

ص: ۳۵۰

وَلَا تُسْرِفُوا: و اسراف نکنید.

إِنَّهُ: که همانا او

لَا يُحِبُّ: دوست ندارد

الْمُسْرِفِينَ: اسراف کاران را.

۱۴۲ وَ مِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَ فَرْشًا كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَ لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

وَ مِنَ الْأَنْعَامِ: و از چهارپایان

حَمُولَةً: حیوانات باربر

وَ فَرْشًا: و نوزاد (پدید آورد).

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۹)

كُلُوا مِمَّا: بخورید از آن چه

رَزَقَكُمُ: روزی داد شما را

اللَّهُ: خدا

وَ لَا تَتَّبِعُوا: و پیروی نکنید

خُطُوَاتِ: از گام های

ص: ۳۵۱

الشَّيْطَانِ: شيطان.

إِنَّهُ: همانا او

لَكُمْ: برای شما

عَدُوٌّ: دشمنی

مُبِينٌ: آشکار است.

۱۵۱ قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَنْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ

(۴۱۰) جلد ۸ سوره انعام

وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

قُلْ تَعَالَوْا: بگو: بیایید

أَتْلُ مَا: (تا) بخوانم آن چه

حَرَّمَ: حرام کرده

رَبُّكُمْ: پروردگارتان

ص: ۳۵۲

عَلَيْكُمْ: برایتان،

أَلَّا تُشْرِكُوا: این که شریک قرار ندهید

بِهَ شَيْئًا: برای او چیزی را،

وَبِالْوَالِدَيْنِ: و به پدر و مادر

إِحْسَانًا: نیکی کنید.

وَلَا تَقْتُلُوا: و نکشید

أَوْلَادَكُمْ: فرزندانان را

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۱)

مِنْ إِفْلَاقٍ: از (روی) فقر و تنگدستی،

نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ: ما روزی می دهیم شما

وَأِيَّاهُمْ: و ایشان را.

وَلَا تَقْرَبُوا: و نزدیک نشوید

الْفَوَاحِشَ: به کارهای زشت

ما: آن چه که

ظَهَرَ: ظاهر است

مِنْهَا: از آن

وَمَا: و آن چه که

ص: ۳۵۳

بَطْنٍ: پنهان است.

وَلَا تَقْتُلُوا: و نکشید

النَّفْسَ الَّتِي: نفسی را که

حَرَّمَ: حرام کرده

اللَّهُ: خدا،

(۴۱۲) جلد ۸ سوره انعام

إِلَّا بِالْحَقِّ: مگر به حق.

ذَلِكَ: این هاست که

وَصَّاكُم: سفارش کرده است

بِهِ: به آن،

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَعْقِلُونَ: تعقل کنید.

۱۵۲ وَ لَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَ أَوْفُوا الْكَيْلَ وَ الْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَ إِذَا قُلْتُمْ فَاعْدُوا وَ لَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَ بَعِّهْدِ اللَّهُ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَ صَّاكُم

ص: ۳۵۴

بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

وَلَا تَقْرَبُوا: و نزدیک نشوید

مَالَ الْيَتِيمِ: به مال یتیم

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۳)

إِلَّا بِالتِّي: مگر آن که

هِيَ أَحْسَنُ: آن نیکوتر است

حَتَّى يَبْلُغَ: تا برسد

أَشَدَّهُ: به قوتش، به حدّ رشدش.

وَأَوْفُوا: و ادا کنید، وفا کنید

الْكَيْلَ: پیمانه

وَالْمِيزَانَ: و وزن را

بِالْقِسْطِ: به عدالت.

لَا نُكَلِّفُ: و تکلیف نمی کنیم

نَفْسًا: نفسی را

إِلَّا: مگر

وُسْعَهَا: به اندازه توانایش.

وَإِذَا: و هنگامی که

ص: ۳۵۵

قُلْتُمْ: سخن می گوید

(۴۱۴) جلد ۸ سوره انعام

فَاعْدِلُوا: پس دادگر باشید

وَلَوْ كَانَتْ: گر چه باشد

ذَا قُرْبَى: (در مورد) نزدیکان.

وَبِعَهْدِ: و به پیمان

اللَّهِ: خدا

أَوْفُوا: وفا کنید.

ذَلِكُمْ: اینهاست که

وَصَّاكُمُ: سفارش کرده شما را

بِهِ: به آن،

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَذَكَّرُونَ: متذکر شوید.

۱۵۳ وَ أَنْ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۵)

وَصَّاكُمُ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

ص: ۳۵۶

وَ أَنْ هَذَا: و این که این

صِراطی: راه من است

مُسْتَقِيمًا: که مستقیم است

فَاتَّبِعُوهُ: پس پیروی کنید از آن .

وَ لَا تَتَّبِعُوا: و پیروی نکنید

السُّبُلَ: از راه هایی که

فَتَفَرَّقَ: پراکنده کند

بِكُمْ عَنْ: شما را از

سَبِيلِهِ: راهش.

ذَلِكُمْ: این هاست که

وَصَّاكُمُ: سفارش کرده شما را

بِهِ: به آن،

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

(۴۱۶) جلد ۸ سوره انعام

تَتَّقُونَ: تقوا پیشه کنید.

۱۵۹ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَ كَانُوا شِيعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمُ

ص: ۳۵۷

بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

فَرَّقُوا: پراکنده ساختند

دِينَهُمْ: دینشان را

وَ كَانُوا: و شدند

شَيْعًا: گروه گروه

لَسْتَ: نیستی تو

مِنْهُمْ: از ایشان

فِي شَيْءٍ: در چیزی.

إِنَّمَا: جز این نیست که

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۷)

أَمْرُهُمْ: کارشان

إِلَى اللَّهِ: به سوی خداست

ثُمَّ: سپس

يُنَبِّئُهُمْ: خبر می دهد ایشان را

بِمَا: به آن چه که

كَانُوا يَفْعَلُونَ: انجام می دادند.

۱۶۰ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرًا مِثْلِهَا وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلُهَا وَ هُمْ لَا يُظْلَمُونَ

مَنْ جَاءَ: هر کس بیاورد

بِالْحَسَنَةِ: نیکی ای،

فَلَهُ: پس برای او

عَشْرًا: ده (برابر)

أَمْثَالِهَا: مثل آن است.

(۴۱۸) جلد ۸ سوره انعام

وَ مَنْ جَاءَ: و هر که بیاورد

بِالسَّيِّئَةِ: بدی ای،

فَلَا يُجْزَىٰ: پس جزا داده نمی شود

إِلَّا مِثْلُهَا: مگر مثل آن.

وَ هُمْ: و ایشان

لَا يُظْلَمُونَ: ستم نمی شوند.

۱۶۱ قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

ص: ۳۵۹

قُلْ اَنْنَى: بگو: به درستی که مرا

هدانی: هدایت کرده

رَبِّيَا: پروردگارم

اِلَى صِرَاطٍ: به سوی راهی

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۹)

مُسْتَقِيمٍ: راست

دینا قِيمَا: دینی پابرجا،

مِلَّةَ اِبْرَاهِيْمَ: آیین ابراهیم

حَنِيفًا: پاک و استوار و حقگرا.

وَ مَا كَانَ: و نبود

مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ: از مشرکان.

۱۶۲ قُلْ اِنْ صَلَاتِي وَ نُسُكِي وَ مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ

قُلْ اِنَّ: بگو: همانا

صَلَاتِي: نماز من

وَ نُسُكِي: و عبادات من

وَ مَحْيَايَ: و زندگی من

ص: ۳۶۰

وَمَمَاتِي: و مرگ من

(۴۲۰) جلد ۸ سوره انعام

لِلَّهِ: برای خدایی است

رَبِّ: که پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان است.

۱۶۳ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ

لا شریک: نیست شریکی

لَهُ: برای او.

وَ بِذَلِكَ: و به این

أُمِرْتُ: (کار) مأمورم

وَ أَنَا أَوَّلُ: و من اولین

الْمُسْلِمِينَ: مسلمانم.

۱۶۵ وَ هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَ رَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيُبْلِغَكُمْ فِي مَا آتَيْكُمْ

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۱)

إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَ إِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

وَ هُوَ الَّذِي: و او کسی است که

ص: ۳۶۱

جَعَلَكُمْ: قرار داد شما را

خَلَا آئِفَ: جانشینان

الأَرْضِ: زمین،

وَرَفَعَ: و بالا برد، برتری داد

بَعْضَكُمْ: بعضی از شما را

فَوْقَ بَعْضٍ: بالاتر از بعضی دیگر

دَرَجَاتٍ: درجاتی،

لِيُبْلُوَكُمْ: تا بیازماید شما را

فِي مَا آتَيْكُمْ: در آن چه داد به شما.

إِنَّ: به درستی که

رَبِّكَ: پروردگار تو

سَرِيعٌ: به سرعت

(۴۲۲) جلد ۸ سوره انعام

العِقَابِ: کیفر دهنده است

وَإِنَّهُ: و همانا او

لَغَفُورٌ: هر آینه آمرزنده

رَحِيمٌ: مهربان است.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۳)

ص: ۳۶۲

۲۶ یا بَنی اَدَمَ قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَیْكُمْ لِبَاسًا یُّوَارِی سَوْءَاتِکُمْ وَ رِیْشًا وَ لِبَاسًا التَّقْوٰی ذَلِکَ خَیْرٌ ذَلِکَ مِنْ اٰیٰتِ اللّٰهِ لَعَلَّهُمْ یَذَّکَّرُوْنَ

یا بَنی اَدَمَ: ای فرزندان آدم!

قَدْ: به تحقیق

اَنْزَلْنَا: نازل کردیم

عَلَیْكُمْ: بر شما

لِبَاسًا: لباسی را

یُّوَارِی: می پوشاند

سَوْءَاتِکُمْ: عورت های شما را

وَ رِیْشًا: و زینتی است.

وَ لِبَاسًا: و لباس

التَّقْوٰی: تقوی، پرهیزکاری

(۴۲۴) جلد ۸ سوره اعراف

ذَلِکَ خَیْرٌ: آن، بهتر است.

ذَلِکَ مِنْ: آن، از

ایات: آیات

ص: ۳۶۳

اللّٰه: خداوند است

لَعَلَّهُمْ: شاید شما

يَذَكَّرُونَ: متذکر شوید.

۲۹ قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ

قُلْ أَمَرَ: بگو: فرمان داده

رَبِّي: پروردگارم

بِالْقِسْطِ: به عدالت.

وَأَقِيمُوا: متوجه سازید

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۵)

وُجُوهَكُمْ: روی هایتان را

عِنْدَ كُلِّ: در هر

مَسْجِدٍ: مسجدی

وَادْعُوهُ: و بخوانید او را

مُخْلِصِينَ: خالصانه

لَهُ الدِّينَ: در دین،

ص: ۳۶۴

کَمَا: همان گونه که

بَدَأْكُمْ: آفرید شما را،

تَعُودُونَ: باز می گردید.

۳۱ يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

یا بنی آدَم: ای فرزندان آدم!

خُذُوا زِينَتَكُمْ: بگیریید زینت خود را

(۴۲۶) جلد ۸ سوره اعراف

عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ: نزد هر مسجد

وَ كُـلُوا: و بخورید

وَ اشْرَبُوا: و بیاشامید

وَ لَا تُسْرِفُوا: و اسراف نکنید.

إِنَّهُ لَا يُحِبُّ: همانا او دوست ندارد

الْمُسْرِفِينَ: اسراف کاران را.

۳۲ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ

ص: ۳۶۵

الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ نَفْصَلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

قُلْ مَنْ: بگو: چه کسی

حَرَّمَ: حرام نموده

زَيْنَهُ اللَّهِ: زینت خدا را

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۷)

الَّتِي أَخْرَجَ: که خارج کرده

لِعِبَادِهِ: برای بندگانش

وَ الطَّيِّبَاتِ: و پاکیزه ها را

مِنَ الرِّزْقِ: از روزی؟

قُلْ هِيَ: بگو: آن

لِلَّذِينَ: برای کسانی است که

آمَنُوا فِي: ایمان آوردند در

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا: زندگانی دنیا،

خَالِصَةً: خالص

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: در روز قیامت.

كَذَلِكَ: این چنین

نَفْصَلُ: شرح می دهیم

ص: ۳۶۶

الآيات: آیات را

لِقَوْمٍ: برای قومی که

(۴۲۸) جلد ۸ سوره اعراف

يَعْلَمُونَ: می دانند.

۵۵ اذْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ

اُدْعُوا: بخوانید

رَبَّكُمْ: پروردگارتان را

تَضَرُّعًا: از روی تضرع

وَخُفْيَةً: و پنهانی،

إِنَّهُ: به درستی که او

لَا يُحِبُّ: دوست ندارد

الْمُعْتَدِينَ: تجاوزکاران را.

۵۷ وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۹)

ص: ۳۶۷

مِيَّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

وَ هُوَ الَّذِي: و فساد نکنید

يُرْسِلُ: می فرستد

الرِّيَّاحَ: بادها را

بُشْرًا: مژده دهنده

بَيْنَ يَدَيْ: پیشاپیش

رَحْمَتِهِ: (باران) رحمتش،

حَتَّى آ: تا

إِذَا: آن هنگام که

أَقْلَبْتُ: بردارند

سَحَابًا: ابری

ثِقَالًا: سنگین ،

سُقْنَاءَ: می فرستیم آن را

(۴۳۰) جلد ۸ سوره اعراف

لِبَلَدٍ: برای سرزمینی

مِيَّتٍ: مرده،

ص: ۳۶۸

فَأَنْزَلْنَا: پس نازل کردیم ما

بِهِ الْمَاءَ: به وسیله آن آب را،

فَأَخْرَجْنَا بِهِ: پس خارج کردیم به آن

مِنْ كُلِّ: از هر

الثَّمَرَاتِ: میوه ای.

كَذَلِكَ: این چنین

نُخْرِجُ: خارج می کنیم

الْمَوْتَى: مرده را،

لَعَلَّكُمْ: باشد که شما

تَذَكَّرُونَ: متذکر شوید.

۵۸ وَ الْبَلَدِ الطَّيِّبِ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۱)

حَبَثَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ

وَ الْبَلَدُ: و سرزمین

الطَّيِّبُ: پاکیزه

ص: ۳۶۹

يُخْرِجُ: خارج می شود

نَبَاتُهُ: گیاهش

بِأَذْنِ رَبِّهِ: به امر پروردگارش.

وَ الَّذِي: و آن که

خَبَثٌ: ناپاک است

لَا يُخْرِجُ: خارج نمی شود

إِلَّا نَكِدًا: مگر اندکی ناچیز.

كَذَلِكَ: این چنین

نُصِرْفُ: می گردانیم، بیان می کنیم

الآياتِ: آیات را

(۴۳۲) جلد ۸ سوره اعراف

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَشْكُرُونَ: شکر گزارند.

۵۹ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

ص: ۳۷۰

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

أَرْسَلْنَا: فرستادیم

نُوحًا إِلَى: نوح را به سوی

قَوْمِهِ: قومش،

فَقَالَ: پس گفت:

يَا قَوْمِ: ای قوم من!

اعْبُدُوا اللَّهَ: پرستش کنید خدا را

مَا لَكُمْ مِنْ: نیست برای شما هیچ

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۳)

إِلَهٍ غَيْرُهُ: الهی مگر او،

إِنِّي آخِافُ: همانا من می ترسم

عَلَيْكُمْ عَذَابَ: بر شما از عذاب

يَوْمٍ عَظِيمٍ: روزی بزرگ.

۶۰ قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرِيكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

قَالَ الْمَلَأُ: گفتند: بزرگان

مِنْ قَوْمِهِ: از قومش

ص: ۳۷۱

إِنَّا: همانا ما

لَتَرِيكَ: هر آینه می بینم تو را

فِي ضَلَالٍ: در گمراهی

مُبِينٍ: آشکاری.

۶۱ قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَ لَكِنِّي رَسُولٌ

(۴۳۴) جلد ۸ سوره اعراف

مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

قال: گفت:

يا قوم: ای قوم من!

لَيْسَ بِي: نیست در من

ضَلَالَةٌ: گمراهی ای

وَ لَكِنِّي: ولیکن من

رَسُولٌ مِنْ: فرستاده ای از جانب

رَبِّ الْعَالَمِينَ: پروردگار جهانیانم.

۶۲ أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَ أَنْصَحُ لَكُمْ وَ أَعْلَمُ

ص: ۳۷۲

مِنْ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

أُبَلِّغُكُمْ: ابلاغ می کنم به شما

رِسَالَاتٍ: رسالت های

رَبِّي: پروردگارم را

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۵)

وَ أَنْصَحُ: و نصیحت می کنم

لَكُمْ: شما را،

وَ أَعْلَمُ: و می دانم

مِنْ اللَّهِ: از خدا

ما لَا تَعْلَمُونَ: چیزهایی که شما نمی دانید.

۶۳ أَوْ عَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَ لِتَتَّقُوا وَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

أَوْ عَجِبْتُمْ: آیا تعجب کرده اید

أَنْ جَاءَكُمْ: از این که آمد شما را

ذِكْرٌ مِنْ: تذکری از جانب

رَبِّكُمْ عَلَى: پروردگارتان بر

ص: ۳۷۳

رَجُلٍ مِّنْكُمْ: مردی از خودتان؟

لِيُنذِرَكُمْ: تا بیم دهد شما را

(۴۳۶) جلد ۸ سوره اعراف

وَلِتَتَّقُوا: و باید پرهیزگار شوید

وَلَعَلَّكُمْ: و شاید شما

تُرْحَمُونَ: رحم کرده شوید.

۶۴ فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ

فَكَذَّبُوهُ: پس تکذیب نمودند او را

فَأَنْجَيْنَاهُ: و نجات دادیم ما او را

وَالَّذِينَ مَعَهُ: و کسانی را که با او

فِي الْفُلْكِ: در کشتی بودند،

وَأَغْرَقْنَا: و غرق نمودیم

الَّذِينَ: کسانی را که

كَذَّبُوا: تکذیب کردند

بِآيَاتِنَا: آیات ما را.

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۷)

ص: ۳۷۴

إِنَّهُمْ: به درستی که ایشان

كَانُوا: بودند

قَوْمًا عَمِينَ: مردمانی کوردل.

۶۵ وَ إِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ هُودَا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ

وَ إِلَىٰ عَادٍ: و به سوی قوم عاد

أَخَاهُمْ: برادرشان

هُودَا: هود را (فرستادیم).

قَالَ يَا قَوْمِ: گفت: ای قوم من!

اعْبُدُوا: پرستش کنید

اللَّهُ: خدا را

مَا لَكُمْ: نیست برای شما

مِنْ إِلَهٍ: هیچ الهی

(۴۳۸) جلد ۸ سوره اعراف

غَيْرُهُ: غیر از او.

أَفَلَا تَتَّقُونَ: آیا پس پرهیزکاری نمی کنید؟

ص: ۳۷۵

۶۶ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرِيكَ فِي سَفَاهِهِ وَإِنَّا لَنُظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

قال: گفتند:

الملاء: بزرگان (اشراف)

الذين كفروا: كه كافر بودند

من قوميه: از قومش

انا: همانا ما

لنريك: هر آينه مي بينيم تو را

في سفاهيه: در بي خردي، ناداني

وانا: و همانا ما

لنظنك: مسلما مي پنداريم تو را

سوره اعراف لغات و مفاهيم قرآن كريم (۴۳۹)

من الكاذبين: كه از دروغگوياني.

۶۷ قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَ لَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

قال: گفت:

يا قوم: اي قوم من!

ص: ۳۷۶

لَيْسَ بِي: نیست در من

سَفَاهَةٌ: سفاhti، نادانی ای

وَ لَكِنِّي: وليكن من

رَسُولٌ: فرستاده ای

مِنْ رَبِّ: از جانب پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیانم.

۶۸ اُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَ اَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ اَمِينٌ

(۴۴۰) جلد ۸ سوره اعراف

اُبَلِّغُكُمْ: ابلاغ می کنم به شما

رِسَالَاتِ: رسالت های

رَبِّي: پروردگارم را

وَ اَنَا لَكُمْ: و من برای شما

نَاصِحٌ: نصیحت کننده امینم.

۶۹ اَوْ عَجِبْتُمْ اَنْ جَاءَكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِّنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَ اذْكُرُوا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ

ص: ۳۷۷

بَعْدَ قَوْمِ نُوحٍ وَ زَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَضْطَةً فَادْكُرُوا آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

أَوْ عَجِبْتُمْ: آیا تعجب کردید

أَنْ جَاءَكُمْ: از این که آمد شما را

ذِكْرٍ مِنْ: تذکری از جانب

رَبِّكُمْ: پروردگارتان

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۱)

عَلَى رَجُلٍ: بر مردی

مِنْكُمْ: از خودتان

لِيُنذِرَكُمْ: تا بیم دهد شما را؟

وَ اذْكُرُوا: و به یاد آورید

إِذْ: هنگامی که

جَعَلَكُمْ: قرار داد شما را

خُلَفَاءَ مِنْ: جانشینانی از

بَعْدَ قَوْمٍ: بعد قوم

نُوحٍ: نوح

ص: ۳۷۸

وَزَادَكُمْ: و زیاد کرد شما را، گسترش داد شما را

فِي الْخَلْقِ: در آفرینش

بَصْطَةً: از نظر جثه، از نظر توانایی.

فَاذْكُرُوا: پس به یاد آورید

الْآءَ اللَّهُ: نعمت های خدا را

(۴۴۲) جلد ۸ سوره اعراف

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تُقْلِحُونَ: رستگار شوید.

۷۰ قَالُوا آ آجِئْنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

قَالُوا آ: گفتند:

آجِئْنَا: آیا آمده ای به سوی ما

لِنَعْبُدَ: تا پرستیم

اللَّهُ وَحْدَهُ: خدای یگانه را

وَ نَذَرَ: و رها کنیم

ص: ۳۷۹

ما کانَ يَعْبُدُ: آن چه را می پرستیدند

اباؤُنا: پدران ما؟

فَأْتِنَا: پس بیاور برای ما

بِمَا تَعِدُنَا: آن چه وعده می دهی به ما،

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۳)

إِنْ كُنْتَ: اگر هستی

مِنَ الصَّادِقِينَ: از راستگویان.

۷۱ قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَ غَضَبٌ أَتَجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءِ سَيِّمِيْتُمْوهَا أَنْتُمْ وَ اِباؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانظُرُوا أَنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنتَظِرِينَ

قَالَ قَدْ: گفت: به تحقیق

وَقَعَ عَلَيْكُمْ: واقع شده بر شما

مِنَ رَبِّكُمْ: از جانب پروردگارتان

رِجْسٌ: پلیدی، عذاب

ص: ۳۸۰

وَ غَضَبٌ: و غضب.

أَتَجَادِلُونَنِي: آیا مجادله می کنید با من

فِي أَسْمَاءٍ: در مورد نام هایی که

(۴۴۴) جلد ۸ سوره اعراف

سَمَّيْتُمُوهُنَّ: نام گذاری کرده اید آن ها را

أَنْتُمْ وَ: شما و

أَبَاؤُكُمْ: پدرانتان (برای بت ها؟!)

مَا نَزَّلَ: (در حالی که) نازل نکرده

اللَّهُ: خداوند

بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ: (درباره) آن هیچ حجتی،

فَأَنْتَظِرُوا: پس منتظر باشید

إِنِّي مَعَكُمْ: که همانا من با شما

مِنَ الْمُتَنْتِظِرِينَ: از منتظرانم.

۷۲ فَانجِنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَّعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَ مَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ

ص: ۳۸۱

فَأَنْجَيْنَاهُ: پس نجات دادیم او را

وَالَّذِينَ: و کسانی را که

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۵)

مَعَهُ بِرَحْمَةٍ: با او بودند به رحمتی

مِنَّا: از جانب خودمان،

وَقَطَعْنَا: و قطع کردیم

دَابِرًا: ریشه، نسل

الَّذِينَ: کسانی را که

كَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِآيَاتِنَا: آیات ما را،

وَمَا كَانُوا: و نبودند

مُؤْمِنِينَ: مؤمن.

۷۳ وَ إِلَىٰ تَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيْنَهُ مِنْ رَبِّكُمْ هَدَاهِ اللَّهُ لَكُمْ إِيَّاهُ فَذَرُّوا
تَأْكُلُوا فِي آيَاتِ اللَّهِ

ص: ۳۸۲

وَلَا تَمْسُوْهَا بِسُوْءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ الْيَمِّ

(۴۴۶) جلد ۸ سوره اعراف

وَإِلَى ثَمُوْدَ: وَبِهِ سُوْي (قوم) ثمود

أَخَاهُمْ: برادرشان

صَالِحًا: صالح را (فرستادیم).

قَالَ يَا قَوْمِ: گفت: ای قوم من!

اعْبُدُوا: عبادت کنید

اللَّهِ: خدا را

مَا لَكُمْ مِنْ: نیست برای شما هیچ

إِلَهٍ غَيْرُهُ: خدایی غیر از او.

قَدْ: به تحقیق

جَاءَتْكُمْ: آمد شما را

بَيِّنَةٌ: دلیل روشنی

مِنْ: از جانب

رَبِّكُمْ: پروردگارتان.

هَذِهِ نَاقَةٌ: این شتر

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۷)

ص: ۳۸۳

اللَّهُ: خدا،

لَكُمْ: برای شما

آيَةً: معجزه ای است،

فَذَرُوهَا: پس رهاش کنید

تَأْكُلُ فِي: تا بخورد در

أَرْضِ اللَّهِ: زمین خدا.

وَلَا تَمْسُوهَا: و آزار نرسانید به آن

بِسُوءٍ: به بدی،

فَيَأْخُذْكُمْ: پس می گیرد شما را

عَذَابٌ أَلِيمٌ: به عذابی دردناک.

۷۴ وَ اذْكُرُوا آ اذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَ بَوَّأَكُمْ فِي الْاَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سِيْهُولِهَا قُصُورًا وَ تَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا فَاذْكُرُوا آ
الآءَ اللّٰه

(۴۴۸) جلد ۸ سوره اعراف

وَ لَا تَعْنُوا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ

ص: ۳۸۴

وَ اذْكُرُوا آ: و به یاد آورید

اذ: هنگامی که

جَعَلَكُمْ: قرار داد شما را

خُلَفَاءَ: جانشینان

مِنْ بَعْدِ عَادٍ: از بعد قوم عاد

وَبَوَّأَكُمْ: و مستقر ساخت شما را

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

تَتَّخِذُونَ: می گیرید، می سازید

مِنْ سُهُولِهَا: در دشت هایش

قُصُورًا: قصرها،

وَتَنْجِتُونَ: و می تراشید

الْجِبَالِ: از کوه ها

بُيُوتًا: خانه هایی.

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۹)

فَاذْكُرُوا آ: پس به یاد آورید

الْآءِ اللَّهُ: نعمت های خدا را

ص: ۳۸۵

وَلَا تَعْتُوا: و سرکشی نکنید

فِي الْأَرْضِ: در زمین

مُفْسِدِينَ: در حالی که مفسد هستید.

۷۵ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتَضَعُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ
مُؤْمِنُونَ

قَالَ: گفتند:

الْمَلَأُ: بزرگان و اشراف،

الَّذِينَ: کسانی که

اسْتَكْبَرُوا: استکبار ورزیدند

مِنْ قَوْمِهِ: از قومش،

(۴۵۰) جلد ۸ سوره اعراف

لِلَّذِينَ: به کسانی که

اسْتَضَعُوا: ضعیف شده بودند،

لِمَنْ: به آنان که

ص: ۳۸۶

امَنَ: ایمان آوردند

مِنْهُمْ: از ایشان

اتَّعَلَّمُونَ: آیا می دانید (یقین دارید)

أَنَّ صَالِحًا: که همانا صالح

مُرْسَلٌ: فرستاده ای

مِنْ رَبِّهِ: از جانب پروردگارش است؟

قَالُوا إِنَّا: گفتند: همانا ما

بِمَا أُرْسِلَ: به آن چه رسالت یافته

بِهِ مُؤْمِنُونَ: به آن مؤمنیم.

۷۶ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالذِّيَا آمَنَّا

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۱)

بِهِ كَافِرُونَ

قَالَ الَّذِينَ: گفتند: کسانی که

اسْتَكْبَرُوا: تکبر ورزیدند

إِنَّا بِالذِّيَا: همانا ما به آن چه

ص: ۳۸۷

امْتَنُّم بِهِ: ایمان آوردید شما به آن،

كَافِرُونَ: کافریم.

۷۷ فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ

فَعَقَرُوا: پس پی کردند، کشتند

النَّاقَةَ: ناقه را، شتر را

وَعَتَوْا: و سرپیچی کردند

عَنْ أَمْرِ: از امر

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

(۴۵۲) جلد ۸ سوره اعراف

وَقَالُوا: و گفتند:

يَا صَالِحُ: ای صالح!

ائْتِنَا: بیاور

بِما: آن چه را

تَعِدُنَا: وعده می دهی به ما

ص: ۳۸۸

إِنْ كُنْتُمْ: اگر هستی

مِنَ الْمُرْسَلِينَ: از فرستادگان.

۷۸ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ

فَأَخَذَتْهُمُ: پس گرفت ایشان را

الرَّجْفَةُ: زلزله،

فَأَصْبَحُوا: پس صبح کردند

فِي دَارِهِمْ: در خانه شان

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۳)

جَاثِمِينَ: (در حالی که) جسم شان بی جان بود.

۷۹ فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَهَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَ لَكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ

فَتَوَلَّىٰ: پس روی گرداند

ص: ۳۸۹

عَنْهُمْ: از ایشان،

وَ قَالَ: و گفت:

يَا قَوْمِ: ای قوم من!

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

أَبْلَغْتُكُمْ: ابلاغ کردم به شما

رِسَالَةً: رسالت

رَبِّي: پروردگارم را

وَ نَصَحْتُ: و نصیحت کردم

(۴۵۴) جلد ۸ سوره اعراف

لَكُمْ: به شما

وَ لَكِنْ: ولیکن

لَا تُحِبُّونَ: شما دوست ندارید

النَّاصِحِينَ: نصیحت کنندگان را.

۸۵ وَ إِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَ تَكُمْ بَيِّنَةٌ

ص: ۳۹۰

مِنْ رَبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعِيدًا بِإِحْصَانِهَا ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

وَ إِلَى مَدِينَةٍ: نو به سوی تو مدین

أَخَاهُمْ: برادرشان

شُعْبًا: شعب را (فرستادیم).

قَالَ: گفت:

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۵)

يَا قَوْمِ: ای قوم من

اعْبُدُوا: پرستش کنید

اللَّهُ: خدا را

مَا لَكُمْ: نیست برای شما

مِنْ إِلَهٍ: هیچ خدایی

غَيْرُهُ: غیر از او،

قَدْ: به تحقیق

جَاءَتْكُمْ: آمد شما را

ص: ۳۹۱

بَيِّنَةٌ: دليل روشنی

مِنْ: از جانب

رَبِّكُمْ: پروردگارتان.

فَأَوْفُوا: پس وفا کنید، ادا کنید

الْكَيْلَ: پیمانہ

وَالْمِيزَانَ: و وزن را،

(۴۵۶) جلد ۸ سوره اعراف

وَلَا تَبْخَسُوا: و نگاهید، کم نکنید

النَّاسَ: از مردم

أَشْيَاءَهُمْ: چیزهایشان را

وَلَا تُفْسِدُوا: و فساد نکنید

فِي الْأَرْضِ: در زمین

بَعْدَ: بعد

إِصْلَاحِهَا: اصلاحش.

ذَلِكُمْ خَيْرٌ: این بهتر است

لَكُمْ: برای شما

إِنْ كُنْتُمْ: اگر باشید

ص: ۳۹۲

مُؤْمِنِينَ: مؤمن.

۸۶ وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ مَنَّا مَن بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا وَاذْكُرُوا آ

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۷)

إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمُ وَاَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ

وَلَا تَقْعُدُوا: و نشینید

بِكُلِّ: بر سر هر

صِرَاطٍ: راهی که

تُوعِدُونَ: وعده دهید

وَتَصُدُّونَ: و بازدارید

عَنِ سَبِيلِ: از راه

اللَّهِ: خدا

مَنَّا: کسی را که

إِيمَانًا: ایمان آورده به آن

وَتَبْغُونَهَا: و طلب کنید آن را، و نشان دهید آن را

ص: ۳۹۳

عَوَجًا: کج و معوج، منحرف.

وَ اذْکُرُوا: و به یاد آورید

(۴۵۸) جلد ۸ سوره اعراف

اذ: هنگامی را که

کُنتُمْ: بودید

قَلِيلًا: (افراد) کمی،

فَكَثَّرْکُمْ: پس فزونی داد شما را.

وَ اَنْظُرُوا: و بنگرید

کَيْفَ کَانَ: چگونه بود

عَاقِبَةُ: عاقبت

الْمُفْسِدِينَ: فساد کنندگان.

۸۷ وَ اِنْ کَانَ طَآئِفَةٌ مِّنْکُمْ اٰمَنُوْا بِالَّذِیْۤ اَرْسَلْتُۤ بِهٖ وَ طَآئِفَةٌ لَّمْ یُؤْمِنُوْا فَاصْبِرُوْا حَتّٰی یَحْکُمَ اللّٰهُ بَیْنَنَا وَ هُوَ خَیْرُ الْحٰکِمِیْنَ

وَ اِنْ کَانَ: و اگر بود

طَآئِفَةٌ: طایفه ای

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۹)

ص: ۳۹۴

مِنْكُمْ: از شما

امُّوْا: که ایمان آورده اند

بِالَّذِيَّآ: به آن چه

أُرْسِلْتُ: فرستاده شده ام

بِهِ: به آن

وَ طَائِفَةٌ: و طایفه ای

لَمْ يُؤْمِنُوْا: ایمان نیاورده اند،

فَاصْبِرُوْا: پس صبر کنید

حَتَّى: تا

يَحْكُمُ: حکم کند، داوری کند

اللَّهُ: خداوند

بَيْنَنَا: بین ما،

وَ هُوَ: و او

خَيْرٌ: بهترین

(۴۶۰) جلد ۸ سوره اعراف

الْحَاكِمِينَ: داوران است.

«پایان جزء ۸»

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۱)

ص: ۳۹۵

۸۸ قَالَ الْمَلَأَةُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ

قال: گفتند:

الملاء: بزرگان، اشراف،

الذين: کسانی که

استکبروا: تکبر ورزیدند

من قومه: از قومش،

لنُخْرِجَنَّكَ: هر آینه حتما خارج می کنیم تو را

یا شعیب! ای شعیب!

والذين: و کسانی را که

امنوا: ایمان آوردند

معك: با تو،

من قريتنا: از آبادی و شهرمان

(۴۶۲) جلد ۹ سوره اعراف

أو لتعودن: یا باز گردید

فی ملتنا: به آئین ما.

ص: ۳۹۶

قَالَ أَوْ لَوْ كُنَّا: گفت: آیا و اگر چه

کارهین: اکراه داشته باشیم؟

۸۹ قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجَّانَا اللَّهُ مِنْهَا وَ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ

قَدْ: به تحقیق

افْتَرَيْنَا: افترا زده ایم

عَلَى اللَّهِ: به خدا

كَذِبًا: دروغی را

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۳)

إِنْ عُدْنَا: اگر باز گردیم

فِي مِلَّتِكُمْ: به آئین شما

بَعْدَ إِذْ: بعد از آن که

نَجَّانَا: نجات بخشیده ما را

ص: ۳۹۷

اللَّهُ: خداوند

مِنْهَا: از آن.

وَمَا يَكُونُ: و نباشد

لَنَا أَنْ: بر ما این که

نُعَوِّدَ فِيهَا: باز گردیم به آن،

إِلَّا أَنْ: مگر این که

يَشَاءَ: بخواهد

اللَّهُ: خدایی که

رَبُّنَا: پروردگار ماست.

وَسِعَ: وسعت دارد

(۴۶۴) جلد ۹ سوره اعراف

رَبُّنَا: پروردگار ما

كُلِّ شَيْءٍ: به همه چیز

عِلْمًا: از نظر علم .

عَلَى اللَّهِ: بر خدا

تَوَكَّلْنَا: توکل کرده ایم ما.

رَبَّنَا: پروردگارا

ص: ۳۹۸

اَفْتَحْ: بگشای، داوری کن

بَيْنَنَا: بین ما

وَ بَيْنَ قَوْمِنَا: و بین قوم ما

بِالْحَقِّ: به حق

وَ أَنْتَ خَيْرٌ: و تو بهترین

الْفَاتِحِينَ: داورانی.

۹۰ وَ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۵)

لَئِنْ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذَا لَخَاسِرُونَ

وَ قَالَ: و گفتند:

الْمَلَأُ: بزرگان، اشراف،

الَّذِينَ: آنان که

كَفَرُوا: کافر بودند

مِنْ قَوْمِهِ: از قومش

لَئِنْ: هر آینه اگر

اتَّبَعْتُمْ: پیروی کنید

ص: ۳۹۹

شُعَيْبًا: شَعِيبَ رَا

اِنَّكُمْ: هَمَانَا شَمَا

اِذَا: دَرِ اَن هَنگَام

لَخَاسِرُونَ: حَتْمَا اَز زِيَانكَارَان خَوَاهِيد بُوَد.

۹۱ فَاخَذَتْهُمْ الرَّجْفَةُ فَاصْبَحُوا فَيَدَارِهِمْ جَاثِمِينَ

(۴۶۶) جلد ۹ سوره اعراف

فَاخَذَتْهُمْ: پَس گَرَفَت اَن هَا رَا

الرَّجْفَةُ: زَلزَلَه

فَاصْبَحُوا: پَس صَبِح كَرَدَنَد

فِي دَارِهِمْ: دَر خَانَه شَان

جَاثِمِينَ: (دَر حَالِي كَه) بِي جَان بُوَدَنَد.

۹۲ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ

الَّذِينَ: كَسَانِي كَه

كَذَّبُوا: تَكْذِيب نَمُوَدَنَد

ص: ۴۰۰

شُعَيْبًا: شعیب را

كَأَنَّ لَمْ يَعْنُوا: گویی ساکن نبودند

فِيهَا: در آن (خانه ها).

الَّذِينَ: کسانی که

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۷)

كَذَّبُوا: تکذیب نمودند

شُعَيْبًا: شعیب را

كَانُوا هُمْ: بودند ایشان

الْخَاسِرِينَ: زیانکار.

۹۳ فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آسَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ

فَتَوَلَّى: پس روی گرداند

عَنْهُمْ: از ایشان

وَقَالَ: و گفت:

يَا قَوْمِ: ای قوم من!

ص: ۴۰۱

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

أَبْلَغْتُكُمْ: ابلاغ کردم به شما

(۴۶۸) جلد ۹ سوره اعراف

رِسَالَاتٍ: رسالات، پیغام های

رَبِّي: پروردگارم را،

و نَصَحْتُ: و نصیحت نمودم

لَكُمْ: شما را،

فَكَيْفَ: پس چگونه

اسی عَلِي: تأسف بخورم بر

قَوْمٍ: قومی

كافِرِينَ: کافر؟

۹۴ وَ مَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرُّعُونَ

وَ مَا أَرْسَلْنَا: و نفرستادیم ما

فِي قَرْيَةٍ: در آبادی ای

مِّن نَّبِيٍّ: هیچ پیامبری را

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۹)

ص: ۴۰۲

إِلَّا: مَكْر

أَخَذْنَا: که گرفتیم، گرفتار نمودیم

أَهْلَهَا: اهلش را

بِالْبُؤْسَاءِ: به سختی

وَالضَّرَّاءِ: و خسارت، ضرر

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَضْرَعُونَ: تضرع کنند، زاری کنند، (به خود آیند).

۹۵ ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَعْتَهُ وَهُمْ لَا يُشْعُرُونَ

ثُمَّ: سپس

بَدَّلْنَا: تبدیل نمودیم

مَكَانَ: جای

(۴۷۰) جلد ۹ سوره اعراف

السَّيِّئَةِ: بدی را

الْحَسَنَةَ: به خوبی

ص: ۴۰۳

حَتَّىٰ عَفَوْا: تا فرونی گرفتند

وَ قَالُوا: و گفتند:

قَدْ مَسَّ: به تحقیق رسید

أَبَاءَنَا: به پدران ما

الضَّرَّاءُ: سختی

وَ السَّرَّاءُ: و خسارت،

فَأَخَذْنَاهُمْ: پس گرفتیم ما ایشان را

بُعْتَهُ: ناگهان، ناگهانی

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

لَا يَشْعُرُونَ: غافل بودند، درک نداشتند.

۹۶ وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَيَّا آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنَا

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۱)

عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ لَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

وَ لَوْ أَنَّ: و اگر این که

أَهْلَ: اهل

ص: ۴۰۴

الْقُرْيَا: شهرها، آبادی ها

امُّوَا: ایمان آورده

وَ اتَّقَوْا: و پرهیزکاری کرده بودند،

لَفَتَّخْنَا: هر آینه می گشودیم

عَلَيْهِمْ: برایشان

بَرَكَاتٍ: برکت هایی

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

وَ الْأَرْضِ: و زمین

وَ لَكِن: ولیکن

كَذَّبُوا: تکذیب کردند،

(۴۷۲) جلد ۹ سوره اعراف

فَاخَذْنَاهُمْ: پس گرفتیم ما ایشان را

بِمَا: به آن چه

كَانُوا يَكْسِبُونَ: کسب می کردند.

۹۷ أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرْيَا أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيَاتًا وَ هُمْ نَائِمُونَ

ص: ۴۰۵

أَفَأَمِنَ: آیا پس ایمن هستند

أَهْلُ الْقُرْيَا: اهل شهرها

أَنْ يَأْتِيَهُمْ: که بیاید ایشان را

بَأْسُنَا بِيَاتَا: عذاب ما شبانه

وَهُمْ نَائِمُونَ: در حالی که ایشان در خوابند؟

۹۸ أَوْ أَمِنَ أَهْلُ الْقُرْيَا أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يُلْعَبُونَ

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۳)

أَوْ أَمِنَ: و آیا ایمن هستند

أَهْلُ الْقُرْيَا: اهل آبادی ها

أَنْ يَأْتِيَهُمْ: این که بیاید ایشان را

بَأْسُنَا: عذاب ما

ضُحًى: روز، نیمروز

وَهُمْ يُلْعَبُونَ: در حالی که ایشان بازی می کنند؟

۹۹ أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يُأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ

ص: ۴۰۶

الْخَاسِرُونَ

أَفَأَمِنُوا: آیا پس ایمن هستند

مَكْرًا: از مکر

اللَّهِ: خدا؟

فَلَا يَأْمَنُ: پس ایمن نمی شوند

مَكْرًا: از مکر

(۴۷۴) جلد ۹ سوره اعراف

اللَّهِ: خدا

إِلَّا الْقَوْمُ: مگر قوم

الْخَاسِرُونَ: زیانکار.

۱۴۶ سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كُفْرًا إِهْلًا يَأْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ

سَأَصْرِفُ: به زودی منصرف خواهم کرد

ص: ۴۰۷

عَنْ آيَاتِي: از آیاتم

الَّذِينَ: کسانی را که

يَتَكَبَّرُونَ: تکبر می ورزند

فِي الْأَرْضِ: در زمین

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۵)

بِغَيْرِ الْحَقِّ: به ناحق،

وَإِنْ يَرَوْا: و اگر ببینند

كُلَّ آيَةٍ: هر آیه ای را، هر نشانه ای را

لَا يُؤْمِنُوا: ایمان نمی آورند

بِهَا: به آن

وَإِنْ يَرَوْا: و اگر ببینند

سَبِيلَ: راه

الرُّشْدِ: رشد را، کمال را،

لَا يَتَّخِذُوهُ: نمی گیرند آن را

سَبِيلًا: نمی گیرند آن را

وَإِنْ يَرَوْا: و اگر ببینند

سَبِيلَ: راه

ص: ۴۰۸

الْغَيِّ: ستم را، گمراهی را

يَتَّخِذُوهُ: می گیرند آن را

(۴۷۶) جلد ۹ سوره اعراف

سَبِيلًا: راه و روشی.

ذَلِكَ: این،

بِأَنَّهُمْ: به آن جهت است که آن ها

كَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِآيَاتِنَا: آیات ما را

وَ كَانُوا: و بودند

عَنْهَا: از آن

غَافِلِينَ: غافل.

۱۴۷ وَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَ لِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

كَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِآيَاتِنَا: آیات ما را

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۷)

ص: ۴۰۹

وَلِقَاءِ: و دیدار

الْآخِرَةِ: آخرت را،

حَبِطَتْ: نابود شد، تباه شد

أَعْمَالُهُمْ: اعمالشان.

هَلْ: آیا

يُجْزَوْنَ: پاداش داده می شوند

الْأَمَا: جز به آن چه

كَانُوا يَعْمَلُونَ: عمل می کردند؟

۱۵۷ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَا أُمَّهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَيْهِمْ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ

(۴۷۸) جلد ۹ سوره اعراف

آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

ص: ۴۱۰

الَّذِينَ: آن کسانی که

يَتَّبِعُونَ: پیروی می کنند

الرَّسُولَ: از رسول

النَّبِيِّ: پیامبری

الْأُمِّيِّ: درس نخوانده،

الَّذِي: آن که

يَجِدُونَهُ: می یابند (وصف) او را

مَكْتُوبًا: نوشته شده

عِنْدَهُمْ: نزدشان

فِي التَّوْرَةِ: در تورات

وَالْإِنْجِيلِ: و انجیل،

يَأْمُرُهُمْ: فرمان می دهد آن ها را

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۹)

بِالْمَعْرُوفِ: به معروف، خوبی

وَيَنْهَيْهُمْ: و نهی می کند آن ها را

عَنِ الْمُنْكَرِ: از منکر، بدی

وَيُحِلُّ: و حلال می کند

ص: ۴۱۱

لَهُمْ: برای آن ها

الطَّيِّبَاتِ: پاکیزه ها را،

و يُحَرِّمُ: و حرام می کند

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

الْحَبَائِثَ: ناپاکی ها، پلیدی ها را،

و يَضَعُ: و برمی دارد

عَنْهُمْ: از ایشان

إِضْرَهُمْ: بارهای سنگین شان

و الْأَغْلَالَ: و زنجیرهایی را

الَّتِي كَانَتْ: که بود

(۴۸۰) جلد ۹ سوره اعراف

عَلَيْهِمْ: برایشان.

فَالَّذِينَ: پس کسانی که

آمَنُوا بِهِ: ایمان آوردند به او

و عَزَّرُوهُ: و حمایتش کردند

و نَصَرُوهُ: و یاریش نمودند

و اتَّبَعُوا: و پیروی کردند

ص: ۴۱۲

النُّورَ الَّذِيَا: نوری را که

أُنزِلَ: نازل شد

مَعَهُ: با او،

أَوْلَائِكَ: آنان

هُمُ الْمُفْلِحُونَ: ایشانند رستگاران.

۱۵۸ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۱)

وَيُمِيتُ فَأَمْنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

قُلْ يَا أَيُّهَا: بگو: ای

النَّاسُ: مردم!

إِنِّي: همانا من

رَسُولُ اللَّهِ: فرستاده خدا

إِلَيْكُمْ: به سوی شما

جَمِيعًا: همگی، هستم

ص: ۴۱۳

الَّذِي: آن که

لَهُ مُلْكُ: برای اوست حکومت

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین.

لَا إِلَهَ: نیست معبودی

إِلَّا هُوَ: مگر او،

(۴۸۲) جلد ۹ سوره اعراف

يُحْيِي: زنده می کند

وَيُمِيتُ: و می میراند.

فَأَمِنُوا: پس ایمان بیاورید

بِاللَّهِ: به خدا

وَرَسُولِهِ: و فرستاده اش،

النَّبِيِّ: پیامبر

الْأُمِّيِّ: درس نخوانده

الَّذِي يُؤْمِنُ: که ایمان دارد

بِاللَّهِ: به خدا

وَكَلِمَاتِهِ: و کلماتش

ص: ۴۱۴

وَ اتَّبِعُوهُ: و پیروی نماید او را،

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَهْتَدُونَ: هدایت یابید.

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۳)

۱۶۳ وَ اسْأَلُهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْبُدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَ يَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

وَ اسأَلُهُمْ: و سؤال کن از آن ها

عَنِ الْقَرْيَةِ: از شهری

الَّتِي كَانَتْ: که بود

حَاضِرَةَ: نزدیک، ساحل

الْبَحْرِ: دریا،

إِذْ: هنگامی که

يَعْبُدُونَ: تجاوز کردند

فِي السَّبْتِ: در روز شنبه

ص: ۴۱۵

إِذْ تَأْتِيهِمْ: هنگامی که می آمدند

حیتائُهُمْ: ماهیانشان

(۴۸۴) جلد ۹ سوره اعراف

يَوْمَ سَبْتِهِمْ: در روز شنبه

شُرْعًا: آشکارا، پدیدار،

وَيَوْمَ: و روزی که

لَا يَسْبِتُونَ: غیر شنبه بود

لَا تَأْتِيهِمْ: نمی آمدند.

كَذَلِكَ: این چنین

تَبْلُوهُمْ: آزمایش می کنیم آن ها را

بِمَا: به خاطر

كَانُوا يَفْسُقُونَ: نافرمانی که می نمودند.

۱۶۴ وَ إِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا نِ اللَّهِ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعذِرَةٌ إلی رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

وَإِذْ: و هنگامی که

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۵)

ص: ۴۱۶

قَالَتْ: گفتند:

أُمَّهُ مِنْهُمْ: گروهی از آن ها

لِمَ تَعْطُونَ: چرا پند می دهید

قَوْمًا: قومی را که

اللَّهُ: خداوند

مُهْلِكُهُمْ: هلاک کننده آن ها

أَوْ مُعَذِّبُهُمْ: یا عذاب کننده آن هاست

عَذَابًا: به عذابی

شَدِيدًا: شدیداً؟

قَالُوا: گفتند:

مَعذِرَةً: معذرتی

إِلَى رَبِّكُمْ: به سوی پروردگارتان

وَلَعَلَّهُمْ: و شاید آن ها

يَتَّقُونَ: تقوی پیشه کنند.

(۴۸۶) جلد ۹ سوره اعراف

۱۶۵ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ

ص: ۴۱۷

عَنِ الشُّوْءِ آوَ أَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

نَسُوا: فراموش نمودند

ما: آن چه را که

ذُكِّرُوا: یادآور شده بودند

بِهِ: به آن،

أَنْجَيْنَا: نجات دادیم

الَّذِينَ: کسانی را که

يَنْهَوْنَ: نهی می کردند

عَنِ الشُّوْءِ آ: از بدی،

وَ أَخَذْنَا: و گرفتیم

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۷)

الَّذِينَ: کسانی را که

ظَلَمُوا: ظلم کردند،

بِعَذَابٍ: به عذابی

بَئِيسٍ: شدید، سخت،

ص: ۴۱۸

بِما: به خاطر این که

كَانُوا يَفْسُقُونَ: نافرمانی می کردند.

۱۶۶ فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

عَتَوْا: سرپیچی کردند

عَنْ ما: از آن چه

نُهُوا: نهی شده بودند

عَنْهُ: از آن،

(۴۸۸) جلد ۹ سوره اعراف

قُلْنَا: گفتیم:

لَهُمْ: به ایشان

كُونُوا: بشوید

قِرَدَةً: بوزینگانی

خَاسِئِينَ: طرد شده، رانده شده.

ص: ۴۱۹

۱۶۷ وَاِذْ تَاذَنَ رَبُّكَ لِيُنْعِنَنَّ عَلَيْهِمْ اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ يَسُوْمُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ اِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيْعُ الْعِقَابِ وَاِنَّهُ لَغَفُوْرٌ رَحِيْمٌ

وَ اِذْ: و هنگامی که

تَاذَنَ: اعلام نمود

رُبُّكَ: پروردگارت

لِيُنْعِنَنَّ: حتما مسلط می کند، برمی انگیزد

عَلَيْهِمْ: برایشان

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۹)

اِلَى يَوْمِ: تا روز

الْقِيَامَةِ: قیامت

مَنْ: کسی را تا

يَسُوْمُهُمْ: وارد نماید، تحمیل کند به آن ها

سُوءَ: بد، سخت

الْعَذَابِ: عذابی را.

اِنَّ: همانا

رَبُّكَ: پروردگارت تو

ص: ۴۲۰

لَسْرِيْعٌ: هر آينه تُند

العِقَابِ: مجازات است،

وَ اِنَّهٗ: و همانا او

لَغَفُوْرٌ: هر آينه آمرزنده

رَحِيْمٌ: مهربان است.

(۴۹۰) جلد ۹ سوره اعراف

۱۶۸ وَ قَطَّعْنَاهُمْ فِى الْاَرْضِ اُمَمًا مِنْهُمْ الصّٰلِحُوْنَ وَ مِنْهُمْ دُوْنَ ذٰلِكَ وَ بَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنٰتِ وَ السَّيِّئٰتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ

وَ قَطَّعْنَاهُمْ: و پراکنده ساختیم آن ها را

فِى الْاَرْضِ: در زمین

اُمَمًا: گروه هایی،

مِنْهُمْ: بعضی از ایشان

الصّٰلِحُوْنَ: صالح اند،

وَ مِنْهُمْ: و بعضی از آن ها

دُوْنَ: پایین تر از

ص: ۴۲۱

ذَلِكَ: آن هستند

وَبَلَّوْنَاهُمْ: و آزمودیم آن ها را

بِالْحَسَنَاتِ: به نیکی ها

وَالسَّيِّئَاتِ: و بدی ها

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۱)

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَرْجِعُونَ: باز گردند.

۱۶۹ فَخَلَفَ مِنْ بَعدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَذْنَىٰ وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلَهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالِدَارُ الْأُخْرَىٰ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

فَخَلَفَ: پس جانشین شدند

مِنْ بَعدِهِمْ: از بعد آن ها

خَلْفٌ: جانشینی،

ص: ۴۲۲

وَرِثُوا: که به ارث بردند

الْكِتَابَ: کتاب را.

(۴۹۲) جلد ۹ سوره اعراف

يَأْخُذُونَ: می گیرند

عَرَضٌ: متاع، عرضه

هَذَا الْأَذْنَى: این (دنیای) پست را

وَيَقُولُونَ: و می گویند:

سَيُعْجَزُ: به زودی می آمرزد

لَنَا: ما را

وَإِنْ يَأْتِهِمْ: و اگر بیاید آن ها را

عَرَضٌ: متاعی، عرضه ای

مِثْلَهُ: همانند آن،

يَأْخُذُوهُ: (باز) می گیرند آن را.

أَلَمْ يُؤْخَذْ: آیا گرفته نشده

عَلَيْهِمْ: از آن ها

مِثْلَهُ: پیمان

الْكِتَابِ: کتاب

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۳)

ص: ۴۲۳

أَنْ: این که

لَا يَقُولُوا: نگویید

عَلَى اللَّهِ: بر خدا

إِلَّا الْحَقُّ: مگر حق را؟

وَدَرَسُوا: و خوانده اند

ما فيه: آن چه در آن است.

وَالدَّارُ: و سرای، خانه

الْآخِرَةُ: آخرت

خَيْرٌ: بهتر است

لِلَّذِينَ: برای کسانی که

يَتَّقُونَ: تقوا پیشه می کنند.

أَفَلَا تَعْقِلُونَ: آیا پس تعقل نمی کنید؟

۱۷۰ وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ

(۴۹۴) جلد ۹ سوره اعراف

إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

ص: ۴۲۴

يُمَسِّكُونَ: چنگ بزنند

بِالْكِتَابِ: به کتاب

وَ أَقَامُوا: و برپادارند

الصَّلَاةَ: نماز را،

إِنَّا: همانا ما

لَا نُضِيعُ: ضایع نمی کنیم

أَجْرًا: پاداش

الْمُضْلِحِينَ: اصلاح گران را.

۱۷۱ وَ إِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَ ظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَ اذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۵)

وَ إِذْ: و هنگامی که

نَتَقْنَا: بلند کردیم

الْجَبَلَ: کوه را

فَوْقَهُمْ: بالای سرشان

ص: ۴۲۵

كَأَنَّهُ: گویی که آن

ظَلَّةٌ: سایبانی است

وَظَنُّوْآ: و گمان کردند

أَنَّهُ: همانا آن

وَاقِعٌ: واقع شدنی است

بِهِمْ: روی آن ها

خُذُوْا: (گفتیم) بگیرید

ما: آن چه را که

آتَيْنَاكُمْ: دادیم ما به شما

بِقُوَّةٍ: با قدرت

(۴۹۶) جلد ۹ سوره اعراف

وَإِذْ كُرُوا: و به یاد داشته باشید

ما فيه: آن چه در آن است

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَتَّقُونَ: پرهیزگار شوید.

۱۷۹ وَ لَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ

ص: ۴۲۶

لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَ لَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَ لَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَالْأَنْعَمِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

ذَرَأْنَا: آفریدیم

لِجَهَنَّمَ: برای جهنم

كَثِيرًا: گروه بسیاری را

مِنَ الْجِنَّ: از جن

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۷)

وَ الْإِنْسِ: و انس.

لَهُمْ قُلُوبٌ: برای آن هاست دل هایی

لَا يَفْقَهُونَ بِهَا: که نمی فهمند با آن

وَ لَهُمْ: و برای آن هاست

أَعْيُنٌ: چشم هایی

لَا يُبْصِرُونَ بِهَا: که نمی فهمند با آن

وَ لَهُمْ: و برای آن هاست

آذَانٌ: گوش هایی

ص: ۴۲۷

لَا يَسْمَعُونَ: که نمی شنوند

بِهَا: با آن.

أُولَئِكَ: آنان

كَالْأَنْعَمِ: مانند چهارپایانند

بَلْ هُمْ: بلکه ایشان

أَضَلُّ: گمراه ترند.

(۴۹۸) جلد ۹ سوره اعراف

أُولَئِكَ: آنان

هُمُ الْغَفْلُونَ: ایشانند غافلان.

۱۸۰ وَ لِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا وَ ذُرُّوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

وَلِلَّهِ: و برای خداوند

الْأَسْمَاءُ: نام هایی

الْحُسْنَى: نیکو است

فَادْعُوهُ: پس بخوانید او را

ص: ۴۲۸

بِهَا: به آن.

وَذُرُّو: و رها کنید

الَّذِينَ: کسانی را که

يُلْحِدُونَ: عناد می ورزند

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۹)

فِي آسْمِهِ: در اسم هایش.

سَيُجْزَوْنَ: به زودی پاداش داده می شوند

مَا: به خاطر

كَانُوا يَعْمَلُونَ: اعمالی که انجام می دادند.

۱۸۱ وَ مِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ

وَ مِمَّنْ: و از کسانی که

خَلَقْنَا: خلق نمودیم

أُمَّةً: گروهی

يَهْدُونَ: هدایت می کنند

بِالْحَقِّ: به حق

وَ بِهِ يَعْدِلُونَ: و به آن اجرای عدالت می کنند.

ص: ۴۲۹

۱۸۲ وَ الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ

(۵۰۰) جلد ۹ سوره اعراف

حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بآيَاتِنَا: آیات ما را،

سَنَسْتَدْرِجُهُمْ: به زودی و به تدریج آن ها را به عذاب می افکنیم

مِنْ حَيْثُ: از آن جایی که

لَا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۱۸۳ وَ أُمْلَى لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ

وَ أُمْلَى: و مهلت می دهم

لَهُمْ: به آن ها

إِنَّ: همانا

كَيْدِي: طرح و نقشه من

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۱)

مَتِينٌ: محکم است.

ص: ۴۳۰

۱۸۴ أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا: آیا فکر نکردند

ما بِصَاحِبِهِمْ: مصاحبشان، هم صحبتشان

مِنْ جِنَّةٍ: جنونی ندارد؟

إِنْ هُوَ: نیست او

إِلَّا نَذِيرٌ: مگر بیم دهنده ای

مُبِينٌ: آشکار.

۱۸۵ أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ ءِ وَ أَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ

(۵۰۲) جلد ۹ سوره اعراف

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا: آیا نظر نکردند

فِي مَلَكُوتِ: در باطن

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین

وَ مَا خَلَقَ: و آن چه خلق کرد

ص: ۴۳۱

اللَّهُ: خداوند

مِنْ شَيْءٍ: از هر چیزی؟

وَ أَنْ عَسَى آ: و این که شاید

أَنْ يَكُونَ: باشد

قَدْ اقْتَرَبَ: به تحقیق، نزدیک

أَجْلُهُمْ: اجلشان.

فَبَأَى: پس به کدام

حَدِيثٍ: سخن

بَعْدَهُ: بعد از آن

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۳)

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند؟

۱۹۴ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَلُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنَّكُمْ صَادِقِينَ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی را که

تَدْعُونَ: می خوانید

مِنْ دُونِ: غیر از

اللَّهُ: خدا،

ص: ۴۳۲

عباد: بندگانی هستند

أَمْثَالِكُمْ: مانند خود شما.

فَادْعُوهُمْ: پس بخوانید آن ها را

فَلْيَسْتَجِيبُوا: پس باید اجابت کنند

لَكُمْ إِنْ: شما را اگر

كُنْتُمْ صَادِقِينَ: باشید راستگو.

(۵۰۴) جلد ۹ سوره اعراف

۱۹۵ أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا آم لَّهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا آم لَّهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا آم لَّهُمْ آذُنٌ يَسْمَعُونَ بِهَا قُلِ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ
ثُمَّ كِيدُوا فَلَا تُنظَرُونَ

أَلَهُمْ: آیا برای آن ها

أَرْجُلٌ: پاهایی است

يَمْشُونَ بِهَا: که راه می روند با آن ؟

أَمْ لَهُمْ: یا برای آن ها

أَيْدٍ: دست هایی است

يَبْطِشُونَ بِهَا: که می گیرند با آن ؟

ص: ۴۳۳

أَمْ لَهُمْ: یا برای آن ها

أَعْيُنٌ: چشم هایی است

يُبْصِرُونَ بِهَا: که می بینند با آن؟

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۵)

أَمْ لَهُمْ: یا برای آن ها

ءَأَذُنٌ: گوش هایی است

يَسْمَعُونَ بِهَا: که می شنوند با آن؟

قُلِ ادْعُوا: بگو: بخوانید

شُرَكَاءَ كُمْ: شریکانتان را

ثُمَّ: سپس

كِيدُونَ: نقشه بکشید برای من

فَلَا تُنْظِرُونِ: پس مهلت ندهید مرا.

۱۹۶ إِنَّ وَلِيَّ اللَّهِ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ

إِنَّ: به درستی که

وَلِيَّ: سرپرست من

اللَّهُ الَّذِي: خدایی است که

(۵۰۶) جلد ۹ سوره اعراف

ص: ۴۳۴

نَزَّلَ: نازل کرده

الْكِتَابَ: کتاب را،

وَ هُوَ: و او

يَتَوَلَّى: سرپرستی می کند

الصَّالِحِينَ: صالحان را.

۱۹۷ وَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَ لَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ

وَ الَّذِينَ: و کسانی را که

تَدْعُونَ: می خوانید

مِنْ دُونِهِ: از غیر او،

لَا يَسْتَطِيعُونَ: توانایی ندارند

نَصْرَكُمْ: یاری کنند شما را،

وَ لَا أَنْفُسَهُمْ: و نه خودشان را

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۷)

يَنْصُرُونَ: یاری دهند.

۱۹۸ وَ إِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا

ص: ۴۳۵

وَتَرِيَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ

وَإِنْ تَدْعُهُمْ: و اگر بخوانید آن ها را

إِلَى الْهُدَى: به سوی هدایت

لَا يَسْمَعُوا: نمی شنوند

وَتَرِيَهُمْ: و می بینی آن ها را

يَنْظُرُونَ: نگاه می کنند

إِلَيْكَ: به تو

وَهُمْ: در حالی که آن ها

لَا يُبْصِرُونَ: نمی بینند.

۱۹۹ خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ

(۵۰۸) جلد ۹ سوره اعراف

عَنِ الْجَاهِلِينَ

خُذِ: بگیر

الْعَفْوَ: عفو را، مدارا کن

وَأْمُرْ: و امر کن، وادار کن

بِالْعُرْفِ: به خوبی، به نیکی

وَأَعْرِضْ: و روی گردان

ص: ۴۳۶

عَنِ الْجَاهِلِينَ: از جاهلان.

۲۰۰ وَ إِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

وَ إِمَّا: و هرگاه، و اگر

يَنْزَغَنَّكَ: و سوسه رسيد به تو

مِنَ الشَّيْطَانِ: از شيطان

نَزْغٌ: و سوسه ای

سوره اعراف لغات و مفاهيم قرآن كريم (۵۰۹)

فَاسْتَعِذْ: پس پناه ببر

بِاللَّهِ: به خدا،

إِنَّهُ: به درستی که او

سَمِيعٌ عَلِيمٌ: شنوای داناست.

۲۰۱ إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِّنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

اتَّقَوْا: تقوا پيشه کردند

ص: ۴۳۷

إذا: هنگامی که

مَسَّهُمْ: برسد به آن ها

طَائِفٌ: چرخنده ای، پندار شیطانی ای

مِنَ الشَّيْطَانِ: از شیطان،

تَذَكَّرُوا: یاد می کنند (خدا را)

(۵۱۰) جلد ۹ سوره اعراف

فَإِذَاهُمْ: پس در آن هنگام آن ها

مُبْصِرُونَ: بینا شدگانند.

۲۰۲ وَ إِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِي الْغَيِّ ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ

وَ إِخْوَانُهُمْ: و برادرانشان

يَمُدُّونَهُمْ: می کشند آن ها را

فِي الْغَيِّ: در ستم، در گمراهی

ثُمَّ: سپس

لَا يُقْصِرُونَ: کوتاهی نمی کنند.

۲۰۳ وَ إِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بآيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَآئِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ

ص: ۴۳۸

وَ هُدًى وَ رَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

وَ اِذَا: و هنگامی که

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۱)

لَمْ تَأْتِهِمْ: نیاوری برایشان

بِآيَةٍ: آیه ای،

قَالُوا لَوْ: گویند: چرا

لَا اجْتَبَيْتَهُمْ: برنگزیدی آن را.

قُلْ: بگو:

إِنَّمَا: جز این نیست که

اتَّبِعْ: پیروی می کنم

ما يُوحى: آن چه را که وحی شده

إِلَى مَنْ: به سوی من از

رَبِّي: جانب پروردگارم،

هذا: این

بَصَائِرُ: وسیله بینایی، حجت های روشن

مِنْ: از جانب

رَبِّكُمْ: پروردگارتان است

(۵۱۲) جلد ۹ سوره اعراف

وَ هُدًى: و هدایتی

ص: ۴۳۹

وَ رَحْمَةً: و رحمتی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

۲۰۴ وَ إِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَ أَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

وَ إِذَا: و هنگامی که

قُرِئَ: خوانده شود

الْقُرْآنُ: قرآن،

فَاسْتَمِعُوا: پس گوش کنید

لَهُ: به آن

وَ أَنْصِتُوا: و ساکت باشید

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۳)

تُرْحَمُونَ: رحم کرده شوید.

۲۰۵ وَ اذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَ خِيفَةً وَ دُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَ لَا تَكُنْ

ص: ۴۴۰

مِنَ الْغَفْلِينَ

وَ اذْكُرْ: و یاد کن

رَبِّكَ: پروردگارت را

فِي نَفْسِكَ: در (دل) خودت

تَضَرُّعًا: با زاری و تضرع

وَ خِيفَةً: و خوف

وَ دُونَ الْجَهْرِ: آهسته و آرام

مِنَ الْقَوْلِ: از گفتار، آواز،

بِالْغَدُوِّ: صبحگاهان

وَ الْأَصَالِ: و شامگاهان

(۵۱۴) جلد ۹ سوره اعراف

وَ لَا تَكُنْ: و نباش

مِنَ الْغَفْلِينَ: از غافلان.

۲۰۶ إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَ يُسَبِّحُونَهُ وَ لَهُ يَسْجُدُونَ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا آنان که

عِنْدَ: نزد

ص: ۴۴۱

رَبِّكَ: پروردگارت (در مقام قرب هستند)،

لَا يَسْتَكْبِرُونَ: تکبر نمی ورزند

عَنْ عِبَادَتِهِ: از عبادتش

وَيُسَبِّحُونَهُ: و تسبیح می کنند او را

وَلَهُ: و برای او

يَسْجُدُونَ: سجده می کنند.

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۵)

ص: ۴۴۲

۲ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

انَّمَا: جز این نیست که

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

الَّذِينَ إِذَا: کسانی که زمانی که

ذُكِرَ اللَّهُ: یاد کرده شود خدا

وَجِلَّتْ: ترسان شود

قُلُوبُهُمْ: دل هایشان،

وَإِذَا: و هنگامی که

تُلِيَتْ: تلاوت شود

عَلَيْهِمْ: برایشان

آيَاتُهُ: آیات او،

(۵۱۶) جلد ۹ سوره انفال

زَادَتْهُمْ إِيمَانًا: افزون شود ایمانشان

وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ: و بر پروردگارشان

ص: ۴۴۳

يَتَوَكَّلُونَ: توکل می کنند.

۳ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَهُمْ يُنْفِقُونَ

الَّذِينَ: کسانی که

يُقِيمُونَ: به پا می خیزند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَمِمَّا: و از آن چه

رَزَقْنَهُمْ: روزی دادیم ما به آن ها

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند.

۴ أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۷)

رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

أُولَئِكَ: آنان

هُمُ الْمُؤْمِنُونَ: ایشانند مؤمنان

حَقًّا: حقیقتی

ص: ۴۴۴

لَهُمْ: برای ایشان است

دَرَجَاتٍ: درجاتی

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان

وَمَغْفِرَةً وَاَمْرًا زَكِيًّا

وَرِزْقًا كَرِيمًا: و رزقی کریم.

۵ كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكُرْهُونَ

کَمَا: هم چنان که

أَخْرَجَكَ: بیرون فرستاد تو را

(۵۱۸) جلد ۹ سوره انفال

رَبُّكَ: پروردگارت

مِنْ بَيْتِكَ: از خانه ات

بِالْحَقِّ وَ: به حق و

إِنَّ فَرِيقًا: به درستی که گروهی

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ: از مؤمنان

لَكُرْهُونَ: کراهت داشتند.

ص: ۴۴۵

۶ يُجَدِّلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ

يُجَدِّلُونَكَ: مجادله می کنند با تو

فِي الْحَقِّ: در امر حق

بَعْدَ مَا: بعد از آن که

تَبَيَّنَ: روشن شد،

كَأَنَّمَا: گویی

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۹)

يُسَاقُونَ: رانده می شوند

إِلَى الْمَوْتِ: به سوی مرگ

وَ هُمْ يَنْظُرُونَ: و آن ها تماشا می کنند.

۲۰ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردید

أَطِيعُوا: اطاعت کنید

ص: ۴۴۶

اللَّهُ: خدا را

وَرَسُولُهُ: و رسولش را،

وَلَا تَوَلَّوْا: و برنگردید، و روی نگردانید

عَنْهُ: از او

وَأَنْتُمْ: در حالی که شما

(۵۲۰) جلد ۹ سوره انفال

تَسْمَعُونَ: می شنوید.

۲۲ إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الضُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ

إِنَّ شَرَّ: همانا بدترین

الدَّوَابِّ: جنبندگان

عِنْدَ اللَّهِ: نزد خدا

الضُّمُّ الْبُكْمُ: (افراد) کر و لال هستند

الَّذِينَ: آن کسانی که

لَا يَعْقِلُونَ: اندیشه نمی کنند.

ص: ۴۴۷

۲۴ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَ أَنَّهَا إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۱)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردید!

اسْتَجِيبُوا: اجابت کنید

لِلَّهِ: خدا

وَ لِلرَّسُولِ: و رسول را

إِذَا: هنگامی که

دَعَاكُمْ: بخوانند شما را

لِمَا: به آن چه

يُحْيِيكُمْ: زنده سازد شما را،

وَ اعْلَمُوا: و بدانید

أَنَّ اللَّهَ: که همانا خداوند

يَحُولُ بَيْنَ: حائل می شود بین

الْمَرْءِ: انسان

ص: ۴۴۸

وَقَلْبِهِ: و قلبش،

(۵۲۲) جلد ۹ سوره انفال

وَأَنَّهَا: و همانا اوست که

إِلَيْهِ: به سويش

تُحْشَرُونَ: محشور می شوید.

۲۵ وَأَتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

وَاتَّقُوا: و بپرهیزید، بترسید

فِتْنَةً: از فتنه ای که

لَا تُصِيبَنَّ: نمی رسد

الَّذِينَ: به کسانی که

ظَلَمُوا: ستم کردند

مِنْكُمْ: از شما

خَاصَّةً: خاص، ویژه

وَاعْلَمُوا: و بدانید

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۳)

أَنَّ اللَّهَ: که همانا خداوند

ص: ۴۴۹

شَدِيدٌ: شدید، سخت

العِقَابِ: کیفر است.

۲۶ وَ اذْکُرُوا آ اذْ اَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِی الْاَرْضِ تَخَافُونَ اَنْ یَتَخَطَّفَکُمْ النَّاسُ فَاُوْیْکُمْ وَ اَیْدُکُمْ بِنَصْرِیْ رَهْرَهَ وَّرَزَقُکُمْ مِنَ الطَّیِّبَاتِ لَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ

وَ اذْکُرُوا آ: و یاد کنید

اِذْ اَنْتُمْ: هنگامی را که شما

قَلِيلٌ: کم بودید

مُسْتَضْعَفُونَ: ضعیف بودید

فِی الْاَرْضِ: در (روی) زمین

تَخَافُونَ: می ترسیدید

اَنْ یَتَخَطَّفَکُمْ: که بُربایند شما را

(۵۲۴) جلد ۹ سوره انفال

النَّاسُ: مردم،

فَاُوْیْکُمْ: پس پناه داد شما را

وَ اَیْدُکُمْ: و کمک کرد شما را

ص: ۴۵۰

بِنَصْرِهِ: به نصرت خود

وَرَزَقَكُم: و روزی داد شما را

مِنَ الطَّيِّبَاتِ: از پاکیزه ها

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَشْكُرُونَ: تشکر کنید.

۲۷ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردید!

لَا تَخُونُوا: خیانت نکنید

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۵)

اللَّهُ: به خدا

وَالرَّسُولَ: و رسول

وَتَخُونُوا: و خیانت نکنید

أَمْنِكُمْ: در امانت های خود

وَأَنْتُمْ: در حالی که شما

ص: ۴۵۱

تَعْلَمُونَ: می دانید.

۲۸ وَ اعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَآءَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

وَ اعْلَمُوا: و بدانید

أَنَّمَا: جز این نیست که

أَمْوَالُكُمْ: اموال شما

وَأَوْلَادُكُمْ: و فرزندان شما

فِتْنَةٌ: (وسیله) آزمایشند

(۵۲۶) جلد ۹ سوره انفال

وَأَنَّ اللَّهَ: و همانا خدا

عِنْدَآءَهُ: نزد اوست

أَجْرٌ عَظِيمٌ: پاداشی بزرگ.

۲۹ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

ص: ۴۵۲

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردید!

إِنْ تَتَّقُوا: اگر بپرهیزید، پروا کنید

اللَّهُ: از خدا

يَجْعَلُ: قرار می دهد

لَكُمْ فُرْقَانًا: برای شما فرقان را

وَيُكَفِّرُ: و می پوشاند

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۷)

عَنْكُمْ: از شما

سَيِّئَاتِكُمْ: بدی هایتان را

وَيَغْفِرُ لَكُمْ: و می آمرزد شما را.

وَاللَّهُ: و خداوند

ذُو الْفَضْلِ: دارای فضل

الْعَظِيمِ: بزرگ است.

۳۰ وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ

ص: ۴۵۳

وَ اللَّهُ خَيْرُ الْمَكْرِينِ

وَ إِذْ: (به یاد آور) و هنگامی که

يَمْكُرُ: نقشه می کشیدند

بِكَ الَّذِينَ: برای تو کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

(۵۲۸) جلد ۹ سوره انفال

لِيُثْبِتُوكَ: تا به زندان بیفکند

أَوْ يَقْتُلُوكَ: یا بکشند تو را

أَوْ يُخْرِجُوكَ: یا خارج کنند تو را.

وَ يَمْكُرُونَ: و مکر می کردند

وَ يَمْكُرُ: و مکر می کرد

اللَّهُ: خدا،

وَ اللَّهُ: و خداوند

خَيْرٌ: بهترین

الْمَكْرِينِ: مکرکنندگان است.

۳۱ وَ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ء آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ

ص: ۴۵۴

نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْطِيرُ الْأُولِينَ

وَ إِذَا: و هنگامی که

تُتْلَى: خوانده می شود

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۹)

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

ءَايَاتِنَا: آیات ما

قَالُوا قَدْ: گویند: به تحقیق

سَمِعْنَا: شنیدیم ما

لَوْ نَشَاءُ: اگر بخواهیم

لَقُلْنَا مِثْلَ: هر آینه می گوئیم مثل

هَذَا: این را،

إِنْ هَذَا: نیست این (قرآن)

إِلَّا أَسْطِيرُ: مگر افسانه های

الْأُولِينَ: پیشینیان.

۳۲ وَ إِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا

ص: ۴۵۵

بِعَذَابِ أَلِيمٍ

(۵۳۰) جلد ۹ سورہ انفال

وَإِذْ قَالُوا: وَهَنَّا كَمَا كُنَّا نَقُولُ: كُنَّا نَقُولُ:

اللَّهُمَّ: پروردگارا!

إِنْ كَانَ: اگر باشد

هَذَا: این (کتاب)

هُوَ الْحَقُّ: و، حق،

مِنْ عِنْدِكَ: از طرف تو،

فَأَمِّطْهُ: پس بیار

عَلَيْنَا: بر ما

حِجَارَةً: سنگ های

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

أَوْ ائْتِنَا: یا بیاور

بِعَذَابِ: عذاب

أَلِيمٍ: دردناک.

سورہ انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۱)

۳۳ وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَ مَا كَانَ

ص: ۴۵۶

اللَّهُ مُعَذِّبُهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

وَ مَا كَانَ اللَّهُ: و بنا ندارد خداوند

لِيُعَذِّبَهُمْ: تا عذاب کند آن ها را

وَ أَنْتَ: در حالی که تو

فِيهِمْ: در میانشان هستی،

وَ مَا كَانَ: و بنا ندارد

اللَّهُ: خداوند

مُعَذِّبَهُمْ: عذاب کند آن ها را

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

يَسْتَغْفِرُونَ: استغفار می کنند.

۳۴ وَ مَا لَهُمْ بِاللَّهِ وَ هُمْ يُصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ مَا كَانُوا أَأُولِيَاءَهُ إِنْ أُولِيَاءَهُ

(۵۳۲) جلد ۹ سوره انفال

إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

وَ مَا لَهُمْ: و چرا ایشان را

إِلَّا يُعَذِّبُهُمْ: عذاب نکند

ص: ۴۵۷

اللَّهُ: خداوند

وَهُمْ يَصُدُّونَ: در حالی که آن‌ها بازمی‌دارند

عَنِ الْمَسْجِدِ: از مسجد

الْحَرَامِ: الحرام (مردم را)،

وَمَا كَانُوا: در حالی که نباشند

أَوْلِيَاءَهُ: سرپرستان آن.

إِنْ أَوْلِيَاءَهُ: نیستند سرپرستان آن

إِلَّا الْمُتَّقُونَ: مگر پرهیزکاران،

وَلَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

لَا يَعْلَمُونَ: نمی‌دانند.

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۳)

۳۵ وَ مَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَ تَصْدِيهً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

وَ مَا كَانَ: و نبود

صَلَاتُهُمْ: نمازشان

ص: ۴۵۸

عِنْدَ الْبَيْتِ: نزد خانه (خدا)

الَّا مُكَآءَ: مگر صوت کشیدن

وَ تَصْدِيهً: و کف زدن.

فَذُوقُوا: پس بچشید

الْعَذَابِ: عذاب را

بِمَا: به خاطر

كُنتُمْ تَكْفُرُونَ: کفری که می ورزیدید.

۳۶ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا

(۵۳۴) جلد ۹ سوره انفال

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا آتَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند،

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند

أَمْوَالَهُمْ: مال هایشان را

لِيَصُدُّوا: تا باز دارند

ص: ۴۵۹

عَنْ سَبِيلٍ: از راه

اللَّهِ: خدا.

فَسَيُنْفِقُونَهَا: پس به زودی انفاق می کنند آن را،

ثُمَّ تَكُونُ: سپس می شود

عَلَيْهِمْ: برایشان

حَسْرَةً: مایه حسرت،

ثُمَّ: سپس

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۵)

يُغْلَبُونَ: شکست می خورند.

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

إِلَىٰ جَهَنَّمَ: به سوی جهنم

يُخْشَرُونَ: محشور می شوند.

۳۷ لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضُهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمُهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ

ص: ۴۶۰

لَيَمِيزَ: تا جدا سازد

اللَّهُ: خداوند

الْخَيْثَ: ناپاک را

مِنَ الطَّيِّبِ: از پاک،

وَ يَجْعَلُ: و قرار می دهد

(۵۳۶) جلد ۹ سوره انفال

الْخَيْثَ: ناپاک را

بَعْضُهُ: بعضی از آن ها را

عَلَى بَعْضٍ: بر بعض دیگر،

فَيَرْكُمُهُ: پس متراکم می کند آن ها را

جَمِيعًا: جميعًا: همگی

فَيَجْعَلُهُ: پس قرار دهد آن ها را

فِي جَهَنَّمَ: در جهنم.

اَوْلَادِكَ: آنان

هُمُ: ایشانند

الْخَسِرُونَ: از زیانکاران.

«پایان جزء ۹»

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۷)

ص: ۴۶۱

۴۶ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

وَ أَطِيعُوا: و اطاعت كنيد

اللَّهُ: خدا

وَ رَسُولُهُ: و رسولش را،

وَ لَا تَنَازَعُوا: و نزاع نكنيد،

فَتَفْشَلُوا: پس سست می شويد

وَ تَذْهَبَ: و می رود

رِيحُكُمْ: قدرت، شكوت شما،

وَ اصْبِرُوا: و صبر پيشه كنيد.

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

مَعَ الصَّابِرِينَ: با صبر كنندگان است.

۵۲ كَذَّابٍ عَدُوٍّ آلِ فِرْعَوْنَ وَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا

(۵۳۸) جلد ۱۰ سوره انفال

بِآيَةِ اللَّهِ فَاحْذَرُوا اللَّهَ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ

ص: ۴۶۲

كَذَّابٍ: مانند شیوه، عادت

عَالٍ فِرْعَوْنَ: خاندان فرعون

وَالَّذِينَ: و کسانی که

مِنْ قَبْلِهِمْ: از قبل از ایشان بودند،

كَفَرُوا: که کفر ورزیدند

بِآيَةِ اللَّهِ: به آيا خدا،

فَأَخَذَهُمْ: پس گرفت آن ها را

اللَّهُ: خداوند

بِذُنُوبِهِمْ: به گناهانشان.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

قَوِيٌّ: نیرومندی است

شَدِيدٌ: که سخت

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۹)

العِقَابِ: کیفر است.

۵۳ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

ص: ۴۶۳

ذَلِكَ: این

بِأَنَّ اللَّهَ: به آن خاطر است که خدا

لَمْ يَكُ: نباشد

مُغَيِّرًا: تغییر دهنده

نِعْمَةً: نعمتی که

أَنْعَمَهَا: ارزانی داشته آن را

عَلَى قَوْمٍ: بر قومی،

حَتَّى يُغَيِّرُوا: مگر تغییر دهند

ما: آن چه را که

بِأَنْفُسِهِمْ: در خودشان است

(۵۴۰) جلد ۱۰ سوره انفال

وَ أَنْ: و به درستی که

اللَّهُ: خداوند

سَمِعَ عَلِيمٌ: شنوای داناست.

۶۰ وَ أَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَ مِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَ عَدُوَّكُمْ

ص: ۴۶۴

وَءَاخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ

وَاعِدُوا: و آماده سازید

لَهُمْ مَا: برای آن ها آن چه

اسْتَطَعْتُمْ: توانایی دارید

مِنْ قُوَّةٍ: از نیرو

وَمِنْ: و از

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۱)

رِبَاطِ الْخَيْلِ: ورزیده اسبان (اسبان ورزیده)

تُرْهَبُونَ بِهِ: می ترسانید به وسیله آن

عَدُوٌّ: دشمن

اللَّهُ: خدا

وَعَدُوَّكُمْ: و دشمن خودتان را،

وَءَاخِرِينَ: و دیگران را

مِنْ دُونِهِمْ: غیر از ایشان،

لَا تَعْلَمُونَهُمْ: که نمی شناسید آن ها را.

ص: ۴۶۵

اللَّهُ: خدا

يَعْلَمُهُمْ: می شناسدشان.

وَمَا تُنْفِقُوا: و آن چه انفاق کنید

مِنْ شَيْءٍ: از چیزی

فِي سَبِيلِ اللَّهِ: در راه خدا.

يُوفَّ: بازگردانده می شود

(۵۴۲) جلد ۱۰ سوره انفال

إِلَيْكُمْ: به سوی شما،

وَأَنْتُمْ: و شما

لَا تُظَلِّمُونَ: ظلم نخواهید شد.

۶۴ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَ مَنْ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ: ای پیامبر!

حَسْبُكَ: کافی است برای تو

اللَّهُ: خدا

وَ مَنْ: و کسانی که

ص: ۴۶۶

اتَّبَعَكَ: پیروی کردند از تو

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ: از مؤمنان.

۶۵ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنَّ

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۳)

يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَبِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ: ای پیامبر!

حَرِّضٌ: تحریک کن، تشویق کن

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان را

عَلَى الْقِتَالِ: بر جنگ، بر جهاد،

إِنْ يَكُنْ: اگر باشند

مِنْكُمْ: از شما

عِشْرُونَ: بیست نفر

صَبِرُونَ: با استقامت

يَغْلِبُوا: غلبه می کنند

ص: ۴۶۷

مَأْتَيْنِ: بر دویست نفر.

وَإِنْ يَكُنْ: و اگر باشند

(۵۴۴) جلد ۱۰ سوره انفال

مِنْكُمْ: از شما

مِائَةٌ: صد نفر،

يَغْلِبُوا: غلبه می کنند

أَلْفًا: بر هزار نفر

مِنَ الَّذِينَ: از کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند.

بِأَنَّهُمْ: به خاطر این که آن ها

قَوْمٌ: قومی هستند که

لَا يَفْقَهُونَ: نمی فهمند.

۶۶ أَلَّنَّ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ
وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ

أَلَّنَّ: اکنون

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۵)

ص: ۴۶۸

خَفَّفَ: تخفیف داد

اللَّهُ: خداوند

عَنْكُمْ: به شما،

وَ عَلِمَ أَنَّ: و معلوم داشت

فِيكُمْ: در شما

ضَعُفًا: ضعفی وجود دارد.

فَإِنْ يَكُنْ: پس اگر باشند

مِنْكُمْ: از شما

مِائَةً: صد نفر

صَابِرَةً: با استقامت،

يَغْلِبُوا: غلبه می کنند

مِائَتَيْنِ: بر دویست نفر.

وَ إِنْ يَكُنْ: و اگر باشند

مِنْكُمْ: از شما

(۵۴۶) جلد ۱۰ سوره انفال

أَلْفٌ: هزار نفر،

يَغْلِبُوا: غلبه می کنند

ص: ۴۶۹

الْفَيْنِ: بر دو هزار نفر

بِأُذُنٍ: به اجازه، به فرمان

اللَّهُ: خدا،

وَاللَّهُ: و خداوند

مَعَ الصَّبْرِينَ: با صابران است.

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۷)

ص: ۴۷۰

۱۶ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَهِّ وَاللَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ

أَمْ حَسِبْتُمْ: آیا گمان کردید

أَنْ تُتْرَكُوا: که رها می شوید

وَلَمَّا يَعْلَمِ: و هنوز شناخته است

اللَّهُ: خدا

الَّذِينَ: کسانی را که

جَاهَدُوا: جهاد کردند

مِنْكُمْ: از شما؟

وَلَمْ يَتَّخِذُوا: در حالی که انتخاب نکرده اند

مِنْ دُونِ: از غیر

اللَّهُ: خدا

(۵۴۸) جلد ۱۰ سوره توبه

وَلَا رَسُولِهِ: و نه رسولش

وَلَا الْمُؤْمِنِينَ: و نه مؤمنین را

ص: ۴۷۱

وَلِيَجْهَ: همراز، محرم اسرار.

وَ اللّٰهُ: و خداوند

حَيِّرٌ: آگاه است

بِمَا: به آن چه

تَعْمَلُونَ: عمل می کنید.

۱۸ إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ أَقَامَ الصَّلَاةَ وَ ءَاتَى الزَّكَاةَ وَ لَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أَوْلَايِكَ أَنْ يَكُونُوا
مِنَ الْمُهْتَدِينَ

إِنَّمَا: جز این نیست که

يَعْمُرُ: تعمیر می کنند

مَسْجِدَ اللَّهِ: مساجد خدا را

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۹)

مَنْ: کسانی که

ءَامَنَ: ایمان دارند

بِاللَّهِ: به خداوند

وَ الْيَوْمِ: و روز

ص: ۴۷۲

الأخِر: قیامت،

وَ أَقَامَ: و برپا دارند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَءَاتَى: و پردازند

الزَّكَاةَ: زکات را

وَ لَمْ يَخْشَ: و نترسند

إِلَّا اللَّهَ: جز از خدا.

فَعَسَى: پس شاید، امید است

أَوْلَادِكَ: آنان

أَنْ يَكُونُوا: این که باشند

(۵۵۰) جلد ۱۰ سوره توبه

مِنَ الْمُهْتَدِينَ: از هدایت یافته گان.

۲۳ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا ءَابَاءَكُمْ وَ إِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَ مَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاُولَٰئِكَ هُمُ
الظَّالِمُونَ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

ص: ۴۷۳

ءَأْمَنُوا: ایمان آوردید!

لَا تَتَّخِذُوا: نگیرید

ءَأَبَاءَكُمْ: پدرانتان را

وَإِخْوَانَكُمْ: و برادرانتان را

أَوْلِيَاءَ: دوستان، ولی

إِنْ اسْتَحَبُّوا: اگر ترجیح دادند

الْكُفْرَ: کفر را

عَلَى الْإِيمَنِ: بر ایمان.

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۱)

وَ مَنْ: و هر کس

يَتَوَلَّاهُمْ: دوستی کند با آن‌ها

مِنْكُمْ: از شما،

فَأُولَئِكَ: پس آنان

هُمُ الظَّالِمُونَ: ایشانند ستمگران.

۲۴ قُلْ إِنْ كَانَ ءَأَبَاؤُكُمْ وَابْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجْرَةٌ

ص: ۴۷۴

تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَ مَسْكِنٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبُّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

قُلْ إِنْ كَانَ: پس اگر باشند

ءَابَاؤُكُمْ: پدرانتان

وَ أَبْنَاؤُكُمْ: و فرزندانان

(۵۵۲) جلد ۱۰ سوره توبه

وَ إِخْوَانُكُمْ: و برادرانتان

وَ أَزْوَاجُكُمْ: و همسرانتان

وَ عَشِيرَتُكُمْ: و قوم و خویشان

وَ أَمْوَالٌ: و اموالی که

اَقْتَرَفْتُمُوهَا: جمع آوری کرده اید، به دست آورده اید

وَ تِجَارَةٌ: و تجارتی که

تَخْشَوْنَ: می ترسید

كَسَادَهَا: از کساد شدنش

وَ مَسْكِنٌ: و مساکنی که

تَرْضَوْنَهَا: (مورد علاقه شماست)، به آن علاقه مندید

ص: ۴۷۵

أَحَبَّ: محبوب تر است

إِلَيْكُمْ: نزد شما

مِنَ اللَّهِ: از خدا

وَرَسُولِهِ: و رسولش

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۳)

وَجِهَادٍ: و جهاد

فِي سَبِيلِهِ: در راهش،

فَتَرَبَّصُوا: پس منتظر باشید

حَتَّىٰ يَأْتِيَ: تا بیاید، بیاورد

اللَّهُ: خدا

بِأَمْرِهِ: فرمانش را.

وَاللَّهُ: و خداوند

لَا يَهْدِي: هدایت نمی کند

الْقَوْمَ: قوم، گروه

الْفَاسِقِينَ: فاسق را.

۲۵ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَ يَوْمَ

ص: ۴۷۶

حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبْتُمْكُمْ كَثْرَتَكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ

(۵۵۴) جلد ۱۰ سوره توبه

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

نَصْرَكُمْ: یاری کرد شما را

اللَّهُ: خدا

فِي مَوَاطِنَ: در مواقع، موافق موارد

كَثِيرَةٍ: بسیاری،

وَيَوْمَ حُنَيْنٍ: و روز (جنگ) حنین

إِذْ أَعْجَبْتُمْكُمْ: هنگامی که

كَثْرَتُكُمْ: بسیاریتان،

فَلَمْ تُغْنِ: پس بی نیاز نکرد

عَنْكُمْ: شما را

شَيْئًا: چیزی،

وَضَاقَتْ: و تنگ شد

عَلَيْكُمْ: بر شما

الْأَرْضُ: زمین

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۵)

ص: ۴۷۷

بِمَا رَحِبتُ: با همه فراخی و وسعت که داده شد،

ثُمَّ: سپس

وَلَيْتُمْ: پشت کردید

مُدْبِرِينَ: (درحالی که فرار می نمودید).

۲۶ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ

ثُمَّ أَنْزَلَ: سپس نازل کرد

اللَّهُ: خداوند

سَكِينَتَهُ: آرامشش را

عَلَى رَسُولِهِ: بر رسولش

وَعَلَى: و بر

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنین،

(۵۵۶) جلد ۱۰ سوره توبه

وَأَنْزَلَ: و نازل کرد

جُنُودًا: لشگرهایی که

ص: ۴۷۸

لَمْ تَرَوْهَا: نمی دیدید آن را،

وَعَذَّبَ: و عذاب کرد

الَّذِينَ: کسانی را که

كَفَرُوا: کافر شدند.

وَذَلِكَ: و این است

جَزَاءُ: پاداش

الْكَافِرِينَ: کافران.

۲۷ ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

ثُمَّ يَتُوبُ: سپس توبه می پذیرد

اللَّهُ: خدا

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۷)

مِنْ بَعْدِ: از بعد

ذَلِكَ: آن،

عَلَىٰ مَنْ: بر هر کس

يَشَاءُ: که بخواهد.

ص: ۴۷۹

وَ اللَّهُ: و خداوند

غَفُورٌ: آمرزنده

رَحِيمٌ: مهربان است.

۳۳ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَ دِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

أَرْسَلَ: فرستاد

رَسُولَهُ: رسولش را

بِالْهُدَىٰ: با هدایت،

(۵۵۸) جلد ۱۰ سوره توبه

وَ دِينِ: و دین

الْحَقِّ: حق،

لِيُظْهِرَهُ: تا غالب گرداند آن را

عَلَى الدِّينِ: بر دین

كُلِّهِ: تمامش را،

وَلَوْ: هر چند که

ص: ۴۸۰

كَرِهَةً: کراهت داشته باشند

الْمُشْرِكُونَ: مشرکان.

۵۰. إِنَّ تَصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُوهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ

إِنْ تُصِيبُكَ: اگر برسد به تو

حَسَنَةٌ: نیکی ای،

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۹)

تَسُوهُمْ: ناراحتشان می کند.

وَإِنْ تُصِيبُكَ: و اگر برسد به تو

مُصِيبَةٌ: مصیبتی، ناراحتی ای

يَقُولُوا: می گویند:

قَدْ أَخَذْنَا: به تحقیق گرفتیم ما

أَمْرًا: تصمیم خودمان را

مِنْ قَبْلُ: از قبل،

وَيَتَوَلَّوْا: و باز می گردند

ص: ۴۸۱

وَهُمْ: در حالی که آن ها

فَرِحُونَ: خوشحالند.

۵۱ قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْتَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

قُلْ لَنْ: بگو: هرگز

(۵۶۰) جلد ۱۰ سوره توبه

يُصِيبُنَا: نمی رسد به ما

إِلَّا مَا: مگر آن چه

كَتَبَ: نوشت، مقرر داشت

اللَّهُ لَنَا: خدا برای ما،

هُوَ مَوْلَانَا: او سرپرست ماست.

وَعَلَى اللَّهِ: و بر خدا

فَلْتَتَوَكَّلِ: پس باید توکل کنند

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان.

۵۲ قُلْ هَلْ تَرَبُّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسَيْنَيْنِ

ص: ۴۸۲

وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُّ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهَا أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ

قُلْ هَلْ يَبْغُونَ: آيا

تَرَبَّصُونَ: انتظار می برید

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۱)

بِنَا إِلَّا إِحْدَى: برای ما جز یکی

الْحُسَيْنَيْنِ: از دو نیکی؟

وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُّ: و ما انتظار می بریم

بِكُمْ أَنْ: برای شما که

يُصِيبِكُمُ اللَّهُ: برساند شما را

بِعَذَابٍ: به عذابی

مِنْ عِنْدِهَا: از نزد خودش

أَوْ بِأَيْدِينَا: یا به دست ما.

فَتَرَبَّصُوا: پس، منتظر باشید

إِنَّا مَعَكُمْ: همانا ما با شما

مُتَرَبِّصُونَ: از منتظرانیم.

۷۱ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ

ص: ۴۸۳

بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

(۵۶۲) جلد ۱۰ سوره توبه

وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

وَالْمُؤْمِنُونَ: و مردان مؤمن

وَالْمُؤْمِنَاتُ: و زنان مؤمن

بَعْضُهُمْ: بعضی از آن ها

أَوْلِيَاءُ: ولی، یار و یاور

بَعْضٍ: بعضی دیگرند.

يَأْمُرُونَ: امر می کنند

بِالْمَعْرُوفِ: به خوبی ها

وَيَنْهَوْنَ: و نهی می کنند

عَنِ الْمُنْكَرِ: از بدی ها

وَيُقِيمُونَ: و به پا می کنند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَيُؤْتُونَ: و می پردازند

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۳)

الزَّكَاةَ: زکات را

وَيُطِيعُونَ: و اطاعت می کنند

ص: ۴۸۴

اللَّهُ: خدا

وَرَسُولُهُ: و فرستاده اش را.

أُولَئِكَ: آنان را

سَيَرْحَمُهُمْ: به زودی رحم می کند آن ها را

اللَّهُ: خدا.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

عَزِيزٌ: مقتدری است

حَكِيمٌ: شایسته کار.

۷۲ وَعِدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ
أَكْبَرُ ذَلِكَ

(۵۶۴) جلد ۱۰ سوره توبه

هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

وَعَدَ: وعده داده

اللَّهُ: خداوند

الْمُؤْمِنِينَ: به مردان مؤمن

وَالْمُؤْمِنَاتِ: و زنان مؤمن،

ص: ۴۸۵

جَنَّاتٍ: باغ‌هایی که

تَجْرِي: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن، از چشم انداز آن

الْأَنْهَارُ: نهرها، رودها،

خَالِدِينَ فِيهَا: جاودانند در آن

وَمَا سَاكِنٌ: و مسکن‌هایی

طَيِّبَةً: که پاکیزه است

فِي جَنَّاتٍ: در بهشت‌های

عَدْنٍ: عدن.

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۵)

وَرِضْوَانٌ: و خشنودی، و رضوان

مِنَ اللَّهِ: از جانب خدا،

أَكْبَرُ: که برتر است (از همه آن‌ها).

ذَلِكَ: این است

هُوَ الْفَوْزُ: آن رستگاری

الْعَظِيمُ: بزرگ.

«پایان جزء ۱۰»

(۵۶۶) جلد ۱۰ سوره توبه

ص: ۴۸۶

سرشناسه: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷

عنوان و نام پدیدآور: لغات و مفاهیم قرآن کریم / تالیف محمد بیستونی.

مشخصات نشر: قم: بیان جوان، ۱۳۸۷.

مشخصات ظاهری: ج. ۳. ۱۱ × ۱۷ س. م.

شابک: ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۲۳؛ ج. ۱. ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۲۸؛ ج. ۲. ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۳۵؛ ج. ۳. ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۴۲

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتاب حاضر لغات و مفاهیم کتاب "تفسیر نوجوان" برگرفته از "تفسیر نمونه" اثر ناصر مکارم شیرازی است.

مندرجات: ج. ۱. شامل لغات و مفاهیم جلد ۱ تا ۱۰ تفسیر نوجوان. ج. ۲. شامل لغات و مفاهیم جلد ۱۱ تا ۲۰ تفسیر نوجوان. ج. ۳. شامل لغات و مفاهیم جلد ۲۱ تا ۳۰ تفسیر نوجوان.

عنوان دیگر: تفسیر نمونه.

عنوان دیگر: تفسیر نوجوان.

موضوع: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷. تفسیر نوجوان واژه نامه ها.

موضوع: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷. تفسیر نوجوان فهرست مطالب.

شناسه افزوده: مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۰۵. تفسیر نمونه

رده بندی کنگره: BP۹۸/ب۹۵ت۷۴۰۶/۱۳۸۷

رده بندی دیویی: [ج] ۲۹۷/۱۷۹

شماره کتابشناسی ملی: ۱۲۰۲۶۱۸

فهرست مطالب

موضوع صفحه

۱۵ ●●● «سوره یونس»

۷۵ ●●● «سوره هود»

۱۴۷ ●●● «سوره یوسف»

۱۶۲ ●●● «سوره رعد»

۱۷۹ ●●● «سوره ابراهیم»

۱۹۵ ●●● «سوره حجر»

۲۰۵ ●●● «سوره نحل»

۲۵۶ ●●● «سوره اسراء»

۳۰۳ ●●● «سوره كهف»

۳۵۲ ●●● «سوره مریم»

۳۹۵ ●●● «سوره طه»

۴۰۳ ●●● «سوره انبیاء»

(۷۹۶)

۴۳۲ ●●● «سوره حج»

(۷۹۷)

فهرست مطالب

موضوع صفحه

۴۴۶ ●●● «سوره مؤمنون»

«سوره نور» ●●● ۴۵۸

«سوره فرقان» ●●● ۴۹۵

«سوره شعراء» ●●● ۵۲۰

«سوره نمل» ●●● ۵۳۶

«سوره قصص» ●●● ۵۸۰

«سوره عنكبوت» ●●● ۶۵۷

(۷۹۸)

ص: ۲

۱ اعراب گذاری کامل «همه» آیات، روایات و کلمه های عربی .

۲ طرح جلد ابداعی و گرافیکی جدید متناسب با «جمعیت هدف هر کتاب».

۳ صفحه آرایی شعرگونه و چشم نواز تا خواننده به دلیل پرش مرتب چشم «خسته» نشود.

۴ آزاد بودن «هرگونه نسخه برداری» و چاپ از روی آثار مکتوب و کپی رایت نرم افزارها.

۵ همه محصولات مؤسسه پس از فروش و استفاده، حتی اگر آسیب دیده باشد، «پس گرفته می شود».

۶ فروش اقساطی به قیمت نقد و با تعیین اقساط

(۷۹۹)

«توسط خریدار».

۷ امضای «حداقل یک مجتهد جامع الشرایط» به نشانه تأیید محتوا قبل از چاپ اخذ می شود.

۸ آثار مؤسسه به افراد بی بضاعت به طور «رایگان» تقدیم می گردد.

۹ همه «آموزش های تخصصی قرآنی» گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان «رایگان» است.

۱۰ برای هیچ یک از آثار، حق التألیف دریافت نمی شود.

۱۱ تنوع تخصصی محصولات متناسب «با جامعه هدف یعنی کودک، نوجوان، جوان، زنان، خانواده و مساجد».

۱۲ نشر نهایی آثار پس از نشر آزمایشی و موفقیت در طرح پایلوت (Pilot Plan) در «جمعیت مخاطب هدف» صورت می گیرد.

در صورتی که هر کس از صدر اسلام تا سال ۱۴۲۰ هجری قمری

(۸۰۰)

(سال تأسیس مؤسسه قرآنی تفسیر جوان) یک نمونه کتاب قرآنی را با جمع «۱۲ ویژگی» مذکور، به این مؤسسه ارائه دهد، برای هموطنان داخل کشور مبلغ «۰۰۰/۰۰۰/۱۰ تومان» و برای افراد مقیم خارج از کشور مبلغ «۰۰۰/۱۰ دلار» جایزه به عنوان حق الکشف تعلق می گیرد.

(قیمت گذاری کل محصولات مؤسسه بر مبنای ۱۲ ویژگی اشاره شده،

انجام می شود)

دکتر محمد بیستونی

رئیس هیئت مدیره گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان شامل:

[مؤسسه قرآنی قصص (تخصصی کودکان)، مؤسسه قرآنی نورپیامبران (تخصصی نوجوانان)، مؤسسه قرآنی تفسیر جوان (تخصصی جوانان)، مؤسسه قرآنی رضوان (تخصصی زنان)، مؤسسه قرآنی شعیب نبی الله (تخصصی خانواده)، مؤسسه قرآنی مساجد جوان (تخصصی مساجد)، مؤسسه قرآنی انعام الهی (تخصصی تغذیه، گلها و گیاهان دارویی)، مؤسسه طب قرآنی مائده طلایی (تخصصی طب سنتی با آموزه های قرآنی) مؤسسه قرآنی و علم زندگی (تخصصی

(۸۰۱)

اعجاز علمی قرآن)، مؤسسه خیریه عاطفه (تخصصی احداث کتابخانه، مراکز ورزشی و غسلخانه در روستاها و مناطق محروم)]

ص:۳

سَيِّدِنَا وَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ وَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ إِلَى مَوْلَانَا وَ مَوْلَى الْمُؤَحِّدِينَ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِلَى بَضْعِهِ الْمُضِيَّطَفَى وَ بِهِجِهِ
 قَلْبِهِ سَيِّدِهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ إِلَى سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، السَّبْطِيِّينَ، الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ إِلَى الْأَيْمَةِ التَّشَعُّهِ الْمُعْصُومِينَ الْمُكَرَّمِينَ مِنْ
 وُلْدِ الْحُسَيْنِ لِأَسَيِّمًا بِقِيَّةِ اللَّهِ فِي الْأَرْضِينَ وَ وَارِثِ عُلُومِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ، الْمَعَدِّ لِقَطْعِ دَابِرِ الظَّلَمَةِ وَ الْمُدْخِرِ لِأَحْيَاءِ الْفَرَائِضِ وَ
 مَعَالِمِ الدِّينِ ، الْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ صَاحِبِ الْعَصِيرِ وَ الزَّمَانِ عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى فَرَجَهُ الشَّرِيفَ فَيَا مُعَزَّ الْأَوْلِيَاءِ وَ يَا مُبْدِلَ الْأَعْيَادِ أَيُّهَا
 السَّبَبُ الْمُتَّصِلُ بَيْنَ الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ قَدْ مَسَّنَا وَ أَهْلُنَا الضَّرَّ فِي غَيْبَتِكَ وَ فِرَاقِكَ وَ جِنْنَا بِبِضَاعِهِ مُرْجَاهِ مِنْ وِلَائِكَ وَ مَحَبَّتِكَ
 فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ مِنْ مَنِّكَ وَ فَضْلِكَ وَ تَصَدَّقْ عَلَيْنَا بِنَظَرِهِ رَحْمَةً مِنْكَ إِنَّا نَرِيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

درباره تفسیر نوجوان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قرآن کریم بهترین هدیه خداوند منان به همه انسان ها در طول قرون و اعصار می باشد. بدون شک استفاده صحیح از این کتاب آسمانی و بکارگیری محتوای آن در زندگی، مستلزم تفکیک و موضوع بندی آیات، متناسب با مخاطبین مختلف خصوصا گروه های سنی کودک، نوجوان و جوان می باشد زیرا سراسر این کتاب به استناد آیات ۴۴ سوره فصلت و ۸۲ اسراء و ۵۷ یونس برای شفا و درمان بیماری های جسمی و روحی انسان ها نازل شده و مانند داروخانه ای است که گرچه همه داروهای آن برای شفاست

ولی طبعا «هر دارویی برای بیمار خاصی شفابخش تر است».

ص: ۵

در همین راستا جناب آقای دکتر محمد بیستونی مسئول محترم مؤسسه قرآنی تفسیر جوان که اینجانب مدت ۱۰ سال در جریان فعالیتهای خوب ایشان در عرصه پژوهش های موضوعی قرآنی می باشم و قبلاً تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر جوان» خلاصه، ساده سازی و منتشر نموده است، اخیراً مطالب تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر نوجوان» با تکیه بر آیات متناسب با گروه سنی یادشده، گزینش و ساده سازی نموده است که در نوع خود بسیار جالب می باشد.

امیدوارم نوجوانان عزیز و خانواده محترم آنها از این سفره معنوی و پربرکت که خوشبختی و سعادت دنیا و آخرت آنها را به همراه دارد، حداکثر استفاده را بنمایند.

ناصر مکارم شیرازی

۱/۱۲/۸۵

ص: ۶

۱۰۰ وَ السَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَ رَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

وَ السَّابِقُونَ: و پیشگامان

الْأَوَّلُونَ: نخستین

مِنَ الْمُهَاجِرِينَ: از مهاجرین

وَ الْأَنْصَارِ: و انصار،

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

اتَّبَعُوهُمْ: پیرویشان کردند

بِإِحْسَانٍ: به نیکی،

رَضِيَ: خشنود است

اللَّهُ: خداوند

عَنْهُمْ: از آن ها

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱)

وَ رَضُوا عَنْهُ: و خشنودند از او

وَ أَعَدَّ: و آماده نموده

لَهُمْ: برایشان

جَنَّاتٍ: باغ های

تَجْرِي: که جریان دارد

تَحْتَهَا: (از) زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرها،

خَالِدِينَ: جاودانند

فِيهَا أَبَدًا: آن همیشه.

ذَلِكَ: این است

الْفَوْزُ الْعَظِيمُ: رستگاری بزرگ.

۱۰۵ وَقُلْ اَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ اِلَىٰ عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

(۱۲) جلد ۱۱ سوره توبه

فَيُبَيِّنُكُمْ لِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

وَقُلْ اَعْمَلُوا: و بگو: عمل کنید

فَسَيَرَى: پس به زودی می بیند

اللَّهُ: خداوند

عَمَلَكُمْ: عمل شما را

وَرَسُولُهُ: و رسولش

ص: ۸

وَالْمُؤْمِنُونَ: و مؤمنان.

وَسْتُرُدُّونَ: و به زودی بازگردانده می شوید

إِلَىٰ عَالِمٍ: به سوی دانای

الْغَيْبِ: پنهان

وَالشَّهَادَةِ: و آشکار،

فَيُبَيِّنُكُمْ: پس خبر می دهد شما را

بِمَا: به آن چه

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: عمل می کردید.

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳)

۱۱۹ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

اتَّقُوا: بترسید، پرهیزید

اللَّهُ: از خدا

وَ كُونُوا: و باشید

ص: ۹

مَعَ الصَّادِقِينَ: با راستگويان.

۱۲۲ وَ مَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَآفَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ

وَ مَا كَانَ: و شايشته نباشد

(۱۴) جلد ۱۱ سوره توبه

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنين

لِيَنْفِرُوا: دور شوند، سفر کنند،

كَآفَّةً: همگي،

فَلَوْلَا نَفَرَ: پس چرا کوچ نکند

مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ: از هر گروهی

مِنْهُمْ: از ايشان

طَائِفَةٌ: طایفه ای،

لِيَتَفَقَّهُوا: تا دانش اندوزند

فِي الدِّينِ: در دين،

وَ لِيُنذِرُوا: و بيم دهند

ص: ۱۰

قَوْمَهُمْ: قومشان را

إِذَا رَجَعُوا: هنگامی که بازگشتند

إِلَيْهِمْ: به سویشان؟

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵)

يَحْذَرُونَ: حذر کنند، خودداری کنند.

۱۲۴ وَ إِذَا مَا أَنْزَلْتُ سُورَةً فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ إِيمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ أَمْنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَ هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

وَ إِذَا مَا: و هنگامی که

أَنْزَلْتُ: نازل شود

سُورَةً: سوره ای،

فَمِنْهُمْ: پس از ایشان

مَنْ: کسی است

يَقُولُ: که می گوید:

أَيُّكُمْ: کدام یک از شما

ص: ۱۱

زَادَتْهُ: زیاد شدش

هَذِهِآ اِيْمَانَا: اين ايمان ؟

(۱۶) جلد ۱۱ سوره توبه

فَاَمَّا: پس اما

الَّذِيْنَ: كَسَانِيْ كِه

اَمَّنُوْا: ايمان آوردند

فَزَادَتْهُمْ: پس افزودشان

اِيْمَانَا: ايمان را

وَهُمْ: و ايشان

يَسْتَبْشِرُوْنَ: شادمان مي شوند، خوشحال مي شود.

۱۲۵ وَ اَمَّا الَّذِيْنَ فِي قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا اِلَى رِجْسِهِمْ وَ مَاتُوْا وَ هُمْ كَافِرُوْنَ

وَ اَمَّا الَّذِيْنَ: و اما كسانى كه

فِي قُلُوْبِهِمْ: در دل هايشان

مَّرَضٌ: بيمارى اى است،

فَزَادَتْهُمْ: پس افزودشان

سوره توبه لغات و مفاهيم قرآن كريم (۱۷)

رِجْسًا: پليدى

ص: ۱۲

إِلَى رِجْسِهِمْ: بر پلیدی شان،

وَمَا تُؤَا: و مردند

وَهُمْ: در حالی که آن ها

كَافِرُونَ: کافر بودند..

۱۲۸ لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

جَاءَكُمْ: آمد شما را

رَسُولٌ: رسولی

مِنْ أَنْفُسِكُمْ: از خود شما،

عَزِيزٌ: سخت است

عَلَيْهِ: بر او

(۱۸) جلد ۱۱ سوره توبه

مَا عَنِتُّمْ: رنج های شما،

حَرِيصٌ: حریص است

عَلَيْكُمْ: بر شما (بر هدایت شما).

بِالْمُؤْمِنِينَ: به مؤمنین

ص: ۱۳

رَوْوُفٌ: مهربان

رَحِيمٌ: و رحیم است.

۱۲۹ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

فَإِنْ: پس اگر

تَوَلَّوْا: روی بگردانند، اعراض کنند،

فَقُلْ: پس بگو:

حَسْبِيَ: کفایت کند مرا

اللَّهُ: خدا،

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹)

لَا إِلَهَ إِلَّا: نیست معبودی مگر

هُوَ: او.

عَلَيْهِ: بر او

تَوَكَّلْتُ: توکل کردم.

وَ هُوَ رَبُّ: و او پروردگار

الْعَرْشِ الْعَظِيمِ: عرش بزرگ است.

ص: ۱۴

«سوره یونس»

۱ الْآر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ

الآر: از حروف مقطعه

تِلْكَ: آن

آیات: آیات

الْكِتَابِ: کتاب

الْحَكِيمِ: حکیم است.

۲ أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمٌ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ

أَكَانَ: آیا بود، باشد

لِلنَّاسِ: برای مردم

عَجَبًا: شگفت آور

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱)

أَنْ أَوْحَيْنَا: که وحی نمودیم

إِلَى رَجُلٍ: به سوی مردم

ص: ۱۵

مِنْهُمْ: از خودشان؟

أَنْ أَنْذِرَ: که بترسان

النَّاسَ: مردم را

وَبَشِّرِ: و بشارت بده

الَّذِينَ: کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

أَنْ لَهُمْ: همانا برای ایشان است

قَدَمَ: منزلتی، پایگاهی

صِدْقٍ: صادقانه

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان.

قَالَ الْكَاذِبُونَ: گفتند: کافران

إِنَّ هَذَا: به درستی که این (مرد)

(۲۲) جلد ۱۱ سوره یونس

لَسَاحِرٌ: هر آینه ساحری

مُبِينٌ: آشکار است.

۳ إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

فِي سِتِّهِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ذَلِكَمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

إِنَّ رَبَّكُمْ: همانا پروردگار شما

اللَّهُ الَّذِي: خدایی است که

خَلَقَ: خلق نمود

السَّمَوَاتِ: آسمان‌ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را

فِي سِتِّهِ أَيَّامٍ: در شش روز،

ثُمَّ: سپس

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳)

اسْتَوَى: استیلا یافت، قرار گرفت، پرداخت

عَلَى الْعَرْشِ: بر عرش.

يُدَبِّرُ: تدبیر می کند

الْأَمْرِ: کار (جهان) را.

مَا مِنْ شَفِيعٍ: نیست هیچ شفیع

إِلَّا مِنْ: مگر از

ص: ۱۷

بَعْدَ إِذْنِهِ: بعد اذن او.

ذَلِكُمْ اللَّهُ: این است خداوند

رَبُّكُمْ: پروردگار شما،

فَاعْبُدُوهُ: پس پرستش کنید او را.

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ: آیا پس متذکر نمی شوید؟

۴ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ

(۲۴) جلد ۱۱ سوره یونس

عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ

إِلَيْهِ: به سوی اوست

مَرْجِعُكُمْ: بازگشت شما

جَمِيعًا: همگی.

وَعَدَّ اللَّهُ: وعده خدا

حَقًّا: حق است.

إِنَّهُ: همانا او

ص: ۱۸

يَبْدَأُ: آغاز می کند

الْخَلْقَ: خلقت را،

ثُمَّ: سپس

يُعِيدُهُ: باز می گرداند آن را،

لِيَجْزِيَ: تا جزا دهد

الَّذِينَ: کسانی را که

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵)

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند،

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

بِالْقِسْطِ: به عدالت، به انصاف.

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

لَهُمْ: کافر شدند

شَرَابٌ: نوشیدنی ای

مِنْ حَمِيمٍ: از آب جوشان

وَعَذَابٌ: و عذابی

أَلَيْمٌ: دردناک

بِمَا: به خاطر

كَانُوا يَكْفُرُونَ: کفری که می ورزیدند.

(۲۶) جلد ۱۱ سوره یونس

۵ هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

هُوَ الَّذِي: اوست آن که

جَعَلَ: قرار داد

الشَّمْسُ: خورشید را

ضِيَاءً: درخشنده

وَالْقَمَرَ: و ماه را

نُورًا و: نورانی و

قَدَرَهُ: مقدر نمود آن را

مَنَازِلَ: منزلگاه هایی

لِتَعْلَمُوا: تا بدانید

ص: ۲۰

عَدَدَ السِّنِينَ: تعداد سال ها

وَ الْحِسَابِ: و محاسبات را.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷)

ما خَلَقَ اللَّهُ: نیافرید خداوند

ذَلِكَ: آن را

إِلَّا بِالْحَقِّ: جز بر اساس حق.

يُفَصِّلُ: بیان می کند

الآيَاتِ: آیات را

لِقَوْمٍ: برای گروهی که

يَعْلَمُونَ: می دانند.

۶ إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ

إِنَّ فِي: به درستی که در

اخْتِلَافٍ: آمد و رفت

اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ: شب و روز

وَ مَا خَلَقَ: و آن چه خلق نمود

ص: ۲۱

اللَّهُ: خدا

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین،

لآيَاتٍ: هر آینه نشاهایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَتَّقُونَ: پرهیزکارند.

۹ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِمُنَّ عَنْهُمُ اللَّائِمَاتُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹)

يَهْدِيهِمْ: هدایت می کند آن ها را

رَبُّهُمْ: پروردگارشان

بِإِيمَانِهِمْ: به خاطر ایمانشان.

تَجْرِي مِنْ: جریان دارد از

تَحْتِهِمْ: زیر (قصرهای) آن ها

الْأَنْهَارُ: نهرهایی

فِي جَنَّاتٍ: در بهشت های

النَّعِيمِ: پر نعمت.

۱۰ دَعْوِيَهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ وَآخِرُ دَعْوِيَهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

دَعْوِيَهُمْ: دعایشان

فِيهَا: در آن جا (این است)

سُبْحَانَكَ: منزهی تو

(۳۰) جلد ۱۱ سوره یونس

اللَّهُمَّ: خداوند گارا!

وَ تَحِيَّتُهُمْ: و درودشان

فِيهَا: در آن جا

سَلَامٌ: سلام است.

ص: ۲۳

وَ اٰخِرُ دَعْوٰیهِمْ: و آخر دعایشان

اِنَّ: این است:

الْحَمْدُ: حمد و سپاس

لِلّٰهِ: برای خدایی است

رَبِّ: که پروردگار

الْعَالَمِيْنَ: جهانیان است.

۱۱ وَ لَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنّٰسِ الشَّرَّ اسْتَعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَفَظِيْ اِلَيْهِمْ اَجَلُهُمْ فَنَذَرُ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱)

وَ لَوْ يُعَجِّلُ: و اگر عجله کند

اللّٰهُ: خداوند

لِلنّٰسِ: برای مردم

الشَّرَّ: بدی را،

اسْتَعْجَالَهُمْ: (همانند) عجله ایشان

بِالْخَيْرِ: به خیر،

ص: ۲۴

لَقُضِيَ: هر آینه به پایان می رسد

إِلَيْهِمْ: به سوی ایشان

أَجْلُهُمْ: عمرشان، اجلشان

فَنَذَرُ: پس رها می کنیم

الَّذِينَ: کسانی را که

لَا يَرْجُونَ: امید ندارند

لِقَاءَنَا: دیدار ما را،

فِي طُغْيَانِهِمْ: در طغیانشان

(۳۲) جلد ۱۱ سوره یونس

يَعْمَهُونَ: که سرگردان شوند.

۱۲ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدا أَوْ قَائِما فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا إِلَى ضُرِّ مَسَّهُ كَذَلِكَ زُيِّنَ
لِلْمُتَسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

وَ إِذَا مَسَّ: و هنگامی که برسد

الْإِنْسَانَ: به انسان

ص: ۲۵

الضُّرُّ: آسیبی، زیانی،

دَعَانَا: می خواند ما را

لِجَنْبِهِ: چه به پهلویش باشد

أَوْ قَاعِدًا: یا نشسته

أَوْ قَائِمًا: یا ایستاده،

فَلَمَّا: پس وقتی که

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳)

كَشَفْنَا عَنْهُ: برطرف کردیم از او

ضُرَّةً: ناراحتی اش را،

مَرَّ كَأَنَّ: (چنان) می گذرد گویی

لَمْ يَدْعُنَا: نخوانده ما را

إِلَى ضُرٍّ: برای ناراحتی ای که

مَسَّهُ: به او رسیده.

كَذَلِكَ: این چنین

زُيِّنَ: زینت داده شده

لِلْمُسْرِفِينَ: برای اسراف کاران

ما: آن چه

ص: ۲۶

كَانُوا يَعْمَلُونَ: انجام می دادند.

۲۲ هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا

(۳۴) جلد ۱۱ سوره یونس

بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظُنُّوْا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لِأَنَّ أَنْجِيْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِيْنَ

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

يُسَيِّرُكُمْ: سیر می دهد شما را

فِي الْبَرِّ: در خشکی

وَالْبَحْرِ: و دریا،

حَتَّىٰ إِذَا: تا هنگامی که

كُنْتُمْ فِي: باشید در

الْفُلِكِ: کشتی.

وَجَرَيْنَ: و به حرکت درآورد

ص: ۲۷

بِهِمْ: آن ها را

بِرِيحٍ: به بادی

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵)

طَيِّبَةً: دلپذیر، موافق،

وَفَرِحُوا: و خوشحال شوند

بِهَا: به واسطه آن.

جَاءَتْهَا: (ناگهان) بیاید آن ها را

رِيحٍ: بادی

عاصِفٌ: تند

وَجَاءَهُمْ: و بیاید ایشان را

الْمَوْجُ مِنْ: موج از

كُلِّ مَكَانٍ: هر مکانی،

و ظَنُّوْا: و گمان برند

أَنَّهُمْ: که همانا ایشان

أُحِيطَ بِهِمْ: محاصره شده اند،

دَعَوْا: خواندند، بخوانند

اللَّهُ: خدا را

ص: ۲۸

(۳۶) جلد ۱۱ سوره یونس

مُخْلِصِينَ: از روی اخلاص

لَهُ الدِّينَ: برای او با عقیده،

لَإِنْ: هر آینه اگر

أَنْجَيْتَنَا: نجات دهی ما را

مِنْ هَذِهِ: از این (مهلکه)،

لَنَكُونَنَّ: حتما می باشیم

مِنَ الشَّاكِرِينَ: از سپاسگزاران.

۲۳ فَلَمَّا آتَيْنَاهُمْ إِذَا هُمْ يَنْتُهِونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَيْكُمْ أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ
فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

أَنْجَيْتَهُمْ: نجات داد آن ها را،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷)

إِذَا هُمْ: در آن هنگام آن ها

يَنْتُهِونَ: ستم می کنند

ص: ۲۹

فِي الْأَرْضِ: در زمین

بِغَيْرِ الْحَقِّ: به ناحق.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ: ای مردم!

إِنَّمَا: جز این نیست که

بِغَيْرِكُمْ: ستم شما

عَلِيًّا أَنْفُسِكُمْ: به (زیان) خود شماست.

مَتَاعٍ: بهره

الْحَيَوٰهَ: زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا (را می برید).

ثُمَّ إِلَيْنَا: سپس به سوی ماست

مَرْجِعِكُمْ: بازگشت شما،

فَنُنَبِّئُكُمْ: پس خبر می دهیم شما را

(۳۸) جلد ۱۱ سوره یونس

بِمَا: به آن چه

كُنتُمْ تَعْمَلُونَ: عمل می کردید.

۲۴ إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَوٰهَ الدُّنْيَا كَمَا آءِ أَنْزَلْنَاهُ مِنْ

ص: ۳۰

السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

انَّمَا: جز این نیست که

مَثَلُ الْحَيَوَةِ: مثل زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا

كَمَا: مانند آبی است که

أَنْزَلْنَاهُ: نازل کردیم آن را

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹)

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان ،

فَاخْتَلَطَ: پس در آمیزد

بِهِ نَبَاتٌ: به وسیله آن گیاهان

الْأَرْضِ: زمین

مِمَّا يَأْكُلُ: از آن چه می خورند

النَّاسُ: مردم

ص: ۳۱

وَ الْأَنْعَامُ: و چهارپایان،

حَتَّىٰ اذَّآ: تا زمانی که

أَخَذَتْ: گرفته، بگیرد

الْأَرْضُ: زمین

زُخْرُفَهَا: زیبایی خود را،

وَ أَزْيَنَتْ: و تزیین گردد،

وَ ظَنَّ أَهْلَهَا: و گمان برند اهل آن

أَنَّهُمْ: که همانا آن ها

(۴۰) جلد ۱۱ سوره یونس

قَادِرُونَ عَلَیْهَا: قادرند بر آن،

اتیها: فرارسد

أَمْرُنَا لَيْلًا: امر ما شب

أَوْ نَهَارًا: یا روزی

فَجَعَلْنَاهَا: پس قرار دهیم آن را

حَصِيدًا: درو شده

كَأَنَّ: هم چنان که گویی

لَمْ تَغْنَنَّ: نبوده است

بِالْأَمْسِ: دیروز.

كَذَلِكَ: این چنین

نُفَصِّلُ: شرح می دهیم

الْآيَاتِ: آیات را

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَتَفَكَّرُونَ: تفکر می کنند.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱)

۲۵ وَ اللَّهُ يَدْعُوا إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

وَ اللَّهُ: و خداوند

يَدْعُوا: دعوت می کند، می خواند

إِلَى دَارِ: به سوی سرای

السَّلَامِ: سلامت

و يَهْدِي: و هدایت می کند

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد

إِلَى صِرَاطٍ: به سوی راه

ص: ۳۳

مُسْتَقِيمٍ: راست.

۲۶ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَ زِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ

(۴۲) جلد ۱۱ سوره یونس

فيها خالِدُونَ

لِلَّذِينَ: برای کسانی که

أَحْسَنُوا: نیکی کردند

الْحُسْنَىٰ: پاداش نیکوتر

وَ زِيَادَةٌ: و زیاده بر آن است.

وَ لَا يَرْهَقُ: نمی پوشاند

وُجُوهَهُمْ: چهره هایشان را

قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ: تاریکی و نه ذلت.

أُولَٰئِكَ: آنان

أَصْحَابُ: یاران

الْجَنَّةِ: بهشتند.

هُمْ فِيهَا: ایشان در آن

ص: ۳۴

خالدون: جاودانند.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳)

۲۷ وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَ تَزْهُقُهُمْ ذِلَّةٌ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَسَبُوا: کسب کردند

السَّيِّئَاتِ: بدی ها را،

جَزَاءُ سَيِّئَةٍ: پاداش بدی

بِمِثْلِهَا: به مثل آن دارند

و تَزْهُقُهُمْ: و می پوشاند آن ها را

ذِلَّةٌ: ذلت.

مَا لَهُمْ: نیست برایشان

مِنَ اللَّهِ: در (برابر) خدا

مِنْ عَاصِمٍ: هیچ نگهدارنده ای،

ص: ۳۵

كَأَنَّمَا: گویی

أَغْشَيْتُ: پوشیده شده

وَجُوهُهُمْ: چهره هایشان

قَطَعَا مِنَ اللَّيْلِ: با پاره هایی از شب

مُظْلِمًا: تاریک.

أَوْلَائِكَ: آنان

أَصْحَابُ: یاران

النَّارِ: آتشند.

هُمُ فِيهَا: ایشان در آن

خَالِدُونَ: جاودانند.

۳۱ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ أَمْنَ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَ الْأَبْصَارَ وَ مَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَ مَنْ يُدَبِّرُ

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵)

الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ

قُلْ مَنْ: بگو: چه کسی

ص: ۳۶

يَرْزُقُكُمْ: روزی می دهد شما را

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

وَ الْأَرْضِ: و زمین؟

أَمَّنْ يَمْلِكُ: یا چه کسی مالک

السَّمْعِ: گوش

وَ الْأَبْصَارِ: و چشم هاست؟

وَ مَنْ: و چه کسی

يُخْرِجُ: خارج می کند

الْحَيِّ مِنَ: زنده را از

الْمَيِّتِ: مرده؟

وَ يُخْرِجُ: و خارج می کند

الْمَيِّتِ: مرده را

(۴۶) جلد ۱۱ سوره یونس

مِنَ الْحَيِّ: از زنده؟

وَ مَنْ: و چه کسی

يُدَبِّرُ الْأُمْرَ: تدبیر می کند امور را؟

فَسَيَقُولُونَ: پس به زودی گویند:

اللَّهُ: خدا،

فَقُلْ: پس بگو:

أَفَلَا تَتَّقُونَ: آیا پس تقوا پیشه نمی کنید؟

۳۲ فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصِرُّونَ

فَذَلِكُمْ: پس این چنین است

اللَّهُ: خداوند

رَبُّكُمْ الْحَقُّ: پروردگار بر حق شما.

فَمَاذَا: پس چیست

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷)

بَعَدَ الْحَقِّ: بعد از

إِلَّا الضَّلَالُ: مگر گمراهی،

فَأَنَّى: پس به کجا

تُصِرُّونَ: روی می گردانید؟

۳۳ كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا

ص: ۳۸

أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

كَذَلِكَ: این چنین

حَقَّتْ: به حقیقت پیوست

كَلِمَتُ: کلمه، سخن

رَبِّكَ عَلَيَّ: پروردگار تو بر

الَّذِينَ: کسانی که

فَسَقُوا: فاسق شدند،

أَنَّهُمْ: که همانا آن ها

(۴۸) جلد ۱۱ سوره یونس

لا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۳۴ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلِ اللَّهُ يَبْدُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنْى تُؤْفَكُونَ

قُلْ هَلْ مِنْ: بگو: آیا از

شُرَكَائِكُمْ: شریکان شما

مَنْ: کسی هست که

يَبْدُوا: آغاز کند

ص: ۳۹

الْخَلْقَ: آفرینش را،

ثُمَّ: سپس

يُعِيدُهُ: بازگرداند آن را؟

قُلِ اللَّهُ: بگو: خدا

يَبْدَأُ: آغاز می کند

الْخَلْقَ: آفرینش را،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹)

ثُمَّ: سپس

يُعِيدُهُ: باز می گرداند آن را.

فَأَنَّى: پس چگونه

تُؤْفَكُونَ: روی گردان می شوید؟

۳۵ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ مَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا- أَنْ يُهْدِيَفَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

قُلْ هَلْ مِنْ: بگو: آیا از

شُرَكَائِكُمْ: شریکان شما

ص: ۴۰

مَنْ: کسی هست که

يَهْدِي: هدایت کند

إِلَى الْحَقِّ: به سوی حق؟

قُلِ اللَّهُ: بگو: خدا

(۵۰) جلد ۱۱ سوره یونس

يَهْدِي: هدایت می کند

لِلْحَقِّ: به حق.

أَفَمَنْ: آیا پس کسی که

يَهْدِي: هدایت می کند

إِلَى الْحَقِّ: به سوی حق

أَحَقُّ أَنْ: سزاوارتر است که

يُتَّبَع: پیروی شود،

أَمَّن: یا کسی که

لَا يَهْدِي: هدایت نمی شود

إِلَّا أَنْ: مگر این که

يَهْدِي: هدایتش کنند؟

فَمَا لَكُمْ: پس شما را چه می شود؟

كَيْفَ: چگونه

تَحْكُمُونَ: حکم می کنید؟

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱)

۳۷ وَ مَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَ لَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَ تَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَأَرِيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

وَ مَا كَانَ: و نباشد (شایسته نیست)

هَذَا الْقُرْآنُ: این قرآن

أَنْ يُفْتَرَىٰ: که به دروغ ساخته شده باشد

مِنْ دُونِ: (و) از غیر

اللَّهِ: خدا باشد

وَ لَكِنْ تَصْدِيقَ: بلکه تصدیق می کند

الَّذِي: (آن چه را) که

بَيْنَ يَدَيْهِ: پیش از آن آمده

وَ تَفْصِيلَ: و بیان می کند

الْكِتَابِ: کتاب را

ص: ۴۲

(۵۲) جلد ۱۱ سوره یونس

لَا رَيْبَ فِيهِ: شکی نیست در آن

مِنْ: که از جانب

رَبِّ: پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان است.

۳۸ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرِيَهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

أَمْ يَقُولُونَ: یا می گویند:

افْتَرِيَهُ: دروغ بسته او.

قُلْ فَأْتُوا: بگو: بیاورید

بِسُورَةٍ: سوره ای

مِثْلِهِ: مثل آن،

وَادْعُوا مَنِ: و بخوانید از

اسْتَطَعْتُمْ: (هرکس) که می توانید

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳)

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر از خدا،

إِنْ كُنْتُمْ: اگر هستید

ص: ۴۳

صَادِقِينَ: از راستگويان.

۳۹ بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ

بَلْ كَذَّبُوا: بلکه تکذيب کردند

بِمَا: آن چه را که

لَمْ يُحِيطُوا: احاطه نداشتند

بِعِلْمِهِ: به علمش

وَلَمَّا يَأْتِهِمْ: و هنوز نيامده برايشان

تَأْوِيلُهُ: تاويل آن.

كَذَّبَ: اين چنين

(۵۴) جلد ۱۱ سوره يونس

كَذَّبَ: تکذيب کردند

الَّذِينَ: کسانی که

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از آن ها بودند.

فَانظُرْ كَيْفَ: پس بنگر چگونه

ص: ۴۴

كَانَ عَاقِبَتُهُ: بود عاقبت

الظَّالِمِينَ: ستمگران.

۴۴ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

لَا يَظْلِمُ: ظلم نمی کند

النَّاسَ: به مردم

شَيْئًا: چیزی، هیچ

وَلَكِنَّ النَّاسَ: ولیکن مردم

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵)

أَنفُسُهُمْ: به خودشان

يَظْلِمُونَ: ظلم می کنند.

۵۳ وَ يَسْتَبْشِرُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ أَيْ وَ رَبِّيَ إِنَّهُ لَحَقُّ وَ مَا أَنتُمْ بِمُعْجِزِينَ

وَ يَسْتَبْشِرُونَكَ: و خبر می خواهند از تو

ص: ۴۵

أَحَقُّ هُوَ: آیا حق است آن (عذاب)؟

قُلْ اِی: بگو: آری!

وَرَبِّیَا: و قسم به پروردگارم

اِنَّهُ: همانا آن

لَحَقُّ: حق است.

وَمَا اَنْتُمْ: و نیستید شما

بِمُعْجِزِیْنَ: عاجز کننده.

(۵۶) جلد ۱۱ سوره یونس

۵۴ وَلَوْ اَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِی الْاَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهٖ وَاَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوْا الْعَذَابَ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

وَلَوْ اَنَّ لِكُلِّ: و اگر همانا هر

نَفْسٍ: نفسی، کسی که

ظَلَمَتْ: ظلم کرده،

مَا فِی: آن چه در

الْاَرْضِ: زمین است (مال او باشد)،

ص: ۴۶

لَا فُتْدَتْ بِهِ: هر آینه فدیہ می دهد، عوض می دهد.

وَ أَسْرُؤًا: و پنهان کنند

النَّدَامَةَ: پشیمانی را

لَمَّا رَأَوْا: وقتی که بینند، دیدند

الْعَذَابَ: عذاب را.

وَ قُضِيَ بَيْنَهُمْ: و داوری شود بینشان

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷)

بِالْقِسْطِ: به عدالت.

وَ هُمْ: و ایشان

لَا يُظَلَّمُونَ: ظلم کرده نمی شوند.

۵۵ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

أَلَا إِنَّ: آگاه باشید همانا

لِلَّهِ: برای خداست

مَا فِي: آن چه در

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

ص: ۴۷

وَ الْأَرْضِ: وَ زَمِينِ اسْت.

أَلَا إِنَّ وَعْدَ آگَاهِ بَاشِيدِ وَعْدِهِ

اللَّهُ: خَدَا

حَقُّ: حَقُّ اسْت

(۵۸) جلد ۱۱ سوره یونس

وَ لَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ: وَ لِيَكُنْ بِيَشْتَرِشَانِ

لَا يَعْلَمُونَ: نَمِي دَانَنْد.

۵۶ هُوَ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

هُوَ: اوست

يُحْيِي: كه زنده مي كند

وَ يُمِيتُ: وَ مي ميراند

وَ إِلَيْهِ: وَ به سوي او

تُرْجَعُونَ: باز گردانده مي شويد.

۵۷ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

ص: ۴۸

يَا أَيُّهَا النَّاسُ: ای مردم!

قَدْ: به تحقیق

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹)

جَاءَ تَكُمْ: آمده شما را

مَوْعِظَةً: پندی، موعظه ای

مِنْ رَبِّكُمْ: از جانب پروردگارتان،

وَ شِفَاءً: و شفائی

لِما: برای آن چه

فِي الصُّدُورِ: در سینه هاست

وَ هُدًى: و هدایتی

وَ رَحْمَةً: و رحمتی است

لِلْمُؤْمِنِينَ: برای مؤمنان.

۶۱ وَ مَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَ مَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَ لَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَ مَا يَغْرُبُ عَنْ رَبِّكَ
مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ وَ لَا آصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَ

ص: ۴۹

(۶۰) جلد ۱۱ سوره یونس

لَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ

وَمَا تَكُونُ: و نمی باشی

فِي شَأْنٍ: در کاری،

وَمَا تَتْلُوا: و تلاوت نمی کنی

مِنْهُ: از آن،

مِنْ قُرْآنٍ: از قرآن،

وَلَا تَعْمَلُونَ: و انجام نمی دهید

مِنْ عَمَلٍ: هیچ عملی را،

إِلَّا كُنَّا: مگر باشیم ما

عَلَيْكُمْ شُهُودًا: بر شما گواه

إِذْ تُفِيضُونَ: هنگامی که وارد می شوید، سرگرمید

فِيهِ: در آن.

وَمَا يَعْزُبُ: و پنهان نیست

عَنْ رَبِّكَ: از پروردگار تو

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱)

مِنْ مِثْقَالٍ: هم وزن

ذَرَّةٍ فِي: ذره ای در

ص: ۵۰

الأرض: زمین

و لا فی السماء: و نه در آسمان

و لا اصغر: و نه کوچک تر

من ذلك: از آن

و لا اكبر: و نه بزرگ تر،

الا فی كتاب: مگر در کتابی

مبین: آشکار است.

۶۲ اَلَا اِنَّ اَوْلِيَاءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ

اَلَا اِنَّ: آگاه باشید همانا

اَوْلِيَاءَ: دوستان

(۶۲) جلد ۱۱ سوره یونس

اللّٰه: خدا

لَا خَوْفٌ: نه ترسی

عَلَيْهِمْ: برایشان است

وَ لَا هُمْ: و نه ایشان

ص: ۵۱

يَحْزَنُونَ: غمگین می شوند.

۶۳ الَّذِينَ آمَنُوا وَ كَانُوا يَتَّقُونَ

الَّذِينَ: کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَ كَانُوا يَتَّقُونَ: و پرهیزکاری می کردند.

۶۴ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

لَهُمُ: برای آن هاست

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳)

الْبُشْرَىٰ: شادی

فِي الْحَيَاةِ: در زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا

وَ فِي الْآخِرَةِ: و در آخرت.

لَا تَبْدِيلَ: دگرگونی نپذیرد

لِكَلِمَاتِ: کلمات

ص: ۵۲

اللّٰه: خدا.

ذٰلِكَ: اين است

هُوَ الْفَوْزُ: آن رستگارى

الْعَظِيمُ: بزرگ.

۶۵ وَ لَا يَخْزُنْكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

وَ لَا يَخْزُنْكَ: و غمگين نسازد تو را

(۶۴) جلد ۱۱ سوره يونس

قَوْلُهُمْ: گفتارشان،

إِنَّ الْعِزَّةَ: به درستی كه عزت

لِلَّهِ: براى خداست

جَمِيعًا: تمامى اش.

هُوَ السَّمِيعُ: او شنواى

الْعَلِيمُ: داناست.

۶۶ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ

ص: ۵۳

وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ

الْآ آ إِنَّ: آگاه باشید، همانا

لِلَّهِ: برای خداست

مَنْ فِي: هر که در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵)

وَمَنْ فِي: و هر که در

الأَرْضِ: زمین است

وَمَا يَتَّبِعُ: و پیروی نمی کنند.

الَّذِينَ: کسانی که

يَدْعُونَ: می خوانند

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر از خدا

شُرَكَاءَ: شریکان.

إِنْ يَتَّبِعُونَ: پیروی نمی کنند

إِلَّا الظَّنَّ: مگر گمان را

وَإِنْ هُمْ إِلَّا: و نیستند ایشان مگر

ص: ۵۴

يَحْرُصُونَ: حدس زننده، دروغگو.

٦٧ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

(٦٦) جلد ١١ سوره يونس

هُوَ الَّذِي: اوست که

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

اللَّيْلَ: شب را

لِتَسْكُنُوا: تا آرامش بیابید

فِيهِ: در آن

وَالنَّهَارَ: و روز را

مُبْصِرًا: روشنی بخش.

إِنَّ فِي: همانا در

ذَلِكَ: آن

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

ص: ٥٥

يَسْمَعُونَ: می شنوند.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷)

۷۱ وَ اتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذْكَيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَ شُرَكَاءِكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ

وَ اتْلُ: و بخوان

عَلَيْهِمْ: برایشان

نَبَأَ نُوحٍ: سرگذشت نوح را،

إِذْ قَالَ: زمانی که گفت:

لِقَوْمِهِ: به قومش

يَا قَوْمِ: ای قوم من!

إِنْ كَانَ: اگر باشد

كَبُرَ عَلَيْكُمْ: بزرگ و سنگین بر شما

مَقَامِي: مقام من

وَ تَذْكَيرِي: و یادآوری من

(۶۸) جلد ۱۱ سوره یونس

ص: ۵۶

بِآيَاتٍ: نسبت به آیات

اللَّهِ: خدا

فَعَلَى اللَّهِ: پس بر خدا

تَوَكَّلْتُ: توکل کردم.

فَأَجْمِعُوا: پس جمع کنید

أَمْرُكُمْ: کارتان را، قدرتتان را

و شُرَكَاءِكُمْ: و شریکانتان را،

ثُمَّ لَا يَكُنْ: سپس نباشد

أَمْرُكُمْ: کار شما

عَلَيْكُمْ: بر شما

عُمَّةً: پوشیده،

ثُمَّ: سپس

أَقْضُوا: پایان دهید

إِلَى: به (حیات) من

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹)

وَلَا تُنظِرُونِ: و مهلت ندهید مرا.

ص: ۵۷

۷۲ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَ أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

فإن: پس اگر

تَوَلَّيْتُمْ: روی گردانید،

فَمَا سَأَلْتُكُمْ: پس نمی خواهم از شما

مِنْ أَجْرٍ: هیچ مزدی.

إِنْ أَجْرِي: نیست مزد من

إِلَّا عَلَى: مگر بر

اللَّهِ: خدا.

وَأُمِرْتُ: و مأمور شده ام

أَنْ أَكُونَ: که باشم

مِنَ الْمُسْلِمِينَ: از مسلمانان، تسلیم شدگان.

(۷۰) جلد ۱۱ سوره یونس

۷۳ فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَ مَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَ جَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ وَ أَعْرَفْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ

ص: ۵۸

فَكَذَّبُوهُ: پس تکذیب کردند او را،

فَنَجَّيْنَاهُ: پس نجات دادیم او را

وَمَنْ مَعَهُ: و کسانی را که با او

فِي الْفُلْكِ: در کشتی (بودند)

وَجَعَلْنَاهُمْ: و قرار دادیم آن ها را

خَلَائِفَ: جانشینان ،

وَأَغْرَقْنَا: و غرق نمودیم

الَّذِينَ: کسانی را که

كَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِآيَاتِنَا: آیات ما را.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱)

فَانظُرْ: پس ببین

كَيْفَ كَانَ: چگونه بود

عَاقِبَةُ: عاقبت

الْمُنذَرِينَ: بیم داده شدگان.

۷۴ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ

ص: ۵۹

فَجَاءُواهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ نَطِيعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ

ثُمَّ بَعَثْنَا: سپس برانگیختیم

مِنْ بَعْدِهِ رُسُلًا: از بعد او رسولانی

إِلَى قَوْمِهِمْ: به سوی قومشان

فَجَاءُواهُمْ: پس آمدند آن ها

بِالْبَيِّنَاتِ: با دلایل روشن،

فَمَا كَانُوا: پس (بر آن) نبودند

(۷۲) جلد ۱۱ سوره یونس

لِيُؤْمِنُوا: تا ایمان بیاورند

بِمَا: به آن چه

كَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِهِ مِنْ قَبْلُ: به آن از قبل.

كَذَلِكَ: این چنین

نَطِيعُ عَلَى: مهر می نهیم بر

قُلُوبِ: دل های

الْمُعْتَدِينَ: تجاوزکاران.

۷۶ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ

فَلَمَّا: پس وقتی که

جَاءَهُمْ: آمد آن ها را

الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا: حق از جانب ما،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۳)

قَالُوا: گفتند:

إِنَّ هَذَا: به درستی که این

لَسِحْرٌ مُبِينٌ: سحری آشکار است.

۷۷ قَالَ مُوسَى اتَّقُوا لِحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ

قَالَ مُوسَى: گفت: موسی

اتَّقُوا لِحَقِّ: آیا می گوید

لِلْحَقِّ لَمَّا: حق را وقتی که

جَاءَكُمْ: آمد شما را؟

أَسِحْرٌ هَذَا: آیا سحر است این؟

ص: ۶۱

وَلَا يُفْلِحُ: در حالی که رستگار نمی شوند

السَّاحِرُونَ: ساحران.

(۷۴) جلد ۱۱ سوره یونس

۹۴ فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا آتَيْنَا آلَ إِيكَ فَاسْئَلِ الَّذِينَ يَقرءُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشَكِّينَ

فَإِنْ كُنْتَ: پس اگر بودی

فِي شَكٍّ: در شک

مِمَّا: از آن چه

آتَيْنَا: نازل نمودیم

إِيكَ: به سوی تو،

فَاسْئَلِ: پس سؤال کن

الَّذِينَ: از آنان که

يَقرءُونَ: می خوانند

الْكِتَابِ: کتاب (آسمانی)

مِنْ قَبْلِكَ: پیشین را

ص: ۶۲

لَقَدْ: هر آینه به طور قطع

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵)

جَاءَكَ: آمده تو را

الْحَقُّ: حق

مِنْ رَبِّكَ: از جانب پروردگارت،

فَلَا تَكُونَنَّ: پس نباش

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ: از تردیدکنندگان.

۹۵ وَ لَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ

وَ لَا تَكُونَنَّ: و نباش

مِنَ الَّذِينَ: از کسانی که

كَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِآيَاتِ اللَّهِ: آیات خدا را،

فَتَكُونَ: پس می شوی

مِنَ الْخَاسِرِينَ: از زیانکاران .

(۷۶) جلد ۱۱ سوره یونس

ص: ۶۳

۹۶ إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

حَقَّتْ: تحقق یافته

عَلَيْهِمْ: برایشان

كَلِمَةُ: کلمه، سخن

رَبِّكَ: پروردگارت،

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۹۷ وَ لَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

وَ لَوْ: و هر چند

جَاءَتْهُمْ: بیاید ایشان را

كُلُّ: تمام

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۷)

آيَةٍ: آیات، نشانه ها،

حَتَّى يَرَوْا: تا ببینند

الْعَذَابَ الْأَلِيمَ: عذاب دردناک را.

ص: ۶۴

۹۸ فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ أَمَنَتْ فَنَفَعَهَا آيْمَانُهَا إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَوٰهِ الدُّنْيَا وَ مَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ

فَلَوْلَا كَانَتْ: پس چرا نبود

قَرْيَةٌ: شهری

أَمَنَتْ: که ایمان آورد،

فَنَفَعَهَا: پس سود دهد به او

آيْمَانُهَا: ایمانش؟

إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ: مگر قوم یونس

لَمَّا: وقتی که

(۷۸) جلد ۱۱ سوره یونس

آمَنُوا: ایمان آوردند

كَشَفْنَا: برطرف ساختیم

عَنْهُمْ: از آن ها

عَذَابَ: عذاب

الْخِزْيِ: رسواکننده را

فِي الْحَيَوٰهِ: در زندگانی

ص: ۶۵

الدُّنْيَا: دُنْيَا،

وَمَتَّعْنَاهُمْ: و بهرہ مند ساختیم آن ها را

إِلَى حِينٍ: تا مدّت معینی.

۹۹ وَ لَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

وَ لَوْ شَاءَ: و اگر می خواست

رَبُّكَ: پروردگار تو،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۹)

لَأَمَنَّ: هر آینه ایمان می آوردند

مَنْ فِي: کسانی که در

الْأَرْضِ: زمین هستند

كُلَّهُمْ: همه شان

جَمِيعًا: جمیعاً.

أَفَأَنْتَ: آیا پس تو

تُكْرِهُ: مجبور می کنی

النَّاسَ: مردم را

ص: ۶۶

حَتَّى: تا

يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ: ایمان بیاورند؟

۱۰۰ وَ مَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَ يَجْعَلُ الرُّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ

وَ مَا كَانَ: و نباشد

(۸۰) جلد ۱۱ سوره یونس

لِنَفْسٍ: برای هیچ نفسی،

أَنْ تُؤْمِنَ: که ایمان بیاورد،

إِلَّا بِإِذْنِ: مگر به اجازه

اللَّهِ: خدا.

وَ يَجْعَلُ: و قرار می دهد

الرُّجْسَ: پلیدی را

عَلَى الَّذِينَ: بر کسانی که

لَا يَعْقِلُونَ: عقل ندارند، نمی اندیشند.

۱۰۱ قُلِ انظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا

ص: ۶۷

تُغْنِي الْآيَاتُ وَ النَّذْرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ

قُلْ انظُرُوا: بگو: بنگرید

ماذا في: چیست در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۱)

وَالْأَرْضِ: و زمین؟

وَمَا تُغْنِي: و بی نیاز نمی کند

الآيَاتِ: آیات، نشانه ها

وَالنُّذْرُ: و بیم دادن ها

عَنْ قَوْمٍ: از قومی که

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۱۰۴ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَ لَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّىكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

قُلْ: بگو:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ: ای مردم!

ص: ۶۸

إِنْ كُنْتُمْ: اگر باشید

فِي شَكٍّ: در شك

(۸۲) جلد ۱۱ سوره یونس

مِنْ: از

دینی: دین من،

فَلَا أَعْبُدُ: پس نمی پرستم

الَّذِينَ: کسانی را که

تَعْبُدُونَ: شما می پرستید

مِنْ دُونِ: غیر از

اللَّهِ: خدا،

وَلَكِنْ: ولیکن

أَعْبُدُ: می پرستم

اللَّهِ: خدایی را

الَّذِي: که

يَتَوَفَّيْكُمْ: می میراند شما را،

وَأُمِرْتُ: و مأمور شده ام

أَنْ: که

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۳)

ص: ۶۹

أَكُونُ: باشم

مِنْ: از

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان.

۱۰۵ وَ أَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

وَ أَنْ: و این که

أَقِمَّ: استوار بدار، متوجه ساز

وَجْهَكَ: رویت را

لِلدِّينِ: به دینی که

حَنِيفًا: حنیف است

وَ لَا تَكُونَنَّ: و نباش

مِنْ: از

الْمُشْرِكِينَ: مشرکان.

(۸۴) جلد ۱۱ سوره یونس

۱۰۶ وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ

ص: ۷۰

رِنَ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ

وَلَا تَدْعُ: و نخوان

مِنْ دُونِ: غير از

اللَّهِ: خدا

ما: چیزی را که

لَا يَنْفَعُكَ: نه سود می رساند به تو،

وَلَا يَضُرُّكَ: و نه ضرری دارد برای تو.

فَإِنْ: پس اگر

فَعَلْتَ: انجام دادی،

فَإِنَّكَ: پس همانا تو

إِذَا: در آن هنگام

مِنْ: از

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۵)

الظَّالِمِينَ: ستمکاران (خواهی بود).

۱۰۷ وَإِنْ يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ

ص: ۷۱

يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

وَإِنْ يَمَسُّكَ: و اگر برساند به تو

اللَّهُ بِضُرٍّ: خداوند ضرری را،

فَلَا كَاشِفَ: پس برطرف کننده ای نیست

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ: آن را مگر او.

وَإِنْ يُرِدْكَ: و اگر اراده کند برای تو

بِخَيْرٍ: خیری را،

فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ: پس بازدارنده ای نیست فضلش را.

يُصِيبُ بِهِ: می رساند آن را

مَنْ يَشَاءُ: به هر که بخواهد

(۸۶) جلد ۱۱ سوره یونس

مِنْ عِبَادِهِ: از بندگانش،

وَ هُوَ الْغَفُورُ: و او آمرزنده

الرَّحِيمُ: مهربان است.

۱۰۸ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا

ص: ۷۲

ضَلَّ عَلَيْهَا وَ مَا آ أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ

قُلْ يَا أَيُّهَا: بگو: ای

النَّاسُ قَدْ: مردم! به تحقیق

جَاءَكُمْ الْحَقُّ: آمده شما را حق

مِنْ رَبِّكُمْ: از جانب پروردگارتان،

فَمَنْ: پس هر کس

اهْتَدَى: هدایت یابد

فَأَنَّمَا: جز این نیست که

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۷)

يَهْتَدَى: هدایت شده

لِنَفْسِهِ: برای خودش،

وَ مَنْ ضَلَّ: و هر کس گمراه گردد

فَأَنَّمَا: جز این نیست که

يَضِلُّ: گمراه شده

عَلَيْهَا: (به زبان خودش).

وَ مَا أَنَا: و من نیستم

عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ: بر شما وکیل.

۱۰۹ وَأَتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

وَأَتَّبِعْ: و پیروی کن

ما یوحیاً: از آن چه وحی می شود

إِلَيْكَ: به سوی تو،

وَاصْبِرْ حَتَّى: و صبر کن تا

(۸۸) جلد ۱۱ سوره یونس

يَحْكُمُ اللَّهُ: حکم کند خدا،

وَ هُوَ خَيْرٌ: و او بهترین

الْحَاكِمِينَ: حکم کنندگان است.

ص: ۷۴

«سوره هود»

۱ الْآرِ كِتَبٌ اُحْكِمْتُ اٰيَتُهُ ثُمَّ فُصِّلْتُ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ

الآر: از حروف مقطعه

كِتَبٌ: (این) کتابی است

اُحْكِمْتُ: که استوار گشته

اٰيَتُهُ: آیاتش،

ثُمَّ: سپس

فُصِّلْتُ: تشریح شده

مِنْ لَدُنْ: از نزد

حَكِيمٍ خَبِيرٍ: حکیمی آگاه.

۲ اَلَّا تَعْبُدُوْا اِلَّا اللّٰهَ اِنۡنِیۡلُکُمْ مِنْهُ نَذِیۡرًا وَّ بَشِیۡرًا

اَلَّا تَعْبُدُوْا: این که نپرستید

(۹۰) جلد ۱۱ سوره هود

اِلَّا اللّٰهَ: مگر خدا را.

اِنۡنِیۡ: همانا من

ص: ۷۵

لَكُمْ: برای شما

مِنْهُ نَذِيرٌ: از جانب او بیم دهنده

وَبَشِيرٌ: و بشارت دهنده ام.

۳ وَ أَنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا آ إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ

وَأَنْ: و این که

اسْتَغْفِرُوا: آمرزش بطلبید

رَبَّكُمْ: از پروردگارتان،

ثُمَّ تُوبُوا: سپس باز گردید

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۱)

إِلَيْهِ: به سوی او

يُمَتِّعْكُمْ: (تا) بهره مند سازد شما را

مَتَاعًا حَسَنًا: بهره ای نیکو،

إِلَىٰ أَجَلٍ: تا مدت

ص: ۷۶

مُسَمَّى: نامبرده شده، معین،

و يُؤْتِ كُلَّ: و بدهد به هر

ذی فَضْلٍ: صاحب فضلی

فَضْلُهُ: فضلش را.

وَإِنْ: و اگر

تَوَلَّوْا: روی گردان شوید،

فَأَنْتُمْ: پس همانا من

أَخَافُ: می ترسم

عَلَيْكُمْ: بر شما

عَذَابَ يَوْمٍ: از عذاب روزی که

(۹۲) جلد ۱۱ سوره هود

کبیر: بزرگ است.

۴ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

إِلَى اللَّهِ: به سوی خداست

مَرْجِعُكُمْ: بازگشت شما،

وَهُوَ عَلَى: و او بر

ص: ۷۷

كُلُّ شَيْءٍ: هر چیزی

قَدِيرٌ: قادر است.

۵ أَلَا آتَيْنَهُمْ يَتُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ أَلَا حِينَ يَسْتَعْشُونَ نِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَ مَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

أَلَا آ: آگاه باشید

إِنَّهُمْ: همانا ایشان

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۳)

يَتُونَ: در کنار هم قرار می دهند

صُدُورَهُمْ: سینه هایشان را

لِيَسْتَخْفُوا: تا پنهان کنند

مِنْهُ: از او.

أَلَا آ: آگاه باشید

حِينَ: آن هنگام که

يَسْتَعْشُونَ: پرده خویش کنند

نِيَابَهُمْ: لباس هایشان را،

ص: ۷۸

يَعْلَمُ: می داند

ما: آن چه را

يُسْرُونَ: پنهان می کنند

و ما: و آن چه را

يُعْلِنُونَ: آشکار می کنند.

إِنَّهٗ عَلِيمٌ: همانا او داناست

(۹۴) جلد ۱۱ سوره هود

بِذَاتِ الصُّدُورِ: به درون سینه ها.

«پایان جزء ۱۱»

ص: ۷۹

۶ وَ مَا مِنْ دَاآبَّهٖ فِی الْاَرْضِ اِلَّا عَلٰی اللّٰهِ رِزْقُهَا وَ یَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَ مُسْتَوْدَعَهَا كُلُّ فِی كِتَابٍ مُّبِیْنٍ

وَ مَا مِنْ: و نیست هیچ

دَاآبَّهٖ: جنبنده ای

فِی الْاَرْضِ: در زمین

اِلَّا عَلٰی: مگر بر (عهده)

اللّٰهِ: خداست

رِزْقُهَا: روزی اش،

وَ یَعْلَمُ: و می داند

مُسْتَقَرَّهَا: جای همیشگی اش

وَ مُسْتَوْدَعَهَا: و جای موقتی اش را.

كُلُّ فِی: همه در

كِتَابٍ: کتابی

مُبِیْنٍ: آشکار است.

(۹۶) جلد ۱۲ سوره هود

۱۱ اِلَّا الَّذِیْنَ صَبَرُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اُولَٰئِكَ

ص: ۸۰

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

إِلَّا الَّذِينَ: مگر کسانی که

صَبَرُوا: صبر کردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحِ: عمل صالح،

أَوْلَائِكَ: آنان

لَهُمْ: برای ایشان است

مَغْفِرَةٌ: آمرزشی

وَأَجْرٌ: و اجری

كَبِيرٌ: بزرگ.

۱۳ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرِيَهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۷)

مِثْلِهِ مُفْتَرِيَاتٍ وَاذْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

أَمْ يَقُولُونَ: یا می گویند:

افتریه: دروغ بسته او.

ص: ۸۱

قُلْ: بگو:

فَأْتُوا: پس بیاورید

بِعَشْرِ: ده

سُورٍ مِّثْلِهِ: سوره مثل آن

مُفْتَرِيَاتٍ: به دروغ

وَادْعُوا: و بخوانید

مَنْ: کسانی را که

اسْتَطَعْتُمْ: می توانید

مِنْ دُونِ: غیر از

اللَّهُ: خدا،

(۹۸) جلد ۱۲ سوره هود

إِنْ كُنْتُمْ: اگر هستید

صَادِقِينَ: راستگو.

۱۴ فَإِلْمٌ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

فَالْمُ يَسْتَجِيبُوا: پس اگر استجابت نکردند

ص: ۸۲

لَكُمْ: شما را،

فَاعَلِّمُوا: پس بدانید

أَنَّمَا: که آن چه

أُنزِلَ: نازل شده

بِعِلْمِ اللَّهِ: به علم خداست.

وَأَنَّ لَا: و این که نیست

إِلَهَ: معبودی

إِلَّا هُوَ: جز او.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۹)

فَهَلْ أَنْتُمْ: پس آیا شما

مُسْلِمُونَ: تسلیم می شوید؟

۱۵ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَ زِينَتَهَا نُوفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَ هُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ

مَنْ: کسانی که

كَانَ يُرِيدُ: بخواهند

الْحَيَاةَ: زندگانی

ص: ۸۳

الدُّنْيَا: دنیا را

و زَيْنَتَهَا: و زینت ان را،

نُوفٌ: به طور تمام می دهیم

إِلَيْهِمْ: به آن ها

أَعْمَالَهُمْ: (مزد) اعمالشان را

فِيهَا: در آن،

(۱۰۰) جلد ۱۲ سوره هود

و هُمْ فِيهَا: و ایشان در آن

لَا يُبْخَسُونَ: (چیزی) کم و کاست داده نمی شوند.

۲۵ وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ

و لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

أَرْسَلْنَا: فرستادیم ما

نُوحًا إِلَىٰ: نوح را به سوی

قَوْمِهِ: قومش،

إِنِّي: به درستی که من

ص: ۸۴

لَكُمْ: برای شما

نَذِيرٌ مُّبِينٌ: بیم دهنده آشکارم.

۲۶ أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۱)

يَوْمِ أَلِيمٍ

أَنْ لَا تَعْبُدُوا: این که نپرستید

إِلَّا اللَّهَ: مگر خدا را.

إِنِّي: همانا من

أَخَافُ: می ترسم

عَلَيْكُمْ: برای شما

عَذَابَ: از عذاب

يَوْمِ أَلِيمٍ: روزی دردناک.

۲۷ فَقَالَ الْمَلَائِكَةُ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرِيكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَ مَا نَرِيكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا بِادْيِ الرَّأْيِ وَ مَا نَرِي لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ

ص: ۸۵

نُظُنُّكُمْ كَذِبِينَ

فَقَالَ: پس گفتند:

(۱۰۲) جلد ۱۲ سوره هود

الْمَلَأُ: اشراف، افراد چشم پُر کن

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر بودند،

مِنْ قَوْمِهِ: از قومش،

مَا نَرِيكَ: ما نمی بینیم تو را

إِلَّا بَشَرًا: مگر بشری

مِثْلُنَا: مثل خودمان،

وَمَا نَرِيكَ: و نمی بینیم

اتَّبَعَكَ: (کسانی را که) پیروی کردند از تو

إِلَّا الَّذِينَ هُمْ: مگر کسانی که ایشان

أَرَادْنَا: ارادِیل ساده لوح ما

بَادِيَ الرَّأْيِ: و افراد زودباور ما هستند.

وَمَا نَرِي: و نمی بینیم

لَكُمْ: شما را

ص: ۸۶

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۳)

عَلَيْنَا: نسبت به خودمان

مِنْ فَضْلٍ: هیچ برتری ای باشد

بَلْ نُنظُنُّكُمْ: بلکه گمان می کنیم شما

كَذِبِينَ: دروغگویید.

۲۸ قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْنِهِ مِنْ رَبِّي وَآتَيْنِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ أَنْزِلْ مُكْمُوهَا وَآتَتْمْ لَهَا كِرْهُونَ

قَالَ: (نوح) گفت:

يَقَوْمِ: ای قوم من!

أَرَأَيْتُمْ: آیا دیده اید؟ (خبر دهید به من)

إِنْ كُنْتُ: اگر باشم

عَلَىٰ بَيْنِهِ: اگر باشم

مِنْ رَبِّي: از جانب پروردگارم،

(۱۰۴) جلد ۱۲ سوره هود

وَآتَيْنِي: و داده باشد به من

رَحْمَةً: رحمتی

ص: ۸۷

مِنْ عِنْدِهِ: از نزد خودش،

فَعُمِّيْتُ: پس پنهان باشد

عَلَيْكُمْ: از شما،

أَنْزِلْكُمْ هَا: آیا می توانیم به آن ملزمتان کنیم

وَ أَنْتُمْ: در حالی که شما

لَهَا كِرْهُونَ: بر آن اکراه دارید؟

٢٩ وَ يَقَوْمٍ لَا- آسَأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالاً- إِنْ أَجْرِي إِلَّا- عَلَى اللَّهِ وَ مَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّهُمْ مُلْتَمِسُوا رَبِّهِمْ وَ لَكِنِّي آ أَرِيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ

وَ يَقَوْمٍ: و ای قوم من!

لَا آسَأَلُكُمْ: نمی خواهم از شما

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (١٠٥)

عَلَيْهِ مَالاً: بر آن مالی را،

إِنْ أَجْرِي: نیست پاداش من

إِلَّا عَلَى اللَّهِ: مگر بر خدا.

وَ مَا أَنَا بِطَارِدِ: و من طرد کننده نیستم

الَّذِينَ: کسانی را که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند،

أَنَّهُمْ: به درستی که آن ها

مُلِقُوا: ملاقات کنند

رَبِّهِمْ: پروردگارشان را

وَلَكِنِّيَا: ولیکن من

أَرِيكُمْ: می بینم شما را

قَوْمًا: قومی

تَجْهَلُونَ: جاهل.

(۱۰۶) جلد ۱۲ سوره هود

۳۰ وَ يَقَوْمٍ مِّنْ يَّنصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُهُمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

وَيَقَوْمٍ: و نمی گویم

مِّنْ: به شما

يَنصُرُنِي: نزد من است

مِنَ اللَّهِ: (در برابر عذاب) خدا

ص: ۸۹

إِنْ طَرَدْتُهُمْ: اگر طرد کنیم آن ها را؟

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ: آیا پس متذکر نمی شوید؟

۳۱ وَ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَ لَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَ لَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَ لَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ

وَ لَا أَقُولُ: و نمی گویم

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۷)

لَكُمْ: به شما

عِنْدِي: نزد من است

خَزَائِنُ اللَّهِ: گنج های خدا،

وَ لَا أَعْلَمُ: و نمی دانم

الْغَيْبَ: غیب

وَ لَا أَقُولُ: و نمی گویم

إِنِّي مَلَكٌ: که من فرشته ام

وَ لَا أَقُولُ: و نمی گویم

ص: ۹۰

لِّلَّذِينَ: به کسانی که

تَزِدْرِيَا: خوار می آیند

أَعْيُنِكُمْ: به چشم شما

لَنْ يُؤْتِيَهُمْ: هرگز عطا نمی کند به آن ها

اللَّهُ: خداوند

خَيْرًا: خیری را.

(۱۰۸) جلد ۱۲ سوره هود

اللَّهُ: خداوند

أَعْلَمُ: داناتر است

بِمَا فِي: به آن چه در

أَنْفُسِهِمْ: نفسشان است.

إِنِّي آ: به درستی که من

إِذَا لَمِنَ: در این هنگام از

الظَّالِمِينَ: ستمکاران خواهم بود.

۳۲ قَالُوا يَنْوُحُ قَدْ جِدَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدْلَنَا فَأَتْنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

قَالُوا يَنْوُحُ: گفتند: ای نوح!

قَدْ: به تحقیق

جَدَلْتُنَا: مجادله کردی با ما

فَأَكْثَرْتَ: پس زیاد کردی

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۹)

جَدَلْنَا: مجادله را با ما (جَزَّ و بحث نمودی)،

فَأْتِنَا: پس بیاور برای ما

بِمَا: آن چه را

تَعِدُنَا: وعده می دهی به ما

إِنْ كُنْتَ: اگر هستی

مِنَ الصَّادِقِينَ: را راستگویان.

۳۳ قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُم بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَ مَا آتَيْتُمْ بِمُعْجِزِينَ

قَالَ: (نوح) گفت:

إِنَّمَا: جز این نیست که

يَأْتِيكُم بِهِ: می آورد آن را

ص: ۹۲

اللَّهُ: خداوند

إِنْ شَاءَ: اگر بخواهد

(۱۱۰) جلد ۱۲ سوره هود

وَمَا أَنْتُمْ: و نیستید شما

بِمُعْجِزِينَ: عاجز کننده (خدا).

۳۴ وَ لَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحَايَ إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

و لَا يَنْفَعُكُمْ: و سود نمی دهد به شما

نُصْحَايَ: نصیحت من

إِنْ أَرَدْتُ: اگر اراده کنم، بخواهم

أَنْ أَنْصَحَ: که نصیحت کنم

لَكُمْ: شما را

إِنْ كَانَ: اگر باشد

اللَّهُ: خداوند

يُرِيدُ أَنْ: که بخواهد

يُغْوِيَكُمْ: گمراه سازد شما را.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۱)

ص: ۹۳

هُوَ رَبُّكُمْ: او پروردگار شماست

وَ إِلَيْهِ: و به سویش

تُزَجُّونَ: بازگردانده می شوید.

۳۵ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرِيَهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيْ إِجْرَامِي وَ أَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تُجْرِمُونَ

أَمْ يَقُولُونَ: یا می گویند:

افْتَرِيَهُ: دروغ بسته او

قُلْ إِنْ: بگو: اگر

افْتَرَيْتُهُ: دروغ بسته باشم آن را

فَعَلَيْ: پس بر من است

إِجْرَامِي: گناهم

وَ أَنَا بَرِيءٌ: و من بیزارم

مِمَّا تُجْرِمُونَ: از آن چه گناه می کنید.

(۱۱۲) جلد ۱۲ سوره هود

۳۶ وَ أَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا

ص: ۹۴

مَنْ قَدْ ءَامَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

وَ اَوْحَى: و وحی شد

إِلَى نُوحٍ: به نوح

أَنَّهُ: که همانا

لَنْ يُؤْمِنَ: هرگز ایمان نمی آورند

مِنْ قَوْمِكَ: از قومت،

إِلَّا مَنْ: مگر کسانی که

قَدْ: به تحقیق

ءَامَنَ: ایمان آورده اند (تاکنون)،

فَلَا تَبْتَئِسْ: پس غمگین مباش

بِما: از آن چه که

كَانُوا يَفْعَلُونَ: انجام می دادند.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۳)

۳۷ وَ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِاعْتِينَا وَ وَحِينَا وَ لَا تُخْطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ

وَ اصْنَعِ الْفُلْكَ: و بساز کشتی

ص: ۹۵

بَاعَيْنَا: با نظارت ما

وَ وَحِينَا: و طبق وحی ما

وَ لَا تُخْطِئُنِي: و سخن نگو با من

فِي الَّذِينَ: در مورد کسانی که

ظَلَمُوا: ظلم کردند،

إِنَّهُمْ: به درستی که ایشان

مُعْرِقُونَ: غرق شدنی هستند.

۳۸ وَ يَصْنَعُ الْفُلْكَ وَ كَلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ

(۱۱۴) جلد ۱۲ سوره هود

كَمَا تَسْخَرُونَ

وَ يَصْنَعُ الْفُلْكَ: و می ساخت کشتی

وَ كَلَّمَا مَرَّ: و هر وقت می گذشتند

عَلَيْهِ مَلَأَ: بر او اشرافی

مِنْ قَوْمِهِ: از قومش،

سَخِرُوا: مسخره می کردند

ص: ۹۶

مِنْهُ: او را.

قَالَ إِنَّ: گفت: اگر

تَسْخَرُوا: مسخره کنید

مِنَّا: ما را،

فَأَنَا: پس همانا ما

نَسْخَرُ: مسخره می کنیم

مِنْكُمْ: شما را

كَمَا: همان گونه که

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۵)

تَسْخَرُونَ: مسخره می کنید.

۳۹ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُثْقِمٌ

فَسَوْفَ: پس به زودی

تَعْلَمُونَ: می دانید

مَنْ يَأْتِيهِ: سراغ چه کسی می آید آن

عَذَابٌ: عذاب

ص: ۹۷

يُخْزِيهِ: که خوار می کند او را

وَ يَحِلُّ عَلَيْهِ: و فرامی گیرد او را

عَذَابٌ: عذابی

مُقِيمٌ: دیرپا، جاودانه.

٤٠ حَتَّىٰ آذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ

(١١٦) جلد ١٢ سوره هود

فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَ أَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَ مَنْ ءَامَنَ وَ مَا ءَامَنَ مَعَهَا إِلَّا قَلِيلٌ

حَتَّىٰ آذَا: تا آن گاه که

جَاءَ أَمْرُنَا: آمد امر ما

وَ فَارَ التَّنُّورُ: و فوران کرد تنور

قُلْنَا: گفتیم: (به نوح)

احْمِلْ: حمل کن

فِيهَا مِنْ كُلِّ: در آن از هر

زَوْجَيْنِ: زوجی

اثْنَيْنِ: دو تا (نر و ماده)

ص: ٩٨

وَ أَهْلَكَ: و خانواده ات را

إِلَّا مَنْ: مگر کسانی که

سَبَقَ: گذشت

عَلَيْهِ الْقَوْلُ: بر او قول

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۷)

وَ مَنْ: و کسانی را که

ءَامَنَ: ایمان آوردند.

وَ مَا ءَامَنَ: و ایمان نیاوردند

مَعَهَا: با او

إِلَّا قَلِيلٌ: مگر عدّه کمی.

۴۱ وَ قَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرِيهَا وَ مُرْسَهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ

وَ قَالَ: و گفت:

ارْكَبُوا: سوار شوید

فِيهَا: در آن

بِسْمِ اللّٰهِ: به نام خدایی که

ص: ۹۹

مَجْرِيهَا: حرکت دادن آن (با اوست)

و مُرْسَهَا: و لنگر انداختن و توقف آن (با اوست).

(۱۱۸) جلد ۱۲ سوره هود

إِنَّ: به درستی که

رَبِّي: پروردگارم

لَغْفُورٌ: هر آینه آمرزنده

رَحِيمٌ: و رحیم است.

۴۲ وَ هِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَ نَادَى نُوحٌ نُّ ابْنَهُ وَ كَانَ فِي مَعْرِ لِيُنَبِّئِي اِرْكَبْ مَعَنَا وَ لَا تُكُنْ مَعَ الْكٰفِرِيْنَ

وَ هِيَ تَجْرِي: و آن می بُرد

بِهِمْ فِي مَوْجٍ: آن ها را در موجی

كَالْجِبَالِ: چون کوه ها

وَ نَادَى: و نداد داد

نُوحٌ ابْنَهُ: نوح پسرش را

وَ كَانَ فِي: در حالی که بود در

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۹)

ص: ۱۰۰

مَغْرِلٍ: گوشه ای

يُبْنَى: ای پسر!

ارْكَبُ: سوار شو

مَعَنَا: با ما

وَلَا تُكُنْ: و نباش

مَعَ الْكُفْرَيْنِ: با کافران.

۴۳ قَالَ سَتَأْوِيَا إِلَىٰ جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ

قَالَ: گفت:

سَتَأْوِيَا: پناه می برم

إِلَىٰ جَبَلٍ: به کوهی

يَعْصِمُنِي: که نگهداری می کند

(۱۲۰) جلد ۱۲ سوره هود

مِنَ الْمَاءِ: از آب.

قَالَ: گفت:

ص: ۱۰۱

لا عاصِمَ: هیچ نگاهدارنده ای نیست

الْيَوْمَ: امروز

مِنْ أَمْرٍ: (در برابر) امر

اللَّهِ: خدا

إِلَّا مَنْ: مگر کسی که

رَّحِمَ: رحم کند (خدا بر او)

وَ حَالٍ: و حائل شد

بَيْنَهُمَا: بین آن دو

الْمَوْجِ: موج

فَكَانَ مِنْ: پس بود (او) از

الْمُغْرَقِينَ: غرق شدگان.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۱)

۴۴ وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَسْمَأْءُ أَقْلِعِي وَ غِيضَ الْمَاءِ وَ قُضِيَ الْأَمْرُ وَ اسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

وَقِيلَ: و گفته شد:

ص: ۱۰۲

يَأْرُضُ: ای زمین!

ابْتَلَعِي مَاءَكِ: فروبر آبت را

وَيَسْمَأَاءُ: وای آسمان!

أَقْلَعِي: بازدار، خودداری کن

وَوَغِيضَ الْمَاءِ: و فرو رفت آب

وَقُضِيَ الْأَمْرُ: و پایان یافت کار

وَأَسْتَوَتْ: و برآمد، پهلو گرفت

عَلَى الْجُودِيِّ: بر کوه جودی.

وَقِيلَ بُعْدًا: و گفته شد دور باد

لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ: قوم ستمگر.

(۱۲۲) جلد ۱۲ سوره هود

۴۵ وَ نَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَكَمِينَ

وَ نَادَى نُوحٌ: و ندا کرد نوح

رَبَّهُ: پروردگارش را

فَقَالَ: پس گفت:

ص: ۱۰۳

رَبِّ: پروردگار من!

إِنَّ ابْنِي: همانا پسر من

مِنْ أَهْلِي: از خانواده من است

وَإِنَّ: و به درستی که

وَعْدَكَ: وعده تو

الْحَقُّ: حق است

وَ أَنْتَ أَحْكَمُ: و تو بهترین

الْحَكِيمِينَ: حکم کنندگانی.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۳)

۴۶ قَالَ يُنُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْتَلِنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

قال: گفت:

يُنُوحُ: ای نوح!

إِنَّهُ لَيْسَ: همانا او نیست

مِنْ أَهْلِكَ: از خانواده تو،

ص: ۱۰۴

إِنَّهُ عَمَلٌ: به درستی که او کاری

غَيْرُ صَالِحٍ: غیر صالح (می کرد)،

فَلَا تَسْأَلُنِ: پس نخواه از من

مَا لَيْسَ: چیزی را که نیست

لَكَ بِهِ: بر تو به آن

عِلْمٌ: علمی،

(۱۲۴) جلد ۱۲ سوره هود

إِنِّي: همانا من

أَعْظُكَ: موعظه می کنم تو را

أَنْ تَكُونَ: که نباشی

مِنَ الْجَاهِلِينَ: از جاهلان.

۴۸ قِيلَ يٰ نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِّنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْنَا وَ عَلِيًّا أُمَّةً مِّمَّنْ مَعَكَ وَ أُمَّةً سُنِمَّتْ لَهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ

قِيلَ: گفته شد:

يُنُوحُ: ای نوح!

ص: ۱۰۵

اهْبِطْ: فرود آی

بِسَلْمٍ: با درودی

مِنَّا: از جانب ما

وَبَرَكَتٍ: و برکت هایی

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۵)

عَلَيْكَ: برای خودت

وَعَلَىٰ آئِمَّةٍ: و بر امت هایی

مِمَّنْ: از کسانی که

مَعَكَ: همراه تو اند،

وَأُمَّمٍ: و امت هایی (نیز هستند که)

سَمِعْتَهُمْ: به زودی بهره مندشان خواهیم نمود

ثُمَّ يَمَسُّهُمْ: سپس می رسد به آن ها

مِنَّا عَذَابٌ: از ما عذابی

أَلِيمٌ: دردناک.

۵۰. وَإِلَىٰ آخَاهُم هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ

ص: ۱۰۶

وَإِلَىٰ: و به سوی

عَادٍ: (قوم) عاد

(۱۲۶) جلد ۱۲ سوره هود

أَخَاهُمْ: برادرشان

هُودًا: هود را (فرستادیم).

قَالَ يَقَوْمٍ: گفت: ای قوم من!

اعْبُدُوا اللَّهَ: پرستید خدا را

مَا لَكُمْ: نیست برای شما

مِنْ إِلَهٍ: هیچ معبودی

غَيْرُهُ: غیر از او،

إِنْ أَنْتُمْ: نیستید شما

إِلَّا مُفْتَرُونَ: مگر دروغ می بندید.

۵۱ يَقَوْمٍ لَا آسَأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ

يَقَوْمٍ: ای قوم من!

لَا آسَأَلُكُمْ: نمی خواهم از شما

ص: ۱۰۷

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۷)

عَلَيْهِ أَجْرًا: بر آن مزدی،

إِنْ أَجْرِي: مزد من نیست

إِلَّا عَلَى الَّذِي: مگر بر آن که

فَطَرَنِي آ: آفرید مرا،

أَفَلَا تَعْقِلُونَ: آیا پس نمی فهمید؟

۵۲ وَ يَقَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ

وَ يَقَوْمِ: و ای قوم من!

اسْتَغْفِرُوا: طلب آمرزش کنید

رَبَّكُمْ: از پروردگارتان،

ثُمَّ: سپس

تُوبُوا آ: باز گردید، توبه برید

(۱۲۸) جلد ۱۲ سوره هود

إِلَيْهِ: به سوی او

يُرْسِلِ: (تا) بفرستد

ص: ۱۰۸

السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ: (از) آسمان بر شما

مِدْرَارًا: بارانی فراوانی

وَيَزِدُّكُمْ: و بیفزاید بر شما

قُوَّةً: نیرویی

إِلَى قُوَّتِكُمْ: بر نیرویتان

وَلَا تَتَوَلَّوْا: و روی برنگردانید

مُجْرِمِينَ: گناهکارانه.

۶۱ وَ إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَ اسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَعِفَرُوهُ ثُمَّ تَوَبُّوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۹)

وَ إِلَى ثَمُودَ: و به سوی (قوم) ثمود

أَخَاهُمْ: برادرشان

صَالِحًا: صالح را (فرستادیم).

قَالَ يَقَوْمِ: گفت: ای قوم من!

ص: ۱۰۹

اعْبُدُوا اللَّهَ: پرستش کنید الله را

مَا لَكُمْ مِنْ: نیست برای شما هیچ

إِلَهٍ غَيْرُهُ: معبودی غیر از او.

هُوَ: اوست

أَنْشَأَكُمْ: که آفرید شما را

مِنَ الْأَرْضِ: از زمین

وَ اسْتَعْمَرَكُمْ: و واگذار نمود آبادی آن را به شما

فِيهَا: در آن

فَأَسْتَغْفِرُوهُ: پس آمرزش بطلبید از او

ثُمَّ تَتُوبُوا: سپس باز گردید

(۱۳۰) جلد ۱۲ سوره هود

إِلَيْهِ: به سوی او،

إِنَّ رَبِّي: به درستی که پروردگارم

قَرِيبٌ: نزدیک

مُجِيبٌ: و اجابت کننده است.

۶۲ قَالُوا يَصَالِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا

ص: ۱۱۰

أَتَنْهِينَا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ

قالوا يَصَالِحُ: گفتند: ای صالح!

قَدْ كُنْتُ: به تحقیق بودی

فينا مَرْجُوعًا: در میان ما (مایه) امید

قَبْلَ هَذَا: قبل از این،

أَتَنْهِينَا: آیا نهی می کنی ما را

أَنْ نَعْبُدَ: که نپرستیم

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۱)

ما: آن چه را که

يَعْبُدُ آبَاؤُنَا: می پرستیدند پدرانمان؟

وَإِنَّا لَفِي: و همانا ما هر آینه در

شَكٍّ: شک و تردید هستیم

مِمَّا تَدْعُونَا: از آن چه می خوانی ما را

إِلَيْهِ: به سوی آن،

مُرِيبٍ: شک کننده ایم.

ص: ۱۱۱

۶۳ قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيْنِهِ مِنْ رَبِّي وَءَاتَيْنِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ

قال: گفت:

يَقَوْمِ: ای قوم من!

أَرَأَيْتُمْ: آیا دیدید (چه می گوید؟)

(۱۳۲) جلد ۱۲ سوره هود

إِنْ كُنْتُ: اگر باشم

عَلَىٰ بَيْنِهِ: بر دلیل روشنی

مِنْ رَبِّي: از جانب پروردگارم،

وَءَاتَيْنِي: و داده باشد به من

مِنْهُ: از جانب خودش

رَحْمَةً: رحمتی،

فَمَنْ: پس چه کسی

يَنْصُرُنِي: یاری می کند مرا

مِنَ اللَّهِ: در برابر خدا

إِنْ: اگر

ص: ۱۱۲

عَصِيَّتُهُ: نافرمانی کنم او را،

فَمَا تَزِيدُونَنِي: پس چیزی نمی افزاید بر من

غَيْرَ تَحْسِيرٍ: جز خسران و زیان.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۳)

۶۴ وَ يَقَوْمِ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِيآرْضِ اللَّهِ وَ لَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ

وَ يَقَوْمِ: و ای قوم من!

هَذِهِ نَاقَةُ: این ناقه

اللَّهُ: خداوند است

لَكُمْ: برای شما،

آيَةٌ: نشانه ای است

فَذَرُوهَا: پس رها کنید، بگذارید او را

تَأْكُلْ: بخورد

فِيآرْضِ: در زمین

اللَّهُ: خدا

ص: ۱۱۳

وَلَا تَمْسُوْهَا: و نرسانید او را

بِسُوْآءٍ: بدی ای، آزاری،

(۱۳۴) جلد ۱۲ سوره هود

فَيَأْخُذْكُمْ: پس می گیرد شما را

عَذَابٌ: عذابی

قَرِيْبٌ: نزدیک، به زودی.

۶۵ فَعَقَرُوْهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِيْ دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ ذٰلِكَ وَعَدُّ غَيْرٌ مَّكَذُوْبٍ

فَعَقَرُوْهَا: پس کشتند او را، ناقه را

فَقَالَ: پس گفت:

تَمَتَّعُوا: بهره مند شوید

فِيْ دَارِكُمْ: در خانه تان

ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ: سه روز،

ذٰلِكَ: این

وَعَدٌ: وعده ای است

غَيْرٌ مَّكَذُوْبٍ: که دروغ نخواهد بود.

ص: ۱۱۴

۶۶ فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَ مِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ

فَلَمَّا جَاءَ: پس وقتی که آمد

أَمْرُنَا: فرمان ما

نَجَّيْنَا: نجات دادیم

صَالِحًا: صالح را

وَ الَّذِينَ: و کسانی را که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

مَعَهُ: با او،

بِرَحْمَةٍ: به رحمتی

مِنَّا: از جانب خودمان

وَ مِنْ: و از

(۱۳۶) جلد ۱۲ سوره هود

خِزْيِ: رسوایی، خواری

يَوْمِئِذٍ: آن روز.

إِنَّ رَبَّكَ: همانا پروردگار تو

هُوَ الْقَوِيُّ: اوست که قوی

الْعَزِيزُ: و غالب است.

۶۷ وَ أَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَرِهِمْ جَثِمِينَ

وَ أَخَذَ: و گرفت

الَّذِينَ: کسانی را که

ظَلَمُوا: ستم کردند

الصَّيْحَةُ: صیحه

فَأَصْبَحُوا: پس صبح کردند

فِي دِيَرِهِمْ: در دیارشان

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۷)

جَثِمِينَ: و از پای در آمدند، مُردند.

۶۸ كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا آ آ آ إِنَّ تَمُودَ كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا لَتَمُودَ

كَأَنْ: آن چنان که گویی

لَمْ يَغْنَوْا: ساکن نبودند

ص: ۱۱۶

فِيهَا: در آن (ديار).

أَلَا إِنَّ: آگاه باشيد به درستی که

ثَمُودَ: (قوم) ثمود

كَفَرُوا: كفر ورزیدند

رَبَّهُمْ: به پروردگارشان.

أَلَا بُعْدًا: آگاه باشيد دور باد

لِثَمُودَ: (قوم) ثمود.

(۱۳۸) جلد ۱۲ سوره هود

۸۴ وَ إِلَى مَدِينِ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَ لَا تَتَّقُوا الْمَكِيَالَ وَ الْمِيزَانَ إِنِّي آتِيكُمْ بِخَيْرٍ وَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُحِيطٍ

وَ إِلَى مَدِينِ: و به سوی مدین

أَخَاهُمْ: برادرشان

شُعَيْبًا: شعيب را،

قَالَ: گفت:

ص: ۱۱۷

يَقَوْمٍ: ای قوم من!

اعْبُدُوا: پرستید

اللَّهُ: خدا را

مَا لَكُمْ: نیست برای شما

مِنْ إِلَهٍ: هیچ معبودی

غَيْرُهُ: غیر از او،

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۹)

وَلَا تَنْقُصُوا: و کم نکنید

الْمِكْيَالَ: پیمانه

وَالْمِيزَانَ: و وزن را،

إِنِّي آ: همانا من

أَرِيكُمْ: می بینم شما را

بِخَيْرٍ: (در وضع) خوبی

وَإِنِّي آ: و همانا من

أَخَافُ: می ترسم

عَلَيْكُمْ: بر شما

عَذَابٍ: از عذاب

ص: ۱۱۸

يَوْمٍ مُّحِيطٍ: روزی فراگیر.

۸۵ وَ يَقُومِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْنُوا

(۱۴۰) جلد ۱۲ سوره هود

فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

و يَقُومِ: و ای قوم من!

أَوْفُوا: وفا کنید، تماما بدهید

الْمِكْيَالَ: پیمانه

و الْمِيزَانَ: و وزن را

بِالْقِسْطِ: به عدالت،

و لَا تَبْخَسُوا: کم نکنید، عیب نگذارید

النَّاسَ: از مردم

أَشْيَاءَهُمْ: اشیاءشان را،

و لَا تَعْنُوا: و کوشش نکنید، غرق در فساد نشوید

فِي الْأَرْضِ: در زمین

مُفْسِدِينَ: که فساد کنید.

ص: ۱۱۹

۸۶ بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ وَ مَا اَنَا

سوره هود لغات و مفاهيم قرآن كريم (۱۴۱)

عَلَيْكُمْ بِحَفِيْظٍ

بَقِيَّتُ: باقى گذارده

اللّٰه: خداوند

خَيْرٌ لَّكُمْ: بهتر است براى شما

اِنْ: اگر

كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ: ايمان داريد.

وَ مَا اَنَا: و نيستم من

عَلَيْكُمْ: بر شما

بِحَفِيْظٍ: حافظ، نگهبان.

۸۷ قَالُوا يَشْعِبُ اَصْلُوْتُكَ تَأْمُرُكَ اَنْ تَتْرَكَ مَا يَعْبُدُ ءَابَاؤُنَا اَوْ اَنْ نَّفْعَلَ فَيَاْمُوْنَا مَا نَشَاؤُا اِنَّكَ لَانتَ الْحَلِيْمُ الرَّشِيْدُ

قَالُوا: گفتند:

(۱۴۲) جلد ۱۲ سوره هود

يَشْعِبُ: اى شعيب!

ص: ۱۲۰

أَصْلُوْتُكَ: آیا نمازت

تَأْمُرُكَ: دستور می دهد به تو

أَنْ نَتْرُكَ: که ترک کنیم ما

ما: آن چه را که

يَعْبُدُ: می پرستند

ءَابَاؤُنَا: پدرانمان؟

أَوْ أَنْ نَفْعَلَ: یا انجام ندهیم

فِي أَهْوَالِنَا: در اموالمان

ما: آن چه را که

نَشَاءُ: می خواهیم؟

إِنَّكَ: به درستی که تو

لَأَنْتَ: هر آینه تویی

الْحَلِيمُ: بردبار

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۳)

الرَّشِيدُ: رشید.

۸۸ قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيْنِي مِنْ رَبِّي

ص: ۱۲۱

وَرَزَقْنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنْهَكُم عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِيَا إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

قال: گفت:

يَقَوْم: ای قوم من!

أَرَأَيْتُمْ: آیا دیدید؟

إِنْ كُنْتُ: اگر بودم

عَلَىٰ بَيْنِهِ: بر دلیل روشنی

مِنْ رَبِّي: از جانب پروردگارم

وَرَزَقْنِي: و روزی شده باشم

مِنْهُ رِزْقًا: از او روزی ای

(۱۴۴) جلد ۱۲ سوره هود

حَسَنًا: نیکو؟

وَمَا أُرِيدُ: و نمی خواهم

أَنْ أُخَالِفَكُمْ: که مخالفت کنم با شما

إِلَىٰ مَا: به آن چه

أَنْهَكُمْ: نهی می کنم شما را

ص: ۱۲۲

عَنْهُ: از آن،

إِنْ أُرِيدُ: و نمی خواهم

إِلَّا الْإِصْلَاحَ: مگر اصلاح

مَا اسْتَطَعْتُ: آن چه را که می توانم،

وَ مَا تَوْفِيقِيًّا: و توفیق من نیست

إِلَّا بِاللَّهِ: مگر به خدا.

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ: بر او توکل کردم

وَ إِلَيْهِ: و به سوی او

أُنِيبُ: باز می گردم.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۵)

۸۹ وَ يَقَوْمٍ لَا يُجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَ مَا قَوْمَ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ

وَ يَقَوْمٍ: و ای قوم من!

لَا يُجْرِمَنَّكُمْ: سبب نشود شما

شِقَاقِي: از مخالفت با من

ص: ۱۲۳

أَنْ يُصِيبَكُمْ: این که برسد به شما

مِثْلُ مَا: مانند آن چه که

أَصَابَ: رسید

قَوْمٌ نُوحٍ: به قوم نوح

أَوْ قَوْمٌ هُودٍ: یا قوم هود

أَوْ قَوْمٌ صَالِحٍ: یا قوم صالح،

وَمَا قَوْمٌ لُوطٍ: و نیست قوم لوط

(۱۴۶) جلد ۱۲ سوره هود

مِنْكُمْ: از شما

بِبَعِيدٍ: دور.

۹۰ وَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَى اللَّهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ

وَ اسْتَغْفِرُوا: و آمرزش بطلبید

رَبَّكُمْ: از پروردگارتان

ثُمَّ تُوبُوا: سپس باز گردید

إِلَيْهِ: به سوی او،

ص: ۱۲۴

إِنَّ رَبِّي: همانا پروردگار من

رَحِيمٌ: مهربان

وَدُودٌ: و دوستدار (بندگان توبه کار است).

۹۱ قَالُوا يَشْعَبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ وَإِنَّا

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۷)

لَنُرِيكَ فِيْنَا ضَعِيفًا وَ لَوْلَا رَهْمُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَ مَا آنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ

قَالُوا: گفتند:

يَشْعَبُ: ای شعیب!

مَا نَفَقَهُ: نمی فهمیم آن را

كَثِيرًا: بسیاری

مِمَّا: از آن چه را که

تَقُولُ: می گویی،

وَ إِنَّا: و همانا ما

لَنُرِيكَ: می بینیم تو را

فِيْنَا: در میان خودمان

ص: ۱۲۵

ضعیفا: ناتوان،

وَلَوْلَا رَهْطُكَ: و اگر فامیل تو نبودند

لَرَجَمْنَكَ: هر آینه سنگسارت می کردیم،

(۱۴۸) جلد ۱۲ سوره هود

وَمَا أَنْتَ: و نیستی تو

عَلَيْنَا: در برابر ما

بِعَزِيْزٍ: گرانقدر، غالب.

۹۲ قَالَ يَقَوْمِ أَرْهَطِيَا أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَ اتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظَهْرِيَانِ رَبِّمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

قَالَ يَقَوْمِ: گفت: از قوم من!

أَرْهَطِيَا: آیا فامیل من

أَعَزُّ: عزیزتر است

عَلَيْكُمْ: بر شما

مِنَ اللَّهِ: از خدا

وَ اتَّخَذْتُمُوهُ: و گرفتید او را

وَرَاءَكُمْ: پشت خودتان

ص: ۱۲۶

ظَهْرِيًّا: فراموش شده؟

سوره هود لغات و مفاهيم قرآن كريم (۱۴۹)

إِنَّ: به درستی که

رَبِّي: پروردگارم

بِمَا: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

مُحِيطٌ: احاطه دارد.

۹۳ وَ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَمِلْتُ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَ مَنْ هُوَ كَذِبٌ وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ

وَ يَقَوْمِ: و ای قوم من!

اعْمَلُوا: انجام دهید

عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ: بر حسب امکاناتتان

إِنِّي: همانا من هم

عَمِلْتُ: انجام دهنده ام .

(۱۵۰) جلد ۱۲ سوره هود

سَوْفَ: به زودی

ص: ۱۲۷

تَعْلَمُونَ: خواهید دانست

مَنْ يَأْتِيهِ: چه کسی می آیدش

عَذَابٌ: عذابی که

يُخْزِيهِ: خوار می کند او را

وَمَنْ: و چه کسی،

هُوَ كَذِبٌ: او دروغگوست؟

وَأَرْتَقِبُوا: و مراقب باشید

أَنْتِي: به درستی که من

مَعَكُمْ: با شما

رَقِيبٌ: مراقب هستم.

۹۴ وَ لَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَ أَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۱)

الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جِثْمِينَ

وَ لَمَّا جَاءَ: و هنگامی که آمد

أَمْرُنَا: فرمان ما،

ص: ۱۲۸

نَجَّيْنَا: نجات دادیم

شُعَيْبًا: شعیب را

وَالَّذِينَ: و کسانی را که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

مَعَهُ بِرَحْمَةٍ: با او به رحمتی

مِنَّا: از جانب خودمان،

وَ أَخَذَتْ: و گرفت

الَّذِينَ: کسانی را که

ظَلَمُوا: ظلم کردند

الصَّيْحَةَ: صیحه،

فَأَصْبَحُوا: پس صبح کردند

(۱۵۲) جلد ۱۲ سوره هود

فِي دِيَارِهِمْ: در دیارشان

جَثْمِينَ: و از پای درآمدند، مردند.

۹۶ وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَ سُلْطٰنٍ مُّبِينٍ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

ص: ۱۲۹

أَرْسَلْنَا: فرستادیم

مُوسَى: موسی را

بِآيَاتِنَا: با نشانه هایمان

وَسُلْطٰنٍ: و دلیلی، حجتی

مُبِينٍ: آشکار.

۹۷ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبِعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ

إِلَى فِرْعَوْنَ: به سوی فرعون

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۳)

وَمَلَئِهِ: و اطرافیانش، اشراف

فَاتَّبِعُوا: پس پیروی کردند

أَمْرٍ: امر

فِرْعَوْنَ: فرعون را،

وَمَا أَمْرٌ: و نبود فرمان

فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ: فرعون مایه رشد.

ص: ۱۳۰

۹۸ یَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ

يَقْدُمُ: پیشاپیش

قَوْمَهُ: قومش (می رود)

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت

فَأَوْرَدَهُمُ: پس واردشان کند

النَّارَ: در آتش.

(۱۵۴) جلد ۱۲ سوره هود

وَ بِئْسَ: و چه بد است

الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ: آبشخوری که وارد آن شوند.

۹۹ وَأَتَّبِعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بئسَ الرَّفْدُ الْمَرْفُودُ

وَأَتَّبِعُوا: و به دنبال دارند

فِي هَذِهِ: در این (دنیا)

لَعْنَةً: لعنتی را

وَ يَوْمَ: و روز

ص: ۱۳۱

الْقِيَمَةِ: قِيَامَت.

بُنْس: چه بد است

الرُّفْدُ الْمَرْفُودُ: عطیه ای، هدیه ای که به آن ها می دهند.

۱۰۰ ذَلِكْ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَى نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۵)

وَ حَصِيدٌ

ذَلِكْ: این

مِنْ أَنْبَاءِ: از خبرهای

الْقُرَى: دهکده هاست

نَقُصُّهُ: که قصه می کنیم آن را

عَلَيْكَ: برایت.

مِنْهَا: بعضی از آن ها

قَائِمٌ: به پاست

وَ حَصِيدٌ: و (بعضی) درو شده، منقرض شده.

۱۰۱ وَ مَا ظَلَمْنَهُمْ وَ لَكِنْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ

ص: ۱۳۲

لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَ مَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتَّبِعِ

وَ مَا ظَلَمْنَاهُمْ: ما ستم نکردیم به آن ها

(۱۵۶) جلد ۱۲ سوره هود

وَ لَكِنْ: ولیکن

ظَلَمُوا: ستم کردند آن ها

أَنْفُسَهُمْ: به خودشان.

فَمَا أَغْنَتْ: پس بی نیاز نکرد

عَنْهُمْ ءَالِهَتُهُمْ: از آن ها خدایانشان

الَّتِي يَدْعُونَ: که می خواندند

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر خدا را.

مِنْ شَيْءٍ: هیچ چیزی،

لَمَّا جَاءَ: وقتی که آمد

أَمْرُ: فرمان

رَبِّكَ: پروردگارت.

وَ مَا زَادُوهُمْ: و نیفزودند به آن ها

غَيْرَ تَتَّبِعِ: غیر از تباهی.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۷)

۱۰۲ وَ كَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَ هِيَ

ظَلَمَهُ إِنَّ أَخَذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ

وَ كَذَلِكَ: و این چنین است

أَخَذُ: گرفتن، مؤاخذه کردن

رَبِّكَ: پروردگارت

إِذَا: وقتی که

أَخَذَ: بگیرد، مؤاخذه کند

الْقُرَى: دهکده ها را

وَ هِيَ ظَلَمَةٌ: و آن ها ظالم باشند.

إِنَّ أَخَذَهُ: همانا مؤاخذه او

أَلِيمٌ: دردناک

شَدِيدٌ: و سخت است.

۱۰۳ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّمَن خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ

(۱۵۸) جلد ۱۲ سوره هود

يَوْمَ مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ وَ ذَلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ

إِنَّ فِي: به درستی که در

ذَلِكَ: این

لَآيَةً: هر آینه نشانه ای است

ص: ۱۳۴

لِمَنْ خَافَ: برای کسی که بترسد

عَذَابٍ: از عذاب

الْآخِرَةِ: آخرت.

ذَلِكَ يَوْمٌ: آن روزی که

مَجْمُوعٌ: جمع شوند

لَهُ النَّاسُ: برای آن، مردم

وَذَلِكَ: و آن

يَوْمٌ: روزی است که (همه)

مَشْهُودٌ: مشاهده می کنند.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۹)

۱۰۴ وَ مَا تُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ

وَ مَا تُؤَخِّرُهُ: و تأخیر نمی اندازیم آن را

إِلَّا لِأَجَلٍ: مگر تا زمان

مَّعْدُودٍ: محدودی، معینی.

۱۰۵ يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ

ص: ۱۳۵

يَوْمَ يَأْتِ: (آن) روز که بیاید

لَا تَكَلَّمُ: سخن نمی گوید

نَفْسٌ: کسی، شخصی

إِلَّا بِإِذْنِهِ: مگر به اجازه او.

فَمِنْهُمْ: پس بعضی از آن ها

شَقِيٌّ: شقاوتمندند

و سَعِيدٌ: و (بعضی) سعادت‌مند.

(۱۶۰) جلد ۱۲ سوره هود

۱۰۶ فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فِى النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ شَهِيقٌ

فَأَمَّا الَّذِينَ: پس اما کسانی که

شَقُوا: شقی، بدبخت هستند

فِى النَّارِ: پس در آتشند

لَهُمْ فِيهَا: برای آن هاست در آن

زَفِيرٌ: فروردن نفس، دم

وَ شَهِيقٌ: و بیرون دادن نفس، بازدم

ص: ۱۳۶

۱۰۷ خَلِدِينَ فِيهَا مَادَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ

خَلِدِينَ فِيهَا: جاودانند در آن

مَادَامَتِ: مادامی که

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۱)

السَّمَاوَاتُ: آسمان ها

وَالْأَرْضُ: و زمین (برپاست)

إِلَّا مَا شَاءَ: مگر آن که بخواهد،

رَبُّكَ: پروردگار تو.

إِنَّ رَبَّكَ: همانا پروردگارت

فَعَّالٌ: انجام دهنده است

لِّمَا يُرِيدُ: بر آن چه اراده کند.

۱۰۸ وَ أَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا فِئِ الْجَنَّةِ خَلِدِينَ فِيهَا مَادَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرٌ مَّجْدُودٍ

وَ أَمَّا الَّذِينَ: و اما کسانی که

سَعِدُوا: سعادت‌مند هستند

ص: ۱۳۷

فَفِي الْجَنَّةِ: پس در بهشتند.

(۱۶۲) جلد ۱۲ سوره هود

خَلِدِينَ فِيهَا: جاودانند در آن

مَادَامَتِ: مادامی که

السَّمَاوَاتُ: آسمان ها

وَالْأَرْضُ: و زمین (برپاست)

إِلَّا مَا: مگر آن که، مگر آن چه

شَاءَ رَبُّكَ: بخواهد پرورد گارت.

عَطَاءً: بخششی است

غَيْرَ مَجْذُودٍ: قطع نشدنی.

۱۱۱ وَ إِنَّ كَلًّا لَّمَّا لَيُؤْفِقُنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَلَهُمْ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

وَ إِنَّ: و به درستی که

كَلًّا: همگی را

لَّمَّا لَيُؤْفِقُنَّهُمْ: البته به طور کامل به آن ها می دهد

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۳)

رَبُّكَ: پرورد گارت

أَعْمَلَهُمْ: اعمالشان را.

ص: ۱۳۸

إِنَّهُ بِمَا: همانا او به آن چه

يَعْمَلُونَ: انجام می دهند

خَيْرٌ: آگاه است.

۱۱۲ فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَ مَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

فَاسْتَقِمْ: پس استقامت کن

كَمَا: همچنان که

أُمِرْتَ: فرمان یافته ای

وَ مَنْ: و کسانی که

تَابَ: به سوی خدا آمده اند

مَعَكَ: با تو

(۱۶۴) جلد ۱۲ سوره هود

و لَا تَطْغَوْا: و طغیان نکنید.

إِنَّهُ بِمَا: همانا او به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

بَصِيرٌ: بیناست.

ص: ۱۳۹

۱۱۳ وَ لَا تَزْكُوتُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ

وَ لَا تَزْكُوتُوا: و متمایل نشوید

إِلَى الَّذِينَ: به سوی کسانی که

ظَلَمُوا: ظلم کردند،

فَتَمَسَّكُمُ: پس فرومی گیرد شما را

النَّارُ: آتش

وَ مَا لَكُمْ: و نیست برای شما

مِنْ دُونِ: غیر از

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۵)

اللَّهُ: خدا

مِنْ أَوْلِيَاءَ: هیچ سرپرستی

ثُمَّ: سپس

لَا تُنصَرُونَ: یاری نمی شوید.

۱۱۴ وَ أَقِمِ الصَّلَاةَ طَرْفِي النَّهَارِ وَ زُلْفَا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرِي لِلذَّاكِرِينَ

وَ أَقِمِ: و به پادار

ص: ۱۴۰

الصَّلَاةُ: نماز را

طَرَفِي النَّهَارِ: در دو طرف

وَزُلْفَا: و پاسی، اوایل

مِنَ اللَّيْلِ: از شب.

إِنَّ: به درستی که

الْحَسَنَاتِ: نیکی ها، خوبی ها

(۱۶۶) جلد ۱۲ سوره هود

يُذْهِبْنَ: می برد

السَّيِّئَاتِ: بدی ها را،

ذَلِكَ: آن

ذِكْرِي: تذکری است

لِلذَّاكِرِينَ: برای متذکرین.

۱۱۵ وَ اصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

وَ اصْبِرْ: و صبر کن

فَإِنَّ اللَّهَ: پس همانا خدا

لَا يُضِيعُ: ضایع نمی کند

ص: ۱۴۱

أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ: پاداش نیکوکاران را.

۱۱۶ فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۷)

مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ

فَلَوْلَا كَانَ: پس چرا نبود

مِنَ الْقُرُونِ: از نسل های، اقوام

مِنْ قَبْلِكُمْ: قبل از شما

أُولُوا: صاحبان

بَقِيَّةٍ: خرد، قدرت

يَنْهَوْنَ: که نهی کنند

عَنِ الْفَسَادِ: از فساد

فِي الْأَرْضِ: در زمین؟

إِلَّا قَلِيلًا: مگر کمی

مِمَّنْ: از کسانی که

ص: ۱۴۲

أَنْجِنَا: نجات دادیم ما

مِنْهُمْ: از آن ها.

(۱۶۸) جلد ۱۲ سوره هود

وَ اتَّبَع: و پیروی کردند

الَّذِينَ ظَلَمُوا: کسانی که ظلم کردند

ما: آن چه را که

اُتْرِفُوا: مایه خوشگذرانی و مال اندوزی بود

فِيهِ وَ كَانُوا: در آن و بودند از

مُجْرِمِينَ: گناهکاران.

۱۱۷ وَ مَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَ أَهْلُهَا مُصْلِحُونَ

وَ مَا كَانَ: و چنین نبود

رَبُّكَ: پروردگارت

لِيُهْلِكَ: تا هلاک کند

الْقُرَىٰ: دهکده ها، آبادی ها را

بِظُلْمٍ وَ أَهْلُهَا: به ظلم، و آبادی ها را

ص: ۱۴۳

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۹)

مُضِلِّحُونَ: (اگر) اصلاح گر بودند.

۱۱۸ وَ لَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَ لَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ

وَ لَوْ شَاءَ: و اگر خواسته بود

رَبُّكَ: پروردگارت

لَجَعَلَ: هر آینه قرار داده بود

النَّاسَ: مردم را

أُمَّةً وَاحِدَةً: یک امت

وَ لَا يَزَالُونَ: (ولی) پیوسته، همواره

مُخْتَلِفِينَ: مختلفند.

۱۱۹ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَ لِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبُّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ

(۱۷۰) جلد ۱۲ سوره هود

إِلَّا: مگر

مَنْ: کسانی که

ص: ۱۴۴

رَحِمَ: رحم کند

رَبُّكَ: پروردگارت

وَ لِذَلِكَ: و برای آن (رحمت)

خَلَقَهُمْ: خلقشان کرد.

وَ تَمَّتْ: و تمام و قطعی است

كَلِمَةً: کلمه، سخن

رَبُّكَ: پروردگارت

لَا مُلَانَ: هر آینه پُر می کنم

جَهَنَّمَ: جهنم را

مِنَ الْجِنَّةِ: از جنّ

وَ النَّاسِ: و انس، مردم

أَجْمَعِينَ: همگی،

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۱)

۱۲۰ وَ كَلَّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ وَ جَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَ مَوْعِظَةٌ وَ ذِكْرٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

ص: ۱۴۵

وَ كَلَّا: و همه را

نُقُصْ: قصه می کنیم

عَلَيْكَ: برای تو

مِنْ أَنْبَاءٍ: از اخبار

الرُّسُلِ: پیامبران

مَا نُبِّئُ: تا استوار سازیم

بِهِ فُؤَادَكَ: به آن دلت را،

وَ جَاءَكَ: و آمده تو را

فِي هَذِهِ: در این (قصه ها)

الْحَقُّ: حق

(۱۷۲) جلد ۱۲ سوره هود

وَ مَوْعِظَةً: و پندی

وَ ذِكْرَى: و یادى است

لِلْمُؤْمِنِينَ: برای مؤمنان.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۳)

ص: ۱۴۶

۷ لَقَدْ كَانَ فِیْ یُوسُفَ وَأَخْوَتَہَا ءَایَاتٌ لِّلسَّآئِلِیْنَ

لَقَدْ: هر آینه

كَانَ: بود

فِی یُوسُفَ: در (سرگذشت) یوسف

وَ أَخْوَتَہَا: و برادرانش

ءَایَاتٌ: نشانه هایی

لِّلسَّآئِلِیْنَ: برای سؤال کنندگان.

۸ اِذْ قَالُوا لَیُوسُفُ وَ اٰخُوهُ اٰحَبُّ اِلَیَّا اَبِیْنَا مِنَّا وَ نَحْنُ عٰصِبٌۢہٗ اِنَّ اَبَانَا لَفِی ضَلٰلٍ مُّبِیْنٍ

اِذْ قَالُوا: هنگامی که گفتند:

لَیُوسُفُ: هر آینه یوسف

وَ اٰخُوهُ: و برادرش

(۱۷۴) جلد ۱۲ سوره یوسف

اٰحَبُّ: محبوب ترند

اِلَیَّا اَبِیْنَا: نزد پدر ما

ص: ۱۴۷

مِنَّا: از ما

وَ نَحْنُ: و ما (در حالی که ما)

عُصْبَةٌ: نیرومندترین

إِنَّ أَبَانَا: به درستی که پدر ما

لَفِي ضَلَالٍ: هر آینه در گمراهی

مُبِينٍ: آشکار است.

۹ اَقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ وَ تَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ

اَقْتُلُوا يُوسُفَ: بکشید یوسف را

أَوْ اطْرَحُوهُ: یا بیفکد او را

أَرْضًا: به سرزمینی دور

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۵)

يَخْلُ لَكُمْ: تا معطوف شما شود

وَجْهُ أَبِيكُمْ: توجه پدرتان

وَ تَكُونُوا: و باشید

مِنْ بَعْدِهِ: از بعد آن

ص: ۱۴۸

قَوْمًا: قومی

صَالِحِينَ: شایسته.

۱۰ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَالْقَوْهَ فِي غَيْبِ الْجُبِّ يَلْتَقِطُهُ بَعْضُ السَّيَّارِهِ إِنْ كُنْتُمْ فَعَلِينَ

قَالَ: گفت:

قَائِلٌ: گوینده ای

مِنْهُمْ: از آن ها

لَا تَقْتُلُوا: نکشید

(۱۷۶) جلد ۱۲ سوره یوسف

يُوسُفَ: یوسف را

وَالْقَوْهَ: و بیاندازید او را

فِي غَيْبِ: در قعر

الْجُبِّ: چاه

يَلْتَقِطُهُ: بگیرند او را

بَعْضُ: بعضی از

ص: ۱۴۹

السَّيَّارَةِ: قافله ها، کاروان ها

إِنْ كُنْتُمْ: اگر هستید

فَعَلِينَ: انجام دهندگان.

۱۱ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَى يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَصِحُونَ

قالوا: گفتند:

يا أبانا: ای پدر ما!

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۷)

مَا لَكَ: برای چه تو، چرا تو

لَا تَأْمَنَّا: امین نمی دانی ما را

عَلَى يُوسُفَ: درباره یوسف؟

وَإِنَّا لَهُ: و به درستی که ما بر او

لَنَصِحُونَ: از خیر خواهیم.

۱۲ أَرْسَلَهُ مَعَنَا غَدًا يَزْتَعِ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ

ص: ۱۵۰

أَرْسَلُهُ: بفرست او را

مَعَنَا غَدًا: با ما فردا

يَزْتَعُ: (در مرتع) بگردد

وَيَلْعَبُ: و بازی کند

وَإِنَّا لَهُ: و همانا ما بر او

لَحَفِظُونَ: هر آینه حافظ و نگهبانیم.

(۱۷۸) جلد ۱۲ سوره یوسف

۱۳ قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنَّ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذُّبُّ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غٰفِلُونَ

قَالَ إِنِّي: گفت: همانا من

لَيَحْزُنُنِي: هر آینه محزون می کند مرا

أَنَّ تَذْهَبُوا بِهِ: که ببرید او را

وَأَخَافُ: و می ترسم

أَنْ يَأْكُلَهُ: که بخورد او را

الذُّبُّ: گرگ

وَأَنْتُمْ عَنْهُ: و شما از او

غٰفِلُونَ: غافل باشید.

ص: ۱۵۱

۱۴ قَالُوا لَيْنَ أَكَلَهُ الذُّبُّ وَ نَحْنُ عُصْبَةٌ أَنَا إِذَا لَخْسِرُونَ

قَالُوا لَيْنٌ: گفتند: هر آینه اگر

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۹)

أَكَلَهُ الذُّبُّ: بخورد او را گرگ،

وَ نَحْنُ: در حالی که ما

عُصْبَةٌ: نیرومندیم

أَنَا: همانا ما

إِذَا: در آن هنگام

لَخْسِرُونَ: هر آینه از زیانکاران (خواهیم بود).

۱۵ فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَ أَجْمَعُوا أَنُ يُجْعَلُوهُ فِي غَيْبِ الْجُبِّ وَ أَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

ذَهَبُوا بِهِ: بردند او را

وَ أَجْمَعُوا: و جمع کردند، تصمیم گرفتند

أَنُ يُجْعَلُوهُ: که قرار دهندش

(۱۸۰) جلد ۱۲ سوره یوسف

ص: ۱۵۲

فِي غَيْبَتٍ: در قعر

الْجُبِّ: چاه،

وَ أَوْحَيْنَا: و وحی نمودیم ما

إِلَيْهِ: به او

لَتَسْتَبْئِرُنَّهُمْ: هر آینه باخبر می کنی آن ها را

بِأَمْرِهِمْ هَذَا: از این کارشان

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

لَا يَشْعُرُونَ: نمی دانند، ادراک نمی کنند.

۱۶ وَ جَاءُوا آبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ

وَ جَاءُوا: و آمدند

أَبَاهُمْ: (نزد) پدرشان

عِشَاءً: شبانگاه

يَبْكُونَ: در حالی که گریه می کردند.

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۱)

۱۷ قَالُوا يَا بَانَا آ إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَ تَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَعِنَا فَأَكَلَهُ الذُّبُّ وَ مَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ

ص: ۱۵۳

لَنَا وَ لَوْ كُنَّا صَادِقِينَ

قَالُوا: گفتند:

يَا أَبَانَا: ای پدر ما!

إِنَّا: به درستی که ما

ذَهَبْنَا: رفتیم

نَسْتَقِي: که مسابقه دهیم

و تَرَكْنَا: و ترک نمودیم، گذاشتیم

يُوسُفَ: یوسف را

عِنْدَ: نزد

مَتَعِنَا: اثاثیه مان

فَأَكَلَهُ: پس خورد او را

(۱۸۲) جلد ۱۲ سوره یوسف

الذُّبُّ: گریگ.

وَمَا أَنْتَ: و نیستی تو

بِمُؤْمِنٍ: مؤمن

لَنَا وَ لَوْ: به ما و اگر چه

كُنَّا: باشیم

صَادِقِينَ: راستگو.

ص: ۱۵۴

۱۸ وَ جَاءُوا عَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبِرْ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ

وَ جَاءُوا آ: و آوردند

عَلَى قَمِيصِهِ: بر پیراهنش

بِدَمٍ: خونی

كَذِبٍ: دروغین.

قَالَ: گفت:

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۳)

بَلْ: (چنین نیست) بلکه

سَوَّلَتْ: زیبا آراسته

لَكُمْ: برای شما

أَنْفُسُكُمْ: (هوس های) نفسانی شما

أَمْرًا: کاری را،

فَصَبِرْ: پس صبری

جَمِيلٌ: زیبا، نیکو یابد.

وَاللَّهُ: و خداوند است

الْمُسْتَعَانُ: کمک کار، یاری خواسته شده

ص: ۱۵۵

علی ما: بر آن چه

تَصِفُونَ: وصف می کنید.

۱۹ وَ جَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَبُشْرَىٰ هَذَا غُلْمٌ وَ أَسْرُوهُ بِضَعَّةٍ وَ اللَّهُ

(۱۸۴) جلد ۱۲ سوره یوسف

عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

وَ جَاءَتْ: و آمد

سَيَّارَةٌ: کاروانی، قافله ای،

فَأَرْسَلُوا: پس فرستادند

وَ ارِدَهُمْ: آب آورشان را

فَأَدْلَى: پس انداخت

دَلْوَهُ: دلوش را، سطلش را،

قَالَ: گفت:

يَبُشْرَى: ای مژده!

هذا: این

غُلْمٌ: غلامی است

وَ أَسْرُوهُ: و پنهان داشتند او را

ص: ۱۵۶

بِضِعَّةٍ: به عنوان سرمایه، کالا

وَ اللَّهُ: و خداوند

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۵)

عَلِيمٌ: آگاه بود

بِمَا يَعْمَلُونَ: به آن چه انجام می دادند.

۲۰ وَ شَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَ كَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ

وَ شَرَوْهُ: و فروختند او را

بِثَمَنٍ: به بهایی

بَخْسٍ: کم، ناچیز

دَرَاهِمَ: درهم هایی

مَعْدُودَةٍ: محدود

وَ كَانُوا: و بودند

فِيهِ: در آن

مِنَ الزَّاهِدِينَ: از بی رغبتان.

(۱۸۶) جلد ۱۲ سوره یوسف

«پایان جزء ۱۲»

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۷)

ص: ۱۵۷

۵۵ قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْمَّ

قال: (يوسف) گفت:

اجْعَلْنِي: قرار بده مرا

عَلَى خَزَائِنِ: بر خزینه های

الْأَرْضِ: (این) سرزمین،

إِنِّي: به درستی که من

حَفِيظٌ: نگهدارنده

عَلَيْمٌ: دانایم.

۵۶ وَ كَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُوا مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

(۱۸۸) جلد ۱۳ سوره یوسف

مَكَّنَّا: تمکن دادیم ما، قدرت دادیم

لِيُوسُفَ: به یوسف

ص: ۱۵۸

فِي الْأَرْضِ: در (آن) سرزمین

يَتَّبِعُوا: تا مقام گیرد، جای گیرد

مِنْهَا حَيْثُ: در آن هر کجا

يَشَاءُ: بخواهد.

نُصِيبُ: می رسانیم

بِرَحْمَتِنَا: به رحمتمان

مَنْ نَشَاءُ: هر که را بخواهیم

وَلَا نُضِيعُ: و ضایع نمی کنیم

أَجْرًا: پاداش

الْمُحْسِنِينَ: نیکوکاران را.

۵۷ وَ لَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۹)

وَ كَانُوا يَتَّقُونَ

وَ لَأَجْرُ: و هر آینه پاداش

الْآخِرَةِ: آخرت

خَيْرٌ: بهتر است

ص: ۱۵۹

لِّلَّذِينَ: برای کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

وَ كَانُوا يَتَّقُونَ: و پرهیزکاری می کردند.

۱۰۵ وَ كَانُوا مِنْ ءَايَةِ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَمُرُونَ عَلَيْهَا وَ هُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ

وَ كَانُوا: و چه بسیار

مِنْ ءَايَةٍ: از نشانه ای

فِي السَّمَاوَاتِ: در آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین،

(۱۹۰) جلد ۱۳ سوره یوسف

يَمُرُونَ: که می گذرند

عَلَيْهَا: بر آن

وَ هُمْ عَنْهَا: درحالی که آن ها از آن

مُعْرِضُونَ: روی گردانند.

۱۰۶ وَ مَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَ هُمْ مُشْرِكُونَ

ص: ۱۶۰

وَمَا يُؤْمِنُ: وایمان نمی آورند

أَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

بِاللَّهِ: به خدا

إِلَّا: مگر،

وَهُمْ: در حالی که آن ها

مُشْرِكُونَ: مشرکند.

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۱)

(۱۹۲) جلد ۱۳ سوره یوسف

ص: ۱۶۱

۱ الامر آتلك ايات الکتب و الذی انزل الیک من ربک الحق و لکن اکثر الناس لا یؤمنون

الامرآ: از حروف مقطعه

تلک: این

ایات: آیه های

الکتب: کتاب (خداست).

و الذی: و آن چه

انزل: نازل شده

الیک: به سوی تو

من: از جانب

ربک: پروردگارت

الحق: حق است

و لکن: ولیکن

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۳)

اکثر: بیشتر

الناس: مردم

ص: ۱۶۲

لا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۲ اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ

اللَّهُ: خداوند است

الَّذِي رَفَعَ: که برافراشته، بالا برده

السَّمَوَاتِ: آسمان ها را

بِغَيْرِ عَمَدٍ: بدون ستونی که

تَرَوْنَهَا: ببینید آن را،

ثُمَّ اسْتَوَىٰ: سپس پرداخت

(۱۹۴) جلد ۱۳ سوره رعد

عَلَى الْعَرْشِ: به عرش،

وَسَخَّرَ: و مسخر ساخت

الشَّمْسَ: خورشید

وَالْقَمَرَ: و ماه را،

ص: ۱۶۳

كُلَّ يَجْرِي: كه هر يك سير مي كند

لِأَجَلٍ مُّسَمًّى: تا زمان معيني

يُدَبِّرُ: تدبير مي كند

الْأَمْرَ: كار را

يُفَصِّلُ: توضيح مي دهد، تشریح مي كند

الآيَاتِ: آيات را

لَعَلَّكُمْ: شايد شما

يَلْقَاءَ: به ديدار

رَبِّكُمْ: پروردگارتان

تُوقِنُونَ: يقين پيدا كنيد.

سوره رعد لغات و مفاهيم قرآن كريم (۱۹۵)

۳ وَ هُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَ جَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغُثِّي الْأَيْلَ النَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

وَ هُوَ الَّذِي: و او كسي است كه

مَدَّ الْأَرْضَ: گسترده زمين را

ص: ۱۶۴

وَجَعَلَ فِيهَا: و قرار داد در آن

رَوَاسِي: کوه ها

وَأَنْهَارًا: و نه‌های،

وَمِنْ كُلِّ: و از تمام

الْثَّمَرَاتِ: میوه ها

جَعَلَ فِيهَا: قرار داد در آن

زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ: دو جفت، دو صنف.

يُغْشَى: می پوشاند

(۱۹۶) جلد ۱۳ سوره رعد

الَّيْلَ النَّهَارَ: شب را به روز.

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكَ: در این

لآيَاتٍ: هر آینه آیاتی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَتَفَكَّرُونَ: تفکر می کنند.

۴ وَ فِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُتَجَوِّرَاتٌ وَ جَنَّاتٌ

ص: ۱۶۵

مِنْ أَعْنَبٍ وَ زَرْعٍ وَ نَخِيلٍ صِنَوَانٍ وَ غَيْرُهُ صِنَوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَ نُفُضٌ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

وَ فِي الْأَرْضِ: وَ در زمین

قَطَعُ: قطعه های

مُتَّجِرَاتٌ: در کنار هم هستند

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۷)

وَ جَنَّاتٍ: و باغ های

مِنْ أَعْنَبٍ: از انگورها

وَ زَرْعٍ: و زراعت

وَ نَخِيلٍ: و خرماها

صِنَوَانٍ: از یک ریشه

وَ غَيْرُهُ صِنَوَانٍ: و غیر یک ریشه

يُسْقَى: که سیراب می شوند

بِمَاءٍ وَاحِدٍ: از یک آب،

وَ نُفُضٌ: و برتری می دهیم

بَعْضُهَا: بعضی از آن را

ص: ۱۶۶

عَلَى بَعْضٍ: بر بعضی دیگر

فِي الْأَكْلِ: در خوراکی، میوه،

إِنَّ: همانا

فِي ذَلِكَ: در این

(۱۹۸) جلد ۱۳ سوره رعد

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَعْقِلُونَ: تعقل می کنند.

۱۱ لَهُ مُعَقَّبَاتٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِمَّنْ أَمَرَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ

لَهُ: برای او

مُعَقَّبَاتٌ: فرشتگان تعقیب کننده است

مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ: از پیش رویش

وَمِنْ خَلْفِهِ: و از پشت سرش

ص: ۱۶۷

يَحْفَظُونَهُ: که محافظت می کنند او را

مِنْ أَمْرٍ: از امر

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۹)

اللَّهُ: خداوند.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

لَا يُغَيِّرُ: تغییر نمی دهد

مَا يَقُومُ: سرنوشت هیچ قومی را

حَتَّى يُغَيِّرُوا: تا تغییر دهند

ما: آن چه را

بِأَنْفُسِهِمْ: در خودشان است.

وَإِذَا: و هنگامی که

أَرَادَ: اراده کند

اللَّهُ: خداوند

بِقَوْمٍ سُوءٍ: به قومی بدی را

فَلَا مَرَدٍّ: پس جلوگیر ندارد

لَهُ: بر او

وَ مَا لَهُمْ: و نیست برای آن ها

(۲۰۰) جلد ۱۳ سوره رعد

ص: ۱۶۸

مِنْ دُونِهِ: غير از او

مِنْ وَالٍ: هيچ سرپرستی.

۱۲ هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبُرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

يُرِيكُمْ: نشان می دهد به شما

الْبُرْقَ: برق را

خَوْفًا: که هم مایه ترس است

وَطَمَعًا: و هم مایه امید

وَيُنْشِئُ: و ایجاد می کند

السَّحَابَ: ابرهای

الثِّقَالَ: سنگین را.

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۱)

۱۳ وَيَسْبِغُ الرُّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلِئِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ

ص: ۱۶۹

وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ

وَيُسَبِّحُ: و تسبیح می کند

الرَّعْدُ: رعد

بِحَمْدِهِ: به ستایش او

وَالْمَلَائِكَةُ: و فرشتگان

مِنْ خِيفَتِهِ: از بیم او

وَيُرْسِلُ: و می فرستد

الصَّوَاعِقَ: صاعقه ها را،

فَيَصِيبُ بِهَا: پس گرفتار می کند به آن

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد،

وَهُمْ يُجَادِلُونَ: و آنها مجادله می کنند

فِي اللَّهِ: درباره خدا

(۲۰۲) جلد ۱۳ سوره رعد

وَهُوَ: و او

شَدِيدٌ: سخت

الْمِحَالِ: انتقام است.

ص: ۱۷۰

۱۴ لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبْسِطٍ كَفَيْهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَلِيغٍ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَلٍ

لَهُ دَعْوَةٌ: برای اوست دعوت

الْحَقُّ: حق،

وَالَّذِينَ: و کسانی که

يَدْعُونَ: می خوانند

مِنْ دُونِهِ: غیر از او را،

لَا يَسْتَجِيبُونَ: اجابت نمی کنند

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۳)

لَهُمْ: برایشان

بِشَيْءٍ: چیزی

إِلَّا كَبْسِطٍ: مگر مانند کسی که گشاینده

كَفَيْهِ: دو دستش است

إِلَى الْمَاءِ: به سوی آب،

لِيَبْلُغَ: برای این که برساند

ص: ۱۷۱

فَأَء: به دهانش

وَ مَا هُوَ: و نیست او

بِإِلْغِهِ: رساننده اش،

وَ مَا دُعَاءُ: و نیست دعاء

الْكَافِرِينَ: کافران

إِلَّا فِي ضَلَالٍ: مگر در گمراهی.

۱۵ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

(۲۰۴) جلد ۱۳ سوره رعد

طَوْعًا وَ كَرْهًا وَ ظَلَّلُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْأَصَالِ

وَ لِلَّهِ: و برای خدا

يَسْجُدُ: سجده می کنند

مَنْ فِي: کسانی که در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین هستند

طَوْعًا: از روی اطاعت

وَ كَرْهًا: و کراهت،

ص: ۱۷۲

وَظَلَّلَهُمْ: و سایه هایشان (نیز).

بِالْعُدُوِّ: بامداد

وَ الْأَصَالِ: و شبانگهان

۱۷ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَهُ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۵)

اَيْبَغَاءَ حَلِيهِ أَوْ مَتَعُ زَيْدٍ مِثْلُهُ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ
كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ

أَنْزَلَ: فرو فرستاد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی،

فَسَالَتْ: پس جاری شد

أَوْدِيَهُ: (در) دره ها

بِقَدَرِهَا: به اندازه آن،

فَاحْتَمَلَ: پس حمل کرد

ص: ۱۷۳

السَّيْلُ: سيل

زَبَدًا: کفی فراوان،

رأبیا: بالا آمده،

وَمِمَّا يُوقِدُونَ: و از آن چه می افروزند

(۲۰۶) جلد ۱۳ سوره رعد

عَلَيْهِ فِي النَّارِ: بر آن در آتش

اِئْتِغَاءً: (برای) به دست آوردن

حِلْيَةٍ: زینت آلات

أَوْ مَتَعٍ: یا وسایل زندگی

زَبَدٌ مِثْلُهُ: کفی مثل آن.

كَذَلِكَ: این چنین

يَضْرِبُ اللَّهُ: می زند خداوند

الْحَقِّ وَ: حق و

الْبَاطِلَ: باطل را.

فَأَمَّا الزَّبَدُ: پس اما کف،

فَيَذْهَبُ: می رود، نابود می شود

جُفَاءً: به کناری،

ص: ۱۷۴

وَ أَمَا مَا: و اما آن چه

يَنْفَعُ النَّاسَ: سود می دهد به مردم

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۷)

فَيَمُكُّ: پس می ماند

فِي الْأَرْضِ: در زمین .

كَذَلِكَ: این چنین

يَضْرِبُ اللَّهُ: می زند خداوند

الْأَمْثَالَ: مثل ها را.

۲۶ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَ فَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ مَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَعٌ

اللَّهُ: خداوند

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس که

يَشَاءُ: بخواهد

وَيَقْدِرُ: و (یا) تنگ می گیرد.

(۲۰۸) جلد ۱۳ سوره رعد

ص: ۱۷۵

وَفَرِحُوا: و شادمان شدند

بِالْحَيَاةِ: به زندگی

الدُّنْيَا: دنیا،

وَمَا الْحَيَاةُ: و نیست زندگی

الدُّنْيَا: دنیا

فِي الْآخِرَةِ: در برابر آخرت

الْأَمْتَعُ: مگر متاع ناچیزی.

۲۷ وَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أُنَابَ

وَ يَقُولُ: و می گویند:

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

لَوْلَا نُزِّلَ: چرا نازل نشده

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۹)

عَلَيْهِ آيَةٌ: بر او آیه ای

مِنْ: از جانب

ص: ۱۷۶

رَبِّهِ: پروردگارش؟

قُلْ: بگو:

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خداوند

يُضِلُّ: گمراه می کند

مَنْ يَشَاءُ: هر که را بخواهد

وَيَهْدِي: و هدایت می کند

إِلَيْهِ مَنْ: به سویش هر که را

أَنَابَ: باز گردد.

۲۸ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

(۲۱۰) جلد ۱۳ سوره رعد

الَّذِينَ: کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

وَ تَطْمَئِنُّ: و آرام و مطمئن است

قُلُوبُهُمْ: دل هایشان

ص: ۱۷۷

بِذِكْرِ اللَّهِ: با یاد خدا.

أَلَا: آگاه باشید

بِذِكْرِ اللَّهِ: با یاد خدا

تَطْمَئِنُّ: آرام می‌گیرد

الْقُلُوبُ: دل‌ها.

۲۹ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَحُسْنُ مَآبٍ

الَّذِينَ: کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۱)

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح.

طُوبَى لَهُمْ: خوشا به حالشان

وَحُسْنُ: و چه نیک

مَآبٍ: سرانجامی دارند.

(۲۱۲) جلد ۱۳ سوره رعد

ص: ۱۷۸

۱ الْآر كِتَبُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

الآر: از حروف مقطعه

كِتَبُ: کتابی است که

أَنْزَلْنَاهُ: نازل کردیم آن را

إِلَيْكَ: به سوی تو

لِتُخْرِجَ: تا خارج کنی

النَّاسَ: مردم را

مِنَ الظُّلُمَاتِ: از تاریکی ها

إِلَى النُّورِ: به سوی نور

بِإِذْنِ: به اجازه

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۳)

إِلَى صِرَاطِ: به سوی راه

الْعَزِيزِ: (خدای) عزیز

الْحَمِيدِ: و ستوده.

۲ اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

اللَّهُ: خداوندی

الَّذِي: که برای

لَهُ: اوست

مَا فِي: آن چه در

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي: و آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است.

وَوَيْلٌ: و وای

(۲۱۴) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

لِلْكَافِرِينَ: بر کافران

مِنْ عَذَابٍ: از عذابی

شَدِيدٍ: شدید.

۳ الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ

ص: ۱۸۰

وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ

الَّذِينَ: کسانی که

يَسْتَجِبُونَ: ترجیح می دهند

الْحَيَاةَ: زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا را

عَلَى الْآخِرَةِ: بر آخرت

وَيَصُدُّونَ: و باز می دارند

عَنْ سَبِيلِ: از راه

اللَّهِ: خدا

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۵)

وَيَبْغُونَهَا: و می خواهند آن را

عِوَجًا: کج، منحرف،

أُولَئِكَ: آنان

فِي ضَلَالٍ: در گمراهی

بَعِيدٍ: دوری هستند.

ص: ۱۸۱

۴ وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

وَ مَا أَرْسَلْنَا: وَ نفرستادیم ما

مِنْ: هیچ

رَّسُولٍ: رسولی را

إِلَّا: مگر

بِلِسَانٍ: به زبان

(۲۱۶) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

قَوْمِهِ: قومش

لِيُبَيِّنَ: تا آشکار کند

لَهُمْ: برایشان،

فَيُضِلُّ: پس گمراه می کند

اللَّهُ: خدا

مَنْ: هر کس را

يَشَاءُ: بخواهد

وَ يَهْدِي: و هدایت می کند

ص: ۱۸۲

مَنْ: هر کس را

يَشَاءُ: بخواهد.

وَهُوَ: و او

الْعَزِيزُ: با عزت

الْحَكِيمُ: و حکیم است.

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۷)

۵ وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَ ذَكِّرْهُمْ بِآيَمِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

أَرْسَلْنَا: فرستادیم

مُوسَىٰ: موسی را

بِآيَاتِنَا: با نشانه هایمان

أَنْ أَخْرِجْ: که خارج کن

قَوْمَكَ: قومت را

مِنَ الظُّلُمَاتِ: از تاریکی ها

ص: ۱۸۳

إِلَى النُّورِ: به سوی نور

وَ ذَكَّرَهُمْ: و به یادشان آور

بِأَيِّمٍ: روزهای

اللَّهِ: خدا را،

(۲۱۸) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكْ: در این

لَايَةٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِكُلِّ: برای هر

صَبَّارٍ: صبرکننده، صبور

شَكُورٍ: شکرگزار.

۷ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ

وَ إِذْ: و آن گاه که

تَأَذَّنَ: اعلام نمود

رَبُّكُمْ: پروردگارتان

ص: ۱۸۴

لَيْتُنَّ: هر آینه اگر

شَكَرْتُمْ: شکرگزاری کنید،

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۹)

لَا زَيْدَنَّكُمْ: حتما زیاد می کنم برای شما

و لَيْتُنَّ: و هر آینه اگر

كَفَرْتُمْ: کفران کنید،

إِنَّ عَذَابِي: همانا عذاب من

لَشَدِيدٌ: شدید و سخت است.

۱۹ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ يَشَاءُ يُدْهِبُكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: که همانا خدا

خَلَقَ: خلق کرد

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضَ: و زمین را

بِالْحَقِّ: به حق؟

(۲۲۰) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

ص: ۱۸۵

إِنْ يَشَاءُ: اگر بخواهد

يُذْهِبْكُمْ: می برد شما را

وَيَأْتِ: و می آورد

بِخَلْقٍ جَدِيدٍ: خلقی تازه.

۲۰ وَ مَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ

وَ مَا ذَلِكَ: و نیست این

عَلَى اللَّهِ: بر خدا

بِعَزِيزٍ: دشوار.

۲۱ وَ بَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ؕ قَالُوا لَوْ هَدَىٰ اللَّهُ لَهْدَيْنَا اللَّهُ لَهْدَيْنُكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجْرُنَا أَمْ صَبْرُنَا مَا لَنَا مِنْ مَحِيصٍ

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۱)

وَ بَرَزُوا: و ظاهر شوند (در قیامت)

لِلَّهِ: برای خدا

ص: ۱۸۶

جَمِيعًا: همگی،

فَقَالَ: پس گویند:

الضُّعْفُورُ: ضعیفان

لِلَّذِينَ: به کسانی که

اسْتَكْبَرُوا: بزرگی کردند، مستکبران

إِنَّا كُنَّا: همانا ما بودیم

لَكُمْ تَبَعًا: برای شما پیرو،

فَهَلْ أَنْتُمْ: پس آیا شما

مُغْنُونَ: بی نیاز می کنید، دفع می کنید

عَنَّا: از ما

مِنْ عَذَابٍ: از عذاب

اللَّهِ: خدا

(۲۲۲) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

مِنْ شَيْءٍ: چیزی را؟

قَالُوا لَوْ: گویند: اگر

هَدَيْنَا: هدایت کرده بود ما را

اللَّهُ: خدا،

ص: ۱۸۷

لَهْدَيْنَكُمْ: هر آینه هدایت می کردیم شما را.

سَوَاءٌ: یکسان است

عَلَيْنَا: برای ما

أَجْزَعْنَا: بی تابی کنیم

أَمْ صَبْرُنَا: یا صبر کنیم

مَا لَنَا: نیست برای ما

مِنْ: هیچ

مَحِيصٍ: راه گریزی، نجاتی.

۲۲ وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۳)

وَعَدَكُمْ وَعَدَ الْحَقُّ وَوَعَدْتُمْ فَأَخْلَفْتُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ
مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِي إِنْ كَفَرْتُمْ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

وَقَالَ: و گوید:

ص: ۱۸۸

الشَّيْطَانُ: شيطان

لَمَّا قُضِيَ: وقتی که گذشت

الْأَمْرُ: کار،

إِنَّ اللَّهَ: همانا خدا

وَعَدَكُمْ: وعده داد شما را

وَعَدَ الْحَقُّ: وعده حق

وَوَعَدْتُكُمْ: و وعده دادم من شما را،

فَاخْلَفْتُكُمْ: پس تخلف کردم با شما،

(۲۲۴) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

وَمَا كَانَ لِي: و نبود مرا

عَلَيْكُمْ: بر شما

مِنْ سُلْطَانٍ: هیچ تسلطی

إِلَّا أَنْ: مگر این که،

دَعَوْتُمْ: دعوتتان کردم

فَاسْتَجَبْتُمْ لِي: پس اجابت کردید مرا

فَلَا تَلُومُونِي: پس سرزنش کنید

وَلُومُوا: و سرزنش کنید

ص: ۱۸۹

أَنْفُسَكُمْ: خودتان را،

ما أنا: نیستم من

بِمُضْرِحِكُمْ: فریادرس شما

وَ مَا أَنْتُمْ: و نیستید شما

بِمُضْرِحِي: فریادرس من

أِنِّي: به درستی که من

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۵)

كَفَرْتُمْ: کافر، منکر (نسبت)

بِمَا: به آن چه

أَشْرَكْتُمُونِ: شریک قرار دهید مرا

مِنْ قَبْلُ: از قبل.

إِنَّ الظَّالِمِينَ: به درستی که ستمکاران

لَهُمْ: برای ایشان است

عَذَابٌ أَلِيمٌ: عذابی دردناک.

۲۳ وَ ادْخِلَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِأُذُنٍ

ص: ۱۹۰

رَبِّهِمْ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ

وَأُدْخِلَ: و برده شوند

الَّذِينَ: کسانی که

ءَأْمَنُوا: ایمان آوردند

(۲۲۶) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

وَعَمِلُوا: و عمل کردند

الصَّالِحَاتِ: به شایستگی،

جَنَّاتٍ: به باغ هایی

تَجْرِي: که جاری می شود

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارِ: نهرها،

خَلْدِينَ فِيهَا: جاودانند در آن

بِأُذُنٍ: به اذن

رَبِّهِمْ: پروردگارشان.

تَحِيَّتُهُمْ: درود گفتنش

فِيهَا سَلَامٌ: در آن (جا) سلام است.

ص: ۱۹۱

۳۲ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ

سوره ابراهيم لغات و مفاهيم قرآن كريم (۲۲۷)

وَ سَخَّرَ لَكُمْ الْفُلُوكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَ سَخَّرَ لَكُمْ الْأَنْهَارَ

اللَّهُ: خداوند

الَّذِي: کسی است که

خَلَقَ السَّمَوَاتِ: آفرید آسمان ها

وَالْأَرْضَ: و زمین را

وَأَنْزَلَ: و فرود فرستاد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی را

فَأَخْرَجَ بِهِ: پس خارج کرد با آن

مِنَ الثَّمَرَاتِ: میوه ها را

رِزْقًا لَكُمْ: روزی ای برای شما.

وَ سَخَّرَ: و مسخر کرد

لَكُمْ الْفُلُوكَ: برای شما کشتی را

(۲۲۸) جلد ۱۳ سوره ابراهيم

ص: ۱۹۲

لِتَجْرِيَ: تا جاری شود، حرکت کند

فِي الْبَحْرِ: در دریا

بِأَمْرِهِ: به امرش.

وَ سَخَّرَ: و مسخر کرد

لَكُمْ الْأَنْهَارَ: برای شما نهرها را.

۳۳ وَ سَخَّرَ لَكُمْ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبِينَ وَ سَخَّرَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ

وَ سَخَّرَ: و به تسخیر درآورد

لَكُمْ الشَّمْسَ: برای شما خورشید

وَ الْقَمَرَ: و ماه را

دَائِبِينَ: پیوسته.

وَ سَخَّرَ: و مسخر کرد

لَكُمْ: برای شما

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۹)

اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ: شب و روز را.

ص: ۱۹۳

۳۴ وَ اتَيْكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعَدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ

وَ اتَيْكُمْ: و عطا کرد به شما

مِنْ كُلِّ: از تمام

ما سَأَلْتُمُوهُ: آن چه خواستید از او.

وَ إِنْ تَعَدُّوا: و اگر (بخواهید) بشمارید

نِعْمَتَ: نعمت

اللَّهِ: خدا را

لَا تُحْصُوهَا: شماره کردن آن نتوانید.

إِنَّ: که همانا

الْإِنْسَانَ: انسان

لَظَلُومٌ: هر آینه ستم پیشه

(۲۳۰) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

كَفَّارٌ: و ناسپاس است.

«پایان جزء ۱۳»

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۱)

ص: ۱۹۴

۱۹ وَ الْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ

وَ الْأَرْضَ: و زمین را،

مَدَدْنَاهَا: گسترديم آن را

وَ أَلْقَيْنَا فِيهَا: و افكنديم در آن

رَوَاسِيَ: كوه ها

وَ أَنْبَتْنَا فِيهَا: و روينديم در آن

مِنْ كُلِّ: از هر

شَيْءٍ: چيزي

مَوْزُونٍ: موزون

۲۰ وَ جَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَ مَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ

(۲۳۲) جلد ۱۴ سوره حجر

وَ جَعَلْنَا: و قرار داديم ما

لَكُمْ فِيهَا: براي شما در آن

ص: ۱۹۵

مَعَايِشَ: وسایل زندگی

وَ مَنْ: و کسانی که

لَسْتُمْ: نیستید شما

لَهُ بِرَازِقِينَ: برای او

۲۱ وَ اِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَ مَا نُنزِّلُهُ اِلَّا بِقَدْرِ مَعْلُومٍ

وَ اِنْ: و نیست

مِنْ شَيْءٍ: هیچ چیزی

اِلَّا عِنْدَنَا: مگر نزد ماست

خَزَائِنُهُ: خزانه های آن

وَ مَا نُنزِّلُهُ: و نازل نمی کنیم آن را

سوره حجر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۳)

اِلَّا بِقَدْرِ: مگر به اندازه

مَعْلُومٍ: معلومی، معینی.

۲۲ وَ اَرْسَلْنَا الرِّياحَ لَوَاقِحَ فَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ

ص: ۱۹۶

مَاءً فَاسْقَيْنَاكُمُوهُ وَ مَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ

وَ أَرْسَلْنَا: و فرستادیم ما

الرِّیَاحَ: بادها را

لَوَاقِحَ: برای تلقیح،

فَأَنْزَلْنَا: پس نازل نمودیم

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی

فَاسْقَيْنَاكُمُوهُ: پس سیراب کردیم شما را به آن

وَ مَا أَنْتُمْ لَهُ: و نیستید شما بر آن

بِخَازِنِينَ: نگهداری کننده، انبار کننده.

(۲۳۴) جلد ۱۴ سوره حجر

۷۸ وَ إِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لظَالِمِينَ

وَ إِنْ كَانَ: و به درستی که بودند

أَصْحَابُ: اصحاب

الْأَيْكَةِ: آئیکه

لظَالِمِينَ: هر آینه ستمکار

ص: ۱۹۷

۷۹ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَانَّهُمَا لِيَامَامٍ مُّبِينٍ

فَانْتَقَمْنَا: پس انتقام گرفتیم

مِنْهُمْ: از آن ها

وَانَّهُمَا: و به درستی که این دو قوم

لِيَامَامٍ: هر آینه بر سر شاهراهی

مُبِينٍ: آشکار (قرار دارند).

۸۰ وَ لَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ

سوره حجر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۵)

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

كَذَّبَ: تکذیب نمودند

أَصْحَابُ الْحِجْرِ: اصحاب حجر،

الْمُرْسَلِينَ: پیامبران را

۸۱ وَ اتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ

وَ اتَيْنَاهُمْ: و دادیم ما به آن ها

آيَاتِنَا: آیاتمان را

ص: ۱۹۸

فَكَانُوا: پس بودند

عَنْهَا: از آن

مُعْرَضِينَ: رویگردان.

۸۲ وَ كَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ

وَ كَانُوا يَنْحِتُونَ: و می تراشیدند

(۲۳۶) جلد ۱۴ سوره حجر

مِنَ الْجِبَالِ: از کوه ها

بُيُوتًا آمِنِينَ: خانه هایی امن.

۸۳ فَآخَذَتْهُمْ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ

فَآخَذَتْهُمْ: پس گرفت آن ها را

الصَّيْحَةُ: صیحه

مُصْبِحِينَ: صبح گاهان.

۸۴ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

فَمَا أَغْنَىٰ: پس بی نیاز نکرد

ص: ۱۹۹

عَنْهُمْ مَا: آن ها را آن چه

كَأَنَّهُمْ يَكْسِبُونَ: به دست آورده بودند.

۸۵ وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا

سوره حجر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۷)

إِلَّا بِالْحَقِّ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ

وَ مَا خَلَقْنَا: و خلق نکردیم ما

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضَ: و زمین را

وَ مَا: و آن چه

بَيْنَهُمَا: بین آن هاست

إِلَّا بِالْحَقِّ: مگر به حق.

وَ إِنَّ: و به درستی که

السَّاعَةَ: قیامت

لَأْتِيَةٌ: هر آینه آمدنی است،

فَاصْفَحِ: پس صرفنظر کن

الصَّفْحَ: صرفنظری

ص: ۲۰۰

الْجَمِيلَ: نيكو، زيبا.

(۲۳۸) جلد ۱۴ سوره حجر

۱۸۶ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ

إِنَّ: به درستی که

رَبِّكَ: پروردگار تو

هُوَ الْخَلَّاقُ: اوست آفریننده

الْعَلِيمُ: دانا.

۸۷ وَ لَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

آتَيْنَاكَ: دادیم به تو

سَبْعًا مِنْ: سوره حمد

الْمَثَانِي:

وَالْقُرْآنَ: و قرآن

الْعَظِيمَ: بزرگ را.

ص: ۲۰۱

۸۸ لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَ اخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ

لا تَمُدَّنَّ: باز نکن، میفکن

عَيْنَيْكَ: چشمانت را

إِلَىٰ مَا: به سوی آن چه

مَتَّعْنَا: بهره دادیم ما

بِهِ أَزْوَاجًا: به آن گروه هایی

مِنْهُمْ: از آن ها،

و لَا تَحْزَنْ: و نگران نباش

عَلَيْهِمْ: برایشان،

وَ اخْفِضْ: و فرود آر

جَنَاحَكَ: بال و پرت را

لِلْمُؤْمِنِينَ: برای مؤمنان.

(۲۴۰) جلد ۱۴ سوره حجر

۸۹ وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ

وَقُلْ إِنِّي: و بگو: همانا من

أَنَا النَّذِيرُ: منم انذارکننده

الْمُبِينُ: آشکار.

۹۰ كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ

کَمَا: هم چنان که

أَنْزَلْنَا: فرستادیم

عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ: بر قسمت کنندگان.

۹۱ الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ

الَّذِينَ: کسانی که

جَعَلُوا: قرار دادند

الْقُرْآنَ: قرآن را

سوره حجر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۱)

عِضِينَ: قسمت، قسمت، پاره پاره.

۹۲ فَوَرَّبِّكَ لَئِنَّهُمْ أَجْمَعِينَ

ص: ۲۰۳

فَو: پس سو گند به

رَبِّكَ: پروردگارت

لَنَسْأَلَنَّهُمْ: هر آینه سؤال خواهیم کرد از آن ها

أَجْمَعِينَ: همگی.

۹۳ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

عَمَّا: از آن چه

كَانُوا يَعْمَلُونَ: عمل می کردند.

(۲۴۲) جلد ۱۴ سوره حجر

ص: ۲۰۴

۵ وَ الْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ

وَالْأَنْعَامُ: و چهارپایان را

خَلَقَهَا: خلق کرد آن ها را.

لَكُمْ فِيهَا: برای شماست در آن

دِفْءٌ: گرمی و حرارت

وَمَنَافِعٌ: و منفعت ها

وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ: و از آن می خورید.

۶ وَ لَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَ حِينَ تَسْرَحُونَ

وَلَكُمْ: و برای شماست

فِيهَا: در آن

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۳)

جَمَالٌ: زینت و شکوهی،

حِينَ: هنگامی که

تُرِيحُونَ: بازمی گردانید (به آغل ها)

وَ حِينَ: و هنگامی که

تَسْرَحُونَ: به چرا می فرستید.

۷ وَ تَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَى بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا بِالْغِيَةِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرُؤُفٌ رَحِيمٌ

وَ تَحْمِلُ: و حمل می کنند

أَثْقَالَكُمْ: بارهای شما را

إِلَى بَلَدٍ: به شهری که

لَمْ تَكُونُوا: نمی توانستید

بِالْغِيَةِ: برسانید آن را

إِلَّا: مگر

(۲۴۴) جلد ۱۴ سوره نحل

بِشِقِّ: به زحمت

الْأَنْفُسِ: نفس ها،

إِنَّ: به درستی که

ص: ۲۰۶

رَبِّكُمْ: پروردگار شما

لَرُؤُفٌ: هر آینه مهربان

رَحِيمٌ: و رحیم است.

۸ وَ الْخَيْلِ وَ الْبِغَالِ وَ الْحَمِيرِ لِيَتْرَكُوها وَ زِينَهُ وَ يَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ

وَ الْخَيْلِ: و اسب ها

وَ الْبِغَالِ: و استرها، قاطرها

وَ الْحَمِيرِ: و الاغ ها را

لِيَتْرَكُوها: تا سوار شوید بر آن ها

وَ زِينَهُ: و زینتی،

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۵)

وَ يَخْلُقُ: و خلق می کند

ما لَا تَعْلَمُونَ: چیزهایی که شما نمی دانید.

۹ وَ عَلَى اللَّهِ قَضُ السَّبِيلِ وَ مِنْهَا جَائِزٌ وَ لَوْ شَاءَ لَهْدِيكُمْ أَجْمَعِينَ

وَ عَلَى اللَّهِ: و بر خداست

ص: ۲۰۷

قَصْدُ السَّبِيلِ: راه راست

وَ مِنْهَا: و بعضی از

جَائِزٌ: راه‌ها بیراهه است

وَ لَوْ شَاءَ: و اگر بخواهد

لَهْدِيكُمْ: هر آینه هدایت می کند شما را

أَجْمَعِينَ: همگی.

۱۰ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ

(۲۴۶) جلد ۱۴ سوره نحل

شَرَابٌ وَ مِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

أَنْزَلَ: نازل کرد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی

لَكُمْ: برای شما،

مِنْهُ: از آن

شَرَابٌ: نوشیدنی ای است

وَ مِنْهُ: و از آن

ص: ۲۰۸

شَجَرٌ: درختی، گیاهی

فِيهِ تُسَيَّمُونَ: که در آن می چرانید.

۱۱ يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فَيْدَلِكَ لَآيَةٌ لِّقَوْمٍ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۷)

يَتَفَكَّرُونَ

يُنْبِتُ: می رویاند

لَكُمْ: برای شما

بِهِ الزَّرْعَ: به وسیله آن، کشت

وَالزَّيْتُونَ: و زیتون

وَالنَّخِيلَ: و نخل ها

وَالْأَعْنَابَ: و انگورها را

وَمِنْ كُلِّ: و از همه

الثَّمَرَاتِ: میوه ها.

إِنَّ فَي: همانا در

ذَلِكَ: آن

لَآيَةٌ: قطعا نشانه ای است

ص: ۲۰۹

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَتَفَكَّرُونَ: تفکر می کنند.

(۲۴۸) جلد ۱۴ سوره نحل

۱۲ وَ سَخَّرَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

وَ سَخَّرَ: و مسخر ساخت

لَكُمْ: برای شما

اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ: شب و روز

وَالشَّمْسَ: و خورشید

وَالْقَمَرَ: و ماه را،

وَالنُّجُومَ: و ستارگان

مُسَخَّرَاتٌ: به خدمت، رام شده

بِأَمْرِهِ: به امر او.

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكَ: در آن

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۹)

لآيَاتٍ: قطعا نشانه هایی است

ص: ۲۱۰

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَعْقِلُونَ: می اندیشند.

۱۳ وَ مَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ

وَ مَا ذَرَأَ: و آن چه آفرید

لَكُمْ: برای شما

فِي الْأَرْضِ: در زمین

مُخْتَلِفًا: که مختلف است

أَلْوَانُهُ: رنگ های آن.

إِنَّ: همانا

فِي ذَلِكَ: در آن

لَآيَةً: مسلماً نشانه ای است

(۲۵۰) جلد ۱۴ سوره نحل

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَذَّكَّرُونَ: متذکر می شوند.

۱۴ وَ هُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا

ص: ۲۱۱

طَرِيًّا وَ تَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَ تَرَى الْفُلْكَ مَوَاجِرَ فِيهِ وَ لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

وَ هُوَ الَّذِي: و او کسی است

سَخَّرَ: که مسخر ساخت

الْبَحْرَ: دریا را

لِتَأْكُلُوا: تا بخورید

مِنْهُ: از آن

لَحْمًا طَرِيًّا: گوشت تازه.

وَ تَسْتَخْرِجُوا: و استخراج کنید

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۱)

مِنْهُ حِلْيَةً: از آن زیوری که

تَلْبَسُونَهَا: می پوشید آن را.

وَ تَرَى: و می بینی

الْفُلْكَ: کشتی ها را

مَوَاجِرَ: شکافنده

فِيهِ: در آن،

وَ لَتَبْتَغُوا: و تا طلب کنید

ص: ۲۱۲

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

وَأَلْعَلَّكُمْ: و شاید شما

تَشْكُرُونَ: شکر گزارید.

۱۵ وَ أَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَ أَنْهَارًا وَ سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

وَ أَلْقَى: و افکند

(۲۵۲) جلد ۱۴ سوره نحل

فِي الْأَرْضِ: در زمین

رَوَاسِيَ: کوهها را

أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ: تا این که نلرزانند شما را

وَ أَنْهَارًا: و نهرها

وَ سُبُلًا: و راه هایی،

لَعَلَّكُمْ: تا شاید شما

تَهْتَدُونَ: هدایت یابید.

۱۶ وَ عِلْمَاتٍ وَ بِاللَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ

وَ عِلْمَاتٍ: و علاماتی (نیز)،

ص: ۲۱۳

وَ بِالنَّجْمِ: و به وسیله ستارگان

هُم يَهْتَدُونَ: آن‌ها هدایت می‌شوند.

۳۶ وَ لَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۳)

وَ اجْتَبَيْتُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَ مِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

بَعَثْنَا: برانگیختیم

فِي كُلِّ أُمَّةٍ: در هر امتی

رَسُولًا: رسولی،

أَنْ اعْبُدُوا: که پرستید

اللَّهُ: خدا را

وَ اجْتَبَيْتُوا: و دوری کنید

الطَّاغُوتَ: از طاغوت.

فَمِنْهُمْ: پس بعضی از آن‌ها

مَنْ: کسانی هستند که

ص: ۲۱۴

هَدَى: هدایت کرد

(۲۵۴) جلد ۱۴ سوره نحل

اللَّهُ: خداوند (آن ها را)

وَمِنْهُمْ: و بعضی از آن ها

مَنْ: کسانی که

حَقَّتْ: مقرر شد

عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ: بر آن ها گمراهی،

فَسِيرُوا: پس سیر کنید

فِي الْأَرْضِ: در زمین

فَانظُرُوا: پس ببینید

كَيْفَ كَانَتْ: چگونه بوده

عَاقِبَةُ: عاقبت

الْمُكَذِّبِينَ: تکذیب کنندگان

۳۷ إِنَّ تَحْرِيصَ عَلَى هُدْيِهِمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۵)

إِنْ: اگر

تَحْرِيصٌ: حریص باشی، اصرار بورزی

ص: ۲۱۵

عَلَى هُدْيِهِمْ: بر هدایتشان

فَإِنَّ اللَّهَ: پس همانا خدا،

لَا يَهْدِي: هدایت نمی کند

مَنْ: کسی را که

يُضِلُّ: گمراه کرد.

وَمَا لَهُمْ: و نیست برای آن ها

مِنْ نَاصِرِينَ: هیچ یابوری.

۴۳ وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

وَ مَا أَرْسَلْنَا: و نفرستادیم

مِنْ قَبْلِكَ: از قبل تو

(۲۵۶) جلد ۱۴ سوره نحل

إِلَّا رِجَالًا: مگر مردانی که

نُوحِي: وحی کردیم

إِلَيْهِمْ: به آن ها

فَسْأَلُوا: پس پرسید

أَهْلَ الذِّكْرِ: از اهل ذکر

ص: ۲۱۶

إِنْ: اِگَر

كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ: نَمی دانستید.

۴۴ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

بِالْبَيِّنَاتِ: بَا دِلَالِیل رُوشَن

وَالزُّبُرِ: وَ زَبُورِهَا.

وَأَنْزَلْنَا: وَ نَاذَل نَمُودِیم

إِلَيْكَ: بَه سُوِی تُو

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۷)

الذِّكْرُ: ذِکْر رَا،

لِتُبَيِّنَ: تَا بِيَان کِنِی

لِلنَّاسِ: بَرَاِی مَرْدَم

مَا نُزِّلَ: آن چَه رَا کَه نَاذَل شُدَه

إِلَيْهِمْ: بَه سُوِيشَان،

وَلَعَلَّهُمْ: وَ تَا شَايد

يَتَفَكَّرُونَ: بِيَنْدِيشَنْد.

ص: ۲۱۷

۴۸ أَوْ لَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَتَّحُونَ ظِلَالَهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سَجَّدَ لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ

أَوْ لَمْ يَرَوْا: آیا ندیدند

إِلَىٰ مَا خَلَقَ: آن چه را خلق کرده

اللَّهُ: خداوند

مِنْ شَيْءٍ: از چیزها،

يَتَفَتَّحُونَ: در حرکتند، جابه جا می شوند

(۲۵۸) جلد ۱۴ سوره نحل

ظِلَالُهُ: سایه هایشان

عَنِ الْيَمِينِ: از راست

وَالشَّمَائِلِ: و چپ

سَجَّدَ لِلَّهِ: سجده کنان برای خدا

وَهُمْ: و درحالی که ایشان

دَاخِرُونَ: خضوع کننده اند؟

۴۹ وَاللَّهُ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

وَاللَّهُ: و برای خدا

ص: ۲۱۸

يَسْجُدُ: سجده می کنند

ما: آن چه

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

وَ مَا: و آن چه

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۹)

فِي الْأَرْضِ: در زمین است

مِنْ دَابَّهِ: از جنبندهگان

وَ الْمَلَائِكَةُ: و فرشتگان

وَ هُمْ: در حالی که ایشان

لَا يَسْتَكْبِرُونَ: تکبری ندارند.

۵۰ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَ يَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

يَخَافُونَ: می ترسند

رَبَّهُمْ: از پروردگارشان

مِنْ فَوْقِهِمْ: از بالاتر خودشان

وَ يَفْعَلُونَ: و انجام می دهند

ما: آن چه را

ص: ۲۱۹

يُؤْمَرُونَ: كه مأمور هستند.

(۲۶۰) جلد ۱۴ سوره نحل

۵۱ وَ قَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَهَيْنِ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ فَإِنِّي فَارُهَبُونَ

وَ قَالَ: و گفت:

اللَّهُ: خداوند

لَا تَتَّخِذُوا: نگیرید، انتخاب نکنید

إِلَهَيْنِ: معبود

إِنِّي: دو تا،

إِنَّمَا: جز این نیست که

هُوَ إِلَهُ: او خدایی است

وَاحِدٌ: یگانه،

فَإِنِّي: پس فقط از من

فَارُهَبُونَ: بترسید.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۱)

۵۲ وَ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ لَهُ الدِّينُ وَاصِبًا أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ

ص: ۲۲۰

وَلَهُ: و برای اوست

مَا فِي: آن چه در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین است

وَلَهُ الدِّينُ: و برای اوست دین

وَاصْبًا: ثابت، خالص.

أَفَعَيَّرَ: آیا پس از غیر

اللَّهِ: خدا

تَتَّقُونَ: می ترسید؟

۵۳ وَ مَا بِيَكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْتَرُونَ

(۲۶۲) جلد ۱۴ سوره نحل

وَمَا: و آن چه

بِكُمْ: برای شماست

مِنْ نِعْمَةٍ: از نعمتی

فَمِنْ: پس از جانب

اللَّهِ: خداست،

ص: ۲۲۱

ثُمَّ إِذَا: سپس هنگامی که

مَسَّكُمْ: می رسد به شما

الضَّرُّ: محنتی، ناراحتی ای،

فَالَيْهِ: پس به سوی او

تَجْتَرُونَ: زاری می کنید.

۵۴ ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ

ثُمَّ إِذَا: سپس هنگامی که

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۳)

كَشَفَ: برداشته شود

الضُّرُّ عَنْكُمْ: ناراحتی از شما،

إِذَا: در آن وقت

فَرِيقٌ مِنْكُمْ: گروهی از شما

بِرَبِّهِمْ: به پروردگارشان

يُشْرِكُونَ: شرک می ورزند.

۵۸ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا

ص: ۲۲۲

وَهُوَ كَظِيمٌ

وَإِذَا: و هنگامی که

بُشِّرَ: بشارت دهند

أَحَدُهُمْ: یکی از آن ها را

بِالْأُنثَى: به دختر،

ظَلَّ: تیره شود

(۲۶۴) جلد ۱۴ سوره نحل

وَجْهَةٌ: صورتش

مُسْوَدًا: به رنگ سیاه

وَهُوَ: در حالی که او

كَظِيمٌ: مملو از خشم است.

۵۹ يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

يَتَوَارَىٰ: متواری می شود

مِنَ الْقَوْمِ: از قوم (خود)

مِنْ سُوءٍ: از بدی

ص: ۲۲۳

ما: آن چه

بُشِّرَ بِهِ: بشارتش داده اند.

أَيُّمَسِكُهُ: آیا نگهدارد او را

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۵)

عَلَى هُونٍ: با ذلت

أَمْ يَدُسُّهُ: یا پنهانش کند او را

فِي التُّرَابِ: در خاک؟

أَلَا: آگاه باشید

سَاءَ: چه بد است

مَا يَحْكُمُونَ: آن چه حکم می کنند.

۶۳ تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ يَخْفَاهُمْ وَيَوْمَ وَعَدَابِ أَلِيمٍ

تَاللَّهِ: قسم به خدا

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

أَرْسَلْنَا: فرستادیم

إِلَىٰ أُمَّةٍ: به سوی امت هایی

مِّن قَبْلِكَ: قبل از تو،

(۲۶۶) جلد ۱۴ سوره نحل

ص: ۲۲۴

فَزَيْنَ: پس زینت داد

لَهُمْ: برایشان

الشَّيْطَانُ: شیطان

أَعْمَالَهُمْ: اعمالشان را،

فَهُوَ: پس او

وَلِيِّهِمْ: ولی آنهاست

الْيَوْمَ: امروز

وَلَهُمْ: و برای ایشان است

عَذَابٌ: عذابی

أَلِيمٌ: دردناک.

۶۵ وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۷)

وَاللَّهُ: و خداوند

أَنْزَلَ: نازل کرد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

ص: ۲۲۵

ماءً: آبی،

فَأَحْيَا: پس زنده کرد

بِهِ الْأَرْضَ: با آن زمین را

بَعْدَ مَوْتِهَا: بعد از مردنش

إِنَّ فِي ذَلِكَ: همانا در این

لَايَةً: حتما نشانه ای است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَسْمَعُونَ: می شنوند.

۶۶ وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَ دَمٍ لَبْنَا خَالِصًا سَائِغًا

(۲۶۸) جلد ۱۴ سوره نحل

لِلشَّارِبِينَ

وَإِنَّ: و به درستی که

لَكُمْ: برای شماست

فِي الْأَنْعَامِ: در چهارپایان، دام ها

لَعِبْرَةً: هر آینه عبرتی:

نُسْقِيكُمْ: می نوشانیم

ص: ۲۲۶

مِمَّا: از آن چه

فِي بُطُونِهِ: در شکم هایش است

مِنْ بَيْنِ: از میان

فَزَيْتٍ: غذاهای هضم شده در معده

وَدَمٍ: و خون

لَبْنَا خَالِصًا: شیری خالص

سَائِغًا: گوارا

لِلشَّارِبِينَ: برای نوشندگان.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۹)

۶۸ وَ أَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ

وَ أَوْحَىٰ: و الهام نمود

رَبُّكَ: پروردگارت

إِلَى النَّحْلِ: به زنبور عسل

أَنِ اتَّخِذِي: که بگیری، انتخاب کن

مِنَ الْجِبَالِ: از کوه ها

بُيُوتًا: خانه هایی

ص: ۲۲۷

وَمِنَ الشَّجَرِ: و از درخت

وَمِمَّا: و از آن چه

يَعْرِشُونَ: بالا می برند، داربست می زنند.

٦٩ ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ

(٢٧٠) جلد ١٤ سوره نحل

ذُلًّا يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

ثُمَّ كُلِي: سپس بخور

مِنْ كُلِّ: از تمام

الثَّمَرَاتِ: میوه ها

فَاسْلُكِي: پس بیما

سُبُلَ: راه های

رَبِّكِ: پروردگارت را

ذُلًّا: با اطاعت، به راحتی، مطیعانه.

يَخْرُجُ: خارج می شود

مِنْ بُطُونِهَا: از شکم هایش

شَرَابٌ: نوشیدنی ای، شربتی

ص: ٢٢٨

مُخْتَلِفٌ: که مختلف است

الْوَانَةُ: رنگ هایش.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۱)

فِيهِ شِفَاءٌ: در آن شفائی است

لِلنَّاسِ: برای مردم

إِنَّ فِي ذَلِكََ: همانا در آن

لَايَةً: هر آینه نشانه ای است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَتَفَكَّرُونَ: تفکر می کنند.

۷۳ وَ يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ

وَ يَعْبُدُونَ: و می پرستند

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر از خدا

ما: آن چه را

لَا يَمْلِكُ: که مالک نمی باشند

لَهُمْ رِزْقًا: برایشان روزی ای

(۲۷۲) جلد ۱۴ سوره نحل

مِنَ السَّمَوَاتِ: از آسمان ها

ص: ۲۲۹

وَ الْأَرْضِ: وَ زَمِين

شَيْئًا: چیزی را،

وَ لَا يَسْتَطِيعُونَ: وَ توانایی ندارند.

۷۴ فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

فَلَا تَضْرِبُوا: پس نزنید

لِلَّهِ: برای خدا

الْأَمْثَالَ: مثل ها،

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

يَعْلَمُ: می داند

وَأَنْتُمْ: و شما

لَا تَعْلَمُونَ: نمی دانید.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۳)

۷۸ وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَ جَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَ الْأَبْصَارَ وَ الْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

ص: ۲۳۰

وَ اللَّهُ: و خداوند

أَخْرَجُكُمْ: خارج کرد شما را

مِنْ بُطُونٍ: از شکم های

أُمَّهَاتِكُمْ: مادرهایتان،

لَا تَعْلَمُونَ: نمی دانستید

شَيْئًا: چیزی،

وَ جَعَلَ لَكُمْ: و قرار داد برایتان

السَّمْعَ: گوش

وَ الْأَبْصَارَ: و چشم ها

وَ الْأَفْئِدَةَ: و دل ها

(۲۷۴) جلد ۱۴ سوره نحل

لَعَلَّكُمْ: شاید شما، امید است شما

تَشْكُرُونَ: تشکر کنید.

۷۹ أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوْ السَّمَاءِ مَا يُمَسِّكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

أَلَمْ يَرَوْا: آیا ندیدند، نگاه نکردند

إِلَى الطَّيْرِ: به سوی پرندگان

ص: ۲۳۱

مُسَخَّرَاتٍ: که (چگونه) تسخیر شده اند

فی جَوِّ: در فضای

السَّمَاءِ: آسمان؟

ما يُمَسِّكُهُنَّ: و نگاهشان نمی دارد

إِلَّا اللَّهُ: مگر خدا.

إِنَّ فِي ذَلِكَ: همانا در این

لآیاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۵)

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

۸۰ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَ يَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأُوبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَى حِينٍ

وَاللَّهُ: و خداوند

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

ص: ۲۳۲

مِنْ بُيُوتِكُمْ: از خانه هایتان

سَكْنَا: محل آرامش

وَجَعَلْ: و قرار داد

لَكُمْ: برایتان

(۲۷۶) جلد ۱۴ سوره نحل

مِنْ جُلُودٍ: از پوست های

الْأَنْعَامِ: چهارپایان

بُيُوتًا: خانه هایی

تَسْتَخْفُونَهَا: که سبک می یابید آن را

يَوْمَ: روز

ظَعْنِكُمْ: کوچ کردنتان

وَيَوْمَ: و روز

إِقَامَتِكُمْ: اقامتتان

وَمِنْ: و از

أَصْوَابِهَا: پشم های آن

وَأُوبَارِهَا: و کرک های آن

وَأَشْعَارِهَا: و موهای آن

أَثَانًا: اثاثی

ص: ۲۳۳

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۷)

إلى حين: تا زمان معینی.

۸۱ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَ جَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ بَأْسَ كُفْرِكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ

وَ اللَّهُ: وَ خداوند

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

مِمَّا: از آن چه

خَلَقَ: خلق کرد

ظِلَالًا: سایه هایی،

وَ جَعَلَ: و قرار داد

لَكُمْ: برایتان

(۲۷۸) جلد ۱۴ سوره نحل

مِنَ الْجِبَالِ: از کوه ها

أَكْنَانًا: پناه گاه هایی،

ص: ۲۳۴

وَ جَعَلَ: و قرارداد

لَكُمْ: برای شما

سَرَايِلَ: جامه ها، پیراهن ها

تَقِيكُمْ: که نگه دارد شما را

الْحَرَّ: از گرما،

وَ سَرَايِلَ: و جامه ها

تَقِيكُمْ: که نگه دارد شما را

بَأْسِكُمْ: از گرفتاریتان، سختی تان.

كَذَلِكَ: این چنین

يُتِمُّ: تمام می کند

نِعْمَتَهُ: نعمتش را

عَلَيْكُمْ: بر شما،

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۹)

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تُسَلِّمُونَ: تسلیم شوید، مسلمان شوید.

۹۰ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَ آيَتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ

ص: ۲۳۵

يَعْظُمُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

يَأْمُرُ: امر می کند

بِالْعَدْلِ: به عدل

وَ الْإِحْسَانِ: و نیکی کردن

وَ إِيْتَاءٍ: و بخشش

ذِي الْقُرْبَى: به نزدیکان،

وَ يَنْهَى: و نهی می کند

عَنِ الْفَحْشَاءِ: از فحشا

(۲۸۰) جلد ۱۴ سوره نحل

وَ الْمُنْكَرِ: و بدی

وَ الْبُغْيِ: و ستم .

يَعْظُمُكُمْ: موعظه می کند، پند می دهد شما را

لَعَلَّكُمْ: شاید شما، امید است شما

تَذَكَّرُونَ: متذکر شوید.

۹۱ وَ أَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَ لَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَ قَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ

وَأَوْفُوا: و وفا کنید

بِعَهْدِ اللَّهِ: به عهد خدا

إِذَا: هنگامی که

عَاهَدْتُمْ: عهد بستید،

وَلَا تَنْقُضُوا: و نقض نکنید،

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۱)

الْإِيمَانَ: سوگندها را

بَعْدَ تَوْكِيدِهَا: بعد از تأکید آن

وَقَدْ جَعَلْتُمْ: در حالی که قرار دادید

اللَّهُ عَلَيْكُمْ: خدا را بر خودتان

كَفِيلًا: کفیل، ضامن.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

يَعْلَمُ مَا: می داند آن چه

تَفْعَلُونَ: انجام می دهید.

۹۲ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَفَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَغْدٍ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ إِيمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ

ص: ۲۳۷

أُمَّهُ هِيَ أَرْبَى مِنْ أُمَّهِ إِنَّمَا يُتْلُوكُمْ اللَّهُ بِهِ وَ لَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

وَ لَا تَكُونُوا: و نباشید

(۲۸۲) جلد ۱۴ سوره نحل

كَالَّتِي: مانند آن که

نَقَضْتُ: نقض کرد، باز کرد

عَزَلَهَا: رشته خود را

مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ: از بعد استحکام،

أَنْكَاثًا: باز شده، تکه تکه شده.

تَتَّخِذُونَ: می گیرید، قرار می دهید

أَيْمَانَكُمْ: سوگندهایتان را

دَخَلًا: دستاویز فریب

بَيْنَكُمْ: بین خودتان

أَنْ تَكُونَ: این که می باشد

أُمَّهُ: گروهی، جمعیتی

هِيَ أَرْبَى: آن بیشتر، ثروتمندتر

مِنْ أُمَّهِ: از گروه دیگری،

إِنَّمَا: جز این نیست که

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۳)

يَبْلُوكُمْ: آزمایش می کند شما را

اللَّهُ بِهِ: خدا به وسیله آن،

وَ لِيُبَيِّنَنَّ: و تا روشن سازد حتما

لكُمْ: برایتان

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت

مَا كُنْتُمْ فِيهِ: آن چه را که در آن اختلاف می کردید.

تَخْتَلِفُونَ: اختلاف می کردید.

۹۳ وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَ لَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَ لَتَسْتَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ: و اگر می خواست خدا

لَجَعَلَكُمْ: هر آینه قرار می داد شما را

أُمَّةً وَاحِدَةً: امتی واحد

(۲۸۴) جلد ۱۴ سوره نحل

وَ لَكِنْ: ولیکن

يُضِلُّ: گمراه می کند

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد

ص: ۲۳۹

وَيَهْدِي: و هدايت مي کند

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد،

وَ لَتَسْتَلْنَ: و حتما مورد سؤال واقع مي شويد

عَمَّا: از آن چه

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام مي داديد.

۹۴ وَ لَا تَتَّخِذُوا اِيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَ تَذُوقُوا السُّوَاءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنِ سَبِيلِ اللّٰهِ وَ لَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

وَ لَا تَتَّخِذُوا: و نگيريد، قرار ندهيد

اِيْمَانَكُمْ: سوگندهايتان را

سوره نحل لغات و مفاهيم قرآن كريم (۲۸۵)

دَخَلًا: دستاويز فريب

بَيْنَكُمْ: بين خودتان،

فَتَزِلَّ: پس متزلزل گردد

قَدَمٌ بَعْدَ: قدم ها بعد از

ثُبُوتِهَا: استوار شدنش،

وَ تَذُوقُوا: و بچشيد

ص: ۲۴۰

الشُّوءَ: بدی را

بِما: به خاطر آن که

صَدَدْتُمْ: بازداشتید

عَنْ سَبِيلٍ: از راه

اللَّهِ: خدا.

وَلَكُمْ: و برای شماست

عَذَابٌ عَظِيمٌ: عذابی بزرگ.

(۲۸۶) جلد ۱۴ سوره نحل

۹۵ وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

وَلَا تَشْتَرُوا: و مفروشید

بِعَهْدٍ: پیمان

اللَّهِ: خدا را

ثَمَنًا: به بهایی

قَلِيلًا: کم.

إِنَّمَا: به درستی که آن چه

عِنْدَ اللَّهِ: نزد خداست

ص: ۲۴۱

هُوَ: آن،

خَيْرٌ: خیر است، بهتر است

لَكُمْ: برای شما،

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: می دانستید.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۷)

۹۶ مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَ مَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَ لَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

ما عِنْدَكُمْ: آن چه نزد شماست

يَنْفَدُ: فانی می شود، تمام می شود

وَ مَا عِنْدَ: و آن چه نزد

اللَّهُ: خداست

بَاقٍ: باقی است.

وَ لَنَجْزِيَنَّ: و هر آینه قطعاً پاداش می دهیم

الَّذِينَ: کسانی را که

صَبَرُوا: صبر کردند

أَجْرَهُمْ: پاداششان را

ص: ۲۴۲

بِأَحْسَنِ مَا: به بهتر از آن چه

كَانُوا يَعْمَلُونَ: انجام می دادند.

(۲۸۸) جلد ۱۴ سوره نحل

۹۷ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوَةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

مَنْ عَمِلَ: هر کس عمل

صَالِحًا: صالح انجام دهد

مِنْ ذَكَرٍ: از مرد

أَوْ أُنْثَىٰ: یا زن،

وَ هُوَ: در حالی که او

مُؤْمِنٌ: مؤمن باشد،

فَلَنُحْيِيَنَّهٗ: پس حتما زندگانی می دهیم او را

حَيٰوَةً طَيِّبَةً: زندگانی ای پاکیزه،

وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ: و هر آینه قطعا جزا می دهیم آن ها را

أَجْرَهُمْ: پاداششان را

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۹)

بِأَحْسَنِ مَا: به بهتر از آن چه

ص: ۲۴۳

كَانُوا يَعْمَلُونَ: عمل می کردند.

۹۸ فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

فَإِذَا: پس وقتی که

قَرَأْتَ الْقُرْآنَ: خواندن قرآن،

فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ: پس پناه ببر به خدا

مِنَ الشَّيْطَانِ: از شیطان

الرَّجِيمِ: رانده شده، مطرود.

۹۹ إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

إِنَّهُ: به درستی که او

(۲۹۰) جلد ۱۴ سوره نحل

لَيْسَ: نیست

لَهُ سُلْطَانٌ: مسلط

عَلَى الَّذِينَ: بر کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

ص: ۲۴۴

وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ: و بر پروردگارشان

يَتَوَكَّلُونَ: توکل می کنند.

۱۰۰ إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ

إِنَّمَا: جز این نیست که

سُلْطَانُهُ: تسلط او

عَلَى الَّذِينَ: بر کسانی است که

يَتَوَلَّوْنَهُ: به سرپرستی گرفته اند او را

وَالَّذِينَ هُمْ: و کسانی که آن ها

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۱)

بِهِ مُشْرِكُونَ: به او شرک می ورزند.

۱۱۲ وَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَوْمًا كَانَتْ أَمْنَهُ مَطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعَمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَ

الْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

وَ ضَرَبَ اللَّهُ: و زد خداوند

ص: ۲۴۵

مَثَلًا: مثلی را،

قَرْيَةً: دهکده ای

كَانَتْ: بود

امِنَةً: امن و آرام

مُطْمَئِنَّةً: مطمئن

يَأْتِيهَا: می رسد آن، می آمد

رِزْقُهَا: روزیش

(۲۹۲) جلد ۱۴ سوره نحل

رَعْدًا: فراوان

مِنْ كُلِّ: از هر

مَكَانٍ: مکانی،

فَكَفَرَتْ: پس کافر شدند

بِأَنْعَمٍ: به نعمت های

اللَّهِ: خدا،

فَأَذَاقَهَا: پس چشانید آن ها را

اللَّهُ: خداوند

لِبَاسٍ: به لباس

الْجُوعِ: گرسنگی

ص: ۲۴۶

وَ الْخَوْفِ: و ترس

بِما: به خاطر آن چه

كَانُوا يَصْنَعُونَ: می ساختند.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۳)

۱۱۳ وَ لَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَ هُمْ ظَالِمُونَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

جَاءَهُمْ: آمد ایشان را

رَسُولٌ: رسولی

مِنْهُمْ: از خودشان،

فَكَذَّبُوهُ: پس تکذیب نمودند او را،

فَأَخَذَهُمُ: پس گرفت آن ها را

الْعَذَابُ: عذاب

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

ظَالِمُونَ: ظالم بودند.

۱۱۴ فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلالًا طَيِّبًا وَ اشْكُرُوا

ص: ۲۴۷

نِعْمَتَ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

(۲۹۴) جلد ۱۴ سوره نحل

فَكُلُوا: پس بخورید

مِمَّا: از آن چه

رَزَقَكُمُ: روزی داد شما را

اللَّهُ: خدا،

حَلَالًا: حلال

طَيِّبًا: و پاکیزه،

وَ اشْكُرُوا: و شکر کنید

نِعْمَتَ: نعمت

اللَّهُ: خدا را

إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ: اگر فقط او را

تَعْبُدُونَ: می پرستید.

۱۱۵ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَ مَا أَهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۵)

وَ لَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

إِنَّمَا: جز این نیست که

ص: ۲۴۸

حَرَّمَ: حرام است

عَلَيْكُمْ: بر شما

الْمَيْتَةَ: گوشت مرده، مردار

وَالدَّم: و خون

وَلَحْمِ الْخِزْيِرِ: و گوشت خوگ

وَمَا: و آن چه

أَهْلًا: بانگ زده شده

لِغَيْرٍ: به غیر

اللَّهِ: (نام) خدا

بِهِ: به آن.

فَمَنْ: پس کسی که

اضْطُرَّ: ناچار شود

(۲۹۶) جلد ۱۴ سوره نحل

غَيْرِ بَاغٍ: بدون تجاوز

وَلَا عَادٍ: و بدون تعدی

فَإِنَّ اللَّهَ: پس همانا خدا

غَفُورٌ: آمرزنده

رَحِيمٌ: مهربان است.

ص: ۲۴۹

۱۲۰ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَ لَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

إِنَّ: به درستی که

إِبْرَاهِيمَ: ابراهیم

كَانَ: بود

أُمَّةً: امتی، پیشوایی

قَانِتًا: مطیع

لِلَّهِ: برای خدا

حَنِيفًا: موحد، حق گرا

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۷)

وَ لَمْ يَكُ: و نبود

مِنَ الْمُشْرِكِينَ: از مشرکان.

۱۲۱ شَاكِرًا لِأَنْعَمِهِ اجْتَنِبَهُ وَ هَدِيَهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

شَاكِرًا: شکرگزار

لِأَنْعَمِهِ: برای نعمت هایش بود.

اجْتَنِبَهُ: برگزید او را

ص: ۲۵۰

وَ هَدِيَّةٌ: و هدایتش کرد او را

إِلَى صِرَاطٍ: به راهی

مُسْتَقِيمٍ: راست.

۱۲۲ وَ اتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ اِنَّهُ فِي الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ

(۲۹۸) جلد ۱۴ سوره نحل

وَ اتَيْنَاهُ: و دادیم ما او را

فِي الدُّنْيَا: در دنیا

حَسَنَةً: نیکی،

وَ اِنَّهُ: و همانا او

فِي الْاٰخِرَةِ: در آخرت

لَمِنَ: هر آینه از

الصّٰلِحِيْنَ: صالحان است.

۱۲۳ ثُمَّ اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ اَنْ اَتَّبِعْ مِلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيفًا وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ

ثُمَّ اَوْحَيْنَا: سپس وحی نمودیم

ص: ۲۵۱

إِلَيْكَ: به تو

أَنْ أَتَّبِعُ: که پیروی کن

مَلَّةَ إِبْرَاهِيمَ: از آئین ابراهیم

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۹)

حَنِيفًا: موحد، حق گرا،

وَمَا كَانَ: و نبود

مِنَ الْمُشْرِكِينَ: از مشرکان.

۱۲۵ اُدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَ هُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُهْتَدِينَ

أُدْعُ: بخوان

إِلَى سَبِيلٍ: به سوی راه

رَبِّكَ: پروردگارت

بِالْحُكْمِ: با حکمت

وَالْمَوْعِظَةِ: و پند و اندرز

الْحَسَنَةِ: نیکو

وَ جَادِلْهُمْ: و مجادله کن، استدلال کن

ص: ۲۵۲

(۳۰۰) جلد ۱۴ سوره نحل

بِالَّتِي: به آن که، به شیوه ای که

هِيَ أَحْسَنُ: او نیکوتر است.

إِنَّ: به درستی که

رَبِّكَ: پروردگار تو

هُوَ أَعْلَمُ: و او داناتر است

بِمَنْ: به کسانی

ضَلَّ: گمراه شدند

عَنْ سَبِيلِهِ: از راهش،

وَ هُوَ أَعْلَمُ: و او داناتر است

بِالْمُهْتَدِينَ: به هدایت شدگان.

۱۲۶ وَ إِنَّ عَاقِبَتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ وَلَئِنَّ صَبْرَتُمْ لَهِيَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ

وَ إِنَّ: و اگر

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۱)

عَاقِبَتُمْ: عقوبت می کنید،

فَعَاقِبُوا: پس عقوبت کنید

بِمِثْلِ مَا: به مثل، نظیر آن چه

ص: ۲۵۳

عُوقِبْتُمْ بِهِ: عقوبت شدید به آن،

وَلَيْتُنَّ: و هر آینه اگر

صَبْرُتُمْ: صبر کنید، صبوری نمایید

لَهُوَ: هر آینه آن

خَيْرٌ: بهتر است

لِلصَّابِرِينَ: برای صابران.

۱۲۷ وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ

وَاصْبِرْ: و صبور باش

وَمَا صَبْرُكَ: و نیست صبر تو

(۳۰۲) جلد ۱۴ سوره نحل

إِلَّا بِاللَّهِ: مگر (به توفیق) خدا،

وَلَا تَحْزَنْ: و اندوهگین مباش

عَلَيْهِمْ: بر آن ها،

وَلَا تَكُ: و نباش

فِي ضَيْقٍ: در تنگنا، دلتنگ

مِمَّا: از آن چه

ص: ۲۵۴

يَمْكُرُونَ: مکر می کنند.

۱۲۸ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

مَعَ الَّذِينَ: با کسانی است

اتَّقَوْا: که تقوا پیشه کردند

وَالَّذِينَ: و کسانی که

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۳)

هُمُ مُحْسِنُونَ: آن ها نیکوکارند.

«پایان جزء ۱۴»

(۳۰۴) جلد ۱۴ سوره نحل

ص: ۲۵۵

۱ سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَيْعِيده لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

سُبْحَانَ: منزه است

الَّذِي أَسْرَى: آن که سیر داد

بِعَبْدِهِ: بنده اش را

لَيْلًا مِّنْ: شبی از

الْمَسْجِدِ: مسجد

الْحَرَامِ: الحرام

إِلَى الْمَسْجِدِ: به مسجد

الْأَقْصَا: الاقصى

الَّذِي بَارَكْنَا: که مبارک ساختیم

حَوْلَهُ: پیرامونش را

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۵)

لِنُرِيَهُ: تا نشان دهیم به او

مِنْ آيَاتِنَا: آیاتمان را،

إِنَّهُ هُوَ: به درستی که او

السَّمِيعُ: شنوا

البصيرُ: و بیناست.

۹ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا

إِنَّ هَذَا: همانا این

الْقُرْآنَ: قرآن

يَهْدِي: هدایت می کند

لِلَّتِي: به آن که،

هِيَ أَقْوَمُ: آن استوارترین است

(۳۰۶) جلد ۱۵ سوره اسراء

وَيُبَشِّرُ: و بشارت می دهد

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنین را،

الَّذِينَ: آنان که

يَعْمَلُونَ: عمل می کنند

الصَّالِحَاتِ: به کارهای نیک.

أَنَّ: به درستی که

ص: ۲۵۷

لَهُمْ: برای ایشان است

أَجْرًا كَبِيرًا: اجری بزرگ.

۱۰ وَ أَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا

وَ أَنَّ الَّذِينَ: و همانا کسانی که

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند

بِالْآخِرَةِ: به آخرت،

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۷)

اَعْتَدْنَا: آماده نموده ایم

لَهُمْ: برای ایشان

عَذَابًا اَلِيمًا: عذابی دردناک.

۱۱ وَ يَدْعُ الْاِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَ كَانَ الْاِنْسَانُ عَجُولًا

وَ يَدْعُ: می طلبد

الْاِنْسَانُ: انسان

بِالشَّرِّ: بدی را

ص: ۲۵۸

دُعَاءُهُ: (آن گونه که)

بِالْخَيْرِ: خوبی را.

وَ كَانَ: و باشد

الْإِنْسَانُ: انسان

عَجُولًا: عجل، بسیار شتاب کار.

(۳۰۸) جلد ۱۵ سوره اسراء

۱۲ وَ جَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ فَمَحْوُنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّيَتَّبِعُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَ لَتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ وَ كُلَّ شَيْءٍ ءِ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

اللَّيْلَ: شب

وَ النَّهَارَ: و روز را

آيَاتَيْنِ: دو نشانه.

فَمَحْوُنَا: پس محو کردیم

آيَةَ اللَّيْلِ: نشانه روز را

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

ص: ۲۵۹

آیة النَّهَارِ: نشانه روز را

مُبْصِرَةً: روشنی بخش، تابان،

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۹)

لِتَبْتَغُوا: تا بطلبید

فَضْلًا: فضلی

مِنْ رَبِّكُمْ: از پروردگارتان،

وَلِتَعْلَمُوا: و تا بدانید

عَدَدَ السِّنِينَ: عدد سال ها

وَالْحِسَابَ: و حساب را.

وَكُلِّ شَيْءٍ: و هر چیزی را

فَضْلَنَا: بیان کردیم آن را

تَفْصِيلًا: مفصّل.

۱۳ وَ كُلِّ إِنْسَانٍ الزَّمَانَةَ طَائِرَةً فِي عُنُقِهِ وَ نُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَلْقِيهِ مَنشُورًا

وَكُلِّ إِنْسَانٍ: هر انسانی را

الزَّمَانَةَ: ملازم و قرین همیشگی او قرار دادیم

(۳۱۰) جلد ۱۵ سوره اسراء

طَائِرَةً: اعمال نیک و بدش را

ص: ۲۶۰

فِي عُنُقِهِ: در گردنش،

و نُخْرِجُ: و خارج می کنیم

لَهُ: برای او

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت

كِتَابًا: کتابی را که

يَلْقِيهِ: می بیند آن را

مَنْشُورًا: گشوده، نشر داده شده.

۱۴ اِقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا

اِقْرَأْ كِتَابَكَ: بخوان کتابت را

كَفَىٰ: کافی است

بِنَفْسِكَ: که خودت

الْيَوْمَ: امروز

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۱)

عَلَيْكَ: بر خودت

حَسِيبًا: حسابگر باشی.

۱۵ مَن اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَن ضَلَّ

ص: ۲۶۱

فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَ مَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا

مَنْ اهْتَدَى: هر کس هدایت شود

فَإِنَّمَا: پس جز این نیست که

يَهْتَدَى: هدایت می شود

لِنَفْسِهِ: برای خودش،

وَمَنْ: و هر کس

ضَلَّ: گمراه شود

فَإِنَّمَا: پس جز این نیست که

يَضِلُّ: گمراه می شود

(۳۱۲) جلد ۱۵ سوره اسراء

عَلَيْهَا: به (زیان) خودش،

و لَا تَزِرُ: و به دوش نمی کشد

وَازِرَةٌ: باربرنده ای

وَازِرَةُ أُخْرَى: بار دیگری را.

وَ مَا كُنَّا: و نبودیم ما

مُعَذِّبِينَ: عذاب کننده

حَتَّىٰ نَبْعَثَ: تا مبعوث کنیم

ص: ۲۶۲

رَسُولًا: پیامبری را.

۱۹ وَ مَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا

وَ مَنْ أَرَادَ: و هر کس بخواهد

الْآخِرَةَ: آخرت را،

وَ سَعَى لَهَا: و سعی کند برای آن

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۳)

سَعْيَهَا: سعی اش،

وَ هُوَ: در حالی که او

مُؤْمِنٌ: مؤمن باشد،

فَأُولَئِكَ: پس آنان

كَانَ سَعْيُهُمْ: باشد سعی شان

مَشْكُورًا: قدردانی شده.

۲۰ كُلًّا نُمِدُّ هُوْلَاءِ وَ هُوْلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَ مَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا

كُلًّا: همه را

ص: ۲۶۳

نُمِدُّ: کمک می دهیم

هُؤُلَاءِ: این ها را

وَ هُؤُلَاءِ: و آن ها را

مِنْ عَطَاءٍ: از عطای

(۳۱۴) جلد ۱۵ سوره اسراء

رَبِّكَ: پروردگارت،

وَ مَا كَانَ: و نباشد

عَطَاءٍ: عطای

رَبِّكَ: پروردگار تو

مَحْظُورًا: منع شده.

۲۱ أَنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا

أَنْظُرْ: ببین، نگاه کن

كَيْفَ: چگونه

فَضَّلْنَا: برتری دادیم

بَعْضَهُمْ: بعضی از آن ها را

عَلَى بَعْضٍ: بر بعضی دیگر،

ص: ۲۶۴

وَلِلْآخِرَةِ: و در آخرت

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۵)

أَكْبَرُ: بزرگ تر است

دَرَجَاتٍ: درجات (آن ها)

وَ أَكْبَرُ: و بزرگ تر است

تَفْضِيلًا: از نظر برتری.

۲۲ لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَّخْذُولًا

لا تَجْعَلْ: و قرار نده

مَعَ اللَّهِ: با الله

إِلَهًا آخَرَ: معبود دیگر،

فَتَقْعُدَ: پس زمین گیر می شوی

مَذْمُومًا: و ملامت زده

مَخْذُولًا: و بی یار و یاور.

(۳۱۶) جلد ۱۵ سوره اسراء

۲۳ وَ قَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا مَّا يُبْلَغُنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا

ص: ۲۶۵

فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٌّ وَلَا تَنْهَهِمَا وَ قُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا

وَ قَضَى: و فرمان داد، گذراند

رُبُّكَ: پروردگارت،

أَلَّا تَعْبُدُوا: که نپرستید

إِلَّا آيَاهُ: مگر، فقط او را،

وَ بِالْوَالِدَيْنِ: و به پدر و مادر

إِحْسَانًا: نیکی کردن.

إِنَّمَا يَبْتَغُونَ: اگر برسند

عِنْدَكَ الْكِبَرُ: نزد تو به پیری

أَحَدُهُمَا: یکی از آن دو

أَوْ كِلَاهُمَا: یا هر دوی آن ها.

فَلَا تَقُلْ لَهُمَا: پس نگو به آن ها

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۷)

أُفٌّ: آخ (کمترین اهانت)!

وَ لَا تَنْهَهِمَا: و مران آن ها را (از خود)

وَ قُلْ: و بگو:

لَهُمَا قَوْلًا: به آن دو گفتار

كَرِيمًا: لطیف، نرم، کریمانه.

۲۴ وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا

وَ اخْفِضْ: و فرود آر، بگستر

لَهُمَا: برای آن دو

جَنَاحَ الذَّلِّ: پر و بال مسکنت

مِنَ الرَّحْمَةِ: از روی رحمت و مهربانی

وَقُلْ: و بگو:

رَبِّ: پروردگارا!

ارْحَمْهُمَا: رحم کن بر آن دو

(۳۱۸) جلد ۱۵ سوره اسراء

کَمَا: هم چنان که

رَبَّيْتَنِي: تربیت کردند مرا

صَغِيرًا: در کوچکی.

۲۵ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فَعَلْتُمْ سِرًّا وَإِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلأَوَّابِينَ غَفُورًا

رَبُّكُمْ: پروردگار شما

أَعْلَمُ بِمَا: داناتر است به آن چه

ص: ۲۶۷

فِي نُفُوسِكُمْ: در درون شماست.

إِنْ تَكُونُوا: اگر باشید

صَالِحِينَ: صالح، شایسته،

فَإِنَّهٗ كَانَ: پس همانا او باشد

لِلْأَوْبَيْنَ: بر توبه گزاران

غَفُورًا: آمرزنده.

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۹)

۲۶ وَ اتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا

وَ اتِ: و بده، بپرداز

ذَا الْقُرْبَىٰ: به خویشاوندان

حَقَّهُ: حقش را،

وَالْمِسْكِينَ: و مستمند، تنگدست

وَ ابْنَ السَّبِيلِ: و در راه مانده را

وَلَا تُبَذِّرْ: و اسراف و تبذیر نکن

تَبْذِيرًا: زیاده روی.

ص: ۲۶۸

۲۷ إِنَّ الْمُبْذَرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا

اِنَّ: به درستی که اسراف کاران

(۳۲۰) جلد ۱۵ سوره اسراء

الْمُبْذَرِينَ: اسراف کاران

كَانُوا إِخْوَانَ: باشند برادران

الشَّيَاطِينِ: شیطان ها،

وَكَانَ الشَّيْطَانُ: و بود شیطان

لِرَبِّهِ: به پروردگارش

كَفُورًا: ناسپاس.

۲۸ وَ إِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمْ ائْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا

وَ إِمَّا: و اگر

تُعْرِضَنَّ: اعراض کنی، روی برتابی

عَنْهُمْ: از آن ها

ائْتِغَاءَ: تا رسیدن

رَحْمَةٍ: رحمتی

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۱)

ص: ۲۶۹

مِنْ رَبِّكَ: از جانب پروردگارت

تَرْجُوها: به امید آن،

فَقُلْ: پس بگو:

لَهُمْ قَوْلًا: با آن ها سخنی

مَيْسُورًا: نرم و آمیخته با لطف.

۲۹ وَ لَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَيْعُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا

وَ لَا تَجْعَلْ: و قرار نده

يَدَكَ: دستت را

مَغْلُولَةً: (مانند) زنجیری بسته

إِلَى عُنُقِكَ: به گردنت،

وَ لَا تَبْسُطْهَا: و نگشای آن را

كُلَّ الْبَسْطِ: تماما باز باز،

(۳۲۲) جلد ۱۵ سوره اسراء

فَتَقْعُدَ: پس بنشینی

مَلُومًا: ملامت شده،

مَّحْسُورًا: تهیدست، از کار فرومانده.

ص: ۲۷۰

۳۰ إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ يَقْدِرُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا

اِنَّ رَبِّكَ: همانا پروردگارت

يَبْسُطُ: می گشاید، توسعه می دهد

الرِّزْقُ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس که

يَشَاءُ: بخواهد

وَ يَقْدِرُ: و تنگ می گیرد،

إِنَّهُ كَانَ: همانا او باشد

بِعِبَادِهِ: (نسبت) به بندگانش

خَبِيرًا بَصِيرًا: آگاه و بینا.

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۳)

۳۶ وَ لَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَ الْبَصَرَ وَ الْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئَلًا

وَ لَا تَقْفُ: و پیروی نکن، دنبال نکن

مَا لَيْسَ: آن چه را که نیست

لَكَ: برای تو

ص: ۲۷۱

بِهَ عِلْمٍ: به آن علمی،

إِنَّ السَّمْعَ: به درستی که گوش

وَالْبَصَرَ: و چشم

وَالْفُؤَادَ: و دل،

كُلُّ أَوْلِيكَ: همه آنان

كَانَ عَنْهُ: باشند در برابر آن

مَسْئُولًا: مسئول.

(۳۲۴) جلد ۱۵ سوره اسراء

۳۷ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا

وَلَا تَمْشِ: و راه مرو

فِي الْأَرْضِ: در زمین

مَرَحًا: با غرور، تکبر،

إِنَّكَ: به درستی که تو

لَنْ تَخْرِقَ: هرگز نمی توانی بشکافی

الْأَرْضَ: زمین را

وَلَنْ تَبْلُغَ: و هرگز نمی توانی برسی

ص: ۲۷۲

الْجِبَالِ: به کوه ها

طُولًا: از نظر طول، بلندی.

۳۸ كُلُّ ذَلِكْ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا

كُلُّ ذَلِكْ: همه این ها

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۵)

كَانَ سَيِّئُهُ: باشد بدی اش

عِنْدَ رَبِّكَ: نزد پروردگارت

مَكْرُوهًا: منفور، زشت، مکروه.

۳۹ ذَلِكْ مِمَّا وُحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ مِنَ الْحِكْمِ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُلْقَى فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَدْحُورًا

ذَلِكْ: این است

مِمَّا: از آن چه

أُوحِيَ: وحی فرستاد

إِلَيْكَ: به سوی تو

رَبُّكَ: پروردگارت

مِنَ الْحِكْمِ: از حکمت.

ص: ۲۷۳

وَلَا تَجْعَلْ: و قرار نده

مَعَ اللَّهِ: با خدا

(۳۲۶) جلد ۱۵ سوره اسراء

إِلَهَا آخَرَ: معبودی دیگر،

فَتُلْقَى: پس می افتی

فِي جَهَنَّمَ: در جهنم

مَلُومًا: ملامت زده و

مَذْحُورًا: رانده شده.

۴۱ وَ لَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَ مَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

صَرَّفْنَا: حقایق گوناگون آوردیم

فِي هَذَا: در این

الْقُرْآنِ: قرآن

لِيَذَّكَّرُوا: تا متذکر شوند،

وَ مَا يَزِيدُهُمْ: و نمی افزاید آن ها را

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۷)

إِلَّا نُفُورًا: مگر نفرت.

ص: ۲۷۴

۴۴ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

تُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لَهُ السَّمَاوَاتُ: او را آسمان های

السَّبْعُ: هفت گانه

وَالْأَرْضُ: و زمین

وَمَنْ: و کسانی که

فِيهِنَّ: در آن هستند،

وَإِنْ مِنْ: و نیست هیچ

شَيْءٍ إِلَّا: چیزی مگر

يُسَبِّحُ: تسبیح می کند

بِحَمْدِهِ: با حمدش،

(۳۲۸) جلد ۱۵ سوره اسراء

وَلَكِنْ: ولیکن

لَا تَفْقَهُونَ: نمی فهمید

تَسْبِيحَهُمْ: تسبیح آن ها را.

إِنَّهُ كَانَ: به درستی که او باشد

ص: ۲۷۵

حَلِيمًا: بردبار

غَفُورًا: و آمرزنده.

۴۹ وَ قَالُوا أءِذَا كُنَّا عِظَامًا وَ رُفَاتًا أءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا

وَ قَالُوا: و گفتند:

أءِذَا كُنَّا: آیا وقتی شدیم ما

عِظَامًا: استخوان هایی

وَ رُفَاتًا: در حالی که پوسیده،

أءِنَّا: آیا همانا ما

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۹)

لَمَبْعُوثُونَ: هر آینه مبعوث می شویم

خَلْقًا: به خلقی

جَدِيدًا: جدید، تازه؟

۵۰ قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا

قُلْ كُونُوا: بگو: باشید

حِجَارَةً: سنگی

ص: ۲۷۶

أَوْ حَدِيدًا: يَا أَهْنِي،

۵۱ أَوْ خَلَقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُ نَاقِلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا

أَوْ خَلَقًا: بَا هَر مَخْلُوقِي

(۳۳۰) جلد ۱۵ سوره اسراء

مِمَّا: از آن چه

يَكْبُرُ: بزرگ می نماید

فِي صُدُورِكُمْ: در سینه هایتان،

فَسَيَقُولُونَ: پس به زودی می گویند:

مَنْ: چه کسی

يُعِيدُنَا: باز می گرداند ما را؟

قُلِ الَّذِي: بگو: آن که

فَطَرَكُمْ: آفرید شما را

أَوَّلَ مَرَّةٍ: روز نخست.

فَسَيُنْغِضُونَ: پس به زودی تکان می دهند

ص: ۲۷۷

إِلَيْكَ: به سوی تو

رُؤُسَهُمْ: سرهایشان را

وَيَقُولُونَ: و می گویند:

مَتَى هُوَ: کی است آن؟

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۱)

قُلْ عَسَىٰ: بگو: شاید

أَنْ يَكُونَ قَرِيْبًا: که باشد نزدیک

۵۲ يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَ تَظُنُّونَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيْلًا

يَوْمَ: روزی که

يَدْعُوكُمْ: می خواند شما را

فَتَسْتَجِيبُونَ: پس اجابت می کنید

بِحَمْدِهِ: (در حالی که) حمد می کنید او را

و تَظُنُّونَ: و گمان می کنید

إِنْ لَبِثْتُمْ: که درنگ نکرده اید، توقف ننموده اید

إِلَّا قَلِيْلًا: مگر کمی، اندکی.

ص: ۲۷۸

۵۳ وَ قُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ

(۳۳۲) جلد ۱۵ سوره اسراء

الشَّيْطَانُ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا

وَ قُلْ لِعِبَادِي: وَ بگو به بندگانم

يَقُولُوا: که بگویند

الَّتِي هِيَ: (آن چه را) که آن

أَحْسَنُ: بهتر است،

إِنَّ الشَّيْطَانَ: به درستی که شیطان

يَنْزِعُ: کدورت می افکند

بَيْنَهُمْ: بینشان،

إِنَّ الشَّيْطَانَ: همانا شیطان

كَانَ لِلْإِنْسَانِ: باشد برای انسان

عَدُوًّا مُبِينًا: دشمنی آشکار.

۶۴ وَ اسْتَفْزِزْ مَنْ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۳)

وَ اجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَ رَجْلِكَ وَ شَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَ الْأَوْلَادِ وَ عَدُوَّهُمْ وَ مَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ

ص: ۲۷۹

إِلَّا غُرُورًا

وَ اسْتَفْزِزُ: و تحریک کن، از جای بکن

مَنْ: هر کس را که

اسْتَطَعْتَ: توانایی داری

مِنْهُمْ: از ایشان

بِصَوْتِكَ: با صدای خودت،

وَ أَجْلِبُ: و جلب کن، بتازان

عَلَيْهِمْ: بر ایشان

بِخَيْلِكَ: (لشکر) سواره ات

وَ رَجَلِكَ: و (لشکر) پیاده ات را،

وَ شَارِكُهُمْ: و شرکت کن، شریک شو

فِي الْأَمْوَالِ: در مال ها

(۳۳۴) جلد ۱۵ سوره اسراء

وَ الْأَوْلَادِ: و فرزندان شان

وَ عِدَّتُهُمْ: وعده شان (بده)،

وَ مَا يَعِدُّهُمْ: و وعده نمی دهد به ایشان

الشَّيْطَانُ: شیطان،

إِلَّا غُرُورًا: مگر به غرور.

ص: ۲۸۰

۶۵ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا

اِنَّ: به درستی که

عبادی: بندگان من

لَيْسَ لَكَ: نیست تو را

عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ: بر آن ها سلطه ای،

وَكَفَىٰ: و کافی است که

بِرَبِّكَ: پروردگارت

وَكِيلًا: وکیل (باشد).

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۵)

۶۶ رَبُّكُمْ الَّذِي يُزْجِي لَكُمْ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا

رَبُّكُمْ: پروردگار شما

الَّذِي: کسی است که

يُزْجِي: به حرکت درمی آورد

لَكُمْ الْفُلْكَ: برای شما کشتی را

فِي الْبَحْرِ: در دریا

ص: ۲۸۱

لَتَبْتَغُوا: تا طلب کنید

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

إِنَّهُ كَانَ: همانا او باشد

بِكُمْ رَحِيمًا: به شما مهربان.

۶۷ وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ

(۳۳۶) جلد ۱۵ سوره اسراء

تَدْعُونَ إِلَّا آيَاهُ فَلَمَّا نَجَّيْكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا

وَإِذَا: و هنگامی که

مَسَّكُمْ: برسد به شما

الضُّرُّ: ضرر، ناراحتی

فِي الْبَحْرِ: در دریا

ضَلَّ: فراموش می کنید، گم می شود

مَنْ: کسی را که

تَدْعُونَ: می خوانید

إِلَّا آيَاهُ: مگر او را

فَلَمَّا: پس وقتی که

ص: ۲۸۲

نَجِّيْكُمْ: نجات داد شما را

إِلَى الْبَرِّ: به سوی خشکی،

أَعْرَضْتُمْ: روی برمی گردانید

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۷)

وَ كَانَ: و باشد

الْإِنْسَانَ: انسان

كُفُورًا: ناسپاس.

۷۰ وَ لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَ حَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَ رَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ فَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

كَرَّمْنَا: گرامی داشتیم ما

بَنِي آدَمَ: فرزندان آدم را،

وَ حَمَلْنَاهُمْ: و حمل کردیم ما آن هارا

فِي الْبَرِّ: در خشکی

وَ الْبَحْرِ: و دریا

وَ رَزَقْنَاهُمْ: و روزی دادیم به آن ها

(۳۳۸) جلد ۱۵ سوره اسراء

ص: ۲۸۳

مِنَ الطَّيِّبَاتِ: از پاکیزه ها،

وَ فَضَّلْنَاهُمْ: و برتری دادیم ما آن ها را

عَلَى كَثِيرٍ: بر بسیاری

مِمَّنْ: از کسانی که

خَلَقْنَا: خلق کردیم

تَفْضِيلًا: برتری دادنی.

٧١ يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ اِنْسٍ بِاِمَامِهِمْ فَمَنْ اُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَاُولَئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا

يَوْمَ: روزی که

نَدْعُوا: فرامی خوانیم

كُلَّ: همه

اِنْسٍ: انسان ها را

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۹)

بِاِمَامِهِمْ: با پیشوایشان،

فَمَنْ: پس هر کس

اُوْتِيَ: داده شود

ص: ۲۸۴

كِتَابُهُ: نامه اش

بِیَمِینِهِ: به دست راستش،

فَأُولَئِكَ: پس آنان

يَقْرَأُونَ: می خوانند

كِتَابَهُمْ: کتابشان را، نامه شان را

وَلَا يُظْلَمُونَ: و ظلم نمی شوند

فَتِيلاً: (حَتَّى) به اندازه رشته نازک هسته خرما.

۷۲ وَ مَنْ كَانَ فِيهِذِهِ اَعْمٰی فَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ اَعْمٰی وَ اَضَلُّ سَبِيْلًا

وَ مَنْ كَانَ: و کسی که باشد

(۳۴۰) جلد ۱۵ سوره اسراء

فی هذه: در این (جهان)

اَعْمٰی: کور، نابینا،

فَهُوَ: پس او

فی الْاٰخِرَةِ: در آخرت

اَعْمٰی: (نیز) کور است

وَ اَضَلُّ: و گمراه تر است

ص: ۲۸۵

سَيِّلاً: از راه.

٧٨ أَقِمِ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا

أَقِم: به پا دار

الصَّلَاة: نماز را

لِدُلُوكِ: از وقت زوال

الشَّمْسِ: آفتاب، خورشید

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (٣٤١)

إِلَى غَسَقِ: تا اول تاریکی

اللَّيْلِ: شب

وَقُرْآنَ: و خواندن

الْفَجْرِ: فجر،

إِنَّ: به درستی که

قُرْآنَ: خواندن

الْفَجْرِ: فجر (نماز صبح)

كَانَ: باشد

مَشْهُودًا: مورد مشاهده.

ص: ٢٨٤

۷۹ وَ مِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا

وَ مِنَ اللَّيْلِ: و پاسی از شب

فَتَهَجَّدْ: پس تهجد کن، بیدار باش

بِهِ نَافِلَةً: به آن، نافله ای، (عبادات غیر واجب)

(۳۴۲) جلد ۱۵ سوره اسراء

لَكَ: که برای توست،

عَسَى: امید است

أَنْ يَبْعَثَكَ: که مبعوث گرداند تو را

رَبُّكَ: پروردگارت

مَقَامًا: به مقامی

مَّحْمُودًا: در خور ستایش.

۸۰ وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَ اجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا

وَقُلْ: و بگو:

رَبِّ: پروردگارا!

أَدْخِلْنِي: داخل کن مرا

ص: ۲۸۷

مُدْخَلٌ: دخول (در هر کار)

صِدْقٌ: صادقانه،

سوره اِسْرَاءِ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۳)

وَ اَخْرِجْنِي: و خارج کن مرا

مُخْرَجٌ: خروج (از هر کار)

صِدْقٌ: صادقانه،

وَ اجْعَلْ: و قرار بده

لِي مِّنْ: برای من از

لَدُنْكَ: نزد خودت

سُلْطَانًا: سلطانی، حجت روشنی

نَصِيرًا: که یاری (کند مرا).

۸۱ وَ قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَ زَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا

وَ قُلْ: و بگو:

جَاءَ الْحَقُّ: آمد حق

وَ زَهَقَ: و نابود شد

(۳۴۴) جلد ۱۵ سوره اِسْرَاءِ

الْبَاطِلُ: باطل.

ص: ۲۸۸

إِنَّ: به درستی که

الْبَاطِلَ: باطل

كَانَ: باشد

زَهْوَقًا: نابود شدنی.

۸۲ وَ نُزِّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَ لَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا

وَ نُزِّلَ: و نازل می کنیم

مِنَ الْقُرْآنِ: از قرآن

مَا هُوَ: آن چه را که آن

شِفَاءٌ: شفاء

وَ رَحْمَةٌ: و رحمتی

لِّلْمُؤْمِنِينَ: بر مؤمنان است.

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۵)

وَ لَا يَزِيدُ: و نمی افزاید

الظَّالِمِينَ: ظالمان را

إِلَّا: مگر

خَسَارًا: خسران، زیان.

ص: ۲۸۹

۸۳ وَ إِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَ نَا بِجَانِبِهِ وَ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يُوسَا

وَ إِذَا: وَ هنگامی که

أَنْعَمْنَا: نعمت دادیم

عَلَى الْإِنْسَانِ: به انسان

أَعْرَضَ: روی برگرداند

وَ نَا بِجَانِبِهِ: و دور شود متکبرانه،

وَ إِذَا: وَ هنگامی که

مَسَّهُ: برسد به او

الشَّرُّ: شری، بلائی

(۳۴۶) جلد ۱۵ سوره اسراء

كَانَ يُوسَا: باشد مایوس.

۸۸ قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَ الْجِنَّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَ لَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

قُلْ: بگو:

لَئِنِ: هر آینه اگر

ص: ۲۹۰

اجْتَمَعَتْ: اجتماع کنند، اتفاق کنند

الْإِنْسُ وَالْجِنُّ: انسان ها و جن

عَلَى أَنْ: بر این که

يَأْتُوا بِمِثْلِ: بیاورند به مثل

هَذَا الْقُرْآنِ: این قرآن،

لَا يَأْتُونَ: نمی توانند

بِمِثْلِهِ: به مثل آن (بیاورند)،

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۷)

وَلَوْ كَانَتْ: هر چند که باشند

بَعْضُهُمْ: بعضی از آن ها

لِيُبْغِضَ: بر بعض دیگر

ظَهْرًا: پشتیبان، کمک کار

۸۹ وَ لَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَيَّا كَثُرَ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

صَرَّفْنَا: آوردیم، گوناگون بیان

لِلنَّاسِ: برای مردم

ص: ۲۹۱

فی هذا القرآن: در این قرآن

مِنْ كُلِّ مَثَلٍ: از هر مَثَل،

فَأَبَى: پس ابا کنند

أَكْثَرُ النَّاسِ: بیشتر مردم

(۳۴۸) جلد ۱۵ سوره اسراء

إِلَّا كُفُورًا: مگر ناسپاسی را.

۹۰ وَ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَبْتُوعَا

وَ قَالُوا: وَ كَفْتُنْد:

لَنْ نُؤْمِنَ: هرگز ایمان نمی آوریم

لَكَ حَتَّى: به تو، تا

تَفْجُرَ لَنَا: بشکافی، بیرون آوری

مِنَ الْأَرْضِ: از زمین

يَبْتُوعَا: چشمه آبی،

۹۱ أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجَّرَ الْأَنْهَارُ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا

ص: ۲۹۲

أَوْ تَكُونَ لَكَ: یا باشد تو را

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۹)

جَنَّةٍ مِنْ نَخِيلٍ: باغی از نخل ها

وَعِنَبٍ: و انگور،

فَتَفَجَّرَ: پس به جریان اندازی

الْأَنْهَارَ: نهرها، رودها

خَالَهَا: از لابلاى آن

تَفَجَّرَ: به جریان انداختی.

۹۴ وَ مَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشْرًا رَسُولًا

وَ مَا مَنَعَ: منع نکرد، باز نداشت

النَّاسَ: مردم را

أَنْ يُؤْمِنُوا: این که ایمان بیاورند

إِذْ: هنگامی که

جَاءَهُمْ: آمد ایشان را

(۳۵۰) جلد ۱۵ سوره اسراء

الْهُدَىٰ: هدایت،

إِلَّا أَنْ قَالُوا: مگر این که گفتند:

ص: ۲۹۳

أَبْعَثَ: آیا مبعوث کرد.

اللَّهُ بَشَرًا: خداوند بشری را

رَسُولًا: به عنوان رسول؟

۹۵ قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا

قُلْ لَوْ كَانَ: بگو: اگر بود

فِي الْأَرْضِ: در روی زمین

مَلَائِكَةٌ: فرشتگانی

يَمْشُونَ: که راه می رفتند

مُطْمَئِنِّينَ: با آرامش،

لَنَزَّلْنَا: حتما نازل می کردیم

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۱)

عَلَيْهِمْ: برایشان

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَلَكَ: فرشته ای که

رَسُولًا: رسول باشد.

ص: ۲۹۴

۹۸ ذَلِكْ جَزَاؤُهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَيْنَا لَمُبْعُوثُونَ خَلَقًا جَدِيدًا

ذَلِكْ جَزَاؤُهُمْ: این جزاء آن هاست

بِأَنَّهُمْ: به خاطر آن که آن ها

كَفَرُوا: کافر شدند

بِآيَاتِنَا: به آیات ما

وَقَالُوا: و گفتند:

أَإِذَا: آیا هنگامی که

كُنَّا عِظَامًا: شدیم استخوان هایی

(۳۵۲) جلد ۱۵ سوره اسراء

وَرُفَاتًا: پوسیده،

أَيْنَا: آیا همانا ما

لَمُبْعُوثُونَ: هر آینه مبعوث می شویم

خَلَقًا جَدِيدًا: به خلقتی تازه؟

۹۹ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا رَيْبَ فِيهِ فَابَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُّوا

ص: ۲۹۵

أَوَلَمْ يَرَوْا: و آیا ندیدند، ندانستند

أَنَّ اللَّهَ: که همانا خدایی

الَّذِي خَلَقَ: که خلق کرد

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را

قَادِرٌ: قادر و تواناست

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۳)

عَلَىٰ أَنْ: بر این که

يَخْلُقَ: خلق کند

مِثْلَهُمْ: مثل آن ها را؟

وَجَعَلَ: و قرار داد

لَهُمْ: برای آن ها

أَجَلًا: مدتی معین،

لَا رَيْبَ: شکی نیست

فِيهِ: در آن

فَأَبَىٰ: پس ابا کردند، سرپیچی نمودند

الظَّالِمُونَ: ظالمان،

إِلَّا كُفُورًا: مگر ناسپاسی را.

۱۰۵ وَ بِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَ بِالْحَقِّ نَزَلَ وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَ نَذِيرًا

وَ بِالْحَقِّ: و به حق

(۳۵۴) جلد ۱۵ سوره اسراء

أَنْزَلْنَاهُ: نازل کردیم آن را

وَ بِالْحَقِّ: و به حق

نَزَلَ: نازل شد.

وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ: و نفرستادیم تو را

إِلَّا مُبَشِّرًا: مگر بشارت دهنده

وَ نَذِيرًا: و بیم رسان.

۱۰۶ وَ قُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ وَ نَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا

وَ قُرْآنًا: و قرآنی که

فَرَقْنَاهُ: جدا جدا، به تدریج فرستادیم آن را

لِتَقْرَأَهُ: تا بخوانی آن را

عَلَى النَّاسِ: بر مردم

عَلَى مُكْثٍ: با درنگ، با آرامش

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۵)

ص: ۲۹۷

وَنَزَّلْنَاهُ: و نازل نمودیم آن را

تَنْزِيلًا: نازل کردنی.

۱۰۷ قُلْ اٰمِنُوْا بِهٖ اَوْ لَا تُؤْمِنُوْا اِنَّ الَّذِيْنَ اٰتَوْا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهٖ اِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ يَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ سُجَّدًا

قُلْ: بگو:

اٰمِنُوْا بِهٖ: ایمان بیاورید به آن

اَوْ لَا تُؤْمِنُوْا: و یا ایمان نیاورید،

اِنَّ: همانا

الَّذِيْنَ: کسانی که

اٰتَوْا: داده شدند

الْعِلْمَ: علم

مِنْ قَبْلِهٖ: از قبل آن

اِذَا: هنگامی که

(۳۵۶) جلد ۱۵ سوره اسراء

يُتْلٰى: تلاوت می شود

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

يَخِرُّوْنَ: به خاک می افتند

ص: ۲۹۸

لِلْأَذْقَانِ: بر چانه ها

سُجِّدًا: سجده کنان.

۱۰۸ وَ يَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا

وَيَقُولُونَ: و می گویند:

سُبْحَانَ: منزّه است

رَبِّنَا: پروردگار ما،

إِنْ كَانَ وَعْدُ: که باشد وعده

رَبِّنَا: پروردگار ما

لَمَفْعُولًا: انجام شدنی.

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۷)

۱۰۹ وَ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَنْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا

وَيَخِرُّونَ: و به خاک می افتند

لِلْأَذْقَانِ: بر چانه ها

يَنْكُونَ: گریه کنان

وَيَزِيدُهُمْ: و افزون شود ایشان را

ص: ۲۹۹

خُشوعاً: خشوع و تواضع.

۱۱۰ قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيُّمَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ وَلَا تَجْهَرُوا بِصَلَاتِكُمْ وَلَا تَخَافُوهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا

قُل: بگو:

ادْعُوا: بخوانید

اللَّهُ: الله را

(۳۵۸) جلد ۱۵ سوره اسراء

أَوِ ادْعُوا: یا بخوانید

الرَّحْمَنَ: رحمان را،

أَيُّمَا: هر کدام را

مَا تَدْعُوا: بخوانید

فَلَهُ: پس برای اوست

الْأَسْمَاءُ: نام های

الْحُسْنَىٰ: نیکو، بهترین

وَلَا تَجْهَرُوا: و بلند نخوان

بِصَلَاتِكُمْ: نمازت را

ص: ۳۰۰

وَلَا تُخَافُتْ: و آهسته هم نخوان

بِهَا: آن را

وَ اتَّبَعِ: و پیش گیر، انتخاب کن

بَيْنَ ذَلِكَ: بین آن (دو)

سَبِيلًا: راهی (معتدل).

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۹)

۱۱۱ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وِلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبْرُهُ تَكْبِيرًا

وَقُلِ: و بگو:

الْحَمْدُ: ستایش

لِلَّهِ: برای خدایی است

الَّذِي: که

لَمْ يَتَّخِذْ: نگرفته

وَلَدًا: فرزندی

وَلَمْ يَكُنْ: و نباشد

لَهُ: برای او

ص: ۳۰۱

شَرِيكَ: شریکی

فِي الْمُلْكِ: در حکومت

(۳۶۰) جلد ۱۵ سوره اسراء

وَلَمْ يَكُنْ: و نباشد

لَهُ: برای او

وَلِيٌّ: سرپرستی، حامی ای

مِنَ الذُّلِّ: (به خاطر) ضعف و ذلّت

وَ كِبْرُهُ: و تکبیر گوی او را

تَكْبِيرًا: تکبیر گفتن کامل

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۱)

ص: ۳۰۲

۱ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا

الْحَمْدُ: ستایش

لِلَّهِ: مخصوص خدایی است

الَّذِي: که

أَنْزَلَ: نازل کرد

عَلَى عَبْدِهِ: بر بنده اش

الْكِتَابَ: کتاب را

وَلَمْ يَجْعَلْ: و قرار نداد

لَهُ: برای آن

عِوَجًا: کجی، انحرافی.

۲ قَيِّمًا لِيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِّنْ لَّدُنْهُ وَيُبَشِّرَ

(۳۶۲) جلد ۱۵ سوره كهف

الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا

قَيِّمًا: که ثابت و استوار است

ص: ۳۰۳

لِيُنذِرَ: تا بترساند

بَأْسًا: از عذابی

شَدِيدًا: سخت

مِنْ لَدُنْهُ: از نزد خودش

وَيُبَشِّرُ: و بشارت دهد

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان را

الَّذِينَ: کسانی که

يَعْمَلُونَ: عمل می کنند

الصَّالِحَاتِ: به کارهای شایسته

أَنَّ: همانا

لَهُمْ: برای ایشان است

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۳)

أَجْرًا حَسَنًا: پاداشی نیکو.

۳ مَا كَثِيرٍ فِيهِ أَبَدًا

ما كَثِيرٍ: ماندگارانند

فِيهِ أَبَدًا: در آن تا ابد.

ص: ۳۰۴

۴ وَ يُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا

و يُنذِرُ: و بیم دهد، بترساند

الَّذِينَ: کسانی را که

قَالُوا: گفتند، گویند:

اتَّخَذَ: گرفته، انتخاب نموده

اللَّهُ: خداوند

وَلَدًا: فرزندى.

(۳۶۴) جلد ۱۵ سوره كهف

۵ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِابَائِهِمْ كَبِرَتْ كَلِمَةٌ تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا

مَا لَهُمْ: نیست برای آن ها

بِهِ: به آن

مِنْ عِلْمٍ: هیچ علمى

وَلَا لِابَائِهِمْ: و نه برای پدانشان.

كَبِرَتْ: بزرگ است

كَلِمَةٌ: کلمه ای که

تَخْرُجُ: خارج می شود

ص: ۳۰۵

مِنْ أَفْوَاهِهِمْ: از دهانهایشان

إِنْ يَقُولُونَ: نمی گویند

إِلَّا كَذِبًا: مگر دروغی.

۶ فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلَىٰ آثَارِهِمْ

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۵)

إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا

فَلَعَلَّكَ: پس شاید تو، نزدیک است تو

بَاخِعٌ: هلاک کنی

نَفْسَكَ: خودت را

عَلَىٰ آثَارِهِمْ: بر آثار آن ها، بر اعمال آن ها

إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا: اگر ایمان نیاورید

بِهَذَا الْحَدِيثِ: به این گفتار (قرآن)،

أَسَفًا: از روی تأسف، اندوه.

۷ إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا

إِنَّا: به درستی که ما

ص: ۳۰۶

جَعَلْنَا مَا: قرار دادیم آن چه

عَلَى الْأَرْضِ: بر (روی) زمین است

(۳۶۶) جلد ۱۵ سوره کهف

زِينَةً لَهَا: زینتی برای آن،

لِيَتَلَوْهُمْ: تا بیازماییم ایشان را

أَيُّهُمْ: که کدامیک از آن ها

أَحْسَنُ: نیکوتر است

عَمَلًا: از نظر عمل.

۸ وَ إِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا

وَ إِنَّا: و همانا ما

لَجَاعِلُونَ: قرار دهنده ایم

مَا عَلَيْهَا: آن چه بر روی آن است

صَعِيدًا: (مانند) زمینی بدون گیاه

جُرُزًا: و زمینی خشک و بایر.

۹ أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۷)

مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا

ص: ۳۰۷

أَمْ حَسِبْتَ: آیا گمان کردی

أَنَّ أَصْحَابَ: که همانا یاران

الْكَهْفِ: كهف

وَالرَّقِيقِ: و رقیم

كَانُوا مِنْ: بودند از

آیاتنا عَجَبًا: نشانه های عجیب؟

۱۰ اِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا

اِذْ أَوَى: زمانی که پناه بردند

الْفِتْيَةُ: جوانان، جوانمردان

إِلَى الْكَهْفِ: به غار،

فَقَالُوا: پس گفتند:

(۳۶۸) جلد ۱۵ سوره كهف

رَبَّنَا: پروردگار ما

إِنَّا: بده به ما

مِنْ لَدُنْكَ: از نزد خودت

رَحْمَةً: رحمتی

ص: ۳۰۸

وَهَيَّيْ ء لَنَا: و آماده نما برای ما

مِنْ أَمْرِنَا: از برای کارمان

رَشَدًا: رشد و تعالی، راه نجاتی، راه یافتن به سوی مطلوب.

۱۱ فَضْرَبْنَا عَلَيَّ اذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا

فَضْرَبْنَا: پس زدیم ما

عَلَيَّ اذَانِهِمْ: بر گوش هایشان

فِي الْكَهْفِ: در غار

سِنِينَ عَدَدًا: سال های معدودی.

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۹)

۱۲ ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنُعَلِّمَهُمُ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَىٰ لِمَا لَبِئُوا أَمَدًا

ثُمَّ: سپس

بَعَثْنَاهُمْ: برانگیختیم آن ها را

لِنُعَلِّمَهُمُ: تا بدانیم، تا معلوم گردانیم

أَيُّ الْحِزْبَيْنِ: کدام یک از دو گروه

ص: ۳۰۹

أَخْصِي: شماره خواهند کرد

لِمَا: آن چه را که

لَبِثُوا: درنگ کردند

أَمَدًا: در طول زمان، مدت معین.

۱۳ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْنَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَ زِدْنَا لَهُم هُدًى

(۳۷۰) جلد ۱۵ سوره کهف

نَحْنُ: ما

نَقُصُّ: قصه می کنیم، بازگو می کنیم

عَلَيْكَ: برای تو

نَبَأَهُم بِالْحَقِّ: خبرشان را به حق.

إِنَّهُمْ: به درستی که ایشان

فِتْنَةٌ: جوانانی بودند

آمَنُوا: که ایمان آوردند

بِرَبِّهِمْ: به پروردگارشان،

و زِدْنَا لَهُم: و زیاد کردیم ما بر آن ها

هُدًى: هدایت را.

ص: ۳۱۰

۱۴ وَ رَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوَ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطَا

وَ رَبَطْنَا: و ربط دادیم، محکم ساختیم

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۱)

عَلَى قُلُوبِهِمْ: دل های آن ها را

إِذْ قَامُوا: آن گاه که قیام کردند

فَقَالُوا: پس گفتید:

رَبُّنَا: پروردگار ما

رَبُّ السَّمَاوَاتِ: پروردگار ما

وَالْأَرْضِ: و زمین است،

لَنْ نَدْعُوَ: هرگز نمی خواهیم

مِنْ دُونِهِ: غیر از او

إِلَهًا: معبودی را،

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

قُلْنَا: گفتیم ما

إِذَا: در آن صورت

ص: ۳۱۱

شَطَطًا: سخنی دور از حق.

(۳۷۲) جلد ۱۵ سوره کهف

۱۵ هُوَ لَاءِ قَوْمَنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

هُوَ لَاءِ: آنان

قَوْمَنَا: قوم ما هستند

اتَّخَذُوا: گرفتند، انتخاب نمودند

مِنْ دُونِهِ: غیر از او

إِلَهًا: معبودی،

لَوْلَا يَأْتُونَ: چرا نمی آورند

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

بِسُلْطَانٍ: دلیل، حجت

بَيِّنٍ: روشنی، آشکاری؟

فَمَنْ أَظْلَمُ: پس کیست ظالم تر

مِمَّنِ: از کسی که

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۳)

ص: ۳۱۲

اُفْتَرَى: افترا ببندد

عَلَى اللَّهِ كَذِبًا: بر خدا دروغی را؟

۱۶ وَإِذْ اغْتَرَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوْا إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا

وَإِذْ: و هنگامی که

اغْتَرَلْتُمُوهُمْ: کناره گیری کردید از ایشان

وَمَا يَعْبُدُونَ: و نپرستید

إِلَّا اللَّهَ: مگر خدا را،

فَأَوْا: پس پناه ببرید

إِلَى الْكَهْفِ: به سوی غار

يَنْشُرْ: وسعت می دهد

لَكُمْ: برای شما

(۳۷۴) جلد ۱۵ سوره کهف

رَبُّكُمْ: پروردگارتان

مِنْ رَحْمَتِهِ: از رحمتش،

ص: ۳۱۳

وَيُهَيِّئُ: و آماده می کند

لَكُمْ: برایتان

مِنْ أَمْرِكُمْ: از کارتان

مِرْفَقًا: گشایشی، راحتی ای.

۱۷ وَ تَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشَّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ
اللَّهِ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا

وَ تَرَى: و می بینی

الشَّمْسَ: خورشید را

إِذَا: هنگامی که

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۵)

طَلَعَتْ: طلوع کرد

تَزَاوَرُ: متمایل می گردد

عَنْ كَهْفِهِمْ: از غارشان

ذَاتَ الْيَمِينِ: به جانب راست،

ص: ۳۱۴

وَإِذَا: و هنگامی که

غَرَبَتْ: غروب کرد

تَقَرَّضُهُمْ: بریده می شود از آن ها، عدول می کند

ذَاتَ الشَّمَالِ: به جانب چپ،

وَهُمْ فِي: و ایشان در

فَجْوَةٍ: فضای پهناور و وسیعی

مِنْهُ: از آن (بودند).

ذَلِكَ: این

مِنْ آيَاتِ: از نشانه های

اللَّهِ: خداوند است.

(۳۷۶) جلد ۱۵ سوره کهف

مَنْ: کسی را که

يَهْدِي: هدایت کند

اللَّهُ: خدا،

فَهُوَ: پس او

الْمُهْتَدِي: هدایت شده،

وَمَنْ: و کسی را که

ص: ۳۱۵

يُضِلُّل: گمراه کند

فَلَنْ تَجِدَ: پس هرگز نمی یابی

لَهُ وَلِيًّا: برای او ولی ای

مُرْشِدًا: مرشدی، راهنمایی.

۱۸ وَ تَحْسَبُهُمْ آيِقَاطًا وَ هُمْ رُقُودٌ وَ نُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَ ذَاتَ الشَّمَالِ وَ كَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا

سوره كهف لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۷۷)

وَ كَلْبُهُمْ رُغْبًا

وَ تَحْسَبُهُمْ: و گمان می کنی آن ها

آيِقَاطًا: بیدارند

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

رُقُودٌ: به خواب رفته بودند.

وَ نُقَلِّبُهُمْ: و می گردانیدیم آن ها را

ذَاتَ الْيَمِينِ: به طرف راست

وَ ذَاتَ: و به طرف

ص: ۳۱۶

الشَّمَالِ: چپ

وَ كَلْبُهُمْ: و سگشان

بِاسِطٍ: باز کرده بود، گشوده بود

ذِرَاعِيهِ: دو دستش را

بِالْوَصِيدِ: جلوی غار.

لَوْ اَطَّلَعْتَ: اگر مطلع می شدی

(۳۷۸) جلد ۱۵ سوره کهف

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

لَوْلَيْتَ: پشت می کردی

مِنْهُمْ: از آن ها

فِرَارًا: در حالت فرار،

وَ لَمَلَيْتَ: و هر آینه پُر می شدی

مِنْهُمْ: از آن ها

رُغْبًا: از ترس و وحشت.

۱۹ وَ كَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِئْتُمْ قَالُوا لَبِئْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ

ص: ۳۱۷

قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَيْسَ لَيْسْتُمْ فَاذْعَبُوا حَيْدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرُوا أَيُّهَا أَزْكَى طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْجِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

سوره كهف لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۷۹)

بَعَثْنَاهُمْ: برانگيختيم ما آن ها را

لَيْسَ لَيْسَاءُ لَوْ: تا سؤال كنند

بَيْنَهُمْ: از يكديگر.

قَالَ: گفت:

قَائِلٌ: گوینده ای

مِنْهُمْ: از آن ها،

كَمْ: چقدر

لَيْسْتُمْ: درنگ كرديد، مانديد؟

قَالُوا: گفتند:

لَيْسْنَا: مانديم (خوابيديم)

يَوْمًا أَوْ: يك روز يا

بَعْضَ يَوْمٍ: قسمتی از يك روز.

ص: ۳۱۸

قَالُوا: كَفْتُنْد:

رُبُّكُمْ: پروردگار شما

(۳۸۰) جلد ۱۵ سوره كهف

أَعْلَمُ بِمَا: داناتر است به آن چه

لَبِئْسُمْ: درنگ كردید،

فَابْعَثُوا: پس بفرستید

أَحَدُكُمْ: یکی از خودتان را

بَوْرِقِكُمْ هَذِهِ: با این پول هایتان

إِلَى الْمَدِينَةِ: به سوی شهر

فَلْيَنْظُرُوا: و باید بنگرد، ببیند

أَيُّهَا: کدامیک آن ها

أَرْكَى: پاکیزه تر و (حلال تر) است

طَعَامًا: از نظر غذا

فَلْيَأْتِكُمْ: پس بیاورد برایتان

بِرِزْقٍ مِنْهُ: روزی ای از آن،

وَلْيَتَلَطَّفُوا: و باید دقت کند

وَلَا يُشْعِرَنَّ: و نباید شناخته شود

سوره كهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۱)

بِكُمْ أَحَدًا: از شما احدی.

۲۰ أَنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدَا

أَنَّهُمْ: همانا آن ها

إِنْ يَظْهَرُوا: اگر مطلع شوند

عَلَيْكُمْ: بر شما

يَرْجُمُوكُمْ: سنگسار می کنند شما را،

أَوْ يُعِيدُوكُمْ: یا باز می گردانند شما را

فِي مِلَّتِهِمْ: در آئین خودشان،

وَلَنْ تُفْلِحُوا: و هرگز رستگار نمی شوید

إِذَا أَبَدَا: در آن هنگام ابدا.

۲۱ وَ كَذَلِكَ أَغْتَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيُعَلِّمُوا أَنْ وَعَدَ اللَّهُ

(۳۸۲) جلد ۱۵ سوره كهف

حَقُّ وَ أَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْنَا بَنِيَانًا رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ

ص: ۳۲۰

قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا

وَكَذَلِكَ: و این چنین

أَعْرَضْنَا: آگاه کردیم ما

عَلَيْهِمْ: بر آن ها (مردم را)

لِيَعْلَمُوا: تا بدانند

أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ: که وعده خدا

حَقٌّ: حق است

وَأَنَّ: و به درستی که

السَّاعَةَ: قیامت

لَا رَيْبَ فِيهَا: شکی نیست در آن،

إِذْ: آن گاه که

يَتَنَارَعُونَ: نزاع می کردند

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۳)

بَيْنَهُمْ: میان خودشان

أَمْرُهُمْ: در کار آن ها،

فَقَالُوا: پس گفتند: (مشرکان)

ابْنُوا: بنا کنید

ص: ۳۲۱

عَلَيْهِمْ: بر (درب غار) آن ها

بُنَيَانَا: بنایی

رَبُّهُمْ: پروردگار آن ها

أَعْلَمُ: داناتر است

بِهِمْ: به آن ها.

قَالَ: گفتند:

الَّذِينَ: کسانی که

غَلَبُوا: غلبه کردند

عَلَى أَمْرِهِمْ: بر کارشان

لَتَتَّخِذَنَّ: هر آینه می سازیم

(۳۸۴) جلد ۱۵ سوره کهف

عَلَيْهِمْ: برای آن ها

مَسْجِدًا: مسجدی.

۲۲ سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةً رَابِعُهُمْ كَذِبٌ وَيَقُولُونَ خَمْسَةَ سَادِسُهُمْ كَذِبٌ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةَ وَثَامِنُهُمْ كَذِبٌ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ
بِعَدَّتِهِمْ مَا

ص: ۳۲۲

يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا

سَيَقُولُونَ: به زودی خواهند گفت:

ثَلَاثَةٌ: سه تا (بودند)

رَابِعُهُمْ: چهارمی شان

كَلْبُهُمْ: سگشان (بود)

وَيَقُولُونَ: و (بعضی) می گویند

خَمْسَةٌ: پنج تا (بودند)

سوره كهف لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۸۵)

سَادِسُهُمْ: ششمی شان

كَلْبُهُمْ: سگشان (بود)

رَجْمًا: سنگی است، تیری است

بِالْغَيْبِ: به غیب، در تاریکی

وَيَقُولُونَ: و می گویند:

سَبْعَةٌ: هفت تا (بودند)

وَأَمِنْهُمْ: و هشتمی شان

كَلْبُهُمْ: سگشان (بود).

قُلْ: بگو:

رَبِّي: پروردگارم

أَعْلَمُ: داناتر است

بِعِدَّتِهِمْ: به عده آن ها

مَا يَعْلَمُهُمْ: نمی دانند (تعداد) آن ها را

إِلَّا قَلِيلٌ: مگر اندکی.

(۳۸۶) جلد ۱۵ سوره كهف

فَلَا تُمَارِ: پس جدل نکن

فِيهِمْ: در مورد آن ها

إِلَّا مِرَاءً: مگر مجادله ای، گفتگویی

ظاهراً: به ظاهر، سطحی

وَلَا تَسْتَفْتِ: و طلب فتوا نکن، سؤال نکن

فِيهِمْ: درباره آن ها

مِنْهُمْ: از هیچ

أَحَدًا: احدی.

۲۳ وَ لَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ غَدًا

ص: ۳۲۴

وَلَا تَقُولَنَّ: وَنُكُو

لِشَيْءٍ: (درباره) چیزی

أَنْتِي: که همانا من

فَاعِلٌ: انجام دهنده ام

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۷)

ذَلِكَ: آن را

غدا: فردا.

۲۴ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَ أذْكَرُ رَبِّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنِي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا

إِلَّا: مگر این که (بگویی)

أَنْ يَشَاءَ: اگر بخواهد

اللَّهُ: خدا.

وَ أذْكَرُ: و یاد کن

رَبِّكَ: پروردگارت را

إِذَا: هنگامی که

نَسِيتَ: فراموش کردی

ص: ۳۲۵

وَقُلْ: و بگو:

عَسَى: شاید، امیدوارم

(۳۸۸) جلد ۱۵ سوره کهف

أَنْ يَهْدِيَنِي: که هدایت کند مرا

رَبِّي: پروردگارم

لِاقْرَبَ: به نزدیک تر

مِنْ هَذَا: از این

رَشَدًا: از نظر رشد، صواب.

۲۵ وَ لَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا

وَ لَبِثُوا: و درنگ کردند، ماندند

فِي كَهْفِهِمْ: در غارشان

ثَلَاثَ مِائَةٍ: سیصد

سِنِينَ: سال

وَازْدَادُوا: و افزودند (بر آن)

تِسْعًا: نه (سال).

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۹)

ص: ۳۲۶

۲۶ قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا لَهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا

قُل: بگو:

اللَّهُ: خدا

أَعْلَمُ: داناتر است

بِما: به آن چه

لَبِثُوا: درنگ کردند.

لَهُ غَيْبُ: برای اوست غیب

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین.

أَبْصِرْ بِهِ: چه بیناست او

وَأَسْمِعْ: و چه شنوا!

مَا لَهُمْ: نیست ایشان را

(۳۹۰) جلد ۱۵ سوره كهف

مِنْ دُونِهِ: غیر از او

مِنْ: هیچ

ص: ۳۲۷

وَلِيٌّ: سرپرستی،

وَ لَا يُشْرِكُ: و شریک نمی کند

فِي حُكْمِهِ: در حکمش

أَحَدًا: احدی را.

۲۷ وَأْتَلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا

وَأْتَلُ: و تلاوت کن

ما: آن چه

أُوحِيَ: وحی شده

إِلَيْكَ: به سوی تو

مِنْ كِتَابٍ: از کتاب

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۱)

رَبِّكَ: پروردگارت.

لَا مُبَدَّلَ: تبدیل کننده ای

لِكَلِمَاتِهِ: کلماتش را

وَلَنْ تَجِدَ: و هرگز نمی یابی

ص: ۳۲۸

مِنْ دُونِهِ: غير از او

مُلْتَحِدًا: پناهی، پناهگاهی.

۲۸ وَ اصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْوَةِ وَالْعَشيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوِيَهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا

وَ اصْبِرْ: و صبر کن

نَفْسَكَ: خودت

مَعَ الَّذِينَ: با کسانی که

(۳۹۲) جلد ۱۵ سوره کهف

يَدْعُونَ: می خوانند

رَبَّهُمْ: پروردگارشان را

بِالْغَدْوَةِ: در صبح، بامداد

وَالْعَشيِّ: و شب هنگام

يُرِيدُونَ: می خواهند، می جویند

وَجْهَهُ: ذات او را، رضای او را

ص: ۳۲۹

وَلَا تَعْدُ: و تجاوز نکن، برمگیر

عَيْنَاكَ: چشمانت را

عَنْهُمْ: از آن ها

تُرِيدُ: که می خواهند

زِينَةَ الْحَيَاةِ: زینت زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا را،

وَلَا تُطِيعُ: و اطاعت نکن

مَنْ: کسی را که

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۳)

أَعْفَلْنَا: غافل کرده ایم

قَلْبَهُ: دلش را

عَنْ ذِكْرِنَا: از یاد خودمان،

وَاتَّبَعُ: و پیروی کرده

هَوَاهُ: هوای نفس را

وَكَانَ: و باشد

أَمْرُهُ: کارش

فُرْطًا: از روی افراط و زیاده روی.

۴۵ وَ اضْرِبْ لَهُمْ مَثَلِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَاۤ اَنْزَلْنَا مِنْ السَّمَآءِ فَاخْتَلَطَ بِهَنَبَاتٍ الْاَرْضِ فَاَصْبَحَ هَشِيْمًا تَذْرُوهُ الرِّيْحُ وَ كَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا

وَ اضْرِبْ: و بزنی

لَهُمْ مَثَلٌ: برای آن ها مثل

الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا: زندگی دنیا را

(۳۹۴) جلد ۱۵ سوره كهف

كَمَا: مانند آبی كه

اَنْزَلْنَا: نازل كرديم آن را

مِنَ السَّمَآءِ: از آسمان،

فَاخْتَلَطَ: پس مخلوط شده

به: به آن

نَبَاتُ الْاَرْضِ: گیاهان زمین،

فَاَصْبَحَ: پس بگردید

هَشِيْمًا: خشکیده كه

تَذْرُوهُ: پراکنده می سازد آن را

الرِّيْحُ: بادهای.

ص: ۳۳۱

وَ كَانَ اللَّهُ: و باشد خداوند

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

مُقْتَدِرًا: قادر و توانا.

سوره كهف لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۹۵)

۴۶ أَلْمَالُ وَالْبُنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَ خَيْرٌ أَمَلًا

أَلْمَالُ: مال

وَالْبُنُونَ: و فرزندان

زِينَةُ الْحَيَاةِ: زینت زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا هستند،

وَالْبَاقِيَاتُ: و کارهایی که باقی بماند

الصَّالِحَاتُ: و شایسته باشد

خَيْرٌ: بهتر است

عِنْدَ: نزد

رَبِّكَ: پروردگارت

ثَوَابًا: ثواب (آن)

ص: ۳۳۲

وَ خَيْرٌ: و بهتر است

أَمَلًا: امید (آن).

(۳۹۶) جلد ۱۵ سوره كهف

۴۷ وَ يَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَ تَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَ حَشَرْنَا هُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا

وَ يَوْمَ: و روزی که

نُسَيِّرُ: حرکت می دهیم

الْجِبَالَ: کوه ها را

وَ تَرَى: و می بینی

الْأَرْضَ: زمین را

بَارِزَةً: آشکارا، مسطح

وَ حَشَرْنَا هُمْ: و محشور می کنیم آن ها را

فَلَمْ نُغَادِرْ: و ترک نکنیم، مستثنی نکنیم

مِنْهُمْ: از آن ها

أَحَدًا: احدی را.

سوره كهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۷)

ص: ۳۳۳

۴۸ وَ عَرِضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا

وَ عَرِضُوا: و عرضه شوند

عَلَىٰ رَبِّكَ: بر پروردگارت

صَفًّا: به صف

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

جِئْتُمُونَا: آمدید نزد ما

كَمَا: هم چنان که

خَلَقْنَاكُمْ: آفریدیم شما را

أَوَّلَ مَرَّةٍ: اول مرتبه،

بَلْ زَعَمْتُمْ: بلکه گمان می کردید

أَلَّنْ نَجْعَلَ: که هرگز قرار نخواهیم داد

لَكُمْ: برای شما

مَوْعِدًا: موعدی.

(۳۹۸) جلد ۱۵ سوره کهف

«پایان جزء ۱۵»

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۹)

ص: ۳۳۴

۸۳ وَ يَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقُرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا

وَ يَسْأَلُونَكَ: و سؤال می کنند از تو

عَنْ: درباره

ذِي الْقُرْنَيْنِ: ذوالقرنین

قُلْ: بگو:

سَأَتْلُوا: به زودی تلاوت می کنم، می خوانم

عَلَيْكُمْ: بر شما

مِنْهُ ذِكْرًا: از او یادی

۸۴ اِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْاَرْضِ وَ اَتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبِيًا

اِنَّا مَكَّنَّا: همانا ما قدرت دادیم

لَهُ فِي الْاَرْضِ: به او در زمین

(۴۰۰) جلد ۱۶ سوره كهف

وَ اَتَيْنَاهُ: و دادیم او را

مِنْ كُلِّ شَيْءٍ: از هر چیزی

سَبِيًا: سببی، وسیله ای.

ص: ۳۳۵

فَاتَّبَعَ: پس پیروی کرد

سَبِيًّا: سبب را.

۸۶ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ إِنَّمَا أَنْتَ تُعَذِّبُ وَإِنَّمَا أَنْتَ تُتَّخَذُ فِيهِمْ حُسْنًا

حَتَّىٰ إِذَا: تا هنگامی که

بَلَغَ: رسید

مَغْرِبَ: به غروبگاه

الشَّمْسِ: خورشید، آفتاب،

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۱)

وَجَدَهَا: یافت آن را (احساس کرد که خورشید)

تَغْرُبُ: غروب می کند، فرومی رود

فِي عَيْنٍ: در چشمه ای

حَمِئَةٍ: گل آلود،

وَوَجَدَ: و یافت

عِنْدَهَا: نزد آن

قَوْمًا: قومی را.

قُلْنَا: گفتیم: ما

يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ: ای ذوالقرنین!

إِنَّمَا أَنْ تُعَذَّبَ: یا عذاب می کنی

وَ إِنَّمَا أَنْ تَتَّخِذَ: و یا می گیری، انتخاب می کنی

فِيهِمْ: در میان آن ها

حُسْنًا: طریقه نیکویی.

(۴۰۲) جلد ۱۶ سوره کهف

۸۷ قَالَ أَمَا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكْرًا

قال: گفت:

أَمَا مَنْ: اما کسی که

ظَلَمَ: ظلم کرد،

فَسَوْفَ: پس به زودی

نُعَذِّبُهُ: عذاب می کنیم او را،

ثُمَّ: سپس

يُرَدُّ: باز گردانده می شود

ص: ۳۳۷

إِلَى رَبِّهِ: به سوی پروردگارش،

فَيُعَذِّبُهُ: پس عذاب می کند او را

عَذَابًا: عذابی

نُكْرًا: ناشناخته، سخت.

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۳)

۸۸ وَ أَمَّا مَنْ أَمَّنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحُسْنَىٰ وَ سَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا

وَ أَمَّا مَنْ: و اما کسی که

أَمَّنَ: ایمان آورد

وَ عَمِلَ صَالِحًا: و عمل صالح انجام دهد،

فَلَهُ: پس برای او

جَزَاءً: پاداشی

الْحُسْنَىٰ: نیکوست

وَ سَنَقُولُ: و به زودی می گوئیم

لَهُ مِنْ أَمْرِنَا: به او از خودمان

يُسْرًا: (دستور) آسانی.

ص: ۳۳۸

۸۹ ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا

ثُمَّ اتَّبَعَ: سپس پیروی کرد

(۴۰۴) جلد ۱۶ سوره کهف

سَبَبًا: سبب را.

۹۰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَمْ نَجْعَلْ لَهُم مِّن دُونِهَا سِتْرًا

حَتَّىٰ إِذَا: تا هنگامی که

بَلَغَ: رسید

مَطْلِعَ: به طلوع گاه

الشَّمْسِ: خورشید،

وَجَدَهَا: یافت آن را

تَطْلُعُ: که طلوع می کند

عَلَىٰ قَوْمٍ: بر قومی که

لَمْ نَجْعَلْ: قرار نداده بودیم

لَهُمْ: بر آن ها

مِّن دُونِهَا: غیر از آن (خورشید)

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۵)

سِتْرًا: پوششی.

ص: ۳۳۹

۹۱ كَذَلِكَ وَ قَدْ اَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا

كَذَلِكَ: این چنین بود

وَ قَدْ: و به تحقیق

اَحَطْنَا: احاطه داشتیم ما

بِما: به آن چه

لَدَيْهِ: نزد او بود

خُبْرًا: آگاهی ای.

۹۲ ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيًّا

ثُمَّ اتَّبَعَ: سپس پیروی کرد

سَبِيًّا: سبب را.

۹۳ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا

(۴۰۶) جلد ۱۶ سوره كهف

قَوْمًا لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا

حَتَّىٰ إِذَا: تا هنگامی که

بَلَغَ: رسید

بَيْنَ السَّدَّيْنِ: بین دو کوه.

ص: ۳۴۰

وَجَدَ: یافت

مِنْ دُونِهِمَا: از غیر آن دو گروه

قَوْمًا: قوم دیگری را که

لَا يَكَادُونَ: نزدیک نبود

يَفْقَهُونَ: بفهمند

قَوْلًا: سخنی را.

۹۴ قَالُوا يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَ مَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُمْ سَدًّا

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۷)

قَالُوا: گفتند:

يا ذَا الْقُرْنَيْنِ: ای ذوالقرنین!

إِنَّ يَأْجُوجَ: به درستی که یأجوج

و مَأْجُوجَ: و مأجوج

مُفْسِدُونَ: فسادکننده اند

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

فَهَلْ: پس آیا

ص: ۳۴۱

نَجْعَلُ: قرار دهیم

لَكَ خَرْجًا: برای تو هزینه ای

عَلَى أَنْ تَجْعَلَ: (مبنی) بر این که قرار دهی

بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ: بین ما و بین آن ها

سَدًّا: سدّی؟

۹۵ قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ

(۴۰۸) جلد ۱۶ سوره كهف

أَجْعَلُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا

قَالَ: گفت:

ما مَكَّنِّي: آن چه مكنت (ثروت) داده به من

فيه: در آن

رَبِّي خَيْرٌ: پروردگارم بهتر است،

فَاعِينُونِي: پس كمك كنيد مرا

بِقُوَّةٍ: با نيرويی،

أَجْعَلُ: تا قرار دهم

بَيْنَكُمْ: بين شما و

وَ بَيْنَهُمْ: و بين آن ها

ص: ۳۴۲

رَدُّمَا: سَدِّ مُحْكَمِي.

۹۶ اَتُونِي زُبْرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ

سوره كهف لغات و مفاهيم قرآن كريم (۴۰۹)

اَتُونِي اُفْرِغْ عَلَيْهِ قَطْرًا

اَتُونِي: بياوريد براي من

زُبْرَ الْحَدِيدِ: قطعان آهن.

حَتَّىٰ إِذَا: تا وقتی كه

سَاوَىٰ: پُر شد، برابر شد، مساوی شد

بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ: بين دو ديواره، كناره كوه

قَالَ: گفت:

انْفُخُوا: بدميد

حَتَّىٰ إِذَا: تا وقتی كه

جَعَلَهُ: قرار داد آن را

نَارًا: آتشی گداخته،

قَالَ: گفت:

اَتُونِي: بياوريد براي من

ص: ۳۴۳

أُفْرِغْ: بریزم

(۴۱۰) جلد ۱۶ سوره کهف

عَلَيْهِ: بر آن

قَطْرًا: مس گداخته شده.

۹۷ فَمَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا

فَمَا اسْتَطَاعُوا: پس نتوانستند

أَنْ يَظْهَرُوهُ: که بالا روند از آن

وَمَا اسْتَطَاعُوا: و قادر نبودند

لَهُ نَقْبًا: آن را نقب زنند، سوراخ کنند.

۹۸ قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا

قَالَ: گفت :

هَذَا رَحْمَةٌ: این رحمتی است

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۱)

مِنْ رَبِّي: از جانب پروردگارم،

فَإِذَا: پس هنگامی که

ص: ۳۴۴

جاء: بیاید

وَعْدُ رَبِّي: وعده پروردگارم

جَعَلَهُ: قرار می دهد آن را

دُكَاةً: هموار، متلاشی،

وَ كَانَ وَعْدًا: و باشد وعده

رَبِّي حَقًّا: پروردگارم حق.

۹۹ وَ تَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَ نُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا

وَ تَرَكْنَا: و ترک کنیم، (رها کنیم)

بَعْضَهُمْ: بعضی از آن ها

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

(۴۱۲) جلد ۱۶ سوره كهف

يَمُوجُ: موج می زند

فِي بَعْضٍ: در بعضی دیگر،

وَ نُفِخَ: و دمیده شود

فِي الصُّورِ: در صور

فَجَمَعْنَاهُمْ: پس جمعشان کنیم به طور کامل.

ص: ۳۴۵

جَمَعًا: جمع کردنی.

۱۰۳ قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا

قُلْ هَلْ: بگو: آیا

نُنَبِّئُكُمْ: خبر بدهیم شما را

بِالْأَخْسَرِينَ: به زیانکارترین (مردم)

أَعْمَالًا: (از حیث) اعمال؟

۱۰۴ الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيَّهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۳)

يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا

الَّذِينَ: کسانی که

ضَلَّ: گم شد، تلف شد

سَعِيَّهُمْ: سعی شان، کوشش شان

فِي الْحَيَاةِ: در زندگی

الدُّنْيَا: دنیا،

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

يَحْسَبُونَ: گمان می کنند

ص: ۳۴۶

أَنَّهُمْ: که همانا آن ها

يُحْسِنُونَ: نیکو کاری می کنند

صُنْعًا: (از حیث) عمل.

۱۰۵ اُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا تُنْفَعُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزُنَا

(۴۱۴) جلد ۱۶ سوره كهف

اُولَئِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی هستند که

كَفَرُوا: کافر شدند

بِآيَاتِ: به آیات

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

وَلِقَائِهِ: و دیدارش،

فَحَبِطَتْ: پس نابود شد

أَعْمَالُهُمْ: اعمالشان

فَلَا تُنْفَعُ: پس برپانمی کنیم

لَهُمْ: برایشان

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت

وَزُنَا: میزانی

ص: ۳۴۷

۱۰۶ ذَلِكْ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوعًا

سوره كهف لغات و مفاهيم قرآن كريم (۴۱۵)

ذَلِكْ جَزَاؤُهُمْ: اين است جزايشان.

جَهَنَّمَ: جهنم است

بِمَا كَفَرُوا: به خاطر آن كه كفر ورزیدند،

وَ اتَّخَذُوا: و گرفتند

آياتي: آیات مرا

و رُسُلِي: و پیامبرانم را

هُزُوعًا: به مسخره.

۱۰۷ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی كه

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح،

(۴۱۶) جلد ۱۶ سوره كهف

كَانَتْ لَهُمْ: باشد برايشان

ص: ۳۴۸

جَنَاتُ: باغ های

الْفِرْدَوْسِ: فردوس

نُزُلًا: منزلگاه پذیرایی.

۱۰۸ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْتَغُونَ عَنْهَا حَوْلًا

خَالِدِينَ فِيهَا: جاودانند در آن،

لَا يَبْتَغُونَ: طلب نمی کنند

عَنْهَا: از آن

حَوْلًا: تحوّل، دگرگونی ای.

۱۰۹ قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا

قُلْ: بگو:

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۷)

لَوْ كَانَ: اگر باشد

الْبَحْرُ مِدَادًا: دریا مرکب

لِكَلِمَاتِ: برای کلمات

رَبِّي: پروردگارم،

ص: ۳۴۹

لَنفِدَ: هر آینه تمام شود

الْبَحْرُ: دریا

قَبْلَ أَنْ: قبل از این که

تَنفِدَ: تمام شود

كَلِمَاتُ رَبِّي: کلمات پروردگارم،

وَلَوْ جِئْنَا: و هر چند کمک آوریم

بِمِثْلِهِ: به مثل آن دریا

مَدَدًا: کمکی.

۱۱۰ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ

(۴۱۸) جلد ۱۶ سوره کهف

إِلَهُ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يُرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا

قُلْ: بگو:

إِنَّمَا: جز این نیست که

أَنَا بَشَرٌ: من بشری هستم

مِثْلُكُمْ: مثل شما،

يُوحَىٰ: وحی می شود

ص: ۳۵۰

إِلَى: به من،

أَمَّا: جز این نیست که

إِلَهُكُمْ: معبود شما

إِلَهٌ: خدایی است

وَاحِدٌ: یگانه.

فَمَنْ: پس هر کس

كَانَ: باشد

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۹)

يَرْجُوا: امیدوار

لِقَاءَ: به دیدار

رَبِّهِ: پروردگارش،

فَلْيَعْمَلْ: پس باید عمل کند

عَمَلًا: عملی

صَالِحًا: صالح و شایسته

وَلَا يُشْرِكْ: و شریک نسازد

بِعِبَادَةٍ: در عبادت

رَبِّهِ: پروردگارش

أَحَدًا: احدی را.

(۴۲۰) جلد ۱۶ سوره کهف

ص: ۳۵۱

۱ کَاهِيَعَا صَا

کَاهِيَعَا صَا: از حروف مقطعه

۲ ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا

ذِكْرُ رَحْمَتِ: یادِ رحمتِ

رَبِّكَ: پروردگارت

عَبْدَهُ: به بنده اش

زَكَرِيَّا: زکریا،

۳ اِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا

اِذْ: هنگامی که

نَادَى: ندا کرد، خواند

رَبَّهُ: پروردگارش را

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۱)

نِدَاءً: ندایی

خَفِيًّا: مخفی، پنهانی .

ص: ۳۵۲

۴ قَالَ رَبِّ اِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاسْتَعَلَ الرَّاسُ شَيْبًا وَّلَمْ اَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا

قال: گفت:

رَبِّ: پروردگارا!

اِنِّي: همانا من

وَهَنَ: سست شده

الْعَظْمُ مِنِّي: استخوانم،

وَاسْتَعَلَ: و شعله ور شد

الرَّاسُ شَيْبًا: سر (از نظر) پیری.

وَلَمْ اَكُنْ: و نبوده ام

بِدُعَائِكَ: از خواندنت

(۴۲۲) جلد ۱۶ سوره مریم

رَبِّ: (ای) پروردگار

شَقِيًّا: بی بهره.

۵ وَاِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَّرَائِي وَّكَانَتِ امْرَاَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَّلِيًّا

وَ اِنِّي: و به درستی که

ص: ۳۵۳

خَفْتُ: بیم دارم

الْمَوَالِي: از بستگانم، وارثانم

مِنْ وَرَائِي: بعد از خودم، از پشتم،

وَ كَانَتْ: و باشد

امْرَأَتِي: همسرم

عاقرا: نازا،

فَهَبْتُ لِي: پس ببخش به من

مِنْ لَدُنْكَ: از نزد خودت

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۳)

وَلِيًّا: ولی ای، در این جا منظور (فرزندی) است.

۶ يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَ اجْعَلُهُ رَبِّ رَضِيًّا

يَرِثُنِي: ارث ببرد از من

وَيَرِثُ: وارث ببرد

مِنْ آلٍ: از خاندان

يَعْقُوبَ: يعقوب

وَ اجْعَلُهُ: و قرار بده او را،

ص: ۳۵۴

رَبِّ: پروردگار من!

رَضِيًا: مورد رضایت (خودت).

۷ يَا زَكَرِيَّا اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اِسْمُهُ يَحْيٰى لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا

(۴۲۴) جلد ۱۶ سوره مریم

یا زکریّا: ای زکریّا!

اِنَّا: همانا ما

نُبَشِّرُكَ: بشارت می دهیم تو را

بِغُلَامٍ: به پسری که

اِسْمُهُ: نامش

يَحْيٰى: یحیی است

لَمْ نَجْعَلْ: قرار نداده ایم

لَهُ: برای او

مِنْ قَبْلُ: از قبل

سَمِيًّا: هم نامی.

۸ قَالَ رَبِّ اَنى يَكُونُ لى غُلَامٌ وَاَنَا امْرَاةٌ

ص: ۳۵۵

عاقراً وَ قَدْ بَلَغَتْ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا

قال: گفت:

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۵)

رَبِّ: پروردگارا!

أَنِّي يَكُونُ: چگونه می باشد

لی: برای من

غُلَامٌ: پسری

وَ كَانَتْ امْرَأَتِي: در حالی که باشد همسرم

عاقراً: نازا

وَ قَدْ بَلَغَتْ: و به تحقیق رسیده ام

مِنَ الْكِبَرِ: از پیری، بزرگسالی

عِتِيًّا: به فرتوتی، افتادگی؟

۹ قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَ قَدْ خَلَقْتِكَ مِنْ قَبْلُ وَ لَمْ تَكُ شَيْئًا

قال: گفت:

كَذَلِكَ: این چنین است.

(۴۲۶) جلد ۱۶ سوره مریم

قال: گفت:

ص: ۳۵۶

رُبُّكَ: پروردگارت

هُوَ عَلَيَّ: این بر من

هَيِّنٌ: آسان است

وَ قَدْ: و به تحقیق

خَلَقْتُكَ: خلق کردم تو را

مِنْ قَبْلُ: از قبل

وَ لَمْ تَكُ: در حالی که نبودی

شَيْئًا: چیزی.

۱۰ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ ءَايَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا

قال: گفت:

رَبِّ: پروردگارا!

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۷)

اجْعَلْ لِي: قرار بده برای من

آيَةً: نشانه ای، علامتی.

قَالَ ءَايَتُكَ: گفت: نشانه تو

اَلَّا تُكَلِّمَ: این که تکلم نمی کنی، سخن نمی گویی

ص: ۳۵۷

النَّاسَ: با مردم

ثَلَاثَ لَيَالٍ: سه شب

سَوِيًّا: در حالی که تندرست هستی.

۱۱ فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا

فَخَرَجَ: پس خارج شد

عَلَى قَوْمِهِ: به سوی قومش

مِنَ الْمِحْرَابِ: از محراب،

فَأَوْحَى: پس وحی کرد، اشاره نمود

(۴۲۸) جلد ۱۶ سوره مریم

إِلَيْهِمْ: به آن ها

أَنْ سَبِّحُوا: که تسبیح گوید

بُكْرَةً: صبح

وَعَشِيًّا: و شام.

۱۲ يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَءَاتِنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا

ص: ۳۵۸

یا یَحییٰ: ای یحییٰ!

خُذ: بگیر

الْكِتَابَ: کتاب را

بِقُوَّةٍ: با قوت،

وَأَتَيْنَاهُ: و دادیم ما به او

الْحُكْمَ: حکمت و فرزاندگی

صَبِيًّا: در کودکی.

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۹)

۱۳ وَ حَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا وَ زَكْوَةً وَ كَانَ تَقِيًّا

وَ حَنَانًا: و رحمتی و محبتی

مِّنْ لَّدُنَّا: از نزد خود

وَ زَكْوَةً: و پاکیزگی

وَ كَانَ تَقِيًّا: و بود پرهیزکار.

۱۴ وَ بَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَ لَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا

وَ بَرًّا: و نیکوکار بود

بِوَالِدَيْهِ: نسبت به پدر و مادرش

ص: ۳۵۹

وَلَمْ يَكُنْ: و نبود

جَبَّارًا: سرکش و

عَصِيَانًا: عصیانگر

(۴۳۰) جلد ۱۶ سوره مریم

۱۵ وَ سَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَ يَوْمَ يَمُوتُ وَ يَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا

وَ سَلَامٌ: و درود

عَلَيْهِ: بر او

يَوْمَ: روزی که

وُلِدَ: تولد یافت

وَ يَوْمَ: و روزی که

يَمُوتُ: می میرد

وَ يَوْمَ: و روزی که

يُبْعَثُ: برانگیخته می شود

حَيًّا: زنده.

۱۶ وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ اتَّيَبَتْ مِنْ أَهْلِهَا

ص: ۳۶۰

مَكَانَا شَرْقِيَا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۱)

وَ اذْكُرْ: و یاد کن

فِي الْكِتَابِ: در (این) کتاب

مَرْيَمَ: مریم را

اِذْ: هنگامی که

اُتْبِدَتْ: جدا شد، کناره گرفت

مِنْ أَهْلِهَا: از خانواده اش

مَكَانَا: در ناحیه

شَرْقِيَا: شرقی.

۱۷ فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا

فَاتَّخَذَتْ: پس گرفت، افکند

مِنْ دُونِهِمْ: در مقابل آن ها

حِجَابًا: حجابی، پرده ای

(۴۳۲) جلد ۱۶ سوره مریم

فَأَرْسَلْنَا: پس فرستادیم ما

إِلَيْهَا: به سوی او

ص: ۳۶۱

رُوحَنَا: روح خودمان را،

فَتَمَثَّلَ: پس مجسم گشت

لَهَا: بر او

بَشَرًا: به صورت انسانی

سَوِيًّا: تمام عیار، بی عیب و نقص، سالم.

۱۸ قَالَتْ اِنِّي اَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ اِنْ كُنْتُ تَقِيًّا قَالَتْ: (مریم) گفت:

اِنِّي: همانا من

اَعُوذُ: پناه می برم

بِالرَّحْمَنِ: به خدای رحمان

مِنْكَ: از تو، (از سوء قصد تو)

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۳)

اِنْ كُنْتُ: اگر باشی، اگر هستی

تَقِيًّا: پرهیزگار.

۱۹ قَالَ اِنَّمَا اَنَا رَسُوْلٌ رَبِّكَ لَآ هَبْ لَكَ غُلَامًا زَكِيًّا

قال: گفت:

ص: ۳۶۲

إِنَّمَا: جز این نیست که

أَنَا رَسُولٌ: من فرستاده

رَبِّكَ: پروردگار توام

لَأَهَبَ: تا ببخشم، عطا کنم

لَكَ غُلَامًا: به تو پسری

زَكِيًّا: پاکیزه.

۲۰ قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا

(۴۳۴) جلد ۱۶ سوره مریم

قَالَتْ: (مریم) گفت:

أَنَّى يَكُونُ: چگونه می باشد

لِي غُلَامٌ: برای من پسری

وَلَمْ يَمْسَسْنِي: در حالی که تماس نداشته با من

بَشَرٌ: بشری، انسانی

وَلَمْ أَكُ: و نبوده ام

بَغِيًّا: زناکار، زن آلوده ای؟

ص: ۳۶۳

۲۱ قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَ لِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ وَ رَحْمَةً مِنَّا وَ كَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا

قَالَ: گفت:

كَذَلِكَ: این چنین است

قَالَ: فرمود:

رَبُّكَ: پروردگارت

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۵)

هُوَ عَلَيَّ: این بر من

هَيِّنٌ: آسان است

وَ لِنَجْعَلَهُ: و تا قرار دهیم او را

آيَةً: نشانه ای

لِلنَّاسِ: برای مردم

وَ رَحْمَةً: و رحمتی باشد

مِنَّا: از جانب ما

وَ كَانَ: و باشد

أَمْرًا: امری

مَقْضِيًّا: مقرر شده، پایان یافته.

ص: ۳۶۴

۲۲ فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَدَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا

فَحَمَلَتْهُ: پس حامله شد به او،

فَانْتَبَدَتْ: پس کناره گرفت

(۴۳۶) جلد ۱۶ سوره مریم

بِهِ مَكَانًا: با او در مکانی

قَصِيًّا: دور دست.

۲۳ فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جِذْعِ النَّخْلِ قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنْسِيًّا

فَأَجَاءَهَا: پس آمد او را

الْمَخَاضُ: درد زایمان،

إِلَى جِذْعِ: به سوی تنه

النَّخْلِ: نخل (رفت).

قَالَتْ: گفت:

يَا لَيْتَنِي: ای کاش!

مِتُّ: مرده بودم

قَبْلَ هَذَا: قبل از این

وَ كُنْتُ: و بودم

ص: ۳۶۵

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۷)

نَسِيًا: غیر قابل توجهه، ناچیز

مَنْسِيًا: و فراموش شده.

۲۴ فَنَادِيهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا

فنادیها: پس ندا داد او را

مِنْ تَحْتِهَا: از پایین (پایش)

أَلَّا تَحْزَنِي: که غمگین مباش.

قَدْ: به تحقیق

جَعَلَ: قرار داد

رَبُّكِ: پروردگارت

تَحْتَكِ: پایین پای تو

سَرِيًّا: نهری، چشمه آبی.

(۴۳۸) جلد ۱۶ سوره مریم

۲۵ وَ هُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلِ تُسَاقِطُ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا

وَ هُزِّي: و تکان بده

ص: ۳۶۶

إِلَيْكَ: به سوی خودت

بِجَذْعٍ: تنه

النَّخْلَةَ: درخت خرما را که

تُسَاقِطُ: فرو ریزد

عَلَيْكَ: برای تو

رُطْبًا: خرماي

جَيِّتًا: تازه.

۲۶ فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِي عَيْنًا فَمَا تَرِينَ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۹)

فَكُلِي: پس بخور

وَاشْرَبِي: و بنوش

وَ قَرِي: و روشن دار

عَيْنًا: چشمت را.

فَمَا تَرِينَ: پس اگر دیدی.

مِنَ الْبَشَرِ: از آدمیان

ص: ۳۶۷

أَحَدًا: یکی را

فَقُولِي: پس بگو:

أَنْتِي: همانا من

نَذَرْتُ: نذر کرده ام

لِلرَّحْمَنِ: برای خدای رحمان

صَوْمًا: روزه (کلام)،

فَلَنْ أَكَلَّمَّ: پس هرگز سخن نمی گویم

الْيَوْمَ: امروز

(۴۴۰) جلد ۱۶ سوره مریم

إِنْسِيًّا: با انسی، بشری.

۲۷ فَآتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا

فَآتَتْ بِهِ: آورد او را

قَوْمَهَا: (نزد) قومش

تَحْمِلُهُ: (در حالی که) بغل گرفته بود او را

قَالُوا: گفتند:

يَا مَرْيَمُ: ای مریم!

ص: ۳۶۸

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

جِئْتُ: آوردی

شَيْئًا: چیز

فَرِيًّا: شگفت آوری، ناپسندی

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۱)

۲۸ يَا أُخْتِ هَارُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ وَ مَا كَانَتْ أُمُّكَ بَعْثًا

يا أُخْتِ: ای خواهر

هَارُونَ: هارون!

ما كَانَ أَبُوكِ: نبود پدرت

امْرَأَ سَوْءٍ: مرد بدی

وَ مَا كَانَتْ: و نبود

أُمُّكَ: مادرت

بَعْثًا: زناکار.

۲۹ فَآسَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا

ص: ۳۶۹

فَأَشَارَتْ: پس اشاره کرد

إِلَيْهِ: به سوی او،

(۴۴۲) جلد ۱۶ سوره مریم

قَالُوا: گفتند:

كَيْفَ: چگونه

نُكَلِّمُ: سخن بگوییم با

مَنْ: کسی که

كَانَ: باشد

فِي الْمَهْدِ: در گهواره

صَبِيًّا: و کودکی؟!!

۳۰ قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ اتَانِي الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا

قَالَ: گفت:

إِنِّي: همانا من

عَبْدُ اللَّهِ: بنده خدایم

اتَانِي: داده به من

الْكِتَابَ: کتاب

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۳)

وَ جَعَلَنِي: و قرار داده مرا

ص: ۳۷۰

نَبِيًّا: نبی، پیامبر.

۳۱ وَ جَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَ أَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا

وَ جَعَلَنِي: و قرار داده مرا

مُبَارَكًا: با برکت، مبارک

أَيْنَ مَا كُنْتُ: هر کجا که باشم

وَ أَوْصَانِي: و سفارشم نموده، توصیه کرده

بِالصَّلَاةِ: به نماز

وَ الزَّكَاةِ: و زکات

مَا دُمْتُ: مادام که

حَيًّا: زنده ام.

(۴۴۴) جلد ۱۶ سوره مریم

۳۲ وَ بَرًّا بِوَالِدَتِي وَ لَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا

وَ بَرًّا: و نیکوکارم کرده

بِوَالِدَتِي: به مادرم

وَ لَمْ يَجْعَلْنِي: و قرار نداده مرا

ص: ۳۷۱

جَبَّارًا: گردنکش و

شَقِيئًا: نافرمان.

۳۳ وَ السَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَ يَوْمَ أَمُوتُ وَ يَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا

وَ السَّلَامُ: و سلام و درود

عَلَيَّ يَوْمَ: بر من روزی که

وُلِدْتُ: متولد شدم

وَ يَوْمَ: و روزی که

أَمُوتُ: می میرم

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۵)

وَ يَوْمَ: و روزی که

أُبْعَثُ: برانگیخته می شوم

حَيًّا: زنده.

۳۴ ذَلِكْ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ

ذَلِكْ: این است (ماجرای)

ص: ۳۷۲

عیسی: عیسی

ابن مَرْيَمَ: پسر مریم،

قَوْلَ: گفتار

الْحَقِّ: حقی

الَّذِي فِيهِ: که در آن

يَمْتَرُونَ: تردید می کنند.

(۴۴۶) جلد ۱۶ سوره مریم

۳۵ ما كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

ما كان: (سزاوار) نباشد

لِلَّهِ: برای خدا

أَنْ يَتَّخِذَ: که بگیرد

مِنْ وَلَدٍ: فرزندی.

سُبْحَانَهُ: منزّه است او.

إِذَا: هرگاه

قَضَىٰ: بگذراند، اراده کند

أَمْرًا: امری را،

ص: ۳۷۳

فَأَنَّمَا: پس جز این نیست که

يَقُولُ لَهُ: می گوید به او

كُنْ فَيَكُونُ: بشو پس می شود.

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۷)

۳۶ وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

وَإِنَّ: و همانا

اللَّهُ: خداوند

رَبِّي: پروردگار من

وَ رَبُّكُمْ: و پروردگار شماست

فَاعْبُدُوهُ: پس عبادت کنید او را،

هَذَا صِرَاطٌ: این است راه

مُسْتَقِيمٌ: راست.

۳۷ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ

فَاخْتَلَفَ: پس اختلاف کردند

ص: ۳۷۴

الأحزاب: حزب ها، گروه ها

(۴۴۸) جلد ۱۶ سوره مریم

مِنْ بَيْنِهِمْ: از بین خودشان،

فَوَيْلٌ: پس وای

لِلَّذِينَ: بر کسانی که

كَفَرُوا: کافر بودند

مِنْ مَشْهَدٍ: از مشاهده، از حضور یافتن

يَوْمٍ عَظِيمٍ: روزی بزرگ

۳۸ أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونا لَكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِي ضَلالٍ مُّبِينٍ

أَسْمِعْ بِهِمْ: چه خوب شنوند

وَأَبْصِرْ: و چه خوب ببینند

يَوْمَ: روزی که

يَأْتُونا: بیایند نزد ما،

لَكِنِ: ولیکن

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۹)

الظَّالِمُونَ: ستمکاران

الْيَوْمَ: امروز

ص: ۳۷۵

فی ضلالٍ: در گمراهی

مُبیین: آشکارند.

۳۹ وَ أَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَ هُمْ فِي غَفْلَةٍ وَ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

وَ أَنْذِرْهُمْ: و بترسان آن ها را

يَوْمَ الْحَسْرَةِ: از روز حسرت

إِذْ: آن زمان که

قُضِيَ: بگذرد

الْأَمْرُ: کار

وَ هُمْ: و آن ها

فِي غَفْلَةٍ: در غفلتند

(۴۵۰) جلد ۱۶ سوره مریم

وَ هُمْ: و آن ها

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۴۰ إِنْ أَنْزَلْنَاهُ نَارًا مِنَ السَّمَاءِ لَمَا يَصَّاعِقُ لَكُمُ الْحَدِيدُ الْمَخْتُومَ الَّذِي أَنْزَلْنَاهُ لِنُرِّنَا إِلَهَ الْكَافِرِينَ

ص: ۳۷۶

إِنَّا نَحْنُ: همانا ما

نَرِثُ: به ارث می بریم

الْأَرْضَ: زمین را

وَمَنْ: و هر که

عَلَيْهَا: بر آن هست

وَالَّذِينَ: و به سوی ما

يُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوند.

۴۱ وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۱)

وَأَذْكُرُ: و یاد کن

فِي الْكِتَابِ: در (این) کتاب

إِبْرَاهِيمَ: ابراهیم را.

إِنَّهُ كَانَ: به درستی که او بود

صِدِّيقًا: بسیار راستگو، راستی پیشه

نَبِيًّا: پیامبری.

۴۲ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ

ص: ۳۷۷

وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا

اِذْ قَالَ: هنگامی که گفت:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ: به پدرش

يَا أَبَتِ: ای پدر!

لِمَ تَعْبُدُ: چرا پرستش می کنی

مَا لَا يَسْمَعُ: چیزی را که نمی شنود

(۴۵۲) جلد ۱۶ سوره مریم

وَلَا يُبْصِرُ: و نمی بیند

وَلَا يُغْنِي: و بی نیاز نمی کند

عَنْكَ شَيْئًا: از تو چیزی؟

۴۳ يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا

يَا أَبَتِ: ای پدر!

إِنِّي قَدْ: همانا به تحقیق

جَاءَنِي: آمده مرا

مِنَ الْعِلْمِ: از علم، از دانش،

مَا لَمْ يَأْتِكَ: که نیامده است تو را،

ص: ۳۷۸

فَاتَّبِعْنِي: پس پیروی کن مرا

أَهْدِكَ: تا هدایت کنم تو را

صِرَاطًا سَوِيًّا: به راهی است.

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۳)

۴۴ يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا

یا اَبَتِ: ای پدر!

لَا تَعْبُدِ: پرستش مکن

الشَّيْطَانَ: شیطان را،

إِنَّ الشَّيْطَانَ: به درستی که شیطان

كَانَ: بود

لِلرَّحْمَنِ: نسبت به (خدای) رحمان

عَصِيًّا: عاصی، عصیانگر.

۴۵ يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا

یا اَبَتِ: ای پدر!

ص: ۳۷۹

إِنِّي: همانا من

أَخَافُ: می ترسم

أَنْ يَمَسَّكَ: که برسد به تو

عَذَابٌ: عذابی

مِنْ: از جانب

الرَّحْمَنِ: (خدای) رحمان

فَتَكُونُ: پس باشی

لِلشَّيْطَانِ: برای شیطان

وَلِيًّا: دوستی، یاری.

۴۶ قَالَ أَرَأَيْتَ أَنْتَ عَنْ ءَالِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ لَئِن لَّمْ تَنْتَهَ لِأَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا

قَالَ: گفت:

أَرَأَيْتَ: آیا روی گردانی

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۵)

أَنْتَ عَنْ: تو از

ءَالِهَتِي: خدایان من

يَا إِبْرَاهِيمُ: ای ابراهیم؟

لَيْسَ: هر آینه اگر

لَمْ تَنْتَه: دست برداری

لَا زُجْمَنَّكَ: هر آینه سنگسار می کنم تو را

وَ اهْجُرْنِي: و دور شو از من

مَلِيَا: مدتی طولانی

۴۷ قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا

قَالَ: (ابراهیم) گفت:

سَلَامٌ عَلَيْكَ: سلام بر تو

سَأَسْتَغْفِرُ: به زودی طلب آمرزش می کنم

(۴۵۶) جلد ۱۶ سوره مریم

لَكَ: برای تو

رَبِّي: از پروردگارم

إِنَّهُ كَانَ: به درستی که او باشد

بِي حَفِيًّا: به من مهربان.

۴۸ وَ اعْتَرِلْكُمْ وَ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ

ص: ۳۸۱

وَأَدْعُوا رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا

وَاعْتَرَلْتُكُمْ: و کناره گیری می کنم از شما

وَمَا تَدْعُونَ: و آن چه می خوانید

مِنْ دُونِ: غیر از

اللَّهِ: خدا

وَأَدْعُوا: و می خوانم

رَبِّي: پروردگارم را

عَسَىٰ: شاید

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۷)

أَلَّا أَكُونَ: که نباشم

بِدُعَاءٍ: به دعا، به خواندن

رَبِّي: پروردگارم

شَقِيًّا: کم اطلاع، بی پاسخ.

۴۹ فَلَمَّا اعْتَرَلْتُمْ وَمَا يُعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا

فَلَمَّا: پس وقتی که

اعْتَرَلْتُمْ: کناره گیری کرد از آن ها

ص: ۳۸۲

وَمَا يَعْبُدُونَ: و آن چه می پرستیدند

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر از خدا

وَهَبْنَا لَهُ: بخشیدیم ما به او

إِسْحَاقَ: اسحاق

وَيَعْقُوبَ: و یعقوب را

(۴۵۸) جلد ۱۶ سوره مریم

وَكُلًّا جَعَلْنَا: و همه را قراردادیم

نَبِيًّا: پیامبر.

۵۰ وَ هَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَ جَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلَيْنَا

وَ هَبْنَا لَهُمْ: و بخشیدیم ما به آن ها

مِنْ رَحْمَتِنَا: از رحمتمان

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

لَهُمْ: برای آن ها

لِسَانَ صِدْقٍ: زبان راست

عَلَيْنَا: بلند مرتبه.

ص: ۳۸۳

۵۱ وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَى اِنَّهُ كَانَ مُخْلِصًا وَ كَانَ رَسُولًا نَبِيًّا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۹)

وَ اذْكُرْ: و یاد کن

فِي الْكِتَابِ: در (این) کتاب

مُوسَى: موسی را،

اِنَّهُ كَانَ: همانا او بود

مُخْلِصًا: مخلص، خالص شده

وَ كَانَ رَسُولًا: و بود رسولی

نَبِيًّا: پیامبر، پیام آور.

۵۲ وَ نَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْاَيْمَنِ وَ قَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا

وَ نَادَيْنَاهُ: و ندا کردیم ما او را

مِنْ جَانِبِ: از جانب

الطُّورِ الْاَيْمَنِ: راست (کوه) طور

وَ قَرَّبْنَاهُ: و نزدیک ساختیم ما او را

ص: ۳۸۴

(۴۶۰) جلد ۱۶ سوره مریم

نَجِيًّا: به نجوایی، به رازگویی.

۵۳ وَ وَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا

وَ وَهَبْنَا لَهُ: و بخشیدیم ما به او

مِنْ رَحْمَتِنَا: از رحمت خود

أَخَاهُ هَارُونَ: برادرش هارون

نَبِيًّا: پیامبر را.

۵۴ وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَ كَانَ رَسُولًا نَبِيًّا

وَ اذْكُرْ: و یاد کن

فِي الْكِتَابِ: در (این) کتاب

إِسْمَاعِيلَ: اسماعیل را،

إِنَّهُ كَانَ: همانا او بود

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۱)

صَادِقَ الْوَعْدِ: درست وعده

وَ كَانَ رَسُولًا: و بود رسولی

ص: ۳۸۵

نَبِيًّا: پیامبر، پیام آور.

۵۵ وَ كَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَ كَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا

وَ كَانَ يَأْمُرُ: و امر می کرد

أَهْلَهُ: خانواده خود را

بِالصَّلَاةِ: به نماز

وَ الزَّكَاةِ: و زکات

وَ كَانَ: و بود

عِنْدَ رَبِّهِ: نزد پروردگارش

مَرْضِيًّا: مورد رضایت.

(۴۶۲) جلد ۱۶ سوره مریم

۵۶ وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اِدْرِيسَ اِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا

وَ اذْكُرْ: و یاد کن

فِي الْكِتَابِ: در (این) کتاب

اِدْرِيسَ: ادریس را

ص: ۳۸۶

إِنَّهُ كَانَ: همانا او بود

صِدِّيقًا: راستگو، راست پیشه

نَبِيًّا: پیامبری.

۵۷ وَ رَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا

وَ رَفَعْنَاهُ: و بالا بردیم ما او را

مَكَانًا: به جایگاهی، مقامی

عَلِيًّا: بلندمرتبه.

۵۸ أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۳)

مِنْ ذُرِّيَّتِهِ آدَمَ وَ مِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْرَائِيلَ وَ مِمَّنْ هَدَيْنَا وَ اجْتَبَيْنَا إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَ
بُكْيًا

أُولَئِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی بودند که

أَنْعَمَ اللَّهُ: نعمت داد خداوند

ص: ۳۸۷

عَلَيْهِمْ: به آن ها،

مِنَ النَّبِيِّينَ: از پیامبران

مِن ذُرِّيَّتِهِ: از فرزندان

آدم: آدم

وَمِمَّنْ: و از کسانی که

حَمَلْنَا: حمل کردیم ما

مَعَ نُوحٍ: با نوح

وَمِن ذُرِّيَّتِهِ: و از فرزندان

(۴۶۴) جلد ۱۶ سوره مریم

إِبْرَاهِيمَ: ابراهیم

وَإِسْرَائِيلَ: و اسرائیل (یعقوب)

وَمِمَّنْ: و از کسانی که

هَدَيْنَا: هدایت نمودیم

وَاجْتَبَيْنَا: و برگزیدیم،

إِذَا: هنگامی که

تُتْلَى عَلَيْهِمْ: تلاوت می شد بر آنان

آیات الرَّحْمَنِ: آیات خدای رحمان

ص: ۳۸۸

خَرُّوا: می افتادند

سُجَّدا: به سجده

وَبُكِّيَا: و گریه.

۵۹ فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۵)

فَخَلَفَ: پس جانشین شدند

مِنْ بَعْدِهِمْ: از بعد آن ها

خَلْفٌ: خَلْفِي (فرزندان ناصالحی)

أَضَاعُوا: که ضایع کردند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَ اتَّبَعُوا: و پیروی نمودند

الشَّهْوَاتِ: شهوت ها را،

فَسَوْفَ: پس به زودی

يَلْقَوْنَ: می بینند

غَيًّا: (مجازات) گمراهی را.

ص: ۳۸۹

۶۰ اَلَا مَنْ تَابَ وَ اٰمَنَ وَ عَمِلَ صٰلِحًا فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ وَ لَا يُظَلَّمُوْنَ شَيْئًا

اَلَا مَنْ: مگر کسی که

تَابَ: توبه کند

(۴۶۶) جلد ۱۶ سوره مریم

وَ اٰمَنَ: و ایمان آورد

وَ عَمِلَ: و انجام دهد

صٰلِحًا: عمل صالح

فَاُولٰٓئِكَ: پس آنان

يَدْخُلُوْنَ: داخل می شوند

الْجَنَّةَ: به بهشت

وَ لَا يُظَلَّمُوْنَ: و ظلم کرده نمی شوند

شَيْئًا: چیزی.

۶۱ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ اِنَّهٗ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًا

جَنَّاتٍ: باغ های

ص: ۳۹۰

عَدْنٍ: جاودانی است

الَّتِي وَعَدَ: که وعده داد

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۷)

الرَّحْمَنُ: خدای رحمان

عِبَادَهُ: به بندگانش

بِالْغَيْبِ: به غیب، به نادیده ها

إِنَّهُ كَانَ: همانا او باشد

وَعْدُهُ مَأْتِيًا: وعده اش آمدنی.

۶۲ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا

لَا يَسْمَعُونَ: نمی شنوند

فِيهَا لَغْوًا: در آن بیهوده ای

إِلَّا سَلَامًا: مگر سلامی، درودی،

وَلَهُمْ: و برای ایشان است

رِزْقُهُمْ: روزیشان

فِيهَا بُكْرَةً: در آن بامداد، صبح

(۴۶۸) جلد ۱۶ سوره مریم

ص: ۳۹۱

وَ عَشِيًّا: و شامگاه، شب.

۶۳ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا

تِلْكَ الْجَنَّةُ: آن بهشتی است

الَّتِي نُورِثُ: که به ارث می دهیم

مِنْ عِبَادِنَا: به بندگانمان

مَنْ كَانَ: کسانی که باشند

تَقِيًّا: پرهیزگار.

۹۶ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا

إِنَّ: همانا

الَّذِينَ: کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۹)

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح،

ص: ۳۹۲

سَيَجْعَلُ: به زودی قرار می دهد

لَهُمْ: برای آن ها

الرَّحْمَنُ: خدای رحمان

وَدَا: محبتی.

۹۷ فَإِنَّمَا يَسْرُنَاهٗ بِلِسَانِكَ لِيُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا

فَإِنَّمَا: پس جز این نیست که

يَسْرُنَاهٗ: آسان نمودیم ما آن را

بِلِسَانِكَ: به زبان تو

لِيُبَشِّرَ: تا بشارت دهی

بِهِ: به وسیله آن

(۴۷۰) جلد ۱۶ سوره مریم

الْمُتَّقِينَ: پرهیزکاران را

وَ تُنذِرَ: و بترسانی

بِهِ: به وسیله آن

قَوْمًا: قومی را که

ص: ۳۹۳

لُدًّا: سرسختند.

۹۸ وَ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَوْمٍ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا

وَ كَمْ: و چه قدر

أَهْلَكْنَا: هلاک نمودیم

قَبْلَهُمْ: قبل از آن ها

مِنْ قَوْمٍ: نسل ها را،

هَلْ: آیا

تُحِسُّ: احساس می کنی، می یابی

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۱)

مِنْهُمْ: از آن ها

مِنْ: هیچ

أَحَدٍ: احدی را

أَوْ تَسْمَعُ: یا می شنوی

لَهُمْ: از آن ها

رِکْزًا: صدای کمی؟

(۴۷۲) جلد ۱۶ سوره مریم

ص: ۳۹۴

۱ طه

طه: از حروف مقطعه

۲ ما أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى

ما آنزلنا: نازل کردیم ما

عَلَيْكَ: بر تو

الْقُرْآنَ: قرآن را

لِتَشْقَى: تا به زحمت افتی.

۳ إِلَّا تَذَكَّرَ لِمَنْ يَخْشَى

إِلَّا تَذَكَّرَ: مگر یادآوری ای

لِمَنْ: برای کسی که

يَخْشَى: می ترسد.

سوره طه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۳)

۴ تَنْزِيلًا مِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى

ص: ۳۹۵

تَنْزِيلًا: نازل شده

مِمَّنْ: از سوی کسی که

خَلَقَ: خلق کرد

الْأَرْضَ: زمین

وَالسَّمَوَاتِ: و آسمان ها را

الْعُلَى: که بلند است.

۵ الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى

الرَّحْمَنُ: خدای رحمان

عَلَى الْعَرْشِ: بر عرش

اسْتَوَى: مسلط است.

(۴۷۴) جلد ۱۶ سوره طه

۶ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى

لَهُ: برای اوست

مَا فِي: آن چه در

ص: ۳۹۶

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي الْأَرْضِ: و آن چه در زمین است

وَمَا: و آن چه

بَيْنَهُمَا: میان آن دو است

وَمَا: و آن چه

تَحْتَ الثَّرَى: زیر خاک است.

۷ وَإِنْ تَجَهَّزْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَ أَخْفَى

وَإِنْ تَجَهَّزْ: و اگر آشکار کنی

بِالْقَوْلِ: سخن را،

سوره طه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۵)

فَإِنَّهُ: پس همانا او

يَعْلَمُ السِّرَّ: می داند پنهان را

وَ أَخْفَى: و (حتی) پنهان تر را.

۸ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى

اللَّهُ: خداوندی که

ص: ۳۹۷

لا إِلَهَ: نیست معبودی

إِلَّا هُوَ: مگر او،

لَهُ الْأَسْمَاءُ: برای اوست نام های

الْحُسْنَى: نیک.

۵۳ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَ سَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى

(۴۷۶) جلد ۱۶ سوره طه

الَّذِي: آن که

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

الْأَرْضَ: زمین را

مَهْدًا: گهواره ای، محلّ آسایشی

وَ سَلَكَ: و ایجاد کرد، کشید

لَكُمْ: برای شما

فِيهَا: در آن

ص: ۳۹۸

سُبُلًا: راه ها را،

وَ أَنْزَلَ: و فرود فرستاد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی،

فَأَخْرَجْنَا: پس خارج نمودیم

بِهِ أَزْوَاجًا: به وسیله آن انواع

سوره طه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۷)

مِنَ نَبَاتٍ: گیاهان

شَتَّى: مختلف.

۵۴ كُلُوا وَ ارْزَعُوا أَنْعَامَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِأُولِي النُّهَى

كُلُوا: بخورید

وَ ارْزَعُوا: و بچرانید

أَنْعَامَكُمْ: چهارپایان را.

إِنَّ فِي ذَلِكَ: به درستی که در این

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

ص: ۳۹۹

لأُولَى: برای صاحبان

النُّهَى: خرد، عقل ها.

۵۵ مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَ فِيهَا نُعِيدُكُمْ وَ مِنْهَا

(۴۷۸) جلد ۱۶ سوره طه

نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى

مِنْهَا: از آن

خَلَقْنَاكُمْ: خلق نمودیم شما را

وَ فِيهَا: و در آن

نُعِيدُكُمْ: باز می گردانیم شما را

وَ مِنْهَا: و از آن

نُخْرِجُكُمْ: خارج می کنیم شما را

تَارَةً أُخْرَى: بار دیگر

۱۱۴ فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَ لَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَ قُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا

فَتَعَالَى: پس بلند مرتبه است

ص: ۴۰۰

اللَّهُ: خداوندی که

الْمَلِكُ الْحَقُّ: پادشاه حقیقی است.

سوره طه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۹)

وَلَا تَعْجَلْ: و عجله نکن

بِالْقُرْآنِ: نسبت به قرآن

مِنْ قَبْلِ: از قبل

أَنْ يُقْضَى: این که بگذرد، اعلام شود.

إِلَيْكَ: به سوی تو

وَحَيْثُ: و حیش.

وَقُلْ: و بگو:

رَبِّ: پروردگارا!

زِدْنِي: زیاد کن

عِلْمًا: علم مرا.

۱۲۴ وَ مَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَ نَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى

وَ مَنْ: و کسی که

(۴۸۰) جلد ۱۶ سوره طه

ص: ۴۰۱

أَعْرَضَ: روی گرداند

عَنْ ذِكْرِي: از یاد من،

فَإِنَّ لَهُ: پس به درستی که او

مَعِيشَةً: زندگانی

ضَنْكًا: تنگی، سختی خواهد داشت

وَنَحْشُرُهُ: و محشور می کنیم او را

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت

أَعْمَى: کور، نابینا.

«پایان جزء ۱۶»

سوره طه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۱)

ص: ۴۰۲

۱ اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَ هُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ

اقْتَرَبَ: نزدیک شد

لِلنَّاسِ: برای مردم

حِسَابُهُمْ: حسابشان،

وَ هُمْ: و آن ها

فِي غَفْلَةٍ: در غفلت و بی خبری

مُّعْرِضُونَ: رویگردانند.

۲ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَ هُمْ يَلْعَبُونَ

مَا يَأْتِيهِمْ: نیامد ایشان را

مِنْ ذِكْرٍ: هیچ یادآوری

(۴۸۲) جلد ۱۷ سوره انبیاء

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

ص: ۴۰۳

مُحَدَّثٍ: که تازه و جدید بود،

إِلَّا: مگر این که

اسْتَمَعُوهُ: گوش فرادادند به آن

وَهُمْ: در حالی که آن ها

يَلْعَبُونَ: (مشغول) بازی بودند.

۱۶ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ

وَمَا خَلَقْنَا: و خلق نکردیم ما

السَّمَاءَ: آسمان

وَالْأَرْضَ: و زمین

وَمَا: و آن چه

بَيْنَهُمَا: بین آن دو است را

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۳)

لَاعِبِينَ: (برای) بازی.

۲۲ لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

ص: ۴۰۴

لَوْ كَانَ: اگر بود

فِيهِمَا: در آن دو (زمین و آسمان)

الِهَةً: معبودهایی

إِلَّا اللَّهَ: به جز خدا،

لَفَسَدَتَا: حتما فاسد می شدند، تباه می شدند

فَسُبْحَانَ اللَّهِ: پس منزّه است خدا،

رَبِّ الْعَرْشِ: پروردگار عرش

عَمَّا: از آن چه

يَصِفُونَ: وصف می کنند.

(۴۸۴) جلد ۱۷ سوره انبیاء

۲۶ وَ قَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ

وَ قَالُوا: و گفتند:

اتَّخَذَ: گرفته

الرَّحْمَنُ: خدای رحمان

وَلَدًا: فرزندی!.

ص: ۴۰۵

سُبْحَانَهُ: منزّه است او

بَلْ: بلکه

عِبَادٌ: بندگانی

مُكْرِمُونَ: گرامی هستند.

۲۷ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ

لا یَسْبِقُونَهُ: سبقت نمی گیرند از او

بِالْقَوْلِ: در سخن

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۵)

وَ هُمْ: و ایشان

بِأَمْرِهِ: به فرمان او

يَعْمَلُونَ: عمل می کنند.

۲۸ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ وَ لَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَى وَ هُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ

يَعْلَمُ: می داند

ما: آن چه

ص: ۴۰۶

بَيْنَ أَيْدِيهِمْ: پیش رویشان است

وَمَا: و آن چه

خَلْفَهُمْ: پشت سرشان است

وَلَا يَشْفَعُونَ: و شفاعت نمی کنند

إِلَّا: مگر

لِمَنْ: برای کسی که

(۴۸۶) جلد ۱۷ سوره انبیاء

ارْتَضَى: (خدا) رضایت دهد

وَهُمْ: و ایشان

مِنْ: از

خَشِيَّتِهِ: ترس او، هیبت او

مُشْفِقُونَ: بیمناکند، لرزانند

۳۰ أَوْ لَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ

أَوْ: آيا و

ص: ۴۰۷

لَمْ يَرَ: ندیدند

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

أَنَّ: که همانا

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۷)

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین

كَانَتَا: بودند

رَتَقَا: به هم پیوسته،

فَفَتَقْنَاهُمَا: پس ما از هم باز کردیم آن دو را

وَجَعَلْنَا: و قرار دادیم

مِنَ الْمَاءِ: از آب

كُلَّ شَيْءٍ: هر چیز

حَيٍّ: زنده ای را؟

أَفَلَا يُؤْمِنُونَ: آیا پس ایمان نمی آورند؟

۳۱ وَ جَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَ

ص: ۴۰۸

جَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

(۴۸۸) جلد ۱۷ سوره انبیاء

فِي الْأَرْضِ: در زمین

رَوَاسِي: کوه های استوار

أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ: که (مبادا) بلرزاند آن ها را

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

فِيهَا: در آن

فِجَاجًا: درّه ها

سُبُلًا: راه هایی

لَّعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَهْتَدُونَ: هدایت شوند.

۳۲ وَ جَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا وَ هُمْ عَنْ آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

السَّمَاءَ: آسمان را

ص: ۴۰۹

سوره انبياء لغات و مفاهيم قرآن كريم (۴۸۹)

سَقْفًا: سقفي

مَحْفُوظًا: محفوظاً،

وَهُمْ عَنْ: و آن ها از

اياتها: نشانه های آن

مُعْرَضُونَ: روی گردانند.

۳۳ وَ هُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

وَ هُوَ: و او

الَّذِي: کسی است که

خَلَقَ: خلق کرد

اللَّيْلَ: شب

وَالنَّهَارَ: و روز را

وَالشَّمْسَ: و خورشید

(۴۹۰) جلد ۱۷ سوره انبياء

وَالْقَمَرَ: و ماه را،

كُلٌّ: هر يك

ص: ۴۱۰

فی فَلَکِ: در مداری

یَسْبَحُونَ: شناورند، در حرکتند.

۳۴ وَ مَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنَّ مِتَّ فَهُمْ الْخَالِدُونَ

وَ مَا جَعَلْنَا: و قرار ندادیم

لِبَشَرٍ: برای بشر

مِنْ قَبْلِكَ: قبل از تو

الْخُلْدَ: جاودانگی را،

أَفَإِنَّ: آیا پس اگر

مِتَّ: تو مُردی

فَهُمْ: پس ایشان

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۱)

الْخَالِدُونَ: جاودان می مانند؟

۳۵ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَ نَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَ الْحَيْرِ فَتْنَةً وَ الْيُنَا تُرْجَعُونَ

ص: ۴۱۱

كُلُّ: هر

نَفْسٍ: نفسی

ذَائِقَهُ: چشنده

الْمَوْتِ: مرگ است.

وَتَبْلُوكُمْ: و آزمایش می کنیم ما شما را

بِالشَّرِّ: با بدی

وَالْخَيْرِ: و خوبی.

فِتْنَةً: آزمایشی

وَالْإِنَّا: و به سوی ما

تُرْجَعُونَ: باز گردانده می شوید.

(۴۹۲) جلد ۱۷ سوره انبیاء

۳۷ خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَأُورِيكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونَ

خُلِقَ: آفریده شده

الْإِنْسَانُ: انسان

مِنْ عَجَلٍ: از عجله،

ص: ۴۱۲

سَأُورِيكُمْ: به زودی نشان می دهیم به شما

ایاتی: آیاتم را

فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ: پس شتاب مکنید.

۳۸ وَ يَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

وَ يَقُولُونَ: و می گویند:

مَتَى: کی است

هَذَا الْوَعْدُ: این وعده

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۳)

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ صَادِقِينَ: راست می گویند؟

۴۷ وَ نَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَ كَفَىٰ بِبَنِي حَاسِبِينَ

وَ نَضَعُ: و نصب می کنیم، قرار می دهیم

الْمَوَازِينَ: ترازوهای

ص: ۴۱۳

الْقِسْطُ: عدل را

لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ: روز قیامت،

فَلَا تُظْلَمُ: پس ظلم نمی شود

نَفْسٍ: به هیچ کس

شَيْئًا: چیزی،

وَإِنْ كَانَ: و اگر باشد

(۴۹۴) جلد ۱۷ سوره انبیاء

مِثْقَالَ: به مقدار سنگینی

حَبَّةٍ: دانه ای

مِنْ خَرْدَلٍ: از خردل

آتَيْنَا: می آوریم

بِهَا: آن را.

وَ كَفَىٰ بِنَا: و کافی است که ما

حَاسِبِينَ: حساب کننده باشیم.

۵۰ وَ هَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ

وَ هَذَا: و این (قرآن)

ص: ۴۱۴

ذِكْرٌ: ذکر

مُبَارَكٌ: مبارکی است که

أَنْزَلْنَاهُ: نازل نمودیم آن را،

أَفَأَنْتُمْ: آی پس شما

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۵)

لَهُ مُنْكَرُونَ: آن را انکار می کنید؟

۵۱ وَ لَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَ كُنَّا بِهِ عَالِمِينَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

آتَيْنَا: دادیم ما

إِبْرَاهِيمَ: به ابراهیم

رُشْدَهُ: رشدش را

مِنْ قَبْلُ: از قبل

وَ كُنَّا: و بودیم

بِهِ عَالِمِينَ: به (شایستگی) او آگاه.

ص: ۴۱۵

۵۲ اِذْ قَالَ لِأَيِّهِ وَ قَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ

(۴۹۶) جلد ۱۷ سوره انبياء

اِذْ: هنگامی که

قَالَ: گفت:

لِأَيِّهِ: به پدرش

وَ قَوْمِهِ: و قوم او،

مَا هَذِهِ: چیست این

التَّمَاثِيلُ: مجسمه هایی

الَّتِي أَنْتُمْ: که شما

لَهَا: آن را

عَاكِفُونَ: پرستش می کنید؟

۵۳ قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ

قَالُوا: گفتند:

وَجَدْنَا: یافتیم

آبَاءَنَا لَهَا: پدرانمان را بر آن ها

سوره انبياء لغات و مفاهيم قرآن كريم (۴۹۷)

ص: ۴۱۶

عابدین: عبادت کننده.

۵۴ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَ آبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

قال: گفت:

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

كُنْتُمْ أَنْتُمْ: بودید شما

وَ آبَاؤُكُمْ: و پدرانتان

فِي ضَلَالٍ: در گمراهی

مُبِينٍ: آشکاری.

۵۵ قَالُوا أَجِئْنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ

قالوا: گفتند:

أَجِئْنَا: آیا آورده ای برای ما

بِالْحَقِّ: حق را

(۴۹۸) جلد ۱۷ سوره انبیاء

أَمْ أَنْتَ: یا تو

مِنَ اللَّاعِبِينَ: از بازیگرانی؟

ص: ۴۱۷

۵۶ قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَىٰ ذَلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ

قَالَ بَلْ: گفت: بلکه

رَبُّكُمْ: پروردگار شما

رَبُّ: پروردگار

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین است

الَّذِي فَطَرَهُنَّ: که ایجاد کرده آن ها را

وَأَنَا عَلَىٰ ذَلِكُمْ: و من بر این

مِنَ الشَّاهِدِينَ: از گواهانم

۵۷ وَ تَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۹)

تَوَلَّوْا مُدْبِرِينَ

وَ تَاللَّهِ: و قسم به خدا

لَأَكِيدَنَّ: که حتما چاره ای می اندیشم

أَصْنَامَكُمْ: برای بت هایتان

ص: ۴۱۸

بَعْدَ أَنْ: بعد از این که

تَوَلَّوْا مُدْبِرِينَ: پشت کرده و بروید.

۵۸ فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ

فَجَعَلَهُمْ: پس قرار داد آن ها را

جُذَاذًا: قطعه قطعه

إِلَّا كَبِيرًا: مگر بزرگی

لَهُمْ: از آن ها را

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

(۵۰۰) جلد ۱۷ سوره انبیاء

إِلَيْهِ: به سوی او

يَرْجِعُونَ: برگردند، مراجعه کنند

۵۹ قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِآلِهَتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ

قَالُوا: گفتند:

مَنْ: چه کسی

ص: ۴۱۹

فَعَلَ: انجام داد

هَذَا: این (کار را)

بِالْهَيْتِنَا: با خدایان ما؟

إِنَّهُ: به درستی که او

لَمِنْ: قطعاً از

الظَّالِمِينَ: ستمکاران بوده.

٦٠ قَالُوا سَمِعْنَا فَتَىٰ يَذُكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (٥٠١)

قَالُوا: گفتند:

سَمِعْنَا: شنیدیم

فَتَىٰ: جوانی

يَذُكُرُهُمْ: یاد می کند آن ها را (به بدی)

يُقَالُ لَهُ: گفته می شود که او

إِبْرَاهِيمُ: ابراهیم است.

٦١ قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ

ص: ٤٢٠

يَشْهَدُونَ

قَالُوا: گفتند:

فَأْتُوا: پس بیاورید

بِهِ عَلِي: او را مقابل

أَعْيُن: چشمان

النَّاس: مردم

(۵۰۲) جلد ۱۷ سوره انبياء

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَشْهَدُونَ: گواهی دهند.

۶۲ قَالُوا ءَأَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِالْهَيْتَا يَا إِبْرَاهِيمَ

قَالُوا: گفتند:

ءَأَنْتَ: آیا تو

فَعَلْتَ: انجام دادی

هَذَا: این (کار را)

بِالْهَيْتَا: با خدایان ما

يَا إِبْرَاهِيمَ: ای ابراهیم!؟

ص: ۴۲۱

۶۳ قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا فَسئَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ

قال: گفت:

بَلْ: بلکه

سوره انبياء لغات و مفاهيم قرآن كريم (۵۰۳)

فَعَلَهُ: انجام داده آن را

كَبِيرُهُمْ: بزرگشان

هذا: اين (كار را)

فَسئَلُوهُمْ: پس سؤال كنيد از آن ها

إِنْ: اگر

كَانُوا يَنْطِقُونَ: سخن مي گویند!!

۶۴ فَرجِعُوا إلی أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنْ كُنْم الظَّالِمُونَ

فَرَجِعُوا: پس برگشتند

إلی أَنفُسِهِمْ: به (وجدان) خودشان

فَقَالُوا: پس گفتند:

ص: ۴۲۲

إِنَّكُمْ: به درستی که شما

أَنْتُمْ: خودتان

(۵۰۴) جلد ۱۷ سوره انبیاء

الظَّالِمُونَ: ستمگرید.

۶۵ ثُمَّ نَكِسُوا عَلَى رُؤْسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا هَؤُلَاءِ يَنْطِقُونَ

ثُمَّ: سپس

نَكِسُوا: واز گون شدند

عَلَى رُؤْسِهِمْ: بر سرهایشان

لَقَدْ: (و گفتند:) هر آینه به تحقیق

عَلِمْتُمْ: می دانی

مَا هَؤُلَاءِ: که اینان سخن

يَنْطِقُونَ: نمی گویند.

۶۶ قَالَ أَفَتُعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۵)

ص: ۴۲۳

قال: گفت:

اَفَتَعْبُدُونَ: آیا پس می پرستید

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر خدا

ما: آن چه را که

لَا يَنْفَعُكُمْ: نفع نمی رساند به شما

شَيْئًا: چیزی

وَلَا يَضُرُّكُمْ: و نه ضرری دارد برای شما.

۶۸ قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا الْهَيْتَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ فاعِلِينَ

قالوا: گفتند:

حَرِّقُوهُ: بسوزانید او را

وَانصُرُوا: و یاری کنید

الْهَيْتَكُمْ: خدایانتان را

(۵۰۶) جلد ۱۷ سوره انبیاء

اِنْ: اگر

كُنْتُمْ فاعِلِينَ: هستید اهل عمل.

ص: ۴۲۴

۶۹ قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَيَّابِرَاهِيمَ

قُلْنَا: گفتیم ما

یا ناز: ای آتش!

کونی: باش

بردا: سرد

و سلاما: و سلامت

علی ابراهیم: بر ابراهیم.

۷۰ وَ أَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ

و آرادوا: و اراده کردند

به: به او

کیدا: کیدی، نیرنگی،

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۷)

فَجَعَلْنَاهُمْ: پس قرار دادیم ما ایشان را

الْأَخْسَرِينَ: زیانکارتر، بازنده اصلی.

۷۱ وَ نَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا

ص: ۴۲۵

فِيهَا لِلْعَالَمِينَ

وَنَجِّنَاهُ: و نجات دادیم او

وَلُوطًا: و لوط را

إِلَى الْأَرْضِ: به سرزمینی

الَّتِي: که

بَارَكْنَا: برکت دادیم

فِيهَا: در آن

لِلْعَالَمِينَ: برای جهانیان.

۷۲ وَ هَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً وَ كُلاًّ

(۵۰۸) جلد ۱۷ سوره انبیاء

جَعَلْنَا صَالِحِينَ

وَ هَبْنَا: و بخشیدیم

لَهُ: به او

إِسْحَاقَ: اسحاق

وَيَعْقُوبَ: و یعقوب را

نَافِلَةً: به عنوان عطیه، ارمغان

ص: ۴۲۶

وَ كَلَّا: و همگی را

جَعَلْنَا: قرار دادیم

صَالِحِينَ: از شایستگان.

۷۳ وَ جَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ

وَ جَعَلْنَاهُمْ: و قرار دادیم آن ها را

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۹)

أُمَّةً: پیشوایانی،

يَهْدُونَ: تا هدایت کنند

بِأَمْرِنَا: به امر ما

وَأَوْحَيْنَا: و وحی نمودیم

إِلَيْهِمْ: به آن ا

فِعْلَ: انجام

الْخَيْرَاتِ: کارهای نیک

وَإِقَامَ: و برپاداشتن

ص: ۴۲۷

الصَّلَوَةُ: نماز

وَ اِيْتَاءَ: و پرداختن

الزَّكُوهُ: زکات را

وَ كَانُوا لَنَا: و بودند برای ما

عَابِدِينَ: عبادت کننده.

(۵۱۰) جلد ۱۷ سوره انبیاء

۸۷ وَ ذَا النُّونِ اِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ اَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِيْنَ

وَ ذَا النُّونِ: و ذالنون (یونس) را

اِذْ ذَهَبَ: هنگامی که رفت

مُغَاضِبًا: خشمگین، غضبناک

فَظَنَّ: پس گمان کرد

اَنْ لَنْ نَقْدِرَ: که ما هرگز قادر نیستیم

عَلَيْهِ: بر او (تنگ، سخت بگیریم)

فَنَادَى: پس ندا کرد

ص: ۴۲۸

فِي الظُّلُمَاتِ: در تاریکی ها

أَنْ لَا: این که نیست

إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ: معبودی مگر تو

سُبْحَانَكَ: منزهی تو

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۱)

إِنِّي: به درستی که من

كُنْتُ: بودم

مِنَ الظَّالِمِينَ: از ستمکاران.

۸۸ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ

فَاسْتَجَبْنَا: پس اجابت کردیم

لَهُ: او را

وَ نَجَّيْنَاهُ: و نجاتش دادیم

مِنَ الْغَمِّ: از غم و اندوه،

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

نُنَجِّي: نجات می دهیم

ص: ۴۲۹

المؤمنين: مؤمنان را.

(۵۱۲) جلد ۱۷ سوره انبياء

۱۰۵ وَ لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ

و لقد: و هر آینه به تحقیق

کتبنا: نوشتیم

فی الزُّبُورِ: در زبور

مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ: از بعد تورات

أَنَّ الْأَرْضَ: که زمین را

يَرِثُهَا: به ارث می برند آن را

عِبَادِيَ: بندگان

الصَّالِحُونَ: صالح من.

۱۰۶ إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ

إِنَّ فِي هَذَا: همانا در این،

لَبَلَاغًا: پیام روشنی است

سوره انبياء لغات و مفاهيم قرآن كريم (۵۱۳)

ص: ۴۳۰

لِقَوْمٍ: برای قومی که

عابدین: عبادت کننده اند.

۱۰۷ وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ: و نفرستادیم تو را

إِلَّا رَحْمَةً: مگر رحمتی

لِّلْعَالَمِينَ: برای جهانیان.

(۵۱۴) جلد ۱۷ سوره انبیاء

ص: ۴۳۱

۱ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

یا ایُّهَا النَّاسُ: ای مردم!

اتَّقُوا: بترسید

رَبَّكُمُ: از پروردگارتان

إِنَّ زَلْزَلَةَ: به درستی که زلزله

السَّاعَةِ: قیامت

شَيْءٌ عَظِيمٌ: چیز بزرگی است.

۲ يَوْمَ تَرُؤْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَ تَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَ تَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَ مَا هُمْ بِسُكَارَى وَ لَكِنَّ عَذَابَ
اللَّهِ شَدِيدٌ

يَوْمَ: روزی که

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۵)

تَرُؤْنَهَا: می بینید آن را،

تَذْهَلُ: از یاد می برد

ص: ۴۳۲

كُلُّ مُرْضِعَةٍ: هر شیردهنده ای

عَمَّا: از آن چه

أَرْضَعَتْ: شیر می داد

وَتَضَعُ: و قرار می دهد

كُلُّ ذَاتٍ: هر صاحب

حَمَلٍ: حملی

حَمَلَهَا: حملش را

وَتَرَى: و می بینی

النَّاسَ: مردم را

سُكَارَى: مست

وَمَا هُمْ: در حالی که نیستند ایشان

بِسُكَارَى: مست

(۵۱۶) جلد ۱۷ سوره حج

وَلَكِنَّ: ولیکن

عَذَابَ اللَّهِ: عذاب خدا

شَدِيدٌ: شدید است.

ص: ۴۳۳

۳ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ يَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ

وَ مِنَ النَّاسِ: و بعضی از مردم

مَنْ: کسانی هستند که

يُجَادِلُ: مجادله می کنند

فِي اللَّهِ: درباره خدا

بِغَيْرِ عِلْمٍ: بدون هیچ علمی

وَ يَتَّبِعُ: و پیروی می کنند

كُلَّ شَيْطَانٍ: هر شیطان

مَرِيدٍ: سرکشی را.

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۷)

۴ كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ فَإِنَّهُ يُضِلُّهُ وَ يَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ

كُتِبَ: نوشته شده

عَلَيْهِ: بر او

أَنَّهُ: که همانا

ص: ۴۳۴

مَنْ: هر کس

تَوَلَّاهُ: ولی بگیرد او را

فَإِنَّهُ: پس حتما او

يُضِلُّهُ: گمراهش می کند

وَيَهْدِيهِ: و هدایت می نماید او را

إِلَى عَذَابٍ: به سوی عذاب

السَّعِيرِ: سوزان.

(۵۱۸) جلد ۱۷ سوره حج

۱۴ إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

يَدْخُلُ: داخل می کند

الَّذِينَ: کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

ص: ۴۳۵

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

جَنَاتٍ: در بهشت هایى كه

تَجْرِي: جارى است

مِنْ تَحْتِهَا: از زير آن،

الْأَنْهَارُ: نهرها.

إِنَّ اللَّهَ: همانا خدا

سوره حج لغات و مفاهيم قرآن كريم (۵۱۹)

يَفْعَلُ: انجام مى دهد

ما يُرِيدُ: هر چه را اراده كند.

۱۸ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ

أَلَمْ تَرَ: آيا نديدى

أَنَّ اللَّهَ: كه همانا خدا را

ص: ۴۳۶

يَسْجُدُ: سجده می کنند،

لَهُ: برای او

مَنْ: کسانی که

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

(۵۲۰) جلد ۱۷ سوره حج

وَمَنْ: و کسانی که

فِي الْأَرْضِ: در زمین هستند

وَالشَّمْسُ: و خورشید

وَالْقَمَرُ: و ماه

وَالنُّجُومُ: و ستارگان

وَالجِبَالُ: و کوه ها

وَالشَّجَرُ: و درختان

وَالدَّوَابُّ: و جنبندگان

وَكَثِيرٌ: و بسیاری

مِنَ النَّاسِ: از مردم؟

وَكَثِيرٌ: و بسیاری

حَقٌّ: حق است

ص: ۴۳۷

عَلَيْهِ: بر آن ها

العَذَابُ: عذاب.

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۱)

وَ مَنْ: و هر کس را

يُهِنِ اللّٰهُ: خوار کند خداوند

فَمَا: پس نیست

لَهُ: برای او

مِنْ مُكْرِمٍ: هیچ اکرام کننده ای،

إِنَّ اللّٰهَ: همانا خداوند

يَفْعَلُ: انجام می دهد

مَا يَشَاءُ: آن چه را بخواهد.

۴۱ الَّذِينَ إِنْ مَكَتَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلّٰهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ

الَّذِينَ: کسانی که

إِنْ مَكَتَاهُمْ: اگر تمکن دهیم، قدرت دهیم به آن ها

(۵۲۲) جلد ۱۷ سوره حج

ص: ۴۳۸

فِي الْأَرْضِ: در زمین

أَقَامُوا: برپای می دارند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَآتُوا: و ادا می کنند

الزَّكَاةَ: زکات را

وَآمَرُوا: و امر می کنند

بِالْمَعْرُوفِ: به معروف

وَ نَهَوْا: و نهی می کنند

عَنِ الْمُنْكَرِ: از منکر.

وَ لِلَّهِ: و برای خداست

عَاقِبَتُهُ: عاقبت

الْأُمُورِ: کارها.

۴۶ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۳)

يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ إِذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَ لَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبَ الَّتِي فِي الصُّدُورِ

ص: ۴۳۹

أَفَلَمْ يَسِيرُوا: آیا پس سیر نکردند

فِي: در

الْأَرْضِ: زمین

فَتَكُونُ: تا باشد

لَهُمْ: برایشان

قُلُوبٌ: دل هایی

يَعْقِلُونَ: که بفهمند

بِهَا: با آن؟

أَوْ: یا

إِذَانٌ: گوش هایی که

يَسْمَعُونَ: بشنوند

بِهَا: با آن؟

(۵۲۴) جلد ۱۷ سوره حج

فَأَنَّهُا: پس به درستی که

لَا تَعْمَى: کور نمی شود

الْأَبْصَارُ: چشم ها

وَلَكِنْ: ولیکن

ص: ۴۴۰

تَعْمَى: کور می شود

الْقُلُوبُ: قلب هایی، دل هایی

الَّتِي: که

فِي الصُّدُورِ: در سینه هاست.

۶۳ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: که همانا خدا

أَنْزَلَ: نازل کرد

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۵)

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی،

فَتُصْبِحُ: پس می گردد

الْأَرْضُ: زمین

مُخْضَرَّةً: سرسبز و خرم؟

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

ص: ۴۴۱

لَطِيفٌ خَبِيرٌ: لطیف و آگاه است.

۶۵ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفُلُوكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ
بِالنَّاسِ لَرؤُوفٌ رَحِيمٌ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: که خداوند

سَخَّرَ: مسخر کرد

(۵۲۶) جلد ۱۷ سوره حج

لَكُمْ: برای شما

مَا فِي: آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است؟

وَالْفُلُوكَ: و کشتی ها

تَجْرِي: جریان دارد

فِي الْبَحْرِ: در دریا

بِأَمْرِهِ: به فرمان او

وَيُمْسِكُ: و نگه می دارد

ص: ۴۴۲

السَّمَاءِ: آسمان را

أَنْ تَقَعَ: که نیفتد

عَلَى الْأَرْضِ: بر زمین

إِلَّا بِإِذْنِهِ: مگر به اجازه او؟

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

بِالنَّاسِ: به مردم

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۷)

لَرَوْفٌ: هر آینه رئوف

رَحِيمٌ: و مهربان است.

۷۳ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاذْتَمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبِ وَالْمَطْلُوبِ

يا أَيُّهَا النَّاسُ: ای مردم!

ضُرِبَ: زده شده است

مَثَلٌ: مثلی،

ص: ۴۴۳

فَاسْتَمِعُوا: پس گوش فرادهید

لَهُ: به آن،

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی را که

تَدْعُونَ: می خوانید

(۵۲۸) جلد ۱۷ سوره حج

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر خدا

لَنْ يَخْلُقُوا: هرگز نمی توانند خلق کنند

ذُبَابًا: مگسی را

وَلَوْ اجْتَمَعُوا: و هر چند اجتماع کنند

لَهُ: برای (آفریدن) آن،

وَإِنْ يَسْلُبْهُمْ: و اگر بریاید از آن ها مگس

الذُّبَابُ: مگس

شَيْئًا: چیزی،

لَا يَسْتَنْقِذُوهُ: نمی توانند پس بگیرند آن را

مِنْهُ: از او،

ضَعُفَ: ضعیفند

الطَّالِبُ: طالب

ص: ۴۴۴

وَ الْمَطْلُوبُ: و مطلوب (هر دو)

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۹)

۷۴ ما قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

ما قَدَرُوا: قدر نشناختند

اللَّهُ: خدا را

حَقَّ: (آن طور که) سزاوار

قَدْرِهِ: حق اوست.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ: هر آینه قوی و شکست ناپذیر است.

«پایان جزء ۱۷»

(۵۳۰) جلد ۱۷ سوره حج

ص: ۴۴۵

۱ قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ

قَدْ: به تحقیق

أَفْلَحَ: رستگار شدند

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان.

۲ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ

الَّذِينَ هُمْ: آنان که ایشان

فِي صَلَاتِهِمْ: در نمازشان

خَاشِعُونَ: خاشعند.

۳ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ

وَالَّذِينَ هُمْ: و آنان که ایشان

عَنِ اللَّغْوِ: از بیهودگی

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۱)

مُعْرِضُونَ: روی گردانند.

۸ وَ الَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

وَالَّذِينَ: و آنان که

هُم: ایشان

لِأَمَانَتِهِمْ: برای امانت هایشان

وَعَهْدِهِمْ: و عهدشان

رَاعُونَ: مراعات کننده اند .

۹ وَ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

وَالَّذِينَ: و آنان که

هُم: ایشان

عَلَى صَلَوَاتِهِمْ: بر نمازهایشان

يُحَافِظُونَ: محافظت می کنند.

(۵۳۲) جلد ۱۸ سوره مؤمنون

۱۰ أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ

أُولَئِكَ: آنان

هُم: ایشانند

ص: ۴۴۷

الْوَارِثُونَ: وارثان.

۱۱ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

الَّذِينَ: کسانی که

يَرِثُونَ: به ارث می برند

الْفِرْدَوْسَ: فردوس را،

هُمْ: ایشان

فِيهَا: در آن

خَالِدُونَ: جاودانند.

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۳)

۱۸ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَشْكَنَّهُ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ

وَأَنْزَلْنَا: و نازل کردیم

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی

بِقَدَرٍ: به اندازه،

ص: ۴۴۸

فَأَسْكِنَاهُ: پس ساکن نمودیم آن را

فِي الْأَرْضِ: در زمین

وَإِنَّا: و به درستی که ما

عَلَى ذَهَابٍ: بر از بین بردن

بِهِ: آن،

لَقَادِرُونَ: حتما قادریم.

۱۹ فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ

(۵۳۴) جلد ۱۸ سوره مؤمنون

لَكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ

فَأَنْشَأْنَا: پس پدید آوردیم

لَكُمْ: برای شما

بِهِ: به وسیله آن

جَنَّاتٍ: باغ هایی

مِنْ نَخِيلٍ: از درختان نخل

وَأَعْنَابٍ: و انگورها،

لَكُمْ: برای شما

ص: ۴۴۹

فیهما: در آن

فَوَاكِهُ: میوه های

كَثِيرَةٌ: بسیاری است

وَ مِنْهَا: و از آن

تَأْكُلُونَ: می خورید.

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۵)

۲۰ وَ شَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالذُّهْنِ وَ صَبْغٍ لِلْأَكْلِينَ

وَ شَجَرَةٍ: و درختی که

تَخْرُجُ: خارج می شود،

مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ: از طور سینا،

تَنْبُتُ: می رویاند

بِالذُّهْنِ: روغن (زیتون)

وَ صَبْغٍ: و خورش

لِلْأَكْلِينَ: برای خورندگان.

ص: ۴۵۰

۲۱ وَ إِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ

وَ إِنَّ: و همانا

لَكُمْ: برای شما

(۵۳۶) جلد ۱۸ سوره مؤمنون

فِي الْأَنْعَامِ: در چهارپایان

لَعِبْرَةً: هر آینه عبرتی است.

نُسْقِيكُمْ: می نوشانیم شما را.

مِمَّا فِي: از آن چه در

بُطُونِهَا: شکم های آن است

وَ لَكُمْ: و برای شما

فِيهَا: در آن

مَنَافِعُ: منفعت های

كَثِيرَةٌ: بسیاری است

وَ مِنْهَا: و از آن

تَأْكُلُونَ: می خورید.

ص: ۴۵۱

۲۲ وَ عَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

وَ عَلَيْهَا: و بر آن

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۷)

وَ عَلَيْهَا الْفُلْكِ: و بر کشتی

تُحْمَلُونَ: سوار می شوید.

۶۸ أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا: آیا پس اندیشه نمی کنند

الْقَوْلَ: (در این) گفتار؟

أَمْ جَاءَهُمْ: یا آمده ایشان را

مَا لَمْ يَأْتِ: چیزی که نیامده است

آبَاءَهُمْ: پدرانشان را

الْأَوَّلِينَ: که در گذشته بودند.

۶۹ أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا: یا نشناختند

(۵۳۸) جلد ۱۸ سوره مؤمنون

ص: ۴۵۲

رَسُولَهُمْ: رسولشان را

فَهُمْ لَهُ: پس ایشان او را

مُنْكَرُونَ: انکار کننده اند؟!؟

۷۰ أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ وَ أَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ

أَمْ يَقُولُونَ: یا می گویند

بِهِ جِنَّةٌ: او جنون دارد، دیوانه است،

بَلْ: بلکه

جَاءَهُمْ: آورده برای آن ها

بِالْحَقِّ: حق را

وَ أَكْثَرُهُمْ: و بیشترشان

لِلْحَقِّ: از حق

كَارِهُونَ: کراهت دارند.

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۹)

۷۸ وَ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَ لَكُمْ السَّمْعَ وَ الْأَبْصَارَ

ص: ۴۵۳

وَ الْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ

وَ هُوَ: و او

الَّذِي: کسی است که

أَنْشَأَ: پدید آورد

لَكُمْ: برای شما،

السَّمْعَ: گوش

وَ الْأَبْصَارَ: و چشم ها

وَ الْأَفْئِدَةَ: و دل ها،

قَلِيلًا مَا: عده کمی

تَشْكُرُونَ: تشکر می کنند.

۹۱ مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَ مَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا

(۵۴۰) جلد ۱۸ سوره مؤمنون

لَذَهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَ لَعَلَّا بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ

مَا اتَّخَذَ: نگرفته

اللَّهُ: خداوند

ص: ۴۵۴

مِنْ وَلَدٍ: هیچ فرزندی

وَ مَا كَانَ: و نباشد

مَعَهُ: با او

مِنْ إِلَهٍ: هیچ معبودی،

إِذَا: در این صورت

لَذَهَبَ: حتما می بُرد

كُلُّ إِلَهٍ: هر معبودی

بِمَا: آن چه را

خَلَقَ: خلق کرده

وَ لَعَلَّ: و هر آینه برتری می جستند

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۱)

بَعْضُهُمْ: بعضی از آن ها

عَلَى بَعْضٍ: بر بعض دیگر،

سُبْحَانَ اللَّهِ: منزّه است خدا

عَمَّا: از آن چه

يَصِفُونَ: وصف می کنند.

ص: ۴۵۵

۹۶ اِدْفَعِ بِاَلَّتِي هِيَ اَحْسَنُ السَّيِّئَةِ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ

اِدْفَع: دفع کن

بِاَلَّتِي هِيَ: به آن چه که آن

اَحْسَنُ: نیکوتر است،

السَّيِّئَةِ: بدی را.

نَحْنُ اَعْلَمُ: ما داناتریم

بِما: به آن چه

(۵۴۲) جلد ۱۸ سوره مؤمنون

يَصِفُونَ: وصف می کنند.

۹۷ وَقُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ

وَقُلْ: و بگو:

رَبِّ: پروردگار من

اَعُوذُ بِكَ: پناه می برم به تو

مِنْ هَمَزَاتِ: از وسوسه های

ص: ۴۵۶

الشَّيَاطِينِ: شياطين.

۹۸ وَ أَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ

وَ أَعُوذُ بِكَ: و پناه می برم به تو

رَبِّ: پروردگار من

أَنْ: از این که

يَحْضُرُونِ: (آن ها نزد من) حاضر شوند.

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۳)

(۵۴۴) جلد ۱۸ سوره مؤمنون

ص: ۴۵۷

۱ سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

سُورَةٌ: سوره ای است که

أَنْزَلْنَاهَا: نازل کردیم آن را

وَفَرَضْنَاهَا: و واجب نمودیم آن را

وَأَنْزَلْنَا: و نازل کردیم

فِيهَا: در آن

آيَاتٍ: آیاتی

بَيِّنَاتٍ: روشن

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَذَكَّرُونَ: متذکر شوید.

۲۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُواتِ

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۵)

الشَّيْطَانِ وَ مَنْ يَتَّبِعِ خُطُواتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَ لَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ

ص: ۴۵۸

وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَّىٰ مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّيٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

يا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

أَمُّنُوا: ایمان آوردید!

لَا تَتَّبِعُوا: پیروی نکنید

خُطُواتٍ: از گام های

الشَّيْطَانِ: شیطان،

وَمَنْ: و هر کس

يَتَّبِعُ: پیروی کند

خُطُواتٍ: از گام های

الشَّيْطَانِ: شیطان،

فَأَنَّهُ: پس همانا او،

(۵۴۶) جلد ۱۸ سوره نور

يَأْمُرُ: امر می کند

بِالْفَحْشَاءِ: به فحشاء

وَالْمُنْكَرِ: و بدی

وَأَلَوْ: و اگر

ص: ۴۵۹

لَا فَضْلُ اللَّهِ: فضل خدا نبود

عَلَيْكُمْ: بر شما

وَرَحْمَتُهُ: و رحمتش ،

مَا زَكَى مِنْكُمْ: پاک نمی شد از شما

مِنْ أَحَدٍ: هیچ احدی

أَبَدًا: ابدًا

وَلَكِنَّ: ولیکن

اللَّهُ: خداوند

يُزَكِّي: پاک می کند

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را که بخواهد.

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۷)

وَاللَّهُ: و خداوند

سَمِيعٌ عَلِيمٌ: شنوای داناست.

۲۴ يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنُهُمْ وَآيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

يَوْمَ: روزی که

ص: ۴۶۰

تَشْهَدُ: گواهی می دهد

عَلَيْهِمْ: علیه آن ها

الْسِّنْتَهُمْ: زبان هایشان

وَ أَيْدِيهِمْ: و دست هایشان

وَ أَرْجُلُهُمْ: و پاهایشان

بِما: به خاطر آن چه که

كَانُوا يَعْمَلُونَ: عمل می کردند.

(۵۴۸) جلد ۱۸ سوره نور

۲۷ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَ تَسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

یا ایُّها الذین: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

لا تَدْخُلُوا: داخل نشوید

بُیُوتًا: به خانه ای

غَیْرِ بُیُوتِكُمْ: غیر از خانه خودتان

ص: ۴۶۱

حَتَّى تَسْتَأْنِسُوا: تا آشنایی دهید

و تُسَلِّمُوا: و سلام کنید

عَلَى أَهْلِهَا: بر اهل آن.

ذَلِكُمْ خَيْرٌ: این بهتر است

لَكُمْ: برای شما

لَعَلَّكُمْ: امید است که شما

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۹)

تَذَكَّرُونَ: متذکر شوید.

۲۸ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

فَإِنْ: پس اگر

لَمْ تَجِدُوا: نیافتید

فِيهَا: در آن

أَحَدًا: کسی را

فَلَا تَدْخُلُوهَا: پس داخل آن نشوید

ص: ۴۶۲

حَتَّى يُؤْذَنَ: تا اجازه داده شود

لَكُمْ: به شما

وَإِنْ قِيلَ: و اگر گفته شد:

لَكُمْ: به شما،

(۵۵۰) جلد ۱۸ سوره نور

ارْجِعُوا: بازگردید،

فَارْجِعُوا: پس بازگردید،

هُوَ أَزْكَى: آن پاکیزه تر است

لَكُمْ: برای شما

وَ اللَّهُ: و خداوند

بِما: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

عَلَيْمٌ: داناست.

۳۱ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ

ص: ۴۶۳

وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَائِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِثْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ

سوره نور لغات و مفاهيم قرآن كريم (۵۵۱)

أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوْ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولَى الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطُّفْلِ الَّذِينَ لَعَمَ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

وَقُلْ: و بگو:

لِلْمُؤْمِنَاتِ: به زنان با ايمان

يَغْضُضْنَ: فرو گیرند، بازدارند

مِنْ أَبْصَارِهِنَّ: چشم هایشان را (از نامحرم)

وَيَحْفَظْنَ: و حفظ کنند

فُرُوجَهُنَّ: دامن عفتشان را

وَلَا يُبْدِينَ: و ظاهر نسازند، آشکار نکنند

زِينَتَهُنَّ: زینت خود را

(۵۵۲) جلد ۱۸ سوره نور

ص: ۴۶۴

إِلَّا مَا: جز آن چه را

ظَهَرَ: ظاهر است، آشکار است

مِنْهَا: از آن،

وَلْيُضْرِبْنَ: و باید بزنند

بِحُمْرِهِنَّ: روسری هایشان را

عَلَى جُيُوبِهِنَّ: بر گریبان هایشان،

وَلَا يُبْدِينَ: و ظاهر نسازند، آشکار نکنند

زِينَتَهُنَّ: زینت خود را

إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ: مگر برای شوهرانشان

أَوْ آبَائِهِنَّ: یا پدران

أَوْ أَبَاءِ: یا پدران

بُعُولَتِهِنَّ: شوهرانشان

أَوْ إِثْنَائِهِنَّ: یا برادرانشان

أَوْ إِثْنَاءِ: یا پسران

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۳)

بُعُولَتِهِنَّ: شوهرانشان

أَوْ إِخْوَانِهِنَّ: یا برادرانشان

ص: ۴۶۵

أَوْ بَنِي: یا پسران

إِخْوَانِهِنَّ: برادرانشان

أَوْ بَنِي: یا پسران

أَخَوَاتِهِنَّ: خواهرانشان

أَوْ نِسَائِهِنَّ: یا زنان (هم کیش خود)

أَوْ مَا: یا آن چه

مَلَكَتْ: مالک شد

أَيَّمَانُهُنَّ: دست هایشان (منظور بردگان آن هاست)

أَوِ التَّابِعِينَ: یا تابعین، پیروانی که

غَيْرِ أُولَى: تمایلی به زن ندارند

الْأَرْبَابِ:

مِنَ الرِّجَالِ: از مردان،

(۵۵۴) جلد ۱۸ سوره نور

أَوِ الطُّفْلِ: یا کودکانی

الَّذِينَ: که

لَمْ يَظْهَرُوا: آگاهی ندارند

عَلَى: بر

ص: ۴۶۶

عَوْرَاتٍ: عورت

النِّسَاءِ: زنان (یعنی درک مسائل جنسی ندارند)

وَلَا يَضُرُّنَّ: و نزنند (به زمین)

بَارِئِينَ: پاهایشان را

لِيَعْلَمَ: تا دانسته شود. معلوم گردد

مَا يُخْفِينَ: آن چه پنهان نموده اند

مِنْ زِينَتِهِنَّ: از زینت خود،

وَتُوبُوا: و توبه کنید، بازگردید

إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا: به سوی خدا همگی

أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ: ای مؤمنان!

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۵)

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تُقَلِّحُونَ: رستگار شوید.

۳۵ اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكُوهِ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجٍ نِزْجَاجُهُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ

ص: ۴۶۷

مُبَارَكِهِ زَيْتُونَهُ لَا - شَرْقِيَّهِ وَلَا غَرْبِيَّهِ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَ لَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارُ نُورٍ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ
الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

اللَّهُ: خداوند

نُورُ السَّمَوَاتِ: نور آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین است.

مَثَلٌ: مثل

(۵۵۶) جلد ۱۸ سوره نور

نُورِهِ: نور او

كَمِشْكُوهُ: مانند محفظه ای است که

فِيهَا: در آن

مِصْبَاحٌ: چراغی باشد،

الْمِصْبَاحُ: چراغ

فِي زُجَاجَةٍ: در شیشه ای،

الزُّجَاجَةُ: شیشه ای که

كَانَهَا: گویی آن

ص: ۴۶۸

كَوْكَبٌ: ستاره ای است

دُرِّيٌّ: درخشان،

يُوقَدُ: افروخته می شود

مِنْ شَجَرَةٍ: از درخت

مُبَارَكَةٌ: پربرکت

زَيْتُونَةٍ: زیتون

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۷)

لَا شَرْقِيَّةٍ: که نه شرقی است

وَلَا غَرْبِيَّةٍ: و نه غربی

يَكَادُ: نزدیک است

زَيْتُهَا: روغنش

يُضِيءُ: روشنایی بخشد

وَلَوْ: و هر چند که

لَمْ تَمْسَسْهُ: نرسیده به آن

نَارٌ: آتش،

نُورٌ: نوری

عَلَى نُورٍ: بالای نور است.

ص: ۴۶۹

يَهْدِي: هدايت می کند

اللَّهُ: خداوند

لِنُورِهِ: با نورش

مَنْ: هر که را

(۵۵۸) جلد ۱۸ سوره نور

يَشَاءُ: بخواهد

وَيَضْرِبُ: و می زند

اللَّهُ: خداوند

الْأَمْثَالَ: مثل ها را

لِلنَّاسِ: برای مردم

وَاللَّهُ: و خداوند

بِكُلِّ: بر هر

شَيْءٍ: چیزی

عَلِيمٌ: داناست.

۳۶ فِي بُيُوتِ أَدْنَى اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ

ص: ۴۷۰

فی بُیُوتٍ: در خانه های که

أَذِنَ: اجازه داده

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۹)

اللَّهُ: خداوند

أَنْ تُزْفَعَ: که بالا رود، منزلت و رفعت یابد

وَيُذَكَّرُ: و یاد شود

فِيهَا: در آن

اسْمُهُ: نام او،

يُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لَهُ: او را

فِيهَا: در آن

بِالْغُدُوِّ: بامدادان

وَالْأَصَالِ: و شامگاهان.

۳۷ رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

(۵۶۰) جلد ۱۸ سوره نور

ص: ۴۷۱

رِجَالٌ: مردانی که

لَا تُلْهِهِمْ: سرگرم نمی سازد آن ها را

تِجَارَةٌ: تجارت

وَلَا يَبِيعُ: و نه داد و ستد

عَنْ ذِكْرِ: از یاد

اللَّهِ: خدا

وَأَقَامَ: و برپاداشتن

الصَّلَاةَ: نماز

وَأَيْتَاءٍ: و دادن

الرِّكَوهِ: زکات

يَخَافُونَ: می ترسند

يَوْمًا: از روزی که

تَتَقَلَّبُ: زیر و رو می شود

فِيهِ: در آن

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۱)

الْقُلُوبُ: دل ها

وَالْأَبْصَارُ: و چشم ها.

ص: ۴۷۲

۳۹ وَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمَانُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فَوَفَّيَهُ حِسَابَهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ

وَ الَّذِينَ: و آنان که

كَفَرُوا: کافر شدند

أَعْمَالُهُمْ: کافر شدند

كَسَرَابٍ: مانند سرابی است

بِقِيعَةٍ: در کویر که

يَحْسَبُهُ: می پندارد آن را

الظَّمَانُ: تشنه،

ماءً: آبی،

حَتَّى إِذَا: تا هنگامی که

(۵۶۲) جلد ۱۸ سوره نور

جَاءَهُ: می آید به سراغ آن

لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا: نمی یابد آن را چیزی

وَ وَجَدَ اللَّهَ: و می یابد خدا را

عِنْدَهُ: نزد او

ص: ۴۷۳

فَوْفِيهِ: پس به تمامی می دهد به او

حِسَابُهُ: حسابش را.

وَ اللَّهُ: و خداوند

سَرِيعُ الْحِسَابِ: تند حساب است.

۴۰ أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ يَغْشِيهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكُنْ يَرِيهَا وَ مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ

أَوْ كَظُلُمَاتٍ: یا مانند تاریکی هایی است

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۳)

فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ: در دریای پهناور که

يَغْشِيهِ: می پوشاند آن را

مَوْجٌ: موجی،

مِنْ فَوْقِهِ: از فراز آن

مَوْجٌ: موجی دیگر،

مِنْ فَوْقِهِ: از فراز آن

ص: ۴۷۴

سَحَابٌ: ابری است.

ظُلُمَاتٌ: ظلمت هایی است

بَعْضُهَا: بعضی از آن

فَوْقَ: روی

بَعْضٌ: بعضی دیگر است.

إِذَا أَخْرَجَ: وقتی بیرون آورد

يَدَهُ: دستش را

لَمْ يَكُنْ: نزدیک نیست که

(۵۶۴) جلد ۱۸ سوره نور

يَرِيهَا: ببیند آن را.

وَمَنْ: و کسی که

لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ: قرار نداده خداوند

لَهُ نُورًا: برای او نوری،

فَمَا لَهُ: پس نیست برای او

مِنْ نُورٍ: هیچ نوری.

۴۱ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ

ص: ۴۷۵

وَ الْأَرْضِ وَ الطَّيْرِ صَافَاتٍ كُلِّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَ تَسْبِيحَهُ وَ اللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: که خدا را

يُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لَهُ مَنْ: برای او کسانی که

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۵)

فِي السَّمَاوَاتِ: در آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین هستند

وَ الطَّيْرِ: و پرندگان

صَافَاتٍ: گشوده بال؟

كُلِّ قَدْ عَلِمَ: هر یک دانسته است

صَلَاتَهُ: دعایش را، نمازش را

وَ تَسْبِيحَهُ: و تسبیحش را.

وَ اللَّهُ عَلِيمٌ: و خدا داناست

بِمَا: به آن چه

يَفْعَلُونَ: انجام می دهند.

ص: ۴۷۶

۴۲ وَ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ اِلٰى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ

وَ لِلّٰهِ: و برای خداست

مُلْكُ: فرمانروایی

(۵۶۶) جلد ۱۸ سوره نور

السَّمٰوٰتِ: آسمان ها

وَ الْاَرْضِ: و زمین،

وَ اِلٰى اللّٰهِ: و به سوی خداست

الْمَصِيْرُ: بازگشت.

۴۳ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُزْجِي سَيّٰحَابًا ثُمَّ يُوَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكٰمًا فَتَرٰى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلٰلِهٖ وَ يُنَزَّلُ مِنَ السَّمٰءِ مِنْ جِبٰلٍ فِيْهَا مِنْ
بَرَدٍ فَيَصِيْبُ بِهٖ مَنْ يَشَاءُ وَ يَصْرِفُهُ عَنِ مَنْ يَشَاءُ يَكٰدُ سَنَا بَرْقِهٖ يَذْهَبُ بِالْاَبْصٰرِ

اَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

اَنَّ اللّٰهَ: که خداوند

ص: ۴۷۷

يُرْجَى: آرام می راند

سَحَابًا: ابری را

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۷)

ثُمَّ: سپس

يُؤَلَّفُ: پیوند می دهد

بَيْنَهُ: میان آن

ثُمَّ: سپس

يَجْعَلُهُ: قرار می دهد آن را

رُكُومًا: متراکم، انباشته،

فَتَرَى: پس می بینی

الْوَدْقَ: باران را

يَخْرُجُ: که خارج می شود

مِنْ خِلَالِهِ: از لابلاي آن

وَيُنزَّلُ: و نازل می کند

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مِنْ جِبَالٍ: از کوه هایی که

فِيهَا مِنْ بَرَدٍ: در آن تگرگ است

(۵۶۸) جلد ۱۸ سوره نور

ص: ۴۷۸

فَيُصِيبُ: پس می رساند، گرفتار می کند

بِهِ: به آن،

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد

وَيَصْرِفُهُ: و دور می کند، برطرف می کند آن را

عَنْ مَنْ: از هر کس که

يَشَاءُ: بخواهد،

يَكَادُ: نزدیک است

سَنَا بَرْقَةٍ: درخشندگی برقش

يَذْهَبُ: ببرد

بِالْأَبْصَارِ: چشم ها را.

۴۴ يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ

يُقَلِّبُ: دگرگون می کند، جابجا می کند

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۹)

اللَّهُ: خدا

اللَّيْلَ: شب

ص: ۴۷۹

وَالنَّهَارَ: و روز را.

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكَ: در این

لَعِبْرَةً: هر آینه عبرتی است

لِأُولَى: برای صاحبان

الْأَبْصَارِ: بصیرت.

۵۵ وَعِدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسِّرَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسَّيَّرْنَا لِلَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ

(۵۷۰) جلد ۱۸ سوره نور

هُمُ الْفَاسِقُونَ

وَعَدَ: وعده داد

اللَّهُ: خدا

الَّذِينَ: به کسانی که

ص: ۴۸۰

اٰمَنُوْا: ايمان آوردند

مِنْكُمْ: از شما

وَ عَمِلُوْا: و انجام دادند

الصّٰلِحٰتِ: عمل صالح

لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ: حتما حتما خليفه مي كند، جانشين مي كند آن ها را

فِي الْاَرْضِ: در زمين،

كَمَا: همچنان كه

اسْتَخْلَفَ: جانشين كرد

الَّذِيْنَ: كساني را كه

سوره نور لغات و مفاهيم قرآن كريم (۵۷۱)

مِنْ قَبْلِهِمْ: از قبل ايشان بودند،

وَ لَيُمْكِنَنَّ: و حتما حتما مستقر مي كند

لَهُمْ: براي آن ها

دِيْنَهُمْ: دينشان را

الَّذِيْ اَرْتَضٰى: كه پسنديده

لَهُمْ: برايشان

ص: ۴۸۱

وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ: و حتما حتما تبدیل می کند برای آن ها

مِنْ بَعْدٍ: از بعد

خَوْفِهِمْ: ترسشان

أَمْنَا: امنیت و آرامش،

يَعْبُدُونَنِي: عبادت می کنند مرا، می پرستند مرا

لَا يُشْرِكُونَ: شریک نمی سازند

بِي: با من

شَيْئًا: چیزی را

(۵۷۲) جلد ۱۸ سوره نور

وَمَنْ: و هر کس

كَفَرَ: کفر بورزد

بَعْدَ ذَلِكَ: بعد از آن

فَأُولَئِكَ: پس آنان

هُمْ: ایشانند

الْفَاسِقُونَ: فاسقان.

۵۶ وَ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ آتُوا الزَّكَاةَ وَ أَطِيعُوا

ص: ۴۸۲

الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

وَ أَقِيمُوا: و برپادارند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَ اتُوا: و بدهید

الرِّكَوةَ: زکات را

وَ أَطِيعُوا: و اطاعت کنید

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۳)

الرَّسُولَ: رسول را

لَعَلَّكُمْ: امید است که شما

تُرْحَمُونَ: رحم کرده شوید.

۵۷ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَأْوِيَهُمُ النَّارُ وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ

لَا تَحْسَبَنَّ: اصلاً گمان نکن

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

مُعْجِزِينَ: عاجز کننده (ما)

ص: ۴۸۳

فِي الْأَرْضِ: در زمین هستند،

وَمَا أُوْيَهُمْ: و جایگاهشان

النَّارُ: آتش است،

وَلَيْسَ: و چه بد

(۵۷۴) جلد ۱۸ سوره نور

المصير: سرانجامی است.

۵۸ يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ تَأْذِنُكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَواتِ الْفَجْرِ وَ حِينَ تَصَلُّونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَواتِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَ هُنَّ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

يا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید

لَيْسَ تَأْذِنُكُمْ: باید اجازه بگیرند از شما

ص: ۴۸۴

الَّذِينَ: کسانی که

مَلَكَتْ: مالک شدند

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۵)

أَيْمَانُكُمْ: دست های شما (برندگان شما)

وَالَّذِينَ: و کسانی که

لَمْ يَتْلُغُوا: نرسیده اند

الْحُلُمَ: به سن بلوغ

مِنْكُمْ: از شما

ثَلَاثَ: سه

مَرَاتٍ: مرتبه، وقت،

مِنْ قَبْلِ: قبل از

صَلَوِهِ: نماز

الْفَجْرِ: صبح

وَ حِينَ: و هنگامی که

تَضَعُونَ: قرار می دهید، درمی آورید

ثِيَابَكُمْ: لباستان را

مِنَ الظَّهِيرَةِ: ظهر،

(۵۷۶) جلد ۱۸ سوره نور

ص: ۴۸۵

وَمِنْ بَعْدِ: و بعد از

صَلَوِهِ: نماز

الْعِشَاءِ: عشا.

ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ: این سه وقت، هنگام

لَكُمْ: خلوت شماست.

لَيْسَ: نیست

عَلَيْكُمْ: بر شما

وَلَا عَلَيْهِمْ: و نه بر ایشان

جُنَاحٌ: گناهی

بَعْدَهُنَّ: بعد از آن (مواقع)

طَوَّافُونَ: طواف کنید

عَلَيْكُمْ: بر خودتان

بَعْضُكُمْ: بعضی از شما

عَلَى بَعْضٍ: بر بعضی دیگر.

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۷)

كَذَلِكَ: این چنین

يُبَيِّنُ: بیان می کند

اللَّهُ: خداوند

ص: ۴۸۶

لَكُمْ: برای شما

الآيات: آیات را.

وَاللَّهُ: و خدا

عَلِيمٌ: دانای

حَكِيمٌ: حکیم است.

۵۹ وَ إِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمْ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

وَ إِذَا: و هنگامی که

بَلَغَ: رسیدند

(۵۷۸) جلد ۱۸ سوره نور

الْأَطْفَالُ: کودکان

مِنْكُمْ: شما

الْحُلُمَ: به سن بلوغ

فَلْيَسْتَأْذِنُوا: پس باید کسب اجازه کنند

كَمَا: هم چنان که

اسْتَأْذَنَ: اجازه می گرفتند

ص: ۴۸۷

الَّذِينَ: کسانی که

مِنْ قَتْلِهِمْ: قبل از آن ها بودند .

كَذَلِكَ: این چنین

يُبَيِّنُ: بیان می کند

اللَّهُ: خداوند

لَكُمْ: برای شما

آيَاتِهِ: آیاتش را.

وَاللَّهُ: و خدا

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۹)

عَلِيمٌ: دانای

حَكِيمٌ: حکیم است.

۶۱ لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى نَفْسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ
مَا مَلَكَتُمْ مَفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقِكُمْ

ص: ۴۸۸

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

لَيْسَ: نیست

(۵۸۰) جلد ۱۸ سوره نور

عَلَى الْأَعْمَى: بر کور، نابینا

حَرْجٌ: ایرادی

وَلَا عَلَى: و نه بر

الْأَعْرَجِ: لَنگ

حَرْجٌ: ایرادی

وَلَا عَلَى: و نه بر

الْمَرِيضِ: مریض

حَرْجٌ: ایرادی

وَلَا عَلَى: و نه بر

أَنْفُسِكُمْ: خودتان

أَنْ تَأْكُلُوا: که بخورید

مِنْ بُيُوتِكُمْ: از خانه هایتان

ص: ۴۸۹

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

أَبَائِكُمْ: پدرانتان

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۱)

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

أُمَّهَاتِكُمْ: مادرانتان

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

إِخْوَانِكُمْ: برادرانتان

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

أَخَوَاتِكُمْ: خواهرانتان

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

أَعْمَامِكُمْ: عموهایتان

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

عَمَّاتِكُمْ: عمه هایتان

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

أَخْوَالِكُمْ: دایی هایتان

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

خَالَاتِكُمْ: خاله هایتان

(۵۸۲) جلد ۱۸ سوره نور

أَوْ مَا: یا آن چه که

مَلَكْتُمْ: مالک شدید

مَفَاتِحُهُ: کلیدهایش را

أَوْ صَدِيقِكُمْ: یا (خانه) دوستان،

لَيْسَ: نیست

عَلَيْكُمْ: بر شما

جُنَاحُ: گناهی

أَنْ تَأْكُلُوا: که بخورید

جَمِيعًا: همگی، دسته جمعی

أَوْ أَشْتَاتًا: یا جداگانه،

فَإِذَا: پس هنگامی که

دَخَلْتُمْ: داخل شدید

بُيُوتًا: به خانه ها

فَسَلِّمُوا: پس سلام کنید

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۳)

عَلَى أَنْفُسِكُمْ: بر خودتان، بر یکدیگر

تَحِيَّتِهِ: تحیتی، درودی است

مِنْ عِنْدِ: از نزد

اللَّهِ: خدا

ص: ۴۹۱

مُبَارَكَةٌ: که مبارک و پربرکت

طَيِّبَةٌ: و پاکیزه است

كَذَلِكَ: این چنین

يُبَيِّنُ اللَّهُ: بیان می کند خدا

لَكُمْ: برای شما

الآيَاتِ: آیات را

لَعَلَّكُمْ: امید است که شما

تَعْقِلُونَ: اندیشه کنید.

٦٢ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ

(٥٨٤) جلد ١٨ سوره نور

وَ إِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِيُغْضِ شَأْنِهِمْ فَأُذِنَ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرَ لَهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

إِنَّمَا: جز این نیست که

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

ص: ٤٩٢

الَّذِينَ: کسانی هستند که

آمَنُوا: ایمان آوردند

بِاللَّهِ: به خدا

وَرَسُولِهِ: و رسول او

وَإِذَا: و هنگامی که

كَانُوا مَعَهُ: باشند با او

عَلَىٰ أَمْرٍ: بر کاری

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۵)

جَامِعٍ: عمومی، مهم، اجتماعی

لَمْ يَذْهَبُوا: نمی روند

حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ: تا اجازه بگیرند از او،

إِنَّ: همانا

الَّذِينَ: کسانی که

يَسْتَأْذِنُونَكَ: اجازه می گیرند از تو

أُولَئِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی هستند که

يُؤْمِنُونَ: ایمان آورده اند

بِاللَّهِ: به خدا

ص: ۴۹۳

وَ رَسُولِهِ: و فرستاده اش،

فَإِذَا: پس زمانی که

اسْتَأْذَنُوكَ: اجازه خواستند از تو

لِبَعْضٍ: برای بعضی از

(۵۸۶) جلد ۱۸ سوره نور

شأنِهِمْ: کارهایشان،

فَإِذَنْ: پس اجازه بده

لِمَنْ: به هر کس که

سُئِلَ: خواستی

مِنْهُمْ: از ایشان

وَ اسْتَغْفِرْ: و طلب آمرزش کن

لَهُمْ: برایشان

اللَّهُ: از خداوند

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خداوند

عَفُورٌ: آمرزنده

رَحِيمٌ: مهربان است.

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۷)

ص: ۴۹۴

«سوره فرقان»

۱ تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا

تَبَارَكَ: پربرکت است

الَّذِي: آن که

نَزَّلَ: نازل کرد

الْفُرْقَانَ: فرقان را

عَلَى: بر

عَبْدِهِ: بنده اش

لِيَكُونَ: تا باشد

لِلْعَالَمِينَ: برای جهانیان

نَذِيرًا: بیم رسان.

۲ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ

(۵۸۸) جلد ۱۸ سوره فرقان

وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا

الَّذِي: آن که

ص: ۴۹۵

لَهُ: برای اوست

مُلْكُ: حکومت

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین

وَلَمْ يَتَّخِذْ: و نگرفته است

وَلِدًا: فرزندی

وَلَمْ يَكُنْ: و نباشد

لَهُ: برای او

شَرِيكٌ: شریکی

فِي الْمُلْكِ: در حکومت

وَخَلَقَ: و آفرید

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۹)

كُلٌّ: همه

شَيْءٍ: چیز را

فَقَدَّرَهُ: پس اندازه گیری کرد آن را

تَقْدِيرًا: اندازه گیری کردنی (دقیق).

۳ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا

ص: ۴۹۶

وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَوَةً وَلَا نُشُورًا

وَاتَّخَذُوا: و گرفتند

مِنْ دُونِهِ: غیر از او

الِهَةً: معبودانی،

لَا يَخْلُقُونَ: خلق نمی کنند

شَيْئًا: چیزی

وَهُمْ: و ایشان

(۵۹۰) جلد ۱۸ سوره فرقان

يُخْلَقُونَ: خلق می شوند،

وَلَا يَمْلِكُونَ: و مالک نمی باشند

لِأَنْفُسِهِمْ: برای خودشان

ضَرًّا: ضرری

وَلَا نَفْعًا: و نه نفعی،

وَلَا يَمْلِكُونَ: و مالک نمی باشند

مَوْتًا: مرگ را

وَلَا حَيَوَةً: و نه زندگی

وَلَا نُشُورًا: و نه تجدید حیات را.

«پایان جزء ۱۸»

ص: ۴۹۷

۲۷ وَ يَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا

و یوم: و روزی که

یَعَضُّ: می گزد، گاز می گیرد

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۱)

الظَّالِمُ: ظالم

عَلَى يَدَيْهِ: دستش را و

يَقُولُ: می گوید:

يَا لَيْتَنِي: ای کاش من

اتَّخَذْتُ: گرفته بودم

مَعَ الرَّسُولِ: با رسول

سَبِيلًا: راهی!

۲۸ يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا

يَا وَيْلَتَى: ای وای بر من،

لَيْتَنِي: کاش من

لَمْ أَتَّخِذْ: نگرفته بودم

فُلَانًا: فلانی را

خَلِيلًا: به دوستی!

(۵۹۲) جلد ۱۸ سوره فرقان

ص: ۴۹۸

۲۹ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذُّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

أَضَلَّنِي: گمراهم کرد

عَنِ الذُّكْرِ: از یاد (قرآن)

بَعْدَ: بعد از

إِذْ: آن گاه که

جَاءَنِي: آمد مرا.

وَكَانَ: و باشد

الشَّيْطَانُ: شیطان

لِلْإِنْسَانِ: برای انسان

خَذُولًا: بسیار خوارکننده.

۳۰ وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۳)

هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا

وَقَالَ: و گوید:

الرَّسُولُ: رسول

يَا رَبِّ: ای پروردگار من!

ص: ۴۹۹

إِنَّ: به درستی که

قَوْمِي: قوم من

اتَّخَذُوا: گرفتند، رها کردند

هَذَا الْقُرْآنَ: این قرآن را

مَهْجُورًا: رها شده، دور شده.

۳۱ وَ كَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَ كَفَى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَ نَصِيرًا

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

جَعَلْنَا: قرار دادیم

(۵۹۴) جلد ۱۸ سوره فرقان

لِكُلِّ نَبِيٍّ: برای هر پیامبری

عَدُوًّا مِنْ: دشمنی از

الْمُجْرِمِينَ: مجرمان.

وَ كَفَى: و کافی است

بِرَبِّكَ: پروردگارت

هَادِيًا: که هدایت کننده

وَ نَصِيرًا: و یاور (تو) باشد.

ص: ۵۰۰

۳۲ وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَّاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهَا الْقُرْآنَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلاً

وَ قَالَ: و گفتند:

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

لَوْلَا نُزِّلَ: چرا نازل نشده

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۵)

عَلَيْهِ الْقُرْآنُ: بر او قرآن

جُمْلَةً وَّاحِدَةً: یک جا،

كَذَلِكَ: این چنین است

لِنُثَبِّتَ: تا استوار کنیم

بِهَا قُرْآنًا: به آن، قلبت را

وَ رَتَّلْنَاهُ: و جدا جدا خواندیم آن را، شمرده خواندیم آن را

تَرْتِيلاً: شمرده خواندنی

۴۵ أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَ لَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی، نگاه نکردی

إِلَى رَبِّكَ: به پروردگارت

ص: ۵۰۱

كَيْفَ: چگونه

مَدَّ: کشیده

الْظَّلَّ: سایه را؟

(۵۹۶) جلد ۱۸ سوره فرقان

وَأَوْ: و اگر

شَاءَ: می خواست

لَجَعَلَهُ: هر آینه قرار می داد آن را

سَاكِنًا: ساکن،

ثُمَّ: سپس

جَعَلْنَا: قرار دادیم

الشَّمْسِ: خورشید را

عَلَيْهِ: بر آن

دَلِيلًا: دلیل، برهان.

۴۶ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا

ثُمَّ: سپس

قَبَضْنَاهُ: باز گرفتیم آن (سایه) را

إِلَيْنَا: به سوی خودمان

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۷)

ص: ۵۰۲

قَبْضًا: بازگرفتنی

يَسِيرًا: آسان، ملایم، به تدریج.

٤٧ وَ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ لِيَسَا وَ النَّوْمَ سُبَاتًا وَ جَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا

وَ هُوَ: و او

الَّذِي: کسی است که

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

اللَّيْلَ: شب را

لِيَسَا: پوششی

وَ النَّوْمَ: و خواب را

سُبَاتًا: استراحت، آرامش

وَ جَعَلَ: و قرار داد

(٥٩٨) جلد ١٨ سوره فرقان

النَّهَارَ: روز را

نُشُورًا: هنگام برخاستن و جنب و جوش.

ص: ٥٠٣

۴۸ وَ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا

وَ هُوَ: و او

الَّذِي: کسی است که

أَرْسَلَ: فرستاد

الرِّيحَ: بادها را

بُشْرًا: بشارت دهنده

بَيْنَ يَدَيْ: پیشاپیش

رَحْمَتِهِ: رحمتش،

وَأَنْزَلْنَا: و نازل کردیم

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۹)

مَاءً طَهُورًا: آبی پاک.

۴۹ لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا وَ نُسْقِيهِ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنَاسِي كَثِيرًا

لِنُحْيِيَ: تا زنده کنیم

بِهِ: بوسیله آن،

ص: ۵۰۴

بَلَدَةً: سرزمین

مَيْتًا: مرده را

وَنُشَقِّيهِ: و بنوشانیم آن را

مِمَّا: از آن چه

خَلَقْنَا: خلق کردیم،

أَنْعَامًا: چهارپایان

وَأَنْسَاءً: و انسان ها

كَثِيرًا: بسیار.

(۶۰۰) جلد ۱۸ سوره فرقان

۵۰. وَلَقَدْ صَرَّفْنَاُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

صَرَّفْنَاُ: گردانیدیم آن را

بَيْنَهُمْ: بینشان

لِيَذَّكَّرُوا: تا متذکر شوند

فَأَبَى: پس سرپیچی کردند

أَكْثَرُ: بیشتر

ص: ۵۰۵

النَّاسِ: مردم

إِلَّا كُفُورًا: مگر ناسپاسی.

۵۳ وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَ هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَ جَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَ حِجْرًا مَحْجُورًا

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۱)

وَ هُوَ: و او

الَّذِي: کسی است که

مَرَجَ: به هم راه داد

الْبَحْرَيْنِ: دو دریا را

هَذَا عَذْبٌ: این شیرین

فُرَاتٌ: و گوارا

وَ هَذَا مِلْحٌ: و آن شور

أُجَاجٌ: و تلخ، تند

وَ جَعَلَ: و قرار داد

بَيْنَهُمَا: بین آن دو

بَرْزَخًا: حائلی، مانعی

وَ حِجْرًا

ص: ۵۰۶

مَحْجُورًا: و نفوذناپذیر

(۶۰۲) جلد ۱۸ سوره فرقان

۶۱ تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَ جَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَ قَمَرًا مُنِيرًا

تَبَارَكَ الَّذِي: پر برکت است آن که

جَعَلَ: قرار داد

فِي السَّمَاءِ: در آسمان ها

بُرُوجًا: برج های

وَ جَعَلَ: و قرار داد

فِيهَا: در آن

سِرَاجًا: چراغی

وَ قَمَرًا: و ماهی

مُنِيرًا: تابان، نوربخش.

۶۲ وَ هُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۳)

وَ هُوَ الَّذِي: و اوست که

ص: ۵۰۷

جَعَلَ: قرار داد

اللَّيْلِ: شب

وَالنَّهَارَ: و روز را

خَلْفَهُ: در پی یکدیگر، جانشین،

لِمَنْ: برای کسی که

أَرَادَ: اراده کند

أَنْ يَذَّكَّرَ: که متذکر شود

أَوْ أَرَادَ: یا اراده کند که

شُكُورًا: سپاسگزار باشد.

۶۳ وَ عِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا

وَ عِبَادُ: و بندگان

(۶۰۴) جلد ۱۸ سوره فرقان

الرَّحْمَنِ: خدای رحمان

الَّذِينَ: کسانی هستند که

يَمْشُونَ: راه می روند

عَلَى الْأَرْضِ: روی زمین

ص: ۵۰۸

هَوْنًا: به نرمی، با تواضع،

وَ إِذَا: و هنگامی که

خَاطَبَهُمْ: خطابشان کنند

الْجَاهِلُونَ: جاهلان،

قَالُوا: گویند:

سَلَامًا: سلام (و با بزرگواری در می گذرند).

۶۴ وَ الَّذِينَ يَبْتَغُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَ قِيَامًا

وَ الَّذِينَ: و آنان که

يَبْتَغُونَ: شب زنده داری می کنند

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۵)

لِرَبِّهِمْ: برای پروردگارشان

سُجَّدًا: در حال سجده

وَ قِيَامًا: و قیام.

۶۵ وَ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

ص: ۵۰۹

يَقُولُونَ: می گویند:

رَبَّنَا: پروردگارا!

اضْرِفْ: بگردان

عَنَّا: از ما

عَذَابَ: عذاب

جَهَنَّمَ: جهنم را،

إِنَّ عَذَابَهَا: که عذاب آن

(۶۰۶) جلد ۱۸ سوره فرقان

كَانَ: باشد

غَرَامًا: دائمی، سخت و پردوام.

۶۶ إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا

إِنَّهَا: به درستی که آن

سَاءَتْ: بد

مُسْتَقَرًّا: قرارگاهی

وَمُقَامًا: و جایگاهی است.

۶۷ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا

ص: ۵۱۰

وَ كَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامَا

وَ الَّذِينَ: و آنان که

إذا: وقتی

انْفَقُوا: انفاق کنند

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۷)

لَمْ يُسْرِفُوا: زیاده روی نکرده

وَ لَمْ يَتَّقُوا: و نه تنگ می گیرند

وَ كَانَ: و باشند

بَيْنَ ذَلِكَ: بین آن

قواما: معتدل، حدّ وسط.

۶۸ وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَ لَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَ لَا يَزْنُونَ وَ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

لَا يَدْعُونَ: نمی خوانند

مَعَ اللَّهِ: با خدا

إِلَهِهَا: معبودی

ص: ۵۱۱

اخر: ديگر

(۶۰۸) جلد ۱۸ سوره فرقان

وَلَا يَقْتُلُونَ: و نمى كشدند

النَّفْسَ الَّتِي: كسى را كه

حَرَّمَ: محترم داشته

اللَّهُ: خداوند،

إِلَّا بِالْحَقِّ: جز به حق

وَلَا يَزْنُونَ: و زنا نمى كنند

وَمَنْ: و هر كس

يَفْعَلُ: انجام دهد

ذَلِكَ: اين چنين،

يَلْقَى: ملاقات مى كند، مى بيند

أَثَامًا: كيفر گناه را.

۶۹ يُضَاعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ يُخْلَدُ فِيهِ مُهَانًا

سوره فرقان لغات و مفاهيم قرآن كريم (۶۰۹)

يُضَاعَفُ: دو برابر مى شود

لَهُ: براى او

ص: ۵۱۲

العذاب: عذاب

يَوْم: روز

الْقِيَامَة: قیامت

وَيَخْلُدُ: و جاویدان می شود

فِيهِ: در آن

مُهَانَا: با خواری.

۷۰ إِلَّا مَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَ كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

إِلَّا مَنْ: مگر کسی که

تَابَ: توبه کند

(۶۱۰) جلد ۱۸ سوره فرقان

وَ آمَنَ: و ایمان آورد

وَ عَمِلَ: و انجام دهد

عَمَلًا: عملی

صَالِحًا: صالح

فَأُولَئِكَ: پس آنان هستند که

ص: ۵۱۳

يُبَدِّلُ: تبدیل می کند

اللَّهُ: خداوند

سَيِّئَاتِهِمْ: بدی هایشان را

حَسَنَاتٍ: به نیکی ها.

وَ كَانَ: و باشد

اللَّهُ: خداوند

غَفُورًا: آمرزنده

رَحِيمًا: مهربان.

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۱)

۷۱ وَ مَنْ تَابَ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا

وَ مَنْ: و هر کس

تَابَ: توبه کند

وَ عَمِلَ: و انجام دهد

صَالِحًا: عمل شایسته ای

فَإِنَّهُ: پس به درستی که او

يَتُوبُ: باز می گردد

ص: ۵۱۴

إِلَى اللَّهِ: به سوی خداوند

مَتَابًا: بازگشتی نیکو.

۷۲ وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا

وَالَّذِينَ: و کسانی که

(۶۱۲) جلد ۱۸ سوره فرقان

لَا يَشْهَدُونَ: گواهی نمی دهند

الزُّورَ: به باطل، به دروغ، به ناحق

وَإِذَا: و هنگامی که

مَرُّوا: عبور کنند

بِاللَّغْوِ: بر ناپسندی، بر لغو و بیهودگی،

مَرُّوا: گذر کنند، عبور کنند

كِرَامًا: کریمانه، بزرگوارانه.

۷۳ وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا

ص: ۵۱۵

وَالَّذِينَ: و کسانی که

إِذَا: وقتی

ذُكِّرُوا: تذکر داده شوند

بِآيَاتٍ: به آیات

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۳)

رَبِّهِمْ: پروردگارشان،

لَمْ يَخْرُوا: نمی افتند

عَلَيْهَا: بر آن

صُما: کر

وَعُمَيَانَا: و کور.

۷۴ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا

وَالَّذِينَ: و کسانی که

يَقُولُونَ: می گویند:

رَبَّنَا: پروردگارا!

هَبْ: عطا کن، ببخش

ص: ۵۱۶

لَنَا: به ما

مِنْ أَزْوَاجِنَا: از همسرانمان

(۶۱۴) جلد ۱۸ سوره فرقان

و ذُرِّيَّتِنَا: و فرزندانمان

قَرَّةً: روشنی

أَعْيُنٍ: چشم‌ها

وَ اجْعَلْنَا: و قرار بده ما را

لِلْمُتَّقِينَ: برای پرهیزکاران

إماما: امام، پیشوا.

۷۵ أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَ يُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَ سَلَامًا

أُولَئِكَ: آنان

يُجْزَوْنَ: جزا داده می‌شوند

الْغُرْفَةَ: غرفه بهشت را

بِما: به خاطر آن که

صَبَرُوا: صبر کردند

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۵)

ص: ۵۱۷

وَيُلَقَّوْنَ: و مواجهه می شوند

فیهما: در آن

تَحِيَّهً: با درود

و سَلَامًا: و سلام .

۷۶ خَالِدِينَ فِيهَا حَسَنَتْ مُسْتَقْرًا وَ مُقَامًا

خَالِدِينَ: جاودانند

فیهما: در آن،

حَسَنَتْ: نیکو

مُسْتَقْرًا: قرار گاهی

وَ مُقَامًا: و مقامی است.

۷۷ قُلْ مَا يَعْجُبُكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا

(۶۱۶) جلد ۱۸ سوره فرقان

قُلْ: بگو:

مَا يَعْجُبُكُمْ: اعتنا نمی کند

ص: ۵۱۸

بِكُمْ: به شما

رَبِّي: پروردگارم

لَوْ: اگر

لَا دُعَاؤُكُمْ: دعا و نیایش شما نباشد،

فَقَدْ: پس به تحقیق

كَذَّبْتُمْ: تکذیب کردید

فَسَوْفَ: پس به زودی

يَكُونُ: خواهد شد

لِزَامًا: دامنگیر، وبال گردن.

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۷)

ص: ۵۱۹

۱ طسآ ما

طسآ ما: از حروف مقطعه

۲ تَلْكَ اَيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

تَلْكَ: اين

ايات: آيه هاي

الْكِتَابِ: كتاب

الْمُبِينِ: روشن است.

۳ لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسِكَ اَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

لَعَلَّكَ: شايد تو

بَاخِعٌ: هلاک کننده

نَفْسِكَ: خودت باشی

(۶۱۸) جلد ۱۹ سوره شعراء

اَلَّا يَكُونُوا: اين كه نمي شوند

مُؤْمِنِينَ: مؤمن.

ص: ۵۲۰

۷ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ

أَوْ: آیا و

لَمْ يَرَوْا: ندیدند، نگاه نکردند

إِلَى الْأَرْضِ: به زمین

كَمْ أَنْبَتْنَا: چه بسیار رویانیدیم

فِيهَا مِنْ كُلِّ: در آن از هر

زَوْجٍ: زوجی، نوعی

كَرِيمٍ: سودمند، و خوب؟

۸ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَ مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۹)

إِنَّ فِي ذَلِكَ: به درستی که در این

لَآيَةً: هر آینه عبرتی است.

وَ مَا كَانَ: و نباشند

أَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

مُؤْمِنِينَ: مؤمن.

ص: ۵۲۱

۹ وَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

وَ إِنَّ رَبَّكَ: و همانا پروردگار تو

لَهُوَ الْعَزِيزُ: قطعاً شکست ناپذیر

الرَّحِيمُ: مهربان است.

۶۹ وَ أَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ

وَ أَتْلُ عَلَيْهِمْ: و بخوان بر آن ها

نَبَأَ: خبر مهم

(۶۲۰) جلد ۱۹ سوره شعراء

إِبْرَاهِيمَ: ابراهیم را.

۷۰ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ

إِذْ قَالَ: هنگامی که گفت

لِأَبِيهِ: به پدر خود

وَقَوْمِهِ: و قومش،

مَا تَعْبُدُونَ: چه می پرستید؟

۷۱ قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ

ص: ۵۲۲

قَالُوا نَعْبُدُ: گفتند: می پرستیم

أَصْنَامًا: بت هایی را

فَنَظَلُّ: پس پیوسته می مانیم

لَهَا عَاكِفِينَ: بر آن ها ملازم عبادت

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۱)

۷۲ قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ

قَالَ هَلْ: گفت: آیا

يَسْمَعُونَكُمْ: می شنوند از شما،

إِذْ تَدْعُونَ: وقتی که می خوانید؟

۷۳ أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ

أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ: یا سود می رسانند به شما

أَوْ يَضُرُّونَ: یا ضرر می رسانند؟

۷۴ قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ

قَالُوا: گفتند:

بَلْ وَجَدْنَا: (نه) بلکه یافتیم ما

ص: ۵۲۳

اباءنا: پدرانمان را که

كَذَلِكَ: این چنین

(۶۲۲) جلد ۱۹ سوره شعراء

يَفْعَلُونَ: می کردند.

۷۵ قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ

قال: گفت:

أَفَرَأَيْتُمْ: آیا پس دیدید

ما: آن چه را

كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ: می پرستید؟

۷۶ أَنْتُمْ وَ آبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ

أنتم: شما

وَ آبَاؤُكُمْ: و پدرانتان که

الْأَقْدَمُونَ: در گذشته بودند؟

۷۷ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۳)

فإنهم: پس همانا آن ها

ص: ۵۲۴

عَدُوُّ لِي: دشمن من هستند

إِلَّا رَبِّ: مگر پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان.

۷۸ الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ

الَّذِي خَلَقَنِي: آن که مرا آفریده

فَهُوَ: پس او

يَهْدِينِ: هدایت‌م

۷۹ وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ

وَالَّذِي هُوَ: و آن که او

يُطْعِمُنِي: اطعام می کند

وَيَسْقِينِ: و او سیرابم می کند.

(۶۲۴) جلد ۱۹ سوره شعراء

۸۰ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ

وَإِذَا: و هنگامی که

مَرِضْتُ: مریض شدم

ص: ۵۲۵

فَهُوَ: پس او

يَشْفِينِ: شفایم می دهد.

۸۱ وَالَّذِي يُمَيِّنُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ

وَالَّذِي يُمَيِّنُنِي: و آن که مرا می میراند

ثُمَّ يُحْيِينِ: سپس زنده ام می کند.

۸۲ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ

وَالَّذِي: و آن که

أَطْمَعُ: امید دارم، طمع دارم

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۵)

أَنْ يَغْفِرَ لِي: که ببخشد بر من

خَطِيئَتِي: خطاهایم را

يَوْمَ الدِّينِ: روز قیامت.

۸۳ رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ

رَبِّ: خدایا

هَبْ لِي: ببخش به من، عطا کن به من

ص: ۵۲۶

حُكْمًا: حکمتی، فرزاندگی

وَ الْحَقُّنِي: و مرا ملحق کن

بِالصَّالِحِينَ: به صالحان.

۸۴ وَ اجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْاٰخِرِيْنَ

وَ اجْعَلْ لِي: و قرار بده برای من

لِسَانَ صِدْقٍ: زبانِ صِدق

(۶۲۶) جلد ۱۹ سوره شعراء

فِي الْاٰخِرِيْنَ: در میان آیندگان.

۸۵ وَ اجْعَلْنِي مِنْ وَّرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيْمِ

وَ اجْعَلْنِي: و قرار بده مرا

مِنْ وَّرَثَةِ: از وارثان

جَنَّةِ النَّعِيْمِ: بهشت پُر نعمت.

۸۶ وَ اغْفِرْ لِاٰبِي اِنَّهٗ كَانَ مِنَ الضَّالِّيْنَ

وَ اغْفِرْ: و ببخش

لِاٰبِي: بر پدرم

ص: ۵۲۷

إِنَّهٗ كَانَ: همانا او، بود

مِنَ الضَّالِّينَ: از گمراهان.

۸۷ وَ لَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۷)

وَ لَا تُخْزِنِي: و خوار مکن مرا

يَوْمَ: روزی که

يُبْعَثُونَ: (مردم) برانگیخته می شوند.

۸۸ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ

يَوْمَ: روزی که

لَا يَنْفَعُ: سود نمی دهد

مَالٌ: مال

وَ لَا بَنُونَ: و نه فرزندان.

۸۹ إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

إِلَّا مَنْ: مگر کسی که

آتَى اللَّهَ: بیاورد نزد خدا

ص: ۵۲۸

بِقَلْبٍ: قلبی

(۶۲۸) جلد ۱۹ سوره شعراء

سَلِيمٍ: سالم و پاک.

۹۰ وَ أُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ

وَ أُزْلِفَتِ: و نزدیک شود

الْجَنَّةُ: بهشت

لِلْمُتَّقِينَ: برای پرهیزکاران.

۹۱ وَ بُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ

وَ بُرِّزَتِ: و آشکار شود

الْجَحِيمُ: جهنم

لِلْغَاوِينَ: برای گمراهان.

۹۲ وَ قِيلَ لَهُمْ أَيُّنَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ

وَ قِيلَ: و گفته شود:

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۹)

لَهُمْ: به آن ها

ص: ۵۲۹

أَيْنَمَا: کجا هستند آن چه

كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ: عبادت می کردید؟

۹۳ مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر از خدا،

هَلْ: آیا

يَنْصُرُونَكُمْ: یاری می کنند شما را

أَوْ يَنْتَصِرُونَ: یا یاری می دهند خود را؟

۹۴ فَكُفُّوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ

فَكُفُّوا: پس افکنده شوند

فِيهَا هُمْ: در آن ایشان

وَالْغَاوُونَ: و گمراهان.

(۶۳۰) جلد ۱۹ سوره شعراء

۹۵ وَ جُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ

وَ جُنُودُ: و (نیز) سپاهیان

ص: ۵۳۰

إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ: ابلیس همگی.

۹۶ قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ

قَالُوا: گویند:

وَ هُمْ فِيهَا: در حالی که آن ها در آن

يَخْتَصِمُونَ: ستیزه می کنند،

۹۷ تَاللَّهِ إِنَّ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

تَاللَّهِ: سوگند به خدا،

إِنَّ كُنَّا: همانا بودیم ما

لَفِي ضَلَالٍ: در گمراهی

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۱)

مُبِينٍ: آشکاری.

۹۸ إِذْ نُسَوِّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ

إِذْ: آن گاه که

نُسَوِّكُمْ: برابر می شمردیم شما را

ص: ۵۳۱

بِرَبِّ الْعَالَمِينَ: با پروردگار جهانیان.

۹۹ وَ مَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ

وَ مَا أَضَلَّنَا: و گمراه نکردند ما را

إِلَّا الْمُجْرِمُونَ: مگر مجرمان.

۱۰۰ فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ

فَمَا لَنَا: پس نیست برای ما

مِنْ شَافِعِينَ: هیچ شافعینی.

(۶۳۲) جلد ۱۹ سوره شعراء

۱۰۱ وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ

وَلَا صَدِيقٍ: و نه دوست

حَمِيمٍ: صمیمی، گرم.

۱۰۲ فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

فَلَوْ أَنَّ: پس ای کاش همانا

ص: ۵۳۲

لَنَا كَرَّةٌ: برای ما بازگشتی بود

فَنُكُونُ: پس می شدیم

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ: از مؤمنان.

۱۰۳ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَ مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

إِنَّ فِي ذَلِكَ: به درستی که در این،

لَآيَةً: هر آینه عبرتی است

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۳)

وَ مَا كَانَ: و نبودند

أَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

مُؤْمِنِينَ: مؤمن.

۱۰۴ وَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

وَ إِنَّ رَبَّكَ: و همانا پروردگار تو

لَهُوَ الْعَزِيزُ: اوست، شکست ناپذیر

الرَّحِيمُ: مهربان.

۲۲۴ وَ الشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ

ص: ۵۳۳

وَ الشُّعْرَاءُ: و شاعران را

يَتَّبِعُهُمْ: پیروی می کنند آن ها را

الْغَاوُونَ: گمراهان.

(۶۳۴) جلد ۱۹ سوره شعراء

۲۲۵ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّهُمْ: که آن ها

فِي كُلِّ: در هر

وَادٍ: وادی

يَهِيمُونَ: سرگردانند؟

۲۲۶ وَ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ

وَ أَنَّهُمْ: و همانا ایشان

يَقُولُونَ: می گویند

مَا لَا يَفْعَلُونَ: چیزی که انجام نمی دهند!

۲۲۷ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ ذَكَرُوا

ص: ۵۳۴

لَهُ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَ سَيَعْلَمُ

سوره شعراء لغات و مفاهيم قرآن كريم (۶۳۵)

الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيُّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ

إِلَّا الَّذِينَ: مگر کسانی که

امُّوا: ایمان آورده

وَ عَمِلُوا: و انجام دهند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

وَ ذَكَرُوا: و یاد کنند

اللَّهُ: خدا را

كَثِيرًا: بسیار،

وَ انْتَصَرُوا: و (به نفع اسلام) یاری دادند

مِنْ بَعْدِ: از بعد

مَا ظَلَمُوا: آن که ستم دیدند،

وَ سَيَعْلَمُ: و به زودی خواهند دانست

الَّذِينَ: کسانی که

ظَلَمُوا: ظلم کردند

(۶۳۶) جلد ۱۹ سوره شعراء

أَيُّ مُنْقَلَبٍ: به کدام بازگشتگاهی

يَنْقَلِبُونَ: بازمی گردند.

سوره شعراء لغات و مفاهيم قرآن كريم (۶۳۷)

۱ طَسَا تَلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَ كِتَابٍ مُّبِينٍ

طَسَا: از حروف مقطعه.

تَلْكَ آيَاتُ: این آیات

الْقُرْآنِ: قرآن

وَ كِتَابٍ: و کتابی

مُبِينٍ: آشکار است.

۲ هُدًى وَ بُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ

هُدًى: هدایت

وَ بُشْرَى: و بشارتی

لِلْمُؤْمِنِينَ: برای مؤمنان است.

۳ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ

(۶۳۸) جلد ۱۹ سوره نمل

هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

الَّذِينَ: آنان که

ص: ۵۳۶

يُقِيمُونَ: برپای می دارند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَيُؤْتُونَ: و می دهند

الزَّكَاةَ: زکات را

وَهُمْ: و ایشان

بِالْآخِرَةِ: به آخرت

هُمْ: ایشانند

يُوفُونَ: یقین آورندگان.

۴ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ

إِنَّ: همانا

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۹)

الَّذِينَ: کسانی که

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند

بِالْآخِرَةِ: به آخرت،

زَيَّنَّا: زینت دادیم

ص: ۵۳۷

لَهُمْ: برایشان

أَعْمَالَهُمْ: اعمالشان را،

فَهُمْ: پس ایشان

يَعْمَهُونَ: سرگردان می شوند.

۵ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْآخَسِرُونَ

أُولَئِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی هستند که

لَهُمْ: برای ایشان است

(۶۴۰) جلد ۱۹ سوره نمل

سُوءُ الْعَذَابِ: عذاب بد،

وَهُمْ: و آن ها

فِي الْآخِرَةِ: در آخرت

هُمْ: ایشانند

الْآخَسِرُونَ: زیانکارترین (مردم).

ص: ۵۳۸

۶ وَ إِنَّكَ لَتَلْقَى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ

وَ إِنَّكَ: و به درستی که تو

لَتَلْقَى: حَقًّا دریافت می کنی

الْقُرْآنَ: قرآن را

مِنْ لَدُنْ: از نزد (خدایی)

حَكِيمٍ عَلِيمٍ: فرزانه و دانا.

۱۵ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۱)

الَّذِي فَضَّلْنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

آتَيْنَا: دادیم ما

داوُدَ: به داود

وَ سُلَيْمَانَ: و سلیمان

عِلْمًا: دانشی،

وَ قَالَا: و گفتند:

الْحَمْدُ: حمد و سپاس

ص: ۵۳۹

لِلَّهِ: برای خداوندی است

الَّذِي فَضَّلَنَا: که برتری داد ما را

عَلَى كَثِيرٍ: بر بسیاری

مِنْ عِبَادِهِ: از بندگانش

الْمُؤْمِنِينَ: که مؤمن هستند.

(۶۴۲) جلد ۱۹ سوره نمل

۱۶ وَ وَرِثَ سُلَيْمَنُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عَلَّمْنَا مَنطِقَ الطَّيْرِ وَأُوتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ

وَ وَرِثَ: و سلیمان وارث داود

سُلَيْمَنُ دَاوُدَ شَد،

وَ قَالَ: و گفت:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ: ای مردم!

عَلَّمْنَا: آموخته ایم ما

مَنطِقَ: زبان

الطَّيْرِ: پرندگان را

ص: ۵۴۰

وَأوتينا: و داده شدیم ما

مِنْ كُلِّ: از هر

شَيْءٍ: چیزی (بهره ای)،

إِنَّ: به درستی که

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۳)

هذا: این

لَهُوَ: همان است

الْفَضْلُ: برتری

الْمُبِينُ: آشکار.

۱۷ وَ حُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ

وَ حُشِرَ: و جمع شدند

لِسُلَيْمَانَ: برای سلیمان،

جُنُودُهُ: سپاهیان

مِنَ الْجِنِّ: از جن

وَ الْإِنْسِ: و انس

ص: ۵۴۱

وَ الطَّيْرِ: و پرندگان

فَهُمْ: پس آن ها

(۶۴۴) جلد ۱۹ سوره نمل

يُوزَعُونَ: به نظم آمدند.

۱۸ حَتَّىٰ إِذَا اتَّوَا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٌ وَ جُنُودُهُ وَ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ

حَتَّىٰ إِذَا: تا آن گاه که

اتَّوَا: آمدند

عَلَىٰ وَادِ: به وادی (به سرزمین)

النَّمْلِ: مورچگان،

قَالَتْ: گفت:

نَمْلَةٌ: مورچه ای

يَا أَيُّهَا: ای

النَّمْلُ: مورچگان!

ادْخُلُوا: داخل شوید

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۵)

ص: ۵۴۲

مَسَاكِنَكُمْ: به خانه هایتان

لَا يَحْطَمَنَّكُمْ: مبادا پایمال کند شما را

سَلِيمُنْ: سلیمان

وَجُنُودُهُ: و سپاهیانش

وَهُمْ: در حالی که آن ها

لَا يَشْعُرُونَ: نمی فهمند.

۱۹ فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتِكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

فَتَبَسَّمَ: پس تبسم کرد و

ضاحكا: خندید

مِنْ قَوْلِهَا: از سخن او

(۶۴۶) جلد ۱۹ سوره نمل

وَقَالَ: و گفت:

رَبِّ: پروردگارا!

ص: ۵۴۳

أَوْزَعْنِي: وادار کن مرا، توفیق بده مرا

أَنْ أَشْكُرُ: که شکر کنم، سپاس دارم

نِعْمَتِكَ الَّتِي: نعمت را که

أَنْعَمْتَ: ارزانی داشتی

عَلَيَّ وَ: بر من و

عَلَى وَالِدَيَّ: بر پدر و مادرم

وَ أَنْ: و این که

أَعْمَلُ: انجام دهم

صَالِحًا: عمل صالحی که

تَرْضَاهُ: می پسندی، راضی می شوی

وَأَدْخِلْنِي: و داخل کنی مرا

بِرَحْمَتِكَ: به رحمت

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۷)

فی: در میان

عِبَادِكَ: بندگان

الصَّالِحِينَ: صالحان.

ص: ۵۴۴

۲۰ وَ تَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهَدَ أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ

وَ تَفَقَّدَ: و جو یا شد

الطَّيْرَ: از حال پرندگان

فَقَالَ: پس گفت:

مَا لِيَ: چه شده است مرا

لَا أَرَى: نمی بینم

الْهُدْهَدَ: هُدُهد را؟

أَمْ: آیا

كَانَ: باشد

(۶۴۸) جلد ۱۹ سوره نمل

مِنَ الْغَائِبِينَ: از غائبان؟

۲۱ لَأَعَذَّبَنَّكَ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْلَا ذُبْحَنُ أَوْلِيَاتِي بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ

لَأَعَذَّبَنَّكَ: حتما عذاب می کنم او را

عَذَابًا: عذابی

ص: ۵۴۵

شدیدا: سخت

أَوْلَادُ ذَبْحَنَّهُ: یا حتما سرش را می بُرم

أَوْلِيَاءُ تَيْبِي: مگر این که بیاورد

بِسُلْطَانٍ: دلیل

مُبِينٍ: روشنی.

۲۲ فَمَكَتْ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَاءِ بَنَاتٍ يَقِينٍ

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۹)

فَمَكَتْ: پس ماند، درنگ کرد

غَيْرَ بَعِيدٍ: نه چندان زیاد

فَقَالَ: پس گفت:

أَحَطْتُ: آگاهی پیدا کردم

بِما: به چیزی که

لَمْ تُحِطْ: آگاهی نیافتی تو

به: به آن،

وَ جِئْتُكَ: و آورده ام برای تو

ص: ۵۴۶

مِنْ سَبَأٍ: از سبا

بَيِّنًا: خبری مهم

يَقِينٍ: یقینی، درست، قطعی.

۲۳ اِنِّیْ وَجَدْتُ امْرَاةً تَمْلِكُهُمْ وَ اُوْتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ۚ وَ لَهَا عَرْشٌ عَظِيْمٌ

(۶۵۰) جلد ۱۹ سوره نمل

اِنِّیْ: همانا من

وَ جَدْتُ: یافتم (آنجا)

امْرَاةً: زنی که

تَمْلِكُهُمْ: سلطنت می کند برای آن ها

وَ اُوْتِيَتْ: و (به او) داده شده

مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ۚ: از هر چیزی

وَ لَهَا: و برای او

عَرْشٌ: عرش، تخت

عَظِيْمٌ: بزرگی است.

ص: ۵۴۷

۲۴ وَجَدْتُمْهَا وَ قَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللّهِ وَ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ

وَجَدْتُمْهَا: و یافتم او

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۱)

وَ قَوْمَهَا: و قومش را که

يَسْجُدُونَ: سجده می کنند

لِلشَّمْسِ: برای خورشید

مِنْ دُونِ: به جای

اللّهِ: خدا،

وَ زَيْنَ: و زینت داده

لَهُمْ: برای آن ها

الشَّيْطَانُ: شیطان

أَعْمَالَهُمْ: اعمالشان را

فَصَدَّهُمْ: پس بازداشته آن ها را

عَنِ السَّبِيلِ: از راه (راست)

فَهُمْ: پس ایشان

ص: ۵۴۸

لَا يَهْتَدُونَ: هدایت نیافته اند.

(۶۵۲) جلد ۱۹ سوره نمل

۲۵ أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبَّ ۚ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ

أَلَّا يَسْجُدُوا: این که سجده نکنند

لِلَّهِ الَّذِي: برای خدایی که

يُخْرِجُ: خارج می کند

الْخَبَّ ۚ: پنهانی ها را

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین،

وَيَعْلَمُ: و می داند

ما: آن چه را

تُخْفُونَ: مخفی می کنید

وَمَا: و آن چه را

تُعْلِنُونَ: آشکار می کنید.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۳)

ص: ۵۴۹

۲۶ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

اللَّهُ: خدایى كه

لَا إِلَهَ: نیست معبودى

إِلَّا هُوَ: مگر او كه

رَبُّ الْعَرْشِ: صاحب عرش

الْعَظِيمِ: بزرگ است.

۲۷ قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

قَالَ: (سلیمان) گفت:

سَنَنْظُرُ: به زودى خواهیم دید

أَصَدَقْتَ: آیا راست گفتمى

أَمْ كُنْتَ: یا بودى

مِنَ الْكَاذِبِينَ: از دروغگویان.

(۶۵۴) جلد ۱۹ سوره نمل

۲۸ اذْهَبْ بِكِتَابِي هَذَا فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ

ص: ۵۵۰

إِذْهَبْ: بِيْر

بِكْتَابِي هَذَا: این نامه مرا

فَأَلْقِيْهُ: پس بیفکن آن را

إِلَيْهِمْ ثُمَّ: به سویشان سپس

تَوَلَّ: پشت کن، دور شو

عَنْهُمْ: از آن ها،

فَانظُرْ: پس بین

ماذا: چه چیزی

يَرْجِعُونَ: برمی گردانند، چه پاسخی می دهند.

۲۹ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ

قَالَتْ: (ملکه سبا) گفت:

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۵)

يَا أَيُّهَا: ای

الْمَلَأُ: اشراف! بزرگان!

إِنِّي: همانا

أُلْقِيَ: افکنده شده

ص: ۵۵۱

إِلَى: به سوی من

كِتَاب: نامه ای

كَرِيم: ارجمند، گرامی.

۳۰ إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّهُ: به درستی که آن

مِنْ سُلَيْمٍ: از طرف سلیمان است.

وَإِنَّهُ: و به درستی که آن

بِسْمِ اللَّهِ: به نام خداوند

الرَّحْمَنِ: هستی بخش

(۶۵۶) جلد ۱۹ سوره نمل

الرَّحِيمِ: مهربان است.

۳۱ أَلَّا تَعْلَمُوا عَلَيَّ وَأُتُونِي مُسْلِمِينَ

أَلَّا تَعْلَمُوا: این که برتری جویی نکنید

عَلَيَّ: بر من

وَأُتُونِي: و بیایید نزد من

ص: ۵۵۲

مُسْلِمِينَ: در حالی که تسلیم (حق) هستید.

۳۲ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُونِ

قَالَتْ: گفت:

يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ: ای بزرگان!

أَفْتُونِي: نظر دهید به من

فِي أَمْرِي: در کارم که

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۷)

مَا كُنْتُ: نبودم

قَاطِعَةً: تصمیم گیرنده

أَمْرًا حَتَّى: کاری تا

تَشْهَدُونِ: نزد من حاضر و ناظر باشید.

۳۳ قَالُوا نَحْنُ أَوْلَا قُوَّةٍ وَأُولَا بَأْسٍ شَدِيدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ

قَالُوا نَحْنُ: گفتند: ما

ص: ۵۵۳

أُولُوا قُوَّةً: صاحبان قوت و نیرو

وَ أُولُوا: و صاحبان

بَأْسٍ شَدِيدٍ: جنگاوریم

وَ الْأَمْرُ: و (اختیار) کار

إِلَيْكَ: با توست

فَانظُرِي: پس نظر کن، ببین

(۶۵۸) جلد ۱۹ سوره نمل

ماذا تأمرين: چه امر می کنی.

۳۴ قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَ جَعَلُوا أَعْرَآةَ أَهْلِهَا آذِلَّةً وَ كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ

قَالَتْ: (ملکه) گفت:

إِنَّ الْمُلُوكَ: همانا پادشاهان

إِذَا دَخَلُوا: وقتی داخل شوند

قَرْيَةً: به شهری،

أَفْسَدُوهَا: تباہ می کنند آن را

وَ جَعَلُوا: و قرار می دهند

أَعْرَآةَ: عزیزان

ص: ۵۵۴

أَهْلَهَا: اهْلش را

أَذِلَّةً: ذليل و خوار

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۹)

يَفْعَلُونَ: عمل می کنند.

۳۵ وَ أَنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ

وَ أَنِّي: و به درستی که من

مُرْسِلَةٌ: فرستنده ام

إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ: به سويشان هديه ای،

فَنَاظِرَةٌ: پس ناظرم، تا ببینم

بِمَ يَرْجِعُ: با چه (پاسخی) برمی گردند

الْمُرْسَلُونَ: فرستادگان.

۳۶ فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتُمِدَّنِ بِمَالٍ فَمَا آتَانِي اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا تَكْفُرُونَ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ

فَلَمَّا جَاءَ: پس وقتی که آمد

(۶۶۰) جلد ۱۹ سوره نمل

ص: ۵۵۵

سُلَيْمَانَ: نزد سلیمان،

قَالَ: گفت: (سلیمان)

أَتُمِدُّنِي: آیا مرا مدد می دهید

بِمَالٍ فَمَا: با مال؟ پس آن چه

اتَانِي اللَّهُ: داده به من خدا،

خَيْرٌ مِمَّا: بهتر است از آن چه

اتِيكُمْ: به شما داده است

بَلْ أَنْتُمْ: بلکه شما

بِهَدِيَّتِكُمْ: با هدیه تان

تَفْرَحُونَ: خوشحالید، شادی می کنید.

۳۷ اِرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَ لَنَخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَدْلَلَّهٗ وَ هُمْ صَاغِرُونَ

اِرْجِعْ إِلَيْهِمْ: بازگرد به سویشان

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۱)

فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ: پس حتما می آوریم بر سرشان

بِجُنُودٍ: سپاهسانی که

ص: ۵۵۶

لا قِبَلَ: هیچ توان مقابله نیست

لَهُمْ بِهَا: برای ایشان به آن

وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ: و حتما بیرون می کنیم آن ها را

مِنْهَا أَذِلَّةً: از آن جا با ذلّت

وَهُمْ: در حالی که آن ها از

صاغِرُونَ: حقیرانند.

۳۸ قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوا أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ

قال: گفت: (سلیمان)

يا أَيُّهَا الْمَلَأُوا: ای بزرگان!

أَيُّكُمْ: کدام یک از شما

(۶۶۲) جلد ۱۹ سوره نمل

يَأْتِينِي: می آورد نزد من

بِعَرْشِهَا قَبْلَ: تخت او را قبل از

أَنْ يَأْتُونِي: این که بیایند نزد من

مُسْلِمِينَ: به حالت تسلیم؟

ص: ۵۵۷

۳۹ قَالَ عَفْرِيْتُ مِنَ الْجِنَّ أَنَا اتَيْكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ

قَالَ عَفْرِيْتُ: گفتم: عفریتى

مِنَ الْجِنَّ: از جن

أَنَا اتَيْكَ بِهِ: من می آورم نزد تو آن را

قَبْلَ أَنْ تَقُومَ: قبل از این که برخیزی

مِنَ مَقَامِكَ: از مجلست، از جایگاهت،

وَإِنِّي عَلَيْهِ: و همانا من بر آن

لَقَوِيٌّ أَمِينٌ: هر آینه توانا و امینم.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۳)

۴۰ قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا اتَيْكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي
ءَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ

قَالَ الَّذِي: گفتم: کسی که

ص: ۵۵۸

عِنْدَهُ عِلْمٌ: نز او علمی، دانشی

مِنَ الْكِتَابِ: از کتاب بود،

أَنَا أَيْكَ بِهِ: من می آورم نزد تو آن را

قَبْلَ أَنْ يَزْتَدَّ: قبل از این که برگردد

إِلَيْكَ: به سوی تو

طَرَفُكَ: پلک چشم تو،

فَلَمَّا رَأَهُ: پس وقتی که دید آن را

مُسْتَقِرًّا: حاضر و قرار گرفته

(۶۶۴) جلد ۱۹ سوره نمل

عِنْدَهُ: نزد خود،

قَالَ هَذَا: گفت: این

مِنْ فَضْلِ: از فضل

رَبِّي: پروردگار من است

لِيُبْلُوَنِي: تا آزمایش کند مرا،

ءَأَشْكُرُ: آیا شکر می کنم

أَمْ أَكْفُرُ: یا کفر می ورزم، ناسپاسی می کنم؟

وَمَنْ شَكَرَ: و هر کس شکر کند،

فَأَنَّمَا: پس جز این نیست که

يَشْكُرُ: شکر می کند

لِنَفْسِهِ: به سود خودش،

وَ مَنْ كَفَرَ: و هر کس کفران کند

فَإِنَّ رَبِّي: پس همانا پروردگارم

غَنِيٌّ كَرِيمٌ: بی نیاز و کریم است.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۵)

۴۱ قَالَ نَكُرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرُ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ

قَالَ نَكُرُوا: گفت: ناشناس سازید

لَهَا عَرْشَهَا: برای او تختش را

نَنْظُرُ: ببینیم

أَتَهْتَدِي: آیا راه می یابد، می برد

أَمْ تَكُونُ: یا می باشد

مِنَ الَّذِينَ: از کسانی که

لَا يَهْتَدُونَ: پی نمی برند، هدایت نمی شوند؟

ص: ۵۶۰

۴۲ فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَزَّشُكِ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

جَاءَتْ: آمد (ملکه)

(۶۶۶) جلد ۱۹ سوره نمل

قِيلَ: (به او) گفته شد:

أَهَكَذَا: آیا همین گونه است

عَزَّشُكِ: تخت تو؟

قَالَتْ: گفت: (ملکه)

كَأَنَّهُ هُوَ: گویا این خود آن است

وَأُوتِينَا الْعِلْمَ: و واقف شده بودیم ما

مِنْ قَبْلِهَا: قبل از این

وَ كُنَّا مُسْلِمِينَ: و بودیم تسلیم.

۴۳ وَ صَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ

ص: ۵۶۱

وَ صَدَّهَا: و باز داشت او را

مَا كَانَتْ تَعْبُدُ: از آن چه می پرستید

مِنْ دُونِ: غیر از

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۷)

اللَّهُ: خدا،

إِنَّهَا كَانَتْ: به درستی که او بود

مِنْ قَوْمٍ: از قوم، از گروه

كَافِرِينَ: کافران.

۴۴ قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَ كَشَفَتْ عَنْ سَاقِهَا قَالَتْ إِنَّهُ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَ
أَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

قِيلَ لَهَا: گفته شد: به او

ادْخُلِي: داخل کاخ شو

الصَّرْحَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

رَأَتْهُ: دید آن را

(۶۶۸) جلد ۱۹ سوره نمل

ص: ۵۶۲

حَسِبْتُهُ: گمان کرد آن

لُجَّةً: نهر آبی است

وَ كَشَفْتُ: و نمایان کرد، برهنه کرد

عَنْ سَاقِيهَا: ساقهایش را،

قَالَ: گفت: (سلیمان)

إِنَّهُ صَرَخَ: همانا آن کاخی

مُمَرَّدٌ: صیقلی شده

مِنْ قَوَارِيرَ: از بلورهاست.

قَالَتْ: گفت: (ملکه)

رَبِّ: پروردگارا!

إِنِّي: به درستی که من

ظَلَمْتُ نَفْسِي: ظلم کردم به خودم

وَ أَسَلَمْتُ: و تسلیم شدم

مَعَ سُلَيْمَانَ: با سلیمان

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۹)

لِلَّهِ: برای خداوند،

رَبِّ الْعَالَمِينَ: پروردگار جهانیان.

«پایان جزء ۱۹»

(۶۷۰) جلد ۱۹ سوره نمل

ص: ۵۶۳

۶۱ أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَ جَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا وَ جَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَ جَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ؕ إِنَّ اللَّهَ بِأَعْيُنِنَا لَوْ كُنَّا مُعْتَدِينَ

أَمَّنْ: یا کسی که

جَعَلَ: قرار داد

الْأَرْضَ: زمین را

قَرَارًا: قرارگاه، آرامگاه

وَ جَعَلَ: و قرار داد

خِلَالَهَا: لابلاى آن

أَنْهَارًا: نه‌هایی، رودهایی

وَ جَعَلَ: و قرار داد

لَهَا: برای آن

رَوَاسِيَ: کوه‌های ثابت

وَ جَعَلَ: و قرار داد

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۱)

بَيْنَ: بین

الْبَحْرَيْنِ: دو دریا

حَاجِزًا: حائلی، مانعی.

ص: ۵۶۴

ءِ إِلَهٍ: آيا معبودى

مَعَ إِلَهٍ: با خدا هست؟

بَلْ: بلکه

أَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

لَا يَعْلَمُونَ: نمى دانند.

۶۲ أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ءِ إِلَهٍ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ

أَمَّنْ: يا كسى كه

يُجِيبُ: اجابت مى كند

(۶۷۲) جلد ۲۰ سوره نمل

الْمُضْطَرَّ: درمانده را

إِذَا: هنگامى كه

دَعَاهُ: بخواندش

وَيَكْشِفُ: و برطرف مى سازد

السُّوءَ: گرفتارى را، بدى را

وَيَجْعَلُكُمْ: و قرار مى دهد شما را

ص: ۵۶۵

خُلَفَاءَ: جانشینان

الأَرْضِ: زمین؟

ءِإِلَهِ: آیا معبودی

مَعَ: با

اللَّهِ: خدا هست؟

قَلِيلًا مَا: چه کم

تَذَكَّرُونَ: متذکر می شوید.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۳)

۶۳ أَمْنٌ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُزِلْ الرِّيحُ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ءِإِلَهِ مَعَ اللَّهِ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

أَمْنٌ: یا کسی که

يَهْدِيكُمْ: هدایت می کند شما را

فِي ظُلُمَاتِ: در تاریکی های

الْبَرِّ: خشکی

وَالْبَحْرِ: و دریا

وَمَنْ: و چه کسی

ص: ۵۶۶

يُرْسِلُ: می فرستد

الرِّيحَ: بادها را

بُشْرًا: بشارت دهنده

بَيْنَ يَدَيْ: پیشاپیش

رَحْمَتِهِ: رحمتش؟

(۶۷۴) جلد ۲۰ سوره نمل

ءَالِهَ: آیا معبودی

مَعَ اللّهِ: با خدا هست؟

تَعَالَى: برتر است

اللّهُ: خداوند

عَمَّا: از آن چه

يُشْرِكُونَ: شریک قرار می دهند.

۶۴ اَمَّنْ يَبْدُوْا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهُ وَّ مَنْ يَزُوْقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَّ الْاَرْضِ ءَالِهَ مَعَ اللّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِيْنَ

اَمَّنْ: یا کسی که

يَبْدُوْا: آغاز می کند

ص: ۵۶۷

الْخَلْقُ: خلقت را

ثُمَّ: سپس

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۵)

يُعِيدُهُ: برمی گرداند آن را

وَمَنْ: و کسی که

يَرْزُقُكُمْ: روزی می دهد به شما

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

وَالْأَرْضِ: و زمین.

إِلَهُ: آيا معبودی

مَعَ اللَّهِ: با خدا هست؟

قُلْ: بگو:

هاتوا: بیاورید

بُرْهَانَكُمْ: دلیلتان را

إِنْ كُنْتُمْ: اگر هستید

صَادِقِينَ: از راستگویان.

۶۵ قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ

(۶۷۶) جلد ۲۰ سوره نمل

إِلَّا اللَّهُ وَ مَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ

ص: ۵۶۸

قُلْ: بگو:

لَا يَعْلَمُ: نمی داند

مَنْ فِي: کسی در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین،

الْغَيْبِ: غیب را

إِلَّا اللَّهَ: مگر خدا،

وَمَا يَشْعُرُونَ: و نمی دانند

أَيَّانَ: کی، چه وقت

يُبْعَثُونَ: برانگیخته می شوند.

۶۶ بَلِ إِذْ أَرَاكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ بَلِ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا بَلِ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۷)

بَلِ: بلکه

إِذْ أَرَاكَ: به پایان رسیده

عِلْمُهُمْ: علم آن ها

ص: ۵۶۹

فِي الْأَخْرَجِ: در مورد آخرت.

بَلْ: بلکه

هُم: ایشان

فِي شَكٍّ: در شکند

مِنْهَا: از آن

بَلْ: بلکه

هُم: ایشان

مِنْهَا: در مورد آن

عَمُونَ: کورند.

۶۷ وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كُنَّا تُرَابًا وَ أَبْأُونا

(۶۷۸) جلد ۲۰ سوره نمل

أَتِنَّا الْمُخْرَجُونَ

وَ قَالَ: وَ گفتند:

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

إِذَا: آیا هنگامی که

ص: ۵۷۰

كُنَّا: شديم

تُرَابًا: خاك

وَ اِبَاؤُنَا: و پدرانمان،

اَتْنَا: آيا همانا ما

لَمُخْرَجُونَ: واقعا بیرون آورده می شویم؟

۶۸ لَقَدْ وَعَدْنَا هَذَا نَحْنُ وَ اِبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ اِنْ هَذَا اِلَّا اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۹)

وَعَدْنَا: وعده داده شديم

هَذَا: به اين،

نَحْنُ وَ: ما و

اِبَاؤُنَا: پدرانمان

مِنْ قَبْلُ: از قبل

اِنْ هَذَا: نيست اين

اِلَّا اَسَاطِيرُ: مگر افسانه های

ص: ۵۷۱

الأولین: پیشنیان.

۶۹ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ

قُلْ: بگو:

سیرُوا: سیر کنید

فِي الْأَرْضِ: در زمین

(۶۸۰) جلد ۲۰ سوره نمل

فَانظُرُوا: پس بنگرید

كَيْفَ: چگونه

كَانَ: بود

عَاقِبَةُ: عاقبت

الْمُجْرِمِينَ: گنه کاران.

۷۰ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ

وَلَا تَحْزَنْ: و غم مخور

ص: ۵۷۲

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

وَلَا تُكُنْ: و نباش

فِي ضَيْقٍ: در تنگی و سختی

مِمَّا: از آن چه

يَمْكُرُونَ: مکر می کنند.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۱)

۷۱ وَ يَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

وَ يَقُولُونَ: و می گویند:

مَتَى: کی است

هَذَا: این

الْوَعْدُ: وعده

إِنْ كُنْتُمْ: اگر هستید

صَادِقِينَ: از راستگویان؟

۷۲ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ

ص: ۵۷۳

قُلْ: بگو:

عَسَى: شاید

أَنْ يَكُونَ: این که باشد

(۶۸۲) جلد ۲۰ سوره نمل

رَدِفَ لَكُمْ: در پی شما

بَعْضُ الَّذِي: بعضی از آن چه که

تَسْتَعْجِلُونَ: به شتاب می طلبید.

۷۳ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ

وَإِنَّ: و همانا

رَبَّكَ: پروردگارت

لَذُو فَضْلٍ: هر آینه دارای فضلی

عَلَى النَّاسِ: بر مردم است،

وَ لَٰكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرَهُمْ: بیشترشان

لَا يَشْكُرُونَ: سپاسگزاری نمی کنند.

ص: ۵۷۴

۷۴ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيُعَلِّمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۳)

وَمَا يُعْلِنُونَ

وَأَنَّ: و به درستی که

رَبِّكَ: پروردگار تو

لَيُعَلِّمُ: حتما می داند

مَا تُكِنُّ: آن چه پنهان می دارد

صُدُورُهُمْ: سینه هایشان

وَمَا: و آن چه

يُعْلِنُونَ: آشکار می کنند.

۷۹ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ

فَتَوَكَّلْ: پس توکل کن

عَلَى اللَّهِ: بر خدا،

إِنَّكَ: به درستی که تو

عَلَى الْحَقِّ: بر حق

(۶۸۴) جلد ۲۰ سوره نمل

الْمُبِينِ: آشکاری.

ص: ۵۷۵

۸۰ اِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِيْنَ

اِنَّكَ: همانا تو

لَا تُسْمِعُ: نمی توانی شنوا کنی

الْمَوْتَىٰ: مردگان را

وَلَا تُسْمِعُ: و نمی توانی شنوانی کنی

الصُّمَّ: کران را

الدُّعَاءَ: صدا کنی

اِذَا: هنگامی که

وَلَّوْا: پشت کردند

مُدْبِرِيْنَ: در حال فرار و گریز

۸۱ وَ مَا اَنْتَ بِهَادِي الْعُمِّيِّ عَن ضَلَالَتِهِمْ

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۵)

اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ

وَ مَا اَنْتَ: و نیستی تو

بِهَادِي: هدایت کننده

ص: ۵۷۶

الْعُمِّي عَن: كوران از

ضَلَّالَتِهِمْ: گمراهی شان،

إِنْ تُسْمِعُ: نمی توانی بشنوانی

إِلَّا مَنْ: مگر کسانی که

يُؤْمِنُ: ایمان بیاورند

بِآيَاتِنَا: به آیات ما،

فَهُمْ مُسْلِمُونَ: پس ایشان تسلیمند.

۸۸ وَ تَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَ هِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ

(۶۸۶) جلد ۲۰ سوره نمل

وَ تَرَى الْجِبَالَ: و می بینی کوه ها را،

تَحْسَبُهَا: می پنداری که آن

جامده: ثابت و بی حرکت است

وَ هِيَ: در حالی که

تَمُرُّ: حرکت می کند

ص: ۵۷۷

مَرَّ السَّحَابِ: (مانند) حرکت ابرها.

صُنِعَ: ساخت و ساز، آفرینش

اللَّهُ الَّذِي: خداست که

اتَّقَنَ: محکم و استوار کرده

كُلُّ شَيْءٍ: هر چیزی را،

إِنَّهُ: به درستی که او

خَيْرٌ بِمَا: آگاه است به آن چه

تَفْعُلُونَ: انجام می دهید.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۷)

۸۹ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فِرْعَ يَوْمَئِذٍ امْنُونَ

مَنْ: کسی که

جَاءَ: بیاورد

بِالْحَسَنَةِ: (کار) نیکی،

فَلَهُ: پس برای اوست

خَيْرٌ: بهتر

مِنْهَا: از آن

ص: ۵۷۸

وَهُمْ: وایشان

مِنْ فَرَعٍ: از هراس، وحشت

يَوْمَئِذٍ: آن روز

امْتُون: درامانند.

۹۰ وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ

(۶۸۸) جلد ۲۰ سوره نمل

هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

وَمَنْ: و هر که

جاء: بیاورد

بِالسَّيِّئَةِ: (عمل) بدی،

فَكُبَّتْ: پس افکنده شوند

وُجُوهُهُمْ: با صورت هایشان

فِي النَّارِ: در آتش.

هَلْ: آیا

تُجْزَوْنَ: جزا داده می شوید

إِلَّا مَا: جز آن چه

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید؟

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۹)

ص: ۵۷۹

۱ طسآمآ

طسآمآ: از حروف مقطعه

۲ تَلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

تَلْكَ آيَاتُ: این آیات

الْكِتَابِ الْمُبِينِ: کتاب روشنگر است.

۳ نَتْلُو عَلَيْكَ مِنْ نَبَأِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

نَتْلُو عَلَيْكَ: تلاوت می کنیم بر تو

مِنْ نَبَأِ مُوسَى: از خبر موسی

وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ: و فرعون به حق

لِقَوْمٍ: برای قومی که

(۶۹۰) جلد ۲۰ سوره قصص

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

۴ إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا

ص: ۵۸۰

شَيْعًا يَسْتَضْعِفُ طَائِفَةً مِنْهُمْ يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ

إِنَّ فِرْعَوْنَ: به درستی که فرعون

عَلَا فِي الْأَرْضِ: برتری جست در زمین

وَجَعَلَ أَهْلَهَا: و قرار داد اهلش را

شَيْعًا: گروه، گروه

يَسْتَضْعِفُ: به ضعف و ناتوانی می کشاند

طَائِفَةً مِنْهُمْ: گروهی از آن ها

يُذَبِّحُ: ذبح می کرد، سر می بُرید

أَبْنَاءَهُمْ: پسرانشان را

وَيَسْتَحْيِي: و زنده نگه می داشت

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۱)

نِسَاءَهُمْ: زنانشان را،

إِنَّهُ كَانَ: پس او بود

مِنَ الْمُفْسِدِينَ: از فساد کنندگان.

۵ وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ

ص: ۵۸۱

و نُرِيدُ: و می خواهیم

أَنْ نَمُنَّ: که مَت گزاریم

عَلَى الَّذِينَ: بر کسانی که

اسْتَضَعُوا: ضعیف شمرده شدند

فِي الْأَرْضِ: در زمین

و نَجْعَلَهُمْ: و قرار دهیم ایشان را

أَيُّمًا: پیشوایان

و نَجْعَلَهُمْ: و قرار دهیم ایشان را

(۶۹۲) جلد ۲۰ سوره قصص

الْوَارِثِينَ: وارثان.

۶ وَ نُمْكِنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَ نُرِي فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ وَ جُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ

و نُمْكِنَ: و قدرت دهیم

لَهُمْ: به آن ها

فِي الْأَرْضِ: در زمین

و نُرِي: و نشان دهیم

فِرْعَوْنَ: به فرعون

ص: ۵۸۲

وَ هَامَانَ: وَ هَامَانَ

وَ جُنُودَهُمَا: وَ سربازان آن دو

مِنْهُمْ: از ایشان

ما: آن چه را که

كَانُوا يَحْذَرُونَ: حذر می کردند.

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۳)

۷ وَ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَاذَا خِفَتْ عَلَيْهِ فَالْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَ لَا تَخَافِي وَ لَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَ جَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ

وَ أَوْحَيْنَا: و وحی نمودیم

إِلَىٰ أُمِّ: به مادر

مُوسَىٰ: موسی

أَنْ أَرْضِعِيهِ: که شیر بده به او

فَاذَا: پس وقتی که

خِفَتْ: ترسیدی

عَلَيْهِ: بر او

فَالْقِيهِ: پس بیفکن او را

ص: ۵۸۳

فِي الْيَمِّ: در دریا

وَلَا تَخَافِي: و نترس

(۶۹۴) جلد ۲۰ سوره قصص

وَلَا تَحْزَنِي: و غمگین مباش،

إِنَّا: همانا من

رَادُّوهُ: برگرداننده ایم او را

إِلَيْكَ: به سوی تو

وَجَاعِلُوهُ: و قرار می دهیم او را

مِنَ الْمُرْسَلِينَ: از فرستاده شدگان.

۸ فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا إِنَّ فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ وَ جُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ

فَالْتَقَطَهُ: پس برگرفتند او را

ال: خاندان

فِرْعَوْنَ: فرعون

لِيَكُونَ: تا باشد

لَهُمْ: برای آن ها

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۵)

عَدُوًّا: دشمنی

ص: ۵۸۴

وَ حَزَنًا: و (مایه) غم و اندوه.

إِنَّ فِرْعَوْنَ: به درستی که فرعون

وَ هَامَانَ: و هامان

وَ جُنُودَهُمَا: و سربازانشان

كَانُوا: بودند

خاطِئِينَ: از خطا کاران.

۹ وَ قَالَتْ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنٍ لِي وَ لَكَ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَى أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ

وَ قَالَتْ: و گفت:

امْرَأَةُ: همسر

فِرْعَوْنَ: فرعون

(۶۹۶) جلد ۲۰ سوره قصص

قُرْتُ: (این کودک) روشنی

عَيْنٍ لِي: چشم من

وَ لَكَ: و تو باشد،

لَا تَقْتُلُوهُ: نکشید او را

ص: ۵۸۵

عَسَى: شاید

أَنْ يَنْفَعَنَا: که نفع دهد ما را

أَوْ نَتَّخِذَهُ: یا بگیریم او را

وَلَدًا: به فرزندی،

وَهُمْ: در حالی که ایشان

لَا يَشْعُرُونَ: نمی فهمیدند.

۱۰ وَ أَصْبَحَ فُوَادُ أُمِّ مُوسَى فَارِغًا إِنْ كَادَتْ لَتُبْدَى بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۷)

وَ أَصْبَحَ: و گردید

فُوَادُ: دل

أُمِّ مُوسَى: مادر موسی

فَارِغًا: خالی، تهی،

إِنْ كَادَتْ: نزدیک بود که

لَتُبْدَى: لو دهد، ظاهر کند

بِهِ لَوْ: آن را اگر

ص: ۵۸۶

لَا أَنْ رَبُّنَا: محکم نکرده بودیم

عَلَى قَلْبِهَا: قلبش را،

لِتَكُونَ: تا باشد

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ: از مؤمنان.

۱۱ وَ قَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنْبٍ وَ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ

(۶۹۸) جلد ۲۰ سوره قصص

وَ قَالَتْ: و گفت:

لِأُخْتِهِ: به خواهر او

قُصِّيهِ: دنبال کن او را،

فَبَصُرَتْ: پس دید

بِهِ عَنْ: او را از

جُنْبٍ: دور، گوشه ای

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

لَا يَشْعُرُونَ: نمی فهمیدند.

۱۲ وَ حَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ

ص: ۵۸۷

هَلْ أَدُلَّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ

وَ حَرَّمْنَا: و حرام کردیم ما

عَلَيْهِ: بر او

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۹)

الْمَرَضِعَ: دایگان را، زنان شیرده را

مِنْ قَبْلُ: از قبل،

فَقَالَتْ: پس گفت:

هَلْ: آیا

أَدُلُّكُمْ: راهنمایی کنم شما را

عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ: بر خانواده ای که

يَكْفُلُونَهُ: سرپرستی کنند او را

لَكُمْ: برای شما

وَ هُمْ لَهُ: و ایشان برای او

نَاصِحُونَ: خیرخواه باشند؟

۱۳ فَرَدَّدْنَا إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۚ وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

ص: ۵۸۸

فَرَدَدْنَا: پس باز گردانیدیم او را

(۷۰۰) جلد ۲۰ سوره قصص

إِلَىٰ أُمِّهِ: به مادرش

كَئِی تَقَرَّرَ: تا روشن شود

عَیْنُهَا: چشمش

وَلَا تَحْزَنَ: و غم نخورد

وَلِتَعْلَمَ: و تا بداند

أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ: که وعده خداوند

حَقٌّ: حق است

وَلَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرَهُمْ: بیشترشان

لَا یَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۱۴ وَ لَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَ اسْتَوَىٰ اِتِّبَانُهُ حُكْمًا وَ عِلْمًا وَ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

وَ لَمَّا: و وقتی که

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۱)

بَلَغَ: رسید

أَشُدَّهُ: به رشدش

ص: ۵۸۹

وَ اَشْتَوَى: و تعادل پیدا کرد

اَتَيْنَاهُ: دادیم ما به او

حُكْمًا: حکمت

وَ عَلِمَا: و دانش،

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

نَجَزَى: جزا می دهیم

الْمُحْسِنِينَ: نیکوکاران را.

۱۵ وَ دَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى حِينٍ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَ هَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتِغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَى فَقَضَى عَلَيْهِ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ

(۷۰۲) جلد ۲۰ سوره قصص

وَ دَخَلَ الْمَدِينَةَ: و داخل شهر شد

عَلَى حِينٍ: در هنگام

غَفْلَةٍ: بی خبری و غفلت

مِنْ أَهْلِهَا: اهلیش،

ص: ۵۹۰

فَوَجَدَ: پس یافت

فِيهَا: در آن جا

رَجُلَيْنِ: دو مرد را

يَقْتَتِلَانِ: که زد و خورد می کردند

هَذَا مِنْ: یکی از

شَيْعَتِهِ: پیروان او

وَ هَذَا مِنْ: و یکی از

عَدُوِّهِ: دشمنانش بود،

فَاسْتَعَاثَهُ: پس یاری خواست

الَّذِي مِنْ: آن که از

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۳)

شَيْعَتِهِ: پیروانش بود

عَلَى الَّذِي: بر آن که

مِنْ عَدُوِّهِ: از دشمنانش بود،

فَوَكَرَهُ: پس مشتش زد به او

مُوسَى: موسی

فَقَضَى: پس تمام شد کار

عَلَيْهِ: بر او،

ص: ۵۹۱

قال: گفت:

هذا: این

مِنْ عَمَلٍ: از عمل

الشَّيْطَانِ: شیطان بود،

إِنَّهُ: به درستی که او

عَدُوٌّ مُضِلٌّ: دشمنی گمراه کننده

مُبِينٌ: و آشکار است.

(۷۰۴) جلد ۲۰ سوره قصص

۱۶ قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

قال رَبِّ: گفت: پروردگارا!

إِنِّي: همانا من

ظَلَمْتُ نَفْسِي: ظلم کردم به خودم

فَاغْفِرْ لِي: پس ببخش مرا

فَغَفَرَ لَهُ: پس بخشید مرا

إِنَّهُ: زیرا که او

هُوَ الْغَفُورُ: اوست آمرزنده

ص: ۵۹۲

الرَّحِيمِ: و مهربان

۱۷ قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهيرًا لِلْمُجْرِمِينَ

قال: گفت:

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۵)

رَبِّ: پروردگار من!

بِما: به خاطر

أَنْعَمْتَ: نعمتی که دادی

عَلَيَّ: به من

فَلَنْ أَكُونَ: پس هرگز نمی شوم

ظَهيرًا: پشتیبان

لِلْمُجْرِمِينَ: مجرمان، گنه کاران.

۱۸ فَاصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِحُهُ قَالَ لَهُ مُوسَى إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُبِينٌ

ص: ۵۹۳

فَأَصْبَحَ: پس صبح کرد

فِي الْمَدِينَةِ: در شهر

خَائِفًا: ترسان و نگران

(۷۰۶) جلد ۲۰ سوره قصص

يَتَرَقَّبُ: (درحالی که) مراقبت می کرد

فَإِذَا: پس ناگهان (دید)

الَّذِي: کسی که

اسْتَنْصَرَهُ: یاری خواسته بود از او

بِالْأَمْسِ: دیروز،

يَسْتَنْصِرُحُهُ: به یاری می طلبد او را،

قَالَ: گفت:

لَهُ مُوسَى: به او موسی

إِنَّكَ: به راستی که تو

لَعَوِيٌّ: گمراه و سرگشته

مُبِينٌ: آشکاری.

۱۹ فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا

ص: ۵۹۴

قَالَ يَا مُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا

سوره قصص لغات و مفاهيم قرآن کریم (۷۰۷)

بِالْأَمْسِ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

أَنْ أَرَادَ: خواست

أَنْ يَنْطِشَ: که حمله ور شود

بِالَّذِي: به آن که،

هُوَ عَدُوٌّ: او دشمن

لَهُمَا: هر دو شان بود،

قَالَ يَا مُوسَى: گفت: ای موسی!

أَتُرِيدُ: آیا می خواهی

أَنْ تَقْتُلَنِي: که بکشی مرا

كَمَا قَتَلْتَ: هم چنان که کشتی

نَفْسًا: کسی را، یکی را

بِالْأَمْسِ: دیروز؟

(۷۰۸) جلد ۲۰ سوره قصص

إِنْ تُرِيدُ: تو نمی خواهی

إِلَّا أَنْ: مگر این که

ص: ۵۹۵

تَكُونُ: باشی از

جَبَّارًا: زور گویان

فِي الْأَرْضِ: در زمین

وَمَا تُرِيدُ: و نمی خواهی

أَنْ تَكُونَ: که باشی

مِنَ الْمُضْلِحِينَ: از صلح جویان، از مصلحان.

۲۰ وَ جَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ يَا مُوسَى الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ

وَ جَاءَ رَجُلٌ: و آمد مردی

مِنْ أَقْصَا: از دورترین

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۹)

الْمَدِينَةِ: (نقطه) شهر

يَسْعَى: شتابان، دوان دوان

قَالَ يَا مُوسَى: گفت: ای موسی

إِنَّ: به درستی که

الْمَلَأَ: سران، درباریان

ص: ۵۹۶

يَأْتِرُونَ: تصمیم گیری می کنند

بِكَ: در مورد تو

لَيَقْتُلُونَكَ: تا بکشند تو را

فَأَخْرُجُ: پس خارج شو

إِنِّي لَكَ: همانا من برای تو

مِنَ النَّاصِحِينَ: از خیرخواهانم.

۲۱ فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

(۷۱۰) جلد ۲۰ سوره قصص

فَخَرَجَ: پس خارج شد

مِنْهَا: از آن (شهر)

خَائِفًا: ترسان

يَتَرَقَّبُ: (در حالی که) مراقبت می کرد،

قَالَ رَبِّ: گفت: پروردگارا!

نَجِّنِي: نجات بده مرا

مِنَ الْقَوْمِ: از قوم

ص: ۵۹۷

الظَّالِمِينَ: ستمگر.

۲۲ وَ لَمَّا تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ

وَ لَمَّا: و وقتی که

تَوَجَّهَ: رو نهاد

تَلْقَاءَ: به جانب

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱۱)

مَدْيَنَ: شهر مدین

قَالَ: گفت:

عَسَى: امیدوارم

رَبِّي: پروردگارم

أَنْ يَهْدِيَنِي: که هدایت کند مرا

سَوَاءَ السَّبِيلِ: به راه راست

۲۳ وَ لَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ

ص: ۵۹۸

مَا خَطْبُكُمْمَا قَالَتَا لَأَنْسُقِي حَتَّى يُصَدِرَ الرَّعَاءُ وَ أَبُو نَاشِيخٍ كَبِيرٌ

وَلَمَّا: و زمانی که

وَرَدَ: وارد شد، رسید

مَاءَ مَدِينٍ: به آب مدین

(۷۱۲) جلد ۲۰ سوره قصص

وَجَدَ: یافت

عَلَيْهِ: بر آن

أُمَّةً: گروهی

مِنَ النَّاسِ: از مردم را که

يَسْقُونَ: آب می دهند (به چهار پایان خود)

وَوَجَدَ: و یافت

مِنْ دُونِهِمْ: پشت سر آن ها

امْرَأَتَيْنِ: دو زن را که

تَذُودَانِ: بازمی دارند (گوسفندان خود را)

قال: گفت:

مَا خَطْبُكُمْمَا: کار شما چیست؟

قالتا: گفتند،

ص: ۵۹۹

لَأَسْقِي: آب نمی دهیم (به گوسفندان خود)

حَتَّى يُصَدِرَ: تا باز گردانند (گوسفندانشان را)

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱۳)

الرِّعَاءُ: چوپانان،

وَ آبُونَا: و پدر ما

شَيْخٌ: پیری

كَبِيرٌ: سالخورده است.

۲۴ فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ

فَسَقَى: پس آب داد

لَهُمَا: برای آن ها،

ثُمَّ: سپس

تَوَلَّى: برگشت

إِلَى الظِّلِّ: به سوی سایه

فَقَالَ: پس گفت:

رَبِّ: پروردگار من!

(۷۱۴) جلد ۲۰ سوره قصص

ص: ۶۰۰

إِنِّي: همانا من

لِما: به هر چیزی که

أَنْزَلْتُ: نازل کنی

إِلَيَّ: به سوی من

مِنْ خَيْرٍ: از خیر و نیکی

فَقِيرٌ: محتاجم.

۲۵ فَجَاءَتْهُ إِخْدِيهٖمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

فَجَاءَتْهُ: پس آمد نزد او

إِخْدِيهٖمَا: یکی از آن دو زن

تَمْشِي: در حالی که راه می رفت

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱۵)

عَلَى اسْتِحْيَاءٍ: با شرم و حیا،

قَالَتْ: گفت:

ص: ۶۰۱

إِنَّ: به درستی که

أَبِي: پدر من

يَدْعُوكَ: می خواند تو را

لِيَجْزِيكَ: تا پاداش دهد تو را

أَجْرًا: اجر آن که

سَقَيْتَ: آب دادی

لَنَا: برای ما،

فَلَمَّا: پس وقتی که

جَاءَهُ: آمد نزد او

وَقَصَّ: و حکایت کرد

عَلَيْهِ: بر او

الْقَصَصَ: سرگذشت را،

(۷۱۶) جلد ۲۰ سوره قصص

قَالَ: گفت:

لَا تَخَفْ: نترس که

نَجْوَتَ: نجات یافتی

مِنَ الْقَوْمِ: از گروه

ص: ۶۰۲

الظالمين: ستمکاران.

۲۶ قَالَتْ اِحْدِيهُمَا يَا اَبْتِ اسْتَأْجِرْهُ اِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْاَمِينُ

قَالَتْ: گفتم:

اِحْدِيهُمَا: یکی از آن دو زن

يا اَبْتِ: ای پدر من!

اسْتَأْجِرْهُ: او را اجیر کن، استخدام کن

اِنَّ: همانا

خَيْرٌ: بهترین

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱۷)

مَنْ: کسی را که

اسْتَأْجَرْتُ: (می توانی) اجیر کنی

الْقَوِيُّ: (کسی است که) قوی

الْاَمِينُ: و امین باشد.

۲۷ قَالَ اِنِّي اُرِيدُ اَنْ اُنْكِحَكَ اِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ

ص: ۶۰۳

عَلَىٰ أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِي حَجَّجٍ فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَ مَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ

قال: (شعيب) گفت:

أني: همانا من

أريد: می خواهم

أَنْ أُنْكَحَكَ: که به ازدواج تو در آورم

أُحْدَى: یکی از دو

(۷۱۸) جلد ۲۰ سوره قصص

ابنتي: دخترم

هاتين: این دو را

على أن: (به شرط) این که

تأجرنی: کارکنی برای من

ثمانی: هشت

حجج: سال،

فإن: پس اگر

أتممت: تمام کردی

ص: ۶۰۴

عَشْرًا: ده (سال)

فَمِنْ: پس از

عِنْدِكَ: جانب خود تو ست،

وَ مَا أُرِيدُ: و نمی خواهم

أَنْ أَشُقَّ: که سخت بگیرم

عَلَيْكَ: بر تو

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱۹)

سَتَجِدُنِي: به زودی خواهی یافت مرا

إِنْ شَاءَ اللَّهُ: که اگر بخواهد خدا

مِنَ الصَّالِحِينَ: از صالحانم.

۲۸ قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَ بَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلِينَ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَ كَيْلٌ

قَالَ: گفت: (موسی)

ذَلِكَ: این

بَيْنِي: بین من

وَ بَيْنَكَ: و بین تو (باشد)

ص: ۶۰۵

أَيَّمَا: هر يك

الْأَجَلَيْنِ: از دو مدت را

فَضَيْتُ: به پایان رسانیدم

فَلَا عُذْوَانَ: تعدی و تحمیلی نباشد

(۷۲۰) جلد ۲۰ سوره قصص

عَلَى: بر من

وَ اللَّهُ: و خداوند

عَلَى ما: بر آن چه

نَقُولُ: می گوئیم

وَ كَيْلٌ: و کیل است.

۲۹ فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَ سَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ
مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

قَضَى: به پایان رساند

ص: ۶۰۶

مُوسَى: موسى

الْأَجَلَ: مدت را

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۲۱)

وَسَارَ: و حرکت کرد

بِأَهْلِهِ: با خانواده اش،

أَنَسَ: مشاهده کرد

مِنْ جَانِبٍ: از طرف

الطُّورِ: کوه طور

نارا: آتشی،

قَالَ: گفت:

لِأَهْلِهِ: به خانواده اش

امْكُثُوا: مکث کنید، بمانید (این جا)

أِنِّي: به درستی که من

أَنَسْتُ: دیدم

نارا: آتشی،

لَعَلِّي: شاید من

اتيكم: بیاورم برای شما

(۷۲۲) جلد ۲۰ سوره قصص

ص: ۶۰۷

مِنْهَا: از آن

بِحَبْرِ: خبری

أَوْ جَدُّوهُ: یا شعله ای

مِنَ النَّارِ: از آتش

لَعَلَّكُمْ: تا شاید شما

تَضَطُّلُونَ: گرم شوید.

۳۰ فَلَمَّا آتَيْهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَا مُوسَى إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

آتَيْهَا: آمد نزد آن (شعله)

نُودِيَ: ندا داده شد

مِنَ شَاطِئِ: از جانب

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۲۳)

الْوَادِ: وادی،

الْأَيْمَنِ: سمت راست

ص: ۶۰۸

فِي الْبُقْعَةِ: در سرزمین

الْمُبَارَكَةِ: مبارک

مِنَ الشَّجَرَةِ: از درخت،

أَنْ يَا: که ای

مُوسَى: موسی!

إِنِّي: همانا من،

أَنَا: منم

اللَّهُ: خداوند

رَبُّ: پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان.

۳۱ وَ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ

(۷۲۴) جلد ۲۰ سوره قصص

وَلِي مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَا مُوسَى أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْأَمِينِينَ

وَأَنْ: و این که

الْقِي: بیانداز

ص: ۶۰۹

عَصَاكَ: عصایت را،

فَلَمَّا: پس وقتی که

رَاَهَا: دید، آن

تَهْتَرُ: می جنبد، می خزد

كَأَنَّهُا: گویی که آن

جَانُّ: مار (یا جن) است،

وَلَّى مُدْبِرًا: پشت کرد و گریخت

وَلَمْ يُعَقِّبْ: و به پشت سر نگاه نکرد،

یا مُوسَى: (خطاب شد:) ای موسی!

أَقْبِلْ: رو بیاور، بیا

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۲۵)

وَلَا تَخَفْ: و نترس،

إِنَّكَ: به درستی که تو

مِنْ: از

الْأَمِينِ: ایمنانی.

۳۲ أَسْأَلُكَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ يَفِضَاءً

ص: ۶۱۰

مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَاضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِنْ رَبِّكَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَ مَلَأْتَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

أُشْلُكَ: داخل کن، بپر

يَدَكَ: دستت را

فِي جَيْبِكَ: در گریبان،

تَخْرُجُ: بیرون آید

بَيْضَاءَ: سفید و درخشان

(۷۲۶) جلد ۲۰ سوره قصص

مِنْ غَيْرِ: بدون

سُوءٍ: عیب و نقص

وَاضْمُمْ: و بچسبان

إِلَيْكَ: به سوی خودت

جَنَاحَكَ: دست و بازویت را

مِنَ الرَّهْبِ: از ترس،

فَذَانِكَ: پس این دوتا

بُرْهَانَانِ: برهان

ص: ۶۱۱

مِنْ: از جانب

رَبِّكَ: پروردگارت

إِلَى: به سوی

فِرْعَوْنَ: فرعون

وَمَلَائِئِهِ: و اشراف اوست.

إِنَّهُمْ: همانا ایشان

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۲۷)

كَانُوا: بودند

قَوْمًا: قومی

فَاسِقِينَ: فاسق.

۳۳ قَالَ رَبِّ اِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَاخَافُ اَنْ يَّقْتُلُونِ

قَالَ: گفت: (موسی)

رَبِّ: پروردگارا!

اِنِّي: به درستی که من

قَتَلْتُ: کشته ام

ص: ۶۱۲

مِنْهُمْ: از آن ها

نَفْسًا: کسی را

فَأَخَافُ: پس می ترسم

أَنْ: که

(۷۲۸) جلد ۲۰ سوره قصص

يَقْتُلُونَ: مرا بکشند.

۳۴ وَ أَخِي هَارُونَ هُوَ أَفْصَحُ مِّنْ لِّسَانِنَا فَارْسَلَهُ مَعِيَ رِءْءَا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ

وَ أَخِي: و برادرم

هَارُونَ: هارون

هُوَ: او

أَفْصَحُ: فصیح تر است

مَعِيَ: از من

لِّسَانِنَا: از نظر زبان

فَارْسَلَهُ: پس بفرست او را

مَعِيَ: با من

ص: ۶۱۳

رُدءا: به عنوان مددکار

يُصَدِّقُنِي: که مرا تصدیق کند،

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۲۹)

إِنِّي: همانا من

أَخَافُ: می ترسم

أَنْ: که

يُكَذِّبُونَ: تکذیبم کنند.

۳۵ قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكَمُ شَطْرَانَا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا أَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ

قال: گفت:

سَنَشُدُّ: به زودی محکم می کنیم

عَضُدَكَ: بازویت را

بِأَخِيكَ: به وسیله برادرت

وَ نَجْعَلُ: و قرار می دهیم

لَكُمَا: برای شما دو نفر

(۷۳۰) جلد ۲۰ سوره قصص

ص: ۶۱۴

سُطَانَا: سلطه ای،

فَلَا يَصِلُونَ: پس دست نمی یابند

إِلَيْكُمَا: به شما دو نفر

بِآيَاتِنَا: با (وجود) آیات ما،

أَنْتُمَا: شما دو نفر

وَمَنْ: و هر کس که

اتَّبَعَكُمَا: پیروی کند شما را

الْغَالِبُونَ: پیروزید، غالبید.

۳۶ فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسِيٌّ آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

جَاءَهُمْ: آمد ایشان را

مُوسِيٌّ: موسی

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۳۱)

بِآيَاتِنَا: با نشانه های ما

بَيِّنَاتٍ: که روشن است،

ص: ۶۱۵

قَالُوا: كَفْتَنَد:

ما هذا: نِست این

إِلَّا: مَگر

سِحْرٍ: سحرى

مُفْتَرَى: ساختگى، دروغ

وَمَا سَمِعْنَا: و نشنیدیم ما

بِهَذَا: این را

فِي ابَائِنَا: در میان پدران

الْأَوَّلِينَ: گذشته مان.

۳۷ وَقَالَ مُوسَى رَبِّىْ أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَى مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ

(۷۳۲) جلد ۲۰ سوره قصص

الظَّالِمُونَ

وَقَالَ: و گفت:

مُوسَى: موسى

رَبِّىْ: پروردگار من

ص: ۶۱۶

أَعْلَمُ: داناتر است

بِمَنْ: به کسی که

جاءَ: آورده

بِالْهُدَى: هدایت را

مِنْ عِنْدِهِ: از نزد او

وَمَنْ: و چه کسی

تَكُونُ: می باشد

لَهُ: برای او

عاقِبَةُ: عاقبت

الدَّارِ: خانه، سرای آخرت،

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۳۳)

أَنَّهُ: به درستی که

لَا يُفْلِحُ: رستگار نمی شوند

الظَّالِمُونَ: ظالمان.

۳۸ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانَ عَلَى الطِّينِ فَاجْعَلْ

ص: ۶۱۷

لِي صَرَحًا لَعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ

وَقَالَ: وَكَفْتُ:

فِرْعَوْنُ: فِرْعَوْنُ

يَا أَيُّهَا: اِي

الْمَلَائِكَةُ: بزرگان!، اشراف!

مَا عَلِمْتُ: نمی شناسم

لَكُمْ: برای شما

(۷۳۴) جلد ۲۰ سوره قصص

مِنْ: هیچ

إِلَهِ: الهی

غَيْرِي: غیر از خودم

فَأَوْقَدُ لِي: پس بیفروز برای من

يَا هَامَانَ: ای هامان!

عَلَى الطِّينِ: بر گِل،

فَأَجْعَلْ: پس قرار بده

لِي: برای من

ص: ۶۱۸

صَرَحًا: برجی، کاخی

لَعَلِّي: شاید که من

أَطَّلَعُ: اطلاع پیدا کنم

إِلَى إِلَهٍ: از خدای

مُوسَى: موسی

وَإِنِّي: و همانا من

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۳۵)

لَأُظَنُّهُ: واقعا می پندارم که او

مِنَ الْكَاذِبِينَ: از دروغگویان است.

۳۹ وَ اسْتَكْبَرَ هُوَ وَ جُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ ظَنُّوا أَنَّهُمِ الْبَاقُونَ

وَ اسْتَكْبَرَ: و تکبر ورزیدند

هُوَ وَ: او و

جُنُودُهُ: سپاهیان

فِي الْأَرْضِ: در زمین

بِغَيْرِ الْحَقِّ: به ناحق،

ص: ۶۱۹

وَظَنُّوا: و گمان کردند که

أَنَّهُمْ: همانا ایشان

إِلَيْنَا: به سوی ما

لَا يُرْجَعُونَ: باز گردانده، نمی شوند.

(۷۳۶) جلد ۲۰ سوره قصص

۴۰ فَأَخَذْنَاہُ وَجُنُودَہُ فَبَدَّلْنَاہُمْ فِی الْیَمِّ فَأَنْظَرُ کَیْفَ کَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِیْنَ

فَأَخَذْنَاہُ: پس گرفتیم ما او را

وَ جُنُودَہُ: و سپاهیانش را

فَبَدَّلْنَاہُمْ: پس افکندیم آن ها را

فِی الْیَمِّ: در دریا،

فَأَنْظَرُ: پس بنگر

کَیْفَ: چگونه

کَانَ: بود

عَاقِبَةُ: عاقبت

الظَّالِمِیْنَ: ستمکاران.

ص: ۶۲۰

۴۱ وَ جَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۳۷)

وَ جَعَلْنَاهُمْ: و قرار دادیم ما آن ها را

أئمةً: پیشوایانی که

يَدْعُونَ: می خواندند

إلى: به سوی

النَّارِ: آتش،

وَ يَوْمَ: و روز

الْقِيَامَةِ: قیامت

لَا يُنصَرُونَ: یاری نخواهند شد.

۴۲ وَ اتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ

وَ اتَّبَعْنَاهُمْ: و روانه آن ها کردیم

فِي هَذِهِ الدُّنْيَا: در این دنیا

لَعْنَةً: لعنتی،

(۷۳۸) جلد ۲۰ سوره قصص

ص: ۶۲۱

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ: و روز قیامت

هُم: ایشان

مِنَ الْمُقْبُوحِينَ: از زشت رویانند.

۴۳ وَ لَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَ رَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

آتَيْنَا: دادیم ما

مُوسَى الْكِتَابَ: به موسی کتاب

مِنَ بَعْدِ: از بعد

مَا أَهْلَكْنَا: آن که هلاک نمودیم

الْقُرُونَ: نسل های

الْأُولَىٰ: گذشته را، پیشین را،

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۳۹)

بَصَائِرَ: بصیرت ها (باشد)

لِلنَّاسِ وَ هُدًى: برای مردم و هدایتی

ص: ۶۲۲

وَرَحْمَةً: و رحمتی،

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَتَذَكَّرُونَ: متذکر شوند.

۴۴ وَ مَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ

وَ مَا كُنْتَ: و نبودی تو

بِجَانِبِ: در طرف

الْغَرْبِيِّ: غربی (کوه طور)

إِذْ: هنگامی که

قَضَيْنَا: وا گذاشتیم

إِلَىٰ مُوسَى: به موسی

(۷۴۰) جلد ۲۰ سوره قصص

الْأَمْرَ: کار را،

وَ مَا كُنْتَ: و نبودی تو

مِنَ الشَّاهِدِينَ: از حاضران.

ص: ۶۲۳

۴۵ وَ لَكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَ مَا كُنْتَ ثَاوِيَا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَ لَكِنَّا كُنَّا مُرْسَلِينَ

وَ لَكِنَّا: و لیکن ما

أَنْشَأْنَا: به وجود آوردیم

قُرُونًا: نسل های،

فَتَطَاوَلَ: پس طولانی شد

عَلَيْهِمْ: برایشان

الْعُمُرُ: عمر،

وَ مَا كُنْتَ: و نبودی تو

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۴۱)

ثَاوِيَا: ساکن، مقیم

فِي: در میان

أَهْلِ: اهل

مَدْيَنَ: مدین

تَتْلُو: تا بخوانی

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

ص: ۶۲۴

ایاتنا: آیات ما را

وَ لَكِنَّا: ولیکن ما

كُنَّا: بودیم که

مُرْسَلِينَ: فرستنده ایم.

۴۶ وَ مَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحِمَهُ مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مِمَّا أَتَيْهِمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

(۷۴۲) جلد ۲۰ سوره قصص

وَ مَا كُنْتَ: و نبودی تو

بِجَانِبِ: در طرف

الطُّورِ: کوه طور

إِذْ: زمانی که

نَادَيْنَا: ندا دادیم،

وَلَكِنْ: و لیکن

رَحِمَهُ: رحمتی

مِنْ: از جانب

ص: ۶۲۵

رَبِّكَ: پروردگار توست

لِتُنذِرَ: تا بیم دهی

قَوْمًا: قومی را که

ما أْتَيْهِمْ: نیامده ایشان را

مِنْ: هیچ

نَذِيرٍ: انذار کننده ای

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۴۳)

مِنْ قَبْلِكَ: پیش از تو

لَعَلَّهُمْ: امید است که ایشان

يَتَذَكَّرُونَ: متذکر شوند.

۴۷ وَ لَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَ نَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

وَلَوْ: و اگر

لَا أَنْ تُصِيبَهُمْ: نمی رسید به آن ها

مُصِيبَةٌ: مصیبتی

ص: ۶۲۶

بِما: به خاطر آن چه

قَدَّمْتُ: پیش فرستاد

أَيَّدِيهِمْ: دست هایشان،

فَيَقُولُوا: پس می گفتند:

(۷۴۴) جلد ۲۰ سوره قصص

رَبَّنَا: پروردگار ما!

لَوْ: چرا

لَا أَرْسَلْتَ: نفرستادی

إِلَيْنَا: به سوی ما

رَسُولًا: رسولی

فَتَتَّبِعْ: پس پیروی کنیم

آيَاتِكَ: آیات را

وَنَكُونُ: و باشیم

مِنْ: از

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان؟

۴۸ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُوْتِيَ

ص: ۶۲۷

مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ أَوْ لَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُمْ لَكَافِرُونَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۴۵)

فَلَمَّا: پس وقتی که

جَاءَهُمْ: آمد ایشان را

الْحَقُّ: حق

مِنْ عِنْدِنَا: از نزد ما،

قَالُوا: گفتند:

لَوْ: چرا

لَا أُوتِيَ: داده نشد (به او)

مِثْلَ: به مثل

مَا: آن چه

أُوتِيَ: داده شد

مُوسَىٰ: به موسی؟

أَوْ: آیا و

لَمْ يَكْفُرُوا: کافر نشده اند

بِمَا: به آن چه

(۷۴۶) جلد ۲۰ سوره قصص

ص: ۶۲۸

أُوتِيَ: داده شده بود

مُوسَى: به موسی

مِنْ قَبْلُ: از قبل؟

قَالُوا: گفتند:

سِحْرَانِ: هر دو جادو

تَظَاهَرَا: پشتیبان یکدیگرند

وَقَالُوا: و گفتند:

إِنَّا: همانا ما

بِكُلِّ: به همه

كَافِرُونَ: کافریم.

۴۹ قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَى مِنْهُمَا اتَّبِعْهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

قُلْ: بگو:

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۴۷)

فَأْتُوا: پس بیاورید

بِكِتَابٍ: کتابی

ص: ۶۲۹

مِنْ عِنْدِ: از نزد

اللَّهِ: خداوند

هُوَ: که آن

أَهْدِي: هدایت کننده تر باشد

مِنْهُمَا: از این دو،

اتَّبِعْهُ: تا پیروی کنم آن را

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ: هستید

صَادِقِينَ: از راستگویان.

۵۰ فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بغير هُدًى

(۷۴۸) جلد ۲۰ سوره قصص

مِنْ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

فَإِنْ: پس اگر

لَمْ يَسْتَجِيبُوا: اجابت نکردند

لَكَ: تو را

ص: ۶۳۰

فَاعْلَمْ: پس بدان

أَنَّمَا: جز این نیست

يَتَّبِعُونَ: پیروی می کنند

أَهْوَاءَهُمْ: هوی و هوس های خودشان را

وَمَنْ: و کیست

أَضَلُّ: گمراه تر

مِمَّنْ: از کسی که

اتَّبَعَ: پیروی کند

هَوِيَهُ: هوای نفس خود را

بِغَيْرِ هُدًى: به غیر هدایت

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۴۹)

مِنْ: از جانب

اللَّهِ: خدا،

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خداوند

لَا يَهْدِي: هدایت نمی کند

الْقَوْمَ: قوم

ص: ۶۳۱

الظَّالِمِينَ: ستمگر را.

۵۱ وَ لَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

وَصَّلْنَا: پیوسته آوردیم

لَهُمْ: برای ایشان

الْقَوْلَ: سخن را

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

(۷۵۰) جلد ۲۰ سوره قصص

يَتَذَكَّرُونَ: متذکر شوند

۵۲ الَّذِينَ اتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ

الَّذِينَ: کسانی که

اتَيْنَاهُمُ: دادیم ما به آن ها

الْكِتَابَ: کتاب را

مِنْ قَبْلِهِ: از قبل آن،

هُم بِهِ: ایشان به آن

ص: ۶۳۲

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

۵۳ وَ إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ

وَ إِذَا: و هنگامی که

يُتْلَىٰ: خوانده شود

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵۱)

عَلَيْهِمْ: برایشان (قرآن)

قَالُوا: گویند:

آمَنَّا بِهِ: ایمان آوردیم به آن

إِنَّهُ: به درستی که آن

الْحَقُّ: حق است

مِن رَّبِّنَا: از جانب پروردگار ما

إِنَّا كُنَّا: همانا ما بودیم

مِن قَبْلِهِ: از قبل آن

مُسْلِمِينَ: تسلیم، مسلمان.

ص: ۶۳۳

۵۴ اُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَ يَدْرُؤُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

اُولَئِكَ: آنان

(۷۵۲) جلد ۲۰ سوره قصص

يُؤْتَوْنَ: خواهند گرفت

أَجْرَهُمْ: اجرشان را

مَرَّتَيْنِ: دو بار

بِمَا: به خاطر آن که

صَبَرُوا: صبر کردند

وَ يَدْرُؤُونَ: و دفع می کنند

بِالْحَسَنَةِ: با نیکی

السَّيِّئَةَ: بدی را

وَ مِمَّا: و از آن چه

رَزَقْنَاهُمْ: روزیشان کردیم

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند.

ص: ۶۳۴

۵۵ وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵۳)

لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ

وَ إِذَا: و هنگامی که

سَمِعُوا: بشنوند

اللَّغْوُ: سخن بیهوده

أَعْرَضُوا: اعراض می کنند، روی می گردانند

عَنْهُ: از آن،

وَقَالُوا: و گویند:

لَنَا: برای ماست

أَعْمَالُنَا: اعمال ما

وَ لَكُمْ: و برای شماست

أَعْمَالُكُمْ: اعمال شما،

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ: سلام بر شما

لَا نَبْتَغِي: ما طالب نیستیم

الْجَاهِلِينَ: جاهلان را.

(۷۵۴) جلد ۲۰ سوره قصص

ص: ۶۳۵

۵۶ اِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ اَحْبَبْتَ وَ لَكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَ هُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ

اِنَّكَ: به درستی که تو

لَا تَهْدِي: (نمی توانی) هدایت کنی

مَنْ: کسی را که

اَحْبَبْتَ: دوست داری،

وَ لَكِنَّ: ولیکن

اللّٰهَ: خداوند

يَهْدِي: هدایت می کند

مَنْ: هر کس را که

يَشَاءُ: بخواهد.

وَ هُوَ: و او

اَعْلَمُ: داناتر است

بِالْمُهْتَدِيْنَ: به هدایت یافته گان.

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵۵)

۵۷ وَ قَالُوا اِنْ تَتَّبِعِ الْهُدٰى مَعَكَ نُنٰخِطُ مِنْ

ص: ۶۳۶

أَرْضِنَا أَوْلَمَ نُمْكِنُ لَهُمْ حَرَمًا امِنًا يُجِبِي إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِّنْ لَّدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

وَقَالُوا: وَكَفْتُنْد:

إِنْ نَتَّبِعِ: اگر پیروی کنیم

الْهُدَى: هدایت را

مَعَكَ: با تو

نُتَخَطَفُ: ربوده خواهیم شد

مِنْ أَرْضِنَا: از سرزمینمان

أَوْلَمَ نُمْكِنُ: آیا و جای ندادیم

لَهُمْ: ایشان را

حَرَمًا: در حرمی

امینا: امن

(۷۵۶) جلد ۲۰ سوره قصص

يُجِبِي: که سرازیر می شود

إِلَيْهِ: به سوی آن

ثَمَرَاتُ: ثمرات

كُلِّ شَيْءٍ: هر چیزی

ص: ۶۳۷

رِزْقًا: که رزقی

مِنْ لَدُنَّا: از نزد ماست،

وَ لَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرَهُمْ: بیشترشان

لَا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۵۸ وَ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَ كُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ

وَ كَمْ: و چه بسیار

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵۷)

أَهْلَكْنَا: هلاک نمودیم

مِنْ قَرْيَةٍ: از شهرهایی که

بَطَرَتْ: سرمست شده بودند، مغرور شده بودند

مَعِيشَتَهَا: در زندگی خود،

فَتِلْكَ: پس اینک

مَسَاكِنُهُمْ: مساکن آن هاست

ص: ۶۳۸

لَمْ تُسْكَنْ: که مسکونی نشد، خالی ماند

مِنْ بَعْدِهِمْ: از بعدشان

إِلَّا قَلِيلًا: مگر اندکی،

وَ كُنَّا نَحْنُ: و بودیم ما

الْوَارِثِينَ: وارثان.

۵۹ وَ مَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَيْحَتِي يَبْعَثَ فِي أُمَّهَا رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَ مَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى

(۷۵۸) جلد ۲۰ سوره قصص

إِلَّا وَ أَهْلِهَا ظَالِمُونَ

وَ مَا كَانَ: و نبود

رَبُّكَ: پروردگار تو

مُهْلِكَ: هلاک کننده

الْقُرَى: شهرها

حَتَّى يَبْعَثَ: تا مبعوث کند

فِي أُمَّهَا: در مرکز آن، در کانون آن

رَسُولًا: رسولی

ص: ۶۳۹

يَتْلُوا: که بخواند

عَلَيْهِمْ: برایشان

آيَاتِنَا: آیات ما را،

وَمَا كُنَّا: و نبودیم ما

مُهْلِكِي: هلاک کنندگان

الْقُرَى: شهرها

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵۹)

إِلَّا: مگر (این که)

وَأَهْلُهَا: و اهل آن

ظَالِمُونَ: ظالم بودند.

۶۰ وَ مَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ زِينَتُهَا وَ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَ أَبْقِيَا فَلَا تَعْقِلُونَ

وَمَا: و آن چه

أُوتِيتُمْ: داده شدید

مِنْ شَيْءٍ: از چیزی،

فَمَتَاعٌ: پس کالای

ص: ۶۴۰

الْحَيَوُه: زندگى

الدُّنْيَا: دنياست

وَزِينَتُهَا: و زينت آن،

وَمَا: و آن چه

(۷۶۰) جلد ۲۰ سوره قصص

عِنْدَ: نزد

اللَّهِ: خداست

خَيْرٌ: بهتر

وَأَبْقَى: و ماندنى تراست،

أَفَلَا تَعْقِلُونَ: آيا پس نمى انديشيد؟

۶۱ أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ

أَفَمَنْ: آيا پس كسى كه

وَعَدْنَاهُ: وعده داديم ما به او

وَعْدًا: وعده

ص: ۶۴۱

حَسَنًا: نیکویی

فَهُوَ: پس او

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۶۱)

لَاقِيهِ: ملاقات کننده آن است

كَمَنْ: مانند کسی است که

مَتَّعْنَاهُ: بهره مندش گردانیدیم

مَتَاعٍ: از کالای

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا: زندگی دنیا،

ثُمَّ هُوَ: سپس او

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت

مِنَ الْمُحْضَرِّينَ: از احضارشدگان خواهد بود؟

۶۲ وَ يَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ

وَ يَوْمَ: و روزی که

يُنَادِيهِمْ: ندا می دهد آن ها را

فَيَقُولُ: پس می گوید:

(۷۶۲) جلد ۲۰ سوره قصص

ص: ۶۴۲

أَيْنَ: كجايند

شُرَكَائِي: شريكان من

الَّذِينَ: كسانى كه

كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ: مى پنداشتند؟

۷۲ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِإِيلٍ تَشْكُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ

قُلْ: بگو:

أَرَأَيْتُمْ: آيا ديديد؟

إِنْ جَعَلَ: اگر قرار دهد

اللَّهُ: خداوند

عَلَيْكُمْ: بر شما

النَّهَارَ: روز را

سوره قصص لغات و مفاهيم قرآن كريم (۷۶۳)

سَرْمَدًا: يکسره

إِلَى يَوْمٍ: تا روز

ص: ۶۴۳

الْقِيَامَةِ: قیامت

مَنْ إِلَهٌ: کدام معبودی

غَيْرُ اللَّهِ: غیر از خدا

يَأْتِيكُمْ: می آورد برای شما

بِالْإِيلِ: شب را

تَشْكُونُ: که آرام گیرید

فِيهِ: در آن

أَفَلَا تُبْصِرُونَ: آیا پس نمی بینید؟

۷۳ وَ مِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَشْكُونُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

وَ مِنْ رَحْمَتِهِ: و از رحمت اوست که

(۷۶۴) جلد ۲۰ سوره قصص

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

اللَّيْلَ: شب

وَالنَّهَارَ: و روز را

لِتَشْكُونُوا: تا آرام گیرید

ص: ۶۴۴

فیه: در آن

وَلِتَّبِعُوا: و تا طلب کنید

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش

وَلَعَلَّكُمْ: و شاید شما

تَشْكُرُونَ: تشکر کنید.

۷۶ إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولَى الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۶۵)

لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ

إِنَّ: به درستی که

قَارُونَ: قارون

كَانَ: بود

مِنْ قَوْمٍ: از قوم

مُوسَى: موسی

فَبَغَى: پس ستم کرد

ص: ۶۴۵

عَلَيْهِمْ: بر آن ها،

وَ اتَيْنَاهُ: و داده بودیم به او

مِنَ الْكُنُوزِ: از گنجینه ها

مَا إِنَّ: آن قدر که

مَفَاتِحُهُ: کلیدهای آن

لَتَتَوَّأُ: سنگینی می کرد، خسته می کرد

بِالْعُضْبَةِ: بر گروهی

(۷۶۶) جلد ۲۰ سوره قصص

أُولَى: صاحب

الْقُوَّة: نیرو،

إِذْ: هنگامی که

قَالَ: گفتند:

لَهُ: به او

قَوْمُهُ: قومش،

لَا تَفْرَحُ: شادی مغرورانه مکن

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

لَا يُحِبُّ: دوست نمی دارد

ص: ۶۴۶

الْفَرِحِينَ: شادی کنندگان مغرور را.

۷۷ وَ ابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَ لَا تَنْسَ نَصِيحَتَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَ أَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَ لَا تَبْغِ الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۶۷)

وَ ابْتَغِ: و بطلب

فیما: در آن چه

آتاک الله: داده به تو خداوند،

الدَّارَ: سرای

الْآخِرَةَ: آخرت را،

وَ لَا تَنْسَ: و فراموش مکن

نصیحتک: بهره ات را

مِنَ الدُّنْيَا: از دنیا،

وَ أَحْسِنْ: و احسان کن

کَمَا: همان طور که

أَحْسَنَ: احسان کرده،

ص: ۶۴۷

اللَّهُ: خداوند

الْيَكَّ: به تو،

وَلَا تَتَّبِعْ: و طلب نکن

(۷۶۸) جلد ۲۰ سوره قصص

الْفَسَادَ: فساد را

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

لَا يُحِبُّ: دوست نمی دارد

الْمُفْسِدِينَ: فسادگران را.

۷۸ قَالَ إِنَّمَا أُوتِيْتُهُ عَلِيمٌ عِنْدِيَاوَلَمْ يَعْلَمَنَّ اللَّهُ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَ أَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ

قال: (قارون) گفت:

إنما: جز این نیست که

أوتيته: به دست آورده ام آن را

على علم: از روی علمی که

ص: ۶۴۸

عِنْدِي: نزد من است.

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۶۹)

أَوْ لَمْ يَعْلَمَ: آیا و ندانست

أَنَّ: همانا

اللَّهُ: خداوند

قَدْ: به تحقیق

أَهْلَكَ: هلاک کرد

مِنْ قَبْلِهِ: پیش از او

مِنَ الْقُرُونِ: از نسل هایی،

مَنْ: کسانی را

هُوَ أَشَدُّ: که شدیدتر بودند

مِنْهُ: از او

قُوَّةً: از نظر قوت و نیرو

وَ أَكْثَرَ جَمْعًا: و مال اندوزتر بودند؟

وَ لَا يُسْئَلُ: سؤال نمی شوند

عَنْ ذُنُوبِهِمْ: از گناهانشان

(۷۷۰) جلد ۲۰ سوره قصص

الْمُجْرِمُونَ: مجرمان.

ص: ۶۴۹

۷۹ فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ

فَخَرَجَ: پس خارج شد

عَلَى قَوْمِهِ: بر قومش

فِي زِينَتِهِ: با تمام زینتش،

قَالَ: گفتند:

الَّذِينَ: کسانی که

يُرِيدُونَ: می خواهند، طلب می کنند

الْحَيَاةَ: زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا را،

يَا لَيْتَ: ای کاش،

لَنَا: برای ما بود

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۷۱)

مِثْلَ ما: مثل آن چه

أُوتِيَ: داده شده

قَارُونُ: به قارون،

ص: ۶۵۰

إِنَّهُ: به درستی که او

لَذُو: دارای

حَظٌّ: بهره ای

عَظِيمٌ: بزرگ است.

۸۰ وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلِكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلَقِّيها إِلَّا الصَّابِرُونَ

وَقَالَ: و گفتند:

الَّذِينَ: کسانی که

أُوتُوا: داده شدند

الْعِلْمَ: علم،

(۷۷۲) جلد ۲۰ سوره قصص

وَيَلِكُمْ: وای بر شما!

ثَوَابٌ: پاداش

اللَّهِ: خدا

خَيْرٌ: بهتر است

لِمَنْ: برای کسی که

ص: ۶۵۱

أَمَّنْ: ایمان آورد

وَعَمِلَ: و انجام دهد

صَالِحًا: عمل شایسته،

وَلَا يُلَقِّهَا: و دریافت نمی کنند آن را

إِلَّا: مگر

الصَّابِرُونَ: صبرکنندگان.

۸۱ فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۷۳)

فَخَسَفْنَا بِهِ: پس فروبردیم او

وَبِدَارِهِ: و خانه اش را

الْأَرْضَ: در زمین

فَمَا كَانَ: پس نبود

لَهُ: برای او

مِنْ فِئَةٍ: هیچ گروهی که

يَنْصُرُونَهُ: یاری کند او را

ص: ۶۵۲

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر از خدا.

وَ مَا كَانَ: و نبود

مِنَ الْمُتَنَصِّرِينَ: از یاری خواهان، از خود دفاع کنندگان.

۸۲ وَ أَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَانَ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ يَقْدِرُ لَوْ لَا أَنْ مِنَ اللَّهِ عَلَيْنَا لَخَسَفَ

(۷۷۴) جلد ۲۰ سوره قصص

بِنَا وَ يَكَانَهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ

وَ أَصْبَحَ: و صبح کردند

الَّذِينَ: کسانی که

تَمَنَّوْا: آرزو می کردند

مَكَانَهُ: جایگاه او را

بِالْأَمْسِ: دیروز

يَقُولُونَ: می گفتند:

وَيَكَانَ: ای وای! مثل این که

اللَّهُ: خداوند

ص: ۶۵۳

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس

يَشَاءُ: که بخواهد

مِنْ عِبَادِهِ: از بندگانش

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۷۵)

وَيَقْدِرُ: و تنگ می گیرد.

لَوْ: اگر

لَا أَنْ مَنْ: منت ننهاده بود

اللَّهُ: خداوند

عَلَيْنَا: بر ما،

لَخَسَفَ: حتما فرو می برد

بِنَا: ما را.

وَيَكَاَنَّهُ: ای وای! گویی

لَا يُفْلِحُ: رستگار نمی شوند

الْكَافِرُونَ: کافران.

ص: ۶۵۴

۸۳ تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

تِلْكَ: آن

(۷۷۶) جلد ۲۰ سوره قصص

الدَّارُ: سرای، خانه

الْآخِرَةُ: آخرت است که

نَجْعَلُهَا: قرار می دهیم آن را

لِلَّذِينَ: برای کسانی که

لَا يُرِيدُونَ: نمی خواهند

عُلُوًّا: برتری جویی (کنند)

فِي الْأَرْضِ: در زمین

وَلَا فَسَادًا: و نه فسادی (کنند)،

وَالْعَاقِبَةُ: و عاقبت (نیک)

لِلْمُتَّقِينَ: برای پرهیزکاران است.

۸۴ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا

ص: ۶۵۵

كَانُوا يَعْمَلُونَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۷۷)

مَنْ: هر کس

جاء: بیاورد

بِالْحَسَنَةِ: نیکی،

فَلَهُ: پس برای اوست

خَيْرًا: بهتر

مِنْهَا: از آن،

وَمَنْ: و هر کس

جاء: بیاورد

بِالسَّيِّئَةِ: بدی،

فَلَا يُجْزَى: پس جزا داده نمی شوند

الَّذِينَ: آنان که

عَمِلُوا: انجام دادند

السَّيِّئَاتِ: بدی ها را

إِلَّا مَا: مگر به آن چه که

(۷۷۸) جلد ۲۰ سوره قصص

كَانُوا يَعْمَلُونَ: عمل می کردند.

ص: ۶۵۶

«سوره عنکبوت»

۱ الآمآ

الآمآ: از حروف مقطعه

۲ أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ

أَحْسِبَ: آیا گمان کردند

النَّاسُ: مردم

أَنْ يُتْرَكُوا: که ترک می شوند، به خود واگذار می شوند،

أَنْ يَقُولُوا: این که گفتند:

آمَنَّا: ایمان آوردیم ما

وَهُمْ: و ایشان

لَا يُفْتَنُونَ: آزمایش نمی شوند؟

(۷۸۰) جلد ۲۰ سوره عنکبوت

۳ وَ لَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَ لَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ

ص: ۶۵۷

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

فَتَنَّا: آزمایش کردیم

الَّذِينَ: کسانی را که

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از ایشان بودند،

فَلْيَعْلَمَنَّ: پس حتما می داند، می شناسد

اللَّهُ: خداوند

الَّذِينَ: کسانی را که

صَدَقُوا: راست گفتند

وَلْيَعْلَمَنَّ: و حتما می داند، می شناسد

الْكَاذِبِينَ: دروغگویان را.

۴ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۸۱)

أَنْ يَشْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

أَمْ حَسِبَ: یا گمان کردند

الَّذِينَ: کسانی که

يَعْمَلُونَ: انجام می دهند

ص: ۶۵۸

السَّيِّئَاتِ: کارهای بد، اعمال زشت

أَنْ يَسْبِقُونَا: این که سبقت می گیرند بر ما؟

سَاءَ: چه بد است

مَا يَحْكُمُونَ: آن چه حکم می کنند.

۵ مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

مَنْ: کسی که

كَانَ يَرْجُوا: امید دارد

لِقَاءَ: دیدار

(۷۸۲) جلد ۲۰ سوره عنكبوت

اللَّهُ: خدا را

فَإِنَّ: پس همانا

أَجَلَ: اجل

اللَّهُ: خدا

لَآتٍ: حتما آمدنی است،

وَهُوَ: و او

ص: ۶۵۹

السَّمِيعُ: شنوای

الْعَلِيمُ: داناست.

۶ وَ مَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

وَ مَنْ: و کسی که

جَاهَدَ: جهاد کند

فَإِنَّمَا: پس جز این نیست که

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۸۳)

يُجَاهِدُ: جهاد

لِنَفْسِهِ: به نفع خود،

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خداوند

لَغَنِيٌّ: قطعاً بی نیاز

عَنِ الْعَالَمِينَ: از جهانیان است.

۷ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ

ص: ۶۶۰

عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ لَنْجَزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

أَمَّنُوا: ایمان آورده

وَ عَمِلُوا: و انجام دهند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

(۷۸۴) جلد ۲۰ سوره عنکبوت

لَنْكُفِّرَنَّ: حتما می پوشانیم

عَنْهُمْ: از آن ها،

سَيِّئَاتِهِمْ: بدی هایشان را

وَ لَنْجَزِيَنَّهُمْ: و حتما پاداششان می دهیم

أَحْسَنَ: به بهتر

الَّذِي: از آن چه

كَانُوا يَعْمَلُونَ: انجام می دادند.

۸ وَ وَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا

ص: ۶۶۱

تُطْعِمُهُمَا إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

وَ وَصَّيْنَا: و سفارش نمودیم ما

الْإِنْسَانَ: انسان را که

بِوَالِدَيْهِ: به پدر و مادرش

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۸۵)

حُسْنًا: نیکی (کند).

وَ إِنْ: و اگر

جَاهِدَاكَ: تلاش کردند که تو

لِتُشْرِكَ بِي: شرک بورزی به من،

مَا لَيْسَ: چیزی را که نیست

لَكَ: برای تو

بِهِ عِلْمٌ: به آن علمی،

فَلَا تُطْعِمُهُمَا: پس اطاعت مکن از آن دو

إِلَيَّ: به سوی من است

مَرْجِعُكُمْ: بازگشت شما،

فَأُنَبِّئُكُمْ: پس خبر می دهم به شما

بِمَا: به آن چه که

ص: ۶۶۲

كُنتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید.

(۷۸۶) جلد ۲۰ سوره عنكبوت

۹ وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

لَنُدْخِلَنَّهُمْ: قطعاً داخلشان می کنیم

فِي الصَّالِحِينَ: در (گروه) شایستگان.

۴۰ فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَسِفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَعْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

فَكُلًّا: پس هر یک را

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۸۷)

ص: ۶۶۳

أَخَذْنَا: گرفتیم ما

بَدَأْتَهُ: به گنااهش،

فَمِنْهُمْ: پس بعضی از ایشان را

مَنْ: کسی که

أَرْسَلْنَا: فرستادیم

عَلَيْهِ: بر او

حَاصِبًا: طوفان ریگ، سنگریزه،

وَمِنْهُمْ: و بعضی از ایشان را

مَنْ: کسی که

أَخَذَتْهُ: گرفت او را

الصَّيْحَةَ: صیحه

وَمِنْهُمْ: و بعضی از ایشان را

مَنْ: کسی که

خَسَفْنَا: فرو بردیم

(۷۸۸) جلد ۲۰ سوره عنكبوت

بِهِ: او را

الْأَرْضَ: در زمین

ص: ۶۶۴

وَ مِنْهُمْ: و بعضی از ایشان را

مَنْ: کسی که

أَعْرَفْنَا: غرق نمودیم.

وَ مَا كَانَ: و (بر آن) نبود

اللَّهُ: خداوند

لِيُظْلِمَهُمْ: تا ستم کند به آن ها،

وَلَكِنْ: و لیکن

كَانُوا أَنْفُسَهُمْ: خودشان ستم

يُظْلِمُونَ: می کردند.

٤١ مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (٧٨٩)

لَبِيَّتِ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

مَثَلُ: مثل

الَّذِينَ: کسانی که

اتَّخَذُوا: گرفتند

ص: ٦٦٥

مِنْ دُونِ: غير از

اللَّهِ: خدا

أَوْلِيَاءَ: اولياء

كَمَثَلٍ: مانند مثل

الْعُنْكَبُوتِ: عنكبوت است که

اتَّخَذَتْ: گرفت، انتخاب کرد

بَيْتًا: خانه ای،

وَإِنَّ: و به درستی که

أَوْهَنَ: سست ترین

الْبُيُوتِ: خانه ها

(۷۹۰) جلد ۲۰ سوره عنكبوت

لَبِيتُ: همان خانه

الْعُنْكَبُوتِ: عنكبوت است،

لَوْ: اگر

كَأَنَّا يَعْلَمُونَ: می دانستید.

۴۲ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

ص: ۶۶۶

إِنَّ: همانا

اللَّهُ: خداوند

يَعْلَمُ: می داند

مَا يَدْعُونَ: آن چه را می خوانند

مِنْ دُونِهِ: غیر از او

مِنْ شَيْءٍ: از چیزی،

وَ هُوَ: و اوست

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۹۱)

الْعَزِيزُ: شکست ناپذیر

الْحَكِيمُ: حکیم.

۴۳ وَ تِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ

وَ تِلْكَ: و این

الْأَمْثَالُ: مثال هایی است که

نَضْرِبُهَا: می زنیم آن را

لِلنَّاسِ: برای مردم،

وَ مَا يَعْقِلُهَا: و تعقل نمی کند آن را

ص: ۶۶۷

إِلَّا الْعَالَمُونَ: مگر داناان.

۴۴ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ

(۷۹۲) جلد ۲۰ سوره عنكبوت

خَلَقَ: خلق کرد

اللَّهُ: خداوند

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضَ: و زمین را

بِالْحَقِّ: به حق.

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكَ: در این

لَآيَةً: هر آینه نشانه ای است

لِلْمُؤْمِنِينَ: برای مؤمنان.

۴۵ أَتْلُ مَا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

ص: ۶۶۸

أُتِلُّ: بخوان، تلاوت کن

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۹۳)

ما: آن چه

أُوْحِيَ: وحی شده

إِلَيْكَ: به سوی تو

مِنَ الْكِتَابِ: از کتاب

وَ أَقِمِ: و برپا دار

الصَّلَاةَ: نماز را،

إِنِ الصَّلَاةَ: همانا نماز

تَنْهَى: باز می دارد

عَنِ الْفَحْشَاءِ: از زشتکاری

وَ الْمُتَّكِرِ: و بدی.

وَ لَدِكُمْ: و قطعاً یاد

اللَّهُ: خدا

أَكْبَرُ: بزرگ تر است.

وَ اللَّهُ: و خداوند

(۷۹۴) جلد ۲۰ سوره عنكبوت

يَعْلَمُ: می داند

مَا تَصْنَعُونَ: آن چه می سازید.

«پایان جزء ۲۰»

سوره عنكبوت لغات و مفاهيم قرآن كريم (٧٩٥)

ص: ٦٦٩

مشخصات کتاب

سرشناسه : بیستونی، محمد، ۱۳۳۷

عنوان و نام پدیدآور : لغات و مفاهیم قرآن کریم / تالیف محمد بیستونی.

مشخصات نشر : قم: بیان جوان، ۱۳۸۷.

مشخصات ظاهری : ج.۳. ۱۱ × ۱۷ س م.

شابک : ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۲۳ ؛ ج. ۱ ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۲۸ ؛ ج. ۲ ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۳۵ ؛ ج. ۳ ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۴۲

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : کتاب حاضر لغات و مفاهیم کتاب " تفسیر نوجوان " برگرفته از " تفسیر نمونه " اثر ناصر مکارم شیرازی است.

مندرجات : ج. ۱. شامل لغات و مفاهیم جلد ۱ تا ۱۰ تفسیر نوجوان. ج. ۲. شامل لغات و مفاهیم جلد ۱۱ تا ۲۰ تفسیر نوجوان. ج. ۳. شامل لغات و مفاهیم جلد ۲۱ تا ۳۰ تفسیر نوجوان.

عنوان دیگر : تفسیر نمونه.

عنوان دیگر : تفسیر نوجوان.

موضوع : بیستونی ، محمد، ۱۳۳۷. تفسیر نوجوان واژه نامه ها .

موضوع : بیستونی ، محمد، ۱۳۳۷. تفسیر نوجوان فهرست مطالب .

شناسه افزوده : مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۰۵. تفسیر نمونه

رده بندی کنگره : BP۹۸/ب۹۵ت۷۴۰۶/۱۳۸۷

رده بندی دیویی : [ج] ۲۹۷/۱۷۹

شماره کتابشناسی ملی : ۱۲۰۲۶۱۸

ص: ۱

سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَإِلَى مَوْلَانَا وَمَوْلَى الْمُؤَحِّدِينَ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَإِلَى بَضْعِهِ الْمُضِيَّطَفَى وَبَهْجِهِ
قَلْبِهِ سَيِّدِهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَإِلَى سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، السَّبْطِيِّينَ، الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنَ وَإِلَى الْأَيْمَةِ التَّشَعُّهِ الْمُعْصُومِينَ الْمُكَرَّمِينَ مِنْ
وُلْدِ الْحُسَيْنِ لِأَسَيِّمَاتِهِ بَقِيَّةِ اللَّهِ فِي الْأَرْضِينَ وَوَارِثِ عُلُومِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ، الْمَعْدِّ لِقَطْعِ دَابِرِ الظَّلَمَةِ وَالْمُدْخِرِ لِأَحْيَاءِ الْفَرَائِضِ وَ
مَعَالِمِ الدِّينِ، الْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ صَاحِبِ الْعَصْرِ وَالزَّمَانِ عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى فَرَجَهُ الشَّرِيفَ فَيَا مُعَزَّ الْأَوْلِيَاءِ يَا مُبْدِلَ الْأَعْيَادِ أَيُّهَا
السَّبَبُ الْمُتَّصِلُ بَيْنَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ قَدْ مَسَّنَا وَأَهْلُنَا الضَّرَّ فِي غَيْبَتِكَ وَفِرَاقِكَ وَجِنَّا بِبِضَاعِهِ مُرْجَاهِ مِنْ وِلَائِكَ وَمَحَبَّتِكَ
فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ مِنْ مَنِّكَ وَفَضْلِكَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا بِنَظَرِهِ رَحْمَةً مِنْكَ إِنَّا نَرِيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

۱ اعراب گذاری کامل «همه» آیات، روایات و کلمه های عربی .

۲ طرح جلد ابداعی و گرافیکی جدید متناسب با «جمعیت هدف هر کتاب».

۳ صفحه آرایی شعرگونه و چشم نواز تا خواننده به دلیل پرش مرتب چشم «خسته» نشود.

۴ آزاد بودن «هرگونه نسخه برداری» و چاپ از روی آثار مکتوب و کپی رایت نرم افزارها.

۵ همه محصولات مؤسسه پس از فروش و استفاده، حتی اگر آسیب دیده باشد، «پس گرفته می شود».

۶ فروش اقساطی به قیمت نقد و با تعیین اقساط

(۷۲۳)

«توسط خریدار».

۷ امضای «حداقل یک مجتهد جامع الشرایط» به نشانه تأیید محتوا قبل از چاپ اخذ می شود.

۸ آثار مؤسسه به افراد بی بضاعت به طور «رایگان» تقدیم می گردد.

۹ همه «آموزش های تخصصی قرآنی» گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان «رایگان» است.

۱۰ برای هیچ یک از آثار، حق التألیف دریافت نمی شود.

۱۱ تنوع تخصصی محصولات متناسب «با جامعه هدف یعنی کودک، نوجوان، جوان، زنان، خانواده و مساجد».

۱۲ نشر نهایی آثار پس از نشر آزمایشی و موفقیت در طرح پایلوت (Pilot Plan) در «جمعیت مخاطب هدف» صورت می

گیرد.

در صورتی که هر کس از صدر اسلام تا سال ۱۴۲۰ هجری قمری

(۷۲۴)

(سال تأسیس مؤسسه قرآنی تفسیر جوان) یک نمونه کتاب قرآنی را با جمع «۱۲ ویژگی» مذکور، به این مؤسسه ارائه دهد، برای هموطنان داخل کشور مبلغ «۰۰۰/۰۰۰/۱۰» تومان و برای افراد مقیم خارج از کشور مبلغ «۰۰۰/۱۰» دلار» جایزه به عنوان حق الکشف تعلق می گیرد.

(قیمت گذاری کل محصولات مؤسسه بر مبنای ۱۲ ویژگی اشاره شده،

انجام می شود)

دکتر محمد بیستونی

رئیس هیئت مدیره گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان شامل:

[مؤسسه قرآنی قصص (تخصصی کودکان)، مؤسسه قرآنی نورپیامبران (تخصصی نوجوانان)، مؤسسه قرآنی تفسیر جوان (تخصصی جوانان)، مؤسسه قرآنی رضوان (تخصصی زنان)، مؤسسه قرآنی شعیب نبی الله (تخصصی خانواده)، مؤسسه قرآنی مساجد جوان (تخصصی مساجد)، مؤسسه قرآنی انعام الهی (تخصصی تغذیه، گلها و گیاهان دارویی)، مؤسسه طب قرآنی مائده طلایی (تخصصی طب سنتی با آموزه های قرآنی) مؤسسه قرآنی و علم زندگی (تخصصی

(۷۲۵)

اعجاز علمی قرآن)، مؤسسه خیریه عاطفه (تخصصی احداث کتابخانه، مراکز ورزشی و غسلخانه در روستاها و مناطق محروم)]

ص:۳

درباره تفسیر نوجوان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قرآن کریم بهترین هدیه خداوند منان به همه انسان ها در طول قرون و اعصار می باشد. بدون شک استفاده صحیح از این کتاب آسمانی و بکارگیری محتوای آن در زندگی، مستلزم تفکیک و موضوع بندی آیات، متناسب با مخاطبین مختلف خصوصا گروه های سنی کودک، نوجوان و جوان می باشد زیرا سراسر این کتاب به استناد آیات ۴۴ سوره فصلت و ۸۲ اسراء و ۵۷ یونس برای شفا و درمان بیماری های جسمی و روحی انسان ها نازل شده و مانند داروخانه ای است که گرچه همه داروهای آن برای شفاست

(۸)

ولی طبعاً «هر دارویی برای بیمار خاصی شفابخش تر است».

ص: ۵

در همین راستا جناب آقای دکتر محمد بیستونی مسئول محترم مؤسسه قرآنی تفسیر جوان که اینجانب مدت ۱۰ سال در جریان فعالیتهای خوب ایشان در عرصه پژوهش های موضوعی قرآنی می باشم و قبلاً تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر جوان» خلاصه، ساده سازی و منتشر نموده است، اخیراً مطالب تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر نوجوان» با تکیه بر آیات متناسب با گروه سنی یادشده، گزینش و ساده سازی نموده است که در نوع خود بسیار جالب می باشد.

امیدوارم نوجوانان عزیز و خانواده محترم آنها از این سفره معنوی و پربرکت که خوشبختی و سعادت دنیا و آخرت آنها را به همراه دارد، حداکثر استفاده را بنمایند. ناصر مکارم شیرازی

(۹) ۱/۱۲/۸۵

(۱۰)

ص: ۶

۴۶ وَ لَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَإِلَهُنَا وَإِلَهُكُمْ
وَاحِدٌ وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

وَ لَا تُجَادِلُوا: و مجادله نکنید

أَهْلَ الْكِتَابِ: با اهل کتاب

إِلَّا بِالَّتِي: مگر آن که (به روشی)

هِيَ: که آن

أَحْسَنُ: بهتر است

إِلَّا: مگر

الَّذِينَ: آنان که

ظَلَمُوا: ظلم کردند

مِنْهُمْ: از ایشان،

وَقُولُوا: و بگویند:

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱)

آمَنَّا: ایمان آوردیم

بِالَّذِي: به آن چه

أُنزِلَ: نازل شده

إِلَيْنَا: به سوی ما

وَأُنزِلَ: و نازل شده

إِلَيْكُمْ: به سوی شما

وَالْهُنَا: و خدای ما

وَالْهُكُمُ: و خدای شما

وَاحِدٌ: یکی است

وَنَحْنُ: و ما

لَهُ: برای ما

مُسْلِمُونَ: تسلیم هستیم.

۵۸ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ

(۱۲) جلد ۲۱ سوره عنكبوت

مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعَمَ أَجْرٍ الْعَامِلِينَ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

ص: ۸

لَتَبُوَنَّهِنَّ: حتماً جای می‌دهیم به آن‌ها

مِنَ الْجَنَّةِ: در بهشت،

غُرُفًا: غرفه‌هایی که

تَجْرِي: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرها، رودها

خَالِدِينَ: که جاودانند

فِيهَا: در آن

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳)

نِعْمَ: چه نیکوست

أَجْرًا: پاداش

الْعَامِلِينَ: عمل‌کنندگان.

۶۰ وَ كَآئِنٍ مِّنْ دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

وَ كَآئِنٍ: و چه بسیار

مِّنْ دَابَّةٍ: از جنبندهایی که

لَّا تَحْمِلُ: (نمی‌توانند) حمل کنند

ص: ۹

رَزَقَهَا: روزی خود را،

اللَّهُ: خداوند

يَرْزُقُهَا: روزی می دهد به آن ها

وَإِيَّاكُمْ: و به شما،

وَهُوَ: و او

(۱۴) جلد ۲۱ سوره عنكبوت

السَّمِيعُ: شنوای

الْعَلِيمُ: داناست.

۶۴ وَ مَا هَذِهِ الْحَيَوةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَ لَعِبٌّ وَ إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

وَ ما: و نیست

هَذِهِ: این

الْحَيَوةُ: زندگی

الدُّنْيَا: دنیا

إِلَّا: مگر

لَهُوَ: سرگرمی

وَ لَعِبٌّ: و بازی،

ص: ۱۰

وَإِنَّ: و به درستی که

الدَّارَ: سرای

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵)

الْآخِرَةَ: آخرت

لَهَا: آن است

الْحَيَوَانُ: زندگانی (حقیقی)

لَوْ: اگر

كَانُوا يَعْلَمُونَ: می دانستند.

۶۵ فَإِذَا رَكَبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّيَهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ

فَإِذَا: پس هنگامی که

رَكَبُوا: سوار شدند

فِي: در

الْفُلُوكِ: کشتی

دَعَوْا: می خوانند

اللَّهُ: خدا را

(۱۶) جلد ۲۱ سوره عنکبوت

مُخْلِصِينَ: با اخلاص

ص: ۱۱

لَهُ: برای او

الدِّينَ: دین را

فَلَمَّا: پس هنگامی که

نَجَّيْهُمْ: نجات داد آن ها را

إِلَى: به سوی

الْبُرِّ: خشکی

إِذَا: ناگاه

هُمْ: آن ها

يُشْرِكُونَ: شرک می ورزند.

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷)

ص: ۱۲

۱ الآمآ

الآمآ: از حروف مقطعه

۲ غُلِبَتِ الرُّومُ

غُلِبَتِ: شکست خورد

الرُّومُ: روم

۳ فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ

فِي: در

أَدْنَى: نزدیک ترین

الْأَرْضِ: سرزمین

وَ هُمْ: و ایشان

(۱۸) جلد ۲۱ سوره روم

مِنْ: از

بَعْدِ: بعد

غَلَبِهِمْ: شکستشان

ص: ۱۳

سَيَغْلِبُونَ: به زودی غلبه خواهند کرد.

۴ فِي بَضْعِ سِنِينَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ

فی: در

بَضْعِ: چند

سِنِينَ: سال.

لِلَّهِ: برای خداست

الْأَمْرُ: کار، امر

مِنْ قَبْلُ: چه قبل از (پیروزی)

وَمِنْ بَعْدُ: و چه بعد از (پیروزی)

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹)

وَيَوْمَئِذٍ: و در آن روز

يَفْرَحُ: شاد می شوند

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان.

۵ بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

ص: ۱۴

بِنَصْرِ: به (سبب) یاری

اللَّهِ: خداوند.

يَنْصُرُ: یاری می دهد

مَنْ: هر که را

يَشَاءُ: بخواهد،

وَ: و

هُوَ: او

الْعَزِيْزُ: شکست ناپذیر

(۲۰) جلد ۲۱ سوره روم

الرَّحِيْمُ: مهربان است.

۶ وَعَدَ اللّٰهُ لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ وَعْدَهُ وَ لٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ

وَعْدَهُ: وعده

ص: ۱۵

اللَّهِ: خداست،

لَا يُخْلَفُ: خلاف نمی کند

اللَّهُ: خدا

وَعْدَهُ: از وعده اش،

وَ لَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرُ: بیشتر

النَّاسِ: مردم

لَا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱)

۷ يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ هُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ

يَعْلَمُونَ: می دانند، می شناسند

ظَاهِرًا: ظاهری

مِنَ الْحَيَاةِ: از زندگی

الدُّنْيَا: دنیا

وَ هُمْ: و ایشان

عَنِ الْآخِرَةِ: از آخرت

هُمْ غَافِلُونَ: ایشانند بی خبران

۸ أَوْ لَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَ أَجَلٍ

ص: ۱۶

مُسَمَّىٰ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ

أَوْ: آيا و

(۲۲) جلد ۲۱ سوره روم

لَمْ يَتَفَكَّرُوا: تفکر نکردند

فِي أَنْفُسِهِمْ: در نفس خودشان؟

مَا خَلَقَ: که خلق نکرده

اللَّهُ: خداوند

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را

وَمَا: و آن چه

بَيْنَهُمَا: بین آن هاست

إِلَّا بِالْحَقِّ: مگر به حق

وَأَجَلٍ: و تا مدتی

مُسَمَّىٰ: معین؟

وَإِنَّ: و همانا

كَثِيرًا: بسیاری

مِنَ النَّاسِ: از مردم

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳)

بِلِقَاءِ: دیدار، ملاقات

ص: ۱۷

رَبِّهِمْ: پروردگارشان را

لِكَافِرُونَ: کافرند، منکرند.

۹ أَوْ لَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا
عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَ لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

أَوْ: آیا و

لَمْ يَسِيرُوا: سیر نکردند

فِي الْأَرْضِ: در زمین

فَيَنْظُرُوا: پس بینند

كَيْفَ كَانَ: چگونه شد

(۲۴) جلد ۲۱ سوره روم

عَاقِبَةُ: عاقبت

الَّذِينَ: کسانی که

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از آن ها بودند؟

كَانُوا: بودند

ص: ۱۸

أَشَدَّ: شدیدتر

مِنْهُمْ: از ایشان

قُوَّةً: از نظر نیرو

وَ أَثَارُهَا: و زیر و رو کردند

الْأَرْضَ: زمین را

وَ عَمَرُوهَا: و آبادش نمودند

أَكْثَرَ مِمَّا: بیشتر از آن چه

عَمَرُوهَا: آباد کردند آن ها

وَ جَاءَتْهُمْ: و آوردند ایشان را

رُسُلَهُمْ: پیامبران ایشان

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵)

بِالْبَيِّنَاتِ: دلایل روشن،

فَمَا كَانَ: پس (بر آن) نبود

اللَّهُ: خداوند

لِيُظْلِمَهُمْ: تا ظلم کند به آن ها

وَ لَكِنْ: ولیکن

كَانُوا أَنْفُسَهُمْ: خودشان

يُظْلِمُونَ: ستم می کردند.

۱۰ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوْأَىٰ أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ

ثُمَّ كَانَ: سپس (این) شد

عَاقِبَةُ: عاقبت، سرانجام

الَّذِينَ: کسانی که

أَسَاءُوا: بدی کردند

السُّوْأَىٰ: به بدترین وجه

(۲۶) جلد ۲۱ سوره روم

أَنْ كَذَّبُوا: این که تکذیب نمودند

بِآيَاتِ اللَّهِ: آیات خدا را

وَكَانُوا بِهَا: و آن را

يَسْتَهْزِئُونَ: مسخره می کردند.

۱۱ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

اللَّهُ: خداوند

يَبْدَأُ: آغاز می کند

الْخَلْقَ: آفرینش را

ثُمَّ: سپس

يُعِيدُهُ: باز می گرداند آن را

ثُمَّ: سپس

ص: ۲۰

إِلَيْهِ: به سوی او

تُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوید.

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷)

۱۴ وَ يَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُومِتُّ يَتَفَرَّقُونَ

وَ يَوْمَ: و روزی که

تَقُومُ: برپا می شود

السَّاعَةُ: قیامت،

يَوْمِتُّ: در آن روز

يَتَفَرَّقُونَ: جدا می شوند (بهشتیان و جهنمیان).

۱۵ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضِهِ يُحْبَرُونَ

فَأَمَّا: پس اما

الَّذِينَ: آنان که

آمَنُوا: ایمان آوردند

ص: ۲۱

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

(۲۸) جلد ۲۱ سوره روم

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

فَهُمْ: پس ایشان

فِي رَوْضِهِ: در گلستانی

يُحْبِرُونَ: شادمان می گردند.

۱۶ وَ أَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَ لِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ

وَ أَمَّا: و اما

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

وَ كَذَّبُوا: و تکذیب نمودند

بِآيَاتِنَا: آیات ما

وَ لِقَاءِ: و دیدار

الْآخِرَةِ: آخرت را،

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹)

فَأُولَئِكَ: پس آنان

فِي الْعَذَابِ: در عذاب

ص: ۲۲

مُخَضَّرُونَ: احضار شدگانند.

۱۷ فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ

فَسُبْحَانَ: پس منزه است

اللَّهُ: خدا

حِينَ: هنگامی که

تُمْسُونَ: به شامگاه می رسید

وَ حِينَ: و هنگامی که

تُصْبِحُونَ: صبح می کنید.

۱۸ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ

(۳۰) جلد ۲۱ سوره روم

وَلَهُ: و برای اوست

الْحَمْدُ: حمد و ستایش

فِي: در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین

ص: ۲۳

وَعَشِيًّا: و در آخر شب

وَحِينَ: و هنگامی که

تُظْهِرُونَ: ظهر می کنید.

۱۹ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ

يُخْرِجُ: خارج می کند

الْحَيَّ: زنده را

مِنَ: از

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱)

الْمَيِّتِ: مرده

وَيُخْرِجُ: و خارج می کند

الْمَيِّتَ: مرده را

مِنَ: از

الْحَيَّ: زنده

وَيُحْيِي: و زنده می کند

الْأَرْضَ: زمین را

بَعْدَ: بعد از

ص: ۲۴

مَوْتِهَا: مردنش،

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

تُخْرَجُونَ: شما خارج کرده می شوید.

۲۰ وَ مِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْشُرُونَ

وَ مِنْ: و از

(۳۲) جلد ۲۱ سوره روم

آيَاتِهِ: نشانه هایش

أَنْ: این که

خَلَقَكُمْ: خلق کرد شما را

مِنْ: از

تُرَابٍ: خاک،

ثُمَّ: سپس

إِذَا: ناگهان

أَنْتُمْ: شما

بَشَرٌ: (به صورت) بشری

تَنْشُرُونَ: پراکنده می شوید.

ص: ۲۵

۲۲ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالاختلافُ اَلْسِنَتِكُمْ وَالاَلْوَانِكُمْ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لآيَاتٍ لِّلْعٰلَمِيْنَ

وَ مِنْ: و از

سوره روم لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۳)

آيَاتِهِ: نشانه هائيش

خَلْقُ: خلقت

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمين

وَالاختلافُ: و اختلاف

اَلْسِنَتِكُمْ: زبان هاى شما

وَالاَلْوَانِكُمْ: و رنگ هاى شماست.

اِنَّ: به درسى كه

فِى: در

ذٰلِكَ: اين

لآيَاتٍ: هر آينه نشانه هاى است

لِّلْعٰلَمِيْنَ: براى دانايان.

۲۳ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ

ص: ۲۶

مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

وَمِنْ: و از

آيَاتِهِ: نشانه هایش

مَنَاكُمْ: خواب شما

بِاللَّيْلِ: در شب

وَالنَّهَارِ: و روز

وَ اِتِّعَاؤُكُمْ: و طلب کردن شما

مِنْ: از

فَضْلِهِ: فضلش،

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكَ: در این

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِّقَوْمٍ: برای قومی که

يَسْمَعُونَ: می شنوند، گوش شنوا دارند.

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵)

۲۴ وَ مِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبُرْقَ خَوْفًا وَ طَمَعًا وَ يُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ

مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

وَمِنْ آيَاتِهِ: و از نشانه هایش

مُريكم: نشان می دهد به شما

الْبُرْق: برق را

خَوْفا: که هم مایه ترس است

وَطَمَعًا: و هم مایه امید،

و يُنَزَّلُ: و نازل می کند

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

ماء: آبی

فَيُحْيِي: پس زنده می کند

بِهِ الْأَرْضَ: به آن زمین را

(۳۶) جلد ۲۱ سوره روم

بَعْدَ: بعد از

مَوْتِهَا: مردنش،

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكَ: در این

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

ص: ۲۸

يَعْقُلُونَ: می اندیشند.

۲۷ وَ هُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَ هُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَ لَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

وَ هُوَ: و اوست

الَّذِي: آن که

يَبْدَأُ: آغاز می کند

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷)

الْخَلْقُ: آفرینش را

ثُمَّ: سپس

يُعِيدُهُ: باز می گرداند آن را

وَ هُوَ: و این

أَهْوَنُ: آسان تر است

عَلَيْهِ: برای او،

وَ لَهُ: و برای اوست،

الْمَثَلُ: صفت

الْأَعْلَىٰ: برتر

ص: ۲۹

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین،

وَ هُوَ: و او

الْعَزِيزُ: شکست ناپذیر

الْحَكِيمُ: حکیم است.

(۳۸) جلد ۲۱ سوره روم

۳۰ فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

فَأَقِمْ: پس متوجه ساز، برپادار

وَجْهَكَ: رویت را

لِلدِّينِ: به سوی دین

حَنِيفًا: حنیف،

فِطْرَتَ: فطرتی، سرشتی

اللَّهِ الَّتِي: که خداوند

فَطَرَ النَّاسَ: آفرید مردم را

عَلَيْهَا: بر آن،

ص: ۳۰

لا تَبْدِيلَ: هیچ تغییری، تبدیلی نیست

لِخَلْقِ اللَّهِ: برای خلقت خدا،

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹)

ذَلِكَ الدِّينُ: این است دین

الْقِيَمُ: پایدار و مستقیم

وَ لَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرُ النَّاسِ: بیشتر مردم

لا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۳۱ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَ اتَّقُوهُ وَ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ لَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

مُنِيبِينَ: روکنندگان

إِلَيْهِ: به سوی او باشید،

وَ اتَّقُوهُ: و پرهیزید از او

وَ أَقِيمُوا: و به پا دارید

الصَّلَاةَ: نماز را

وَ لَا تَكُونُوا: و نباشید

(۴۰) جلد ۲۱ سوره روم

مِنَ الْمُشْرِكِينَ: از مشرکان.

ص: ۳۱

۳۲ مِنَ الَّذِينَ فَزَعُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا كُلَّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ

مِنَ الَّذِينَ: از کسانی که

فَزَعُوا: فرقه فرقه کردند

دِينَهُمْ: دینشان را

وَكَانُوا: و شدند

شِيعًا: گروه، گروه

كُلِّ حِزْبٍ: هر حزبی

بِمَا لَدَيْهِمْ: به آن چه نزدشان است

فَرِحُونَ: خوشحالند، دلخوشند.

۳۳ وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا آذَاهُمْ مِنْهُ رَحِمَهُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱)

بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ

وَإِذَا: و هنگامی که

مَسَّ النَّاسَ: برسد مردم را

ضُرٌّ: ضرری،

ص: ۳۲

دَعُوا: بخوانند

رَبَّهُمْ: پروردگارشان را

مُنِيبِينَ: در حالی که روکنندگان

إِلَيْهِ: به سوی او هستند،

ثُمَّ إِذَا: سپس وقتی که

أَذَاقَهُمْ: بچشانند به ایشان

مِنْهُ رَحْمَةً: از جانب خود حتمی

إِذَا فَرِيقٌ: ناگاه گروهی

مِنْهُمْ: از آن ها

بِرَبِّهِمْ: به پروردگار خود

(۴۲) جلد ۲۱ سوره روم

يُشْرِكُونَ: شرک می ورزند.

۳۴ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

لِيَكْفُرُوا: تا کافر شوند

بِما: به آن چه

آتَيْنَاهُمْ: دادیم ما به آن ها،

ص: ۳۳

فَتَمَتَّعُوا: پس بهره مند شوید،

فَسَوْفَ: پس به زودی

تَعَلَّمُونَ: خواهید دانست.

۳۶ وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ

وَإِذَا: و هنگامی که

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳)

أَذَقْنَا: بچشانیم

النَّاسَ رَحْمَةً: به مردم رحمتی،

فَرِحُوا بِهَا: خوشحال شوند به آن،

وَإِنْ تُصِيبُهُمْ: و اگر برسد به ایشان

سَيِّئَةٌ بِمَا: بدی ای به خاطر آن چه

قَدَّمَتْ: پیش فرستاد

أَيْدِيهِمْ: دست هایشان

إِذَا هُمْ: ناگاه ایشان

يَقْنَطُونَ: ناامید می شوند.

ص: ۳۴

۳۷ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

أَوَلَمْ يَرَوْا: آیا و ندیدند

أَنَّ اللَّهَ: که خداوند

(۴۴) جلد ۲۱ سوره روم

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ يَشَاءُ: برای هر که بخواهد

وَيَقْدِرُ: و تنگ می گیرد؟

إِنَّ فِي ذَلِكَ: به درستی که در این

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

۴۰ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَمْ مِنْ شَيْءٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ

اللَّهُ الَّذِي: خدا کسی که است که

ص: ۳۵

خَلَقَكُمْ: آفرید شما را،

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵)

ثُمَّ: سپس

رَزَقَكُمْ: روزی داد به شما،

ثُمَّ: سپس

يُمِيتُكُمْ: می میراند شما را،

ثُمَّ: سپس

يُحْيِيكُمْ: زنده می گرداند شما را،

هَلْ: آیا

مِنْ شُرَكَائِكُمْ: از شریکانتان

مَنْ: کسی هست

يَفْعَلُ: که انجام می دهد

مِنْ ذَلِكُمْ: از این کارها

مِنْ شَيْءٍ: چیزی؟

سُبْحَانَهُ: منزّه است او

وَتَعَالَى: و برتر و والاتر است

(۴۶) جلد ۲۱ سوره روم

عَمَّا: از آن چه

يُشْرِكُونَ: شرک می ورزند.

۴۱ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

ظَهَرَ: ظاهر شد، پدیدار گشت

الْفَسَادُ: فساد

فِي الْبَرِّ: در خشکی

وَالْبَحْرِ: و دریا

بِما: به سبب آن چه

كَسَبَتْ: کسب کرد

أَيْدِي النَّاسِ: دستان مردم

لِيُذِيقَهُمْ: تا بچشانند به ایشان

بَعْضَ الَّذِي: بعضی از آن چه

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷)

عَمِلُوا: عمل کردند

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَرْجِعُونَ: باز گردند.

۴۲ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ

ص: ۳۷

عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ

قُلْ: بگو:

سیرُوا: سیر کنید، بگردید

فِي الْأَرْضِ: در زمین

فَانظُرُوا: پس ببینید

كَيْفَ كَانَ: چگونه بود

عَاقِبَةُ الَّذِينَ: عاقبت کسانی که

مِنْ قَبْلُ: از قبل بودند،

كَانَ أَكْثَرُهُمْ: بودند بیشترشان

(۴۸) جلد ۲۱ سوره روم

مُشْرِكِينَ: مشرک.

۴۶ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَ لِيَذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَ لِيَجْزِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ وَ لِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

وَ مِنْ آيَاتِهِ: و از نشانه هایش

أَنْ يُرْسِلَ: این که می فرستد

الرِّيحَ: بادها را

ص: ۳۸

مُبَشِّرَاتٍ: بشارت دهنده

وَ لِيُذِيقَكُمْ: تا بچشاند شما را

مِنْ رَحْمَتِهِ: از رحمتش

وَ لِيَجْرِيَ: و تا جاری گردند

الْفُلُوكَ بِأَمْرِهِ: کشتی ها به امر او

وَلِيَتَّبِعُوا: و تا طلب کنید

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹)

مِنْ فَضْلِهِ: از فضل او

وَ لَعَلَّكُمْ: و شاید شما

تَشْكُرُونَ: سپاسگزاری کنید.

۴۸ اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيُبْسِطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كَيْفَ يَشَاءُ فَيَخْرِجُ مِنْ خِلَالِهِ إِذَا أَصَابَ بِهِ

مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

اللَّهُ الَّذِي: خداوند کسی است که

يُرْسِلُ الرِّيحَ: می فرستد بادها را

فَتُثِيرُ: تا به حرکت درآورد

ص: ۳۹

سَحَابًا: ابر را،

فَيَسُطُّهُ: پس می گسترد آن را

فِي السَّمَاءِ: در آسمان

(۵۰) جلد ۲۱ سوره روم

كَيْفَ يَشَاءُ: آن طور که بخواهد

وَيَجْعَلُهُ: و قرار می دهد آن را

كِسْفًا: قطعه هایی،

فَتَرَى: پس می بینی

الْوَدْقَ: باران را که

يَخْرُجُ: خارج می شود

مِنْ خِلَالِهِ: از لابلای آن،

فَإِذَا: پس زمانی که

أَصَابَ بِهِ: برساند آن را

مَنْ يَشَاءُ: به هر کس که بخواهد

مِنْ عِبَادِهِ: از بندگانش،

إِذَا هُمْ: به ناگاه ایشان

يَسْتَبْشِرُونَ: شادی می کنند.

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱)

۴۹ وَ إِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْلِسِينَ

وَ إِنْ كَانُوا: و همانا بودند

مِنْ قَبْلِ أَنْ: پیش از این که

يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ: نازل شود برایشان

مِنْ قَبْلِهِ: از قبل آن (باران)

لَمُبْلِسِينَ: ناامیدان. مأیوسان.

۵۰ فَأَنْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَةِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَ هُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

فَأَنْظُرْ: پس بنگر

إِلَىٰ آثَارِ: به آثارِ

رَحْمَةِ اللَّهِ: رحمت خدا که

(۵۲) جلد ۲۱ سوره روم

كَيْفَ يُحْيِي: چگونه زنده می کند

الْأَرْضَ: زمین را

بَعْدَ مَوْتِهَا: بعد از مرگش،

ص: ۴۱

إِنَّ ذَٰلِكَ: همانا آن است

لَمْحِي: زنده کننده

الْمَوْتَى: مردگان،

وَهُوَ: و او

عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

قَدِيرٌ: قادر و تواناست.

۵۱ وَ لَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَّظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ

وَ لَئِنْ: و هر آینه اگر

أَرْسَلْنَا: بفرستیم

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳)

ريحا: بادی

فَرَأَوْهُ: پس بینند آن را

مُصْفَرًّا: زرد شده، پژمرده

لَظَلُّوا: حتما پیوسته

مِنْ بَعْدِهِ: از بعد آن

يَكْفُرُونَ: کافر می شوند.

ص: ۴۲

۵۴ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ

اللَّهُ الَّذِي: خداست که

خَلَقَكُمْ: خلق کرد شما را

مِنْ ضَعْفٍ: از ناتوانی

ثُمَّ جَعَلَ: سپس قرار داد

مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ: از بعد ناتوانی

(۵۴) جلد ۲۱ سوره روم

قُوَّةً: قوت،

ثُمَّ جَعَلَ: سپس قرار داد

مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ: از بعد ناتوانی

ضَعْفًا: ناتوانی

وَ شَيْبَةً: و پیری.

يَخْلُقُ: خلق می کند

مَا يَشَاءُ: هر چه بخواهد،

وَ هُوَ الْعَلِيمُ: و او دانای

الْقَدِيرُ: تواناست.

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵)

ص: ۴۳

۱ الآمآ

الآمآ: از حروف مقطعه

۲ تَلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ

تَلْكَ آيَاتُ: این آیات

الْكِتَابِ الْحَكِيمِ: کتاب حکیم است.

۳ هُدًى وَ رَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ

هُدًى: هدایتی

وَ رَحْمَةً: و رحمتی

لِّلْمُحْسِنِينَ: برای نیکوکاران است.

۴ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ

(۵۶) جلد ۲۱ سوره لقمان

وَ هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

الَّذِينَ: آنان که

ص: ۴۴

يُقِيمُونَ: برپا می دارند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَيُؤْتُونَ: و می دهند

الزَّكَاةَ: زکات را

وَهُمْ: و ایشان

بِالْآخِرَةِ: به آخرت

هُمْ يُوقِنُونَ: ایشانند یقین داران.

۵. أَوْلِيكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأَوْلِيكَ هُمْ الْمُفْلِحُونَ

أَوْلِيكَ: آنان

عَلَى هُدًى: بر هدایتی

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷)

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان هستند،

وَأَوْلِيكَ: و آنان

هُمْ الْمُفْلِحُونَ: ایشانند رستگاران

ص: ۴۵

۶ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ يَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

وَ مِنَ النَّاسِ: و بعضی از مردم

مَنْ: کسانی هستند

يَشْتَرِي: که می خرند

لَهْوَ الْحَدِيثِ: سخن بیهوده را

لِيُضِلَّ: تا گمراه کنند (مردم را)

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ: از راه خدا

بِغَيْرِ عِلْمٍ: بدون علم

(۵۸) جلد ۲۱ سوره لقمان

وَ يَتَّخِذَهَا: و می گیرند آن را

هُزُوًا: به مسخره،

أُولَئِكَ: آنان

لَهُمْ عَذَابٌ: برایشان عذابی

مُهِينٌ: خوارکننده است.

ص: ۴۶

۱۰ خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَ أَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَ بَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَ أَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ

خَلَقَ السَّمَوَاتِ: خلق کرد آسمان ها را

بِغَيْرِ عَمَدٍ: بدون ستونی که

تَرَوْنَهَا: ببینید آن را،

وَ أَلْقَى: و افکند

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹)

فِي الْأَرْضِ: در زمین

رَوَاسِيَ: کوه های استوار

أَنْ تَمِيدَ: که تکان ندهد، نلرزانند

بِكُمْ: شما را

وَ بَثَّ: و منتشر ساخت، پراکند

فِيهَا: در آن

مِنْ كُلِّ: از هر

دَابَّةٍ: جنبنده ای

ص: ۴۷

وَ أَنْزَلْنَا: و نازل کردیم

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی

فَأَنْبَتْنَا: پس رویاندیم ما

فِيهَا: در آن

مِنْ كُلِّ: از هر

(۶۰) جلد ۲۱ سوره لقمان

زَوْجٍ: جفتی، زوجی

كَرِيمٍ: پُرسود، پُرازش.

۱۱ هَذَا خَلَقَ اللَّهُ فَارُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

هَذَا خَلَقَ: این آفرینش

اللَّهُ: خداست،

فَارُونِي: پس نشان دهید به من

مَاذَا خَلَقَ: چه خلق کرده اند

الَّذِينَ: آنان که

ص: ۴۸

مِنْ دُونِهِ: غير اويند؟

بَلِ الظَّالِمُونَ: بلکه ستمکاران

فِي ضَلَالٍ: در گمراهی

مُبِينٍ: آشکارند.

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱)

۱۲ وَ لَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَ مَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَ مَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

آتَيْنَا: دادیم ما

لُقْمَانَ: به لقمان

الْحِكْمَةَ: حکمت،

أَنْ اشْكُرْ: که شکر کن

لِلَّهِ: خدا را،

وَ مَنْ: و هر کس

يَشْكُرْ: سپاسگزاری کند

ص: ۴۹

فَأَنَّمَا: پس جز این نیست که

يَشْكُرُ: سپاسگزاری می کند

(۶۲) جلد ۲۱ سوره لقمان

لِنَفْسِهِ: به نفع خودش،

وَمَنْ: و هر کس

كَفَرَ: کفر بورزد

فَإِنَّ: پس به درستی که

اللَّهُ: خداوند

غَنِيٌّ: بی نیاز

حَمِيدٌ: ستوده است.

۱۳ وَ إِذْ قَالَ لُقْمَنُ لِأَبْنِهِ وَ هُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشُّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

وَ إِذْ: و هنگامی که

قَالَ: گفت:

لُقْمَنُ: لقمان

لِأَبْنِهِ: به پسرش

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳)

ص: ۵۰

وَهُوَ: در حالی که او را

يَعِظُهُ: پند می داد

يَا بُنَيَّ: ای پسرک من!

لَا تُشْرِكْ: شرک نیاور

بِاللَّهِ: به خدا،

إِنَّ: به درستی که

الشُّرُكُ: شرک ورزیدن

لَظَلَمْتَ: هر آینه ظلم

عَظِيمٌ: بزرگی است.

۱۴ وَ وَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَى الْمَصِيرِ

وَ وَصَّيْنَا: و سفارش نمودیم ما

(۶۴) جلد ۲۱ سوره لقمان

الْإِنْسَانَ: انسان را

بِوَالِدَيْهِ: درباره پدر و مادرش،

ص: ۵۱

حَمَلْتُهُ: حمل کرد او را

أُمُّهُ: مادرش

وَهُنَا: ضعف و سستی

عَلَى: روی

وَهُنَّ: ضعف و سستی

وَفِصَالُهُ: و دوران شیرخوارگی او

فِي عَامَيْنِ: در دو سال است

أَنْ اشْكُرْ لِي: (سفارش نمودیم) که شکر کن مرا

وَلِوَالِدَيْكَ: و پدر و مادرت را

إِلَى: (که) به سوی من است

الْمَصِيرُ: سرنوشت، بازگشت.

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵)

۱۵ وَإِنْ جَاهِدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ
إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

ص: ۵۲

وَإِنْ: و اگر

جَاهِدَاكَ: سعی کنند آن دو که تو

عَلَى أَنْ: بر این که

تُشْرِكْ بِي: شرک بورزی به من

مَا لَيْسَ: آن چه را که نیست

لَكَ بِهِ: برای تو به آن

عِلْمٌ: علمی،

فَلَا تُطِغُهُمَا: پس اطاعت نکن از آن ها

وَ صَاحِبُهُمَا: و همدمشان باش

فِي الدُّنْيَا: در دنیا

(۶۶) جلد ۲۱ سوره لقمان

مَعْرُوفًا: به نیکی، به شایستگی،

وَ اتَّبِعْ: و پیروی کن

سَبِيلَ مَنْ: راه کسی را که

أَنَابَ: روی می آورد

ص: ۵۳

إِلَى: به سوی من،

ثُمَّ: سپس،

إِلَى: به سوی من است

مَرْجِعُكُمْ: بازگشت شما

فَأُبَيِّنُكُمْ: پس خبر می دهم به شما

بِمَا: به آن چه

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید.

۱۶ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي جَاءْتُكَ بِمِثْقَالِ حَبِّهِ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷)

يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ

يَا بَنِي: ای پسرک من!

إِنَّهَا: همانا آن اگر

تُكُّ مِثْقَالَ: باشد به سنگینی

حَبِّهِ مِنْ خَرْدَلٍ: دانه ای از خردل

فَتَكُنْ فِي: پس باشد در

صَخْرَةٍ: صخره ای، تخته سنگی

أَوْ فِي: یا در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

أَوْ فِي الْأَرْضِ: یا در زمین،

يَأْتِ: می آورد

بِهَا اللَّهُ: آن را خداوند،

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

لَطِيفٌ: باریک بین، دقیق

(۶۸) جلد ۲۱ سوره لقمان

حَيِّزٌ: و آگاه است.

۱۷ يَا بَنِيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكُمْ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ

یا بُنَّی: ای پسرک من!

أَقِمِ: به پادار

الصَّلَاةَ: نماز را

وَأْمُرْ: و امر کن

بِالْمَعْرُوفِ: به معروف، خوبی ها

ص: ۵۵

وَ أَنَّهُ: و باز دار

عَنِ الْمُنْكَرِ: از منکر، بدی ها

وَ اصْبِرْ: و صبر کن

عَلَى مَا: بر آن چه

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹)

أَصَابَكَ: برسد به تو،

إِنَّ ذَلِكَ: به درستی که این

مِنْ: از

عَزَمِ الْأُمُورِ: امور استوار است

۱۸ وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

وَلَا تُصَعِّرْ: با نخوت، با بی اعتنایی برمگردان

خَدَّكَ: رُخْت را

لِلنَّاسِ: از مردم

وَلَا تَمْشِ: و راه مرو

فِي الْأَرْضِ: در زمین

ص: ۵۶

مَرَحًا: با غرور و سرمستی،

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

(۷۰) جلد ۲۱ سوره لقمان

لَا يُحِبُّ: دوست ندارد

كُلِّ مُخْتَالٍ: هیچ خودپسند

فَخُورٍ: فخر فروش را.

۱۹ وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ

وَأَقْصِدْ: و میانه رو باش

فِي مَشْيِكَ: در راه رفتن،

وَ اغْضُضْ: و بکاه

مِنْ صَوْتِكَ: از صدایت،

إِنَّ أَنْكَرَ: همانا زشت ترین

الْأَصْوَاتِ: صداها

لَصَوْتُ: صدای

الْحَمِيرِ: خران است.

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱)

۲۰ أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ

أَلَمْ تَرَوْ: آیا ندیدید

أَنَّ اللَّهَ: که همانا خداوند

سَخَّرَ لَكُمْ: رام کرد برای شما

مَا فِي: آن چه در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَمَا: آن چه در

فِي الْأَرْضِ: در زمین است

وَأَسْبَغَ: و کامل کرد، فراوان کرد

عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ: بر شما نعمت هایش را

ظَاهِرَةً: که ظاهر، آشکار

(۷۲) جلد ۲۱ سوره لقمان

وَبَاطِنَةً: و پنهان است؟

وَمِنَ النَّاسِ: و بعضی از مردم

ص: ۵۸

مَنْ: کسانی هستند که

يُجَادِلُ: مجادله می کنند

فِي اللَّهِ: درباره خدا

بِغَيْرِ عِلْمٍ: بدون هیچ علمی

وَلَا هُدًى: و نه هدایتی

وَلَا كِتَابٍ: و نه کتاب

مُنِيرٍ: روشنگری.

۲۱ وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَّلُوا كَانِ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ

وَ إِذَا: و هنگامی که

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۳)

قِيلَ: گفته شود:

لَهُمْ اتَّبِعُوا: به آن ها پیروی کنید

مَا أَنْزَلَ: آن چه را نازل کرد

اللَّهُ: خداوند،

ص: ۵۹

قَالُوا: كُونُوا:

بَلْ تَتَّبِعُونَ: بلکه پیروی می کنیم

مَا وَجَدْنَا: آن چه را که یافتیم

عَلَيْهِ اِبَاءَنَا: بر آن پدرانمان را،

أَوْ لَوْ كَانَ: آیا و اگر چه باشد

الشَّيْطَانُ: شیطان که

يَدْعُوهُمْ: بخواند آن ها را

إِلَى عَذَابٍ: به سوی عذاب

السَّعِيرِ: سوزان (باز هم از آن ها پیروی می کنند؟)

(۷۴) جلد ۲۱ سوره لقمان

۲۲ وَ مَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَ هُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَ إِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ

وَ مَنْ يُسَلِّمْ: و هر کس تسلیم کند

وَجْهَهُ: رویش را، توجُّهش را

إِلَى اللَّهِ: به سوی خدا

ص: ۶۰

وَهُوَ: در حالی که او

مُحْسِنٌ: نیکو کار باشد

فَقَدْ: پس به تحقیق

اسْتَمْسَكَ: چنگ زده

بِالْعُرْوَةِ: به دستگیره

الْوُثْقَى: محکمی.

وَ إِلَى اللَّهِ: و به سوی خداست

عَاقِبَةُ الْأُمُورِ: عاقبت کارها.

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵)

۲۷ وَ لَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

وَ لَوْ أَنَّ مَا: و اگر تمام آن چه

فِي الْأَرْضِ: در زمین است

مِنْ شَجَرَةٍ: از درخت

أَقْلَامٌ: قلم باشد،

ص: ۶۱

وَ الْبَحْرُ: و دریا (مركب)،

يُمْدُهُ: کمک کند آن را

مِنْ بَعْدِهِ: از بعدش

سَبْعَةُ أَبْحُرٍ: هفت دریای دیگر

مَا نَفِدَتْ: تمام نشود

كَلِمَاتُ اللَّهِ: کلمات خداوند.

(۷۶) جلد ۲۱ سوره لقمان

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

عَزِيزٌ: شکست ناپذیر

حَكِيمٌ: حکیم است.

۲۹ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَ أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: همانا خدا

يُوَلِّجُ اللَّيْلَ: داخل می کند شب را

ص: ۶۲

فِي النَّهَارِ: در روز

وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ: و داخل می کند روز را

فِي اللَّيْلِ: در شب

وَسَخَّرَ: و مسخر نموده

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۷)

الشَّمْسِ: خورشید

وَالْقَمَرِ: و ماه را

كُلٌّ يَجْرِي: هر یک روان است

إِلَىٰ أَجَلٍ: به سوی مدتی

مُسَمًّى: معین

وَأَنَّ اللَّهَ: و همانا خداوند

بِمَا: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

خَيْرٌ: آگاه است؟

۳۰ ذَلِكُ بَانَ اللَّهُ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ

ص: ۶۳

ذَلِكَ: این چنین است

بِأَنَّ اللَّهَ: به این که خداوند

(۷۸) جلد ۲۱ سوره لقمان

هُوَ الْحَقُّ: او، حق است

وَأَنَّ: و این که

مَا يَدْعُونَ: آن چه می خوانند

مِنْ دُونِهِ: غیر از او

الْبَاطِلُ: باطل است

وَأَنَّ اللَّهَ: و این که خداوند

هُوَ الْعَلِيُّ: او، برتر و والاتر

الْكَبِيرُ: و بزرگ است.

ص: ۶۴

«سوره سجده»

۱ الآمآ

الآمآ: از حروف مقطعه

۲ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ: نازل کردن کتابی که

لَا رَيْبَ: هیچ شکی

فیه: در آن نیست

مِنْ رَبِّ: از جانب پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان است.

۲۶ أَوْ لَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِينِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ

(۸۰) جلد ۲۱ سوره سجده

أَوْ لَمْ يَهْدِ: آیا و هدایت نکرد

لَهُمْ: ایشان را؟

ص: ۶۶

كَمْ: چه بسیار

أَهْلَكْنَا: هلاک کردیم

مِنْ قَتْلِهِمْ: قبل از ایشان

مِنَ الْقُرُونِ: از نسل ها

يَمْشُونَ: که راه می روند

فِي مَسَاكِينِهِمْ: در خانه های آن ها

إِنَّ: همانا

فِي ذَلِكَ: در این

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هاست،

أَفَلَا يَسْمَعُونَ: آیا پس نمی شنوند؟

۲۷ أَوْ لَمْ يَرَوْا أَنَا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ

سوره سجده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۱)

الْجُرُزِ فَخَرَجَ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ

أَوْ لَمْ يَرَوْا: آیا و ندیدند

أَنَا: که همانا ما

ص: ۶۶

نَسُوقُ: سوق می دهیم، می رانیم

الْمَاءَ: آب را

إِلَى: به سوی

الْأَرْضِ: زمین

الْجُرُزِ: بی آب و علف، بایر؟

فَنُخْرِجُ: پس خارج می کنیم

بِهِ: به آن

زَرَعًا: کشتزاری را

تَأْكُلُ: که میخورند

مِنْهُ: از آن

(۸۲) جلد ۲۱ سوره سجده

أَنْعَامُهُمْ: چهارپایانشان

وَأَنْفُسُهُمْ: و خودشان،

أَفَلَا يُبْصِرُونَ: آیا پس نمی بینند؟

ص: ۶۷

«سوره احزاب»

۱ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا

یا ایُّهَا النَّبِيُّ: ای پیامبر

اتَّقِ اللَّهَ: بترس از خدا

وَلَا تُطِعِ: و پیروی نکن

الْكَافِرِينَ: از کافران

وَالْمُنَافِقِينَ: و منافقان.

إِنَّ اللَّهَ: همانا خدا

كَانَ عَلِيمًا: باشد دانای

حَكِيمًا: فرزانه.

۲ وَأَتَّبِعْ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

(۸۴) جلد ۲۱ سوره احزاب

وَأَتَّبِعْ: و پیروی کن

ما: آن چه راکه

ص: ۶۸

يُوحَى: وحی می شود

إِلَيْكَ: به سوی تو

مِنْ رَبِّكَ: از جانب پروردگارت

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

كَانَ: باشد

بِمَا: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

خَيْرًا: آگاه.

۳ وَ تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَ كَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلاً

وَ تَوَكَّلْ: و توکل کن

عَلَى اللَّهِ: بر خدا،

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۵)

وَ كَفَىٰ: و کافی است

بِاللَّهِ: که خدا

وَ كِيلاً: و کیل باشد.

ص: ۶۹

۲۱ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَ الْيَوْمَ الْآخِرَ وَ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

كَانَ لَكُمْ: باشد برای شما

فِي رَسُولٍ: در (رفتار) رسول

اللَّهُ: خدا

أُسْوَةٌ: سرمشق، الگوی

حَسَنَةٌ: نیکویی

لِمَنْ: برای کسی که

كَانَ يَرْجُوا: امیدوار باشد

(۸۶) جلد ۲۱ سوره احزاب

اللَّهُ: به خدا

وَ الْيَوْمَ: و روز

الْآخِرَ: رستاخیز

وَ ذَكَرَ: و یاد کند

اللَّهُ: خدا را

كَثِيرًا: بسیار.

«پایان جزء ۲۱»

ص: ۷۰

۳۱ وَ مَنْ يَفْتَنَنَّ اللَّهُ وَ رَسُولَهُ وَ تَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَ أَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا

وَمَنْ: و هر کس

يَفْتَنَنَّ: فرمان ببرد، خضوع کند

مَنْكُنَّ: از شما (زنان)

لِلَّهِ: برای خدا

وَ رَسُولِهِ: و رسولش

وَ تَعْمَلْ: و انجام دهد

صَالِحًا: عمل صالح،

نُؤْتِهَا: می دهیم به او

أَجْرَهَا: اجرش را

مَرَّتَيْنِ: دو برابر، دوچندان

وَ أَعْتَدْنَا: و آماده ساخته ایم

لَهَا: برایش

(۸۸) جلد ۲۲ سوره احزاب

رِزْقًا: روزی

كَرِيمًا: کریمانه ای، پُربرکتی.

۴۰ ما كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

ما كَانَ: نباشد

مُحَمَّدٌ: محمد (صلى الله عليه و آله)

أَبَا أَحَدٍ: پدر احدی

مِّن رِّجَالِكُمْ: از مردان شما،

وَلَكِن: ولیکن

رَّسُولَ اللَّهِ: فرستاده خدا

وَ خَاتَمَ: و خاتم

النَّبِيِّينَ: پیامبران است.

وَ كَانَ اللَّهُ: و باشد خدا

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۹)

بِكُلِّ شَيْءٍ: به هر چیزی

عَلِيمًا: دانا.

۴۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

ص: ۷۲

اٰمَنُوْا: ايمان آورده ايد!

اِذْكُرُوْا اللّٰهَ: ياد كنيد خدا را

ذِكْرًا كَثِيْرًا: يادِ بسيار زياد.

۴۲ وَ سَبِّحُوْهُ بُكْرَةً وَّ اَصِيْلًا

وَ سَبِّحُوْهُ: و تسبيح كنيد او را

بُكْرَةً: صبح

وَ اَصِيْلًا: و شام

(۹۰) جلد ۲۲ سوره احزاب

۴۳ هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْنِكُمْ وَ مَلٰٓئِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ وَ كَانَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ رَحِيْمًا

هُوَ الَّذِي: او كسى است كه

يُصَلِّي: درود مى فرستد

عَلَيْنِكُمْ: بر شما

وَ مَلٰٓئِكَتُهُ: و فرشتگان او (نيز)،

لِيُخْرِجَكُم: تا خارج كند شما را

ص: ۷۳

مِنَ الظُّلُمَاتِ: از تاریکی ها

إِلَى النُّورِ: به سوی نور،

وَ كَانَ: و باشد

بِالْمُؤْمِنِينَ: نسبت به مؤمنان

رَحِيمًا: مهربان.

۴۴ تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَ أَعَدَّ لَهُمْ

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۱)

أَجْرًا كَرِيمًا

تَحِيَّتُهُمْ: درودشان

يَوْمَ: روزی که

يَلْقَوْنَهُ: ملاقات می کنند او را

سَلَامٌ: سلام است،

وَ أَعَدَّ: و آماده کرده

لَهُمْ: برای آن ها

أَجْرًا: اجری

كَرِيمًا: کریمانه، پر ارزش.

ص: ۷۴

۴۵ یا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

یا أَيُّهَا النَّبِيُّ: ای پیامبر!

إِنَّا: همانا ما

أَرْسَلْنَاكَ: فرستادیم تو را

(۹۲) جلد ۲۲ سوره احزاب

شاهدا: شاهد، گواه

و مُبَشِّرًا: و بشارت دهنده

و نَذِيرًا: و بیم دهنده.

۴۶ وَ دَاعِيَا إِلَى اللَّهِ بِأُذُنِهِ وَ سِرَاجًا مُنِيرًا

وَ دَاعِيَا: و دعوت کننده

إِلَى اللَّهِ: به سوی خدا

بِأُذُنِهِ: به فرمان او

وَ سِرَاجًا: و چراغی

مُنِيرًا: تابان.

۴۷ وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا

ص: ۷۵

وَبَشِّرِ: و بشارت بده

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان را

بِأَنَّ: به این که

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۳)

لَهُمْ: برای آن ها

مِنَ اللَّهِ: از جانب خدا

فَضْلًا: تفضلی

كَبِيرًا: بزرگ است.

۴۸ وَ لَا تُطِيعِ الْكٰفِرِيْنَ وَ الْمُنٰفِقِيْنَ وَ دَعٰ اٰذِيْهِمْ وَ تَوَكَّلْ عَلٰى اللّٰهِ وَ كَفٰى بِاللّٰهِ وَ كِيَالًا

وَ لَا تُطِيعِ: و اطاعت مکن

الْكٰفِرِيْنَ: کافران

وَ الْمُنٰفِقِيْنَ: و منافقان را

وَ دَعٰ: و رها کن

اٰذِيْهِمْ: آزارشان را

وَ تَوَكَّلْ: و توکل کن

ص: ۷۶

عَلَى اللَّهِ: بر خدا،

(۹۴) جلد ۲۲ سوره احزاب

وَ كَفَى: و کافی است

بِاللَّهِ: خدا

وَ كَيْلًا: که و کیل (تو باشد).

۵۶ إِنَّ اللَّهَ وَ مَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِيمًا

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

وَ مَلَائِكَتُهُ: و فرشتگان او

يُصَلُّونَ: درود می فرستند

عَلَى النَّبِيِّ: بر پیامبر،

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اید!

صَلُّوا: درود بفرستید، صلوات بفرستید

عَلَيْهِ: بر او

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۵)

وَ سَلِّمُوا: تسلیم شوید

ص: ۷۷

تَسْلِيمًا: تسلیم شدنی.

۷۰ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا

یا ایُّهَا الَّذِینَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اید!

اتَّقُوا: بترسید

اللَّهُ: از خدا

وَقُولُوا: و بگوئید

قَوْلًا: سخنی

سَدِيدًا: راست و استوار، سنجیده.

۷۱ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

(۹۶) جلد ۲۲ سوره احزاب

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

يُصْلِحْ: اصلاح می کند

لَكُمْ: برایتان

ص: ۷۸

أَعْمَالَكُمْ: اعمالتان را

وَيَغْفِرُ: و می آمرزد

لَكُمْ: برایتان

ذُنُوبَكُمْ: گناهانتان را.

وَمَنْ: و هر کس

يُطِيعِ: اطاعت کند

اللَّهُ: خدا

وَرَسُولَهُ: و رسولش را،

فَقَدْ: پس به تحقیق

فَازَ: رستگار شده

فَوْزًا: به رستگاری

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۷)

عَظِيمًا: بزرگی.

ص: ۷۹

«سوره سبأ»

۱ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ

الْحَمْدُ: حمد و سپاس

لِلَّهِ: برای خدایی است

الَّذِي لَهُ: که برای اوست،

مَا فِي: آن چه در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي: و آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است،

وَلَهُ: و برای اوست

الْحَمْدُ: حمد و سپاس

فِي الْآخِرَةِ: در آخرت،

وَهُوَ: و او

سوره سبأ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۹)

الْحَكِيمُ: حکیم

الْخَبِيرُ: و آگاه است.

ص: ۸۰

۲ یَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ وَ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ مَا يَعْرُجُ فِيهَا وَ هُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ

یَعْلَمُ: می داند

ما يَلْجُ: آن چه فرومی رود

فِي الْأَرْضِ: در زمین

وَ مَا: و آن چه

يَخْرُجُ: خارج می شود

مِنْهَا: از آن

وَ مَا: و آن چه

يَنْزِلُ: نازل می شود

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

(۱۰۰) جلد ۲۲ سوره سبأ

وَ مَا: و آن چه

يَعْرُجُ: بالا می رود

فِيهَا: در آن،

وَ هُوَ: و او

الرَّحِيمُ: مهربان

ص: ۸۱

الْغُفُورُ: و آمرزنده است.

۹ أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ إِنْ نَشَأْ نُخَسِفْ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطُ عَلَيْهِمْ كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنبِتٍ

أَفَلَمْ يَرَوْا: آیا پس ندیدند، نگاه نکردند

إِلَى مَا: به آن چه

بَيْنَ أَيْدِيهِمْ: پیش رویشان

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۱)

وَ مَا: و آن چه

خَلْفَهُمْ: پشت سرشان

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

وَ الْأَرْضِ: و زمین است؟

إِنْ نَشَأْ: اگر بخواهیم

نُخَسِفُ: فرومی بریم

بِهِمُ الْأَرْضَ: آن ها را در زمین

ص: ۸۲

أَوْ نُسْقِطُ: یا می افکنیم، ساقط می کنیم

عَلَيْهِمْ: بر ایشان، بر سرشان

كِسْفًا: قطعاتی

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان،

إِنَّ: همانا

فِي ذَلِكَ: در این

لَايَةً: هر آینه نشانه ای است

(۱۰۲) جلد ۲۲ سوره سبأ

لِكُلِّ عَبْدٍ: برای هر بنده

مُنِيبٍ: توبه کار، به خدا روکننده.

۱۰ وَ لَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَ النَّأْتِ لَهُ الْحَدِيدَ

وَلَقَدْ: و هر آینه، به تحقیق

آتَيْنَا: دادیم ما

داوود: به داود

مِنَّا: از جانب خودمان

ص: ۸۳

فَضْلًا: فضلی،

یا جِبَالُ: ای کوه ها!

أَوَّبِي: هم آواز شوید

مَعَهُ: با او

وَ الطَّيْرُ: و (ای) پرندگان!

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۳)

وَ النَّارُ: و نرم کردیم

لَهُ: برای او

الْحَدِيدَ: آهن را.

۱۱ اَنْ اَعْمَلْ سَابِغَاتٍ وَ قَدَّرْ فِى السَّرْدِ وَاَعْمَلُوا صَالِحًا اِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

اَنْ اَعْمَلْ: که عمل کن، بیاف

سَابِغَاتٍ: زره ها را

وَ قَدَّرْ: و به اندازه کن

فِى السَّرْدِ: حلقه زره را،

وَ اَعْمَلُوا: و انجام دهید

ص: ۸۴

صالحاً: عمل شایسته،

اِنِّي: به درستی که من

بِما: به آن چه

(۱۰۴) جلد ۲۲ سوره سبأ

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

بَصِيرٌ: بینا هستم.

۱۲ وَ لِسَيِّمِنَ الرِّيحِ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَ رَوَاحُهَا شَهْرٌ وَ اَسَلْنَا لَهٗ عَيْنَ الْقَطْرِ وَ مِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِاِذْنِ رَبِّهِ وَ مَنْ يَزِغُ مِنْهُمْ عَنْ
اَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ

وَ لِسَيِّمِنَ: و برای سلیمان

الرِّيحِ: باد را (مسخر کردیم)

غُدُوُّهَا: صبحگاهش

شَهْرٌ: (مسافت) یک ماه راه

وَ رَوَاحُهَا: و شام گاهش

شَهْرٌ: (مسافت) یک ماه راه

ص: ۸۵

وَ أَسَلْنَا: و روان ساختیم

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۵)

لَهُ: برای او

عَيْنَ: چشمه

الْقَطْرِ: مس مذاب را،

وَ مِنَ الْجِنَّ: و از جن

مَنْ: کسانی

يَعْمَلُ: کار می کردند

بَيْنَ يَدَيْهِ: پیش رویش

بِأَذْنِ: به فرمان

رَبِّهِ: پروردگارش،

وَ مَنْ: و هر کس

يَزِغُ: منحرف می شد

مِنْهُمْ: از آن ها

عَنْ أَمْرِنَا: از دستور ما

نُذِقُهُ: می چشانندیم به او

(۱۰۶) جلد ۲۲ سوره سبأ

مِنْ عَذَابٍ: از عذاب

ص: ۸۶

السَّعِيرِ: آتش سوزان.

۱۳ يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبٍ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ

يَعْمَلُونَ: کار می کردند، درست می کردند

لَهُ: برای او

مَا يَشَاءُ: هر چه می خواست

مِنْ مَحَارِبٍ: از معبدها

وَ تَمَاثِيلَ: و مجسمه ها

وَ جِفَانٍ: و ظروف بزرگ

كَالْجَوَابِ: مانند حوض ها

وَ قُدُورٍ: و دیگ های

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۷)

رَاسِيَاتٍ: ثابت:

اعْمَلُوا: (گفتیم): انجام دهید

آلَ دَاوُدَ: ای آی داود!

ص: ۸۷

شُكْرًا: شکر را،

وَقَلِيلٌ: و تعداد کمی

مِنْ عِبَادِي: از بندگان من

الشُّكُورُ: شکر گزارند.

۱۴ فَلَمَّا قَضَٰ بِنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ أَن لَّو كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ

فَلَمَّا: پس وقتی که

قَضَيْنَا: گذرانندیم، مقرر داشتیم ما

(۱۰۸) جلد ۲۲ سوره سبأ

عَلَيْهِ: بر او

الْمَوْتَ: مرگ را،

مَا دَلَّهُمْ: آگاه نساخت ایشان را

عَلَىٰ مَوْتِهِ: بر مرگش

إِلَّا: مگر

ص: ۸۸

دَابَّةٌ: جنبنده

الأَرْضِ: زمین

تَأْكُلُ: که می خورد

مِنْسَأَتُهُ: عصای او را،

فَلَمَّا: پس وقتی که

خَرَّ: فروافتاد

تَبَيَّنَتْ: فهمیدند، دریافتند

الْجِنُّ: جن

أَنْ لَوْ: که اگر

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۹)

كَأَنَّا يَعْلَمُونَ: می دانستند

الْغَيْبِ: غیب را،

مَالِبِثُوا: نمی ماندند

فِي الْعَذَابِ: در عذاب

الْمُهَيْنِ: خوار کننده.

۱۵ لَقَدْ كَانَ لِسِيَّأٍ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةٌ جَنَّتَانِ

ص: ۸۹

عَنْ يَمِينٍ وَ شِمَالٍ كُلُّوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَ اشْكُرُوا لَهُ بَلَدَهُ طَيِّبُهُ وَ رَبُّ غَفُورٌ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

كَانَ: بود

لِسَبَأٍ: برای (قوم) سبأ

فِي مَسْكِنِهِمْ: در محلّ سکونتشان

آيَةُ: نشانه ای،

(۱۱۰) جلد ۲۲ سوره سبأ

جَنَّاتٍ: دو باغ (داشتند)

عَنْ يَمِينٍ: از راست

وَ شِمَالٍ: و چپ،

كُلُّوا: (گفتیم:) بخورید

مِنْ رِزْقٍ: از روزی

رَبِّكُمْ: پروردگارتان

وَ اشْكُرُوا: و شکر کنید

لَهُ: او را،

بَلَدَهُ: شهری است

ص: ۹۰

طَيِّبَةٌ: پاک و پاکیزه

و رَبُّ: و پروردگاری

عَفْوَرٌ: آمرزنده.

۱۶ فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۱)

وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِنِ الْأُكُلِ خَمْطٍ وَائْتِلٍ وَشَىءٍ مِّنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ

فَأَعْرَضُوا: پس روی گردانیدند

فَأَرْسَلْنَا: پس فرستادیم

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

سَيْلَ الْعَرِمِ: سیل ویرانگر

وَبَدَّلْنَاهُمْ: و تبدیل کردیم

بِجَنَّتَيْهِمْ: دو باغ شان را

جَنَّتَيْنِ: به دو باغی که

ذَوَاتِنِ: دارای

الْأُكُلِ: خوراکی

ص: ۹۱

خَمَطٍ: بدمزه، تلخ

وَ أَثَلٍ: و شوره گز بود

وَ شَيْءٍ: و چیزی

(۱۱۲) جلد ۲۲ سوره سبأ

مِنْ سِدْرٍ: از سدر،

قَلِيلٍ: کمی، اندکی.

۱۷ ذَلِكْ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَ هَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكُفُورَ

ذَلِكْ: این را

جَزَيْنَاهُمْ: جزا دادیم به آن ها

بِما: به خاطر این که

كَفَرُوا: کفر ورزیدند،

وَ هَلْ: و آیا

نُجَازِي: جزا می دهیم

إِلَّا الْكُفُورَ: جز ناسپاس را؟

ص: ۹۲

۱۸ وَ جَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۳)

فِيهَا قَرْىٌ ظَاهِرَةٌ وَ قَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سَيْرُوا فِيهَا لِيَالِي وَ اَيَّامًا اَمْنِيْنَ

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

بَيْنَهُمْ: میان آن ها

وَ بَيْنَ: و میان

الْقُرَى الَّتِي: شهرهایی که

بَارَكْنَا: برکت داده بودیم

فِيهَا: در آن،

قَرْىٌ: شهرهای

ظَاهِرَةٌ: نزدیک به هم که یکدیگر را می دیدند

وَ قَدَّرْنَا: و به اندازه کردیم ما

فِيهَا: در آن

ص: ۹۳

السَّيْرِ: مسافت را،

سیرُوا: (گفتیم:) سیر کنید، سفر کنید

(۱۱۴) جلد ۲۲ سوره سبأ

فیهَا: در آن،

لِیَالِی: شب ها

وَ آیَامَا: و روزها

امِنِینَ: در امنیت.

۱۹ فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَ مَزَقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

فَقَالُوا: پس گفتند:

رَبَّنَا: پروردگارا!

بَاعِدْ: دور کن، فاصله بینداز

بَيْنَ أَسْفَارِنَا: بین سفرهایمان

وَ ظَلَمُوا: و ظلم کردند

أَنْفُسَهُمْ: به خودشان

سوره سبأ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۵)

فَجَعَلْنَاهُمْ: پس قرار دادیم آن ها را

أَحَادِيثَ: داستان آیندگان

وَ مَزَقْنَاهُمْ: و متلاشی کردیم آن ها را

ص: ۹۴

كُلُّ مُمَزَّقٍ: كاملاً متلاشی شده،

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكَ: در این

لَا آيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِكُلِّ: برای هر

صَبَّارٍ: پُر صبرِ

شَكُورٍ: شکرگزاری

۲۱ وَ مَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَ رَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ

(۱۱۶) جلد ۲۲ سوره سبأ

وَ مَا كَانَ لَهُ: و نبود او را

عَلَيْهِمْ: بر ایشان

مِنْ سُلْطَانٍ: هیچ سُلطه ای

إِلَّا: مگر

لِنَعْلَمَ: تا بدانیم، معلوم داریم

ص: ۹۵

مَنْ: کسی را که

يُؤْمِنُ: ایمان دارد

بِالْآخِرَةِ: به آخرت

مِمَّنْ: از کسی که

هُوَ: او،

مِنْهَا: از آن

فِي شَكٍّ: در شک است.

وَرَبُّكَ: و پروردگار تو

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۷)

حَفِيظٌ: نگاهبان است.

۲۴ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَ إِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِيضَالٍ مُّبِينٍ

قُلْ مَنْ: بگو: چه کسی

يَرْزُقُكُمْ: روزی می دهد شما را

مِنَ السَّمَوَاتِ: از آسمان ها

ص: ۹۶

وَ الْأَرْضِ: و زمین؟

قُلْ: بگو:

اللَّهُ: خدا،

وَ أَنَا: و همانا ما،

أَوْ إِنَّاكُمْ: یا شما

لَعَلِّي هُدَى: بر هدایتیم

أَوْ فِي ضَلَالٍ: یا در گمراهی

(۱۱۸) جلد ۲۲ سوره سبأ

مُبِينٍ: آشکار.

۲۸ وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَ نَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ: و نفرستادیم ما تو را

إِلَّا كَافَّةً: مگر برای همه

لِلنَّاسِ: مردم

بَشِيرًا: که بشارت دهنده

وَ نَذِيرًا: و بیم دهنده باشی

ص: ۹۷

وَلَكِنَّ: وليکن

أَكْثَرُ النَّاسِ: بیشتر مردم

لَا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۳۴ وَ مَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۹)

مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

وَ مَا أَرْسَلْنَا: و نفرستادیم

فِي قَرْيَةٍ: در شهری

مِنْ نَذِيرٍ: هیچ هشدار دهنده ای،

إِلَّا: مگر این که

قَالَ: گفتند

مُتْرَفُوهَا: خوش گذران های آن

إِنَّا: به درستی که ما

بِمَا: به آن چه

أُرْسِلْتُمْ: فرستاده شده اید

بِهِ كَافِرُونَ: به آن کافریم.

ص: ۹۸

۳۶ قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

(۱۲۰) جلد ۲۲ سوره سبأ

قُلْ: بگو:

إِنَّ: همانا

رَبِّي: پروردگار من

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس که

يَشَاءُ: بخواهد

وَيَقْدِرُ: و تنگ می گیرد،

وَلَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرَ: بیشتر

النَّاسِ: مردم

لَا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۳۷ وَ مَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرَّبُكُمْ

سوره سبأ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۱)

عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ لَهُمْ

ص: ۹۹

جَزَاءِ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَ هُمْ فِي الْعُرْفَاتِ أَمُونَ

و ما: و نیست

أَمْوَالِكُمْ: اموال شما

و لَأَوْلَادِكُمْ: و نه اولاد شما

بِالَّتِي: چیزی که

تُقَرَّبُكُمْ: نزدیک گرداند شما را

عِنْدَنَا: نزد ما

زُلْفَى: از جهت قرب و منزلت

إِلَّا مَنْ: مگر کسی که

أَمِنَ: ایمان آورد

و عَمِلَ: و انجام دهد

صَالِحًا: عمل شایسته،

فَأُولَئِكَ: پس آنان

(۱۲۲) جلد ۲۲ سوره سبأ

لَهُمْ: برای ایشان است

جَزَاءً: پاداش

الضَّعْفِ: دو برابر

بِما: به خاطر آن چه

ص: ۱۰۰

عَمَلُوا: انجام دادند

وَهُمْ: و ایشان

فِي الْغُرُفَاتِ: در غرفه های (بهشتی)

امِنُونَ: ایمن هستند.

۳۹ قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَ هُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

قُلْ: بگو:

إِنَّ: همانا

سوره سبأ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۳)

رَبِّي: پروردگار من

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس که

يَشَاءُ: بخواهد

مِنْ عِبَادِهِ: از بندگانش

وَيَقْدِرُ: و تنگ می گیرد

ص: ۱۰۱

لَهُ: برای او،

وَمَا: و آن چه

أَنْفَقْتُمْ: انفاق کردید

مِنْ شَيْءٍ: از چیزی،

فَهُوَ: پس او

يُخْلِفُهُ: عوض می دهد آن را،

وَهُوَ: و او

(۱۲۴) جلد ۲۲ سوره سبأ

خَيْرٌ: بهترین

الرَّازِقِينَ: روزی دهندگان است.

۴۹ قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِيهِ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ

قُلْ: بگو:

جَاءَ الْحَقُّ: آمد حق

وَمَا يُبْدِيهِ: و شروع نمی کند

ص: ۱۰۲

الْبَاطِلُ: باطل

وَ مَا يُعِيدُ: و برنمی گردد.

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۵)

«سوره فاطر»

۲ مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَ مَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

ما یَفْتَحِ: آن چه را بگشاید

اللَّهُ: خداوند

لِلنَّاسِ: برای مردم

مِنْ رَحْمَةٍ: از رحمت،

فَلَا مُمْسِكَ: پس بازدارنده ای نیست

لَهَا: برای آن،

وَ مَا: و آن چه را که

يُمْسِكُ: باز دارد،

فَلَا مُرْسِلَ: پس فرستنده ای نیست

لَهُ: برای آن

(۱۲۶) جلد ۲۲ سوره فاطر

مِنْ بَعْدِهِ: از بعد آن،

وَ هُوَ: و او

الْعَزِيزُ: شکست ناپذیر

ص: ۱۰۳

الْحَكِيمُ: حکیم است.

۸ أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسِرَاتٍ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

أَفَمَنْ: آیا پس کسی که

زُيِّنَ: زینت داده شده

لَهُ: برای او

سُوءُ عَمَلِهِ: بدی عملش،

فَرَآهُ: پس می بیند آن را

حَسَنًا: کار نیکی،

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۷)

فَإِنَّ اللَّهَ: پس همانا خدا

يُضِلُّ: گمراه می کند

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد

وَيَهْدِي: و هدایت می کند

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد،

فَلَا تَذْهَبْ: پس نرود (از کف)

ص: ۱۰۴

نَفْسِكَ: نفسِ تو

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

حَسْرَاتٍ: (به خاطر شدت حسرت)

إِنَّ اللَّهَ: همانا خدا

عَلِيمٌ بِمَا: داناست به آن چه

يَصْنَعُونَ: می سازند، مرتکب می شوند.

۹ وَ اللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا

(۱۲۸) جلد ۲۲ سوره فاطر

فَسُقْنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَخْبَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ النُّشُورُ

وَ اللَّهُ: و خداوند

الَّذِي: کسی است که

أَرْسَلَ الرِّيحَ: فرستاد بادهای را،

فَتُثِيرُ: تا به حرکت درآورند

سَحَابًا: ابرها را

فَسُقْنَاهُ: پس رانندیم ما آن را

إِلَى بَلَدٍ: به سوی سرزمین

ص: ۱۰۵

مَيِّتٍ: مرده ای،

فَأَحْيَيْنَا: پس زنده کردیم ما

بِهِ الْأَرْضَ: به وسیله آن، زمین را

بَعْدَ مَوْتِهَا: بعد از مردنش،

كَذَلِكَ النُّشُورُ: رستاخیز هم این چنین است.

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۹)

۱۰ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يَبُورُ

مَنْ كَانَ يُرِيدُ: هر کس می خواهد

الْعِزَّةَ: عزت را،

فَلِلَّهِ: پس برای خداست

الْعِزَّةَ: عزت

جَمِيعًا: تماما، کامل،

إِلَيْهِ: به سوی او

يَصْعَدُ: صعود می کند

ص: ۱۰۶

الْكَلِيمِ الطَّيِّبُ: سخن پاکیزه

وَالْعَمَلُ: و عمل

(۱۳۰) جلد ۲۲ سوره فاطر

الصَّالِحُ: صالح

يَرْفَعُهُ: بالا می برد آن را،

وَالَّذِينَ: و کسانی که

يَمْكُرُونَ: مکر می کنند، نقشه می کشند

السَّيِّئَاتِ: زشتی ها، بدی ها را،

لَهُمْ: برای ایشان است

عَذَابٌ: عذابی

شَدِيدٌ: سخت،

وَمَكْرٌ: و مکر

أُولَئِكَ: آنان

هُوَ يَبُورُ: او، نابود می شود.

۱۲ وَ مَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَائِغٌ شَرَابُهُ وَ هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَ مِنْ كُلِّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۱)

طَرِيًّا وَ تَسْتَخْرِجُونَ حَلِيَّةً تَلْبَسُونَهَا وَ تَرَى الْفُلُكَ

ص: ۱۰۷

فِيهِ مَوَاحِرٌ لِّتَبَتُّغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

وَ مَا يَسْتَوِي: و مساوی نیستند

الْبُحْرَانِ: دو دریا

هَذَا عَذْبٌ: این شیرین

فُرَاتٌ: و گوارا

سَائِغٌ: و خوشگوار است

شَرَابُهُ: نوشیدنش

وَ هَذَا: و این (یکی)

مِلْحٌ: شور

أُجَاجٌ: و تلخ است،

وَ مِنْ كُلِّ: و از هر یک

تَأْكُلُونَ: می خورید

لَحْمًا: گوشت

(۱۳۲) جلد ۲۲ سوره فاطر

طَرِيًّا: تازه

وَ تَسْتَخْرِجُونَ: و استخراج می کنید

حَلِيَّةٌ: وسایل زینتی

تَلْبَسُونَهَا: می پوشید آن را،

ص: ۱۰۸

وَ تَرَى: و می بینی

الْفُلُوكَ: کشتی ها را

فیه: در آن

مَوَاحِرَ: شکافنده اند (آب را)

لِيَتَّبِعُوا: تا بجویند، به دست آورید

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

و لَعَلَّكُمْ: و شاید شما

تَشْكُرُونَ: تشکر کنید.

۲۷ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۳)

بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيضٌ وَ حُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَ غَرَابِيبُ سُودٌ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: که خدا

أَنْزَلَ: فرو فرستاد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی،

ص: ۱۰۹

فَأَخْرَجْنَا: پس خارج نمودیم

بِه: به وسیله آن

ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا: میوه های مختلف

الْوَانِئًا: و رنگارنگ

وَمِنَ الْجِبَالِ: و از کوه ها

جُدَّدًا: خط ها، راه هایی

بَيْضٌ وَ حُمْرٌ: به رنگ سفید و سرخ

(۱۳۴) جلد ۲۲ سوره فاطر

مُخْتَلِفًا: که مختلف است

الْوَانِئًا: رنگ های آن

وَ غَرَابِيبٌ سُودٌ: و (گاه) به رنگ کاملاً سیاه.

۲۸ وَ مِنَ النَّاسِ وَ الدَّوَابِّ وَ الْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ

وَ مِنَ النَّاسِ: و از مردم

وَ الدَّوَابِّ: و جنندگان

وَ الْأَنْعَامِ: و چهارپایان

ص: ۱۱۰

مُخْتَلِفٌ: که مختلف است

الْوَانَةُ: رنگ هایشان

كَذَلِكَ: (آری) این چنین است.

إِنَّمَا: جز این نیست که

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۵)

يَخْشَى اللَّهَ: می ترسند از خدا

مِنْ عِبَادِهِ: از میان بندگانش

الْعُلَمَاءُ: علماء، دانایان، دانشمندان.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

عَزِيزٌ: شکست ناپذیر

غَفُورٌ: آمرزنده است.

۲۹ إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

يَتْلُونَ: تلاوت می کنند

كِتَابَ اللَّهِ: کتاب خدا را

ص: ۱۱۱

وَ أَقَامُوا: و برپایمی دارند

(۱۳۶) جلد ۲۲ سوره فاطر

الصَّلَاةَ: نماز را

وَ أَنْفَقُوا: و انفاق کنند

مِمَّا: از آن چه

رَزَقْنَاهُمْ: روزی شان کردیم

سِرًّا وَ عَلَانِيَةً: در نهان و آشکار،

يَرْجُونَ: امید دارند

تِجَارَةً: به تجارتی که

لَنْ تَبُورَ: هرگز تباه نمی شود.

۳۰ لِيُؤْفِقَهُمْ أُجُورَهُمْ وَ يَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ

لِيُؤْفِقَهُمْ: تا به طور کامل بدهد

أُجُورَهُمْ: اجرشان را

وَ يَزِيدَهُمْ: و زیاد کند برایشان

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۷)

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

إِنَّهُ: به درستی که او

ص: ۱۱۲

غُفُورٌ: آمرزنده

شُكُورٌ: سپاسگزار است.

۳۱ وَ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ

وَ الَّذِي: و آن چه

أَوْحَيْنَا: وحی کردیم

إِلَيْكَ: به تو

مِنَ الْكِتَابِ: از کتاب،

هُوَ الْحَقُّ: او، حق است

مُصَدِّقًا: و تصدیق کننده

لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ: آن چه پیش رویش است.

(۱۳۸) جلد ۲۲ سوره فاطر

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

بِعِبَادِهِ: به بندگانش

لَخَبِيرٌ: قطعا آگاه

بَصِيرٌ: و بیناست.

ص: ۱۱۳

۳۲ ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بإِذْنِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ

ثُمَّ: سپس

أَوْرَثْنَا: به ارث دادیم

الْكِتَابَ: کتاب را

الَّذِينَ: به کسانی که

اصْطَفَيْنَا: برگزیدیم ما

مِنْ عِبَادِنَا: از بندگان خود،

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۹)

فَمِنْهُمْ: پس بعضی از آن ها

ظَالِمٌ: ستمکارند

لِنَفْسِهِ: به خود

وَمِنْهُمْ: و بعضی از آن ها

مُقْتَصِدٌ: میانه رو

وَمِنْهُمْ: و بعضی از آن ها

سَابِقٌ: سبقت گیرنده اند

بِالْخَيْرَاتِ: در خوبی ها، نیکی ها

ص: ۱۱۴

يَاذُنِ اللَّهِ: به اذن خداوند،

ذَلِكَ: این است

هُوَ الْفَضْلُ: آن فضل

الْكَبِيرُ: بزرگ.

۳۳ جَنَّاتٍ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا

(۱۴۰) جلد ۲۲ سوره فاطر

مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَ لُؤْلُؤًا وَ لِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ

جَنَّاتٍ: بهشت های

عَدْنٍ: جاویدی که

يَدْخُلُونَهَا: داخل می شوند در آن

يُحَلَّوْنَ: زیور می یابند

فيها: در آن جا

ص: ۱۱۵

مِنْ أَسَاوِرَ: از دستبدها

مِنْ ذَهَبٍ: از طلا

وَلُؤْلُؤًا: و مروارید،

وَلِبَاسُهُمْ: و لباسشان

فیها: در آن جا

حَرِيرًا: حریر است.

۳۴ وَ قَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۱)

إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ

وَ قَالُوا: و گویند:

الْحَمْدُ: حمد و سپاس

لِلَّهِ الَّذِي: برای خدایی است که

أَذْهَبَ: بُرد

عَنَّا الْحَزْنَ: از ما غم و اندوه را،

إِنَّ: به درستی که

رَبَّنَا: پروردگار ما

لَغَفُورٌ: هر آینه آمرزنده

شَكُورٌ: و سپاسگزار است.

۳۵ الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ

الَّذِي: آن که

(۱۴۲) جلد ۲۲ سوره فاطر

أَحَلَّنَا: جای داد ما را

دَارَ الْمُقَامَةِ: در این سرای ماندنی

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش

لَا يَمَسُّنَا: نمی رسد به ما

فِيهَا نَصَبٌ: در آن جا رنجی

وَلَا يَمَسُّنَا: و نمی رسد به ما

فِيهَا لُغُوبٌ: در آن جا خستگی.

۳۶ وَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

لَهُمْ: برای ایشان است

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۳)

نَارُ جَهَنَّمَ: آتش جهنم

لَا يُقْضَىٰ: حکم داده نمی شود، نمی گذراند

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

ص: ۱۱۷

فَيَمُوتُوا: تا بمیرند

وَلَا يُخَفَّفُ: و تخفیف داده نمی شود

عَنْهُمْ: بر آن ها

مِنْ عَذَابِهَا: از عذابش،

كَذَلِكَ: این چنین

نَجْزَى: جزا می دهیم

كُلَّ كَفُورٍ: همه کفرپیشه گان را.

۳۷ وَ هُمْ يَصْطَرِحُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَ جَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا

(۱۴۴) جلد ۲۲ سوره فاطر

فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ

وَ هُمْ: و ایشان

يَصْطَرِحُونَ: فریاد می زنند

فِيهَا: در آن جا

رَبَّنَا: پروردگارا!

أَخْرِجْنَا: خارج کن ما را

ص: ۱۱۸

نَعْمَلُ: تا انجام دهیم

صَالِحًا: عمل صالح

غَيْرَ الَّذِي: غیر از آن چه

كُنَّا نَعْمَلُ: انجام می دهیم،

أَوْلَمْ نُعَمِّرْكُمْ: (به آن ها گفته شود:) آیا و عمر طولانی ندادیم به شما

مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ: تا متذکر شود در آن

مَنْ: کسی که

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۵)

تَذَكَّرَ: پند می گیرند؟

وَجَاءَكُمْ: و آمد شما را

النَّذِيرُ: هشدار دهنده، بیم دهنده،

فَذُوقُوا: پس بچشید

فَمَا: پس نیست

لِلظَّالِمِينَ: برای ظالمان

مَنْ نَصِيرٍ: هیچ یاورى.

۴۱ إِنَّ اللَّهَ يُمَسِّكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا و

ص: ۱۱۹

لَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكْتُهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

إِنَّ: همانا

اللَّهُ: خداست که

يُمْسِكُ: نگاه می دارد

(۱۴۶) جلد ۲۲ سوره فاطر

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را

أَنْ تَزُولَا: که فروریزند،

وَلَئِنْ: و هر آینه اگر

زالتا: فرو ریزند

إِنْ أَمْسَكْتُهُمَا: نگه نمی دارد آن دو را

مِنْ أَحَدٍ: هیچ احدی

مِنْ بَعْدِهِ: از بعد آن.

إِنَّهُ: به درستی که او

كَانَ: باشد

حَلِيمًا: بردبار

غَفُورًا: آمرزنده.

ص: ۱۲۰

«سوره یس»

۱ یسآ

یسآ: از حروف مقطعه.

۲ وَ الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ

وَ الْقُرْآنِ: قسم به قرآن

الْحَكِيمِ: حکیم.

۳ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

إِنَّكَ: به درستی که تو

لَمِنَ: قطعاً از

الْمُرْسَلِينَ: پیامبرانی.

۴ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

(۱۴۸) جلد ۲۲ سوره یس

عَلَى صِرَاطٍ: بر راهی

مُسْتَقِيمٍ: راست.

ص: ۱۲۱

۵ تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ

تَنْزِيلًا: (این قرآن) نازل شده

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر

الرَّحِيمِ: مهربان است.

۶ لِنُنذِرَ قَوْمًا مَا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ

لِنُنذِرَ: تا بیم دهی

قَوْمًا: قومی را که

مَا أُنذِرَ: بیم داده نشدند

آبَاؤُهُمْ: پدرانشان،

فَهُمْ: پس ایشان

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۹)

غَافِلُونَ: غافلند.

۷ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

حَقَّ الْقَوْلُ: ثابت شد گفتار

ص: ۱۲۲

عَلَى أَكْثَرِهِمْ: بر بیشترشان،

فَهُمْ: پس ایشان

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۸ اِنَّا جَعَلْنَا فِيْ اَعْنَاقِهِمْ اَغْلَالًا فَهِيَ اِلَى الْاَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُونَ

اِنَّا: همانا ما

جَعَلْنَا: قرار دادیم

فِيْ اَعْنَاقِهِمْ: در گردن هایشان

(۱۵۰) جلد ۲۲ سوره یس

اَغْلَالًا: غل هایی،

فَهِيَ: پس آن

اِلَى الْاَذْقَانِ: تا چانه ها (ادامه دارد)

فَهُمْ: پس آن ها

مُّّقْمَحُونَ: سر به بالا ماندگانند.

۹ وَ جَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ سَدًّا وَ مِنْ خَلْفِهِمْ

ص: ۱۲۳

سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ

وَجَعَلْنَا: و قرار دادیم

مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ: از پیش رویشان

سَدًّا: سدّی، مانعی

وَمِنْ خَلْفِهِمْ: و از پشت سرشان

سَدًّا: سدّی، مانعی

فَأَغْشَيْنَاهُمْ: پس پرده افکندیم بر آن ها

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۱)

فَهُمْ: پس ایشان

لَا يُبْصِرُونَ: نمی بینند.

۱۰ وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

وَسَوَاءٌ: و یکسان است

عَلَيْهِمْ: برایشان

ءَأَنْذَرْتَهُمْ: آیا بترسانیشان

ص: ۱۲۴

أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ: یا نترسانیشان،

لا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۱۱ إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرِهِ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ

إنَّما: جز این نیست که

(۱۵۲) جلد ۲۲ سوره یس

تُنذِرُ: تو می ترسانی

مَنِ: کسی را که

اتَّبَعَ الذِّكْرَ: پیروی کند قرآن را

وَخَشِيَ: و بترسد

الرَّحْمَنَ: از خدای رحمان

بِالْغَيْبِ: در نهان،

فَبَشِّرْهُ: پس بشارت بده او را

بِمَغْفِرِهِ: به آمرزشی

وَأَجْرٍ: و پاداشی

كَرِيمٍ: پُرارزش.

ص: ۱۲۵

۱۲ اِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ فِي اِمَامٍ مُّبِينٍ

اِنَّا نَحْنُ: به درستی که ما

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۳)

نُحْيِي: زنده می کنیم

الْمَوْتَى: مردگان را

وَ نَكْتُبُ: و می نویسیم

ما: آن چه را که

قَدَّمُوا: پیش فرستادند

وَ آثَارَهُمْ: و آثارشان را

وَ كُلَّ شَيْءٍ: و هر چیزی را

اَحْصَيْنَاهُ: به شمارش درآوریم آن را

فِي اِمَامٍ مُّبِينٍ: در لوحی آشکار.

«پایان جزء ۲۲»

ص: ۱۲۶

۳۳ وَ آيَةٌ لَهُمْ الْأَرْضُ الْمَيِّتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ

وَ آيَةٌ: و نشانه ای است

لَهُمْ: برای ایشان

الْأَرْضُ: زمین

الْمَيِّتَةُ: مرده که

أَحْيَيْنَاهَا: زنده کردیم ما آن را

وَ أَخْرَجْنَا: و خارج نمودیم

مِنْهَا: از آن

حَبًّا: دانه ای،

فَمِنْهُ: پس، از آن

يَأْكُلُونَ: می خورند.

۳۴ وَ جَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۵)

وَ فَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم ما

ص: ۱۲۷

فِيهَا: در آن

جَنَّاتٍ: باغ هایی

مِنْ نَخِيلٍ: از نخل ها

وَ أَغْنَابٍ: و انگورها

وَ فَجْرًا: و جاری ساختیم

فِيهَا: در آن

مِنَ الْعُيُونِ: از چشمه ها

۳۵ لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَ مَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ

لِيَأْكُلُوا: تا بخورند

مِنْ ثَمَرِهِ: از میوه اش

(۱۵۶) جلد ۲۳ سوره یس

وَ مَا عَمِلَتْهُ: و انجام نداد آن را

أَيْدِيهِمْ: دست های ایشان،

أَفَلَا يَشْكُرُونَ: آیا پس تشکر نمی کنند؟

ص: ۱۲۸

۳۶ سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ

سُبْحَانَ: منزه است

الَّذِي: آن که

خَلَقَ: آفرید

الْأَزْوَاجَ: زوج ها را

كُلَّهَا: همگی اش را

مِمَّا تُنْبِتُ: از آن چه می رویاند

الْأَرْضُ: زمین

وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ: و از خودشان

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۷)

وَمِمَّا: و از آن چه

لَا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۳۷ وَ آيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ

وَ آيَةٌ: و نشانه ای است

ص: ۱۲۹

لَهُمْ: برای ایشان

اللَّيْلُ: شب،

نَسَلُخُ: برمی گیریم، می کنیم

مِنْهُ النَّهَارَ: از آن روز را،

فَإِذَاهُمْ: پس ناگاه ایشان

مُظْلَمُونَ: در تاریکی فرومی روند.

۳۸ وَ الشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ

(۱۵۸) جلد ۲۳ سوره یس

الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

وَ الشَّمْسُ: و خورشید

تَجْرِي: حرکت می کند

لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا: به سوی قرارگاهش،

ذَلِكَ: این

تَقْدِيرُ: نظم و تدبیر (خداوند)

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر

الْعَلِيمِ: داناست.

ص: ۱۳۰

۳۹ وَ الْقَمَرَ قَدَرْنَا مَنْزِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ

وَ الْقَمَرَ: و ماه را

قَدَرْنَا: اندازه گیری کردیم آن را، مقرر نمودیم

مَنْزِلَ: منزلگاه هایی

حَتَّىٰ عَادَ: تا برگشت کند

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۹)

كَالْعُرْجُونِ: مانند شاخه خشک خرما

الْقَدِيمِ: (به حالتی که) قدیم بود، قبلاً بود.

۴۰ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

لَا الشَّمْسُ: نه خورشید

يَنْبَغِي لَهَا: سزاوار است بر آن

أَنْ تُدْرِكَ: که دریابد، برسد

الْقَمَرَ: به ماه،

وَلَا اللَّيْلُ: و نه شب

ص: ۱۳۱

سابق: پیشی گیرنده است

النَّهَارِ: روز را،

وَكُلُّ: و همگی

فِي فَلَكِكِ: در مداری

(۱۶۰) جلد ۲۳ سوره یس

يَسْبُحُونَ: شناورند

۸۰ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ

الَّذِي: آن (خدایی) که

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

مِنَ الشَّجَرِ: از درخت

الْأَخْضَرِ: سبز

نَارًا: آتشی،

فَإِذَا: پس در آن هنگام

أَنْتُمْ: شما

ص: ۱۳۲

مِنْهُ: از آن

تُوقِدُونَ: آتش روشن می کنید.

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۱)

۸۳ فَسُبْحَانَ الَّذِي يَبْدَأُ مَلَكُوتَ كُلِّ شَيْءٍ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

فَسُبْحَانَ: پس منزّه است

الَّذِي: آن که

يَبْدَأُ: به دست اوست

مَلَكُوتٍ: ملکوت

كُلِّ شَيْءٍ: هر چیزی

وَ إِلَيْهِ: و به سوی او

تُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوید.

ص: ۱۳۳

«سورہ صافات»

۱ وَ الصّٰفٰتِ صَفًّا

وَ الصّٰفٰتِ: سو گند به صف بستہ گان

صَفًّا: صف بستنی.

۲ فَالزّٰجِرٰتِ زَجْرًا

فَالزّٰجِرٰتِ: پس نہی کنندگان،

زَجْرًا: نہی کردنی.

۳ فَالتّٰلِیٰتِ ذِكْرًا

فَالتّٰلِیٰتِ: پس تلاوت کنندگان

ذِكْرًا: ذکر (الہی).

۴ اِنَّ الْهٰکُمْ لَوٰحِدٌ

سورہ صافات لغات و مفہیم قرآن کریم (۱۶۳)

اِنَّ الْهٰکُمْ: همانا معبود شما

لَوٰحِدٌ: مسلماً یکتاست.

۵ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ

رَبُّ السَّمَاوَاتِ: پروردگار آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین

وَمَا بَيْنَهُمَا: و آن چه بین آن هاست

وَرَبُّ: و پروردگار

الْمَشَارِقِ: مشرق ها.

۶ اِنَّا زَيْنَا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِزَيْنِهِ نِ الْكَوَاكِبِ

اِنَّا: به درستی که ما

زَيْنَا: زینت نمودیم

السَّمَاءِ: آسمان

(۱۶۴) جلد ۲۳ سوره صافات

الدُّنْيَا: دنیا را

بِزَيْنِهِ: با زینت

الْكَوَاكِبِ: ستاره گان.

ص: ۱۳۵

۸۳ وَ إِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ

وَ إِنَّ: و همانا

مِنْ شِيعَتِهِ: از پیروان او،

لَإِبْرَاهِيمَ: ابراهیم بود.

۸۴ إِذْ جَاءَ رَبُّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

إِذْ جَاءَ: هنگامی که آمد

رَبُّهُ: (به درگاه) پروردگارش

بِقَلْبٍ: با دلی

سَلِيمٍ: سالم و پاک.

سوره صافات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۵)

۸۵ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ

إِذْ قَالَ: آن زمان که گفت:

لِأَبِيهِ: به پدرش

وَقَوْمِهِ: و قومش

مَاذَا تَعْبُدُونَ: (این ها) چیست که می پرستید؟

ص: ۱۳۶

۸۶ اَنْفُكَ اِلَهَهُ دُونَ اللّٰهِ تُرِيدُونَ

اَنْفُكَ: آيا دروغين

الِهَهُ: معبودانى

دُونَ اللّٰهِ: غير از خدا

تُرِيدُونَ: مى خواهيد؟

۸۷ فَمَا ظُنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ

فَمَا: پس چيست

(۱۶۶) جلد ۲۳ سوره صافات

ظُنُّكُمْ: گمان شما

بِرَبِّ: درباره پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانيان؟

۸۸ فَتَنْظُرْ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ

فَتَنْظُرْ: پس نظر كرد، نگاه كرد

نَظْرَةً: نگاهى

فِي النُّجُومِ: به ستارگان.

ص: ۱۳۷

۸۹ فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ

فَقَالَ: پس گفت:

إِنِّي: همانا من

سَقِيمٌ: بیمارم (و با شما به مراسم جشن نمی آیم).

۹۰ فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ

سوره صافات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۷)

فَتَوَلَّوْا: پس روی گرداندند

عَنْهُ: از او،

مُدْبِرِينَ: پشت کنان.

۹۱ فَرَاغَ إِلَى الْهَيْتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

فَرَاغَ: پس مخفیانه رفت

إِلَى الْهَيْتِهِمْ: به سراغ خدایان نشان،

فَقَالَ: پس گفت:

أَلَا تَأْكُلُونَ: چرا نمی خورید!؟

ص: ۱۳۸

۹۲ ما لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ

ما لَكُمْ: چه شده شما را که

لَا تَنْطِقُونَ: حرف نمی زنید؟!

(۱۶۸) جلد ۲۳ سوره صافات

۹۳ فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ

فَرَاغَ: پس مخفیانه زد

عَلَيْهِمْ: بر ایشان

ضَرْبًا: ضربه ای

بِالْيَمِينِ: با دست راست.

۹۴ فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ

فَأَقْبَلُوا: پس روی آوردند

إِلَيْهِ: به سوی او

يَزْفُونَ: شتابان.

۹۵ قَالَ اتَّعَبُونَ مَا تَنْحِتُونَ

ص: ۱۳۹

قَالَ: (ابراهیم) گفت:

أَتَعْبُدُونَ: آیا می پرستید

سوره صافات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۹)

مَا تَتِحُونَ: آن چه را که می تراشید؟

۹۶ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ

وَاللَّهُ: در حال که خدا

خَلَقَكُمْ: آفریده شما را

وَمَا: و آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید، می سازید.

۹۷ قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُيُوتًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ

قَالُوا: گفتند:

ابْنُوا: بنا کنید، بسازید

لَهُ بُيُوتًا: برای او، بنایی،

فَأَلْقُوهُ: پس بیفکنید او را

فِي الْجَحِيمِ: در جهنمی (از آتش).

ص: ۱۴۰

(۱۷۰) جلد ۲۳ سوره صافات

۹۸ فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ

فَأَرَادُوا: پس اراده کردند، ریختند

به: برای او،

كَيْدًا: نقشه ای، طرحی

فَجَعَلْنَاهُمْ: پس قرار دادیم ما ایشان را

الْأَسْفَلِينَ: از مغلوبین، از شکست خوردگان.

۹۹ وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيِّئِدِينَ

وَقَالَ: و (ابراهیم) گفت:

إِنِّي ذَاهِبٌ: همانا من می روم

إِلَىٰ رَبِّي: به سوی پروردگارم،

سَيِّئِدِينَ: به زودی هدایتم خواهد کرد.

۱۰۰ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ

سوره صافات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۱)

رَبِّ: پروردگارا!

هَبْ لِي: ببخش به من

ص: ۱۴۱

مِنَ الصَّالِحِينَ: (فرزندی) از شایستگان.

۱۰۱ فَبَشِّرْهُ بِبُحَيْرٍ حَلِيمٍ

فَبَشِّرْهُ: پس بشارت دادیم او را

بُحَيْرٍ حَلِيمٍ: به پسری بردبار.

۱۰۲ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَا آبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

بَلَغَ مَعَهُ: رسید با او

السَّعْيَ: به سنّ سعی و کوشش

(۱۷۲) جلد ۲۳ سوره صافات

قَالَ يَا بُنَيَّ: گفت: ای پسر من!

إِنِّي أَرَى: همانا من می بینم

فِي الْمَنَامِ: در خواب

أَنِّي أَذْبَحُكَ: که تو را سرمی بُرم،

ص: ۱۴۲

فَانظُرْ: پس بنگر،

ماذا ترى: چه می بینی؟ نظر تو در این مورد چیست؟

قال: گفت:

يا اَبَتِ: ای پدر من!

افْعَلْ: انجام بده

ما تُؤْمَرُ: آن چه را که مأمور شده ای،

سَتَجِدُنِي: به زودی می یابی مرا

إِنْ شَاءَ اللَّهُ: اگر بخواهد خدا

مِنَ الصَّابِرِينَ: از صابران

سوره صافات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۳)

۱۰۳ فَلَمَّا أَسْلَمَا وَ تَلَّهُ لِلْجَبِينِ

فَلَمَّا: پس وقتی که

أَسْلَمَا: تسلیم شدند هر دو

وَ تَلَّهُ: و به خاک انداخت او را

لِلْجَبِينِ: بر پیشانی، بر روی،

ص: ۱۴۳

۱۰۴ وَ نَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمَ

وَ نَادَيْنَاهُ: و ندا کردیم او را

أَنْ يَا إِبْرَاهِيمَ: که ای ابراهیم!

۱۰۵ قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

قَدْ: به تحقیق

صَدَّقْتَ: تصدیق کردی، تحقق

الرُّءْيَا: خواب را،

(۱۷۴) جلد ۲۳ سوره صافات

إِنَّا: همانا ما

كَذَلِكَ: این چنین

نَجْزِي: پاداش می دهیم

الْمُحْسِنِينَ: نیکوکاران را.

۱۰۶ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ

إِنَّ: به درستی که

هَذَا: این

ص: ۱۴۴

لَهُوَ: هر آینه

الْبُلُؤَا: آزمایش

الْمُبِينُ: آشکاری بود.

۱۰۷ وَ فَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ

وَ فَدَيْنَاهُ: و عوض کردیم او را

سوره صافات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۵)

بِذَبْحٍ: به ذبحی

عَظِيمٍ: بزرگ.

۱۰۸ وَ تَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ

وَ تَرَكْنَا: و باقی گذاریم

عَلَيْهِ: بر او (ذکر خیرش را)

فِي الْآخِرِينَ: در میان دیگران (آیندگان).

۱۰۹ سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

سَلَامٌ: درود و سلام

ص: ۱۴۵

علیٰ ابراهیم: بر ابراهیم!

۱۱۰ کَذَلِکَ نَجْزِی الْمُحْسِنِیْنَ

کَذَلِکَ: این چنین

(۱۷۶) جلد ۲۳ سوره صافات

نَجْزِی: پاداش می دهیم

الْمُحْسِنِیْنَ: نیکوکاران.

۱۱۱ اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِیْنَ

اِنَّهُ: همانا او

مِنْ عِبَادِنَا: از بندگان مؤمن ما

الْمُؤْمِنِیْنَ: بود.

۱۱۲ وَ بَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِیًّا مِّنَ الصَّالِحِیْنَ

وَ بَشَّرْنَاهُ: و بشارت دادیم او را

بِإِسْحَاقَ: به اسحاق،

نَبِیًّا: پیامبری

ص: ۱۴۶

مِنَ الصَّالِحِينَ: از صالحان.

سوره صافات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۷)

۱۱۳ وَ بَارَكْنَا عَلَيْهِ وَ عَلَىٰ إِسْحَاقَ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبِينٌ

وَ بَارَكْنَا: و برکت دادیم

عَلَيْهِ: بر او

وَ عَلَىٰ: و بر

إِسْحَاقَ: اسحاق،

وَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا: و فرزندانیشان

مُحْسِنٌ: بعضی نیکوکارند

وَ ظَالِمٌ: و بعضی ظالمنند

لِنَفْسِهِ: به خودشان

مُبِينٌ: آشکار.

ص: ۱۴۷

«سوره ص»

۱ صَا وَ الْقُرْآنِ ذِي الذُّكْرِ

صَا: صاد.

وَ الْقُرْآنِ: سوگند به قرآن

ذِي الذُّكْرِ: که دارای تذکر است.

۱۲ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَ عَادٌ وَ فِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ

كَذَّبَتْ: تکذیب کردند

قَبْلَهُمْ: قبل از آن ها

قَوْمُ نُوحٍ: قوم نوح

وَ عَادٌ: و عاد

وَ فِرْعَوْنُ: و فرعون

ذُو الْأَوْتَادِ: صاحب میخ ها.

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۹)

۱۳ وَ ثَمُودُ وَ قَوْمُ لُوطٍ وَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ

ص: ۱۴۸

أُولَئِكَ الْأَخْرَابُ

وَ تَمُودُ: وَ ثَمُودُ

وَ قَوْمُ لُوطٍ: وَ قَوْمِ لُوطٍ

وَ أَصْحَابُ: وَ أَصْحَابِ

الْأَيْكَةِ: أَيْكِهِ،

أُولَئِكَ: آتَانِ

الْأَخْرَابُ: گروه های (مخالف بودند).

۱۴ إِنْ كُنتُمْ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ

إِنْ كُنتُمْ: هیچ کدام نبودند

إِلَّا كَذَّبَ: مگر تکذیب کردند

الرُّسُلَ: پیامبران را

(۱۸۰) جلد ۲۳ سوره ص

فَحَقَّ: پس محقق شد

عِقَابِ: عقوبت من.

۱۵ وَ مَا يَنْظُرُ هُوَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَا

ص: ۱۴۹

لَهَا مِنْ فَوَاقٍ

وَ مَا يَنْظُرُونَ: و انتظار نمی کشند

هُؤُلَاءِ: این ها

إِلَّا: مگر

صَيِّحَةً: صیحه ای

وَاحِدَةً: واحد،

مَا لَهَا: نیست برای آن

مِنْ: هیچ

فَوَاقٍ: تکراری، مهلتی.

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۱)

۱۶ وَ قَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطْنَآ قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ

وَ قَالُوا: و گفتند

رَبَّنَا: پروردگارا!

عَجِّلْ لَنَا: عجله کن برای ما،

قِطْنَا: بهره و نصیب ما را (از عذاب)

قَبْلَ: قبل از

ص: ۱۵۰

یوم: روز

الحساب: حساب (بده).

۱۷ اِصْبِرْ عَلٰی مَا يَقُولُونَ وَ اذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْاَيْدِ اِنَّهُ اَوَّابٌ

اِصْبِرْ عَلٰی: صبر کن بر

مَا يَقُولُونَ: آن چه می گویند،

وَ اذْكُرْ: و یاد کن

(۱۸۲) جلد ۲۳ سوره ص

عَبْدَنَا دَاوُدَ: بنده ما را داود

ذَا الْاَيْدِ: که صاحب قدرت بود،

اِنَّهُ: همانا او

اَوَّابٌ: بسیار به خدا رجوع می کرد.

۱۸ اِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْاُشْرَاقِ

اِنَّا: به درستی که ما

سَخَّرْنَا: مسخر کردیم

ص: ۱۵۱

الْجِبَالِ: کوه ها را

مَعَهُ: با او،

يُسَبِّحُنَ: تسبیح می کردند

بِالْعَشِيِّ: شامگاهان

وَ الْأَشْرَاقِ: و بامدادان.

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۳)

۱۹ وَ الطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلُّ لَهَا أَوْابٌ

وَ الطَّيْرَ: و پرندگان را

مَحْشُورَةً: به گرد او درآورده،

كُلُّ: همگی

لَهَا: برای او، به سوی او

أَوْابٌ: رجوع می کردند.

۲۰ وَ شَدَدْنَا مُلْكَهُ وَ اتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَ فَضَّلَ الْخِطَابِ

وَ شَدَدْنَا: و استحکام بخشیدیم

مُلْكَهُ: حکومتش را

ص: ۱۵۲

وَ اتَّيْنَاهُ: و دادیم ما به او

الْحِكْمَةَ: حکمت

(۱۸۴) جلد ۲۳ سوره ص

وَ فَضَّلَ: و قضاوت عادلانه.

الْخِطَابِ

۷۱ اِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ اِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّنْ طِينٍ

اِذْ قَالَ: هنگامی که گفت:

رَبُّكَ: پروردگارت

لِلْمَلَائِكَةِ: به فرشتگان

اِنِّي خَالِقٌ: همانا من خلق کننده

بَشَرًا: بشری

مِّنْ طِينٍ: از گل هستم.

۷۲ فَاِذَا سَوَّيْتُهُ وَ نَفَخْتُ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِيْ فَفَعَّوْا لَهٗ سَاجِدِيْنَ

فَاِذَا: پس وقتی که

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۵)

سَوَّيْتُهُ: آراستم او را، نظام بخشیدم،

ص: ۱۵۳

وَنَفَخْتُ فِيهِ: و دمیدم در او

مِنْ رُوحِي: از روح خود،

فَقَعُوا لَهُ: پس بیفتید برای او

سَاجِدِينَ: به سجده.

۷۳ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ

فَسَجَدَ: پس سجده کردند

الْمَلَائِكَةُ: فرشتگان

كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ: همه شان جمعاً.

۷۴ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ

إِلَّا إِبْلِيسَ: مگر ابلیس که

اسْتَكْبَرَ: تکبر ورزید

(۱۸۶) جلد ۲۳ سوره ص

وَكَانَ: و بود

مِنَ الْكَافِرِينَ: از کافران.

۷۵ قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِ

ص: ۱۵۴

يَدَيَّ اسْتَكْبَرَتْ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ

قال: گفت:

يا ايليس: اي ابليس!

ما منعك: چه چیز مانع تو شد

ان تشجد: که سجده کنی

لما خلقت: بر آن چه خلق نمودم

بيدي: با دست قدرتم،

استكبرت: آیا تکبر کردی

ام كنت: یا بودی

من العالين: از بلندپایگان؟

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۷)

۷۶ قال انا خير منه خلقتني من نارٍ و خلقته من طينٍ

قال انا: گفت: من

خير منه: بهترم از او،

خلقتني: خلق کردی مرا

من نارٍ: از آتش

ص: ۱۵۵

وَ خَلَقْتُهُ: و خلق نمودی او را

مِنْ طِينٍ: از گِل.

۷۷ قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَأَنَّكَ رَجِيمٌ

قَالَ: گفت:

فَأَخْرِجْ مِنْهَا: پس خارج شو از آن

فَأَنَّكَ: پس همانا تو

(۱۸۸) جلد ۲۳ سوره ص

رَجِيمٌ: رانده شده ای.

۷۸ وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ

وَإِنَّ: و به درستی که

عَلَيْكَ: بر توست

لَعْنَتِي: لعنت من

إِلَى يَوْمِ الدِّينِ: تا روز قیامت.

۷۹ قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ

قَالَ: گفت:

ص: ۱۵۶

رَبِّ: پروردگارا!

فَأَنْظِرْنِي: پس مهلت بده مرا

إِلَى يَوْمٍ: تا روزی که

يُبْعَثُونَ: برانگیخته می شوند.

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۹)

۸۰ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ

قَالَ: گفت:

فَأِنَّكَ: پس همانا تو

مِنَ الْمُنْظَرِينَ: از مهلت داده شدگانی.

۸۱ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ

إِلَى يَوْمٍ: تا روز

الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ: وقت معلوم شده.

۸۲ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأَعُوذَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ

قَالَ: گفت:

فَبِعِزَّتِكَ: پس به عزت قسم که

ص: ۱۵۷

لَا غُورِيْنَهُمْ: حتما گمراه خواهیم کرد ایشان را

(۱۹۰) جلد ۲۳ سوره ص

أَجْمَعِيْنَ: همگی.

۸۳ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِيْنَ

إِلَّا عِبَادَكَ: مگر بندگانت

مِنْهُمْ: از ایشان

الْمُخْلِصِيْنَ: خالص هستند.

۸۴ قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ

قَالَ: گفت:

فَالْحَقُّ: پس حق است

وَالْحَقُّ أَقُولُ: و حق را می گویم.

۸۵ لَا مَلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِيْنَ

لَا مَلَأَنَّ: حتما حتما پر می کنم

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۱)

جَهَنَّمَ مِنْكَ: جهنم را از تو

ص: ۱۵۸

وَمِمَّنْ: و از کسی که

تَبِعَكَ: پیروی کرد تو را

مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ: از ایشان همگی.

۸۶ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ

قُلْ: بگو:

مَا أَسْأَلُكُمْ: طلب نمی کنم از شما

عَلَيْهِ: بر این (رسالت)

مِنْ أَجْرٍ: هیچ مزدی

وَ مَا أَنَا: و نیستم من

مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ: از کسانی که چیزی را ندارند و به خود می بندند.

(۱۹۲) جلد ۲۳ سوره ص

۸۷ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

ص: ۱۵۹

إِنْ هُوَ: نیست این (قرآن)

إِلَّا ذِكْرٌ: مگر تذکری

لِلْعَالَمِينَ: برای جهانیان.

۸۸ وَ لَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ

وَ لَتَعْلَمَنَّ: و قطعاً خواهید دانست

نَبَأَهُ: خبر آن را

بَعْدَ حِينٍ: بعد از مدتی.

ص: ۱۶۰

«سوره زمر»

۱ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

تَنْزِيلُ: نازل کردن

الْكِتَابِ: کتاب

مِنَ اللَّهِ: از جانب خداوند

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر

الْحَكِيمِ: حکیم است.

۲ إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ

إِنَّا: همانا ما

أَنْزَلْنَا: فرو فرستادیم

إِلَيْكَ: به سوی تو

الْكِتَابَ: کتاب را

(۱۹۴) جلد ۲۳ سوره زمر

بِالْحَقِّ: به حق

ص: ۱۶۱

فَاعْبُدِ: پس عبادت کن

اللَّهِ: خدا را

مُخْلِصًا: در حالی که خالص کرده ای

لَهُ: برای او

الدِّينَ: دین را.

۵ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ

خَلَقَ: خلق کرد

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضَ: و زمین را

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۵)

بِالْحَقِّ: به حق،

يُكَوِّرُ: می پیچد

ص: ۱۶۲

اللَّيْلَ: شب را

عَلَى النَّهَارِ: بر روز

وَيُكْوَرُ: و می پیچد

النَّهَارَ: روز را

عَلَى اللَّيْلِ: بر شب،

وَسَخَّرَ: و مسخر کرد

الشَّمْسَ: خورشید

وَالْقَمَرَ: و ماه را،

كُلُّ يَجْرِي: در جریانند

لِلْأَجْلِ: برای مدتی

مُسَمًّى: معین.

أَلَا: آگاه باش

(۱۹۶) جلد ۲۳ سوره زمر

هُوَ: که او

الْعَزِيْزُ: شکست ناپذیر

الْعَفَّارُ: آمرزنده است.

ص: ۱۶۳

۱۰ قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

قُلْ: بگو:

يا عبادِ اللّٰدين: ای بندگان من که

امّٰنوا: ایمان آورده اید!

اتّقوا: تقوا پیشه کنید، بترسید

ربّکم: از پروردگارتان،

للّٰدين: برای کسانی که

أحسّٰنوا: نیکی کردند

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۷)

فی هذه الدُّنْیا: در این دنیا

حَسَنَةٌ: (پاداش) خوبی است.

وَأَرْضُ اللَّهِ: و زمین خدا

وَاسِعَةٌ: وسیع است.

إنّما: جز این نیست که

یُوَفَّى: به طور کامل می دمد

ص: ۱۶۴

الصَّابِرُونَ: به صابران

أَجْرُهُمْ: اجرشان را

بَغَيْرِ حِسَابٍ: بی حساب.

۱۱ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ

قُلْ: بگو:

إِنِّي: من

أُمِرْتُ: مأمور شدم

(۱۹۸) جلد ۲۳ سوره زمر

أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ: که پرستم خدا را

مُخْلِصًا: در حالی که خالص نمودم

لَهُ الدِّينَ: برای او دین را.

۱۲ وَ أُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ

وَ أُمِرْتُ: و مأمور شدم

لِأَنْ أَكُونَ: برای این که باشم

أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ: اولین مسلمان.

ص: ۱۶۵

۱۳ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّيَعَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

قُلْ: بگو:

أَنِّي: به درستی که من

أَخَافُ: می ترسم

إِنْ عَصَيْتُ: اگر نافرمانی کنم

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۹)

رَبِّي: پروردگارم

عَذَابَ: از عذاب

يَوْمٍ عَظِيمٍ: روزی بزرگ.

۱۴ قُلِ اللَّهُ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي

قُلِ اللَّهُ: بگو: خدا را

أَعْبُدُ: می پرستم

مُخْلِصًا: در حالی که خالص نمودم

لَهُ دِينِي: برای او دینم را.

۱۵ فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ

ص: ۱۶۶

الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَ أَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا ذَلِكُمْ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

فَاعْبُدُوا: پس بپرستید

(۲۰۰) جلد ۲۳ سوره زمر

مَا شِئْتُمْ: هر چه خواستید

مِنْ دُونِهِ: غیر از او.

قُلْ إِنَّ: بگو: همانا

الْخَاسِرِينَ: زیانکاران

الَّذِينَ: کسانی هستند که

خَسِرُوا: زیان زدند

أَنْفُسَهُمْ: به خودشان

وَ أَهْلِيهِمْ: و خانواده شان

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت.

أَلَا: آگاه باش

ذَلِكُمْ: این است

هُوَ الْخُسْرَانُ: آن زیان

الْمُبِينُ: آشکار.

ص: ۱۶۷

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۱)

۱۶ لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَ مِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ

لَهُمْ: برای ایشان است

مِنْ فَوْقِهِمْ: از بالای سرشان

ظُلَلٌ: سایبان هایی

مِنَ النَّارِ: از آتش

وَ مِنْ تَحْتِهِمْ: و از زیر پایشان

ظُلَلٌ: سایبان هایی،

ذَلِكَ: این چنین است

يُخَوِّفُ: می ترساند

اللَّهُ: خداوند

بِهِ عِبَادَهُ: به آن بندگانش را،

يَا عِبَادِ: ای بندگان من!

فَاتَّقُونِ: پس (از نافرمانی) من بترسید.

(۲۰۲) جلد ۲۳ سوره زمر

۱۷ وَ الَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا

ص: ۱۶۸

وَ أَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَى فَبَشِّرْ عِبَادِ

وَالَّذِينَ: و آنان که

اجتنبوا: اجتناب کردند، دوری نمودند

الطَّاعُونَ: از طاعت

أَنْ يَعْبُدُوهَا: این که پرستش کنند او را

وَ أَنَابُوا: و توبه کردند، روی آوردند

إِلَى اللَّهِ: به خدا،

لَهُمْ: برای ایشان است

الْبُشْرَى: بشارت

فَبَشِّرْ: پس مژده بده

عِبَادِ: بندگانم را.

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۳)

۱۸ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَ أُولَئِكَ هُمُ أُولُوا الْأَبَابِ

الَّذِينَ: کسانی که

يَسْتَمِعُونَ: گوش می دهند

ص: ۱۶۹

الْقَوْلَ: به سخن،

فَيَتَّبِعُونَ: پس پیروی می کنند

أَحْسَنَهُ: بهترین آن را،

أَوْلِيَّكَ: آنان هستند

الَّذِينَ: کسانی که

هَدَيْهُمْ: هدایت کرد ایشان را

اللَّهُ: خدا

وَأَوْلِيَّكَ هُمْ: و آنان ایشانند

أُولُوا الْأَبَابِ: صاحبان خرد.

(۲۰۴) جلد ۲۳ سوره زمر

۲۱ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيَجُ فَتَرِيهٖ مَضِيغًا ثُمَّ يُجْعَلُهُ حُطَامًا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرًا لِأُولِي الْأَبَابِ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: که خداوند

ص: ۱۷۰

أَنْزَلَ: فرو فرستاد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی

فَسَلَكَهُ: پس وارد کرد آن را

يَنْبِيعٍ: در چشمه سارها

فِي الْأَرْضِ: در زمین

ثُمَّ يُخْرِجُ: سپس خارج می کند

بِهِ زَرْعًا: به وسیله آن کشتزاری

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۵)

مُخْتَلِفًا: که مختلف است

الْوَانَهُ: رنگ های آن

ثُمَّ يَهَيِّجُ: سپس خشک می شود

فَتَرِيَهُ: پس تو می بینی آن را

مُضْفَرًا: زرد شده

ثُمَّ: سپس

يَجْعَلُهُ: قرار می دهد آن را

حُطَامًا: خرد شده،

ص: ۱۷۱

إِنَّ فِي ذَلِكْ: به درستی که در آن

لَذِكْرِي: هر آینه تذکری است

لِأُولَى الْأَلْبَابِ: برای صاحبان خرد.

۲۲ أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ

(۲۰۶) جلد ۲۳ سوره زمر

أُولَيْكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

أَفَمَنْ: آیا پس کسی که

شَرَحَ اللَّهُ: گشاده کرد خداوند

صَدْرَهُ: سینه اش را

لِلْإِسْلَامِ: برای اسلام،

فَهُوَ: پس او

عَلَى نُورٍ: بر نوری

مِنْ: از جانب

رَبِّهِ: پروردگارش است، (مانند سخت دلان است)؟

فَوَيْلٌ: پس وای

ص: ۱۷۲

لِلْقَاسِيَةِ: بر (کسانی که) سنگ شده

قُلُوبُهُمْ: دل هایشان

مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ: در برابر یاد خدا،

أُولَئِكَ: آنان

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۷)

فِي ضَلَالٍ: در گمراهی

مُبِينٍ: آشکاری هستند.

«پایان جزء ۲۳»

ص: ۱۷۳

۴۹ فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيْتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

فَإِذَا: پس هنگامی که

مَسَّ الْإِنْسَانَ: برسد به انسان

ضُرٌّ: ضرر و زیانی

دَعَانَا: بخواند ما را،

ثُمَّ: سپس

إِذَا: وقتی که

خَوَّلْنَاهُ: عطا کنیم به او

نِعْمَةً: نعمتی

مِنَّا: از جانب خود

قَالَ: گوید:

إِنَّمَا: جز این نیست که

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۹)

أُوتِيْتُهُ: داده شده به من، آن

عَلَىٰ عِلْمٍ: به خاطر دانایی (خودم)،

بَلْ: (نه چنین است) بلکه

هِيَ فِتْنَةٌ: آن آزمایشی است

وَ لَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

لَا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۵۲ أَوْ لَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

أَوْ لَمْ يَعْلَمُوا: آیا و ندانستند

أَنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

(۲۱۰) جلد ۲۴ سوره زمر

لِمَنْ: برای هر کس که

يَشَاءُ: بخواهد

وَيَقْدِرُ: و تنگ می گیرد؟

إِنَّ فِي ذَلِكَ: به درستی که در این

ص: ۱۷۵

لَا يَاتِ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

۵۳ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

قُلْ: بگو:

يَا عِبَادِيَ: ای بندگان من

الَّذِينَ أَسْرَفُوا: که اسراف کردید

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۱)

عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ: بر خودتان،

لَا تَقْنَطُوا: ناامید نشوید

مِن رَّحْمَةِ: از رحمت

اللَّهِ: خدا،

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

يَغْفِرُ الذُّنُوبَ: می آمرزد گناهان را

ص: ۱۷۶

جَمِيعًا: همه را.

إِنَّهُ: همانا او،

هُوَ الْغَفُورُ: اوست آمرزنده

الرَّحِيمُ: مهربان.

۵۴ وَ أَنْبِئُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ

وَ أَنْبِئُوا: و باز گردید، توبه کنید

(۲۱۲) جلد ۲۴ سوره زمر

إِلَىٰ رَبِّكُمْ: به سوی پروردگارتان

وَ اسْلِمُوا: و تسلیم شوید

لَهُ مِنْ قَبْلِ: برای او قبل از

أَنْ يَأْتِيَكُمُ: این که بیابد شما را

الْعَذَابُ ثُمَّ: عذاب سپس

لَا تُنصَرُونَ: (از سوی هیچ کس) یاری نشوید.

۵۵ وَ اتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ

ص: ۱۷۷

مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَعْتَهُ وَ أَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ

وَ اتَّبِعُوا: و پیروی کنید از

أَحْسَنَ: بهترین

مَا أُنزِلَ: چیزی که نازل شده

إِلَيْكُمْ: به سوی شما

مِنْ رَبِّكُمْ: از جانب پروردگارتان

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۳)

مِنْ قَبْلِ: قبل از

أَنْ يَأْتِيَكُمُ: این که بیاید شما را

الْعَذَابُ بَعْتَهُ: عذاب ناگهانی

وَ أَنْتُمْ: در حالی که شما

لَا تَشْعُرُونَ: درک نکنید، بی خبر باشید.

۵۶ أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتِي عَلَى مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ

أَنْ تَقُولَ: (تامبادا) که بگوید

نَفْسٌ: کسی

ص: ۱۷۸

یا حسرتی: ای دریغا! ای افسوس!

عَلَى مَا فَوَّطْتُ: بر آن چه کوتاهی کردم

فِي جَنْبِ اللَّهِ: در حقّ خدا

وَإِنْ كُنْتُ: و همانا بودم

(۲۱۴) جلد ۲۴ سوره زمر

لَمِنَ: حَقًّا از

السَّاحِرِينَ: مسخره کنندگان.

۵۷ أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ

أَوْ تَقُولَ: یا بگوید:

لَوْ أَنَّ: اگر همانا

اللَّهُ: خدا

هَدَانِي: هدایت می کرد مرا

لَكُنْتُ: حتما بودم

مِنَ الْمُتَّقِينَ: از پرهیزکاران.

ص: ۱۷۹

۱ حمّآ

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۵)

حمّآ: از حروف مقطّعه

۲ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

تَنْزِيلُ: فرو فرستادن

الْكِتَابِ: کتابی که

مِنَ اللَّهِ: از جانب خدای

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر

الْعَلِيمِ: داناست.

۳ غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطُّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهَ الْمَصِيرِ

غَافِرِ الذَّنْبِ: آمرزنده گناه

وَقَابِلِ التَّوْبِ: و قبول کننده توبه

شَدِيدِ الْعِقَابِ: سخت کیفر

ص: ۱۸۰

ذی: صاحب

الطَّوْلِ: فضل و بخشش،

لا إِلَهَ: نیست معبودی

إِلَّا هُوَ: مگر او،

إِلَيْهِ: به سوی اوست

الْمَصِيرُ: بازگشت.

۳۵ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتِيهِمْ كَبِيرٌ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ
جَبَّارٍ

الَّذِينَ: آنان که

يُجَادِلُونَ: مجادله می کنند

فِي آيَاتِ: در آیات

اللَّهُ: خدا

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۷)

بِغَيْرِ سُلْطَانٍ: بدون دلیل، بدون حجّتی که

أَتِيهِمْ: آمده باشد ایشان را،

ص: ۱۸۱

كَبِيرًا: بزرگ است

مَقْتًا: از نظر چشم

عِنْدَ اللَّهِ: نزد خدا

وَ عِنْدَ الَّذِينَ: نزد خدا

اٰمَنُوْا: ایمان آوردند.

كَذٰلِكَ: این چنین

يَطْبَعُ اللَّهُ: مهر می زند خدا

عَلَى كُلِّ قَلْبٍ: بر هر قلب

مُتَكَبِّرٍ: متکبر

جَبَّارٍ: زور گویی.

۳۶ وَ قَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانَ ابْنِ لِي صَرِّحًا

(۲۱۸) جلد ۲۴ سوره غافر

لَعَلِّي اَبْلُغُ الْاَسْبَابَ

وَ قَالَ: و گفتم:

فِرْعَوْنُ: فرعون

يا هامان: ای هامان!

ص: ۱۸۲

ابن: بنا کن، بساز

لی صرحا: برای من قصری بلند

لعلی ابلغ: شاید من برسم

الأسباب: به اسباب، به وسایل.

۳۷ أَشْبَابِ السَّمَوَاتِ فَاطَّلِعْ إِلَيْهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا وَكَذَلِكَ زَيْنٌ لِّفِرْعَوْنَ شَوْءَ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ

أشباب: وسایل (صعود به)

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۹)

فَاطَّلِعْ: پس اطلاع پیدا کنم

إِلَى إِلَهٍ: از خدای

مُوسَىٰ: موسی

وَإِنِّي: و به درستی که من

لَأَظُنُّهُ: هر آینه گمان می کنم او

كَاذِبًا: دروغ گو باشد،

ص: ۱۸۳

وَكَذَلِكَ: و این چنین

زَيْنٌ: زینت داده شد، آراسته شد

لِفِرْعَوْنَ: برای فرعون

سُوءٌ عَمَلِهِ: زشتی و بدی کارش،

وَ صُدَّ: و بازداشته شد

عَنِ السَّبِيلِ: از راه راست،

وَ مَا كَيْدٌ: و نبود نقشه

فِرْعَوْنَ: فرعون

(۲۲۰) جلد ۲۴ سوره غافر

الْأَفَى: مگر در

تَبَابٍ: تباهی، هلاکت

۴۰ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَى وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ

حِسَابٍ

مَنْ عَمِلَ: هر کس انجام دهد

سَيِّئَةً: عمل بدی،

ص: ۱۸۴

فَلَا يُجْزَى: پس جزا داده نمی شود

إِلَّا مِثْلَهَا: مگر به مانند آن،

وَمَنْ عَمِلَ: و هر کس انجام دهد

صَالِحًا: عمل صالحی،

مِنْ ذَكَرٍ: از مرد

أَوْ أُنْثَى: یا زن،

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۱)

وَهُوَ: در حالی که او

مُؤْمِنٌ: مؤمن باشد،

فَأُولَئِكَ: پس آنان

يَدْخُلُونَ: داخل می شوند

الْجَنَّةَ: به بهشت،

يُزَوَّقُونَ: روزی داده می شوند

فِيهَا: در آن

بِغَيْرِ حِسَابٍ: بی حساب.

۵۱ إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ

ص: ۱۸۵

الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ

اَنَا: به درستی که ما

لَنَنْصُرُ: حتما یاری می کنیم

رُسُلَنَا: فرستادگانمان را

(۲۲۲) جلد ۲۴ سوره غافر

وَالَّذِينَ: و کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

فِي الْحَيَاةِ: در زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا

وَيَوْمَ: و روزی که

يَقُومُ: به پامی خیزند

الْأَشْهَادُ: گواهان، شاهدان.

۶۰ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَكِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

وَقَالَ: و گفت:

رَبُّكُمْ: پروردگارتان

ص: ۱۸۶

ادْعُونِي: بخوانید مرا

اسْتَجِبْ: تا اجابت کنم

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۳)

لَكُمْ: شما را،

إِنَّ: همانا

الَّذِينَ: کسانی که

يَسْتَكْبِرُونَ: تکبر می ورزند

عَنْ عِبَادَتِي: از عبادت من

سَيَدْخُلُونَ: به زودی داخل می شوند

جَهَنَّمَ: به جهنم

داخِرین: در حالی که خوار و ذلیل اند.

۶۱ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

اللَّهُ: خداوند

الَّذِي: کسی است که

ص: ۱۸۷

(۲۲۴) جلد ۲۴ سوره غافر

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

اللَّيْلَ: شب را

لِتَشْكُنُوا: تا آرام گیرید

فيه: در آن

وَالنَّهَارَ: و روز را

مُبْصِرًا: روشنی بخش،

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خداوند

لَذُو: هر آینه دارای

فَضْلٍ: فضلی است

عَلَى النَّاسِ: بر مردم

وَلَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرًا: بیشتر

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۵)

النَّاسِ: مردم

لَا يَشْكُرُونَ: سپاسگزاری نمی کنند.

ص: ۱۸۸

۶۴ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ اللَّهُ: خدا

الَّذِي: کسی است که

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

الْأَرْضَ: زمین را

قَرَارًا: قرارگاه

وَالسَّمَاءَ: و آسمان را

بِنَاءً: بنائی

وَصَوَّرَكُمْ: و صورت گری کرد شما را،

(۲۲۶) جلد ۲۴ سوره غافر

فَأَحْسَنَ: پس نیکو گردانید

صُوَرَكُمْ: صورت هایتان را

وَرَزَقَكُم: و روزی داد به شما

مِنَ الطَّيِّبَاتِ: از چیزهای پاکیزه.

ص: ۱۸۹

ذَلِكُمْ: این است

اللَّهُ: خدا

رَبُّكُمْ: پروردگارتان،

فَتَبَارَكَ: پس پربرکت

اللَّهُ: خدا

رَبُّ: پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان.

۶۷ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۷)

لِتَكُونُوا شُيُوخًا وَ مِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى مِنْ قَبْلُ وَ لِتَبْلُغُوا أَجَلَ مُسَمًّى وَ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

خَلَقَكُمْ: خلق کرد شما را

مِنْ تُرَابٍ: از خاکی

ثُمَّ: سپس

ص: ۱۹۰

مِنْ نُطْفَةٍ: از نطفه ای

ثُمَّ: سپس

مِنْ عَلَقَةٍ: از خون بسته شده ای

ثُمَّ: سپس

يُخْرِجُكُمْ: خارج می کند شما را

طِفْلاً: به صورت کودکی

ثُمَّ: سپس

لِتَبْلُغُوا: تا برسید

(۲۲۸) جلد ۲۴ سوره غافر

أَسَدًا كُمْ: به رشدتان (سن بلوغ)

ثُمَّ: سپس

لِتَكُونُوا: تا بشوید

شُيُوخًا: پیر، سالمند

وَمِنْكُمْ: و بعضی از شما

مَنْ: کسانی هستند که

يَتَوَفَّى: فوت می کنند

مِنْ قَبْلُ: قبل از آن، پیش از پیری،

وَلْتَبْلُغُوا: و تا برسید

أَجَلًا: به اجلی

مُسَمَّيًّا: معین

وَلَعَلَّكُمْ: و شاید شما

تَعْقِلُونَ: تعقل کنید.

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۹)

۷۹ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَ مِنْهَا تَأْكُلُونَ

اللَّهُ: خدا

الَّذِي: کسی است که

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

الْأَنْعَامَ: چهارپایان را

لِتَرْكَبُوا: تا سوار شوید

مِنْهَا: بعضی از آن ها را،

وَ مِنْهَا: و بعضی از آن ها را

ص: ۱۹۲

تَأْكُلُونَ: بخورید، تغذیه کنید.

۸۰ وَ لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَ لَتُبْلَغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَ عَلَيْهَا وَ عَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

(۲۳۰) جلد ۲۴ سوره غافر

وَ لَكُمْ: و برای شما

فِيهَا: در آن

مَنَافِعُ: منافی است

وَ لَتُبْلَغُوا: و تا برسید

عَلَيْهَا: بر آن

حَاجَةً: به حاجتی که

فِي صُدُورِكُمْ: در سینه های شماست

وَ عَلَيْهَا: و بر آن

وَ عَلَى: و بر

الْفُلْكِ: کشتی

تُحْمَلُونَ: حمل می شوید، سوار می شوید.

ص: ۱۹۳

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۱)

«سوره فصلت»

۱ حمّ

حمّ: از حروف مقطعه

۲ تَنْزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَنْزِيلٌ: نازل شده

مِنَ: از جانب

الرَّحْمَنِ: خدای هستی بخش

الرَّحِيمِ: مهربان.

۳ كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

كِتَابٌ: کتابی است که

فُصِّلَتْ: فصل فصل است

آيَاتُهُ: آیاتش

(۲۳۲) جلد ۲۴ سوره فصلت

قُرْآنًا: قرآنی است

عَرَبِيًّا: عربی

ص: ۱۹۴

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَعْلَمُونَ: بدانند.

۴ بَشِيرًا وَ نَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ

بَشِيرًا: بشارت دهنده

وَ نَذِيرًا: و بیم دهنده است

فَأَعْرَضَ: پس روی گردان شدند

أَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

فَهُمْ: پس ایشان

لَا يَسْمَعُونَ: نمی شنوند.

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۳)

۲۰ حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَ أَبْصَارُهُمْ وَ جُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

حَتَّىٰ إِذَا: تا زمانی که

ما جاءوها: بیایند کنار آن (آتش)

ص: ۱۹۵

شَهِدَ: گواهی می دهد

عَلَيْهِمْ: بر ضد آن ها

سَمِعُهُمْ: گوششان

وَ أَبْصَارُهُمْ: و دیدگانشان

وَ جُلُودُهُمْ: و پوست هایشان

بِما: به خاطر آن چه

كَانُوا يَعْمَلُونَ: انجام می دادند.

۲۱ وَ قَالُوا لِيُجْلُوْدِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَ هُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ

(۲۳۴) جلد ۲۴ سوره فصلت

مَرَّةٍ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

وَ قَالُوا: و گویند:

لِيُجْلُوْدِهِمْ: به پوست های تن خود

لِمَ شَهِدْتُمْ: چرا گواهی دادید

عَلَيْنَا: بر ضد ما؟

قَالُوا: گویند:

ص: ۱۹۶

أَنْطَقْنَا: به سخ در آورده ما را،

اللَّهُ الَّذِي: خدایی که

أَنْطَقَ: به سخن در آورده

كُلَّ شَيْءٍ: هر چیزی را

وَهُوَ: و او

خَلَقَكُمْ: خلق کرد شما را

أَوَّلَ مَرَّةٍ: نخستین بار

وَإِلَيْهِ: و به سوی او

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۵)

تُرْجَعُونَ: باز گردانده می شوید.

۲۲ وَ مَا كُنْتُمْ تَسْتَشِيرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَ لَا أَبْصَارُكُمْ وَ لَا جُلُودُكُمْ وَ لَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ

وَ مَا كُنْتُمْ: و پنهان و مستور نمی کردید

تَسْتَشِيرُونَ: نمی کردید

أَنْ يَشْهَدَ: این که گواهی دهد

ص: ۱۹۷

عَلَيْكُمْ سَمِعَكُمْ: بر شما گوش شما

وَ لَا أَبْصَارُكُمْ: و نه دیدگان شما

وَ لَا جُلُودَكُمْ: و نه پوست های تن شما،

وَ لَكِنْ: ولیکن

ظَنَنْتُمْ: گمان می کردید

أَنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

(۲۳۶) جلد ۲۴ سوره فصلت

لَا يَعْلَمُ: نمی داند

كَثِيرًا مِمَّا: بسیاری از آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید.

۲۳ وَ ذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدِيكُمْ فَأَصْبَحْتُم مِّنَ الْخَاسِرِينَ

وَ ذَلِكُمْ: و این

ظَنُّكُمُ الَّذِي: گمان شما که

ظَنَنْتُمْ: گمان می داشتید

بِرَبِّكُمْ: به پروردگارتان

ص: ۱۹۸

أَزْدِيكُمْ: هلاك کرد شما را،

فَأَصْبَحْتُمْ: پس صبح کردید

مِنَ الْخَاسِرِينَ: (سرانجام) از زیان کاران شدید.

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۷)

۲۶ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَبُونَ

وَقَالَ: و گفتند:

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

لَا تَسْمَعُوا: گوش ندهید

لِهَذَا الْقُرْآنِ: به این قرآن

وَالْغَوْا فِيهِ: و جنجال کنید در آن

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَعْلَبُونَ: غلبه کنید.

۳۴ وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنُ وَلَا السَّيِّئُ ادْفَعِ

ص: ۱۹۹

بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ

(۲۳۸) جلد ۲۴ سوره فصلت

وَلَا تَشْتَوِي: مساوی نیست

الْحَسَنَةُ: نیکی، خوبی

وَلَا السَّيِّئَةُ: و بدی،

ادْفَع: (بدی را) دفع کن

بِالَّتِي: به (روشی) که

هِيَ أَحْسَنُ: آن بهتر است

فَإِذَا الَّذِي: پس ناگاه آن که

بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ: بین تو و بین او

عَدَاوَةٌ: دشمنی بود،

كَأَنَّهُ وَلِيٌّ: گویی که او دوستی

حَمِيمٌ: گرم و صمیمی گشته است.

۳۵ وَ مَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَ مَا يُلْقِيهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ

ص: ۲۰۰

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۹)

وَمَا يُلْقِيهَا: و دریافت نمی کنند آن را

إِلَّا الَّذِينَ: مگر کسانی که

صَبَرُوا: صبر کردند

وَمَا يُلْقِيهَا: و دریافت نمی کنند آن را

إِلَّا: مگر (کسانی که)

ذُو حَظٍّ: دارای بهره

عَظِيمٍ: بزرگی (از ایمان و تقوا) هستند.

۳۶ وَ إِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

وَ إِمَّا: و اگر

يَنْزَغَنَّكَ: وسوسه شدی تو

مِنَ الشَّيْطَانِ: از جانب شیطان

نَزْغٌ: وسوسه ای،

(۲۴۰) جلد ۲۴ سوره فصلت

فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ: پس پناه ببر به خدا،

إِنَّهُ: به درستی که او

ص: ۲۰۱

هُوَ السَّمِيعُ: اوست شنوای

الْعَلِيمُ: دانا.

۴۴ وَ لَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ أَعْجَمِيًّا وَعَرَبِيًّا قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَ شِفَاءً وَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فَيَاذَنبِهِمْ
وَقُرْ وَ هُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ

وَلَوْ: و اگر

جَعَلْنَاهُ: قرار می دادیم آن را

قُرْآنًا: قرآنی

أَعْجَمِيًّا: غیر عربی

لَقَالُوا: حتما می گفتند:

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۱)

لَوْلَا فُصِّلَتْ: چرا روشن نیست، جدای از هم نیست

آيَاتُهُ: آیاتش،

أَعْجَمِيًّا: آیا قرآن عجمی

وَعَرَبِيًّا: و پیامبری عربی؟

ص: ۲۰۲

قُلْ هُوَ: بگو: این

لِلَّذِينَ: برای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اند

هُدًى: هدایت

وَ شِفَاءً: و شفاست

وَالَّذِينَ: و کسانی که

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند

فِي آذَانِهِمْ: در گوش هایشان

وَقُرٌّ: سنگینی است

وَهُوَ: و این (قرآن)

(۲۴۲) جلد ۲۴ سوره فصلت

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

عَمًى: مایه کوری است،

أُولَئِكَ: (گویی) آنان

يُنَادُونَ: صدا زده می شوند

مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ: از مکانی دور.

ص: ۲۰۳

۴۶ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَ مَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَ مَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ

مَنْ عَمِلَ: هر کس انجام دهد

صَالِحًا: عمل صالحی

فَلِنَفْسِهِ: پس به سود خود اوست،

وَ مَنْ أَسَاءَ: و هر کس بدی کند

فَعَلَيْهَا: پس به ضرر خود اوست.

وَ مَا رَبُّكَ: و نیست پروردگار تو

سوره فضلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۳)

بِظَلَّامٍ: ستمکار

لِّلْعَبِيدِ: به بندگان.

«پایان جزء ۲۴»

ص: ۲۰۴

۴۹ لَا يَسْأَلُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيُوسِسْ قَنُوطٌ

لَا يَسْأَلُ: خسته نمی شود

الْإِنْسَانُ: انسان

مِنْ دُعَاءٍ: از درخواست

لُخَيْرٍ: خیر

وَإِنْ مَسَّهُ: و اگر برسد به او

الشَّرُّ: بدی

فَيُوسِسْ: پس بسیار مأیوس

قَنُوطٌ: و بسیار ناامید می گردد.

۵۰ وَلَئِنْ أَدْفَنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هَذَا لِي وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنَى

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۵)

فَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَ لَنَذِقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ

وَلَيْتُنَّ: و هر آینه اگر

أَذَقْنَا: بچشانیم به او

رَحْمَةً: رحمتی

مِنَّا: از جانب خود

مِنْ بَعْدٍ: از بعد

ضَرَاءً: ضرری که

مَسَّتْهُ: رسیده به او

لَيَقُولَنَّ: حتما خواهد گفت:

هذا لي: این (به خاطر استحقاق) من است

وَمَا أَظُنُّ: و گمان نمی کنم

السَّاعَةَ: که قیامت

قَائِمَةً: برپا شود

(۲۴۶) جلد ۲۵ سوره فضلت

وَلَيْتُنَّ: و هر آینه اگر

رُجِعْتُ: بازگردانده شوم

إِلَى رَبِّي: به سوی پروردگارم،

إِنَّ لِي: همانا برای من

ص: ۲۰۶

عِنْدَهُ: نزد او

لِلْحُسْنَى: (منزلتی) نیکوتر است،

فَلَنَسَبَنَّ: پس حتماً خبر می دهیم

الَّذِينَ: به آنان که

كَفَرُوا: کافر شدند

بِمَا: آن چه را که

عَمِلُوا: عمل کردند

وَلَنَذِيقَنَّهُمْ: و قطعاً می چشانیم آن ها را

مِنْ عَذَابٍ: از عذابی

عَلِيظٍ: سخت، شدید.

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۷)

۵۱ وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَا بِنَجَابِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ

وَإِذَا: و هرگاه

أَنْعَمْنَا: نعمت دادیم

عَلَى الْإِنْسَانِ: بر انسان

ص: ۲۰۷

أَعْرَضَ: روی گرداند

وَنَا بِجَانِبِهِ: و کناره گرفت

وَ إِذَا مَسَّهُ: و هرگاه رسیده به او

الشَّرُّ: بدی،

فَذُو دُعَاءٍ: پس دعای

عَرِيضٍ: عریض و طویل داشت.

۵۳ سُنُّرِيهِمْ اِيَاتِنَا فِي الْاَفَاقِ وَ فِي اَنْفُسِهِمْ

(۲۴۸) جلد ۲۵ سوره فصلت

حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوْ لَمْ يَكُنْ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

سُنُّرِيهِمْ: به زودی نشان می دهیم به آن ها

اِيَاتِنَا: نشانه های خود را

فِي الْاَفَاقِ: در اطراف جهان

وَ فِي اَنْفُسِهِمْ: و در جان هایشان

حَتَّى يَتَبَيَّنَ: تا روشن شود

لَهُمْ: برایشان

ص: ۲۰۸

أَنَّهُ: همانا او

الْحَقُّ: حق است

أَوَلَمْ يَكْفِ: آیا و کافی نیست

بِرَبِّكَ: که پروردگار تو

أَنَّهُ: همانا او

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۹)

شَهِيدٌ: شاهد و گواه است؟

ص: ۲۰۹

«سوره شوری»

۱ حمّآ

حمّآ: از حروف مقطّعه

۲ عآسآقآ

عآسآقآ: از حروف مقطّعه

۳ كَذٰلِكَ يُوحٰى اِلَيْكَ وَاِلٰى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكَ اللّٰهُ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ

كَذٰلِكَ: اين گونه

يُوحٰى: وحى مى كند

اِلَيْكَ: به سوى تو

وَاِلٰى الَّذِيْنَ: و به سوى آنان كه

مِنْ قَبْلِكَ: قبل از تو بودند،

سوره شورى لغات و مفاهيم قرآن كريم (۲۵۱)

اللّٰهُ: خداوند

الْعَزِيْزُ: شكست ناپذير

ص: ۲۱۰

الْحَكِيمُ: حكيم.

۴ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

لَهُ: برای اوست

مَا فِي: آن چه در

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي: و آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است،

وَهُوَ الْعَلِيُّ: و او بلند مرتبه

الْعَظِيمُ: بزرگ است.

(۲۵۲) جلد ۲۵ سوره شوری

۵ تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

تَكَادُ: نزدیک است

ص: ۲۱۱

السَّمَوَاتُ: آسمان ها

يَتَفَطَّرُونَ: از هم بشکافند

مِنْ فَوْقِهِنَّ: از قسمت بالایشان،

وَالْمَلَائِكَةُ: و فرشتگان

يُسَبِّحُونَ: تسبیح می کنند

بِحَمْدٍ: به حمد

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

وَيَسْتَغْفِرُونَ: و طلب آمرزش می کنند

لِمَنْ: برای کسانی که

فِي الْأَرْضِ: در زمین هستند.

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۳)

أَلَا: آگاه باش

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که

هُوَ الْغَفُورُ: او، آمرزنده

الرَّحِيمُ: مهربان است.

۶ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيظٌ

ص: ۲۱۲

عَلَيْهِمْ وَ مَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

اتَّخَذُوا: گرفتند

مِنْ دُونِهِ: غیر از او را

أَوْلِيَاءَ: سرپرست،

اللَّهُ: خداوند

حَفِيظٌ: حافظ، مراقب

عَلَيْهِمْ: بر آن هاست

(۲۵۴) جلد ۲۵ سوره شوری

وَ مَا أَنْتَ: و نیستی تو

عَلَيْهِمْ: بر ایشان

بِوَكِيلٍ: وکیل .

۷ وَ كَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَ تُنذِرَ يَوْمَ الْجُمُعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَ فَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

ص: ۲۱۳

أَوْحَيْنَا: وحی کردیم ما

إِلَيْكَ: به سوی تو

قُرْآنًا عَرَبِيًّا: قرآنی عربی

لِتُنذِرَ: تا بیم دهی

أُمَّ الْقُرَى: اهل مکه

وَمَنْ: و کسانی را که

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۵)

حَوْلَهَا: پیرامون آن هستند

وَتُنذِرَ: و بیم دهی

يَوْمَ: از روزی که

الْجَمْعِ: (همه خلائق) جمعند

لَا رَيْبَ: که شکی نیست

فِيهِ: در آن،

فَرِيقٌ: گروهی

فِي الْجَنَّةِ: در بهشت

وَفَرِيقٌ: و گروهی

فِي السَّعِيرِ: در آتش شعله ورنند.

ص: ۲۱۴

۸ وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَ لَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَ الظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا نَصِيرٍ

وَ لَوْ: و اگر

(۲۵۶) جلد ۲۵ سوره شوری

شاء الله: می خواست خدا

لَجَعَلَهُمْ: هر آینه قرار می داد آن ها را

أُمَّةً وَاحِدَةً: امت واحدی

وَ لَكِنْ: ولیکن

يُدْخِلُ: داخل می کند

مَنْ يَشَاءُ: هر که را بخواهد

فِي رَحْمَتِهِ: در رحمتش،

وَ الظَّالِمُونَ: و ظالمان

مَا لَهُمْ: نیست برای آن ها

مِنْ: هیچ

وَلِيٍّ: سرپرستی، دوستی

وَ لَا نَصِيرٍ: و نه یاورى.

ص: ۲۱۵

۱۲ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ يَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۷)

لَهُ: برای اوست

مَقَالِيدُ: کلیدهای

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین،

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس که

يَشَاءُ: بخواهد

وَ يَقْدِرُ: و تنگ می گیرد،

إِنَّهُ: همانا او

بِكُلِّ شَيْءٍ: به هر چیزی

عَلِيمٌ: داناست.

۱۳ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا

ص: ۲۱۶

وَ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَ مَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَ مُوسَى وَ عِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَ لَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ
اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَ يَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ

شَرَعَ: تشریح کرد، مقرر نمود

لَكُمْ: برای شما

مِنَ الدِّينِ: از دین

ما: آن چه را که

وَصَّى: توصیه کرد

بِهِ نُوحًا: آن را به نوح

وَ الَّذِي: و آن که

أَوْحَيْنَا: وحی کردیم

إِلَيْكَ: به سوی تو

وَ مَا وَصَّيْنَا: و آن چه توصیه کردیم

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۹)

بِهِ إِبْرَاهِيمَ: آن را به ابراهیم

وَ مُوسَى: و موسی

ص: ۲۱۷

وَ عِيسَى: و عیسی،

أَنْ أَقِيمُوا: این که به پا دارید

الدِّينَ: دین را

وَلَا تَتَفَرَّقُوا: و تفرقه سازی نکنید

فِيهِ: در آن،

كَبِيرًا: بزرگ است، سخت است

عَلَى الْمُشْرِكِينَ: بر مشرکین

ما: آن چه

تَدْعُوهُمْ: دعوتشان می کنی

إِلَيْهِ: به سوی آن،

اللَّهُ: خداوند

يَجْتَبِي: برمی گزیند

(۲۶۰) جلد ۲۵ سوره شوری

إِلَيْهِ: به سوی خود

ص: ۲۱۸

مَنْ يَشَاءُ: هر که را بخواهد

وَيَهْدِي: و هدایت می کند

إِلَيْهِ: به سوی خود

مَنْ: هر که را

يُنَبِّئُ: (به خدا) روی آورد

۱۵ فَلِذَلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ هُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

فَلِذَلِكَ: پس برای این (دین اسلام)

فَادْعُ: پس دعوت کن

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۱)

وَاسْتَقِمْ: و استقامت کن

كَمَا: همان گونه که

أُمِرْتُ: مأمور شدی،

وَلَا تَتَّبِعْ: و پیروی نکن

أَهْوَاءَ هُمْ: هوی و هوس های آن ها را،

وَقُلْ: و بگو:

ص: ۲۱۹

امنتُ: ایمان آورده ام

بِمَا: به آن چه که

انزل: نازل کرده

اللَّهُ: خداوند

مِنْ كِتَابٍ: از کتاب،

وَأُمُورٍ: و مأمورم

لِاعْدَالٍ: تا به عدالت رفتار کنم

بَيْنَكُمْ: بین شما،

(۲۶۲) جلد ۲۵ سوره شوری

اللَّهُ: خداوند

رَبُّنَا: پروردگار ما

وَرَبُّكُمْ: و پروردگار شما

لَنَا: برای ماست

أَعْمَالُنَا: اعمال ما

وَلَكُمْ: و برای شماست

أَعْمَالِكُمْ: اعمال شما،

لَا حُجَّةَ: دلیلی نیست، بحث و جدلی نیست

ص: ۲۲۰

بَيْنَنَا: میان ما

وَبَيْنَكُمْ: و میان شما،

اللَّهُ: خداوند

يَجْمَعُ: جمع می کند

بَيْنَنَا: بین ما،

وَ إِلَيْهِ: و به سوی اوست

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۳)

الْمَصِيرُ: بازگشت.

۲۰ مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ

مَنْ: هر کس

كَانَ يُرِيدُ: بخواهد

حَرْثَ: کشت

الْآخِرَةِ: آخرت را

نَزِدْ لَهُ: می افزایم برایش

ص: ۲۲۱

فِي حَزْبِهِ: در کشتش،

وَمَنْ: و هر کس

كَانَ يُرِيدُ: بخواهد

حَزْبٌ: کشت

(۲۶۴) جلد ۲۵ سوره شوری

الدُّنْيَا: دنیا را،

تُوْتَهُ: می دهیم به او

مِنْهَا: از آن

وَمَا لَهُ: و نیست برای او

فِي الْآخِرَةِ: در آخرت

مِنْ: هیچ

نَصِيبٍ: نصیبی، بهره ای.

۲۵ وَ هُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ

وَهُوَ الَّذِي: و او کسی است که

يَقْبَلُ: قبول می کند

ص: ۲۲۲

التَّوْبَةَ: توبه را

عَنْ عِبَادِهِ: از بندگانش

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۵)

وَيَعْفُوا: و عفو می کند، در می گذرد

عَنِ السَّيِّئَاتِ: از بدی ها

وَيَعْلَمُ: و می داند

مَا تَفْعَلُونَ: آن چه انجام می دهید.

۲۶ وَ يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ

وَيَسْتَجِيبُ: و اجابت می کند (دعای)

الَّذِينَ: کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

وَيَزِيدُهُمْ: و زیاد می کند، می افزایش

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

ص: ۲۲۳

(۲۶۶) جلد ۲۵ سوره شوری

وَ الْكَافِرُونَ: و کافران،

لَهُمْ: برای ایشان است

عَذَابٌ شَدِيدٌ: عذابی سخت.

۲۷ وَ لَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَ لَكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ

وَ لَوْ بَسَطَ: و اگر وسعت می داد

اللَّهُ: خداوند

الرِّزْقَ: روزی را

لِعِبَادِهِ: بر بندگانش،

لَبَغَوْا: حتما سرکشی می کردند

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

وَ لَكِنْ: ولیکن

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۷)

يُنَزِّلُ: نازل می کند

بِقَدَرٍ: به مقدار

مَا يَشَاءُ: آن چه که می خواهد.

ص: ۲۲۴

إِنَّهُ: همانا او

بِعِبَادِهِ: به بندگانش

خَيْرٌ: آگاه

بَصِيرٌ: و بیناست.

۲۸ وَ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَ هُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ

وَ هُوَ: و او

الَّذِي: کسی است که

يُنَزِّلُ: نازل می کند

الْغَيْثَ: باران را

(۲۶۸) جلد ۲۵ سوره شوری

مِنْ بَعْدِ: از بعد

مَا قَنَطُوا: آن که ناامید شدند

وَ يَنْشُرُ: و نشر می دهد، می گسترده

رَحْمَتَهُ: رحمتش را،

وَ هُوَ الْوَلِيُّ: و او سرپرست

الْحَمِيدُ: ستوده است.

ص: ۲۲۵

۲۹ وَ مِنْ آيَاتِهِ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ مَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَ هُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ

وَ مِنْ آيَاتِهِ: و از نشانه هایش،

خَلَقُ: آفرینش

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین است

وَ مَا بَثَّ: و آن چه پخش کرد

فِيهِمَا: در آن دو

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۹)

مِنْ دَابَّةٍ: از جنندگان،

وَ هُوَ عَلَى: و او بر

جَمْعِهِمْ: جمع کردنشان

إِذَا يَشَاءُ: هر گاه که بخواهد

قَدِيرٌ: قادر است.

۳۰ وَ مَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبْتُمْ أَيْدِيكُمْ وَ يَغْفُوا عَنْ كَثِيرٍ

وَ مَا أَصَابَكُمْ: و آن چه برسد شما را

ص: ۲۲۶

مِنْ مُصِيبِهِ: از مصیبتی،

فَبِمَا: پس به خاطر آن چه

كَسَبَتْ: کسب کرد

أَيَّدِيكُمْ: دست های شما، می باشد

وَيَعْفُوا: و عفو می کند، در می گذرد

(۲۷۰) جلد ۲۵ سوره شوری

عَنْ كَثِيرٍ: از بسیاری.

۳۱ وَ مَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا نَصِيرٍ

وَ مَا أَنْتُمْ: و نیستند شما

بِمُعْجِزِينَ: عاجز کننده (خدا)

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

وَ مَا لَكُمْ: و نیست برای شما

مِنْ دُونِ: غیر از

اللَّهُ: خدا

مِنْ وَلِيٍّ: هیچ سرپرستی

وَ لَا نَصِيرٍ: و نه یاور.

ص: ۲۲۷

۳۲ وَ مِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ

وَ مِنْ: و از

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۱)

آیاتِه: نشانه هایش

الْجَوَارِ: کشتی هایی است

فِي الْبَحْرِ: در دریا

كَالْأَعْلَامِ: مانند کوه ها.

۳۳ إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

إِنْ يَشَأْ: اگر بخواهد

يُسْكِنِ الرِّيحَ: ساکن می کند باد را،

فَيَظْلَلْنَ: پس می مانند، متوقف می شوند

رَوَاكِدَ: بی حرکت

عَلَى ظَهْرِهِ: بر پشتش

إِنَّ فِي ذَلِكَ: به درستی که در این

لَآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

(۲۷۲) جلد ۲۵ سوره شوری

لِكُلِّ صَبَّارٍ: برای هر صبرکننده

ص:

شُكُورٍ: شکر گزار.

۳۸ وَ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ أَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

وَ الَّذِينَ: و آنان که

اسْتَجَابُوا: اجابت کردند

لِرَبِّهِمْ: برای پروردگارشان

وَ أَقَامُوا: و برپا داشتند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَ أَمْرُهُمْ: و کارشان

شُورَى: مشورت کردن

بَيْنَهُمْ: بین خودشان است

وَ مِمَّا: و از آن چه

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۳)

رَزَقْنَاهُمْ: روزی دادیم ایشان را

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند.

ص: ۲۲۹

«سوره زخرف»

۱ حمّآ

حمّآ: از حروف مقطّعه

۲ وَ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

وَ الْكِتَابِ:

الْمُبِينِ:

۳ اِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

اِنَّا: همانا ما

جَعَلْنَاهُ: قرار دادیم آن را

قُرْآنًا: قرآنی

عَرَبِيًّا: عربی

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۵)

تَعْقِلُونَ: تعقل کنید.

۹ وَ لَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

ص: ۲۳۰

لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ

وَلَيْسَ: و هر آینه اگر

سَأَلْتَهُمْ: بررسی از ایشان

مَنْ خَلَقَ: چه کسی خلق کرده

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را

لَيَقُولُنَّ: حتما می گویند:

خَلَقَهُنَّ: خلق کرده آن ها را

الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ: خداوند عزیز و دانا

۱۰ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَ جَعَلَ لَكُمْ

(۲۷۶) جلد ۲۵ سوره زخرف

فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

الَّذِي: آن کسی که

جَعَلَ لَكُمْ: قرار داد برای شما

الْأَرْضَ: زمین را

مَهْدًا: گهواره، استراحت گاه

وَ جَعَلَ لَكُمْ: و قرارداد برای شما

ص: ۲۳۱

فِيهَا سُبُلًا: در آن راه هایی

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَهْتَدُونَ: هدایت شوید.

۱۱ وَ الَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ

وَ الَّذِي: و آن کسی که

نَزَّلَ: نازل کرد

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۷)

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی

بِقَدَرٍ: به اندازه،

فَأَنْشَرْنَا: پس زنده کردیم

بِهِ: به وسیله آن

بَلْدَةً: سرزمین

مَيِّتًا: مرده را،

كَذَلِكَ: این چنین

تُخْرَجُونَ: (از قبرها) خارج کرده می شوید.

ص: ۲۳۲

۱۲ وَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَ الْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ

وَ الَّذِي: و آن کسی که

خَلَقَ: خلق کرد

الْأَزْوَاجَ: زوج ها را

(۲۷۸) جلد ۲۵ سوره زخرف

كُلَّهَا: همه اش را

وَ جَعَلَ: و قرار داد

لَكُمْ: برای شما

مِنَ الْفُلْكِ: از کشتی ها

وَ الْأَنْعَامِ: و چهارپایان

ما تَرْكَبُونَ: آنچه سوار می شوید.

۱۳ لَتَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَ تَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَ مَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ

لَتَسْتَوُوا: تا مستقر شوید

عَلَى ظُهُورِهِ: بر پشت آن ها

ص: ۲۳۳

ثُمَّ تَذَكَّرُوا: سپس یاد کنید

نِعْمَةً: نعمت

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۹)

رَبِّكُمْ: پروردگارتان را

إِذَا: هنگامی که

اسْتَوَيْتُمْ: قرار گرفتید

عَلَيْهِ: بر آن،

وَقُولُوا: و بگویید:

سُبْحَانَ: پاک و منزّه است

الَّذِي: آن که

سَخَّرَ لَنَا: مسخر کرد برای ما

هذا: این را

وَمَا كُنَّا: و نبودیم ما

لَهُ مُقَرَّنِينَ: آن را، رام کنندگان.

۱۴ وَ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ

وَ إِنَّا: و به درستی که ما

(۲۸۰) جلد ۲۵ سوره زخرف

إِلَى: به سوی

ص: ۲۳۴

رَبَّنَا: پروردگارمان

لَمُنْقَلِبُونَ: یقیناً باز می گردیم.

۳۲ أَهْمُ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمٌ مِّنْ بَيْنِهِمْ مَعِيشَتُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ
بَعْضًا سُخْرِيًّا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ

أَهْمُ: آیا ایشان

يَقْسِمُونَ: تقسیم می کنند

رَحْمَتِ: رحمت

رَبِّكَ: پروردگار تو را؟

نَحْنُ: ما

قَسَمْنَا: تقسیم کردیم

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۱)

بَيْنَهُمْ: بین آن ها

مَعِيشَتُهُمْ: معیشتشان را

فِي الْحَيَاةِ: در زندگی

ص: ۲۳۵

الدُّنْيَا: دنیا،

وَرَفَعْنَا: و بالا بردیم

بَعْضَهُمْ: بعضی از ایشان را

فَوْقَ: بالاتر از

بَعْضٍ: بعضی دیگر

دَرَجَاتٍ: از نظر درجات،

لِيَتَّخِذَ: تا بگیرند

بَعْضَهُمْ: بعضی از آن ها

بَعْضًا: بعضی دیگر را

سُخْرِيًّا: به خدمت.

وَرَحْمَتٌ: و رحمت

(۲۸۲) جلد ۲۵ سوره زخرف

رَبِّكَ: پروردگار تو

خَيْرٌ مِّمَّا: بهتر است از آن چه

يَجْمَعُونَ: جمع می کنند.

۳۳ وَ لَوْ لَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا

ص: ۲۳۶

لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُوتِيَهُمْ سُقْفًا مِنْ فِضَّةٍ وَ مَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ

وَلَوْ: و اگر

لَا أَنْ يَكُونَ: نبود این که باشند

النَّاسِ أُمَّةً: مردم امتی

وَاحِدَةً: واحد (در انکار خدا)

لَجَعَلْنَا: حتما قرار می دادیم

لِمَنْ: برای آنان که

يَكْفُرُ: کفر می ورزند

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۳)

بِالرَّحْمَنِ: به خدای رحمان

لِيُوتِيَهُمْ: برای خانه هایشان

سُقْفًا: سقفی

مِنْ فِضَّةٍ: از نقره

وَ مَعَارِجَ: و نردبان هایی که

عَلَيْهَا: بر آن

يَظْهَرُونَ: بالا بروند.

ص: ۲۳۷

۳۴ وَ لِيُوتِيَهُمْ أَبْوَابًا وَ سُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكُونَ

وَ لِيُوتِيَهُمْ: و برای خانه هایشان

أَبْوَابًا: درها

وَ سُرُرًا: و تخت هایی

عَلَيْهَا: که بر آن

يَتَّكُونَ: تکیه زنند.

(۲۸۴) جلد ۲۵ سوره زخرف

۳۵ وَ زُخْرُفًا وَ إِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ

وَ زُخْرُفًا: و زر و زیورها، انواع وسایل تجملی،

وَ إِنْ: و نیست

كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا: همه این ها مگر

مَتَاعٌ: کالای

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا: زندگی دنیا،

وَ الْآخِرَةُ: و آخرت

عِنْدَ رَبِّكَ: نزد پروردگارت

لِلْمُتَّقِينَ: برای پرهیزکاران است.

ص: ۲۳۸

۳۶ وَ مَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِيضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ

وَمَنْ: و هر کس

يَعِشْ: دل بگرداند

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۵)

عَنْ ذِكْرٍ: از یاد

الرَّحْمَنِ: خدای رحمان،

نُقِيضٌ: می گماریم، فراهم می کنیم

لَهُ شَيْطَانًا: برای او شیطانی،

فَهُوَ: پس او

لَهُ قَرِينٌ: برایش همدم باشد.

۳۷ وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ

وَإِنَّهُمْ: و همانا آن ها

لَيَصُدُّونَهُمْ: حتما بازمی دارند ایشان را

عَنِ السَّبِيلِ: از راه

وَ يَحْسَبُونَ: و خیال می کنند، می پندارند

ص: ۲۳۹

أَنَّهُمْ: که آن ها

(۲۸۶) جلد ۲۵ سوره زخرف

مُهْتَدُونَ: هدایت یافتگانند.

۳۸ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ

حَتَّىٰ إِذَا: تا زمانی که

جَاءَنَا: بیاید نزد ما

قَالَ: گوید:

يَا لَيْتَ: ای کاش

بَيْنِي: بین من

وَبَيْنَكَ: و بین تو

بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ: فاصله مشرق و مغرب بود

فَبِئْسَ: پس چه بد

الْقَرِينُ: همدمی بودی.

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۷)

۳۹ وَ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ

ص: ۲۴۰

وَلَنْ: و هرگز

يَنْفَعَكُم: سود نمی دهد شما را

الْيَوْمَ: امروز

إِذْ: آن گاه که

ظَلَمْتُمْ: ستم کردید،

أَنْكُمْ: همانا شما

فِي الْعَذَابِ: در عذاب

مُشْتَرِكُونَ: مشترک خواهید بود.

۵۴ فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَاطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

فَاسْتَخَفَّ: پس سبک مغز کرد

(۲۸۸) جلد ۲۵ سوره زخرف

قَوْمَهُ: قومش را

فَاطَاعُوهُ: پس اطاعت کردند او را

إِنَّهُمْ كَانُوا: همانا ایشان بودند

قَوْمًا فَاسِقِينَ: قومی فاسق.

ص: ۲۴۱

«سوره دخان»

۱ حمّٰ

حمّٰ: از حروف مقطّعه

۲ وَ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

وَ الْكِتَابِ: قسم به کتاب

الْمُبِينِ: روشنگر.

۳ اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ فِى لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ اِنَّا كُنَّا مُنذِرِيْنَ

اِنَّا: به درستی که ما

اَنْزَلْنَاهُ: نازل کردیم آن را

فِى لَيْلَةٍ: در شبی

مُبَارَكَةٍ: مبارک

اِنَّا: به درستی که ما

(۲۹۰) جلد ۲۵ سوره دخان

كُنَّا: (همواره) بودیم

مُنذِرِيْنَ: بیم دهنده.

۴ فِىهَا يُفْرَقُ كُلُّ اَمْرٍ حَكِيْمٍ

ص: ۲۴۲

فیهما: در آن (شب)

يُفْرَقُ: از هم جدا می شود، تدبیر می شود

كُلُّ أَمْرٍ: هر کار

حَكِيمٍ: حکیمانه ای

۵ أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

أَمْرًا: امری، فرمانی

مِنْ عِنْدِنَا: از نزد ماست،

إِنَّا: به درستی که ما

كُنَّا: (همواره) بودیم

مُرْسِلِينَ: فرستندگان.

سوره دخان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۱)

۶ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

رَحْمَةً: رحمتی است

مِنْ رَبِّكَ: از جانب پروردگارت

إِنَّهُ: همانا او

هُوَ السَّمِيعُ: اوست شنوای

ص: ۲۴۳

الْعَلِيمُ: دانا.

۷ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ كُنتُمْ مُوقِنِينَ

رَبِّ السَّمَوَاتِ: پروردگار آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین

وَمَا: و آن چه

بَيْنَهُمَا: بین آن دو است،

(۲۹۲) جلد ۲۵ سوره دخان

إِنَّ كُنتُمْ: اگر باشید

مُوقِنِينَ: اهل یقین.

۵۸ فَإِنَّمَا يَسْرُنَا بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

فَإِنَّمَا: پس جز این نیست که

يَسْرُنَا: آسان کردیم آن را

بِلِسَانِكَ: به زبان تو

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَتَذَكَّرُونَ: متذکر شوند.

ص: ۲۴۴

«سوره جاثیه»

۱ حمّ

حمّ:

۲ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ: نازل شده است

مِنَ اللَّهِ: از جانب خداوند

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر

الْحَكِيمِ: حکیم.

۳ إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ

إِنَّ: به درستی که

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین

لَآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

(۲۹۴) جلد ۲۵ سوره جاثیه

لِلْمُؤْمِنِينَ: برای مؤمنان.

ص: ۲۴۵

۴ وَ فِي خَلْقِكُمْ وَ مَا يُبَيِّنُ مِنْ دَائِهِ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

وَ فِي خَلْقِكُمْ: و در خلقت شما

وَ مَا يُبَيِّنُ: و آن چه نشر می دهد

مِنْ دَائِهِ: از جنبندگان

آيَاتٌ: نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُوقِنُونَ: یقین دارند.

۵ وَ اِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَآخِياً بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ تَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۵)

وَ اِخْتِلَافِ: و در رفت و آمد

اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ: شب و روز

وَ مَا اَنْزَلَ: و آن چه نازل کرده

اللّٰهُ: خدا

ص: ۲۴۶

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مِن رِزْقٍ: از روزی

فَأَحْيَا: پس زنده کرده

بِهِ الْأَرْضَ: به وسیله آن زمین را

بَعْدَ مَوْتِهَا: بعد از مرگش،

و تَضْرِيْفٍ: و در گرداندن

الرِّياحِ: بادهای،

آیات: نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَعْقِلُونَ: اندیشه می کنند.

(۲۹۶) جلد ۲۵ سوره جاثیه

۶ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعَدَ اللَّهُ وَ آيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ

تِلْكَ آيَاتُ: این ها آیاتِ

اللَّهِ: خداوند است که

نَتْلُوهَا: تلاوت می کنیم آن را

ص: ۲۴۷

عَلَيْكَ: بر تو

بِالْحَقِّ: به حق،

فَبَأَيِّ: پس به کدام

حَدِيثٍ: سخن

بَعْدَ اللَّهِ: بعد از (سخن) خدا

وَ آيَاتِهِ: و آیاتش

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند؟

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۷)

۷ وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ

وَيْلٌ لِّكُلِّ: وای بر هر

أَفَّاكٍ: دروغ پرداز

أَثِيمٍ: گنه پیشه.

۸ يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

يَسْمَعُ: می شنود

ص: ۲۴۸

آیاتِ اللّهِ: آیاتِ خدا را که

تُنلّی: خوانده می شود

عَلَيْهِ: بر او

ثُمَّ: سپس

يُصِرُّ: اصرار می ورزد

مُسْتَكْبِرًا: متکبرانه

(۲۹۸) جلد ۲۵ سوره جاثیه

كَأَنَّ: گویی

لَمْ يَسْمَعْهَا: نشنیده آن را،

فَبَشَّرُهُ: پس بشارت بده او را

بِعَذَابٍ: به عذاب

أَلِيمٍ: دردناک .

۹ وَ إِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا نِ اتَّخَذَهَا هُزُؤًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

وَ إِذَا: و وقتی

عَلِمَ: آگاه شود، بداند

ص: ۲۴۹

مِنْ آيَاتِنَا: از آیات ما

شَيْئًا: چیزی،

اتَّخَذَهَا: می گیرد آن را

هُزُوا: به تمسخر،

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۹)

أُولَئِكَ: آنان

لَهُمْ: برای ایشان است

عَذَابٌ: عذابی

مُهَيَّنُّ: خوارکننده.

۱۰ مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمَ وَلَا يُعْنَى عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

مِنْ وَرَائِهِمْ: از پشت سرشان

جَهَنَّمَ: جهنم است،

وَلَا يُعْنَى: و بی نیاز نمی کند

عَنْهُمْ ما: از ایشان آن چه را که

ص: ۲۵۰

كَسَبُوا شَيْئًا: كسب کردند چیزی

وَلَا مَا: و نه آن چه را

(۳۰۰) جلد ۲۵ سوره جاثیه

اتَّخَذُوا: گرفتند، اختیار نمودند

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر از خدا

أَوْلِيَاءَ: دوستانی،

وَلَهُمْ: و برای ایشان

عَذَابٌ عَظِيمٌ: عذابی بزرگ است.

۱۱ هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزِ أَلِيمٍ

هذا: این (قرآن)

هُدًى: مایه هدایت است.

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

بِآيَاتِ: به آیات

رَبِّهِمْ: پروردگارشان،

ص: ۲۵۱

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۱)

لَهُمْ عَذَابٌ: برایشان عذابی

مِنْ رِجْزٍ: از اضطرابی

أَلِيمٌ: دردناک است.

۱۲ اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ لَتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَ لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

اللَّهُ الَّذِي: خداوند کسی است که

سَخَّرَ: مسخر کرد

لَكُمْ: برای شما

الْبَحْرَ: دریا را

لَتَجْرِيَ: تا جاری شوند

الْفُلُكُ فِيهِ: کشتی ها در آن

بِأَمْرِهِ: به فرمانش

وَ لَتَبْتَغُوا: و تا بهره بگیرید

(۳۰۲) جلد ۲۵ سوره جاثیه

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش

وَ لَعَلَّكُمْ: و شاید شما

ص: ۲۵۲

تَشْكُرُونَ: تشکر کنید.

۱۳ وَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

وَ سَخَّرَ: و مسخر کرد

لَكُمْ ما: برای شما آن چه

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

وَ ما: و آن چه

فِي الْأَرْضِ: در زمین است،

جَمِيعًا مِنْهُ: که همه از اوست.

إِنَّ فِي ذَلِكَ: به درستی که در این

لَآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۳)

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَتَفَكَّرُونَ: تفکر می کنند.

۲۰ هَذَا بَصَائِرٌ لِلنَّاسِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِقَوْمٍ

ص: ۲۵۳

يُوقِنُونَ

هذا: این (قرآن)

بَصَائِرُ: مایه بینایی

لِلنَّاسِ: برای مردم

وَهُدًى: و هدایت

وَرَحْمَةً: و رحمتی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُوقِنُونَ: یقین دارند.

«پایان جزء ۲۵»

ص: ۲۵۴

(۳۰۴) جلد ۲۵ سوره جاثیه

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۵)

«سوره احقاف»

۱ حمّآ

حمّآ: از حروف مقطعه

۲ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

تَنْزِيلُ: نازل شدن

الْكِتَابِ: کتاب

مِنْ: از جانب

اللَّهِ: خداوند

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر

الْحَكِيمِ: حکیم است.

۳ مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا

(۳۰۶) جلد ۲۶ سوره احقاف

مُعْرِضُونَ

مَا خَلَقْنَا: لقم نکردیم

ص: ۲۵۵

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را

وَمَا: و آن چه را

بَيْنَهُمَا: بین آن دوست

إِلَّا: مگر

بِالْحَقِّ: به حق

وَأَجَلٍ: و تا سرآمدی

مُسَمَّيٍّ: معین،

وَالَّذِينَ: و آنان که

كَفَرُوا: کافر شدند

عَمَّا: از آن چه

أُنذِرُوا: بیم داده شدند

سوره احقاف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۷)

مُعْرِضُونَ: روی گردانند.

۱۵ وَ وَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِإِحْسَانِ أُمَّهُ كَرَهَا وَ وَضَعَتْهُ كُرْهَا وَ حَمَلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ

ص: ۲۵۶

شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سِنَهُ قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتِكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

وَصَيِّنَا: و سفارش نمودیم

الْإِنْسَانَ: انسان را

بِوَالِدَيْهِ: به پدر و مادرش

إِحْسَانًا: نیکی کردن،

حَمَلْتُهُ: حمل کرد او را

أُمُّهُ: مادرش

(۳۰۸) جلد ۲۶ سوره احقاف

كُرْهَا: با ناراحتی و رنج

وَوَضَعْتُهُ: و وضع حمل کرد او را

كُرْهَا: با ناراحتی و رنج،

وَحَمَلُهُ: و دوران حمل او

وَفِصَالُهُ: و از شیر گرفتنش

ثَلَاثُونَ شَهْرًا: سی ماه است

ص: ۲۵۷

حَتَّى إِذَا: تا هنگامی که

بَلَغَ: برسد

أَشُدَّهُ: به حدّ رشدش

و بَلَغَ: و برسد

أَرْبَعِينَ: به چهل

سَنَةً: سالگی،

قَالَ: گوید:

رَبُّ: پروردگارا!

سوره احقاف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۹)

أَوْزَعْنِي: توفیقم بده

أَنْ أَشْكُرَ: که سپاسگزاری کنم

نِعْمَتِكَ الَّتِي: نعمت را که

أَنْعَمْتَ: انعام کردی،

عَلَيَّ وَ: بر من و

عَلَى وَالِدَيَّ: بر پدر و مادرم

وَأَنْ: و این که

أَعْمَلْ صَالِحًا: عمل صالحی انجام دهم که

تَرْضِيهِ: راضی باشی تو از آن

وَ أَصْلِحْ: و شایسته بگردان

لی: برای من

فِي ذُرِّيَّتِي: فرزندانم را، نسلم را،

إِنِّي: به درستی که من

تُبْتُ: توبه می کنم، باز می گردم

(۳۱۰) جلد ۲۶ سوره احقاف

إِلَيْكَ: به سوی تو

وَ إِنِّي: و همانا من

مِنَ الْمُسْلِمِينَ: از تسلیم شدگانم.

۱۶ أُولَئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَ نَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَ غَدَ الصَّادِقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ

أُولَئِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی هستند که

نَتَقَبَّلُ: قبول می کنیم

ص: ۲۵۹

عَنْهُمْ: از آن ها

أَحْسَنَ: بهترین

مَا عَمِلُوا: آن چه عمل کردند

وَتَجَاوَزُوا: و درمی گذریم

سوره احقاف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۱)

عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ: از بدی هایشان

فِي أَصْحَابٍ: همراه یاران

الْجَنَّةِ: بهشت

وَعَدَهُ: وعده

الصَّادِقِ الَّذِي: راستی که

كَانُوا يُوعَدُونَ: وعده داده می شدند.

۱۷ وَ الَّذِي قَالَ لِيَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِكَمَا اتَّعَدَانِي أَنْ أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَ هُمَا يَسْتَتَغِيثَانِ اللَّهُ وَيَلْكَ مِنْ إِنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا
فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

وَ الَّذِي: و آن کس که

ص: ۲۶۰

قَالَ: گوید:

لِوَالِدَيْهِ: به پدر و مادر خود

(۳۱۲) جلد ۲۶ سوره احقاف

أَفُّ: اُفُّ

لَكُما: بر شما،

أَتَعِدَانِي: آیا وعده می دهید به من

أَنْ أُخْرَجَ: که خارج می شوم (از قبر)

وَقَدْ: در حالی که به تحقیق

خَلَّتْ: گذشتند

الْقُرُونُ: نسل ها

مِنْ قَبْلِي: قبل از من (و هرگز مبعوث نشدند)؟

وَهُمَا: و آن دو

يَسْتَعِينان: با زاری و التماس طلب یاری می کنند

اللَّهُ: از خدا (می گویند):

وَيَلِكْ: وای بر تو

امِنْ: ایمان بیاور

إِنَّ: به درستی که

ص: ۲۶۱

سوره احقاف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۳)

وَعَدَ اللَّهُ: وعده خدا

حَقُّ: حق است،

فَيَقُولُ: پس می گوید:

ما هذا: نیست این

إِلَّا أَسَاطِيرُ: مگر افسانه های

الْأَوَّلِينَ: پیشینیان.

۱۸ أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فَمِمَّ قَدْ خَلَتْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ

أُولَئِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی هستند که

حَقَّ: محقق شد

عَلَيْهِمْ: بر ایشان

الْقَوْلُ: گفتار، (در این جا وعده عذاب)

(۳۱۴) جلد ۲۶ سوره احقاف

فِي أُمَّمٍ: همراه امت هایی که

قَدْ خَلَتْ: به تحقیق گذشتند

ص: ۲۶۲

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از ایشان

مِنَ الْجِنَّ: از جن

وَ الْإِنْسِ: و انس،

إِنَّهُمْ: همانا ایشان

كَانُوا خَاسِرِينَ: بودند زیان کار.

۱۹ وَ لِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِّمَّا عَمِلُوا وَ لِيُؤْفِقَهُمْ أَعْمَالَهُمْ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُونَ

وَ لِكُلِّ: و برای هر یک

دَرَجَاتٍ: درجاتی است

مِمَّا عَمِلُوا: از آن چه عمل کردند،

وَ لِيُؤْفِقَهُمْ: و تا تمام و کمال بدهد به ایشان

سوره احقاف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۵)

أَعْمَالَهُمْ: (پاداش) اعمالشان را

وَ هُمْ: و ایشان

لَا يُظْلَمُونَ: ستم نمی شوند.

ص: ۲۶۳

۳۵ فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرُونَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ بَلَاغٌ فَهَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ

فاصبر: پس صبر کن

كما: همان گونه که

صبر: صبر کردند

أولوا العزم: صاحبان عزم و اراده

من الرسل: از پیامبران

ولا تستعجل: و عجله نکن (در عذاب)

(۳۱۶) جلد ۲۶ سوره احقاف

لهم: برای ایشان،

كأنهم: گویی ایشان

يوم يرون: روزی که ببینند

ما يوعدون: آن چه را وعده داده می شوند که

لم يلبثوا: درنگ نکردند، نماندند

إلا ساعة: مگر ساعتی

ص: ۲۶۴

مِنْ نَهَارٍ: از یک روز (در دنیا)،

بَلَاغٌ: (این) ابلاغی است،

فَهَلْ: پس آیا

يُهْلِكُ إِلَّا: هلاک می شوند به جز

الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ: قوم فاسق، نافرمان؟

ص: ۲۶۵

«سوره محمد»

۱ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالُهُمْ

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

وَ صَدُّوا: و جلوگیری کردند

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ: از راه خدا،

أَضَلَّ: گم کرد، تباہ نمود (خدا)

أَعْمَالُهُمْ: اعمالشان را.

۲ وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ آمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَيْنَا مِنْ رَبِّهِمْ كَفَرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ أَصْلَحَ بِاللَّهِمْ

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

(۳۱۸) جلد ۲۶ سوره محمد

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

ص: ۲۶۶

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

وَ آمَنُوا: و ایمان آوردند

بِمَا نُزِّلَ: به آن چه نازل گردید

عَلَى مُحَمَّدٍ: بر محمد

وَ هُوَ الْحَقُّ: و آن حق است

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان،

كَفَرَّ عَنْهُمْ: پوشاند از ایشان

سَيِّئَاتِهِمْ: بدی هایشان را

وَ أَصْلَحَ: و اصلاح کرد

بِالْهُمَّ: کارشان را.

سوره محمد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۹)

۳ ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ

ذَلِكَ: این

ص: ۲۶۷

بَانَ: به خاطر آن است که

الَّذِينَ: آنان که

كَفَرُوا: کافر شدند

اتَّبَعُوا: پیروی کردند

الْبَاطِلَ: از باطل

وَأَنَّ: و همانا

الَّذِينَ: کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

اتَّبَعُوا: پیروی نمودند

الْحَقَّ: حق را که

(۳۲۰) جلد ۲۶ سوره محمد

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان است .

كَذَلِكَ: این چنین

يَضْرِبُ: می زند

اللَّهُ: خداوند

لِلنَّاسِ: برای مردم

ص: ۲۶۸

أَمْثَالَهُمْ: مثل هایشان را.

۷ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ

یا ایُّهَا الَّذِینَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

إِن تَنْصُرُوا: اگر یاری کنید

اللَّهُ: خدا را،

سوره محمد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۱)

يَنْصُرْكُمْ: یاری می کند شما را

وَيُثَبِّتْ: و ثابت می کند

أَقْدَامَكُمْ: قدم هایتان را.

۸ وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند،

فَتَعَسَا: پس مرگ

ص: ۲۶۹

لَهُمْ: بر آن ها

وَ أَضَلَّ: و (خدا) گم کرد، نابود کرد

أَعْمَالَهُمْ: اعمالشان را.

۹ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَخْبَطَ أَعْمَالَهُمْ

(۳۲۲) جلد ۲۶ سوره محمد

ذَلِكَ: این

بِأَنَّهُمْ: به خاطر آن است که ایشان

كَرِهُوا: کراهت دارند

ما: آن چه را که

أَنْزَلَ: نازل کرده

اللَّهُ: خدا،

فَأَخْبَطَ: پس نابود کرد

أَعْمَالَهُمْ: اعمالشان را.

۱۰ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ

ص: ۲۷۰

عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا

أَفَلَمْ يَسِيرُوا: آیا پس سیر نکردند

فِي الْأَرْضِ: در زمین

سوره محمد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۳)

فَيَنْظُرُوا: تا ببینند

كَيْفَ كَانَ: چگونه شد

عَاقِبَةُ: عاقبت

الَّذِينَ: آنان که

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از ایشان بودند؟

دَمَّرَ: زیر و رو کرد

اللَّهُ: خداوند

عَلَيْهِمْ: برایشان (آن چه داشتند)،

وَالْكَافِرِينَ: و برای کافران

أَمْثَالُهَا: نظیر آن خواهد بود.

۱۱ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا

ص: ۲۷۱

وَ أَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ

ذَلِكَ: این

(۳۲۴) جلد ۲۶ سوره محمد

بِأَنَّ: به خاطر آن است که

اللَّهُ: خدا

مَوْلَى: سرپرست

الَّذِينَ: کسانی است که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَ أَنَّ: و همانا

الْكَافِرِينَ: کافران

لَا مَوْلَى: هیچ مولی و سرپرستی

لَهُمْ: برایشان نیست.

۱۲ إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ
الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ

ص: ۲۷۲

سوره محمّد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۵)

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

يُدْخِلُ: داخل می کند

الَّذِينَ: کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

جَنَّاتٍ: به باغ هایی که

تَجْرِي: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الأنهار: نهرها،

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

يَتَمَتَّعُونَ: بهره می گیرند، خوش می گذرانند

وَيَأْكُلُونَ: و می خورند (در دنیا)

(۳۲۶) جلد ۲۶ سوره محمّد

كَمَا تَأْكُلُ: همان گونه که می خورند

الأنعام: چهارپایان

ص: ۲۷۳

وَ النَّارُ: و آتش

مُنَوَّى: جایگاهی

لَهُمْ: برای ایشان است (در آخرت)

۱۷ وَ الَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَ اتَيْهِمْ تَقْوِيَهُمْ

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

اهْتَدَوْا: هدایت شدند

زَادَهُمْ: افزود ایشان را

هُدًى: هدایت

وَ اتَيْهِمْ: و داد به آن ها

تَقْوِيَهُمْ: (روح) تقوی.

سوره محمد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۷)

۲۴ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ: آیا پس تذکر نمی کنند

الْقُرْآنَ: در قرآن

أَمْ عَلَى قُلُوبٍ: یا بر دل ها (یشان)

ص: ۲۷۴

أَقْفَالُهَا: قفل نهاده شده؟

۳۳ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ

یا ایُّهَا الَّذین: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

أَطِيعُوا: اطاعت کنید

اللَّهُ: خدا را

وَ أَطِيعُوا: و اطاعت کنید

الرَّسُولَ: رسول را

(۳۲۸) جلد ۲۶ سوره محمد

وَ لَا تُبْطِلُوا: و باطل نسازید

أَعْمَالَكُمْ: اعمالتان را.

ص: ۲۷۵

«سوره فتح»

۱ اَنَا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا

اَنَا: همانا ما

فَتَحْنَا: گشودیم

لَكَ: برای تو

فَتْحًا: گشودنی، فتحی

مُبِينًا: آشکارا!

۲ لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ يُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَ يَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

لِيُغْفِرَ: تا بیامرزد

لَكَ اللَّهُ: برای تو خداوند

مَا تَقَدَّمَ: آن چه گذشته

مِنْ ذَنْبِكَ: از گناهت

(۳۳۰) جلد ۲۶ سوره فتح

وَ مَا: و آن چه

تَأَخَّرَ: به تأخیر افتاد

ص: ۲۷۶

وَيُتِمُّ: و تمام کند

نِعْمَتَهُ: نعمتش را

عَلَيْكَ: بر تو

و يَهْدِيكَ: و هدايت نمايد تو را

صِرَاطًا: به راه

مُسْتَقِيمًا: راست.

۳ وَ يَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا

وَ يَنْصُرَكَ: و پيروز کند تو را

اللَّهُ: خداوند

نَصْرًا: پيروزی

عَزِيزًا: شکست ناپذیری.

سوره فتح لغات و مفاهيم قرآن کریم (۳۳۱)

۴ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزِدُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ وَ لِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

ص: ۲۷۷

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

أَنْزَلَ: نازل کرد

السَّكِينَةَ: آرامش را

فِي قُلُوبِ: در دل های

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان

لِيَزِدُّهُمْ: تا بیفزایند

إِيمَانًا: ایمانی

مَعَ إِيْمَانِهِمْ: بر ایمانشان.

وَلِلَّهِ: و برای خداست

جُنُودٌ: لشکریان

(۳۳۲) جلد ۲۶ سوره فتح

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین،

وَكَانَ: و باشد

اللَّهُ: خداوند

عَلِيمًا: دانایی

حَكِيمًا: حکیم.

ص: ۲۷۸

۵ لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَ يُكَفَّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ كَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا

لِيَدْخُلَ: تا داخل کند

الْمُؤْمِنِينَ: مردان مؤمن

وَالْمُؤْمِنَاتِ: و زنان مؤمن را

جَنَّاتٍ: در باغ های

تَجْرِي: که جاری است

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۳)

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرها، رودها

خَالِدِينَ فِيهَا: جاودانند در آن

و يُكَفَّرُ: و می پوشاند

عَنْهُمْ: از آن ها

سَيِّئَاتِهِمْ: بدی هایشان را،

وَ كَانَ ذَلِكَ: و باشد این

عِنْدَ اللَّهِ: نزد خدا

ص: ۲۷۹

فَوْزًا: رستگاری

عَظِيمًا: بزرگی.

۶ وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ

(۳۳۴) جلد ۲۶ سوره فتح

وَ أَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَ سَاءَتْ مَصِيرًا

وَ يُعَذِّبُ: و عذاب می کند

الْمُنَافِقِينَ: مردان منافق

وَ الْمُنَافِقَاتِ: و زنان منافق را

وَ الْمُشْرِكِينَ: و مردان مشرک

وَ الْمُشْرِكَاتِ: و زنان مشرک را که

الظَّانِّينَ: گمان می برند

بِاللَّهِ: به خدا

ظَنَّ السَّوْءِ: گمان و ظنّ بد،

عَلَيْهِمْ: بر آن ها باد

ص: ۲۸۰

دائِرَةُ السَّوْءِ: حوادثِ بدِّ زمانه،

وَ غَضِبَ: و غضب نموده

اللَّهُ: خداوند

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۵)

وَ لَعَنَهُمْ: و لعنت شان کرده

وَ أَعَدَّ: و آماده نموده

لَهُمْ: برایشان

جَهَنَّمَ: جهنم را،

وَ سَاءَتْ: و چه بد

مَصِيرًا: بازگشت گاهی است.

۷ وَ لِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ كَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

وَلِلَّهِ: و برای خداست

جُنُودًا: لشکریان

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

ص: ۲۸۱

وَ الْأَرْضِ: و زمین،

وَ كَانَ اللَّهُ: و باشد خداوند

(۳۳۶) جلد ۲۶ سوره فتح

عزیزا: شکست ناپذیر

حکیم: حکیم.

۸ اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَ مُبَشِّرًا وَ نَذِيرًا

اَنَا: همانا ما

اَرْسَلْنَاكَ: فرستادیم تو را

شاهدا: گواه

وَ مُبَشِّرًا: و بشارت گر

وَ نَذِيرًا: و هشدار دهنده.

۹ لِيُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ يُعَزِّرُوهُ وَ يُوَفِّرُوهُ وَ يَسْبِّحُوهُ بُكْرَةً وَ اَصِيلاً

لِيُؤْمِنُوا: تا ایمان بیاورید

بِاللَّهِ: به خدا

ص: ۲۸۲

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۷)

وَ رَسُولِهِ: و رسول او

وَ تُعْزِرُوهُ: و یاری کنید او را

وَ تُوقِّرُوهُ: و احترام نمایید او را

وَ تُسَبِّحُوهُ: و تسبیح کنید او را

بُكْرَةً: صبح

وَ أَصِيلاً: و شام.

۲۰ وَعَدَ كُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَ لَتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَ يَهْدِيكُمْ صِراطًا مُسْتَقِيمًا

وَعَدَ كُمْ: وعده داد به شما

اللَّهُ: خداوند

مَغَانِمَ: غنیمت های

كَثِيرَةً: بسیاری را که

(۳۳۸) جلد ۲۶ سوره فتح

تَأْخُذُونَهَا: می گیرید آن را،

فَعَجَّلَ: پس عجله کرد، پیش انداخت

ص: ۲۸۳

لَكُمْ: برای شما

هَذِهِ: این راه،

وَكَفَّ: و کوتاه کرد

أَيْدِيَ النَّاسِ: دست های مردم را

عَنْكُمْ: از شما

وَلِتَكُونَ: و تا باشد

آيَةً: نشانه ای

لِلْمُؤْمِنِينَ: برای مؤمنین

وَيَهْدِيَكُمْ: و هدایت می کند شما را

صِرَاطًا: به راه

مُسْتَقِيمًا: راست.

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۹)

۲۱ وَ أُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا وَ كَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا

وَأُخْرَى: و (غنائم) دیگری که

لَمْ تَقْدِرُوا: قادر نیستید، دست نیافته اید

ص: ۲۸۴

عَلَيْهَا: بر آن

قَدْ: به تحقیق

أَحَاطَ: احاطه دارد

اللَّهُ: خداوند

بِهَا: به آن،

وَ كَانَ اللَّهُ: و باشد خدا

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

قَدِيرًا: قادر و توانا.

۲۲ وَ لَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوْا الْأَذْبَارَ ثُمَّ

(۳۴۰) جلد ۲۶ سوره فتح

لَا يَجِدُونَ وِلْيَانًا وَلَا نَصِيرًا

وَ لَوْ: و اگر

قَاتَلَكُمُ: جنگ کنند با شما

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

لَوَلَّوْا الْأَذْبَارَ: حتما پشت می کنند

ص: ۲۸۵

ثُمَّ لَا يَجِدُونَ: سپس نمی یابند

وَلِيًّا: سرپرستی، یاری

وَلَا نَصِيرًا: و نه یاورى.

۲۳ سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي: سَنَّتِ خِداست كه

قَدْ خَلَتْ: به تحقيق گذشت

سوره فتح لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۴۱)

مِنْ قَبْلُ: از قبل

وَلَنْ تَجِدَ: و هرگز نخواهى يافت

لِسُنَّةٍ: براى سَنَّتِ

اللَّهُ: خدا

تَبْدِيلًا: تغيير و تبديلى.

۲۴ وَ هُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَ أَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَ كَانَ اللَّهُ بِ

ص: ۲۸۶

مَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا

وَ هُوَ الَّذِي: و اوست آن که

كَفَّ: کوتاه کرد، بازداشت

أَيْدِيَهُمْ: دست های آن ها را

عَنْكُمْ: از شما

وَ أَيْدِيَكُمْ: و دست های شما را

(۳۴۲) جلد ۲۶ سوره فتح

عَنْهُمْ: از آن ها

بِبَطْنٍ: در دل، درون

مَكَّةَ: مکه

مِنْ بَعْدِ أَنْ: بعد از این که

أَظْفَرَكُمْ: پیروز نمود شما را

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

وَ كَانَ اللَّهُ: و باشد خداوند

بِمَا: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

بَصِيرًا: بینا.

ص: ۲۸۷

۲۷ لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُؤُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا

سوره فتح لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۴۳)

لَقَدْ: هر آينه به تحقيق

صَدَقَ: راست نمود، تحقق بخشيد

اللَّهُ: خداوند

رَسُولَهُ الرُّؤْيَا: رؤيای پیامبر خود را

بِالْحَقِّ: به حق،

لَتَدْخُلَنَّ: هر آينه قطعا داخل خواهيد شد

الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ: به مسجدالحرام

إِنْ شَاءَ اللَّهُ: اگر خدا بخواهد

آمِنِينَ: در امنيت

مُحَلِّقِينَ: سرهايتان تراشيده

رُؤُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ: و موهای سر کوتاه کرده

لَا تَخَافُونَ: بدون هيچ ترسی،

ص: ۲۸۸

فَعَلِمَ: پس می دانست (خدا)

مَا لَمْ تَعْلَمُوا: چیزهایی را که شما نمی دانستید

(۳۴۴) جلد ۲۶ سوره فتح

فَجَعَلَ: پس قرار داد

مِنْ دُونِ ذَلِكَ: غیر از آن

فَتَّحَا قَرِيْبًا: فتحی نزدیک.

۲۸ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَ دِينَ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

أَرْسَلَ رَسُولَهُ: فرستاد رسولش را

بِالْهُدَىٰ: به هدایت

وَ دِينَ الْحَقِّ: و دین حق

لِيُظْهِرَهُ: تا پیروز بگرداند

عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ: بر همه ادیان.

وَ كَفَىٰ بِاللَّهِ: و کافی است که خدا

شَهِيدًا: گواه باشد.

۲۹ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرِيَهُمْ تَرْكَعًا سَاجِدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي
وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْئَهُ فَازْرَعَهُ فَاسْتَعْلَطَ فَاسْتَوَى عَلَى سَوْقِهِ يُعْجَبُ
الزُّرَّاعَ لِيُغَيِّظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

مُحَمَّدٌ: مُحَمَّد صلی الله علیه و آله

رَسُولُ اللَّهِ: فرستاده خداست،

وَالَّذِينَ: و کسانی که

مَعَهُ أَشِدَّاءُ: با او هستند سخت گیر

عَلَى الْكُفَّارِ: بر کافران

رُحَمَاءُ: و مهربانان

(۳۴۶) جلد ۲۶ سوره فتح

بَيْنَهُمْ: بین خودشان هستند

تَرِيَهُمْ: می بینی ایشان را که

ص: ۲۹۰

رُكْعًا: (همواره) در رکوع

سُجَّدًا: و سجودند

يَبْتَغُونَ: می جویند، می طلبند

فَضْلًا مِنَ اللَّهِ: فضل را از جانب خدا

و رِضْوَانًا: و خشنودی را،

سِيمَاهُمْ فِي: علامتشان در

وَجُوهِهِمْ مِنْ: چهره هایشان از

أَثَرِ السُّجُودِ: اثر سجود (نماین است)،

ذَلِكَ مَثَلُهُمْ: این مَثَل، وصف ایشان

فِي التَّوْرَةِ: در تورات است،

و مَثَلُهُمْ: و مَثَل، وصف ایشان

فِي الْأَنْجِيلِ: در انجیل

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۷)

كَرْرًا: مانند زراعتی است که

أَخْرَجَ: خارج کرده

شَطْطُهُ: جوانه های خود را

فَازَرَهُ: پس تقویت نموده آن را،

فَاسْتَعْلَظَ: پس محکم شده

فَاسْتَوَى: پس بایستد

عَلَى سُوْقِهِ: بر ساقه هایش،

يُعْجِبُ: به شگفت می آورد

الزُّرَّاعَ: کشاورزان را

لِيَغِيظَ: تا به خشم آورد

بِهِ... الْكُفَّارَ: (انبوهی) آن ها کفار را.

وَعَدَ اللَّهُ: وعده داده خداوند

الَّذِينَ آمَنُوا: به کسانی که ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

(۳۴۸) جلد ۲۶ سوره فتح

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

مِنْهُمْ مَغْفِرَةً: از ایشان، آمرزشی

وَأَجْرًا عَظِيمًا: و اجری بزرگ.

ص: ۲۹۲

«سوره حُجرات»

۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقَدَّمُوا بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

یا ایُّهَا الَّذین: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

لَا تَقَدَّمُوا: پیشی نگیرید، تقدّم نجوید

بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ: جلوتر از خدا

وَرَسُولِهِ: و رسولش،

وَ اتَّقُوا: و پروا کنید

اللَّهُ: از خدا،

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خدا

سَمِيعٌ: شنوای

عَلِيمٌ: داناست.

(۳۵۰) جلد ۲۶ سوره حُجرات

۲ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ

ص: ۲۹۳

فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ

یا ایُّهَا الَّذِینَ: ای کسانی که

اُمُّنُوا: ایمان آوردید!

لَا تَرْفَعُوا: بالا نبرید، بلند نکنید

أَصْوَاتُكُمْ: صدایتان را

فَوْقَ: بالاتر، بلندتر از

صَوْتِ النَّبِيِّ: صدای پیامبر

وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ: و با او بلند سخن نگویند

بِالْقَوْلِ

كَجَهْرِ: مانند بلند صحبت کردن

سوره حُجُرَاتِ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۱)

بَعْضِكُمْ: بعضی از شما

لِبَعْضٍ: با بعضی دیگر

أَنْ تَحْبَطَ: که تباه شود

أَعْمَالُكُمْ: اعمالتان

ص: ۲۹۴

وَ أَنْتُمْ: در حالی که شما

لَا تَسْعُرُونَ: نمی فهمید.

۳ إِنَّ الَّذِينَ يُعْضُونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِتَتَّقُوا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

يُعْضُونَ: می کاهند، آهسته می کنند

أَصْوَاتَهُمْ: صدایشان را

عِنْدَ: نزد

(۳۵۲) جلد ۲۶ سوره حُجرات

رَسُولٍ: رسول

اللَّهُ: خدا،

أُولَئِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی هستند که

امْتَحَنَ: امتحان کرده

اللَّهُ: خداوند

ص: ۲۹۵

قُلُوبِهِمْ: دل هایشان را

لِلتَّقْوَى: برای تقوا و پرهیزکاری،

لَهُمْ: برای ایشان است

مَغْفِرَةً: آمرزشی

وَ أَجْرًا: و اجری

عَظِيمًا: بزرگ.

۴ إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ

سوره حُجرات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۳)

أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

إِنَّ: همانا

الَّذِينَ: کسانی که

يُنَادُونَكَ: ندا می کنند، صدا می زنند تو را

مِنْ وَرَاءِ: از پشت

الْحُجُرَاتِ: حجره ها، اتاق ها

أَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

لَا يَعْقِلُونَ: نمی اندیشند.

ص: ۲۹۶

۵ وَ لَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

وَلَوْ: و اگر

أَنَّهُمْ: همانا ایشان

صَبَرُوا: صبر می کردند

حَتَّى تَخْرُجَ: تا خارج شوی تو

(۳۵۴) جلد ۲۶ سوره حُجُرَات

إِلَيْهِمْ: به سویشان

لَكَانَ: هر آینه بود

خَيْرًا لَهُمْ: بهتر برایشان،

وَاللَّهُ: و خداوند

غَفُورٌ: آمرزنده

رَحِيمٌ: مهربان است.

۱۰ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوِيكُمْ وَ اتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

إِنَّمَا: جز این نیست که

ص: ۲۹۷

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

إِخْوَةٌ: با هم برادرند

فَأَصْلِحُوا: پس اصلاح کنید

بَيْنَ أَخْوِيكُمْ: بین برادرانتان،

سوره حُجرات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۵)

وَ اتَّقُوا: و پروا کنید

اللَّهُ: از خدا

لَعَلَّكُمْ: امید است که شما

تُرْحَمُونَ: مورد رحمت قرار گیرید.

۱۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْأَسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

يا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

ص: ۲۹۸

لَا يَسْخَرُونَ: مسخره نکند

قَوْمٌ: قومی

(۳۵۶) جلد ۲۶ سوره حُجُرَات

مِنْ قَوْمٍ: قوم دیگر را

عَسَى: شاید، چه بسا

أَنْ يَكُونُوا: که باشند آن ها

خَيْرًا: بهتر

مِنْهُمْ: از ایشان

وَلَا نِسَاءً: و نه زنانی

مِنْ نِسَاءٍ: زنان (دیگر را)

عَسَى: شاید، چه بسا

أَنْ يَكُنَّ: که باشند آن ها

خَيْرًا: بهتر

مِنْهُمْ: از ایشان،

وَلَا تَلْمِزُوا: و عیب جویی نکنید

أَنْفُسَكُمْ: از خودتان

وَلَا تَنَابَرُوا: و یکدیگر را با

ص: ۲۹۹

سوره حُجرات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۷)

بِالْأَلْقَابِ: لقب های زشت خوانید،

بِسْمِ الْأَسْمَاءِ: چه بد است نام

الْفُسُوقُ: فسوق

بَعْدَ الْإِيمَانِ: بعد از ایمان.

وَمَنْ: و هر کس

لَمْ يَتُبْ: توبه نکند

فَأُولَئِكَ: پس آنان

هُمُ الظَّالِمُونَ: ایشانند ستم کاران.

۱۲ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا يُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ
أَخِيهِ مَيْتًا فَكْرِهْتُمْ مَوْلَاهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ

يا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

(۳۵۸) جلد ۲۶ سوره حُجرات

آمَنُوا: ایمان آوردید!

اجْتَنِبُوا: اجتناب کنید، دوری کنید

ص: ۳۰۰

كثيرا: از بسيارى

مِنَ الظَّنِّ: از گمان ها

إِنَّ: به درستي كه

بَعْضَ: بعضى از

الظَّنِّ: گمان ها

إِثْمٌ: گناه است،

وَلَا تَجَسَّسُوا: و تجسس نكنيد

وَلَا يَغْتَبِ: و غيبت نكند

بَعْضُكُمْ: بعضى از شما

بَعْضًا: بعضى ديگر را،

أَيُّحِبُّ: آيا دوست دارد

أَحَدُكُمْ: يكي از شما

سوره حُجرات لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۵۹)

أَنْ يَأْكُلَ: كه بخورد

لَحْمِ أَخِيهِ: گوشت برادرش را كه

مَيْتًا: مرده است؟

فَكَرِهْتُمُوهُ: پس كراهت داريد از آن،

ص: ۳۰۱

وَ اتَّقُوا: و پروا کنید

اللَّهِ: از خدا،

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

تَوَابٌ: توبه پذیر

رَحِيمٌ: مهربان است.

۱۳ يا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

يا أَيُّهَا النَّاسُ: ای مردم!

(۳۶۰) جلد ۲۶ سوره حُجُرَات

إِنَّا: همانا ما

خَلَقْنَاكُمْ: خلق کردیم شما را

مِنْ ذَكَرٍ: از یک مرد

وَأُنْثَىٰ: و یک زن

وَجَعَلْنَاكُمْ: و قرار دادیم شما را

شُعُوبًا: شعبه، شعبه

ص: ۳۰۲

وَ قَبَائِلَ: و قبيله ها

لَتَعَارَفُوا: تا بشناسید یکدیگر را

إِنَّ: به درستی که

أَكْرَمَكُمْ: گرامی ترین شما

عِنْدَ اللَّهِ: نزد خدا

أَتْقِيكُمْ: با تقواترین شماست،

إِنَّ اللَّهَ: همانا خدا

عَلِيمٌ: دانای

سوره حُجُرَاتِ لُغَاتِ و مَفَاهِيمِ قُرْآنِ كَرِيمِ (۳۶۱)

حَبِيرٌ: آگاه است.

ص: ۳۰۳

«سوره ق»

۱ قَا وَ الْقُرْآنِ الْمَجِيدِ

قَا: از حروف مقطعه

وَ الْقُرْآنِ: سوگند به قرآن

الْمَجِيدِ: مجید.

۲ بَلْ عَجِبُوا اَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ الْكٰفِرُونَ هٰذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ

بَلْ عَجِبُوا: بلکه تعجب کردند

اَنْ جَاءَهُمْ: این که آمد ایشان را

مُنْذِرٌ: بیم دهنده ای

مِنْهُمْ: از میان خودشان

فَقَالَ: پس گفتند:

الْكَافِرُونَ: کافران

سوره ق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۳)

هٰذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ: این چیز

عَجِيبٌ: عجیبی است!

ص: ۳۰۴

۳ ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكُمْ رَجْعٌ بَعِيدٌ

ءَاِذَا: آيا وقتی که

مِتْنَا: مُردیم

وَ كُنَّا: و شدیم

تُرَابًا: خاک (زنده می شویم؟)

ذَلِكُمْ رَجْعٌ: این بازگشتی

بَعِيدٌ: بعید است!

۴ قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ

قَدْ عَلِمْنَا: به تحقیق می دانیم ما

مَا تَنْقُصُ: چه می کاهد

(۳۶۴) جلد ۲۶ سوره ق

الْأَرْضُ: زمین

مِنْهُمْ: از آن ها،

وَعِنْدَنَا: و نزد ما

كِتَابٌ: کتابی

ص: ۳۰۵

حَفِيظٌ: محافظ است.

۵ بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَرِيحٍ

بَلْ كَذَّبُوا: بلکه تکذیب نمودند

بِالْحَقِّ: حق را

لَمَّا: وقتی که

جَاءَهُمْ: آمد ایشان را،

فَهُمْ: پس آنان

فِي أَمْرٍ: در امری

سوره ق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۵)

مَرِيحٍ: سرگردانند، متحیرند.

۶ أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا: آیا پس نگاه نکردند

إِلَى السَّمَاءِ: به آسمان

ص: ۳۰۶

فَوْقَهُمْ: بالای سرشان که

كَيْفَ: چگونه

بَنَيْنَاهَا: بنا کردیم آن را

وَزَيَّنَّاهَا: و (چگونه) زینت دادیم آن را

وَمَا لَهَا: در حالی که نیست برای آن

مِنْ فُرُوجٍ: هیچ شکافی، خللی؟

۷ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَالْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ

(۳۶۶) جلد ۲۶ سوره ق

وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ

وَالْأَرْضَ: و زمین را که

مَدَدْنَاهَا: گسترده اش کردیم

وَالْقَيْنَا: و افکندیم

فِيهَا رَوَاسِيَ: در آن کوه های محکم

وَأَنْبَتْنَا: و رویاندیم

فِيهَا مِنْ كُلِّ: در آن از هر

زَوْجٍ: نوع، صنف

ص: ۳۰۷

بِهَيْجٍ: گیاه بهجت انگیز.

۸ تَبَصَّرَهُ وَ ذِكْرَى لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ

تَبَصَّرَهُ: تا مایه بصیرت

وَ ذِكْرَى: و تذکر

لِكُلِّ عَبْدٍ: برای هر بنده

سوره ق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۷)

مُنِيبٍ: توبه کاری باشد.

۹ وَ نَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَ حَبَّ الْحَصِيدِ

وَ نَزَّلْنَا: و نازل نمودیم

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً مُبَارَكًا: آبی پربرکت

فَأَنْبَتْنَا: پس رویاندیم

بِهِ: به وسیله آن

جَنَّاتٍ: باغ ها

ص: ۳۰۸

وَ حَبِّ: و دانه های

الْحَصِيدِ: دروکردنی.

۱۰ وَالنَّخْلَ بِاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ

(۳۶۸) جلد ۲۶ سوره ق

وَ النَّخْلَ: و درختان خرما

بِاسِقَاتٍ: بلند قامت که

لَهَا طَلْعٌ: برای آن شکوفه هایی

نَضِيدٌ: روی هم چیده شده.

۱۱ رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلَدَهُ مِثْلًا كَذَلِكَ الْخُرُوجِ

رِزْقًا: تا روزی

لِلْعِبَادِ: برای بندگان باشد،

وَأَحْيَيْنَا: و زنده کردیم

بِهِ بَلَدَهُ: با آن، زمین

مِثْلًا: مرده را،

كَذَلِكَ: این چنین است

ص: ۳۰۹

الْخُرُوجُ: خارج شدن (از قبرها).

سوره ق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۹)

۱۸ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ

ما يَلْفِظُ: تلفظ نمی کند

مِنْ قَوْلٍ: هیچ سخنی را

إِلَّا لَدَيْهِ: مگر نزد اوست

رَقِيبٌ عَتِيدٌ: مراقبی آماده.

۱۹ وَ جَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ

وَ جَاءَتْ: و بیاید

سَكْرَةُ: مستی

الْمَوْتِ: مرگ،

بِالْحَقِّ: به حق،

ذَلِكَ: (به او گفته شود): این است

(۳۷۰) جلد ۲۶ سوره ق

مَا كُنْتَ: آن چه بودی

مِنْهُ تَحِيدُ: از آن گریزان.

ص: ۳۱۰

«سوره ذاریات»

۱ وَالذَّارِيَاتِ ذُرْوَا

وَ الذَّارِيَاتِ: سوگند به بادهایی که ذرات سر راه خود را به اطراف می پراکنند

ذُرْوَا: چه بادهایی.

۲ فَالْحَامِلَاتِ وُقْرَا

فَالْحَامِلَاتِ: پس سوگند به ابرهایی که بار سنگینی از باران با خود حمل می کنند

وُقْرَا: چه سنگینی ای.

۳ فَالْجَارِيَاتِ يُسْرَا

فَالْجَارِيَاتِ: پس سوگند به کشتی هایی که

يُسْرَا: به آسانی روانند.

(۳۷۲) جلد ۲۶ سوره ذاریات

۴ فَالْمُقَسَّمَاتِ أَمْرَا

ص: ۳۱۱

فَالْمُقَسَّمَاتِ: پس سوگند به فرشتگانی که تقسیم می کنند

أَمْرًا: کار را.

۵ إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ

إِنَّمَا: به درستی که آن چه

تُوعَدُونَ: وعده داده می شوید

لَصَادِقٌ: حتما راست است.

۶ وَإِنَّ الدَّيْنَ لَوَاقِعٌ

وَإِنَّ: و به درستی که

الدَّيْنَ: روز جزا

لَوَاقِعٌ: حتما واقع شدنی است.

سوره ذاریات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۳)

۷ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُوبِ

وَالسَّمَاءِ: سوگند به آسمان که

ذَاتِ الْحُبُوبِ: دارای مسیرها و زینت هاست.

۸ أَنْتُمْ لَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ

ص: ۳۱۲

إِنَّكُمْ: همانا شما

لَفِي: هر آینه در

قَوْلٍ: گفتار

مُخْتَلِفٍ: مختلف و گوناگونید.

۲۰ وَ فِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ

وَ فِي الْأَرْضِ: و در زمین

آيَاتٌ: نشانه هایی

(۳۷۴) جلد ۲۶ سوره ذاریات

لِلْمُوقِنِينَ: برای اهل یقین است.

۲۱ وَ فِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ

وَ فِي أَنْفُسِكُمْ: و در وجود خودتان

أَفَلَا تُبْصِرُونَ: آیا پس نمی بینید؟

۲۲ وَ فِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَ مَا تُوْعَدُونَ

وَ فِي السَّمَاءِ: و در آسمان است

رِزْقُكُمْ: روزی شما

ص: ۳۱۳

وَمَا: و آن چه

تُوَعْدُونَ: وعده داده می شوید.

۲۳ فَو رَبِّ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ

سوره ذاریات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۵)

فَو رَبِّ: پس سو گند به پروردگار

السَّمَاءِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین

إِنَّهُ: به درستی که

لَحَقٌّ: (این مطالب) حق است

مِثْلَ مَا: مثل آن چه

أَنَّكُمْ: که شما

تَنْطِقُونَ: سخن می گوید.

«پایان جزء ۲۶»

ص: ۳۱۴

۴۷ وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ

وَالسَّمَاءَ: و آسمان را

بَنَيْنَاهَا: بنا کردیم آن را

بِأَيْدٍ: با دست (قدرت)

وَإِنَّا: و همانا ما

لَمُوسِعُونَ: حتما گسترش دهنده هستیم.

۴۸ وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ

وَالْأَرْضَ: و زمین را

فَرَشْنَاهَا: مسطح و پهن کردیم آن را،

فَنِعْمَ: پس چه خوب

الْمَاهِدُونَ: آماده نمودیم.

۴۹ وَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

سوره ذاریات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۷)

وَ مِنْ كُلِّ: و از هر

شَيْءٍ: چیزی

خَلَقْنَا: خلق کردیم

زَوْجَيْنِ: دو زوج

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَذَكَّرُونَ: متذکر شوید.

۵۵ وَ ذَكَرْهُ فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ

وَ ذَكَرْهُ: و تذکر بدہ

فَإِنَّ: پس به درستی کہ

الذِّكْرَى: تذکر دادن

تَنْفَعُ: سود می دهد

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان را.

(۳۷۸) جلد ۲۷ سوره ذاریات

۵۶ وَ مَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

وَ مَا خَلَقْتُ: و خلق نکردم

الْجِنَّ: جن

وَ الْإِنْسَ: و انس را

إِلَّا: مگر

لِيَعْبُدُونِ: تا عبادت کنند مرا.

ص: ۳۱۶

۵۷ ما أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَ ما أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُونَ

ما أُرِيدُ: نمی خواهم

مِنْهُمْ: از آن ها

مِنْ رِزْقٍ: هیچ روزی ای

وَ ما أُرِيدُ: و نمی خواهم

أَنْ يُطْعَمُونَ: که اطعام کنند مرا.

۵۸ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

سوره ذاریات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۹)

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خداوند

هُوَ: او،

الرَّزَّاقُ: روزی دهنده

ذُو الْقُوَّةِ: صاحب قوت

الْمَتِينُ: استوار و محکم است

ص: ۳۱۷

«سوره طور»

۱ وَالطُّورِ

وَالطُّورِ: سوگند به طور،

۲ وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ

وَكِتَابٍ: و کتاب

مَسْطُورٍ: نوشته شده،

۳ فِي رَقٍّ مَّنْشُورٍ

فِي رَقٍّ: در صفحه ای

مَّنْشُورٍ: گسترده، نشر داده شده،

۴ وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ

وَالْبَيْتِ: و خانه ای که

سوره طور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۱)

الْمَعْمُورِ: (همواره) آباد است،

۵ وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ

ص: ۳۱۸

وَالسَّقْفِ: و سقف

الْمَرْفُوعِ: برافراشته (آسمان)،

۶ وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ

وَالْبَحْرِ: و دریای

الْمَسْجُورِ: برافروخته،

۷ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ

إِنَّ: به درستی که

عَذَابَ: عذاب

رَبِّكَ: پروردگار تو

(۳۸۲) جلد ۲۷ سوره طور

لَوَاقِعٌ: قطعا واقع شدنی است.

۸ مَالَهُ مِنْ دَافِعٍ

مَا لَهُ: نیست برای او

مِنْ دَافِعٍ: هیچ دفع کننده ای، بازدارنده ای.

ص: ۳۱۹

۲۱ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَ مَا أَلْتَنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ ۚ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَ اتَّبَعَتْهُمْ: و پیروی کردند ایشان را

ذُرِّيَّتَهُمْ: فرزندانشان

بِإِيمَانٍ: به ایمان،

سوره طور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۳)

أَلْحَقْنَا بِهِمْ: ملحق کنیم به آن ها

ذُرِّيَّتَهُمْ: فرزندانشان را

وَ مَا أَلْتَنَاهُمْ: و کم نکنیم

مِنْ عَمَلِهِمْ: از عملشان

مِنْ شَيْءٍ: هیچ چیزی،

كُلُّ امْرِئٍ: هر کسی

بِمَا كَسَبَ: به آن چه کسب کرده

رَهِينٌ: در گروه است.

ص: ۳۲۰

۲۲ وَ أَمَدُّنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَ لَحْمٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ

وَ أَمَدُّنَاهُمْ: و عطا کنیم آن ها را

بِفَاكِهَةٍ: به (انواع) میوه ها

وَ لَحْمٍ: و گوشت

مِّمَّا: از آن چه

(۳۸۴) جلد ۲۷ سوره طور

يَشْتَهُونَ: اشتها می کنند.

۲۳ يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَعْنٌ فِيهَا وَ لَا تَأْتِيُمُ

يَتَنَازَعُونَ: می ربایند از یکدیگر

فيها: در آن جا

كَأْسًا: کاسه را، جامی را که

لَا لَعْنٌ: نه سخن بیهوده

فيها: در آن است

وَ لَا تَأْتِيُمُ: و نه گناهی.

۲۴ وَ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ

ص: ۳۲۱

وَيَطُوفُ: و می گردند، می چرخند

عَلَيْهِمْ: بر (دور) آن ها

سوره طور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۵)

غِلْمَانُ: نوجوانانی

لَهُمْ: برای آن ها

كَانَهُمْ: که گویی ایشان

لَوْ لَوْ: مرواریدی

مَكْنُونٌ: پنهان شده در صدفند.

۲۵ وَ أَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ

وَ أَقْبَلَ: و رو کرده

بَعْضُهُمْ: بعضی از ایشان

عَلَى بَعْضٍ: بر بعض دیگر و

يَتَسَاءَلُونَ: از هم سؤال می کنند، (شما چه کسانی هستید؟)

۲۶ قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ

(۳۸۶) جلد ۲۷ سوره طور

قَالُوا: گویند:

ص: ۳۲۲

إِنَّا كُنَّا: به درستی که ما بودیم

قَبْلُ: قبلاً، قبل از این

فِي أَهْلِنَا: در میان خانواده مان

مُشْفِقِينَ: بیمناک، خیرخواه، دلسوز.

۳۵ أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ

أَمْ خُلِقُوا: آیا خلق شده اند

مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ: از چیز دیگری

أَمْ هُمْ: یا ایشان

الْخَالِقُونَ: خود خلق کننده اند؟

۴۹ وَ مِنَ اللَّيْلِ فَسَبَّحَهُ وَ إِذْ بَارَ النُّجُومِ

وَ مِنَ اللَّيْلِ: و پاره ای از شب،

سوره طور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۷)

فَسَبَّحَهُ: پس تسبیح گوی او را

وَ إِذْ بَارَ: و به هنگام پشت کردن

النُّجُومِ: ستارگان.

ص: ۳۲۳

«سوره نجم»

۱ وَ النَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ

وَ النَّجْمِ: سوگند به ستاره

إِذَا: هنگامی که

هَوَى: غروب کند،

۲ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ

مَا ضَلَّ: گمراه نشده

صَاحِبُكُمْ: هم صحبت شما، همنشین شما

وَمَا غَوَى: و منحرف نگردیده.

۳ وَ مَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ

وَمَا يَنْطِقُ: و سخن نمی گوید

عَنِ الْهَوَى: از روی هوی و هوس.

سوره نجم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۹)

۴ اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُوحَى

اِنْ هُوَ: نیست آن

اِلَّا: مگر

وَحْيٌ: وحی که

يُوحَى: وحی می شود (به او).

۵ عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى

عَلَّمَهُ: آموخته به او

شَدِيدُ الْقُوَى: آن کس که قدرت عظیمی دارد (جبرئیل).

۶ ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى

ذُو مِرَّةٍ: نیرومندی که

فَاسْتَوَى: سلطه بر همه چیز دارد.

(۳۹۰) جلد ۲۷ سوره نجم

۲۴ اَمْ لِلْاِنْسَانِ مَا تَمَنَّى

اَمْ لِلْاِنْسَانِ: آیا برای انسان است

مَا تَمَنَّى: آن چه تمنا کند؟

۲۵ فَلِلّٰهِ الْاٰخِرَةُ وَ الْاَوَّلٰى

ص: ۳۲۵

فَلَلَهُ: پس برای خداست

الْآخِرَةُ: آخرت

وَالْأُولَى: و دنیا.

۳۲ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى

سوره نجم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۱)

الَّذِينَ: آنان که

يَجْتَنِبُونَ: اجتناب می کنند، دوری می کنند

كَبَائِرَ الْإِثْمِ: از گناهان بزرگ

وَالْفَوَاحِشَ: و از زشتی ها

إِلَّا اللَّمَمَ: مگر گناهان کوچک،

إِنَّ: به درستی که

رَبَّكَ: پروردگار تو

وَاسِعٌ: گسترده است

الْمَغْفِرَةِ: مغفرت (او)،

ص: ۳۲۶

هُوَ أَعْلَمُ: او داناتر است

بِكُمْ: به شما

إِذْ: هنگامی که

أَنْشَأَكُمْ: پدید آورد شما را

مِنَ الْأَرْضِ: از زمین

(۳۹۲) جلد ۲۷ سوره نجم

وَ إِذْ أَنْتُمْ: و هنگامی که

أَجِنَّةٌ: جنین بودید

فِي بُطُونٍ: در شکم های

أُمَّهَاتِكُمْ: مادرانتان،

فَلَا تُزَكُّوا: پس نستایید

أَنْفُسَكُمْ: خودتان را،

هُوَ أَعْلَمُ: او داناتر است

بِمَنْ اتَّقَى: به کسی که باتقواست.

۳۹ وَ أَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى

وَ أَنْ لَيْسَ: و این که نیست

لِلْإِنْسَانِ: برای انسان

ص: ۳۲۷

إِلَّا مَا: مگر آن چه

سَعَى: سعی و تلاش کرده.

سوره نجم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۳)

۴۰ وَ أَنْ سَعِيَهُ سَوْفَ يُرَى

وَ أَنْ: و حتما

سَعِيَهُ: سعی و کوشش او

سَوْفَ: به زودی

يُرَى: دیده خواهد شد.

۴۱ ثُمَّ يُجْزِيهِ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى

ثُمَّ: سپس

يُجْزِيهِ: پاداش داده می شود

الْجَزَاءَ: پاداش

الْأَوْفَى: تمام تر، کافی.

ص: ۳۲۸

«سوره قمر»

۱ اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ

اقْتَرَبَتِ: نزدیک شد

السَّاعَةُ: قیامت

وَ انْشَقَّ: و شکافت

الْقَمَرُ: ماه.

۲ وَ اِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ

وَ اِنْ: و اگر

يَرَوْا: بینند

آيَةً: نشانه ای، معجزه ای

يُعْرِضُوا: رومی گردانند

وَ يَقُولُوا: و می گویند:

سوره قمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۵)

سِحْرٌ: سحری است

مُّسْتَمِرٌّ: دائمی، پی در پی.

۳ وَ كَذَّبُوا وَ اتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَ كُلٌّ مُّسْتَقِرٌّ

وَ كَذَّبُوا: و تکذیب کردند

وَ اتَّبَعُوا: و پیروی نمودند

أَهْوَاءَهُمْ: هوی و هوس هایشان را،

وَ كَلَّ: و هر

أَمْرٍ: امری

مُسْتَقَرًّا: (بر جای خود) قرار گیرنده است.

ص: ۳۲۹

۱۶ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ

فَكَيْفَ كَانَ: پس چگونه بود

عَذَابِي: عذاب من

(۳۹۶) جلد ۲۷ سوره قمر

وَ نُذْرٍ: و هشدارهای من؟

۱۷ وَ لَقَدْ يَسْرَنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

يَسْرَنَا: آسان کردیم ما

الْقُرْآنَ: قرآن را

ص: ۳۳۰

لِلذِّكْرِ: برای تذکر

فَهَلْ مِنْ: پس آیا هیچ

مُدَّكِرٍ: پند گیرنده ای هست؟

۱۸ كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ

كَذَّبَتْ: تکذیب کردند

عَادٌ: قوم عاد (پیامبر خود را)

فَكَيْفَ كَانَ: پس چگونه بود

سوره قمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۷)

عَذَابِي: عذاب من

وَ نُذْرٍ: و هشدارهای من؟

۱۹ اِنَّا ارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ

اِنَّا: همانا ما

ارْسَلْنَا: فرستادیم

عَلَيْهِمْ رِيحًا: بر آن ها باد

صَرْصَرًا: تند و سرد را

ص: ۳۳۱

فِي يَوْمِ نَحْسٍ: در روزی شوم

مُسْتَمِرٌّ: پیوسته.

۲۰ تَنْزِعِ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ

تَنْزِعُ: از جا می کند

(۳۹۸) جلد ۲۷ سوره قمر

النَّاسَ: مردم را

كَأَنَّهُمْ: گویی ایشان

أَعْجَازُ: تنه های

نَخْلٍ: نخلی بودند که

مُنْقَعِرٍ: ریشه کن شده اند.

۲۱ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ

فَكَيْفَ كَانَ: پس چگونه بود

عَذَابِي: عذاب من

وَ نُذُرٍ: و هشدارهای من؟

۴۱ وَ لَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ

ص: ۳۳۲

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

جاء: آمدند

سوره قمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۹)

ال: آل

فِرْعَوْنَ: فرعون را

النُّذُر: بیم رسانان.

۴۲ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَحَدًا عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ

كَذَّبُوا: تکذیب کردند

بِآيَاتِنَا: آیات ما را

كُلِّهَا: همه اش را

فَأَخَذْنَاهُمْ: پس گرفتیم ما ایشان را

أَحَدًا: گرفتن

عَزِيزٍ: شخصی قدرتمند و

مُقْتَدِرٍ: مقتدر.

(۴۰۰) جلد ۲۷ سوره قمر

۴۳ أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْلِيكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ

ص: ۳۳۳

اَكْفَارُكُمْ: آیا کافران شما (اهل مکّه)

خَيْرٌ مِنْ: بهترند از

اُولَئِكَكُمْ: آنان (که برشمرديم)

اَمْ لَكُمْ: یا برای شما

بِرَاءةً: امان نامه ای

فِي الزُّبُرِ: در کتب (آسمانی نازل شده؟)

۴۴ اَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ

اَمْ يَقُولُونَ: یا می گویند:

نَحْنُ جَمِيعٌ: ما جماعتی

مُنْتَصِرٌ: متحد و نیرومند و انتقام گیر هستیم؟

۴۵ سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ

سوره قمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۱)

سَيُهْزَمُ: به زودی شست خواهد خورد

الْجَمْعُ: این جمع

وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ: و پشت می کنند، می گریزند، فرار می کنند.

۴۶ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَ السَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَ أَمْرٌ

بَلِ السَّاعَةُ: بلکه قیامت

مَوْعِدُهُمْ: موعدشان است

وَ السَّاعَةُ: و قیامت

أَدْهَىٰ: هولناک تر

وَ أَمْرٌ: و تلخ تر است.

۴۷ إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَ سُعْرٍ

إِنَّ: به درستی که

الْمُجْرِمِينَ: مجرمان

(۴۰۲) جلد ۲۷ سوره قمر

فِي ضَلَالٍ: در گمراهی

وَ سُعْرٍ: و شعله های آتشند.

۴۸ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ

يَوْمَ: روزی که

يُسْحَبُونَ: کشیده می شوند

ص: ۳۳۵

فِي النَّارِ: در آتش

عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ: بر صورت هایشان،

ذُوقُوا مَسَّ: بچشید لمس

سَقَرًا: لهیب آتش را.

۴۹ اِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ

اِنَّا: همانا ما

سوره قمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۳)

كُلَّ شَيْءٍ: هر چیزی را

خَلَقْنَاهُ: آفریدیم آن را

بِقَدَرٍ: به اندازه.

ص: ۳۳۶

«سوره الرَّحْمَنُ»

۱ الرَّحْمَنُ

الرَّحْمَنُ: خداوند رحمن،

۲ عَلَّمَ الْقُرْآنَ

عَلَّمَ: تعلیم داد

الْقُرْآنَ: قرآن را.

۳ خَلَقَ الْإِنْسَانَ

خَلَقَ: خلق کرد

الْإِنْسَانَ: انسان را.

۴ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ

عَلَّمَهُ: تعلیم داد او را

سوره الرَّحْمَنُ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۵)

الْبَيَانَ: سخن گفتن.

۵ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ

ص: ۳۳۷

الشَّمْسُ: خورشید

وَالْقَمَرُ: و ماه

بِحُسْبَانٍ: بر حساب منظمی می کردند.

۶ وَالنَّجْمِ وَالشَّجَرِ يَسْجُدَانِ

وَالنَّجْمُ: و گیاه

وَالشَّجَرُ: و درخت

يَسْجُدَانِ: (برای او) سجده می کنند.

۷ وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ

وَالسَّمَاءَ: و آسمان را

(۴۰۶) جلد ۲۷ سوره الرحمن

رَفَعَهَا: برافراشت آن را

وَوَضَعَ: و قرار داد

الْمِيزَانَ: میزان را.

۸ أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ

أَلَّا تَطْغَوْا: تا این که طغیان نکنید، سرکشی نکنید

ص: ۳۳۸

فی: در

المیزان: میزان.

۹ وَ أَقِيمُوا الْوِزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ

وَ أَقِيمُوا: و برپادارید

الْوِزْنَ: وزن کردن را

بِالْقِسْطِ: به عدل و انصاف

سوره الرّحمن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۷)

وَ لَا تُخْسِرُوا: و کم نگذارید

المیزان: میزان را.

۱۰ وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ

وَ الْأَرْضَ: و زمین را

وَضَعَهَا: قرار داد آن را

لِلْأَنَامِ: برای مردم.

۱۱ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ

ص: ۳۳۹

فیهما: در آن

فَاكِهَةٌ: میوه

وَ النَّخْلُ: و درخت خرما که

ذاتُ: دارای

الْأَكْمَامِ: غلاف است.

(۴۰۸) جلد ۲۷ سوره الرحمن

۱۲ وَ الْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَ الرَّيْحَانُ

وَ الْحَبُّ: و دانه

ذُو: دارای

الْعَصْفِ: سبوس

وَ الرَّيْحَانُ: و گیاهان خوشبو و معطر

۱۳ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

فَبِأَيِّ: پس کدام یک از

آلَاءِ: نعمت های

رَبِّكُمَا: پروردگارتان را

تُكَذِّبَانِ: تکذیب می کنید؟

ص: ۳۴۰

۱۴ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ

خَلَقَ: خلق کرد

سوره الرحمن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۹)

الْإِنْسَانَ: انسان را

مِنْ: از

صَلْصَالٍ: گِل خشکیده ای

كَالْفَخَّارِ: مانند سفال.

۱۵ وَ خَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ

وَ خَلَقَ: و خلق کرد

الْجَانَّ: جن را

مِنْ: از

مَارِجٍ: شعله های مختلط و متحرک

مِنْ: از

نَارٍ: آتش.

۱۶ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(۴۱۰) جلد ۲۷ سوره الرحمن

فَبِأَيِّ: پس کدام یک از

ص: ۳۴۱

آلاء: نعمت های

رَبُّكُمْ: پروردگارتان را

تُكذِّبَانِ: تکذیب می کنید؟

۱۷ رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَ رَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ: پروردگار دو مشرق

وَ رَبُّ: و پروردگار

الْمَغْرِبَيْنِ: دو مغرب است.

۱۸ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذِّبَانِ

فَبِأَيِّ: پس کدام یک از

آلاء: نعمت های

رَبُّكُمَا: پروردگارتان را

سوره الزّحمن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۱)

تُكذِّبَانِ: تکذیب می کنید؟

۱۹ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ

مَرَجَ: به هم راه داد

ص: ۳۴۲

الْبَحْرَيْنِ: دو دریای (تلخ و شیرین را)

يَلْتَقِيَانِ: که با هم برخورد می کنند.

۲۰ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ

بَيْنَهُمَا: بین آن دو

بَرْزَخٌ: فاصله ای است که

لَا يَبْغِيَانِ: آن دو آب با هم مخلوط نمی شوند.

۲۱ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

فَبِأَيِّ: پس کدام یک از

(۴۱۲) جلد ۲۷ سوره الرحمن

آلَاءِ: نعمت های

رَبِّكُمَا: پروردگارتان را

تُكَذِّبَانِ: تکذیب می کنید؟

۲۲ يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ

يَخْرُجُ: خارج می شود

مِنْهُمَا: از آن دو

ص: ۳۴۳

اللُّؤْلُؤُ: مروارید

وَ الْمَرْجَانُ: و مرجان.

۲۳ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

فَبِأَيِّ: پس کدام یک از

آلَاءِ: نعمت های

رَبِّكُمَا: پروردگارتان را

سوره الرَّحْمَنِ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۳)

تُكَذِّبَانِ: تکذیب می کنید؟

۲۴ وَ لَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَأَتْ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ

وَ لَهُ: و برای اوست

الْجَوَارِ الْمُنشَأَتْ: کشتی روان

فِي الْبَحْرِ: در دریا

كَالْأَعْلَامِ: مانند کوه ها

۲۵ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

فَبِأَيِّ: پس کدام یک از

ص: ۳۴۴

آلاءِ: نعمت های

رَبُّكُمْ: پروردگارتان را

تُكذِّبَانِ: تکذیب می کنید؟

(۴۱۴) جلد ۲۷ سوره الرَّحْمَنِ

۲۶ كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ

كُلُّ: همه

مَنْ: کسانی که

عَلَيْهَا فَانٍ: بر روی آن (زمین) هستند نابودشدنی می باشند.

۲۷ وَ يَبْقَى وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَ الْاِكْرَامِ

وَ يَبْقَى: و باقی می ماند

وَجْهَ: ذات

رَبِّكَ: پروردگارت که

ذُو الْجَلَالِ: دارای جلال و بزرگی

وَ الْاِكْرَامِ: و فضل و کرم است.

۳۳ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ اِنْ اسْتَطَعْتُمْ

ص: ۳۴۵

أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا

سوره الرحمن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۵)

لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ

یا معشر: ای گروه

الجن: جن

والانس: و انس!

ان: اگر

استطعتم: توانایی دارید

ان: این که

تنفذوا: نفوذ کنید

من اقطار: از مرزهای

السموات: آسمان

والارض: و زمین،

فانفذوا: پس نفوذ کنید،

لا تنفذون: نمی توانید نفوذ کنید

الا: مگر

(۴۱۶) جلد ۲۷ سوره الرحمن

بسُلطان: به حجت، قدرت، نیرو.

ص: ۳۴۶

۴۱ يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيْمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَ الْأَقْدَامِ

يُعْرِفُ: شناخته می شوند

الْمُجْرِمُونَ: گناه کاران

بِسِيْمَاهُمْ: به علامت و نشانه هایشان

فَيُؤْخَذُ: پس گرفته می شوند

بِالنَّوَاصِي: به موی پیشانی

وَ الْأَقْدَامِ: و پاها.

۶۸ فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَ نَخْلٌ وَ رُمَّانٌ

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ: در آن دو میوه

وَ نَخْلٌ: و خرما

سوره الرحمن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۷)

وَ رُمَّانٌ: و انار است.

ص: ۳۴۷

«سوره واقعه»

۱ إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ

إذا: هنگامی که

وَقَعَتِ: واقع شود

الْوَاقِعَةُ: واقع شونده.

۲ لَيْسَ لَوْفَعَتِهَا كَاذِبَةٌ

لَيْسَ: نیست

لَوْفَعَتِهَا: برای واقع شدنش

كَاذِبَةٌ: دروغی.

۳ خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ

خَافِضَةٌ: پایین آورنده

رَافِعَةٌ: بالا برنده.

سوره واقعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۹)

۴ إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا

إذا: هنگامی که

ص: ۳۴۸

رُجَّتْ: لرزیده شود

الأَرْضُ: زمین

رَجًا: لرزیدنی

۵ وَ بُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا

وَ بُسَّتِ: و کوبیده شود

الْجِبَالُ: کوه ها

بَسًا: کوبیده شدن.

۶ فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا

فَكَانَتْ: پس بشود

(۴۲۰) جلد ۲۷ سوره واقعه

هَبَاءً: (به صورت) غباری

مُنْبَثًا: پراکنده.

۷ وَ كُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً

وَ كُنْتُمْ: و بشوید

أَزْوَاجًا: گروه هایی

ص: ۳۴۹

ثَلَاثَةٌ: سه گانه.

۸ فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ

فَأَصْحَابُ: پس یاران

الْمَيْمَنَةِ: اهل سعادت، دست راست،

ما أَصْحَابُ: چه یاران

الْمَيْمَنَةِ: اهل سعادت!

سوره واقعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۱)

۹ وَ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ

وَ أَصْحَابُ: و یاران

الْمَشْأَمَةِ: شوم و تیره بخت،

ما أَصْحَابُ: چه یاران

الْمَشْأَمَةِ: شوم و تیره بختی.

۱۰ وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ

وَ السَّابِقُونَ: و سبقت گیرندگان

السَّابِقُونَ: سبقت گیرنده.

ص: ۳۵۰

۱۱ أُؤلئكَ الْمُقْرَبُونَ

أؤلئكَ: آنان

المُقْرَبُونَ: مقربانند.

۱۲ فِى جَنَّاتِ النَّعِيمِ

(۴۲۲) جلد ۲۷ سوره واقعه

فِى جَنَّاتِ: در باغ های

النَّعِيمِ: پُر نعمت.

۱۳ ثَلَاثَةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ

ثَلَاثَةٌ: گروه بسیار زیادى

مِّنَ: از

الأوَّلِينَ: گذشتگان.

۱۴ وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ

وَقَلِيلٌ: و عدّه كمى

مِّنَ: از

الآخِرِينَ: آیندگان، متأخران.

ص: ۳۵۱

۵۷ نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ: ما آفریدیم شما را

سوره واقعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۳)

فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ: پس چرا تصدیق نمی کنید؟

۷۳ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكَرَةً وَ مَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا: ما قرار دادیم آن را

تَذْكَرَةً: (وسيله) تذکر

وَ مَتَاعًا: و کالایی

لِلْمُقْوِينَ: برای تھی داستان.

۷۴ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

فَسَبِّحْ: پس تسبیح گوی

بِاسْمِ: به نام

رَبِّكَ الْعَظِيمِ: پروردگار بزرگت.

۷۵ فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ

(۴۲۴) جلد ۲۷ سوره واقعه

فَلَا أُقْسِمُ: پس سوگند

ص: ۳۵۲

بِمَوَاقِعٍ: به جایگاه های

النُّجُومِ: ستارگان.

۷۶ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَغْلَمُونَ عَظِيمٌ

وَإِنَّهُ: و همانا آن

لَقَسَمٌ: هر آینه قسمی است

لَوْ تَغْلَمُونَ: اگر بدانید

عَظِيمٌ: بزرگ.

۷۷ إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ

إِنَّهُ: همانا آن

لَقُرْآنٌ: هر آینه قرآنی است

كَرِيمٌ: کریم.

سوره واقعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۵)

۷۸ فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ

فِي كِتَابٍ: در کتابی

مَكْنُونٍ: محفوظ، پنهان شده.

ص: ۳۵۳

۷۹ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ

لا يَمَسُّهُ: مس نمی کنند آن را

إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ: به جز پاکان.

۸۰ تَنْزِيلٌ مِّنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

تَنْزِيلٌ: نازل شده

مِّنْ رَبِّ: از جانب پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان.

۸۱ أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ

(۴۲۶) جلد ۲۷ سوره واقعه

أَفَبِهَذَا: آیا پس این

الْحَدِيثِ: سخن را

أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ: شما سست و کوچک می شمیرید؟

ص: ۳۵۴

«سوره حدید»

۱ سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

سَبَّحَ: تسبیح گویند

لِلَّهِ: برای خداوند

ما فِي السَّمَوَاتِ: آن چه در آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین است.

وَهُوَ الْعَزِيزُ: و او شکست ناپذیر

الْحَكِيمُ: حکیم است.

۲ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

لَهُ: برای اوست

مُلْكُ السَّمَوَاتِ: فرمانروایی آسمان ها

(۴۲۸) جلد ۲۷ سوره حدید

وَالْأَرْضِ: و زمین،

يُحْيِي: زنده می کند

وَيُمِيتُ: و می میراند،

ص: ۳۵۵

وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

شَيْءٍ ۚ قَدِيرٌ: چیزی تواناست.

۳ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

هُوَ الْأَوَّلُ: اوست اول

وَالْآخِرُ: و آخر

وَالظَّاهِرُ: و ظاهر

وَالْبَاطِنُ: و باطن

وَ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ: و او به هر

شَيْءٍ عَلِيمٌ: چیزی داناست.

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۹)

۱۶ أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِتَذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

أَلَمْ يَأْنِ: آیا وقت آن نرسیده

ص: ۳۵۶

لِّلَّذِينَ: برای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

أَنْ تَخْشَعَ: که خاشع گردد

قُلُوبُهُمْ: دل هایشان

لِذِكْرِ: به یاد

اللَّهِ: خدا

وَمَا نَزَلَ: و آن چه نازل شد

مِنَ الْحَقِّ: از حق؟

(۴۳۰) جلد ۲۷ سوره حدید

وَلَا يَكُونُوا: و نباشند

كَالَّذِينَ: مانند کسانی که

أُوتُوا: داده شدند

الْكِتَابَ: کتاب

مِنْ قَبْلُ: پیش از این

فَطَالَ: پس طولانی شد

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

الْأَمْدُ: مدت و زمان

فَقَسَّتْ: پس قساوت گرفت

قُلُوبُهُمْ: دل هایشان را،

وَ كَثِيرٌ: و بسیاری

مِنْهُمْ: از ایشان

فَاسِقُونَ: فاسق شدند.

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۱)

۱۷ اِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْأَيَّاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

اعْلَمُوا: بدانید که

أَنَّ اللَّهَ: همانا خدا

يُحْيِي: زنده می کند

الْأَرْضَ: زمین را

بَعْدَ مَوْتِهَا: بعد از مردنش،

قَدْ: به تحقیق

بَيَّنَّا: بیان کرده ایم ما

لَكُمْ: برای شما

الْآيَاتِ: آیات را

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

ص: ۳۵۸

تَعْقُلُونَ: اندیشه کنید.

(۴۳۲) جلد ۲۷ سوره حدید

۱۹ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

بِاللَّهِ: به خدا

وَرُسُلِهِ: و فرستادگانش

أُولَئِكَ: آنان

هُمُ: ایشانند

الصَّادِقُونَ: صدیقین

وَالشُّهَدَاءُ: و شهداء

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان،

لَهُمْ: برای آن هاست

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۳)

أَجْرُهُمْ: اجرشان

ص: ۳۵۹

وَنُورُهُمْ: و نورشان،

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

وَكَذَّبُوا: و تکذیب نمودند

بِآيَاتِنَا: آیات ما را

أُولَئِكَ: آنان

أَصْحَابُ: یاران

الْجَحِيمِ: جهنم اند.

۲۰ اَعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَ لَهْوٌ وَ زِينَةٌ وَ تَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَ تَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيحُ فَتَرِيَهُ مُضْفَرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ

(۴۳۴) جلد ۲۷ سوره حدید

شَدِيدٌ وَ مَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَ رِضْوَانٌ وَ مَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

اعلموا: بدانید

انما: جز این نیست که

ص: ۳۶۰

الْحَيَوَةُ الدُّنْيَا: زندگانی دنیا

لَعِبٌ وَ لَهْوٌ: بازی و سرگرمی

وَ زِينَةٌ: و زینت

وَ تَفَاخُرٌ: و فخر فروشی به یکدیگر

بَيْنَكُمْ: بین شما

وَ تَكَاثُرٌ: و افزون خواهی

فِي الْأَمْوَالِ: در مال ها

وَ الْأَوْلَادِ: و فرزندان است،

كَمَثَلٍ: مانند مثل

عَيْثٌ: بارانی است که

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۵)

أَعْجَبَ: به تعجب آورد

الْكَفَّارَ: کفار را

نَبَاتُهُ: رویشش

ثُمَّ: سپس

يَهِيحُ: خشک می شود

فَتْرِيَهُ: پس می بینی آن را که

مُضْفَرًا: زرد شده

ص: ۳۶۱

ثُمَّ: سپس

يَكُونُ: می شود

حُطَّامًا: خاشاک، گاه،

وَفِي: و در

الْآخِرَةِ: آخرت

عَذَابٍ: عذابی

شَدِيدًا: سخت

(۴۳۶) جلد ۲۷ سوره حدید

وَمَغْفِرَةً: و (یا) آمرزشی

مِنْ: از جانب

اللَّهِ: خدا

وَرِضْوَانٌ: و خشنودی است.

وَمَا: و نیست

الْحَيَاةِ: زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا

إِلَّا مَتَاعٌ: مگر کالای

الْعَرُورِ: فریب.

ص: ۳۶۲

۲۲ ما أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

ما أَصَابَ: نمی رسد

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۷)

مِنْ: هیچ

مُصِيبَةٍ: مصیبتی

فِي الْأَرْضِ: در زمین

وَلَا فِي: و نه در

أَنْفُسِكُمْ: جانتان

إِلَّا فِي: مگر در

كِتَابٍ: کتابی است

مِنْ قَبْلِ: قبل از

أَنْ: این که

نَبْرَأَهَا: بیافرینیم آن را،

إِنَّ: به درستی که

ذَلِكَ: این

عَلَى اللَّهِ: بر خدا

ص: ۳۶۳

یَسِيرٌ: آسان است.

(۴۳۸) جلد ۲۷ سوره حدید

۲۳ لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَيْكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

لِكَيْلَا تَأْسَوْا: تا این که تأسف نخورید

عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ: بر آن چه از دست شما رفت

وَلَا تَفْرَحُوا: و خوشحال نشوید

بِمَا آتَيْكُمْ: به آن چه به شما داد.

وَاللَّهُ: و خداوند

لَا يُحِبُّ: دوست نمی دارد

كُلَّ مُخْتَالٍ: هیچ متکبر

فَخُورٍ: فخر فروشی را.

۲۴ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۹)

الَّذِينَ: کسانی که

يَبْخُلُونَ: بخل می ورزند

ص: ۳۶۴

وَيَأْمُرُونَ: و امر می کنند، وامی دارند

النَّاسَ: مردم را

بِالْبُخْلِ: به بخل.

وَمَنْ: و هر کس

يَتَوَلَّى: روی گرداند

فَإِنَّ: پس همانا

اللَّهُ: خداوند

هُوَ: او،

الْغِنَى: بی نیاز

الْحَمِيدُ: ستوده است.

۲۵ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ

(۴۴۰) جلد ۲۷ سوره حدید

الْكِتَابِ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

أَرْسَلْنَا: فرستادیم ما

ص: ۳۶۵

رُسُلَنَا: رسولانمان را

بِالْبَيِّنَاتِ: با دلایل روشن

وَ أَنْزَلْنَا: و نازل کردیم ما

مَعَهُمْ: با آن‌ها

الْكِتَابَ: کتاب

وَ الْمِيزَانَ: کتاب

لِيُقِيمَ: تا قیام کنند

النَّاسَ: مردم

بِالْقِسْطِ: به عدل و عدالت،

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۱)

وَ أَنْزَلْنَا: و نازل کردیم ما

الْحَدِيدَ: آهن را که

فیه: در آن

بِأَسْنٍ: نیرویی

شَدِيدًا: شدید

وَ مَنَافِعٍ: و منافع

لِلنَّاسِ: برای مردم است

وَ لِيُعَلِّمَ: و تا معلوم بدارد

ص: ۳۶۶

اللَّهُ: خداوند

مَنْ: چه کسی

يَنْصُرُهُ: یاری می کند او را

وَرُسُلَهُ: و فرستادگانش را

بِالْغَيْبِ: در غیب، در نهان،

إِنَّ: به درستی که

(۴۴۲) جلد ۲۷ سوره حدید

اللَّهُ: خداوند

قَوِيٌّ: نیرومند

عَزِيْزٌ: شکست ناپذیر است.

«پایان جزء ۲۷»

ص: ۳۶۷

«سوره مجادله»

۱۱ یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَأَفْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

إِذَا قِيلَ: هنگامی که گفته شود

لَكُمْ تَفَسَّحُوا: به شما جا دهید، وسعت ببخشید.

فِي الْمَجَالِسِ: در مجالس،

فَأَفْسَحُوا: پس جا دهید، وسعت ببخشید.

يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ: خدا برای شما.

وَأِذَا: و هنگامی که

(۴۴۴) جلد ۲۸ سوره مجادله

قِيلَ: گفته شود

انْشُرُوا: برخیزید

فَانْشُرُوا: پس برخیزید.

يَرْفَعِ اللَّهُ: بالامى بَرَد خداوند

الَّذِينَ: کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

مِنْكُمْ: از شما

وَالَّذِينَ: و کسانی را که

أُوتُوا: داده شدند

الْعِلْمَ: علم،

دَرَجَاتٍ: درجاتی.

وَاللَّهُ: و خداوند

بِمَا: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

سوره مجادله لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۵)

حَبِيرٌ: آگاه است.

۱۹ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ

اسْتَحْوَذَ: چیره شده غالب شده

ص: ۳۶۹

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

الشَّيْطَانُ: شیطان

فَأَنْسَهُمْ: پس از یادشان برده

ذِكْرَ اللَّهِ: ذکر خدا را.

أُولَئِكَ: آنان

حِزْبٌ: حزب

الشَّيْطَانِ: شیطانند.

أَلَا إِنَّ: آگاه باشید به درستی که

(۴۴۶) جلد ۲۸ سوره مجادله

حِزْبٌ: حزب

الشَّيْطَانِ: شیطان

هُمُ الْخَاسِرُونَ: ایشانند زیانکاران.

۲۱ كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَبَنَّ أَنَا وَرُسُلِيَانَ اللَّهُ قَوِيٌّ عَزِيْزٌ

كَتَبَ اللَّهُ: نوشته خداوند، مقرر نموده خداوند

لَأَعْلَبَنَّ: هر آینه حتما غالب هستم

أَنَا وَ: من و

رُسُلِي: رسولانم.

ص: ۳۷۰

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

قَوِيٌّ: قوی

عَزِيزٌ: و عزیز است.

۲۲ لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

سوره مجادله لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۷)

يُؤَادُونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

لَا تَجِدُ: نمی یابی

قَوْمًا: هیچ قومی را که

يُؤْمِنُونَ: ایمان بیاورند

بِاللَّهِ: به خدا

وَالْيَوْمِ: و روز

الْآخِرِ: قیامت

ص: ۳۷۱

يُواذُونَ: (و) دوستی کنند

مَنْ حَادَّ: با کسی که دشمن

(۴۴۸) جلد ۲۸ سوره مجادله

اللَّهُ: خدا

وَرَسُولُهُ: و رسولش است،

وَلَوْ كَانُوا: هر چند باشند

أَبَاءَهُمْ: پدرانشان

أَوْ أَبْنَاءَهُمْ: یا فرزندانشان

أَوْ إِخْوَانَهُمْ: یا برادرانشان

أَوْ عَشِيرَتَهُمْ: یا خویشاوندانشان.

أُولَئِكَ: آنان

كُتِبَ فِي: نوشته شد در

قُلُوبِهِمْ: دل هایشان

الْإِيمَانَ: ایمان

وَأَيَّدَهُمْ: و تأییدشان نمود

بِرُوحٍ: با روحی

مِنْهُ: از ناحیه خودش.

سوره مجادله لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۹)

وَيُدْخِلُهُمْ: و داخلشان می کند

ص: ۳۷۲

جَنَاتٍ: در باغ هایی که

تَجْرِي مِنْ: جاری است از

تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ: زیر آن،

خَالِدِينَ: جاودانند

فِيهَا: در آن.

رَضِيَ: راضی است

اللَّهُ: خداوند

عَنْهُمْ: از آن ها

و رَضُوا عَنْهُ: و راضیند از او.

أُولَئِكَ: آنان

حِزْبِ اللَّهِ: حزب خدا هستند.

أَلَا: آگاه باشید

إِنَّ: به درستی که

(۴۵۰) جلد ۲۸ سوره مجادله

حِزْبِ اللَّهِ: حزب خدا

هُمُ الْمُفْلِحُونَ: ایشانند رستگاران.

ص: ۳۷۳

«سوره حشر»

۱ سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

سَبَّحَ: تسبیح کنند

لِلَّهِ: خدا را

مَا فِي: آن چه در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي: و آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است.

وَهُوَ الْعَزِيزُ: و او شکست ناپذیر

الْحَكِيمُ: باحکمت است.

۱۸ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ لْتَنْظُرُوا نَفْسَ مَا قَدَّمْتُمْ لِغَدٍ وَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

(۴۵۲) جلد ۲۸ سوره حشر

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

ص: ۳۷۴

اتَّقُوا: پروا دارید

اللَّهُ: از خدا

وَلْتَنْظُرْ: و باید بنگرد

نَفْسٌ: هر نفسی، هر انسانی

مَا قَدَّمْتُ: چه فرستاده

لِغَدٍ: برای فردا.

وَاتَّقُوا: و بترسید

اللَّهُ: (از مخالفت) خدا،

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

خَيْرٌ بِمَا: آگاه است به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

سوره حشر لغات و مفاهیم ژ قرآن کریم (۴۵۳)

۱۹ وَ لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

وَلَا تَكُونُوا: و نباشید

كَالَّذِينَ: مانند کسانی که

ص: ۳۷۵

نَسُوا: فراموش کردند

اللَّهِ: خدا را

فَأَنسِيَهُمْ: پس، از یادشان برد

أَنفُسُهُمْ: خودشان را.

أُولَئِكَ: آنان

هُمُ الْفَاسِقُونَ: ایشانند فاسقان.

۲۰ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ

لا يَسْتَوِي: مساوی نیستند

(۴۵۴) جلد ۲۸ سوره حشر

أَصْحَابُ النَّارِ: یاران آتش

وَ أَصْحَابُ: و یاران

الْجَنَّةِ: بهشت.

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ: یاران بهشت

هُمُ الْفَائِزُونَ: ایشانند رستگاران

ص: ۳۷۶

۲۱ لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

لَوْ أَنْزَلْنَا: اگر نازل می کردیم

هَذَا الْقُرْآنَ: این قرآن را

عَلَىٰ جَبَلٍ: بر کوهی،

لَّرَأَيْتَهُ: مسلماً می دیدی آن را

خَاشِعًا: (که در برابرش) خشوع می کند

سوره حشر لغات و مفاهیم ژ قرآن کریم (۴۵۵)

مُتَصَدِّعًا: و متلاشی می شود

مِّنْ خَشْيَةِ: از خوف

اللَّهِ: خدا.

وَ تِلْكَ: و این، آن

الْأَمْثَالُ: مثال هایی است که

نَضْرِبُهَا: می زنیم آن را

لِلنَّاسِ: برای مردم

لَعَلَّهُمْ: تا شاید ایشان

ص: ۳۷۷

يَتَفَكَّرُونَ: تفکر کنند.

۲۲ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

هُوَ اللَّهُ: اوست خدای

الَّذِي لَا إِلَهَ: که نیست معبودی

(۴۵۶) جلد ۲۸ سوره حشر

إِلَّا هُوَ: جز او.

عَالِمُ: داننده

الْغَيْبِ: پنهان

وَالشَّهَادَةِ: و آشکار است.

هُوَ الرَّحْمَنُ: او مهربان

الرَّحِيمُ: و رحیم است.

۲۳ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

ص: ۳۷۸

هُوَ اللَّهُ: اوست خدایی

الَّذِي لَا إِلَهَ: که نیست معبودی

إِلَّا هُوَ: مگر او،

الْمَلِكُ: که حاکم

سوره حشر لغات و مفاهیم ژ قرآن کریم (۴۵۷)

الْقُدُّوسُ: پاک و مقدس،

السَّلَامُ: منزّه از هر عیب و نقص،

الْمُؤْمِنُ: امنیت بخش،

الْمُهَيِّمُ: نگاهبان،

الْعَزِيزُ: شکست ناپذیر،

الْجَبَّارُ: قدرت مدار،

الْمُتَكَبِّرُ: باکریاست.

سُبْحَانَ اللَّهِ: منزّه است خدا

عَمَّا: از آن چه

يُشْرِكُونَ: شرک می ورزند.

۲۴ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِيءُ الْمُصَوِّرُ ل

ص: ۳۷۹

هَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

(۴۵۸) جلد ۲۸ سوره حشر

هُوَ اللَّهُ: او خدای

الْخَالِقُ: خالق

الْبَارِيءُ: آفریدگار

الْمُصَوِّرُ: صورتگر است.

لَهُ الْأَسْمَاءُ: برای اوست نام های

الْحُسْنَى: نیک.

يُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لَهُ مَا فِي: برای او آن چه در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین است.

وَهُوَ: و او

الْعَزِيزُ: شکست ناپذیر

الْحَكِيمُ: حکیم است.

ص: ۳۸۰

«سوره ممتحنه»

۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ حَرَجْتُمْ جِهَادًا فَيَسْئَلُكُمْ أُولَئِكَ تَسَرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اید!

لَا تَتَّخِذُوا: نگیرید

عَدُوِّي: دشمن من

وَعَدُوَّكُمْ: و دشمن خودتان را

أَوْلِيَاءَ: دوستان (خود)

سوره ممتحنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۱)

تُلْقُونَ: می افکنید، اظهار می کنید

إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ: به آن ها محبت را،

وَقَدْ: در حالی که به تحقیق

كَفَرُوا: کافر شدند

بِمَا جَاءَكُمْ: به آن چه آمد شما را

مِنَ الْحَقِّ: از حق،

يُخْرِجُونَ: خارج می کنند

الرَّسُولَ: رسول را

وَإِيَّاكُمْ: و شما را

أَنْ تُؤْمِنُوا: (به خاطر) این که ایمان آورده اید

بِاللَّهِ: به خدا

رَبِّكُمْ إِنَّ: پروردگارتان، اگر

كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ: خارج شده اید

جِهَادًا: (به خاطر) جهاد

(۴۶۲) جلد ۲۸ سوره ممتحنه

فِي سَبِيلِي: در راه من،

وَإِيتَاءً: و رسیدن

مَرْضَاتِي: به رضای من،

تُسْرُونَ: (نباید) پنهانی بریزید

إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ: با آن ها (طرح) دوستی

وَ أَنَا أَعْلَمُ: و من داناترم

بِمَا أَخْفَيْتُمْ: به آن چه مخفی کردید

وَمَا: و آن چه

أَعْلَنْتُمْ: آشکار نمودید.

وَمَنْ: و هر کس

يَفْعَلُهُ: انجام دهد آن را

مِنْكُمْ: از شما،

فَقَدْ: پس به تحقیق

ضَلَّ: گم کرده است

سوره ممتحنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۳)

سَوَاءَ السَّبِيلِ: راه درست را

۲ إِنْ يَتَّقَوْكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتُهُمْ بِالْإِسْوَاءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ

إِنْ: اگر

يَتَّقَوْكُمْ: دست یابند به شما

يَكُونُوا لَكُمْ: می باشند برای شما

أَعْدَاءً: دشمنانی،

وَيَسْطُوا: و می گشایند

إِلَيْكُمْ: به سوی شما

أَيْدِيَهُمْ: دست هایشان

ص: ۳۸۳

وَ أَلَسْتَهُمْ: و زبان هایشان را

بِالسُّوءِ: به بدی

(۴۶۴) جلد ۲۸ سوره ممتحنه

وَ وَدُّوا: و دوست ندارند که

لَوْ تَكْفُرُونَ: ای کاش، کافر شوید

۴ قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَ بَدَا بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَ الْبُغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَ خَدَّهَ الْأَقْوَالُ إِبْرَاهِيمَ لِأَنَّهُ تَعَفَّرَنَّا لَكَ وَ مَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَ إِلَيْكَ أُنَبِّئُكَ وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ

قَدْ كَانَتْ: به تحقیق باشد

لَكُمْ أُسْوَةٌ: برای شما الگوی

حَسَنَةٌ: خوبی

فِي إِبْرَاهِيمَ: در (حالات) ابراهیم

سوره ممتحنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۵)

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

مَعَهُ: با او بودند،

ص: ۳۸۴

إِذْ قَالُوا: هِنكَامِي كِه كِفْتِنْد:

لِقَوْمِهِمْ: به قومشان

إِنَّا بُرَأُوْا: هِمَانَا مَا بِيْزَارِيْم

مِنْكُمْ: از شما

وَمِمَّا: و از آن چه

تَعْبُدُوْنَ: می پرستید

مِنْ دُونِ: غير از

اللَّهِ: خدا،

كَفَرْنَا: كَافِرِيْم مَا

بِكُمْ: نسبت به شما،

وَبَدَا بَيْنَنَا: و آشكار شده بين ما

وَبَيْنَكُمْ: و بين شما

(۴۶۶) جلد ۲۸ سوره ممتحنه

الْعَدَاوَةُ: دشمنی

وَالْبَغْضَاءُ: و بغض و كينه

أَبَدًا: هميشگی،

حَتَّى تُؤْمِنُوا: تا ايمان بياوريد

بِاللَّهِ: به خدای

وَحْدَهُ: يگانه،

إِلَّا قَوْلَ: مگر سخن

إِبْرَاهِيمَ: ابراهیم که

لِأَبِيهِ: به پدرش (گفت):

لَأَسْتَغْفِرَنَّ: فقط طلب آمرزش می کنم

لَكَ وَ: برای تو و

مَا أَمْلِكُ: مالک نمی باشم

لَكَ مِنْ: برای تو در برابر

اللَّهِ: خدا

سوره ممتحنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۷)

مِنْ شَيْءٍ: هیچ چیزی،

رَبَّنَا: پروردگارا!

عَلَيْكَ: بر تو

تَوَكَّلْنَا: توکل کردیم.

وَإِلَيْكَ: و به سوی تو

أَنْبَتْنَا: باز گشتیم.

وَإِلَيْكَ: و به سوی توست

الْمَصِيرُ: باز گشت گاه.

۵ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَ اغْفِرْ لَنَا

رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

رَبَّنَا: پروردگارا!

لَا تَجْعَلْنَا: قرار مده ما را

فِتْنَةً: مایه امتحان

(۴۶۸) جلد ۲۸ سوره ممتحنه

لِلَّذِينَ: برای کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند.

وَ اغْفِرْ لَنَا: و بیامرز ما را

رَبَّنَا: پروردگارا!

إِنَّكَ: همانا تو،

أَنْتَ الْعَزِيزُ: تویی عزیز

الْحَكِيمُ: و حکیم

۶ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَ الْيَوْمَ الْآخِرَ وَ مَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

لَقَدْ كَانَ: هر آینه به تحقیق بود

لَكُمْ: برای شما

فِيهِمْ: در (زندگی) آن ها

ص: ۳۸۷

سوره ممتحنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۹)

أُسْوَةٌ: الْكُوَيْبِيُّ

حَسَنَةٌ: نِيكُو

لِمَنْ: برای کسانی که

كَانَ يَرْجُوا: امید دارند

اللَّهُ: به خدا

وَالْيَوْمِ: و روز

الْآخِرِ: قیامت.

وَمَنْ يَتَوَلَّ: و هر کس روی گرداند

فَإِنَّ اللَّهَ: پس به درستی که خدا،

هُوَ الْغَنِيُّ: او بی نیاز و

الْحَمِيدُ: ستوده است.

ص: ۳۸۸

«سوره صف»

۱ سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

سَبَّحَ: تسبیح کنند

لِلَّهِ: برای خدا

مَا فِي: آن چه در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي: و آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است.

وَهُوَ الْعَزِيزُ: و او عزیز

الْحَكِيمُ: و با حکمت است.

۲ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

سوره صف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۱)

آمَنُوا: ایمان آورده اید!

لِمَ تَقُولُونَ: برای چه می گوئید

ما: چیزی را که

ص: ۳۸۹

لا تَفْعَلُونَ: عمل نمی کنید؟

۳ كَبْرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ

كَبْرَ: بزرگ است

مَقْتًا: از لحاظ خشم

عِنْدَ اللَّهِ: نزد خدا

أَنْ تَقُولُوا: که بگویید

ما: آن چه را که

لا تَفْعَلُونَ: عمل نمی کنید.

۴ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا

(۴۷۲) جلد ۲۸ سوره صف

كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

يُحِبُّ: دوست دارد

الَّذِينَ: کسانی را که

يُقَاتِلُونَ: پیکار می کنند، جهاد می کنند

ص: ۳۹۰

فِي سَبِيلِهِ: در راهش

صَفًا: صف در صف

كَأَنَّهُمْ: گویی ایشان

بُنْيَانٌ: بنایی

مَرُوضٌ: آهینند

۶ وَ إِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَ مُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ

سوره صف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۳)

أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ

وَ إِذْ قَالَ: وَ هُنكَامِي كَهْ كَقْت:

عِيسَى: عیسی

ابْنُ مَرْيَمَ: پسر مریم

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ: ای فرزندان اسرائیل

إِنِّي: به درستی که من،

رَسُولٌ: فرستاده

ص: ۳۹۱

اللَّهِ: خدا

إِلَيْكُمْ: به سوی شما هستم،

مُصَدِّقًا: که تصدیق کننده ام

لِما: بر آن چه

بَيْنَ يَدَيَّ: پیش روی من

مِنَ التَّوْرَةِ: از تورات است

و مَبَشِّرًا: و بشارت دهنده

(۴۷۴) جلد ۲۸ سوره صف

بِرَسُولٍ: به رسولی هستم

يَأْتِي: که می آید

مِن بَعْدِي: بعد از من،

اسْمُهُ: اسمش

أَحْمَدُ: احمد است.

فَلَمَّا: و وقتی که

جاءَهُمْ: آمد ایشان را

بِالْبَيِّنَاتِ: با دلایل روشن،

قَالُوا هَذَا: گفتند: این

ص: ۳۹۲

سِحْرٌ مُّبِينٌ: سحری آشکار است.

۸ يُرِيدُونَ لِيطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

یُرِيدُونَ: می خواهند

سوره صف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۵)

لِيطْفِئُوا: تا خاموش کنند

نُورَ اللَّهِ: نور خدا را

بِأَفْوَهِهِمْ: با دهان هایشان،

وَ اللَّهُ: و خداوند

مُتِمُّ نُورِهِ: تمام می کند نورش را

وَ لَوْ: و اگر چه

كَرِهَ: کراهت داشته باشند

الْكَافِرُونَ: کافران.

۹ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَ دِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

ص: ۳۹۳

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

أَرْسَلَ رَسُولَهُ: فرستاد رسولش را

بِالْهُدَى: با هدایت

(۴۷۶) جلد ۲۸ سوره صف

و دِينَ الْحَقِّ: و دین حق

لِيُظْهِرَهُ: تا چیره سازد او را

عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ: بر همه ادیان،

وَلَوْ: و اگر چه

كَرِهًا: کراهت داشته باشند

الْمُشْرِكُونَ: مشرکان

۱۰ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ

یا ایها الذین: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

هَلْ: آیا

أَدُلُّكُمْ: راهنمایی کنم شما را

عَلَىٰ تِجَارَةٍ: بر تجارتی که

ص: ۳۹۴

سوره صف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۷)

تُنَجِّيْكُمْ: نجات دهد شما را

مِنْ عَذَابٍ: از عذابی

أَلِيمٌ: دردناک؟

۱۱ تُوْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

تُوْمِنُونَ بِاللَّهِ: ایمان بیاورید به خدا

وَرَسُولِهِ: و رسول او

وَتُجَاهِدُونَ: و مجاهده کنید

فِي سَبِيلِ اللَّهِ: در راه خدا

بِأَمْوَالِكُمْ: با مال هایتان

وَأَنْفُسِكُمْ: و جان هایتان.

ذَلِكَ خَيْرٌ: این بهتر است

(۴۷۸) جلد ۲۸ سوره صف

لَكُمْ: برای شما

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: می دانستید.

ص: ۳۹۵

«سوره جمعه»

۱ يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

یُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لِلَّهِ: برای خدا

مَا فِي: آن چه در

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي: و آنچه در

الْأَرْضِ: زمین است،

الْمَلِكِ: پادشاهی که

الْقُدُّوسِ: پاک و

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر و

الْحَكِيمِ: حکیم است.

(۴۸۰) جلد ۲۸ سوره جمعه

۲ هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ

مُبِينٍ

ص: ۳۹۶

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

بَعَثَ: برانگیخت

فِي الْأُمِّيِّينَ: در میان درس نخوانده ها

رَسُولًا مِنْهُمْ: رسولی از خودشان،

يَتْلُوا: تا تلاوت کند

عَلَيْهِمْ: برای آن ها

آيَاتِهِ: آیاتش را،

وَيُزَكِّيهِمْ: و تزکیه کند آن ها را،

وَيُعَلِّمُهُمُ: و بیاموزد آن ها را

الْكِتَابَ: کتاب

وَالْحِكْمَةَ: و حکمت،

سوره جمعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۱)

وَإِنْ كَانُوا: و هر چند بودند

مِنْ قَبْلِ لَفِي: از قبل هر آینه در

ضَلَالٍ مُّبِينٍ: گمراهی آشکار

۳ وَ آخِرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

ص: ۳۹۷

وَ الْآخِرِينَ: و گروه دیگری

مِنْهُمْ: از آن ها

لَمَّا: که هنوز

يَلْحَقُوا: ملحق نشده اند

بِهِمْ: به آن ها

وَ هُوَ الْعَزِيزُ: و او عزیز و

الْحَكِيمُ: حکیم است.

(۴۸۲) جلد ۲۸ سوره جمعه

۴ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

ذَلِكَ فَضْلُ: این فضل

اللَّهُ: خداست

يُؤْتِيهِ: می دهد آن را

مَنْ يَشَاءُ: به هر کس بخواهد،

وَاللَّهُ: و خداوند

ذُو الْفَضْلِ: دارای فضل

الْعَظِيمِ: بزرگ است.

ص: ۳۹۸

۵ مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

مَثَلُ الَّذِينَ: مَثَلِ كسانى كه

حُمِّلُوا: حمل کردند

سوره جمعه لغات و مفاهيم قرآن كريم (۴۸۳)

التَّوْرِيَّة: تورات را

ثُمَّ: سپس

لَمْ يَحْمِلُوهَا: عمل نکردند به آن،

كَمَثَلِ: مانند مَثَلِ

الْحِمَارِ: درازگوشى است كه

يَحْمِلُ: حمل مى كند

أَسْفَارًا: كتاب هاى را.

بِئْسَ: بد است

مَثَلُ الْقَوْمِ: مَثَلِ قومى

الَّذِينَ كَذَّبُوا: كه تكذيب نمودند

بِآيَاتِ: آيات

ص: ۳۹۹

اللّٰهُ: خدا را

وَ اللّٰهُ: و خداوند

لَا يَهْدِي: هدايت نمى كند

(۴۸۴) جلد ۲۸ سوره جمعه

الْقَوْم: قوم

الظّٰلِمِيْنَ: ستمكار را.

۶ قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

قُلْ يَا أَيُّهَا: بگو: اى

الَّذِينَ: كسانى كه

هادوا: يهودى شديد!

إِنْ زَعَمْتُمْ: اگر گمان كرديد

أَنَّكُمْ: كه همانا شما

أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ: دوستان خداييد

مِنْ دُونِ: نه ديگر

ص: ۴۰۰

النَّاسِ: مردم،

سوره جمعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۵)

فَتَمَنَّوْا: پس تمنا کنید، آرزو کنید

الْمَوْتِ: مگر را

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ صَادِقِينَ: هستید از راستگویان

۷ وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ: و آرزو نمی کنند آن را

أَبَدًا: ابدًا، هیچوقت

بِمَا: به خاطر آن چه

قَدَّمْتُمْ: پیش فرستاد

أَيْدِيهِمْ: دست هایشان.

وَاللَّهُ: و خداوند

عَلِيمٌ: داناست

(۴۸۶) جلد ۲۸ سوره جمعه

بِالظَّالِمِينَ: به ستمکاران

ص: ۴۰۱

۸ قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

قُلْ إِنَّ: بگو: همانا

الْمَوْتَ: مرگ را

الَّذِي تَفِرُّونَ: که فرار می کنید

مِنْهُ: از آن،

فَإِنَّهُ: پس البته او،

مُلَاقِيكُمْ: ملاقات خواهد کرد شما را،

ثُمَّ: سپس

تُرَدُّونَ: بازگردانده می شوید

إِلَىٰ عَالِمِ: به سوی دانای

الْغَيْبِ: غیب

سوره جمعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۷)

وَالشَّهَادَةِ: و آشکار

فَيُنَبِّئُكُمْ: پس، خبر می دهد شما را

بِمَا: به آن چه

ص: ۴۰۲

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید

۹ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

یا ایُّهَا الَّذین: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اید!

إِذَا: هنگامی که

نُودِيَ: ندا داده شود

لِلصَّلَاةِ: برای نماز

مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ: روز جمعه،

(۴۸۸) جلد ۲۸ سوره جمعه

فَاسْعَوْا: پس بشتابید

إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ: به سوی ذکر خدا،

وَ ذَرُّوا: و رها کنید

الْبَيْعَ: خرید و فروش را.

ذَلِكُمْ خَيْرٌ: این بهتر است

ص: ۴۰۳

لَكُمْ إِنَّ: برای شما اگر

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: می دانستید.

۱۰ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

فَإِذَا: پس هنگامی که

قُضِيَتِ الصَّلَاةُ: به پایان رسید نماز،

فَانتَشِرُوا: پس پراکنده شوید

سوره جمعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۹)

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

وَ ابْتَغُوا: و طلب نمایید

مِنْ فَضْلِ اللَّهِ: از فضل خدا

وَ ادْكُرُوا اللَّهَ: و یاد کنید خدا را

كَثِيرًا: بسیار،

لَعَلَّكُمْ: تا شاید شما

تُفْلِحُونَ: رستگار شوید.

ص: ۴۰۴

۱۱ وَ إِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَ تَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَ مِنَ التِّجَارَةِ وَ اللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

وَ إِذَا رَأَوْا: و هنگامی که دیدند

تِجَارَةً: تجارتي

أَوْ لَهْوًا: یا سرگرمی ای،

انْفَضُّوا: متفرق شدند

(۴۹۰) جلد ۲۸ سوره جمعه

إِلَيْهَا: به سوی آن

وَ تَرَكُوكَ: و ترک کردند تو را

قَائِمًا: به حال ایستاده، سرپا

قُلْ مَا: بگو: آن چه

عِنْدَ اللَّهِ: نزد خداست

خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ: بهتر است از سرگرمی

وَ مِنَ التِّجَارَةِ: و از تجارت،

وَ اللَّهُ خَيْرٌ: و خداوند بهترین

الرَّازِقِينَ: روزی دهندگان است.

ص: ۴۰۵

«سوره منافقون»

۱ اِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ اِنَّكَ لَرَسُولُ اللّٰهِ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

اذا: هنگامی که

جاءك: آمدند نزد تو

الْمُنَافِقُونَ: منافقان

قالوا: گفتند:

نشهد: شهادت می دهیم

انك: به درستی که تو

ص: ۴۰۶

لَرَسُولُ اللَّهِ: قطعاً رسول خدایی

وَ اللَّهُ: و خداوند

يَعْلَمُ: می داند

إِنَّكَ: همانا تو

(۴۹۲) جلد ۲۸ سوره منافقون

لَرَسُولُهُ: حتماً رسول اوایی

وَ اللَّهُ: و خداوند

يَشْهَدُ: شهادت می دهد

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ: به درستی که منافقان

لَكَاذِبُونَ: هر آینه دروغگویانند

ص: ۴۰۷

«سوره تغابن»

۱ يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

يُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لِلَّهِ: برای خداوند

مَا فِي: آن چه در

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي: و آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است.

لَهُ الْمُلْكُ: برای اوست حکومت

وَلَهُ: و برای اوست

الْحَمْدُ: حمد و ستایش

وَهُوَ عَلَىٰ: و او بر

كُلِّ شَيْءٍ: هر چیزی

(۴۹۴) جلد ۲۸ سوره تغابن

قَدِيرٌ: قادر است.

ص: ۴۰۸

۲ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

خَلَقَكُمْ: خلق کرد شما را،

فَمِنْكُمْ: پس بعضی از شما

كَافِرٌ: کافر

وَمِنْكُمْ: و بعضی از شما

مُؤْمِنٌ: مؤمنند.

وَاللَّهُ: و خداوند

بِمَا: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

بَصِيرٌ: بیناست.

سوره تغابن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۵)

۳ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

خَلَقَ: خلق کرد

ص: ۴۰۹

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را

بِالْحَقِّ: به حق،

وَصَوَّرَكُمْ: و تصویر کرد شما را

فَأَحْسَنَ: پس به بهترین

صُورَكُمْ: تصویرتان.

وَالْيَهُ: و به سوی اوست

الْمَصِيرُ: بازگشت.

۴ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا

(۴۹۶) جلد ۲۸ سوره تغابن

تُسِرُّونَ وَ مَا تُغْلِبُونَ وَ اللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

يَعْلَمُ مَا فِي: می داند آن چه در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین است

وَيَعْلَمُ: و می داند

مَا تُسِرُّونَ: آن چه پنهان می کنید

ص: ۴۱۰

وَمَا: و آن چه

تُعْلِنُونَ: آشکار می کنید،

وَاللَّهُ: و خداوند

عَلِيمٌ: عالم است

بِذَاتٍ: به درون

الصُّدُورِ: سینه ها.

۵ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَنَاقُوا

سوره تغابن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۷)

وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

أَلَمْ يَأْتِكُمْ: آیا نیامد شما را، نرسید به شما

نَبُؤُا الَّذِينَ: خبر کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

مِنْ قَبْلُ: از قبل؟

فَنَاقُوا: پس چشیدند

وَبَالَ أَمْرِهِمْ: نتیجه بد کارشان را

وَلَهُمْ: و برای ایشان است

ص: ۴۱۱

عَذَابٌ أَلِيمٌ: عذابى دردناك.

۱۱ ما أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَ مَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُ وَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

ما أَصَابَ: اصابت نمى کند، نمى رسد

مِنْ مُصِيبَةٍ: هيچ مصیبتى

(۴۹۸) جلد ۲۸ سوره تغابن

إِلَّا بِإِذْنِ: مگر به اجازه

اللَّهُ: خدا.

وَ مَنْ: و هر کس

يُؤْمِنُ: ایمان بیاورد

بِاللَّهِ: به خدا،

يَهْدِي: هدایت مى کند

قَلْبَهُ: قلبش را.

وَ اللَّهُ: و خداوند

بِكُلِّ شَيْءٍ: به هر چیزى

عَلِيمٌ: داناست.

ص: ۴۱۲

۱۲ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

وَ أَطِيعُوا: و اطاعت كنيد

سوره تغابن لغات و مفاهيم قرآن كريم (۴۹۹)

اللَّهُ: خدا را

وَ أَطِيعُوا: و اطاعت كنيد

الرَّسُولَ: رسول را،

فَإِنْ: پس اگر

تَوَلَّيْتُمْ: روى بگردانيد،

فَإِنَّمَا: پس جز اين نيست كه

عَلَى رَسُولِنَا: بر رسول ما

الْبَلَاغُ: رساندن

الْمُبِينُ: آشكار است.

ص: ۴۱۳

۱۳ اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَ عَلٰى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

اَللّٰهُ: خداوند

لَا اِلٰهَ: نیست معبودی

(۵۰۰) جلد ۲۸ سوره تغابن

اِلَّا هُوَ: مگر او

وَ عَلٰى اللّٰهِ: و بر خدا

فَلْيَتَوَكَّلِ: پس باید توکل کنند

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

ص: ۴۱۴

«سوره طلاق»

۲ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَى عَدْلٍ مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا

فَإِذَا: پس هنگامی که

بَلَغْنَ: رسیدند

أَجَلَهُنَّ: به مدت معینشان،

فَأَمْسِكُوهُنَّ: پس نگه داریدشان

بِمَعْرُوفٍ: به شایستگی

أَوْ فَارِقُوهُنَّ: یا جدا شوید از آن ها

بِمَعْرُوفٍ: به شایستگی.

وَأَشْهِدُوا: و گواه بگیرید

(۵۰۲) جلد ۲۸ سوره طلاق

ذَوَى عَدْلٍ: دو شاهد عادل

مِنْكُمْ: از خودتان

وَأَقِيمُوا: و به پادارید

الشَّهَادَةَ: شهادت را

لِلَّهِ: برای خدا.

ذَلِكُمْ: این است،

يُوعِظُ بِهِ: موعظه می شوند به آن

مَنْ كَانَ: کسانی که باشند

يُؤْمِنُ: مؤمن

بِاللَّهِ: به خدا

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ: و روز قیامت.

وَمَنْ يَتَّقِ: و کسی که بترسد

اللَّهُ: از خدا،

يَجْعَلُ لَهُ: قرار می دهد برای او

سوره طلاق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۳)

مَخْرَجًا: راه خروجی.

۳ وَ يَرْزُقُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا

وَ يَرْزُقُهُ: و روزی می دهد او را

ص: ۴۱۶

مِنْ حَيْثُ: از جایی که

لَا يَحْتَسِبُ: گمان ندارد،

وَمَنْ: و کسی که

يَتَوَكَّلُ: توکل کند

عَلَى اللَّهِ: بر خدا،

فَهُوَ: پس او

حَسْبُهُ: کافی است برایش.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

(۵۰۴) جلد ۲۸ سوره طلاق

بِالْعُ: رساننده

أَمْرِهِ: کارش است.

قَدْ جَعَلَ: به تحقیق قرار داد

اللَّهُ: خدا

لِكُلِّ شَيْءٍ: برای هر چیزی

قَدْرًا: اندازه ای

۱۱ رَسُولًا- يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيعْمَلْ

صَالِحًا

ص: ۴۱۷

يُدْخِلُهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا

رَسُولًا: رسولی که

يَتْلُوا: تلاوت می کند

عَلَيْكُمْ: برای شما

سوره طلاق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۵)

آيَاتِ اللَّهِ: آیات خدا را

مُبَيِّنَاتٍ: که روشنگر است،

لِيُخْرِجَ: تا خارج کند

الَّذِينَ: کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

مِنَ الظُّلُمَاتِ: از تاریکی ها

إِلَى النُّورِ: به سوی نور.

وَمَنْ: و هر کس

يُؤْمِنُ: ایمان بیاورد

بِاللَّهِ: به خدا

ص: ۴۱۸

وَيَعْمَلُ: و انجام دهد،

صَالِحًا: عمل صالح

(۵۰۶) جلد ۲۸ سوره طلاق

يُدْخِلُهُ: داخل می کند او را

جَنَّاتٍ: در باغ هایی که

تَجْرِي: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارِ: نهرها

خَالِدِينَ: که جاودانند

فِيهَا أَبَدًا: در آن تا ابد.

قَدْ: به تحقیق

أَحْسَنَ: نیکو کرده است

اللَّهُ لَهُ: خداوند برای او

رِزْقًا: روزی را.

۱۲ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ

سوره طلاق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۷)

شَيْءٍ ۚ قَدِيرٌ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ ۚ عِلْمًا

ص: ۴۱۹

اللَّهُ الَّذِي: خداوند که

خَلَقَ سَبْعَ: خلق کرد هفت

سَمَوَاتٍ: آسمان را

وَمِنَ الْأَرْضِ: و از زمین

مِثْلَهُنَّ: مثل آن،

يَنْزِلُ: نازل می شود

الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ: فرمان، بین آن ها

لِتَعْلَمُوا أَنَّ: تا بدانید که همانا

اللَّهُ: خداوند

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

قَدِيرٌ: تواناست

وَ أَنَّ اللَّهَ: و به دستی که خدا

قَدْ: به تحقیق

(۵۰۸) جلد ۲۸ سوره طلاق

أَحَاطَ: احاطه دارد

بِكُلِّ شَيْءٍ: به هر چیزی

عِلْمًا: از نظر علم

ص: ۴۲۰

«سوره تحریم»

۸ یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنْكُم سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا آتِنَا لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

یا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اید!

تَوْبُوا: توبه کنید

إِلَى اللَّهِ: به سوی خدا

تَوْبَةً نَّصُوحًا: توبه ای خالصانه

عَسَى: شاید که

رَبُّكُمْ: پروردگار شما

(۵۱۰) جلد ۲۸ سوره تحریم

أَن يُكَفِّرَ: ببوشاند

عَنْكُم سَيِّئَاتِكُمْ: از شما بدی هایتان را،

وَيُدْخِلَكُم: و داخل کند شما را

ص: ۴۲۱

جَنَاتٍ: به بهستی که

تَجْرِي: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرها،

يَوْمَ: روزی که

لَا يُخْزِي: خوار نمی کند

اللَّهُ: خدا

النَّبِيِّ: پیامبر

وَالَّذِينَ: و کسانی را که

آمَنُوا مَعَهُ: ایمان آوردند با او

نُورُهُمْ يَسْعَى: نورشان می شتابد

سوره تحریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۱)

بَيْنَ أَيْدِيهِمْ: پیش رویشان، جلوتر از خودشان

وَبِإِيمَانِهِمْ: و به سمت راستشان

يَقُولُونَ رَبَّنَا: می گویند: پروردگارا!

أَتِمِّمْ لَنَا: تمام کن برای ما

نُورَنَا: نورمان را.

وَاعْفِرْ لَنَا: و بیامر ما را،

إِنَّكَ عَلَىٰ: به درستی که تو، بر

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ: هر چیزی توانایی.

۹ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَأْمُؤْيُهُمْ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

یا ایُّها النَّبِيُّ: ای پیامبر!

جَاهِدِ الْكُفَّارَ: جهاد کن با کافران

وَالْمُنَافِقِينَ: و منافقان

(۵۱۲) جلد ۲۸ سوره تحریم

وَاغْلُظْ: و سخت بگیر

عَلَيْهِمْ: بر آن ها.

وَأْمُؤْيُهُمْ: و جایگاهشان

جَهَنَّمَ: جهنم است.

وَبِئْسَ: و چه بد

الْمَصِيرُ: جایگاهی است، بازگشت گاهی است.

۱۰ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا

ص: ۴۲۳

صَالِحِينَ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّٰخِلِينَ

ضَرَبَ اللَّهُ: زده است خداوند

مَثَلًا لِلَّذِينَ: مَثَلی برای کسانی که

كَفَرُوا: کافر شده اند،

سوره تحریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۳)

امْرَأَتَ: زن

نُوحٍ: نُوحِ

وَ امْرَأَتَ: و زن

لُوطٍ: لوط را.

كَانَتَا: بودند

تَحْتِ: زیر نظر، تحت سرپرستی

عَبْدَيْنِ: دو بنده

مِنْ عِبَادِنَا: از بندگان ما

صَالِحِينَ: که صالح بودند

فَخَانَتَاهُمَا: پس خیانت کردند به آن دو

فَلَمْ يُغْنِيَا: پس بی نیازشان نکرد

عَنْهُمَا: (همسریشان) با آن دو (پیامبر)

ص: ۴۲۴

مِنَ اللَّهِ: از خدا

شَيْئًا: چیزی،

(۵۱۴) جلد ۲۸ سوره تحریم

وَقِيلَ: و گفته شد:

ادْخُلَا: داخل شوید

النَّارَ مَعَ: به آتش با

الِدَّاحِلِينَ: داخل شوندگان.

۱۱ وَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَ نَجِّنِي مِنْ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

وَ ضَرَبَ: و زده است

اللَّهُ: خدا

مَثَلًا لِلَّذِينَ: مثلی برای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند،

امْرَأَتَ: زن

سوره تحریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۵)

فِرْعَوْنَ: فرعون را

ص: ۴۲۵

إِذْ قَالَتْ: هِنكَامِي كِه كِفْت:

رَبُّ ابْنِ: پُرورد گَار من، بِنَا كِن

لِي عِنْدَكَ: بَرَاي من از نَزْد خُودت

بَيْتًا: خَانِه اِي

فِي الْجَنَّةِ: دَر بَهشْت،

وَنَجِّنِي: و نَجَات بَدِه مَرَا

مِنْ فِرْعَوْنَ: از فِرْعَوْن

وَعَمَلِهِ: و عَمَلِ او،

وَنَجِّنِي: و نَجَات بَدِه مَرَا

مِنَ الْقَوْمِ: از قَوْم

الظَّالِمِينَ: سَتْمَكَار.

«پَايَان جَزء ٢٨»

ص: ٤٢٦

(۵۱۶) جلد ۲۸ سوره تحریم

سوره تحریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۷)

«سوره ملک»

۱ تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

تَبَارَكَ: مبارک و پربرکت است

الَّذِي بِيَدِهِ: آن که به دست اوست

الْمُلْكُ: پادشاهی، فرمانروایی

وَ هُوَ عَلَى: و او بر

كُلِّ شَيْءٍ: هر چیزی

قَدِيرٌ: تواناست.

۲ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَوَةَ لِيُبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ

الَّذِي: آن کس که

خَلَقَ الْمَوْتَ: خلق کرد مرگ

(۵۱۸) جلد ۲۹ سوره ملک

وَالْحَيَوَةَ: و زندگی را،

لِيُبْلُوَكُمْ: تا ببازماید شما را

أَيُّكُمْ: که کدامیک از شما

ص: ۴۲۷

أَحْسَنُ: بهتر است

عَمَلًا: از نظر عمل،

وَ هُوَ الْعَزِيزُ: و او عزیز

الْغَفُورُ: و آمرزنده است.

۴ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَ هُوَ حَسِيرٌ

ثُمَّ ارْجِعِ: سپس، برگردان

الْبَصَرَ: چشم را

كَرَّتَيْنِ: دوباره،

يَنْقَلِبْ: برمی گردد

سوره ملک لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۹)

إِلَيْكَ الْبَصَرُ: به سوی تو چشم،

خَاسِئًا: سرافکنده و حیران

وَ هُوَ حَسِيرٌ: در حالی که خسته و وامانده است.

ص: ۴۲۸

۱۰ وَ قَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ

وَ قَالُوا لَوْ: و گویند: اگر

كُنَّا نَسْمَعُ: می شنیدیم

أَوْ نَعْقِلُ: یا تعقل می کردیم،

ما كُنَّا فِي: نبودیم در

أَصْحَابِ: (گروه) یارانِ

السَّعِيرِ: آتش فروزان، دوزخ.

۱۵ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا

(۵۲۰) جلد ۲۹ سوره ملک

فِي مَنَابِهَا وَ كُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَ إِلَيْهِ النُّشُورُ

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

جَعَلَ لَكُمُ: قرار داد برای شما

الْأَرْضَ ذُلُولًا: زمین را رام،

فَامْشُوا: پس راه بروید

ص: ۴۲۹

فی مَنَکِبِهَا: بر شانه های آن

وَ کُلُوا: و بخورید

مِن رِزْقِهِ: از رزقش

وَ إِلَيْهِ: و به سوی اوست

النُّشُورُ: زنده شدن دوباره.

۱۹ أَوْلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَاتٍ وَيَقْبِضْنَ مَا يُمَسِّكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ

أَوْ لَمْ يَرَوْا: آیا و ندیدند

سوره ملک لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۱)

إِلَى الطَّيْرِ: پرندگان را

فَوْقَهُمْ: بالای سرشان

صَافَاتٍ: که پر و بال خود را باز

وَ يَقْبِضْنَ: و بسته می کنند؟

مَا يُمَسِّكُهُنَّ: نگه نمی دارد آن ها را

إِلَّا الرَّحْمَنُ: مگر (خدای) رحمان.

ص: ۴۳۰

إِنَّهٗ: به درستی که او

بِكُلِّ شَيْءٍ: به هر چیزی

بصیرت: بیناست.

۲۱ اَمَّنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ اِنْ اَمْسَكَ رِزْقَهُ بَلْ لَجُوا فِي عُتُوٍّ وَ نُفُورٍ

اَمَّنْ: آیا کیست

هَذَا الَّذِي: آن کسی که

يَرْزُقُكُمْ: روزی دهد شما را

(۵۲۲) جلد ۲۹ سوره ملک

اِنْ اَمْسَكَ: اگر امساک کند، بازدارد،

رِزْقَهُ: روزیش را (خدا)؟

بَلْ: بلکه

لَجُوا: پافشاری و لجاجت کردند

فِي عُتُوٍّ: در سرکشی

وَ نُفُورٍ: و فرار از حقیقت.

ص: ۴۳۱

۳۰. قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ

قُلْ: بگو:

أَرَأَيْتُمْ: آیا دیدید، چیست رأیتان؟

إِنْ أَصْبَحَ: اگر صبح کردید

مَاؤُكُمْ: (در حالی که) آب شما

غَوْرًا: فرو رفته باشد در زمین

سوره ملک لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۳)

فَمَنْ: پس چه کسی

يَأْتِيكُمْ: می آورد برایتان

بِمَاءٍ مَعِينٍ: آبی گوارا، روان؟

ص: ۴۳۲

«سوره قلم»

۱ نَا وَ الْقَلَمِ وَ مَا يَسْطُرُونَ

نَا: از حروف مقطعه

وَ الْقَلَمِ: سوگند به قلم

وَ مَا يَسْطُرُونَ: و آن چه می نویسند.

۲ مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ

مَا أَنْتَ: نیستی تو

بِنِعْمَةِ: به نعمت

رَبِّكَ: پروردگارت

بِمَجْنُونٍ: دیوانه

۴ وَ إِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

وَ إِنَّكَ: و به درستی که تو،

سوره قلم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۵)

لَعَلَىٰ خُلُقٍ: هر آینه بر اخلاقی

ص: ۴۳۳

عَظِيمٍ: عظیم و بزرگ هستی.

۱۰ وَلَا تُطْعُ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ

وَلَا تُطْعُ: و اطاعت مکن

كُلِّ حَلَّافٍ: از کسی که بسیار سوگند می خورد

مَهِينٍ: و پست و فرومایه است.

۱۱ هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ

هَمَّازٍ مَشَّاءٍ: بسیار عیب جو، رونده

بِنَمِيمٍ: برای سخن چینی است.

۱۲ مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ

مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ: بسیار مانع خیر

(۵۲۶) جلد ۲۹ سوره قلم

مُعْتَدٍ: متجاوز

أَثِيمٍ: و گناهکار است.

ص: ۴۳۴

۱۳ عُمَّلٌ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٌ

عُمَّلٌ بَعْدَ: درشت خوست بعد

ذَلِكَ: از آن (گذشته از آن)

زَنِيمٌ: بدنام است.

۱۴ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ

أَنْ كَانَ ذَا: این که باشد صاحب

مَالٍ وَبَنِينَ: مال و فرزندان.

۱۵ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

إِذَا: هنگامی که

تُتْلَىٰ: تلاوت شود

سوره قلم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۷)

عَلَيْهِ: بر او

آيَاتُنَا: آیات ما

قَالَ أَسَاطِيرُ: گوید: افسانه های

ص: ۴۳۵

الأولین: پیشینیان است.

۱۶ سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ

سَنَسِمُهُ: به زودی علامت و داغ ننگ می نهیم

عَلَى الْخُرْطُومِ: بر بینی (او).

۵۱ وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ

وَإِنْ يَكَادُ: و نزدیک بود

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

(۵۲۸) جلد ۲۹ سوره قلم

لَيُزْلِقُونَكَ: هر آینه هلاک کنند تو را

بِأَبْصَارِهِمْ: با چشمان خود

لَمَّا سَمِعُوا: وقتی که شنیدند

الذِّكْرَ: ذکر را

ص: ۴۳۶

وَيَقُولُونَ: و می گویند:

إِنَّهُ: همانا او

لَمَجْنُونٌ: دیوانه است.

۵۲ وَ مَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

وَ مَا هُوَ: و نیست او

إِلَّا ذِكْرٌ: مگر تذکری

لِلْعَالَمِينَ: برای جهانیان.

ص: ۴۳۷

«سوره حاقه»

۱ الْحَاقَّةُ

الْحَاقَّةُ: آن واقعه حتمی.

۲ مَا الْحَاقَّةُ

مَا الْحَاقَّةُ: چه واقعه حتمی ای.

۳ وَ مَا اَدْرِیْكَ مَا الْحَاقَّةُ

وَ مَا اَدْرِیْكَ مَا: و نمی دانی تو چیست

الْحَاقَّةُ: آن واقعه حتمی.

۴ كَذَّبَتْ ثَمُوْدُ وَ عَادُ بِالْقَارِعَةِ

كَذَّبَتْ: تکذیب کردند

ثَمُوْدُ وَ عَادُ: (قوم) ثمود و عاد

(۵۳۰) جلد ۲۹ سوره الحاقه

بِالْقَارِعَةِ: (حادثه) کوبنده را.

ص: ۴۳۸

۵ فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ

فَأَمَّا ثَمُودُ: پس اما قوم ثمود،

فَأُهْلِكُوا: هلاک شدند

بِالطَّاغِيَةِ: با (عذابى) طغيانگر.

۶ وَ أَمَّا عَادُ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ

وَ أَمَّا عَادُ: و اما قوم عاد،

فَأُهْلِكُوا: پس هلاک شدند

بِرِيحٍ: با بادی بسیار سرد

صَرْصَرٍ: توفنده

عَاتِيَةٍ: و سرکش و ویران ساز.

۷ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَ ثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ

سوره الحاقه لغات و مفاهيم قرآن كريم (۵۳۱)

حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أُعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ

ص: ۴۳۹

سَخَّرَهَا: مسلط کرد آن را

عَلَيْهِمْ: برایشان

سَبْعَ لَيَالٍ: هفت شب

وَ ثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ: و هشت روز

حُسُوماً: پی در پی

فَتْرَى: پس می بینی

الْقَوْمَ فِيهَا: (آن) قوم را در آن،

صَرَعى: که روی زمین افتاده،

كَأَنَّهُمْ: گویی ایشان مانند

أَعْجَازُ نَخْلٍ: تنه های درخت نخل،

خَاوِيَهٍ: تو خالی و پوسیده اند

(۵۳۲) جلد ۲۹ سوره الحاقه

۸ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَهٍ

فَهَلْ تَرَى: پس، آیا می بینی

لَهُمْ مِنْ بَاقِيَهٍ: از آن ها باقیمانده ای؟

ص: ۴۴۰

۹ وَ جَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ

وَ جَاءَ فِرْعَوْنُ: و فرعون

وَمَنْ: و کسانی که

قَبْلَهُ: قبل از او بودند،

وَالْمُؤْتَفِكَاتُ: و اهالی شهرهای زیر و روشده (قوم لوط)

بِالْخَاطِئَةِ: خطا کردند.

۱۰ فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخَذَهُ رَبِّيَّ

فَعَصَوْا: پس، نافرمانی کردند

رَسُولَ: از رسول

سوره الحاقه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۳)

رَبِّيَّ: پروردگارشان

فَأَخَذَهُمْ: پس گرفت ایشان را

أَخَذَهُ: گرفتی

رَبِّيَّ: بسیار سخت و شدید.

ص: ۴۴۱

۱۱ اِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ

اِنَّا لَمَّا: همانا ما وقتی که

طَغَا: طغیان کرد

الْمَاءُ: آب،

حَمَلْنَاكُمْ: حمل نمودیم شما را

فِي الْجَارِيَةِ: در کشتی،

۱۲ لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ

لِنَجْعَلَهَا: تا قرار دهیم آن را

لَكُمْ: برای شما

(۵۳۴) جلد ۲۹ سوره الحاقه

تَذْكِرَةً: (وسیله) تذکر

وَ تَعِيَهَا: و به خاطر بسپارد آن را

أُذُنٌ وَاعِيَةٌ: گوش های شنوا، گوش های فراگیرنده.

ص: ۴۴۲

«سوره معارج»

۱ سَأَلْ سَأْتِلْ بِعَذَابٍ وَّاقِعٍ

سَأَلْ: سؤال كرد، تقاضا نمود

سَأْتِلْ: سؤال کننده ای

بِعَذَابٍ: از عذابى،

وَّاقِعٍ: حتمى، كه واقع شد،

۲ لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ

لِلْكَافِرِينَ: براى كافران است

لَيْسَ لَهُ: كه نيست، ندارد آن،

دَافِعٌ: دفع کننده ای

۱۹ إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا

إِنَّ الْإِنْسَانَ: به درستی كه انسان

(۵۳۶) جلد ۲۹ سوره معارج

خُلِقَ: خلق شده

ص: ۴۴۳

هَلُوعًا: حریص، کم طاقت.

۲۰ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا

إِذَا: هنگامی که

مَسَّهُ الشَّرُّ: برسد به او بدی

جَزُوعًا: جزع و فزع می کند.

۲۱ وَ إِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا

وَ إِذَا: و هنگامی که

مَسَّهُ الْخَيْرُ: برسد به او خوبی

مَنُوعًا: بسیار منع می کند، بخل می ورزد.

۲۲ إِلَّا الْمُصَلِّينَ

سوره معارج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۷)

إِلَّا الْمُصَلِّينَ: مگر نماز گزاران.

ص: ۴۴۴

۲۳ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ

الَّذِينَ هُمْ: کسانی که آن ها،

عَلَى صَلَاتِهِمْ: بر نمازشان

دَائِمُونَ: مداومت دارند، مرتباً به جا می آورند،

۲۴ وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ

وَالَّذِينَ فِي: و کسانی که در

أَمْوَالِهِمْ: مال هایشان

حَقٌّ مَّعْلُومٌ: حقی معلوم است،

۲۵ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

لِلسَّائِلِ: برای سائل، تقاضاکننده

(۵۳۸) جلد ۲۹ سوره معارج

وَالْمَحْرُومِ: و محروم،

۲۶ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ

ص: ۴۴۵

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

يُصَدِّقُونَ: تصدیق می کنند، باور دارند

بِیَوْمِ الدِّينِ: روز جزا را،

۲۷ وَ الَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ

وَ الَّذِينَ هُمْ مِنْ: و کسانی که آن ها را

عَذَابِ رَبِّهِمْ: عذاب پروردگارشان

مُشْفِقُونَ: ترسانند، بیمناکند، دلواپسند.

۲۸ إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ

إِنَّ عَذَابَ: به درستی که از عذاب

سوره معارج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۹)

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

غَيْرُ مَأْمُونٍ: ایمن نیستند.

۲۹ وَ الَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ

ص: ۴۴۶

وَالَّذِينَ هُمْ: و کسانی که آن ها،

لِفُرُوجِهِمْ: شهوت خود را، شرمگاهشان را

حَافِظُونَ: حفظ کننده اند،

۳۲ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

وَالَّذِينَ هُمْ: و کسانی که ایشان،

لِأَمَانَاتِهِمْ: امانت هایشان

وَعَهْدِهِمْ: و پیمان شان را،

رَاعُونَ: مراعات کننده اند.

(۵۴۰) جلد ۲۹ سوره معارج

۳۳ وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ

وَالَّذِينَ هُمْ: و کسانی را که ایشان،

بِشَهَادَاتِهِمْ: پای شهادت هایشان

قَائِمُونَ: ایستادگی می کنند.

ص: ۴۴۷

۳۴ وَ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

وَ الَّذِينَ هُمْ: و کسانی که ایشان

عَلَى صَلَاتِهِمْ: نمازهایشان را

يُحَافِظُونَ: محافظت می کنند.

۳۵ أُولَئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ

أُولَئِكَ: آنان

فِي جَنَّاتٍ: در باغ هایی، بهشت هایی

مُّكْرَمُونَ: گرامی داشته می شوند.

ص: ۴۴۸

سوره معارج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۱)

(۵۴۲) جلد ۲۹ سوره معارج

«سوره نوح»

۱ اِنَّا اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلَىٰ قَوْمِهِ اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ

اِنَّا اَرْسَلْنَا: همانا ما فرستادیم

نُوحًا اِلَىٰ: نوح را به سوی

قَوْمِهِ اَنْ: قومش، این که

اَنْذِرْ قَوْمَكَ: بترسان قومت را

مِنْ قَبْلِ: قبل از

اَنْ: این که

يَأْتِيَهُمْ: بیاید ایشان را

عَذَابٌ اَلِيمٌ: عذابی دردناک.

۲ قَالَ يَا قَوْمِ اِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ

قَالَ: گفت:

سوره نوح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۳)

يَا قَوْمِ: ای قوم من!

ص: ۴۴۹

اِنِّي: به درستی که من

لَكُمْ: برای شما

نَذِيرٌ مُّبِينٌ: ترساننده ای آشکارم.

۳ اَنْ اَعْبُدُوا اللّٰهَ وَ اتَّقُوْهُ وَ اطِيعُوْنَ

اَنْ اَعْبُدُوْا: این که عبادت کنید

اللّٰهَ: خدا را

وَ اتَّقُوْهُ: و (از مخالفت) او بپرهیزید

وَ اطِيعُوْنَ: و اطاعت کنید مرا

۴ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَ يُؤَخِّرْكُمْ اِلَىٰ اَجَلٍ مُّسَمًّى اِنْ اَجَلَ اللّٰهِ اِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ

يَغْفِرْ لَكُمْ: می آمرزد برای شما

(۵۴۴) جلد ۲۹ سوره نوح

مِنْ ذُنُوبِكُمْ: گناهانتان را

وَ يُؤَخِّرْكُمْ: و به تأخیر می اندازد برای شما

ص: ۴۵۰

إِلَىٰ أَجَلٍ: تا مدتی

مُسَمَّيًّا: معین.

إِنَّ أَجَلَ: به درستی که مدت

اللَّهِ: خداوند

إِذَا جَاءَ: هنگامی که آمد،

لَا يُؤَخَّرُ: به تأخیر نمی افتد

لَوْ: اگر

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: می دانستید.

۵ قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَ نَهَارًا

قال: گفت:

رَبِّ: پروردگارا!

سوره نوح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۵)

إِنِّي: همانا من

دَعَوْتُ: دعوت نمودم

قَوْمِي: قومم را

ص: ۴۵۱

لَيْلًا وَ نَهَارًا: شب و روز

۶ فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاءَی الْاِ فِرَارَا

فَلَمْ يَزِدْهُمْ: پس، زیاد نشد ایشان را

دُعَاءَی: دعوت من،

الْاِ فِرَارَا: مگر فرار (از حق).

۷ وَ اِنِّیْ کُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا اَصَابِعَهُمْ فِیْ اِذَانِهِمْ وَ اسْتَعْشَوْا ثِیَابَهُمْ وَ اَصْرَوْا وَ اسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا

وَ اِنِّیْ: و همانا من

(۵۴۶) جلد ۲۹ سوره نوح

کُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ: هر وقت دعوتشان کردم

لِتَغْفِرَ لَهُمْ: تا بیامرزی آن ها را،

جَعَلُوا: قرار دادند

اَصَابِعَهُمْ: انگشتانشان را

ص: ۴۵۲

فِي أذَانِهِمْ: در گوش هایشان،

وَ اسْتَعْشَوْا: و به سرکشیدند

ثِيَابَهُمْ: لباس هایشان را

وَ أَصْرُوا: و اصرار ورزیدند

وَ اسْتَكْبَرُوا: و تکبر کردند،

اسْتَكْبَرُوا: تکبر کردنی

۸ ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا

ثُمَّ إِنِّي: سپس، همانا من

دَعَوْتُهُمْ: دعوتشان کردم

سوره نوح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۷)

جِهَارًا: با صدای بلند، آشکارا

۹ ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا

ثُمَّ إِنِّي: سپس، همانا من

أَعْلَنْتُ لَهُمْ: علنی گفتم به آن ها

ص: ۴۵۳

وَ أَسْرَرْتُ: و سَرِّی گفتم

لَهُمْ: به آن ها

اِسْرَارًا: خصوصی، سَرِّی گفتمی.

۱۰ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا

فَقُلْتُ: پس گفتم:

اسْتَغْفِرُوا: طلب آمرزش کنید

رَبَّكُمْ: از پروردگارتان

إِنَّهُ: که همانا او

(۵۴۸) جلد ۲۹ سوره نوح

كَانَ: باشد

غَفَّارًا: آمرزنده،

۱۱ يُزِيلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا

يُزِيلِ: تا بفرستد

السَّمَاءَ: از آسمان

عَلَيْكُمْ: بر شما،

ص: ۴۵۴

وَلِوَالِدَيْ: و پدر و مادرم را

وَلِمَنْ: و هر کس که

دَخَلَ: داخل شود

بَيْتِي مُؤْمِنًا: به خانه من با ایمان

وَلِلْمُؤْمِنِينَ: و مؤمنین (مردان)

(۵۵۰) جلد ۲۹ سوره نوح

وَالْمُؤْمِنَاتِ: و مؤمنات را (زنان)

وَلَا تَزِدْ: و میفزا

الظَّالِمِينَ: ستمکاران را

إِلَّا تَبَارًا: مگر هلاکت

ص: ۴۵۶

«سوره جن»

۱ قُلْ أُوْحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا

قُلْ أُوْحِيَ: بگو وحی شده

إِلَيَّ: به من،

أَنَّهُ: که همانا

اسْتَمَعَ: گوش فرادادند

نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ: چند نفر از جن،

فَقَالُوا: پس گفتند:

إِنَّا: به درستی که ما

سَمِعْنَا: شنیدیم

قُرْآنًا عَجَبًا: قرآنی عجیب

۲ يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ

(۵۵۲) جلد ۲۹ سوره جن

بِرَبِّنَا أَحَدًا

يَهْدِي: که هدایت می کند

ص: ۴۵۷

إِلَى الرُّشْدِ: به راه

فَأَمَّا: پس ایمان آوردیم

بِهِ: به آن،

وَلَنْ: و هرگز

نُشْرِكُ: شریک قرار نمی دهیم

بِرَبِّنَا: برای پروردگارمان

أَحَدًا: احدی را.

۳ وَ أَنَّهُ تَعَالَى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا

وَ أَنَّهُ: و همانا

تَعَالَى: بلندمرتبه است

جَدُّ رَبِّنَا: عظمت پروردگار ما،

سوره جن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۳)

مَا اتَّخَذَ: نگرفته است

صَاحِبَةً: همسری

وَلَا وَلَدًا: و نه فرزندی.

ص: ۴۵۸

۴ وَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا

وَ أَنَّهُ: و همانا

كَانَ يَقُولُ: می گفت:

سَفِيهُنَا: نادانی از ما

عَلَى اللَّهِ: در مورد خدا

شَطَطًا: سخنانی ناروا.

۵ وَ أَنَا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ نَقُولَ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

وَ أَنَا: و به درستی که ما

(۵۵۴) جلد ۲۹ سوره جن

ظَنَنَّا: گمان می کردیم

أَنْ لَنْ نَقُولَ: که هرگز نمی بندند

الْإِنْسُ: انس

وَ الْجِنُّ: و جن

عَلَى اللَّهِ: به خدا

كَذِبًا: دروغی.

ص: ۴۵۹

۶ وَ أَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا

وَ أَنَّهُ كَانَ: و همانا

رِجَالٌ: مردانی

مِنَ الْإِنْسِ: از انس

يَعُوذُونَ: پناه می بردند

بِرِجَالٍ: به مردانی

مِنَ الْجِنِّ: از جن،

سوره جن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۵)

فَزَادُوهُمْ: پس می افزودند آن ها را

رَهَقًا: (از نظر) طغیان و سرکشی

۷ وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا

وَأَنَّهُمْ: و همانا آن ها

ظَنُّوا: گمان کردند

كَمَا: همچنان که

ظَنَنْتُمْ: گمان کردید شما،

ص: ۴۶۰

أَنْ لَنْ: که هرگز

يَبْعَثُ: مبعوث نمی کند

اللَّهُ أَحَدًا: خداوند احدی را؟

۸ وَ أَنَا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَا مُلْتَأَةً حَرَاسًا شَدِيدًا وَ شُهَبًا

(۵۵۶) جلد ۲۹ سوره جن

وَ أَنَا: و همانا ما

لَمَسْنَا: لمس کردیم، جستجو نمودیم

السَّمَاءَ: آسمان را،

فَوَجَدْنَا: پس یافتیم آن را

مُلْتَأَةً: پر از

حَرَاسًا شَدِيدًا: نگهبانان قوی

وَ شُهَبًا: و تیرهای شهاب.

۹ وَ أَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْمَعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شُهَابًا رَصْدًا

ص: ۴۶۱

وَ أَنَا: و همانا ما

كُنَّا نَقْعُدُ: می نشستیم

مِنْهَا: در آن،

مَقَاعِدَ: در محل هایی

سوره جن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۷)

لِلسَّمْعِ: برای شنیدن.

فَمَنْ: پس، هر کس

يَسْتَمِعِ: بخواند بشنود

الآن: الان، اکنون،

يَجِدُ لَهُ: می یابد برای خود

شهابا: تیر شهابی

رَصَدًا: در کمین، نشانه گرفته شده.

۱۰ وَ أَنَا لَا نَذْرِي أَشْرًا أُرِيدَ بِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا

وَ أَنَا: و همانا ما

لَا نَذْرِي: نمی دانیم

ص: ۴۶۲

أَشْرَى: آیا شری

أُرِيدَ: اراده شده

(۵۵۸) جلد ۲۹ سوره جن

بِمَنْ: برای کسانی که

فِي الْأَرْضِ: در زمین هستند؟

أَمْ أَرَادَ بِهِمْ: یا اراده کرده برایشان

رُبُّهُمْ: پروردگارشان

رَشَدًا: رُشْدی، هدایتی؟

۱۱ وَ أَنَا مِنَ الصَّالِحِينَ وَ مِنَّا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَرِيقَ قَدَدَا

وَ أَنَا: و همانا

مِنَّا: بعضی از ما

الصَّالِحِينَ: صالحند

وَ مِنَّا: و بعضی از آن ها

دُونَ ذَلِكَ: غیر آن.

كُنَّا طَرِيقَ: بودیم گروه های

ص: ۴۶۳

سوره جن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۹)

قَدَدَا: مختلفی.

۱۲ وَ أَنَا ظَنَّنَا أَن لَّنْ نُعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًا

ظَنَّنَا: و همانا

أَنْ لَّنْ نُعْجِزَ: یقین داریم، اعتقاد داریم

اللَّهِ: که هرگز (نمی توانیم) عاجز کنیم

فِي الْأَرْضِ: در زمین

وَلَنْ نُعْجِزَهُ: و هرگز (نمی توانیم) عاجز کنیم او را

هَرَبًا: از فرار کردن

۱۳ وَ أَنَا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ فَمَنْ يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا

وَ أَنَا: و همانا

(۵۶۰) جلد ۲۹ سوره جن

لَمَّا سَمِعْنَا: وقتی که شنیدیم

الْهُدَىٰ: هدایت را

ص: ۴۶۴

اَمَّا بِهٖ: ايمان آورديم به آن

فَمَنْ: پس هر کس

يُؤْمِنُ: ايمان بياورد

بِرَبِّهٖ: به پروردگارش،

فَلَا يَخَافُ: پس نمى ترسد

بِخُصَا: از نقصان

وَلَا رَهَقًا: و نه از ظلم و ستم

۱۴ وَ اَنَا مِنَ الْمُسْلِمُونَ وَ مِنَ الْفَاسِقُونَ فَمَنْ اَسْلَمَ فَاُولٰٓئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا

وَ اَنَا: و همانا

مِنَّا: بعضى از ما

سوره جن لغات و مفاهيم قرآن كريم (۵۶۱)

الْمُسْلِمُونَ: تسليم (امر خدايند)

وَ مِنَّا: و بعضى از ما

الْفَاسِقُونَ: منحرفند.

فَمَنْ: پس هر کس

ص: ۴۶۵

أَسْلَمَ: تسلیم شود،

فَأُولَئِكَ: پس آنان

تَحَرَّوْا: برگزیدند

رَشَدًا: راه رُشد را

۱۵ وَ أَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا

وَ أَمَّا: و اما

الْقَاسِطُونَ: منحرفان

فَكَانُوا: پس باشند

لِجَهَنَّمَ: برای جهنم

(۵۶۲) جلد ۲۹ سوره جن

حَطَبًا: هیزم

۱۶ وَ أَنْ لَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا

وَ أَنْ لَوْ: و این که اگر

ص: ۴۶۶

اسْتَقَامُوا: منحرفان

عَلَى الطَّرِيقَةِ: بر راه درست،

لَأَسْقَيْنَهُمْ: هر آینه می نوشانیم

مَاءً غَدَقًا: آب گوارایی، آب فراوان.

۱۷ لِنُفْتِنَهُمْ فِيهِ وَ مَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكُهُ عَذَابًا صَعَدًا

لِنُفْتِنَهُمْ: تا آزمایش کنیم آن ها را

فِيهِ: در آن.

سوره جن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۳)

وَ مَنْ: و هر کس

يُعْرِضْ: روی بگرداند

عَنْ ذِكْرِ: از یاد

رَبِّهِ: پروردگارش،

يَسْلُكُهُ: می کشاند او را

عَذَابًا: به عذابی

ص: ۴۶۷

صَعْدًا: سخت، طاقت فرسا و روزافزون.

۱۸ وَ أَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

وَ أَنَّ الْمَسَاجِدَ: و به درستی که مساجد

لِلَّهِ: برای خداوند است

فَلَا تَدْعُوا: پس، نخوانید

مَعَ اللَّهِ: با خدا

أَحَدًا: احدی را.

ص: ۴۶۸

«سوره مزمل»

۱ یا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ

یا أَيُّهَا: ای

الْمَزْمَلُ: جامه به خود پیچیده!

۲ قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا

قُمِ اللَّيْلَ: برخیز، شب را

إِلَّا قَلِيلًا: مگر اندکی،

۳ نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا

نِصْفَهُ: نیمی از آن را،

أَوْ انْقُصْ: یا کم کن

مِنْهُ قَلِيلًا: از آن، کمی،

(۵۶۶) جلد ۲۹ سوره مزمل

۴ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا

أَوْزِدْ عَلَيْهِ: یا زیاد کن بر آن.

وَرَتَّلْ: و تلاوت کن

الْقُرْآنَ: قرآن را

تَرْتِلاً: صحیح و شمرده.

۵ اِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلاً

اِنَّا: همانا ما

سَنُلْقِي: به زودی القا خواهیم کرد

عَلَيْكَ قَوْلًا: بر تو، سخنی

ثَقِيلاً: سنگین،

۶ اِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ اَشَدُّ وُطْأً وَّ اَقْوَمُ قِيلاً

اِنَّ: به درستی که

سوره مَزْمَل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۷)

نَاشِئَةَ: بپاخاستن

اللَّيْلِ: شب،

هِيَ اَشَدُّ: آن شدیدتر،

ص: ۴۷۰

وَطَأٌ: استوارتر است از نظر اثر

وَ أَقْوَمٌ: و پابرجا است

قِيلاً: در گفتار.

۷ إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا

إِنَّ: به درستی که

لَكَ: برای تو است

فِي النَّهَارِ: در روز،

سَبْحًا: تلاش و جنبش

طَوِيلًا: طولانی.

(۵۶۸) جلد ۲۹ سوره مزمل

۸ وَ اذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَ تَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلاً

وَ اذْكُرْ اسْمَ: و یاد کن نام

رَبِّكَ: پروردگارت را

وَ تَبَتَّلْ: و بپوش از همه،

إِلَيْهِ تَبْتِيلاً: به سوی او بریدنی.

ص: ۴۷۱

۹ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكَيْلًا

رَبُّ الْمَشْرِقِ: پروردگار مشرق

وَالْمَغْرِبِ: و مغرب،

لَا إِلَهَ: نیست معبودی

إِلَّا هُوَ: مگر او،

فَاتَّخِذْهُ: پس بگیر او را

وَ كَيْلًا: و کیل.

سوره مزمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۹)

۱۰ وَ اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَ اهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا

وَ اصْبِرْ: و صبر کن

عَلَىٰ مَا: بر آن چه

يَقُولُونَ: می گویند

وَ اهْجُرْهُمْ: و دوری کن از آن ها

هَجْرًا جَمِيلًا: دوری ای زیبا.

ص: ۴۷۲

«سوره مدثر»

۱ يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ

یا ایُّهَا: ای

الْمُدَّثِّرُ: جامه بر خود کشیده!

۲ قُمْ فَأَنْذِرْ

قُمْ: به پا خیز

فَأَنْذِرْ: پس بترسان.

۳ وَ رَبِّكَ فَكْبِّرْ

وَ رَبِّكَ: و پروردگارت را

فَكْبِّرْ: پس به بزرگی یاد کن.

۴ وَ ثِيَابِكَ فَطَهِّرْ

سوره مدثر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۱)

وَ ثِيَابِكَ: و لباست را

فَطَهِّرْ: پس پاکیزه کن.

۵ وَ الرَّجْزَ فَاهْجُرْ

وَ الرَّجْزَ: و از پلیدی

فَاهْجُرْ: پس، دوری کن.

۶ وَ لَا تَمُنُّنَّ تَشْتَكِرُنَّ

وَ لَا تَمُنُّنَّ: و منت نگذار

تَشْتَكِرُنَّ: و زیاد نشمار.

۷ وَ لِرَبِّكَ فَاصْبِرْ

وَ لِرَبِّكَ: و برای پروردگارت

فَاصْبِرْ: پس، صبر کن

ص: ۴۷۴

(۵۷۲) جلد ۲۹ سورہ مدّثر

سورہ مدّثر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۳)

«سورہ قیامت»

۱ لَا أُقْسِمُ بِیَوْمِ الْقِیَامَةِ

لَا أُقْسِمُ: قسم می خورم

بِیَوْمِ الْقِیَامَةِ: به روز قیامت.

۲ وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ

وَلَا أُقْسِمُ: و قسم می خورم

بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ: به نفس ملامتگر.

ص: ۴۷۵

«سوره انسان»

۵ إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا

إِنَّ الْأَبْرَارَ: به درستی که نیکان

يَشْرَبُونَ: می نوشند

مِنْ كَأْسٍ: از کاسه ای، جامی

كَانَ مِزَاجُهَا: که باشد مخلوطی

كَافُورًا: از بوی خوش، که با عطر خوشی آمیخته است.

۶ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا

عَيْنًا: چشمه ای که

يَشْرَبُ بِهَا: می نوشند از آن

عِبَادُ اللَّهِ: بندگان خدا

يُفَجِّرُونَهَا: جاری می کنند آن را

سوره انسان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۵)

تَفْجِيرًا: جاری کردنی. هر جا بخواهند جاری می سازند. ۷ يُوفُونَ بِالنَّدْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ

مُسْتَطِيرًا

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ: وفا می کنند به نذر

وَيَخَافُونَ: و می ترسند

يَوْمَ كَانَ: از روزی که باشد

شَرُّهُ: شرش

مُسْتَطِيرًا: گسترده، فراگیر.

۸ وَ يُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا

و يُطْعِمُونَ: و اطعام می کنند

الطَّعَامَ: غذا را

عَلَى حُبِّهِ: با وجود دوست داشتنش

(۵۷۶) جلد ۲۹ سوره انسان

مِسْكِينًا: به مستمند

وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا: و یتیم و اسیر.

۹ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ

ص: ۴۷۷

جَزَاءً وَ لَا شُكُورًا

اِنَّمَا: (و گویند:) جز این نیست که

نُطْعِمُكُمْ: اِطْعَام می کنیم شما را

لِوَجْهِ اللَّهِ: برای رضای خدا،

لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ: نمی خواهیم از شما

جَزَاءً: پاداشی

وَ لَا شُكُورًا: و نه تشکری.

۱۰ اِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا

اِنَّا نَخَافُ: همانا ما می ترسیم

سوره انسان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۷)

مِنْ رَبِّنَا: از پروردگارمان

يَوْمًا: از روزی که

عَبُوسًا: عبوس

قَمْطَرِيرًا: و شدید است.

۱۱ فَوَقَّيْهُمْ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّيْهُمْ

ص: ۴۷۸

نَضْرَةً وَسُرُورًا

فَوَقَّيْهِمْ: پس نگه دارد آن ها را

اللَّهُ: خدا

شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ: از شر آن روز

وَلَقَّيْهِمْ: و ارزانی دارد آن ها را

نَضْرَةً: شادمانی

وَسُرُورًا: و سرور.

ص: ۴۷۹

(۵۷۸) جلد ۲۹ سوره انسان

سوره انسان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۹)

«سوره مرسلات»

۱ وَ الْمُزْسَلَاتِ عُزْفَا

وَ الْمُزْسَلَاتِ: قسم به فرستادگان

عُزْفَا: پی در پی

۲ فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفَا

فَالْعَاصِفَاتِ: پس توفندگان

عَصْفَا: توفنده

۳ وَ النَّاشِرَاتِ نَشْرَا

وَ النَّاشِرَاتِ: قسم به نشردهندگان

نَشْرَا: نشر دهنده

۴ فَالْفَارِقَاتِ فَرْقَا

(۵۸۰) جلد ۲۹ سوره مرسلات

فَالْفَارِقَاتِ: پس، جداکنندگان

فَرْقَا: جدا کننده

ص: ۴۸۰

۵ فَاَلْمَلَقِيَاتِ ذِكْرًا

فَاَلْمَلَقِيَاتِ: پس، القاکنندگان

ذِكْرًا: ذکر، یاد

۶ عُدْرًا أَوْ نُذْرًا

عُدْرًا أَوْ نُذْرًا: عذری یا بهانه ای یا ترسی، هشدار

۷ إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٍ

إِنَّمَا: به درستی که آن چه

تُوعَدُونَ: وعده داده می شوید

لَوَاقِعٍ: حتما واقع شود.

سوره مرسلات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۱)

۸ فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ

فَإِذَا: پس، هنگامی که

النُّجُومُ: ستارگان

طُمِسَتْ: محو شدند

ص: ۴۸۱

۹ وَ إِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ

وَ إِذَا السَّمَاءُ: و هنگامی که آسمان

فُرِجَتْ: بشکافت

۱۰ وَ إِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ

وَ إِذَا الْجِبَالُ: و هنگامی که کوه ها

نُسِفَتْ: از جاکنده شوند

۱۱ وَ إِذَا الرُّسُلُ أُقْتَتِ

وَ إِذَا الرُّسُلُ: و هنگامی که پیامبران

(۵۸۲) جلد ۲۹ سوره مرسلات

أُقْتَتِ: تعیین وقت شوند (به منظور اداء شهادت).

۱۲ لَآئِي يَوْمٍ أُجِّلَتْ

لَآئِي: برای کدام

يَوْمٍ: روز

أُجِّلَتْ: به تأخیر افتاده، تعیین وقت شده؟

ص: ۴۸۲

۱۳ لَيَوْمِ الْفَضْلِ

لَيَوْمٍ: برای روز

الْفَضْلِ: جدایی،

۱۴ وَ مَا أَدْرِيكَ مَا يَوْمُ الْفَضْلِ

وَ مَا أَدْرِيكَ: و تو چه دانی که

مَا يَوْمٌ: چیست روز

الْفَضْلِ: جدایی؟

سوره مرسلات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۳)

۱۵ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

وَيَلُّ: وای

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

لِلْمُكَذِّبِينَ: بر تکذیب کنندگان.

۱۶ أَلَمْ نُهْلِكِ الْأُولِينَ

أَلَمْ نُهْلِكِ: آیا هلاک نکردیم

ص: ۴۸۳

الأُولَيْنِ: پیشینان را؟

۱۷ ثُمَّ تَتَّبِعُهُمُ الْآخِرِينَ

ثُمَّ: سپس

تَتَّبِعُهُمُ: روانه می کنیم آن ها را، می فرستیم آن ها را

الْآخِرِينَ: آیندگان را.

(۵۸۴) جلد ۲۹ سوره مرسلات

۱۸ كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ

كَذَلِكَ: این چنین

نَفْعَلُ: انجام می دهیم

بِالْمُجْرِمِينَ: با مجرمان، گنه کاران.

۱۹ وَيَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ

وَيَوْمَئِذٍ: وای

وَيَوْمَئِذٍ: در آن روز

لِّلْمُكَذِّبِينَ: بر تکذیب کنندگان.

«پایان جزء ۲۹»

ص: ۴۸۴

«سوره نبأ»

۱ عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ

عَمَّ: از چه چیز

يَتَسَاءَلُونَ: سؤال می کنند از یکدیگر؟

۲ عَنِ النَّبَأِ الْعَظِيمِ

عَنِ النَّبَأِ الْعَظِيمِ: از خبر بزرگ،

۳ الَّذِينَ هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ

الَّذِي هُمْ فِيهِ: که ایشان در آن

مُخْتَلِفُونَ: اختلاف دارند.

۴ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

كَلَّا: نه چنین است،

(۵۸۶) جلد ۳۰ سوره نبأ

سَيَعْلَمُونَ: به زودی می دانند.

۵ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

ثُمَّ: سپس،

كَلَّا: نه چنین است،

سَيَعْلَمُونَ: به زودی می دانند.

۶ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا

أَلَمْ نَجْعَلِ: آیا قرار ندادیم

الأرض: زمین را

مهادا: مهد آسایش؟

۷ وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا

وَالْجِبَالَ: و کوه ها را

سوره نبا لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۷)

أوتادا: میخ هایی (برای زمین)؟

۸ وَ خَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا

وَ خَلَقْنَاكُمْ: و خلق نمودیم شما را

ص: ۴۸۶

أَزْوَاجًا: زوج ها (زن و مرد).

۹ وَ جَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

نَوْمَكُمْ: خواب شما را

سُبَاتًا: (مایه) آرامش.

۱۰ وَ جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

اللَّيْلَ لِبَاسًا: شب را پوششی.

(۵۸۸) جلد ۳۰ سوره نبأ

۱۱ وَ جَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا

وَ جَعَلْنَا النَّهَارَ: و قرار دادیم روز را

مَعَاشًا: (برای) زندگی و کار.

۱۲ وَ بَيْنَنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا

ص: ۴۸۷

وَبَنَيْنَا: و بنا نمودیم

فَوْقَكُمْ: بر فراز شما

سَبْعًا شِدَادًا: هفت آسمان محکم.

۱۳ وَ جَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا

وَ جَعَلْنَا سِرَاجًا: و قرار دادیم چراغی

وَ هَاجًا: بسیار فروزان.

سوره نبا لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۹)

۱۴ وَ أَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا

وَ أَنْزَلْنَا: و نازل کردیم، فرود آوردیم

مِنَ الْمُعْصِرَاتِ: از ابرهای باران زا

ماءً: آبی

ثَجَّاجًا: فراوان، بسیار ریزان

۱۵ لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَ نَبَاتًا

لِنُخْرِجَ بِهِ: تا خارج کنیم از آن،

ص: ۴۸۸

حَبًا وَ نَبَاتًا: دانه و گیاه را.

۱۶ وَ جَنَّاتٍ أَلْفَافَا

وَ جَنَّاتٍ: و باغ های

أَلْفَافَا: پردرخت، درهم پیچیده.

(۵۹۰) جلد ۳۰ سوره نبأ

۱۷ إِنَّ يَوْمَ الْفُضْلِ كَانَ مِيقَاتَا

إِنَّ يَوْمَ: به درستی که روز

الْفُضْلِ: جدایی

كَانَ مِيقَاتَا: باشد وعده گاه.

۱۸ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا

يَوْمَ: روزی که

يُنْفَخُ: دمیده می شود

فِي الصُّورِ: در صور

فَتَأْتُونَ: پس می آید

ص: ۴۸۹

أَفْوَاجًا: فوج، فوج. گروه، گروه.

۱۹ وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا

وَفُتِحَتْ: و گشوده شود

سوره نبأ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۱)

السَّمَاءُ: آسمان،

فَكَانَتْ أَبْوَابًا: پس بشود درهایی.

۲۰ وَ سُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا

وَسُيِّرَتْ: و به راه انداخته شود

الْجِبَالُ: کوه ها،

فَكَانَتْ سَرَابًا: پس بشوند سرابی.

۲۱ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا

إِنَّ جَهَنَّمَ: همانا جهنم

كَانَتْ: باشد

مِرْصَادًا: کمینگاهی،

ص: ۴۹۰

۲۲ لِلطَّاعِينَ مَابَا

لِلطَّاعِينَ: برای طغیانگران

(۵۹۲) جلد ۳۰ سوره نبأ

مَابَا: محل بازگشتی.

۲۳ لَا يَثِينَنَّ فِيهَا أَهْقَابَا

لَا يَثِينَنَّ فِيهَا: ماندگاراند در آن

أَهْقَابَا: مدت های طولانی

۲۴ لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا

لَا يَذُوقُونَ: نمی چشند

فِيهَا بَرْدًا: در آن، چیز خنکی

وَلَا شَرَابًا: و نه نوشیدنی ای.

۲۵ إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا

إِلَّا حَمِيمًا: مگر آبی جوشان

وَغَسَّاقًا: و مایعی از چرک و خون.

ص: ۴۹۱

۲۶ جَزَاءٌ وِفَاقًا

جَزَاءٌ: پاداشی است

وِفَاقًا: موافق (اعمال آن ها).

۲۷ اِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا

اِنَّهُمْ: به درستی که آن ها

كَانُوا لَا يَرْجُونَ: امید نداشتند

حِسَابًا: حسابی را.

۲۸ وَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا

وَ كَذَّبُوا: و تکذیب نمودند

بِآيَاتِنَا: آیات ما را

كِذَّابًا: تکذیب کردنی.

(۵۹۴) جلد ۳۰ سوره نبأ

۲۹ وَ كُلُّ شَيْءٍ اَخْصَيْنَاهُ كِتَابًا

وَ كُلُّ شَيْءٍ: و هر چیزی را

ص: ۴۹۲

أَخْصَيْنَاهُ: شمارش کردیم آن را، ثبت نمودیم آن را،

کتابا: در کتابی.

۳۰ فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا

فَذُوقُوا: پس بچشید

فَلَنْ نَزِيدَكُمْ: پس، هرگز نمی افزاییم بر شما، زیاد نمی کنیم بر شما

إِلَّا عَذَابًا: مگر عذاب را.

۳۱ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا

إِنَّ: همانا

لِلْمُتَّقِينَ: برای پرهیزکاران

سوره نبا لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۵)

مَفَازًا: پیروزی ای است.

۳۲ حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا

ص: ۴۹۳

حَدَائِقُ: باغ ها

وَ أَغْنَابًا: و انواعی از انگورها.

۳۳ وَ كَوَاعِبَ اٰتْرَابًا

وَ كَوَاعِبَ: و دوشیزگان

اٰتْرَابًا: هم سن و سال.

۳۴ وَ كَاسًا دِهَاقًا

وَ كَاسًا: و کاسه هایی، جام هایی

دِهَاقًا: لبریز، پُر.

(۵۹۶) جلد ۳۰ سوره نَبَأُ

۳۵ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا

لَا يَسْمَعُونَ: نمی شنوند

فِيهَا: در آن،

لَغْوًا: سخن بیهوده ای

وَلَا كِذَّابًا: و نه دروغی.

ص: ۴۹۴

۳۶ جَزَاءٌ مِنْ رَبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا

جَزَاءٌ: پاداشی

مِنْ رَبِّكَ: از جانب پروردگارت

عَطَاءٌ: و عطیه ای

حِسَابًا: از روی حساب.

۳۷ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا

سوره نبا لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۷)

رَبُّ السَّمَوَاتِ: پروردگار آسمان ها

وَ الْأَرْضِ وَ مَا: و زمین، و آن چه

بَيْنَهُمَا: بین آن دو است،

الرَّحْمَنُ: خدای رحمان که (مردم)

لَا يَمْلِكُونَ: مالک نمی باشند، نمی توانند

مِنْهُ: از جانب او،

خِطَابًا: حرف زدنی.

ص: ۴۹۵

۳۸ یَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَ الْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَ قَالَ صَوَابًا

یَوْمَ: روزی که

یَقُومُ: قیام می کنند

الرُّوحُ: روح

وَ الْمَلَائِكَةُ: و فرشتگان

صَفًّا: به صف،

(۵۹۸) جلد ۳۰ سوره نبأ

لَا يَتَكَلَّمُونَ: تکلم نمی کنند،

إِلَّا مَنْ: مگر کسی که

أَذِنَ: اجازه دهد

لَهُ: به او،

الرَّحْمَنُ: خدای رحمان،

وَ قَالَ: و گوید:

صواباً: صواب، درست، (آن چه تصویب شده).

ص: ۴۹۶

۳۹ ذلِكَ الْيَوْمِ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَا بَا

ذلِكَ الْيَوْمِ: آن روز

الْحَقُّ: حق است.

فَمَنْ شَاءَ: پس هر کس بخواهد،

اتَّخَذَ: بگیرد

إِلَىٰ رَبِّهِ: به سوی پروردگارش

سوره نبا لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۹)

مَا بَا: بازگشتی.

۴۰ اِنَّا اَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيْبًا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَ يَقُوْلُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا

اِنَّا: به درستی که ما

اَنْذَرْنَاكُمْ: بیم دادیم شما را

عَذَابًا قَرِيْبًا: از عذابی نزدیک،

يَوْمَ يَنْظُرُ: روزی که می نگرد

الْمَرْءُ: آدمی، انسان

ص: ۴۹۷

مَا قَدَّمْتُ: آن چه پیش فرستاده

يَدَاةٌ: دو دستش،

وَيَقُولُ: و می گوید:

الْكَافِرُ: کافر

يَا لَيْتَنِي: ای کاش من

(۶۰۰) جلد ۳۰ سوره نبأ

كُنْتُ تُرَابًا: بودم خاک.

ص: ۴۹۸

سوره نبا لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۱)

«سوره نازعات»

۱ وَ النَّازِعَاتِ غَرْقًا

وَ النَّازِعَاتِ: سوگند به برکنندگان (جان)

غَرْقًا: به شدت.

۲ وَ النَّاشِطَاتِ نَشْطًا

وَ النَّاشِطَاتِ: و ستانندگان (جان)

نَشْطًا: به آرامی.

۳ وَ السَّابِحَاتِ سَبْحًا

وَ السَّابِحَاتِ: سوگند به به سرعت روندگان

سَبْحًا: تیزرو.

۴ فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا

(۲) جلد ۳۰ سوره نازعات

فالسَّابِقَاتِ: پس، سبقت گیرندگان

ص: ۴۹۹

سَبَقًا: سبقت گیرنده.

۵ فَالْمُدَّبَّرَاتِ أَمْرًا

فَالْمُدَّبَّرَاتِ: پس، تدبیرکنندگان

أَمْرًا: امر، امور.

۶ يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ

يَوْمَ تَرْجُفُ: روزی که می لرزاند

الرَّاجِفَةُ: لرزاننده، (زلزله)

۷ تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ

تَتَّبِعُهَا: به دنبال آن می آید

الرَّادِفَةُ: لرزه دیگر در ردیف آن.

سوره نازعات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۳)

۸ قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ

ص: ۵۰۰

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ: دل هایی در آن روز

وَاجْفَهُ: مضطرب است.

۹ أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ

أَبْصَارُهَا: چشمانشان

خَاشِعَةٌ: فروافتاده (از شرم)

۱۰ يَقُولُونَ ءَإِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ

يَقُولُونَ: می گویند:

ءَإِنَّا: آیا، همانا ما

لَمَرْدُودُونَ: بازگردانده شوند گانیم

فِي الْحَافِرَةِ: به جای قبل؟ به زندگی مجدد؟

(۶۰۴) جلد ۳۰ سوره نازعات

۱۱ ءَإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً

ءَإِذَا كُنَّا: آیا وقتی که شدیم

ص: ۵۰۱

عظاما: استخوان هایی

نَجْرَةٌ: پوسیده؟

۱۲ قَالُوا تَلْكَ إِذَا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ

قَالُوا تَلْكَ: گویند: آن

إِذَا كَرَّةٌ: در این صورت، بازگشتی

خَاسِرَةٌ: زیانبار است.

۱۳ فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ

فَإِنَّمَا هِيَ: پس جز این نیست که آن،

زَجْرَةٌ: نهیبی، صیحه ای است

سوره نازعات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۵)

وَاحِدَةٌ: تنها، تک

۱۴ فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ

فَإِذَا هُمْ: پس ناگهان ایشان

ص: ۵۰۲

بِالسَّاهِرَةِ: در عرصه محشرند.

۲۷ ءَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ بَنِيهَا

ءَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا: آیا خلقت شما سخت تر است

أَمِ السَّمَاءُ: یا آسمان

بَنِيهَا: که بنا کرد آن را؟

۲۸ رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّيْهَا

رَفَعَ سَمَكَهَا: بالا برد سقف آن را

فَسَوَّيْهَا: پس آراستش.

(۶۰۶) جلد ۳۰ سوره نازعات

۲۹ وَ أَعْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَيْهَا

وَ أَعْطَشَ: و تاریک کرد

لَيْلَهَا: شبش را

وَ أَخْرَجَ: و خارج کرد، آشکار نمود

ص: ۵۰۳

ضُحِيهَا: روزش را.

۳۰ وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحِيهَا

وَالْأَرْضَ: و زمین را

بَعْدَ ذَلِكَ: بعد از آن

دَحِيهَا: گسترش داد آن را.

۳۱ أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعِيهَا

أَخْرَجَ مِنْهَا: خارج کرد از آن

سوره نازعات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۷)

مَاءَهَا: آبش را

وَمَرْعِيهَا: و چراگاهش را.

۳۲ وَالْجِبَالَ أَرْسِيهَا

وَالْجِبَالَ: و کوه ها را

أَرْسِيهَا: محکم کرد آن را.

ص: ۵۰۴

۳۳ مَتَاعَا لَكُمْ وَ لِأَنْعَامِكُمْ

متاعا: بهره ای است

لَكُمْ: برای شما

وَ لِأَنْعَامِكُمْ: و برای چهارپایانتان.

۳۴ فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَى

فَإِذَا جَاءَتِ: پس هنگامی که بیاید

الطَّامَّةُ الْكُبْرَى: حادثه هول انگیز بزرگ،

(۶۰۸) جلد ۳۰ سوره نازعات

۳۵ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى

يَوْمَ: در آن روز

يَتَذَكَّرُ: به یاد می آورد

الْإِنْسَانُ مَا: انسان آن چه

سَعَى: سعی و کوشش کرده.

۳۶ وَ بُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَى

ص: ۵۰۵

وَبُرِّزَتْ: و آشکار شود

الْجَحِيمِ: جهنم

لِمَنْ: لذاب هر کس که

یرى: می بیند

۳۷ فَأَمَّا مَنْ طَغَى

فَأَمَّا: پس، اما

سوره نازعات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۹)

مَنْ: کسی که

طَغَى: طغیان نموده،

۳۸ وَ أَثَرَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

وَ أَثَرَ: و مقدم داشته

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا: زندگی دنیا را.

۳۹ فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَى

ص: ۵۰۶

فَإِنَّ الْجَحِيمَ: پس همانا جهنم،

هِيَ الْمَأْوَى: آن، جایگاه (اوست).

۴۰ وَ أَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَ نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى

وَ أَمَّا مَنْ: و اما کسی که

(۶۱۰) جلد ۳۰ سوره نازعات

خَافَ: ترسان بود

مَقَامَ رَبِّهِ: از مقام پروردگارش،

وَ نَهَى النَّفْسَ: و بازداشت نفس را

عَنِ الْهَوَى: از هوی، از هوس.

۴۱ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى

فَإِنَّ الْجَنَّةَ: پس مسلماً بهشت،

هِيَ الْمَأْوَى: آن جایگاه (اوست).

ص: ۵۰۷

۴۲ یَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسِيهَا

يَسْأَلُونَكَ: سؤال می کنند از تو

عَنِ السَّاعَةِ: از قیامت که

أَيَّانَ مُرْسِيهَا: چه زمانی است وقوعش؟

سوره نازعات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۱)

۴۳ فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِيهَا

فِيمَ: فی + ما = در چه چیز

أَنْتَ مِنْ: تو از

ذِكْرِيهَا: یاد کردنش (تو را با یاد کردنش چه کار؟)

۴۴ إِلَى رَبِّكَ مُتَّهِيًا

إِلَى: به سوی

رَبِّكَ: پروردگار توست

مُتَّهِيًا: منتهای آن، سرانجام آن.

ص: ۵۰۸

۴۵ اِنَّمَا اَنْتَ مُنْذِرٌ مِّنْ يَّخْشِيهَا

اِنَّمَا اَنْتَ: جز این نیست که تو

مُنْذِرٌ: بیم دهنده

مَنْ: کسی هستی

(۶۱۲) جلد ۳۰ سوره نازعات

يَخْشِيهَا: که بترسد از آن.

ص: ۵۰۹

«سوره عبس»

۲۴ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ

فَلْيَنْظُرْ: پس باید بنگرد

الْإِنْسَانُ: انسان

إِلَى طَعَامِهِ: به غذايش.

۲۵ أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا

أَنَا: همانا ما

صَبَبْنَا: فرو ريختيم

الْمَاءَ صَبًّا: آب فراوانی.

۲۶ ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا

ثُمَّ شَقَقْنَا: سپس شكافتيم

الْأَرْضَ شَقًّا: زمين را شكافتنی.

(۶۱۴) جلد ۳۰ سوره عبس

۲۷ فَأَنْبِتْنَا فِيهَا حَبًّا

فَأَنْبِتْنَا: پس رویاندیم

فِيهَا حَبًّا: در آن دانه،

۲۸ وَ عِنَبًا وَقَضْبًا

وَ عِنَبًا: و انگور

وَ قَضْبًا: و سبزی

۲۹ وَ زَيْتُونًا وَ نَخْلًا

وَ زَيْتُونًا: و زیتون

وَ نَخْلًا: و خرما،

۳۰ وَ حَدَائِقَ عُلْبًا

سوره عبس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۵)

وَ حَدَائِقَ عُلْبًا: و باغ های پردرخت،

ص: ۵۱۱

۳۱ وَ فَاكِهَةً وَ اَبَا

وَ فَاكِهَةً: و میوه

وَ اَبَا: و چراگاه،

۳۲ مَتَاعًا لَكُمْ وَ لِانْعَامِكُمْ

مَتَاعًا لَكُمْ: تا متاعی برای شما

وَ لِانْعَامِكُمْ: و برای چهارپایانتان باشد.

ص: ۵۱۲

«سورہ تکویر»

۵ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ

وَإِذَا: و ہنگامی کہ

الْوُحُوشُ: حیوانات وحشی

حُشِرَتْ: یکجا جمع شونند،

ص: ۵۱۳

«سوره بروج»

۱ وَ السَّمَاءِ ذَاتِ البُرُوجِ

وَ السَّمَاءِ: سوگند به آسمان

ذَاتِ البُرُوجِ: که دارای برج هاست.

۲ وَ الیَوْمِ الموعُودِ

وَ الیَوْمِ: سوگند به روز

الموعُودِ: موعود.

۳ وَ شَاهِدٍ وَ مَشْهُودٍ

وَ شَاهِدٍ: سوگند به شاهد، گواهی دهنده

وَ مَشْهُودٍ: و مشهود، گواهی داده شده.

(۶۱۸) جلد ۳۰ سوره بروج

۴ قُتِلَ اصْحَابُ الأُخْدُودِ

قُتِلَ: مرگ بر

ص: ۵۱۴

أَصْحَابُ: آدم سوزان، یاران

الْأَخْدُودُ: خندق

۵ النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ

النَّارِ: آتشی

ذات: که دارای

الْوَقُودِ: آتشگیره آتش (بود).

۶ إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ

إِذْ هُمْ: هنگامی که آن ها

عَلَيْهَا: کنار آن

قُعُودٌ: نشسته بودند.

سوره بروج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۹)

۷ وَ هُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ

ص: ۵۱۵

وَهُمْ عَلَىٰ: و ایشان بر

مَا يَفْعَلُونَ: آن چه انجام می دادند

بِالْمُؤْمِنِينَ: به مؤمنان،

شُهُودٌ: نظاره گر بودند، تماشا می کردند.

۸ وَ مَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

وَ مَا نَقَمُوا: و انتقام نمی گرفتند

مِنْهُمْ إِلَّا: از آن ها، مگر

أَنْ يُؤْمِنُوا: این که ایمان آورده بودند

بِاللَّهِ: به خدای

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر

(۶۲۰) جلد ۳۰ سوره بروج

الْحَمِيدِ: ستوده.

۹ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

ص: ۵۱۶

الَّذِي: آن که (خدایی که)

لَهُ مُلْكُ: برای اوست حکومت

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین.

وَاللَّهُ: و خداوند

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

شَهِيدٌ: شاهد است.

۱۰ إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَ لَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ

سوره بروج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۱)

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

فَتَنُوا: به فتنه و بلا انداختند، آزار دادند

الْمُؤْمِنِينَ: مردان مؤمن

وَالْمُؤْمِنَاتِ: و زنان مؤمن

ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا: سپس توبه نکردند،

ص: ۵۱۷

فَلَهُمْ: پس برای ایشان است

عَذَابُ جَهَنَّمَ: عذاب جهنم

وَ لَهُمْ: و برای ایشان است

عَذَابُ: عذاب

الْحَرِيقِ: سوزان.

۱۱ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

(۶۲۲) جلد ۳۰ سوره بروج

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

لَهُمْ: برای ایشان است

جَنَّاتٌ: باغ هایی که

تَجْرِي: جاری است

ص: ۵۱۸

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرها.

ذَلِكَ الْفَوْزُ: این است رستگاری

الْكَبِيرُ: بزرگ.

ص: ۵۱۹

«سوره طارق»

۱ وَ السَّمَاءِ وَ الطَّارِقِ

وَ السَّمَاءِ: قسم به آسمان

وَ الطَّارِقِ: و کوبنده شب.

۲ وَ مَا أَدْرِيكَ مَا الطَّارِقُ

وَ مَا أَدْرِيكَ: و چه می دانی تو

مَا: که چیست

الطَّارِقُ: کوبنده شب؟

۳ النَّجْمِ الثَّاقِبِ

النَّجْمِ الثَّاقِبِ: ستاره درخشان.

(۶۲۴) جلد ۳۰ سوره طارق

۴ إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ: هیچ نفسی نیست

لَّمَّا عَلَيْهَا: مگر این که بر او

حَافِظٌ: حافظی است، نگهبانی است.

«سوره اعلی»

۱ سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى

سَبِّحِ: منزّه بدار

اسْمَ رَبِّكَ: نام پروردگارت را

الأعلى: که بلند مرتبه است.

۲ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى

الَّذِي خَلَقَ: آن که خلق کرد

فَسَوَّى: پس، سامان داد، منظم کرد.

۳ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى

وَالَّذِي: و آن که

قَدَّرَ: تقدیر کرد

(۶۲۶) جلد ۳۰ سوره اعلی

فَهَدَى: پس هدایت نمود.

ص: ۵۲۱

۴ وَ الَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى

وَ الَّذِي: و آن که

أَخْرَجَ: خارج کرد، پدید آورد

الْمَرْعَى: چراگاه.

۵ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَخْوَى

فَجَعَلَهُ: پس قرار داد آن را

غُثَاءً أَخْوَى: گیاه خشک و تیره.

۶ سَنُقَرِّئُكَ فَلَا تَنْسَى

سَنُقَرِّئُكَ: به زودی قرائت می کنیم بر تو (قرآن را)

فَلَا تَنْسَى: پس فراموش نخواهی کرد.

سوره اعلی لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۷)

۷ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَ مَا يَخْفَى

إِلَّا مَا شَاءَ: مگر آن چه بخواهد

ص: ۵۲۲

اللَّهُ: خدا.

إِنَّهُ: به درستی که او

يَعْلَمُ: می داند

الْجَهْرُ: آشکار را

وَمَا يَخْفَى: و آن چه مخفی است.

۸ وَ نُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَى

و نُيَسِّرُكَ: و آسان می کنیم، آماده می سازیم تو را

لِلْيُسْرَى: برای آسان ترین راه.

ص: ۵۲۳

«سوره غاشیه»

۱ هَلْ أَتَيْكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

هَلْ أَتَيْكَ: آیا رسیده به تو

حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ: داستان غاشیه؟

۲ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ: چهره هایی در آن روز

خَاشِعَةٌ: (از شدت شرمساری) فروافتاده و خاشع است.

۳ عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ

عَامِلَةٌ: عمل کننده

نَاصِبَةٌ: رنج برده.

سوره غاشیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۹)

۴ تَصَلَّىٰ نَارًا حَامِيَةً

تَصَلَّىٰ: وارد می شوند

ص: ۵۲۴

نارا: در آتشی

حامیه: سوزاننده.

۵ تُسْقَى مِنْ عَيْنِ اَيْنِه

تُسْقَى مِنْ: نوشانده می شوند از

عَيْنِ اَيْنِه: چشمه ای بسیار داغ.

۶ لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ اِلَّا مِنْ ضَرِيْعٍ

لَيْسَ لَهُمْ: نیست برایشان

طَعَامٌ اِلَّا: غذایی مگر

مِنْ ضَرِيْعٍ: از خار خشک تلخ.

(۶۳۰) جلد ۳۰ سوره غاشیه

۷ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ

لَا يُسْمِنُ: نه فربه می کند

وَلَا يُغْنِي: و نه بی نیاز می کند

ص: ۵۲۵

مِنْ جُوعٍ: از گرسنگی

۸ وُجُوهُ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ

وُجُوهُ: چهره هایی

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

نَاعِمَةٌ: متنعمند، شاداب و باطراوتند.

۹ لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ

لِسَعْيِهَا: برای سعی و تلاش خود

رَاضِيَةٌ: راضیند.

سوره غاشیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۱)

۱۰ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

فِي جَنَّةٍ: در بهشتی

عَالِيَةٍ: بلند مرتبه اند.

ص: ۵۲۶

۱۱ لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَعْيُنِهِ

لا تَسْمَعُ فِيهَا: نمی شنوند در آن

لَاغِيَةً: لغوی، سخن بیهوده ای.

۱۲ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ

فِيهَا عَيْنٌ: در آن چشمه ای

جَارِيَةٌ: جریان دارد.

۱۳ فِيهَا سُرٌّ مَرْفُوعَةٌ

فِيهَا سُرٌّ: در آن تخت هایی

(۶۳۲) جلد ۳۰ سوره غاشیه

مَرْفُوعَةٌ: بلند است.

۱۴ وَ أَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ

وَ أَكْوَابٌ: و جام هایی

مَوْضُوعَةٌ: قرارداده شده، نهاده،

ص: ۵۲۷

۱۵ وَ نَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ

وَ نَمَارِقُ: و پستی ها

مَصْفُوفَةٌ: صف داده شده، به ردیف چیده شده،

۱۶ وَ زَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ

وَ زَرَابِيُّ: و فرش های فاخر

مَبْثُوثَةٌ: گسترده شده.

۱۷ أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبْلِ كَيْفَ خُلِقَتْ

سوره غاشیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۳)

أَفَلَا يَنْظُرُونَ: آیا پس نمی نگرند، نگاه نمی کنند

إِلَى الْإِبْلِ: به شتر که

كَيْفَ خُلِقَتْ: چگونه خلق شده؟

۱۸ وَ إِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ

وَ إِلَى السَّمَاءِ: و به آسمان که

ص: ۵۲۸

كَيْفَ: چگونه

رُفِعَتْ: برافراشته شده؟

۱۹ وَ إِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ

وَ إِلَى الْجِبَالِ: و به کوه ها که

كَيْفَ نُصِبَتْ: چگونه نصب شده؟

۲۰ وَ إِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ

(۶۳۴) جلد ۳۰ سوره غاشیه

وَ إِلَى الْأَرْضِ: و به زمین که

كَيْفَ: چگونه

سُطِحَتْ: مسطح شده، هموار شده؟

سوره غاشیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۵)

ص: ۵۲۹

«سوره فجر»

۱ وَ الْفَجْرِ

وَ الْفَجْرِ: سوگند به سپیده دم،

۲ وَ لَيَالٍ عَشْرٍ

وَ لَيَالٍ: و شب های

عَشْرٍ: ده گانه،

۳ وَ الشَّفْعِ وَ الْوَتْرِ

وَ الشَّفْعِ: و به زوج

وَ الْوَتْرِ: و به فرد،

۴ وَ اللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ

(۶۳۶) جلد ۳۰ سوره فجر

وَ اللَّيْلِ: و به شب

إِذَا يَسْرِ: هنگامی که برود.

۵ هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرِ

ص: ۵۳۰

هَلْ فِي: آیا در

ذَلِكَ: این (ها که گفته شد)

قَسَمٌ: قسمی

لِذِي: برای صاحب

حِجْرٍ: خرد (نیست؟)

۱۵ فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلِيَهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَ نَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ

فَأَمَّا: پس اما

الْإِنْسَانُ: انسان،

سوره فجر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۷)

إِذَا: هنگامی که

مَا ابْتَلِيَهُ: بیازماید او را

رَبُّهُ: پروردگارش،

فَأَكْرَمَهُ: پس اكرامش كند

وَ نَعَّمَهُ: و نعمتش دهد

فَيَقُولُ: پس می گوید:

ص: ۵۳۱

رَبِّي: پروردگارم

اَكْرَمَن: گرامی داشته مرا!

۱۶ وَ اَمَّا اِذَا مَا ابْتَلَيْهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَيَقُولُ رَبِّي اِهَانِنِ

وَ اَمَّا اِذَا مَا: و اما هنگامی که

ابْتَلَيْهُ: بیازماید او را

فَقَدَرَ: پس تنگ بگیرد

(۶۳۸) جلد ۳۰ سوره فجر

عَلَيْهِ رِزْقُهُ: بر او روزیش را،

فَيَقُولُ: پس می گوید:

رَبِّي: پروردگارم

اهَانِنِ: خوار کرده مرا!

۲۷ يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ

یا أَيُّهَا: ای

النَّفْسُ: نفس، جان

ص: ۵۳۲

الْمُطْمَئِنَّةُ: مطمئن، آرام یافته!

۲۸ اِرْجِعِي اِلَى رَبِّكَ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً

اِرْجِعِي: بازگرد

اِلَى: به سوی

رَبِّكَ: پروردگارت

سوره فجر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۹)

رَاضِيَةً: که تو از او راضی و خشنود

مَّرْضِيَّةً: و او

۲۹ فَادْخُلِي فِي عِبَادِي

فَادْخُلِي: پس داخل شو

فِي عِبَادِي: در جمع بندگانم.

۳۰ وَ ادْخُلِي جَنَّتِي

وَ ادْخُلِي: و داخل شو

جَنَّتِي: در بهشت من.

ص: ۵۳۳

«سورہ بلد»

۱ لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ

لَا أُقْسِمُ: قسم می خورم

بِهَذَا الْبَلَدِ: به این شهر (مکہ).

۲ وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَأَنْتَ حِلٌّ: در حالی کہ تو ساکن

بِهَذَا الْبَلَدِ: این شهر هستی.

۳ وَالِدٍ وَمَا وَلَدَ

وَالِدٍ: قسم به پدر

وَمَا وَلَدَ: و آن چه بوجود آورد.

سورہ بلد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۱)

۴ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ: آفریدیم انسان را

فی کَبِدٍ: در رنج.

۸ أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

أَلَمْ نَجْعَلْ: آیا قرار ندادیم

لَهُ عَيْنَيْنِ: برای او دو چشم؟

۹ وَ لِسَانًا وَ شَفَتَيْنِ

وَ لِسَانًا: و یک زبان

وَ شَفَتَيْنِ: و دو لب؟

۱۰ وَ هَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

(۶۴۲) جلد ۳۰ سوره بلد

وَ هَدَيْنَاهُ: و هدایت کردیم او را

النَّجْدَيْنِ: به دو راه (خیر و شر، حق و باطل).

سوره بلد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۳)

ص: ۵۳۵

«سوره شمس»

۱ وَ الشَّمْسِ وَ ضُحَيْهَا

وَ الشَّمْسِ: سو گند به خورشید

وَ ضُحَيْهَا: و روشنایی آن،

۲ وَ الْقَمَرِ إِذَا تَلَّيْهَا

وَ الْقَمَرِ: سو گند به ماه

إِذَا: هنگامی که

تَلَّيْهَا: بعد از آن در آید،

۳ وَ النَّهَارِ إِذَا جَلَّيْهَا

وَ النَّهَارِ: سو گند به روز

إِذَا: هنگامی که

(۶۴۴) جلد ۳۰ سوره شمس

جَلَّيْهَا: آن را روشن سازد،

۴ وَ اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰهَا

ص: ۵۳۶

وَ اللَّيْلِ: سوگند به شب

إِذَا: هنگامی که

يَغْشِيهَا: روی آن را می پوشاند،

۵ وَ السَّمَاءِ وَ مَا بَيْنَهَا

وَ السَّمَاءِ: سوگند به آسمان

وَ مَا: و آن که

بَيْنَهَا: بنایش کرد،

۶ وَ الْأَرْضِ وَ مَا طَحِيهَا

وَ الْأَرْضِ: سوگند به زمین

سوره شمس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۵)

وَ مَا: و آن که

طَحِيهَا: گسترده،

۷ وَ نَفْسٍ وَ مَا سَوَّيَهَا

وَ نَفْسٍ: سوگند به نفس (آدمی)

وَ مَا سَوَّيَهَا: و آن که منظمش کرد،

ص: ۵۳۷

۸ فَالْهَمَّهَا فُجُورَهَا وَتَقْوِيهَا

فَالْهَمَّهَا: پس الهام کرد به او

فُجُورَهَا: فجورش

وَ تَقْوِيهَا: و تقوایش را.

۹ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيْهَا

قَدْ: به تحقیق

أَفْلَحَ: رستگار شد

(۶۴۶) جلد ۳۰ سوره شمس

مَنْ: کسی که

زَكَّيْهَا: تزکیه کرد خود را.

۱۰ وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّهَا

وَ قَدْ: و به تحقیق

خَابَ: محروم گشت

مَنْ: کسی که

دَسَّهَا: آلوده نمود خود را.

سوره شمس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۷)

ص: ۵۳۸

«سوره لیل»

۱ وَ اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى

وَ اللَّيْلِ: قسم به شب

إِذَا: هنگامی که

يَغْشَى: می پوشاند.

۲ وَ النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى

وَ النَّهَارِ: قسم به روز

إِذَا: هنگامی که

تَجَلَّى: تجلی کند.

۳ وَ مَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَ الْأُنْثَى

وَ مَا خَلَقَ: قسم به آن که خلق کرد

(۶۴۸) جلد ۳۰ سوره لیل

الذَّكَرَ وَ الْأُنْثَى: نر و ماده را.

۴ إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى

ص: ۵۳۹

إِنَّ: همانا

سَعَيْكُمْ: سعی و تلاش شما

لَشْتَى: گوناگون است.

۵ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَ اتَّقَى

فَأَمَّا: پس اما

مَنْ: کسی که

أَعْطَى: عطا کند

وَ اتَّقَى: و پرهیزکار باشد،

۶ وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنَى

سوره لیل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۹)

وَ صَدَّقَ: و تصدیق نماید

بِالْحُسْنَى: (پاداش) نیک راه،

۷ فَسَيُسِّرُهُ لِيُسْرَى

فَسَيُسِّرُهُ: پس به زودی راه انجام کار را برای او

ص: ۵۴۰

لِّلْعُسْرَى: آسان می سازیم.

۸ وَ أَمَّا مَنْ بَخِلَ وَ اسْتَغْنَى

وَ أَمَّا: و اما

مَنْ: کسی که

بَخِلَ: بخل بورزد

وَ اسْتَغْنَى: و طلب بی نیازی کند، خود را بی نیاز ببیند،

۹ وَ كَذَّبَ بِالْحُسْنَى

(۶۵۰) جلد ۳۰ سوره لیل

وَ كَذَّبَ: و تکذیب کند

بِالْحُسْنَى: (پاداش) نیک را،

۱۰ فَسَيُسِّرُهُ لِّلْعُسْرَى

فَسَيُسِّرُهُ: پس به زودی راه انجام کار را برای او

لِّلْعُسْرَى: دشوار می سازیم.

سوره لیل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۱)

ص: ۵۴۱

۱ وَ الضُّحَى

وَ الضُّحَى: قسم به روز روشن، (هنگامی که نور خورشید گسترده می شود).

۲ وَ اللَّيْلِ إِذَا سَجَى

وَ اللَّيْلِ: قسم به شب

إِذَا: هنگامی که

سَجَى: آرامش بخشد،

۳ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَ مَا قَلَى

مَا وَدَّعَكَ: ترک نکرد تو را

رَبُّكَ: پروردگارت

(۶۵۲) جلد ۳۰ سوره ضحی

وَ مَا قَلَى: و خشم نمود.

۴ وَ لِلْآخِرَةِ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى

ص: ۵۴۲

وَلِلْآخِرَةِ: و مسلماً آخرت

خَيْرٌ لَّكَ: بهتر است برای تو

مِنَ الْأُولَى: از دنیا.

۵ وَ لَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى

وَ لَسَوْفَ: و به زودی

يُعْطِيكَ: می دهد به تو، عطا می کند به تو

رَبُّكَ: پروردگارت

فَتَرْضَى: پس راضی می شوی.

سوره ضحی لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۳)

ص: ۵۴۳

«سوره انشراح»

۱ اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ

اَلَمْ نَشْرَحْ: آیا فراخ نکردیم

لَكَ صَدْرَكَ: برای تو سینه ات را؟

۲ وَ وَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ

وَ وَضَعْنَا: و قرار دادیم

عَنكَ: از تو

وِزْرَكَ: بار سنگین را؟

۳ الَّذِي اَنْقَضَ ظَهْرَكَ

الَّذِي: آن (باری) که

اَنْقَضَ: شکسته بود

(۶۵۴) جلد ۳۰ سوره انشراح

ظَهْرَكَ: پشت را؟

۴ وَ رَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ

ص: ۵۴۴

وَرَفَعْنَا: و بلند کردیم

لَكَ: برای تو

ذِكْرَكَ: یادت را، آوازه ات را.

۵ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

فإن: پس همانا

مَعَ الْعُسْرِ: با سختی

يُسْرًا: آسانی است.

۶ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

إن: به درستی که

سوره انشراح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۵)

مَعَ الْعُسْرِ: با سختی

يُسْرًا: آسانی است

۷ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ

ص: ۵۴۵

فَإِذَا: پس وقتی که

فَرَعْتُ: فارغ شدم (از کاری)

فَأَنْصَبْتُ: به مهم دیگری پردازم.

۸ وَ إِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ

وَ إِلَى: و به سوی

رَبِّكَ: پروردگارت

فَارْغَبْ: رغبت کن، علاقه نشان بده.

(۶۵۶) جلد ۳۰ سوره انشراح

ص: ۵۴۶

«سوره تین»

۱ وَ التِّينِ وَ الزَّيْتُونِ

وَ التِّينِ: سو گند به انجیر

وَ الزَّيْتُونِ: سو گند به زیتون.

۲ وَ طُورِ سِينِیْنَ

وَ طُورِ سِينِیْنَ: سو گند به طور سینا.

۳ وَ هَذَا الْبَلَدِ الْأَمِیْنِ

وَ هَذَا: قسم به این

الْبَلَدِ الْأَمِیْنِ: شهر امن (مکه).

۴ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِی أَحْسَنِ تَقْوِیْمٍ

سوره تین لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۷)

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ: خلق نمودیم انسان را

فِی أَحْسَنِ: در نیکوترین

ص: ۵۴۷

تَقْوِيم: ساختار، صورت

۵ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ: سپس باز گردانندیم

أَسْفَلَ سَافِلِينَ: به پست ترین مرحله،

۶ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

إِلَّا الَّذِينَ: مگر کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

(۶۵۸) جلد ۳۰ سوره تین

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

فَلَهُمْ: پس برای ایشان است

أَجْرٌ: پاداشی

غَيْرُ مَمْنُونٍ: بی پایان، قطع نشدنی.

ص: ۵۴۸

۷ فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدَ بِاللِّدِينِ

فَمَا يُكَذِّبُكَ: پس چه چیز به تکذیب وامی دارد تو را

بَعْدُ: بعد از این همه،

بِاللِّدِينِ: روز جزا را؟

۸ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ

أَلَيْسَ اللَّهُ: آیا نیست خداوند

بِأَحْكَمِ: محکم ترین، بهترین

الْحَاكِمِينَ: حکم کنندگان؟

سوره تین لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۹)

ص: ۵۴۹

«سوره علق»

۱ اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

اِقْرَأْ بِاسْمِ: بخوان به نام

رَبِّكَ الَّذِي: پروردگارت که

خَلَقَ: خلق کرد.

۲ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

خَلَقَ الْإِنْسَانَ: آفرید انسان را

مِنْ عَلَقٍ: از خون بسته ای.

۳ اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

اِقْرَأْ وَرَبُّكَ: بخوان که پروردگارت

الْأَكْرَمُ: کریم ترین است.

سوره علق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۱)

۴ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

الَّذِي عَلَّمَ: آن که آموخت

بِالْقَلَمِ: به وسیله قلم.

۵ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ: آموخت انسان را

مَا لَمْ يَعْلَمْ: آن چه نمی دانست.

(۶۶۲) جلد ۳۰ سوره علق

ص: ۵۵۱

«سوره قدر»

۱ اِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

اِنَّا: به درستی که ما

اَنْزَلْنَاهُ: نازل نمودیم آن را

فِي لَيْلَةِ: در شب

الْقَدْرِ: قدر.

۲ وَ مَا أَدْرِيكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ

وَ مَا أَدْرِيكَ: و چه می دانی تو

مَا لَيْلَةُ: که چیس شب

الْقَدْرِ: قدر.

ص: ۵۵۲

۳ لَيْلَهُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

سوره قدر لغات و مفاهيم قرآن كريم (۶۶۳)

لَيْلَهُ: شب

الْقَدْرِ: قدر

خَيْرٌ: بهتر است

مِنْ أَلْفٍ: از هزار

شَهْرٍ: ماه.

۴ تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

تَنْزَلُ: فرود می آیند

الْمَلَائِكَةُ: فرشتگان

وَالرُّوحُ: و روح

فِيهَا: در آن،

بِإِذْنِ: به اجازه

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

(۶۶۴) جلد ۳۰ سوره قدر

مِنْ كُلِّ: از برای هر

أَمْرٍ: کاری.

ص: ۵۵۳

۵ سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطَلَعِ الْفَجْرِ

سَلَامٌ: سلام و سلامت و برکت است

هِيَ: آن

حَتَّى مَطَلَعِ: تا طلوع

الْفَجْرِ: فجر

سوره قدر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۵)

ص: ۵۵۴

۱ لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ: نبودند کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

مِنْ أَهْلِ: از اهل

الْكِتَابِ: کتاب

وَالْمُشْرِكِينَ: و مشرکان،

مُنْفَكِينَ حَتَّى: دست بردار تا

تَأْتِيَهُمُ: بیاید برایشان

الْبَيِّنَةُ: دلیل روشن.

۲ رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً

(۶۶۶) جلد ۳۰ سوره بینه

رَسُولٌ: رسولی

مِنَ اللَّهِ: از جانب خدا

ص: ۵۵۵

يَتْلُوا: تا بخواند

صُحُفًا مُطَهَّرَةً: صحیفه های پاکی را.

۳ فِيهَا كُتِبَ قِيَمَةٌ

فِيهَا كُتِبَ: که در آن کتاب هایی

قِيَمَةٌ: استوار و باثبات است.

۶ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

مِنْ أَهْلِ: از اهل

سوره بینه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۷)

الْكِتَابِ: کتاب

وَالْمُشْرِكِينَ: و مشرکان،

فِي نَارِ: در آتش

ص: ۵۵۶

جَهَنَّمَ: جهنم

خالدین: جاودانند

فیها: در آن.

أُولَئِكَ هُم: آنان، ایشانند

شَرُّ الْبَرِيَّةِ: بدترین مخلوقات.

۷ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ

إِنَّ: به درستی که

الَّذِينَ: آنان که

آمَنُوا: ایمان آوردند

(۶۶۸) جلد ۳۰ سوره بینه

وَعَمِلُوا: و انجام دادند،

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

أُولَئِكَ: آنان،

هُم: ایشانند

ص: ۵۵۷

خَيْرٌ: بهترین

الْبَرِيَّةُ: مخلوقات.

۸ جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ

جَزَاؤُهُمْ: پاداششان

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان

جَنَّاتٌ: باغ های

عَدْنٍ: جاویدی است

سوره بینه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۹)

تَجْرِي: که جریان دارد

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرها

خَالِدِينَ: جاودانند

فِيهَا: در آن

ص: ۵۵۸

أَبَدًا: تا أَبَد، همیشه.

رَضِيَ: راضی و خشنود است

اللَّهُ: خدا

عَنْهُمْ: از آن ها

وَرَضُوا: و راضی و خشنودند

عَنْهُ: از او.

ذَلِكَ: این،

لِمَنْ: برای کسی است که

خَشِيَ: بترسد، پروا کند

(۶۷۰) جلد ۳۰ سوره بینه

رَبِّهِ: از پروردگارش

ص: ۵۵۹

«سوره زلزله»

۱ اِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

اِذَا: هنگامی که

زُلْزِلَتِ: لرزانده شود

الْأَرْضُ: زمین

زِلْزَالَهَا: با زلزله مخصوص خودش،

۲ وَ أَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا

وَ أَخْرَجَتِ: و خارج سازد

الْأَرْضُ: زمین

أَثْقَالَهَا: بارهای سنگینش را،

۳ وَ قَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

(۶۷۲) جلد ۳۰ سوره زلزله

وَ قَالَ الْإِنْسَانُ: و گوید: انسان

مَا لَهَا: چه شده است آن را؟

۴ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

تُحَدَّثُ: خبر می دهد، بازگو می کند

أَخْبَارَهَا: خبرهایش را.

۵ يَا رَبِّكَ أَوْحَىٰ لَهَا

يَا: به این که، زیرا که

رَبِّكَ: پروردگارت

أَوْحَىٰ لَهَا: وحی کرده به او.

۶ يَوْمَئِذٍ يَصُدُّرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

سوره زلزله لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۳)

يَصُدُّرُ: بیرون می آیند

النَّاسُ: مردم

أَشْتَاتًا: دسته، دسته

لِّيُرَوْا: تا نشان داده شوند، تا ببینند

أَعْمَالَهُمْ: اعمالشان را.

ص: ۵۶۱

۷ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

فَمَنْ: پس هر کس

يَعْمَلُ: عمل کند، انجام دهد

مِثْقَالَ: به اندازه سنگینی

ذَرَّةٍ: ذره ای

خَيْرًا: کار نیک،

يَرَهُ: ببیند آن را.

۸ وَ مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

(۶۷۴) جلد ۳۰ سوره زلزله

وَ مَنْ: و هر کس

يَعْمَلُ: عمل کند، انجام دهد

مِثْقَالَ: به اندازه سنگینی

ذَرَّةٍ: ذره ای

شَرًّا: کار بد،

يَرَهُ: ببیند آن را

سوره زلزله لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۵)

ص: ۵۶۲

«سوره عادیات»

۱ وَ الْعَادِيَاتِ ضَبْحًا

وَ الْعَادِيَاتِ: قسم به اسبان تیزپا

ضَبْحًا: که نفس نفس زنند:

۲ فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا

فَالْمُورِيَاتِ: پس به افروزندگان

قَدْحًا: جرقه آتش،

۳ فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا

فَالْمُغِيرَاتِ: پس به هجوم آوران

صُبْحًا: سپیده دم، هنگام صبح،

(۶۷۶) جلد ۳۰ سوره عادیات

۴ فَالَّذِينَ بِهِ نَقْعًا

فَالَّذِينَ بِهِ: پس برانگیزند به آن

نَقْعًا: گرد و غبار،

ص: ۵۶۳

۵ فَوْسَطْنَ بِهِ جَمْعًا

فَوْسَطْنَ بِهِ: پس به وسط آن زنند

جَمْعًا: همگی:

۶ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

إِنَّ الْإِنْسَانَ: به درستی که انسان

لِرَبِّهِ: نسبت به پروردگارش

لَكَنُودٌ: قطعاً ناسپاس است.

سوره عادیات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۷)

ص: ۵۶۴

«سوره القارعه»

۱ الْقَارِعَةُ

الْقَارِعَةُ: كوبنده

۲ مَا الْقَارِعَةُ

مَا: چه

الْقَارِعَةُ: كوبنده ای!

۳ وَ مَا أَذْرِيكَ مَا الْقَارِعَةُ

وَ مَا: و چه

أَذْرِيكَ: می دانی تو که

مَا الْقَارِعَةُ: چیست كوبنده؟

(۶۷۸) جلد ۳۰ سوره القارعه

۴ يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ

يَوْمَ: روزی که

يَكُونُ: می باشند

ص: ۵۶۵

النَّاسُ: مردم

كَالْفَرَّاشِ: مانند پروانه های

الْمَبْتُوثِ: پراکنده.

۵ وَ تَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ

وَ تَكُونُ: و می شوند

الْجِبَالُ: کوه ها

كَالْعِهْنِ: مانند پشم رنگین

الْمَنْفُوشِ: حلاجی شده.

۶ فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

سوره القارعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۹)

فَأَمَّا: پس، اما

مَنْ: کسی که

ثَقُلَتْ: سنگین گردد

مَوَازِينُهُ: ترازوهایش، وزنه اعمالش،

ص: ۵۶۶

۷ فَهُوَ فِي عَيْشِهِ رَاضِيَةٌ

فَهُوَ: پس او

فِي: در

عَيْشِهِ: زندگانی

رَاضِيَةٌ: رضایت بخشی است.

۸ وَ أَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ

وَ أَمَّا: و اما

مَنْ: کسی که

(۶۸۰) جلد ۳۰ سوره القارعه

خَفَّتْ: سبک گردد

مَوَازِينُهُ: ترازوهایش، وزنه اعمالش،

۹ فَأَمَّهُ هَاوِيَةٌ

فَأَمَّهُ: پس پناهگاهش، مادرش

هَاوِيَةٌ: دوزخ است

ص: ۵۶۷

۱۰ وَ مَا أَدْرِيكَ مَا هِيَّةُ

وَ مَا: وَ چِه

أَدْرِيكَ: می دانی تو

مَا هِيَّةُ: که چیست آن؟

۱۱ نَارٌ حَامِيَّةٌ

نَارٌ: آتشی

سوره القارعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۱)

حَامِيَّةٌ: سوزنده است.

(۶۸۲) جلد ۳۰ سوره القارعه

ص: ۵۶۸

«سوره تکاثر»

۱ اَلْهَيْكُمُ التَّكَاثُرُ

اَلْهَيْكُمُ: سرگرم کرده شما را

التَّكَاثُرُ: تفاخر، به رخ کشیدن ثروت.

۲ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ

حَتَّى زُرْتُمُ: تا این که به زیارت

الْمَقَابِرَ: قبرها رفتید.

سوره تکاثر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۳)

ص: ۵۶۹

۱ وَ الْعَصْرِ

وَ الْعَصْرِ: قسم به عصر

۲ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ

إِنَّ: به درستی که

الْإِنْسَانَ: انسان

لَفِي: البته در

خُسْرٍ: زیان است.

۳ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

إِلَّا الَّذِينَ: مگر کسانی که

(۶۸۴) جلد ۳۰ سوره عصر

آمَنُوا: ایمان آورده

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

ص: ۵۷۰

وَتَوَاصَوْا: و یکدیگر را سفارش کردند

بِالْحَقِّ: به حق

وَتَوَاصَوْا: و یکدیگر را سفارش کردند

بِالصَّبْرِ: به صبر.

سوره عصر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۵)

ص: ۵۷۱

«سوره همزه»

۱ وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ

وَيْلٌ لِّكُلِّ: وای بر هر

هُمَزَةٍ: عیب جوی

لُّمَزَةٍ: مسخره کننده.

(۶۸۶) جلد ۳۰ سوره همزه ۷

ص: ۵۷۲

«سوره فیل»

۱ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

أ: آیا

لَمْ تَرَ: ندیدی

كَيْفَ: چگونه، چه

فَعَلَ: انجام داد

رَبُّكَ: پروردگارت

بِأَصْحَابِ: با یاران

الْفِيلِ: فیل؟

۲ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ

أ: آیا

لَمْ يَجْعَلْ: قرار نداد

سوره فیل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۷)

كَيْدَهُمْ: نقشه آن ها را

فِي تَضْلِيلٍ: در گمراهی، سردرگمی؟

ص: ۵۷۳

۳ وَ أَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ

وَ أَرْسَلَ: و فرستاد

عَلَيْهِمْ: برایشان

طَيْرًا: پرنده گانی

أَبَابِيلَ: گروه گروه.

۴ تَزْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ

تَزْمِيهِمْ: که می انداختند بر آن ها

بِحِجَارَةٍ: سنگ هایی

مِنْ: از

سِجِّيلٍ: گِل سفت شده.

(۶۸۸) جلد ۳۰ سوره فیل

۵ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ

فَجَعَلَهُمْ: پس قرار داد آن ها را

كَعَصْفٍ: مانند کاهی

مَأْكُولٍ: خرد شده، جویده شده.

سوره فیل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۹)

ص: ۵۷۴

«سوره قريش»

۱ لایلافِ قُرَيْشٍ

لایلافِ: برای الفت گرفتن

قُرَيْشٍ: قریش.

۲ ایلافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ

ایلافِهِمْ: الفتشان

رِحْلَةَ: به کوچ کردن، سفرهای

الشِّتَاءِ: زمستانی

وَالصَّيْفِ: و تابستانی است.

۳ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ

فَلْيَعْبُدُوا: پس باید عبادت کنند

(۶۹۰) جلد ۳۰ سوره قريش

رَبِّ: پروردگار

هَذَا: این

الْبَيْتِ: خانه را.

ص: ۵۷۵

۴ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَ أَمَنَّهُمْ مِنْ خَوْفٍ

الَّذِي: آن که

أَطْعَمَهُمْ: طعامشان داد

مِنْ: از

جُوعٍ: گرسنگی

وَ أَمَنَّهُمْ: و ایمن شان کرد

مِنْ: از

خَوْفٍ: ترس و ناامنی

سوره قريش لغات و مفاهيم قرآن كريم (۶۹۱)

ص: ۵۷۶

۱ أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ

أَرَأَيْتَ: آیا دیدی

الَّذِي: آن کس را که

يُكَذِّبُ: تکذیب می کند

بِالذِّينِ: دین را؟

۲ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ

فَذَلِكَ الَّذِي: پس همان کس که

يَدْعُ: با خشونت می راند

الْيَتِيمَ: یتیم را.

۳ وَلَا يَخُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ

(۶۹۲) جلد ۳۰ سوره ماعون

وَلَا يَخُضُّ: و ترغیب نمی کند

عَلَىٰ طَعَامِ: بر اطعام

الْمِسْكِينِ: مسکین، بینوا.

۴ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ

فَوَيْلٌ: پس وای

لِلْمُصَلِّينَ: بر نمازگزاران.

۵ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ

الَّذِينَ: کسانی که

هُم: ایشان

عَنْ: از

صَلَاتِهِمْ: نمازشان

سَاهُونَ: غافلند (در نمازشان سهل انگارند).

سوره ماعون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۳)

۶ الَّذِينَ هُمْ يُرَاؤْنَ

الَّذِينَ: آنان که

هُم: ایشان

يُرَاؤْنَ: ریا می کنند.

ص: ۵۷۸

۷ وَ يَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ

وَيَمْنَعُونَ: و منع می کنند

الْمَاعُونَ: از ضروریات زندگی.

(۶۹۴) جلد ۳۰ سوره ماعون

ص: ۵۷۹

«سوره کوثر»

۱ اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ الْكُوْثَرَ

اِنَّا: همانا ما

اَعْطَيْنَاكَ: عطا کردیم به تو

الْكُوْثَرَ: خیر بسیار را.

۲ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ

فَصَلِّ: پس، نماز بخوان

لِرَبِّكَ: برای پروردگارت

وَانْحَرْ: و قربانی کن.

۳ اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ

اِنَّ: همانا

سوره کوثر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۵)

شَانِئَكَ: دشمن تو،

هُوَ: او

الْاَبْتَرُ: بی نسل است.

ص ۵۸۰

«سوره کافرون»

۱ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

قُلْ يَا أَيُّهَا: بگو: ای

الْكَافِرُونَ: کافران!

۲ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

لَا أَعْبُدُ: نمی پرستم

ما: آن چه را

تَعْبُدُونَ: شما می پرستید.

(۶۹۶) جلد ۳۰ سوره کافرون

۳ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ

وَلَا أَنْتُمْ: نه شما

عَابِدُونَ: پرستنده اید

ما: آن چه را

أَعْبُدُ: من می پرستم.

۴ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ

ص: ۵۸۱

وَلَا أَنَا: و نه من

عَابِدٌ: پرستنده ام

ما: آن چه

عَبَدْتُمْ: شما می پرستید.

۵ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ

وَلَا أَنْتُمْ: و نه شما

عَابِدُونَ: پرستنده اید

سوره کافرون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۷)

ما: آن چه

أَعْبُدُ: من می پرستم

۶ لَكُمْ دِينُكُمْ وَ لِي دِينِ

لَكُمْ: برای شما

دِينُكُمْ: دین شما

وَلِي: و برای من (هم)

دِينِ: دین من.

ص: ۵۸۲

«سوره نصر»

۱ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

اذا: هنگامی که

جاء: بیاید

نصر: یاری

(۶۹۸) جلد ۳۰ سوره نصر

اللّٰه: خداوند

وَالْفَتْحُ: و پیروزی

۲ وَ رَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

و رأيت: و بینی

النّاس: مردم را

يدخلون: که داخل می شوند

في دين: در دین

اللّٰه: خدا

أفواجا: گروه گروه.

۳ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَ اسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

ص: ۵۸۳

فَسَيِّحُ: پس تسيح کن

بِحَمْدٍ: به ستایش

رَبِّكَ: پروردگارت

سوره نصر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۹)

وَ اسْتَغْفِرُهُ: و طلب آمرزش کن از او

إِنَّهُ: که همانا او

كَانَ: باشد

تَوَّابًا: بسیار توبه پذیر.

(۷۰۰) جلد ۳۰ سوره نصر

ص: ۵۸۴

«سوره تبت»

۱ تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ

تَبَّتْ: بریده باد

يَدَا: دو دست

أَبِي لَهَبٍ: ابولهب

وَ تَبَّ: و نابود باد، مرگ بر او.

۲ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ

مَا أَغْنَىٰ: بی نیاز نکرد

عَنْهُ: از او

مَالُهُ: مالش

وَ مَا: و آن چه

كَسَبَ: کسب کرد.

سوره تبت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۱)

۳ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ

سَيَصْلَىٰ: به زودی وارد می شود

ص: ۵۸۵

نارا: در آتشی که

ذات: دارای

لَهَبٍ: شعله فروزان است.

۴ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ

وَ امْرَأَتُهُ: و زن او

حَمَّالَةَ: که حمل کننده، بارکش

الْحَطَبِ: هیزم است.

۵ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّنْ مَّسَدٍ

فِي جِيدِهَا: در گردن او

(۷۰۲) جلد ۳۰ سوره تَبَّتْ

حَبْلٌ: ریسمانی

مِّنْ: از

مَّسَدٍ: لیف خرما است.

سوره تَبَّتْ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۳)

ص: ۵۸۶

«سوره اخلاص»

۱ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

قُلْ: بگو:

هُوَ: او

اللَّهُ: خدای

أَحَدٌ: یگانه است.

۲ اللَّهُ الصَّمَدُ

اللَّهُ: خدا

الصَّمَدُ: بی نیاز است.

۳ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

لَمْ يَلِدْ: نزاده

(۷۰۴) جلد ۳۰ سوره اخلاص

وَلَمْ يُولَدْ: و زاییده نشده.

ص: ۵۸۷

۴ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

وَ لَمْ يَكُنْ: و نبوده است

لَهُ: برای او

كُفُوًا: همتا

أَحَدٌ: احدی.

سوره اخلاص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۵)

ص: ۵۸۸

«سوره فلق»

۱ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ

قُلْ: بگو:

أَعُوذُ: پناه می برم

بِرَبِّ: به پروردگار

الْفَلَقِ: سپیده دم

۲ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

مِنْ: از

شَرِّ: شرّ

ما: آن چه

خَلَقَ: آفرید.

(۷۰۶) جلد ۳۰ سوره فلق

۳ وَ مِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ

وَ مِنْ شَرِّ: و از شرّ

غَاسِقٍ: شب تاریک

ص: ۵۸۹

إِذَا: هنگامی که

وَقَبَ: هجوم آورد

۴ وَ مِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ

وَمِنْ: و از

شَرِّ: شرّ

النَّفَّاثَاتِ: دمنندگان

فِي: در

الْعُقَدِ: گره ها

۵ وَ مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ

سوره فلق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۷)

وَمِنْ: و از

شَرِّ: شرّ

حَاسِدٍ: حسود

ص: ۵۹۰

إذا: هنگامی که

حَسَدًا: حسد ورزد

(۷۰۸) جلد ۳۰ سوره فلق

«سوره ناس»

۱ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

قُلْ: بگو:

أَعُوذُ: پناه می برم

بِرَبِّ: به پروردگار

النَّاسِ: مردم.

۲ مَلِكِ النَّاسِ

مَلِكِ: فرمانروای

النَّاسِ: مردم.

۳ إِلَهِ النَّاسِ

إِلَهٍ: معبود

سوره ناس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۹)

النَّاسِ: مردم.

۴ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ

ص: ۵۹۱

مِنْ: از

شَرًّا: شرّ

الْوَسْوَاسِ: وسوسه گر

الْخَنَاسِ: نهانی

۵ الَّذِي يُوسِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ

الَّذِي: آن که

يُوسِسُ: وسوسه می کند

فِي: در

صُدُورِ: سینه های

النَّاسِ: مردم.

(۷۱۰) جلد ۳۰ سوره ناس

۶ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ

مِنْ: از

الْجِنَّةِ: جن

ص: ۵۹۲

موضوع صفحہ

«سورہ روم» ●●● ۱۳

«سورہ لقمان» ●●● ۴۴

«سورہ سجدہ» ●●● ۶۵

«سورہ احزاب» ●●● ۶۸

«سورہ سبأ» ●●● ۸۰

«سورہ فاطر» ●●● ۱۰۳

«سورہ یس» ●●● ۱۲۱

«سورہ صافات» ●●● ۱۳۴

«سورہ ص» ●●● ۱۴۸

«سورہ زمر» ●●● ۱۶۱

«سورہ غافر» ●●● ۱۸۰

«سورہ فصلت» ●●● ۱۹۴

(۷۱۲)

«سورہ شوری» ●●● ۲۱۰

«سورہ زخرف» ●●● ۲۳۰

(۷۱۳)

ص: ۵۹۳

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره دخان» ●●● ۲۴۲

«سوره جاثیه» ●●● ۲۴۵

«سوره احقاف» ●●● ۲۵۵

«سوره محمد» ●●● ۲۶۶

«سوره فتح» ●●● ۲۷۶

«سوره حُجُرَات» ●●● ۲۹۳

«سوره ق» ●●● ۳۰۴

«سوره ذاریات» ●●● ۳۱۱

«سوره طور» ●●● ۳۱۸

«سوره نجم» ●●● ۳۲۴

«سوره قمر» ●●● ۳۲۹

«سوره الرَّحْمَن» ●●● ۳۳۷

(۷۱۴)

«سوره واقعه» ●●● ۳۴۸

«سوره حدید» ●●● ۳۵۵

(۷۱۵)

ص: ۵۹۴

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره مجادله» ●●● ۳۶۸

«سوره حشر» ●●● ۳۷۴

«سوره ممتحنه» ●●● ۳۸۱

«سوره صف» ●●● ۳۸۹

«سوره جمعه» ●●● ۳۹۶

«سوره منافقون» ●●● ۴۰۶

«سوره تغابن» ●●● ۴۰۸

«سوره طلاق» ●●● ۴۱۵

«سوره تحریم» ●●● ۴۲۱

«سوره ملک» ●●● ۴۲۷

«سوره قلم» ●●● ۴۳۳

«سوره حاقه» ●●● ۴۳۸

(۷۱۶)

«سوره معارج» ●●● ۴۴۳

«سوره نوح» ●●● ۴۴۹

(۷۱۷)

ص: ۵۹۵

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره جن» ●●● ۴۵۷

«سوره مزمل» ●●● ۴۶۹

«سوره مدثر» ●●● ۴۷۳

«سوره قیامت» ●●● ۴۷۵

«سوره انسان» ●●● ۴۷۶

«سوره مرسلات» ●●● ۴۸۰

«سوره نبأ» ●●● ۴۸۵

«سوره نازعات» ●●● ۴۹۹

«سوره عبس» ●●● ۵۱۰

«سوره تکویر» ●●● ۵۱۳

«سوره بروج» ●●● ۵۱۴

«سوره طارق» ●●● ۵۲۰

(۷۱۸)

«سوره اعلی» ●●● ۵۲۱

«سوره غاشیه» ●●● ۵۲۴

(۷۱۹)

ص: ۵۹۶

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره فجر» ●●● ۵۳۰

«سوره بلد» ●●● ۵۳۴

«سوره شمس» ●●● ۵۳۶

«سوره لیل» ●●● ۵۳۹

«سوره ضحی» ●●● ۵۴۲

«سوره انشراح» ●●● ۵۴۴

«سوره تین» ●●● ۵۴۷

«سوره علق» ●●● ۵۵۰

«سوره قدر» ●●● ۵۵۲

«سوره بینه» ●●● ۵۵۵

«سوره زلزله» ●●● ۵۶۰

«سوره عادیات» ●●● ۵۶۳

(۷۲۰)

«سوره القارعه» ●●● ۵۶۵

«سوره تکاثر» ●●● ۵۶۹

(۷۲۱)

ص: ۵۹۷

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره عصر» ●●● ۵۷۰

«سوره همزه» ●●● ۵۷۲

«سوره فیل» ●●● ۵۷۳

«سوره قريش» ●●● ۵۷۵

«سوره ماعون» ●●● ۵۷۷

«سوره كوثر» ●●● ۵۸۰

«سوره كافرون» ●●● ۵۸۱

«سوره نصر» ●●● ۵۸۳

«سوره تبت» ●●● ۵۸۵

«سوره اخلاص» ●●● ۵۸۷

«سوره فلق» ●●● ۵۸۹

«سوره ناس» ●●● ۵۹۱

وَ النَّاسِ: و مردم.

«پایان جزء ۳۰»

سوره ناس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱۱)

ص: ۵۹۸

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

